HOLGER DRACHMANN

SAMLEDE POETISKE SKRIFTER

NIENDE BIND

HOLGER DRACHMANN

SAMLEDE POETISKE SKRIFTER

FOLKEUDGAVE

NIENDE BIND

KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

FORLAGETS BOGTRYKKERI
1908

FORSKREVET —

ROMAN

Sphinx:
Sprich nur Dich selbst aus, wird schon Räthsel sein.
Goethe: Faust, II

(FORAAR 1890)

I ERINDRING OM MIN AFDØDE VEN

VIGGO DREWSEN

DEN MEST FORDOMSFRI, DEN RIDDERLIGSTE!

Der var en Mand, en nobel, sluttet Personlighed, hvem jeg regnede mig det til Ære at være en Ven af.

Sammenlignet med ham forekom det mig, at jeg kun havde Fejl — men altid bedømte han mine Skrøbeligheder ud fra sine egne Ufuldkommenheder. Han saa' Tingene stort i denne Verden, stort og smukt og sandhedskærligt; og i de Tider, hvor jeg mest følte mig trykket ved egen Skyld, faldt der Glimt af Adel og Skønhed ud over min Vej — og det var *ham*, som lysnede.

Dengang alle andres Døre var lukket for mig, stod hans Hus aabent. Da alle roste mig, var han ikke altid med i Koret; saa ofte Korets Stemmer atter splittedes, stod han ved min Side og pegede frem efter. Aldrig slap han mig, hvor fjernt jeg end færdedes; han havde den store Ro — han kunde vente. Og vi var sammen indtil Slutningen; og det var ikke mig men Døden, som kappede Traaden.

Hvad skal jeg sige Dig, Du hvem jeg har sagt saa meget, om end jeg ikke kunde sige Dig alt? Mændenes Venskabsforbindelser er rige paa Samtaler men fattige paa Ord. I denne bindstærke Bog skulde Ordene være frie. Modtag dem Du, hvis Navn staar foran Bogens mange Sider! Indholdet vilde være blevet ringere, om ikke din Aand, Mindet om Dig, Erindringen om vort dyrebare Venskab, havde været Traaden, den røde og stærke, som havde sammenknyttet det svage. Jeg taler til Dig som til den levende: — det Du er for dine Kære, for dine Venner.

September 1890.

H. D.

FØRSTE BOG

I

Det er en Aften — i Begyndelsen af April — i det kongelige Teater.

Der gaar et Stykke af en moderne Forfatter.

Det hedder: „Uden Fane og uden Fordom".

Stykket er spillet en fem, seks Gange. Huset er sparsomt besat. Ud over Parketterne er drysset et halvt Hundred Mennesker. I Etagerne sidder der seks Hundred Tanter, som vogter over den nordiske dramatiske Literatur; de røber ingen særlig Begejstring ved Forestillingen; de sidder dér, fordi de har abonneret. I Morgen gives „Elverhøj" ; saa kan de faa Revanche.

— — — — Gulvet var som sagt sparsomt besat. De forreste Godsejerrækker stod tomme; det var ikke en Ballet og ikke en Opera, heller ikke en behagelig Blanding af begge. Paa første Række i andet Parket til venstre sad en yngre Mand. Han kunde være godt oppe i Tredverne, var af Middelstørrelse, høj i Sædet, at se til, lyse Øjne under mørkere Bryn, en lille, naturlig opadbøjet Mustache, rolige, agtpaagivende Træk — noget sundt og ligefremt over sig, noget, som røber en god Konstitution, der ikke er gaaet af Vejen for at anstille Prøver paa sig selv.

Nogle Damer af Hovedstadens Intelligens saa' paa ham igennem Kikkert. Han syntes at være af de Mænd, hvem Damer ser paa. De fandt ham tiltalende, men opgav ham snart som ikke hørende til de „kendte".

Han var samme Dag kommen hjem fra et fleraarigt Ophold i Udlandet.

Tæppet havde været oppe for de spillende i nogle Minutter, da to Damer traadte ind og søgte sig Pladser ved Siden af den unge Mand. Han syntes at blive utaalmodig over Forstyrrelsen — de var aabenbart kommen ind paa en forkert Række — og han antydede med en Haandbevægelse, at der var ledige Pladser nok. Den yngste af Damerne nikkede smilende, og de satte sig.

Under første Akt søgte den unge Mand at samle sine Tanker paa Spillet. Man hører imidlertid ikke godt — ikke alle Steder lige godt — i vort kongelige Teater; Afbrydelsen havde desuden været der og var indtruffen netop paa det Punkt, hvor han skulde have fanget nogle betydningsfulde Replikker. Der var sket et Brist i det, man kunde kalde hans Teater-Andagt. Han kunde mindes og dog ikke mindes den yngre Dames Ansigt. Hvorfra? ved hvilken Lejlighed? Det var herpaa, han sad og grundede, medens Replikkerne flygtede for ham, kædede sig sammen til en Mening, atter gik fra hinanden ... ærgerligt! Og han drejede sig utaalmodig i Sædet, og saa' da, at den yngre Dames Blik hvilede paa ham, som til et Spørgsmaal: Kender De mig ikke?

Han vendte sig atter og tabte sin Kikkert. Bagved ham blev der sagt temmelig højt: Hys!

Akten gik til Ende, Tæppet var nede; hin „anden“ Verden oppe paa Scenen, den ubestemte Fortryllelse, denne Duft, Klang, den skære, fine Farve, der skal gribe og betage os, naar vi ville nyde — den var i første Instans tabt for ham. Mellemakten løste Tungerne omkring ham. I Orkestret kom Ansigter til Syne, som han kendte fra gammel Tid; de saa' paa ham, og han paa dem; Instrumenterne stemtes; der var et enkelt Løb paa en Fløjte, som hensatte ham iblandt Naturindtryk. Saa tvang han sig tilbage i første Akt af dette Stykke, som var bleven ødelagt for ham. Han overvejede med sig selv, om han ikke rettelig burde rejse sig, gaa sin Vej og komme igen en anden Gang. Men saa begyndte Orkestret; og det var en lille fin Ting af Haydn; og han blev siddende.

De to Damer havde forladt deres Pladser i forreste Række, og han saa' ikke, hvor de var kommen til at sidde.

Efter Haydn gik Tæppet op for anden Akt. Det var et hyggeligt Interiør; det samme, som i første Akt; der var en Dame og Veninde, en Mand, en Ven og et Par andre Mænd. Begyndelsen knyttede sig umiddelbart til det forudgaaende. Han sad og famlede efter Traaden; saa kom der en stærk Glød over en Replik; en ganske ny Tanke, og den fængede og antændte en nærliggende. En hel Række af Tanker, ligesom en Gade af Træbygninger, stod med et i lys Lue; og de fire Hovedpersoner løb der imellem, og en syntes at raabe: Sluk! en anden: Lad kun brænde! Og saa fulgte en vis Kulde, noget indsnærpende og paa samme Tid æggende. Laa det i Spillet eller laa det i Stykket? Det forekom ham, at Spillet havde noget hyggeligt, noget af det hjemligt elskværdige ved sig. Saa blev det temmelig fladt; det kneb med „Nerven“ deri, men stadig var der Smag og Skole bagved; man vovede sig ikke længere ud, end man kunde bunde; men dér, hvor man stod, var Præstationen upaaklagelig for-

met og afrundet. En Gang imellem skar saa et Lyn fra Forfatteren igennem, og det meddelte sig til Skuespillerne og satte de fire, fem Personer i dette Lys, som havde Ildebranden fra før i sig. Saa mærkede den unge Mand, hvorledes han, kastet hid og did mellem de vekslende Indtryk, selv fik Blodet op i Kinderne; han lænede sig tilbage, syntes at hin „anden" Verden deroppe i Mandshøjde foran ham var den rette og sande Verden, at Mellemakt med Gulvets Rækker, med Loger lige op under det dekorerede Loft, med Publikum og Tilbehør, var en Dilettants Kunst, noget kedeligt noget, som ikke kom ham ved.

Og Tæppet gik ned.

Han sad i nogle Minutter, stirrende frem for sig uden at se noget, drog et Suk, og vendte sig om.

De to Damer sad lige bag ham. Han mødte den yngres smilende Nik.

„De vil nok slet ikke kendes ved mig?" —

„Jeg be'er — jeg!" ...

„Nej, De husker mig ikke; Frøken Kirchhoff — fra Rom!" —

„Jeg beder om Undskyldning!" svarede han. „Jeg er lige nu i denne Eftermiddag kommen tilbage fra Udlandet. Man venter netop ikke at træffe en Bekendt, som man sidst saa' under ganske andre Omgivelser. Er det ikke undertiden gaaet Dem ligesaa?" —

„De søger at knibe ud!" sagde hun. „Jeg er endnu i dette Øjeblik temmelig sikker paa, at De ikke husker mig. Muligvis forveksler De mig med en ganske anden. For vi var adskillige Damer sammen den Gang ... og *De* var, som altid, belejret!"

„Jeg husker Dem meget godt!" svarede han. „Det var Dem, som paastod, at man aldrig var sig selv overfor tre Ting: Rafael, Peterskirken og sin egen Skrædder eller Modehandlerinde. Og det var mig, som spurgte Dem, hvor De havde den Aandrighed fra ...!"

„Eftersom en Dame naturligvis ikke kunde have den fra sig selv!" svarede hun, afbrydende ham med en klar, just ikke dæmpet Latter.

Han lo lidt; og saa sagde han:

„Undskyld, Frøken; jeg hører til dem, der „hører" paa Mellemaktsmusikken — i det mindste herhjemme!"

„Vil De ikke blot sige mig" — bad hun — „De sidder jo her som en „frisk" Mand: hvad synes De om Stykket?" ...

„Det er et Samvittighedsspørgsmaal? Jeg er ikke Kritiker; jeg har ikke min Mening paa rede Haand. Jeg morer mig altid i Teatret, ligegyldigt hvad der spilles — og hvem der spiller!" ...

„Mener De virkelig det sidste?" spurgte hun frittende.

„Til Dels ja! Jeg sætter ikke Skuespilkunsten saa overvættes højt!" —

„Ikke det?“ sagde hun tvivlende.

„Eller, om De vil, jeg sætter mine Fordringer saa højt, at jeg helst lader dem blive hjemme, naar jeg gaar paa Komedie. Det, at faa et *Menneske,* et helt, fuldstændigt Menneske at se paa Scenen, det hænder ikke ofte. Men fordi jeg kommer „frisk“ fra Udlandet — hvor man undertiden ser god Komedie — derfor vil jeg ikke laste det hjemlige. Man bliver altfor nemt uretfærdig. Alligevel — jeg kan ikke frigøre mig derfor — jeg synes at mærke en Tilbagegang!“ —

„Hvor længe er det siden De sidst var her?“ spurgte hun.

„Naar jeg undtager en fransk Visit, jeg gjorde her for et Par Aar siden — i nogle Familieanliggender — saa har jeg levet i Udlandet omtrent den sidste halve Snes Aar. Det er kort eller længe, ligesom man vil!“ svarede han.

Hun kiggede lidt paa ham fra Siden og spurgte:

„Formodentlig besøgte De da Deres gifte Kusine — hende, som De ved Lejlighed omtalte saa rosende?“ —

Han svarede undvigende.

Hun mærkede det og vedblev med et Skuldertræk: „Ja, der er løbet en Del Vand i Stranden siden vi saas! Gud, disse Forhold herhjemme! Er det ikke til at fortvivle over? Alt lider derunder — ogsaa Skuespilkunsten. Hvorfor skulde *den* gøre en Undtagelse? Men der skrives heller ingen Stykker ... Se nu f. Eks. den ene Damerolle her — eller begge to! Hvad skulde man bringe ud deraf?“

„Tænker De maaske selv paa at spille Komedie?“ spurgte han smilende.

„Jeg?“ Hun lo: „Hvor falder det Dem ind? Synes De maaske, at jeg ser ud dertil? Det er dog virkelig morsomt!“ ...

„Jeg antog blot — siden De talte om *Roller*. Et Skuespilleremne taler sjældent om Stykker, men om ...“

„Tænker *De* maaske paa at blive Forfatter?“ spurgte hun hurtig. „Jeg troede, De bestandig malede. Aa, det er sandt, De har ogsaa skrevet — men det var jo kun i Bladene!“ ...

Han lo: „Jeg har virkelig Synder paa min Samvittighed i den Retning. Men nu gaar Tæppet op, Frøken!“ ...

Tæppet gik op for tredje og sidste Akt. Han skulde til at samle sig, men saa mærkede han, at han tænkte paa, hvem den anden Dame vel kunde være — og at dette interesserede ham. Frøken Kirchhoff havde undladt en Præsentation — hvad der i og for sig var rimeligt. Vi er kendt af den halve By og skal hilse den anden Hælvt. Det kan snart blive for meget af det gode.

I denne sidste Akt vilde det ikke ret „brænde“ for ham. Havde

Digteren ikke Gnisten længer — eller manglede Skuespillerne den? Eller havde Publikum Skylden? De fleste moderne Skuespil — tænkte han — mangler dog en tilfredsstillende Slutning; enten det saa ligger i, at man er rykket Livet paa altfor nært Hold, uden alligevel at turde gøre Skridtet helt ud — eller man slet ikke er kommet Livet ind paa Livet, fordi det haardnakket vægrer sig ved at udlevere sine sidste Hemmeligheder til den Kunst, der har med et Publikum at gøre, som dels er saa konventionelt hildet og samtidig saa raffineret fordringsfuldt.

Han gav hverken Digteren, Skuespillerne eller Publikum Skylden. Han lod den blive hos sig selv. Han var optaget af denne anden Dame. Hvem var hun? Naa, det kunde jo være ham det samme. Frøken Kirchhoff var nærmest en Skønhed; denne anden Dame var meget indtagende. Hun maatte lige være passeret de tredve; et lille Træk om Munden røbede det — og maaske en fin Streg ved Øjet. Han havde ikke nærmere lagt Mærke til hendes Dragt. Da intet havde været ham paafaldende, og intet stødende, maatte hun være klædt med Smag. Og hendes Figur? hverken et for meget eller et for lidet. Hvad hendes Stemme angaar — han havde ikke hørt den — men den maatte vist være som hos Skuespillerinden deroppe. Hvor smukt lød ikke dette Dansk! Ingen grimme æ'er, ikke denne utilgivelige Snuppen af eller Træden i de lange Endelser. I første Akt havde hans Modersmaal lydt til ham fremmed; hvilket vil sige: det fremmede Tungemaal, han for ganske nylig havde sluppet, lød da endnu i hans Øre som en Musik, indspillet og indøvet gennem megen Kultur, hvori store Menneskers Tanker har afsat Mærker og Maal. I denne sidste Akt steg der noget af en glad Genkendelse op i ham. Det var, som fornam han Skove suse, som saa' han Kornmarker neje sig, som hørte han Søen skvulpe mod Stranden. Han tænkte slet ikke Tanken trivielt, saadan i Form af: Danmark dejligst Vang og Vænge! Han sad blot og lyttede, nikkede hen for sig; han var med et hjemme. Han saluterede Flaget!

Men Stykket? Han lod Scenerne passere sig forbi, prøvede dem paa hinanden indbyrdes, vejede Replikkerne, en efter en; han fandt adskillige af dem udmærkede; Ord, som viste ud over sig selv, blev perspektiviske, gav et Livs-Landskab i skuffende Forkortning, med Dybder, hvori Solen ikke kunde trænge ned, og med Flader, hvorpaa Lyset dvælende hæftede sig med Glans og Brillant.

Der var forfejlede Replikker, som Skuespillerinden *skulde* sige, men umuligt *kunde* sige. Her bar Digteren Skylden. Det var saa meget mere ærgerligt, som denne ene Kvinde dér i Stykket var fortræffelig skitseret. Hun var ilde stedt i Livets for og imod. Der var Pligten, Loven og Lidenskaben. Kvindeværdigheden, der modsæt-

ter sig; Hengivenheden, der søger en Genstand; den uudtømmelige og uransagelige Kærlighed, der favner ud mod Forstaaelse — og enten griber i den tomme Luft, eller gribes af en Mands Arme. Og hvilke Mænd, disse? En af disse „vore Mænd“, som Kvinden sjældent lærer at kende, førend det er for sent, men som vi Mænd kender, undskylder og forsvarer, fordi vi kender, undskylder og forsvare os selv. Mon Digteren er ærlig, naar han skildrer sig selv? Hvornaar tør han — være sig paa Scenen eller i en Bog — give sig selv som den, han er? Og hvornaar er han sanddru, naar han fremstiller Kvinden? Han idealiserer hende i de fleste Tilfælde. Og i de Tilfælde, hvor han ikke idealiserer hende, overvælder han hende gerne med Bebrejdelser, fordi han selv har gjort hende til, hvad hun er.

Den unge Mand sad og tænkte over dette Skuespil, erkendende deri et Afsnit af en interessant men syg Tid, som han selv tilhørte. Rampens illuderende Lys laa over det — men han kendte det godt nok, til ikke at tage fejl deraf. Saa gik Tæppet ned. Han sad endnu et Øjeblik og ventede. Det syntes ham, at Tæppet om lidt maatte gaa op igen, og et nyt Stykke, Fortsættelsen, begynde.

Bag ham blev der sagt:

„Ja nu er vi færdige — nu kan vi gaa!“ —

Han saa' sig om. En Bekendt fra tidligere Tid, Ove Overgaard, stod og lo ham ind i Ansigtet:

„Jeg synes skam nok, at det var Dig, Henrik Gerhard! Velkommen hjem!“

„Tak!“ sagde Henrik Gerhard.

Ove Overgaard vedblev: „Det var svært, saa Du var urolig før. Det var nemlig *mig*, som hyssede ad Dig.“ —

„Tak!“ svarede Gerhard smilende. „Jeg skal gøre Gengæld ved Lejlighed!“ —

Han gik ud i Garderoben. De to Damer havde lige faaet Tøjet paa. Han saa', at de omtrent var af samme Højde; den yngre maaske den slankeste. Det slog ham, idet han betragtede dem, hvorledes to Damer kan „klæde“ hinanden, og at saadanne ofte vælger hinandens Selskab — undertiden maaske helt ubevidst.

Den yngre, Frøken Kirchhoff, hægtede sit Slag og spurgte:

„Har De moret Dem?“ —

„Jeg synes, at sidste Akt var meget interessant!“ svarede han.

„Virkelig? Vi synes nu bedst om de to første Akter ...!“ Og hun vendte sig imod sin Veninde og sagde præsenterende: „Fru Funch! ... Ja, jeg har jo allerede sagt Dig, kære Anna, at det er Maleren Gerhard — Henrik Gerhard — for man nævner jo Kunstnerne ved Fornavn — det er et Privilegium, eller hvad jeg skal kalde det!“

Han bukkede for Fru Funch, og de gik passiarende sammen gennem Vestibulen ud paa Torvet, hvor Damerne skulde med en Sporvogn til Østerbro. Han bød dem begge to Haanden, da de vilde stige op paa Trinnet. Frøken Annette Kirchhoff rystede hans Haand paa en kammeratlig Maade, saaledes som unge selvstændige Piger nemt lærer sig det under en Rejse. Fru Funch lagde sin bløde Handske — thi det var kun Handsken han følte — i hans Haand. Samtidig saa' hun paa ham, medens han stod dér paa Stenbroen, nogle Fod lavere end hun. I hendes Blik laa en vis blid Venlighed, som han ikke ret kunde gøre sig Rede for — heller ikke fik Tid til at klare sig. Et Blik, der syntes at sige: Hvem er Du? en ung Mand med behagelige Træk! Du tiltaler mig — men Skinnet kan jo skuffe! Muligvis ses vi igen, og det vil da ikke være mig ukært; men paa den anden Side er jeg ikke Annette Kirchhoff; jeg ryster ikke saadan uden videre unge Mænds Hænder!

Vognen satte sig i Bevægelse. Hun havde imidlertid vendt sig om i Døren, og sagde venligt: „Tak! Godnat!" —

Ved denne Stemme, ved Klangfarven deri, svingende mellem nogen Sørgmodighed og en mild, forstandig Alvor, traadte Stykkets Indhold, med Aftenens illuderende Lys, atter frem for ham her paa dette Torv — hvor han efter lange, indholdsrige Aar igen stod for første Gang, paa en underlig Maade kendende sig selv og næsten fremmed i de gamle Omgivelser.

Over den ene Side af Torvets Bygninger hang den nordvestlige Himmels klart tindrende Skær, vort gryende Foraars Himmel, med Anelsen om de tilstundende lyse Nætter og med Mindelsen om det bortflygtede Vintermørke.

Altsaa Foraaret gik han i Møde herhjemme! Hans Bryst hævede sig; han tog et dybt Drag af denne Luft, hvori han nu skulde leve. Paa Foraar følger Sommer — grønne Skove, Fuglesang, stille, blide Aftener, ensomme Udflugter langs Stranden, hvor Sejlerne langt ude spejler sig i de olieglatte Dønninger. Sommer og Solskin, glade Kammerater, muntre Venner, friske Pigeansigter, maaske et dvælende Blik, som søgte hans, maaske ... ak nej; Foraaret havde været for ham, men han havde ikke været dets rette Mand. Og — hu! — nu kom om Hjørnet, dernede fra Holmens Kanal, denne giftige Østenvind farende, vort gryende Foraars Svøbe, Ødelæggeren, for hvem Mennesker, Dyr og Planter skælver, han, som fylder Hospitalerne, som klæder Enkerne i sort, samtidig med at Liljerne i Haverne klædes i gult og hvidt! ... „Jeg er hjemme nu, kan jeg mærke!" mumlede Henrik Gerhard og knappede sin Frakke tæt til. Vort Foraar er værre end intet; vor Sommer er stakket Dans, som snart er sprungen; vor Høst er Taager, Regn og Storm; og vor lange Vinter

er Barfrost og Sne og Slud og Søle! Hvad vilde Chr. Winther svare hertil? hvorledes vilde han staa ved sine egne smeltende Toner, der synes at være Afkom af en Hyrdefløjtes Lokkelyd hen over en Junidags Roser og Forglemmigejer? —

Du vil ligge rolig i din Grav. Du er uansvarlig. Dine Sange ville være lige skønne, om ogsaa vore fire Aarstider oprive og fortære hinanden i den golde Kamp om Overmagten!

„Naa, drømmer Du, Gerhard?" spurgte en Stemme.

Det var Overgaard, Vennen fra Teatret; og han sagde: „Nu har jeg staaet her og set Dig følge dine Damer til Vogns; jeg er bleven blaafrossen af Venten og af Nysgerrighed. Nu skal vi hen paa Kaféen sammen; men først skal Du sige mig: hvorfra kender Du de Damer?" —

„Den ene kender jeg slet ikke!" svarede Gerhard.

„Og den anden kender jeg og hun er mig ligegyldig!" sagde Overgaard.

„Du mener Frøken Kirchhoff?" spurgte Gerhard.

„Ja — Frøken Annette Kirchhoff — Stifdatter af Etatsraad Brynjulfsen, min egen Departementschef, — Halvsøster til Ulf Brynjulfsen, den forrykte Fyr ... kender Du ham ikke?" —

„Nej!" —

„Godt! saa skal Du lære ham at kende!"

II

De traadte sammen ind i Kaféen, de to Ungdomsvenner og Skolekammerater Henrik Gerhard og Ove Overgaard.

Den sidste sagde, medens de begge tog Overtøjet af og satte sig ved et af Bordene:

„Nu er Spørgsmaalet, om vi straks skal sætte Vorherre under Debat — eller vi først skal spise til Aften! Du har været længe borte fra os, og jeg maa gøre Dig bekendt med Forretningsordenen. Den overholdes for Resten ikke strengt. Som oftest begyndes der med Akademiet, og de metafysiske Sager faar da hvile til siden. Naar vi har afsat Akademiet, saa indsætter vi os selv. Derpaa er der i Reglen et Par Politikere, der engagerer en Skinfægtning — kvantsvis, som Holberg siger. Det gælder at lokke nogle ubefæstede, eller endnu bedre nogle af de „ældre" — af dem, der sidder inde i næste Stue — til at optage Handsken. Sker det ikke, saa kan vi ogsaa indbyrdes afgøre Sagen. Vi er Gudskelov ikke enige om nogen Verdens Ting — Gudskelov ikke! Læg nu Mærke til dem alle — de vrøvler dejligt. Du er vist for Resten bleven til et af disse forbandet tavse Mennesker: de faar en anden til at snakke altfor meget. Men

det skal tilgives Dig — som den nyankomne. Du ser Pokkers, jeg vil ikke kalde det godt ud — Du kunde nemt blive vigtig. Men Du ser ud — saadan hvad Tyskerne kalder unternehmend". Det vil nok gaa af Dig; jeg har ingen Frygt. Ser Du; dette er ikke Bagtalelsens Skole her; det er Udtalelsernes. Det er et aandeligt Fileværk. Vi sliber hinanden blanke og skarpe. Men gaar Blankheden En til Hovedet, og bliver han vigtig, saa spytter vi paa ham. At være anløben, at have en Rustplet under Polituren: det er Sagen! det eneste Kendetegn i vort Frimureri. Vore Fædre vaasede for meget om det ædle. De har ødelagt alt i den Retning for os. Det Stykke, vi saa' i Teatret, burde være skrevet bedre. Men Titlen er god nok. „Uden Fane og uden Fordom". Du vil ikke høre noget om noget ædelt her. Vi kan ikke udstaa de flommede Ord. Her kommer ogsaa den Slags Folk, der oven i Købet halvvejs hører til os. Men saa snart de har ytret sig, og for et Øjeblik er gaaet udenfor, vil Du straks høre Betegnelsen: Idiot! Pas nu paa. Du vil nok føle Dig hyggelig iblandt os — naar Du blot faar vænnet Dig en Smule til det. Men hvis Du foretrækker Fjenden — jeg mener de ældre, dem, som gaar i det aflagte Tøj, — saa værs'god: derinde i næste Stue! Vi nærer ingen smaalige Fordomme. Men Tærsklen skiller. Indtil for nogen Tid siden havde vi Forbindelsen aaben. En Gang imellem fik vi da ogsaa etableret en lille Skandale. Det var i Grunden hyggeligt. Nu er det vanskeligere. Disciplinen er strammet. Imidlertid: naar de skarpeste Spidser, de yderligste, er gaaet hjem — eller naar vi alle sammen er bleven fulde — saa er der endnu en Mulighed for Klopfægteri. Du kan ud paa Natten faa det allermorsomste Pølsesnak at høre. De gamle derinde, de er stive i Hætten; og vi yngre er jævnt drilagtige. Saa kommer Disputen — undertiden lige til Slagsmaalets Grænse. Men hvis Du foretrækker straks at sætte Dig ind hos de ældre, saa vil det ogsaa fornøje Dig. Du vil, i Kunst og Politik og alle andre gode Sager, faa alle de Meninger at høre, som man skulde tro begravede for to Menneskealdre siden. — De Godtfolk ville fortælle Dig, hvad de selv har skrevet eller malet eller sagt og gjort, førend vi blev født. Og det, som vi nu gør, det vil de skælde ud. Dermed er jo Sagen afgjort! Ud paa Natten vil der være nogle Stykker af dem endnu tilbage, der snakker med tykt Mæle om „Skønhed", om den rette „Fædrelandskærlighed", og om den nedrakkende Kritik, som de for fem og tredve Aar siden var saa knusende hævet over. Til sidst vil der være to tilbage; og den ene fortæller skabrøse Anekdoter til den anden, som sover med en forsuttet Cigar i Munden! ... Naa; lad os saa faa noget at spise!" —

De havde sat sig ved et lille Bord og gav sig til at spise og drikke. Overgaard hilste rundt omkring til de øvrige Borde. Gerhard saa'

og hørte til i Tavshed; den anden befandt sig som Fisken i Vandet her, indledede og afbrød Samtaler, kastede Replikker ud, parerede, lo med en kort Trav-Latter, blinkede til Gerhard, stødte ham paa Foden, og udbrød endelig ærgerlig:

„For Pokker, vil Du da være *bedre* end os?" —

I øvrigt blev Programmet fulgt af de tilstedeværende yngre og midaldrende Mænd, der i smaa Klumper eller parvis hang over Bordene, over Stoleryggene, langs' ad Sofaer. Akademiet blev afsat, Udstillingen gennemgaaet; saa fordybede man sig i Personalia, til hvis Forstaaelse Gerhard i de fleste Tilfælde manglede Nøglen. Derpaa kom Turen til Bøger og sceniske Opførelser. Pariser-Salonen og nogle Atelierhistorier fulgte. Paa den første var der tre Billeder — tre af de tre Tusind — som duede. Men paa derom nedlagt Indsigelse af en ung Maler, støttet af en Kunsthistoriker, reducertes Antallet til det mindst mulige, til et. Kunsthistorikeren sagde i den Anledning et Par udmærkede Ting, som han vilde skrive. Overgaard bemærkede, at han i Paris for fem Aar siden havde hørt de samme Ytringer, som den Gang betegnedes trivielle. Herom tvistedes man. En yngre Maler kom ind paa en længere Udvikling om Impressionismen hos Lionardo. Han forvildede sig i en tæt Urskov af Begreber, med frodig Underskov og hængende Lianer ... og sprutrød af Ivrighed, med en elskværdig lille Latter over sig selv, styrtede han endelig ud af Skoven med det Udraab: Lige meget! det, som jeg *vilde* ha' sagt, det er det rigtige!

Overgaard bemærkede hertil, at det, som han havde sagt, var „Seminarisme". Han blev kaldet til Orden af en Journalist og Æstetiker, som rejste sig kampberedt. Han vilde nedlægge Protest — sagde han — mod Anvendelsen af Ordet Seminarist i nogen som helst for Lærere, Folkerepræsentanter og Bannerførere forklejnende Betydning af Ordet. Og han paaberaabte sig Grundtvig og Askov og Bjørnsons „Fiskerjenten" — og en Bog af ham selv. Hvorpaa han bad Opvarteren om en ny Cigar, og gik udenfor.

Han var knap naaet igennem Døren, da der hørtes Ordet: Idiot! Han drejede sig, kastede et Blik omkring paa Selskabet. Overgaard lo. Da Æstetikeren atter var kommen ind, satte han sig smilende paa sin Plads, sigende, med en rund Armbevægelse og med et venskabeligt Nik hen til Overgaard:

„I Stridens Hede falder stærke Ord. Man maa føle, at Bølgerne gaar højt, og at de kan slaa over en, naar man kæmper for Idealerne!" —

„Nørager!" sagde Overgaard og klappede ham paa Skuldren. „Du er s'gu en brav Fyr! Men sig mig, hvad skal man i Grunden gøre, for at faa Dig gal i Hovedet?" —

„Aa hvad — mellem Venner!“ ... sagde Nørager, løftede sit Glas og nikkede rundt.

Mange lod deres Glas staa.

I hans Sted vilde jeg ikke blive her! tænkte Gerhard.

Men Nørager blev.

Der kom to Mænd ind og satte sig i en Sofa for sig selv ... to Mænd, en spinklere og en bredere; en Kritiker, som var Politiker, og en Politiker, som regnedes med til Kritikken. De behandledes med en Blanding af Skyhed og megen Hensynsfuldhed. Den ene havde et blegt Ansigt, med skarpe, kloge Træk — et Udtryk ligesom af tvungen Haardhed, hvorunder der smilede Længsel efter Skønhed, Sol, aandfuld Nydelse. I dette blege Ansigt med de skarpe kloge Træk flyttede et Par Øjne sig, under en vekslende kold Glans og en ejendommelig selvfortærende og andre ringeagtende Glød, frem og tilbage mellem de talende, stundom stoppende dem, naar de vilde sige noget, og ofte tvingende dem til at vrøvle. Skete det sidste — og det skete jævnlig — vendte han sig til sin Sidemand; og hans Smil, der nylig havde været lyst, syntes at fryse sammen til det Spørgsmaal: Hvad mener De? ... behag dog at ytre Dem! Disse Mennesker er virkelig altfor grueligt dumme! —

Men hans Sidemand, den bredere, som magelig-godmodig fyldte det ene Hjørne af Sofaen, stadig med den ene Mundvig lidt optrukken, og med en Krans af fine, intelligente Rynker under de paa Klem staaende Øjne — hans Sidemand syntes velvillig-ironisk at svare: de bliver gode — de bliver gode — bare give Tid! ...

Nu og da forekom det Gerhard, som om en naturlig Ytring, udtalt ligefrem og ud af en bestemt Overbevisning, maatte kunne standse de to Augurers Smil — om ikke helt afvæbne deres Overlegenhed. Men han følte sig som en ny Mand, fremmed for denne Jargon. Der taltes ikke direkte om Tingene; man synte at komme ind paa Sagerne ad en Sidevej; man vred og vendte paa en Sætning inden man gav den fra sig — og var den undsluppen en, saa var man i samme Øjeblik *en garde*, for ikke at faa den tilbage igen tilspidset som et Stød, der bragte en til at vakle, gjorde en flov, udsatte en for Latter.

Han havde ikke Øvelsen — endnu ikke, følte han — han holdt sig tilbage; man iagttog ham ikke; men han var Iagttageren.

Nørager led aabenbart ikke under en saadan Mistillid til sine Evner. Han boltrede sig glad og bevæget, under en dybsindig eller mild Alvor, i et Hav af Uforsigtighed — og stadig vekslede Augurerne Smil, man lo omkring ham, man afbrød ham, men han blev ved.

Saa reves Døren i det forreste Værelse ud til Gaden op, og ind stormede en høj ung Mand, som skilte sig af med sit Overtøj paa en egen hastig, udfordrende Maade, purrede op i sit store, brusende

Haar, skrævede over Tærskelen, og klippede med Øjnene ad den tætte Tobaksrøg. Han var en Del over Middelstørrelse, ikke spinkel og ikke stærk bygget, slængende lidt med Overkroppen, trak Manschetterne ud for Haandleddet, knejsede med Hovedet, saa' lidt studsende og lidt forlegen til Sofaen, og lod sig dumpe ned paa den ledige Stol ved Gerhards og Overgaards Bord.

„Opvarter", — raabte han — „bring mig et Glas Øl, et stort Glas — to Glas, saa er det gjort med det samme! Aviser? nej, ingen Aviser! — Godaften Overgaard — naa saa det er Henrik Gerhard? Jeg hedder Brynjulfsen — ikke Islænder; det er en anden! Maaske jeg alligevel har *lidt* Blod i mig. Kan De ikke huske mig fra sidst? — naa, vi saas slet ikke? ja det er meget muligt! Og nu er De kommen tilbage til dette Hul? Velbekomme! Ikke fordi at der er bedre andre Steder — tværtimod — eller rettere ... aa, det er ligegyldigt! Her *kunde* være godt — men — vil De ikke drikke et Glas Øl? Lad være med at sige nej! Jeg kan ikke byde Champagne — jeg er ikke ung længer — og ikke fuld endnu — senere bliver jeg maaske begge Dele. Opvarter!" ...

Han havde allerede drukket begge sine Glas ud, og han havde talt saa hurtigt og slugt en saadan Mængde Røg og Gasos, at han begyndte at hoste. Dette irriterede ham, og han hostede saa meget stærkere. Saa kom Øllet; de klinkede og han drak ud. Der syntes at falde Ro paa ham; han vinkede Opvarteren tilbage, søgte i sin Vestelomme, trak en sammenkrøllet Tikroneseddel frem, nogle brugte Staalpenne, en Knap, nogle beskrevne Stumper Papir og en Blyant, hvis Spids var gaaet ind i Foret paa Vesten.

Han betalte Opvarteren, skar en Grimace og raabte: „Bring os tre Glas endnu — jeg er tørstig i Aften — bring mig et helt Hav af Øl, hører De!" ...

„Undskyld!" sagde Opvarteren lidt usikker; „vi har ..." og her opramsede han forskellige Øl-Sorter ... „men „Hav-Øl" det fører vi ikke!"

Overgaard lo højt; Brynjulfsen raabte:

„Højre-Øl og Venstre-Øl har de her paa denne Knejpe — men Hav-Øl fører de ikke! Saa luk et af de øverste Vinduer op! her er en forbandet Hede!"

Opvarteren bukkede og saa' hen til Sofaen:

„De Herrer ønsker det ikke — undskyld!"

„Men *jeg* ønsker det!" raabte Brynjulfsen og satte Knoerne haardt i Marmorpladen.

Ovre fra Sofaen fulgte de to Par Øjne denne Bevægelse. Politikeren — den bredere — løftede sit Glas, smilede missende og nikkede: Godaften Brynjulfsen!

Brynjulfsen blev rød, greb sit Glas, — rejste sig, og staaende nikkede han over til Sofaen.

Kritikeren derovre bøjede sig siddende frem over Bordet, lettede ved sit Glas og nippede til det, med de store, rolige Øjne ufravendt heftede paa Brynjulfsens høje Skikkelse, hvem alle nu iagttog medens han ragede op i Røgen under Gaskronen som et Fyrtaarn igennem Taage.

Brynjulfsen drak en Slurk — lod sig falde ned paa Stolen igen, og sagde halvhøjt til Overgaard:

„Atter en Dumhed af mig!"

„Aa ja!" svarede Overgaard. „Det var nærmest overflødigt!" —

„Det var en Dumhed!" gentog Brynjulfsen; „men *hvorfor* ikke? Hvad mener De, Gerhard? Han derovre imponerer mig. Han gør det virkelig. Jeg vil vise ham, at han gør det. Det eneste, der til Gengæld imponerer de Mennesker, det er, at man har en Smule Personlighed i sig, at man..."

„Vær nu elskværdig!" sagde Overgaard med et umærkeligt Smil og et lille Sideblik til Gerhard. „Vær Dig selv!" —

Brynjulfsen støttede Haanden med store opsvulmede Aarer mod Panden. „Godt! saa vil jeg gøre saadan — — vent lidt — undskyld!" ...

Haanden kom ned i Brystlommen; han fik en Notebog frem, et Blad revet ud, og gav sig til at skrive, nynne, brumme. Saa spurgte han Gerhard:

„Vil De dele en Flaske Cliquot med mig?... jeg mener, skal vi være halvt om den — eller tre om en?"

Gerhard nikkede; Overgaard ligeledes. Opvarteren fik et Vink og bragte Flasken i den blanke Metalkøler. „Tre Glas — store Glas — Pokaler!" raabte Brynjulfsen, og hans Øjne skinnede om Kap med Metalkøleren ved Ordet „Pokal". „Og hør — skal vi ikke komme den i Porter? — Det frembringer det fyldige Indtryk af..."

„At tage Munden fuld!" afbrød Overgaard.

„Hold Mund! Det frembringer et Renæssanceindtryk — Fornemmelsen af Blod, Oksekød sammen med Duft af syrlige Druer — et *rundt* Indtryk, noget materielt-spirituelt..."

„Til Sagen!" raabte Overgaard. „Lad os høre!"

„Lad os høre!" raabte nogle fra et af de andre Borde.

Brynjulfsen stod oprejst, viftende med det lille Blad Papir. Haanden med de opsvulmede Aarer skælvede let, og han kastede et hurtigt, sky Blik over til Sofaen.

Saa læste han:

Treuga Dei.

Selv oprevet i en Tid,
Som med Slangens Tand opriver
Slægten delt i Tvivl og Strid —
Her mit Lejdebrev jeg skriver:
Jeg var mindre stor end lang;
Slangen fik jeg ikke dræbt,
Men mod Skønhed har jeg stræbt,
Og mit Blod flød i min Sang.

Hvem er *vi* fra denne Tid?
Svøbtes Glutten under Skæmten —
Nej, ved Barmen stræng og hvid
Lagdes den, til Klokkers Klemten.
Fejde-Klokker, Vagt mod Vagt,
Bryllup under Sværdes Kryds,
Og det dødsens-bange Kys:
Da blev Barnets Spire lagt!

Sidste Kys og sidste Ord!
Til sin Vagt den Brudgom haster,
Døden ganger paa hans Spor
Og sin Slynge om ham kaster.
Fældet — savnet; elsket — glemt;
Taarevædet Brudeseng,
Og en Vugge for en Dreng
Svøbt og døbt til Klokkers Klemt!

Ve, det gælder Dig og mig.
Giv Asyl med Stormes Læ i,
Rast og Ro paa Stridens Vej;
Treuga Dei! Treuga Dei!
Klærk og Kriger, store, smaa:
Næven op mod Himlens Gud!
Trygl ham, tru ham, skrig det ud:
Guds-Fred! førend vi forgaa!

Treuga Dei for de smaa,
Dem i Aanden, dem af Kroppen —
For de „lykkelige faa“,
Som med Sved maa værge Toppen!
Var jeg mere stor end lang,

Skulde selv jeg Fejden dræbt:
Ak, mod Skønhed har jeg stræbt,
Og et Nød-Skrig blev min Sang!

Han trak under Oplæsningen Vejret en Smule gennem Næsen, og han var ikke fri for at „deklamere“ Versene. Da han havde endt, var der et Øjebliks Tavshed. Ovre fra de „ældres“ Værelse hørtes Stemmer, som talte om saadanne dagligdags Begivenheder, Teatersnak, Byvrøvl, der i og for sig ikke er komisk, men som bragt i Forbindelse med højtsvungne Vers bliver af en komisk Virkning. Overgaard sagde højt og tørt:

„Det var virkelig ikke ilde!“

Ovre fra Sofaen lød det: „Faar jeg Lov at se?“

Brynjulfsen betænkte sig et Øjeblik; saa rakte han Bladet derover.

Kritikeren, den blege, greb Bladet og betragtede det som en Møntkender en Mønt. De store, kloge Øjne var sænkede og den brede, elfenbenshvide Pande let rynket. Han nikkede langsomt og saa' op; der kom en lys Glød af klar Intelligens i Øjnene, og lige saa rolig, som han havde modtaget Bladet, rakte han det tilbage, idet han med Neglen satte et Mærke i Papiret:

„Det er godt! De ødelagde det kun ved at læse det op. Men synes De ikke, at denne Strofe ... hvad? vil De lade *det* passere? Rimet er ikke kraftigt nok; vil man endelig gentage, saa skal man gøre det til Gavns — med Næb og Kløer. Det skader Digtet — som er godt — om end ikke saa betydeligt, som Begyndelsen lader vente!“

Brynjulfsen purrede op i Haaret og satte sig, rød helt op i Panden.

„Han har Ret!“ sagde han til Overgaard — „naa ja, for Fanden, en Improvisation kommer nemt til at hinke paa en eller anden Fod — men hans Bemærkning er rigtig — som altid. Det er for Resten ingen Kunst at indrømme det, naar man i Morgen kan gøre noget bedre!“

„Er Du ogsaa sikker paa det sidste?“ spurgte Overgaard.

„Nu skal *Du* være elskværdig!“ sagde Brynjulfsen og styrtede Indholdet af Glasset i sig.

„Elskværdighed er en medfødt Gave. Jeg kan kun alt, hvad der er tillært — og det kan jeg ikke engang!“ sagde Overgaard.

„Kafé-Aandrighed! Den er lige saa slet som Luften herinde. Skaal, Henrik Gerhard! Smager Blandingsdrikken Dem ikke?“ spurgte Brynjulfsen.

Gerhard vilde svare, men Nørager kom over til dem.

„Vi faar vel Digtet til at trykke?" ... spurgte han og rakte allerede Haanden frem.

„Hvis Du vil sige „jeg" og ikke „vi", saa skal Du faa det. Uh, jeg ser det allerede gaa igennem Maskinen, og den næste Dag ligger det og driver paa Kafébordet med fedtede Fingre over sig. Naturligvis er det ikke for *godt* dertil; — intet er for godt til at grises til, men" ...

„Da det heller ikke er daarligt nok til ikke at komme i en Digtsamling og ligge paa Dagligstuebordet — afbrød Overgaard — saa?" ...

„Vil De forære mig Manuskriptet?" spurgte Gerhard. „Jeg skal give Dem en Haandtegning derfor; om De ellers sætter nogen Pris paa Tegninger?"

„Aa, vil De?" Og Brynjulfsen trykkede hans Haand. „Har De et kvindeligt Hoved — et udtryksfuldt — ikke saadan den første, den bedste kedelige Model, en læsende Bondekone eller en strikkende Pige ...?"

„Kunde ikke en saadan være udtryksfuld?" spurgte Gerhard smilende.

„Maler og Forfatter forstaar saa lidt hinanden!" sagde Brynjulfsen.

„En Forening af begge kunde jo tænkes!" sagde Gerhard stadig smilende.

„Véd De, hvad jeg mener om Kunst?" raabte Brynjulfsen og slog paa Manuskriptet, som Gerhard havde overladt Nørager til Afskrivning — „det Digt er et Tilløb kun — noget, der knækker over ...... men Kunst maa kunne blive noget som Religion, noget, man føler brænde ud igennem sig med en Bøns inderlige Styrke, saadan noget som en Andagt, der ganske uvilkaarlig faar sin Form — naturligvis noget med Flid og Øvelse, ligesom enhver Gudsdyrkelse har sin Flid og Indøvelse — men blot noget, der stiller uendeligt højere Fordringer til vor Personlighed, end Kunst og Literatur nu gør ... ja *nu gør!*"

Han havde hævet sin Stemme saa højt, at han tydeligt hørtes derovre af de to i Sofaen. Nu rejste de sig begge, og Opvarteren hjalp dem Tøjet paa. Den ene, den bredere, gik hen til Brynjulfsen og bøjede sig smilende, godmodig-sarkastisk ned over ham:

„Hvorfor flyr Du mig — Du rædde Ulf?"

Brynjulfsen sprang op, omfavnede ham og sagde: „Jeg elsker Dig — Fanden gale mig, jeg elsker Dig — men ..."

„Naa? men?" spurgte Politikeren.

„Aa, det kan være det samme! Lad mig forestille: Maleren Henrik Gerhard — Redaktør Bentzen!" —

Redaktør Bentzen bukkede og tog Gerhards Haand:

„De er Maler? Der er saa mange Malere! Det er Dem, som har skrevet de Artikler hjem fra Frankrig? Hvorfor skriver De ikke til *os?*" ...

„Han tør maaske ikke!" sagde Overgaard leende.

Redaktøren saa' forbi Overgaard paa Gerhard og vedblev: „Vi nærer ingen Fordomme ... prøv engang! Hvad skal det Maleri til? Hvad kan De fortælle Folk ved at *male?* Fremtiden er Bladliteraturens — ingen anden Literatur — eller rettere sagt al Literatur i *den!* Bagved staar Pengemændene, Bankerne. Tilhører de os, saa tilhører det hele os! Saa kan vi ogsaa holde Maleri og Luksusheste og Skuespil — eller vi kan lade være. Ja nu kommer jeg ... Godnat!"

Kritikeren stod i Døren og kaldte paa ham, seende sig omkring med en utaalmodig Skuldertrækning: lidt Talent! meget Vrøvl! Dumrianer! Lad os gaa!

Saa gik de to.

„Confound it!" sagde Brynjulfsen og slog i Bordet. „Atter har jeg trukket det korteste Straa. Naa, hvad synes De om ham?"

„Jeg har jo ingen Mening om ham endnu!" svarede Gerhard. „Han synes ikke at bryde sig synderlig om Kunst ...!"

„Aa lur ham!" raabte Brynjulfsen og gned sig over Panden. „Modbydeligt er her — kan vi nu ikke faa et Vindu op? Han skrev bedre Vers end jeg i vore Studenterdage — hvad der vil sige noget! Bag hans Prosa dirrer det med Fortvivlelseslyriken — derfor er hans Ironi saa stærk. Havde *han* haft blid Bør i sin Ungdom, saa havde den evige Middag slugt ham — som den har slugt alle dem derinde ved Siden af. Nu sluger han dem — og hver Gang han knaser deres Knogler under sine Polyfem-Tænder, saa ler hans Øjne. Lagde De Mærke til hans Øjne? Men hans Hjerte kan græde — hans Hjerte kan nemlig elske — ogsaa derfor er han stærk — om end ikke saa stærk som den anden ... de mødes i Hadet. Gud, hvor de foragter os alle sammen, de to! Og hvor de i Grunden har Ret ... Skaal! Leve Kærligheden — leve den sociale Republik! „Seid umschlungen, Millionen". I Aften *kan* jeg ikke blive fuld!" —

„Er Du ganske sikker derpaa?" spurgte Overgaard.

„Saa sikker, som ... Nej se nu er Nørager i Klammeri med de yderste til venstre! Og nu kommer Blænkerne herind fra de „gamle". Nu har vi Skandalen! De svømmer som Fiskene i Vandet. Men vi tre vil blive siddende her paa denne øde Ø ...... lad dem æde hinanden! „Gid Pest fortære begge Eders Huse!"

„Tag Dig i Agt, Mercutio!" sagde Overgaard leende.

„Kunde man ikke faa sagt det *gode* Ord?" ... spurgte Gerhard,

der opmærksomt fulgte den stadig voksende Larm omkring ved Bordene.

Men allerede var Skænderiet i saa fuld Gang, at om en var kørt ind mellem Grupperne i en Vogn med fire for, saa var man næppe gaaet fra hverandre. Her, ligesom paa Scenen for nylig, var en Replik faldet ned med en stærk Gløð, havde antændt nærliggende Tanker — hvilke de saa var: politiske, literære, kunstfilosofiske, teologiske — og den hele Gade af Begreber og Hjørner, Karakterer og Meninger stod i lys Lue. De gamle syntes at raabe: Sluk! — de unge: Lad kun brænde! Til sidst var man enig om det sidste. Nørager svedophidset, gul i Ansigtet, fægtende med store Armbevægelser — raabende: De onde Dæmoner! de onde Dæmoner! Ganske unge Mænd, gode Hoveder, rappe Tunger, raillerende, udæskende. Og saa et Par af de ældre, røde i Hovedet, oppustede af Stridslyst, Selvfølelse og Kognak og Vand — strygende en graa Knebelsbart, som om Beviserne skulde føres derfra, demonstrerende ud fra Biblen, fra Heibergs Æstetik, fra Allens Danmarkshistorie og fra deres egne Artikler. Nørager stadig forplumrende sig under Forsøg paa at mægle — uden at ane eller ville vide, hvor dyb Kløften var, der skilte! Og pludselig ... midt under Hede, Gasos, Tobaksdamp, Udfordringer, Paastande, vittige Bemærkninger, flommet Nonsens og skarpe Citater ... pludselig klirrede Ølglas, Sodavands-Siphons og Kognaksflasker: et Bord blev stødt om — et ungt mørkhaaret Menneske, med et smukt, blegt Ansigt, fortrukket af Vrede — springende frem imod en midaldrende, smuk, bleg Bonvivant — et Klask af et Ørefigen — Gruppen lukkede sig sammen som en Bølge — og atter fo'r den fra hinanden ...... og Kafé-Værten kom farende, ogsaa bleg i Ansigtet ... Opvarterne stod som mekaniske Statuer ... en Bølgen frem og tilbage, Raab, Tummel, Forvirring ...... Døren op ud til den friske Natteluft ...... og Størstedelen af Skaren trak ud med en bred Stribe af Tobaksdamp, der rulledes sammen i en Hvirvel og slyngedes bag efter dem — ud i Natten.

De tre sad og saa' paa hinanden.

„Men hvad var dog det?“ spurgte Gerhard.

„Hvad det var?“ — sagde Overgaard, rejste sig og trak op i Benklæderne. „Det var, at Du nu er kommen hjem, og kan synge: Der er et yndigt Land!“ —

Brynjulfsen lænede sig tilbage paa Stolen, trommede i Bordpladen — stærkere og stærkere — sang:

Confound their politics,
Frustrate their knavish tricks,
God save the King!

„Er Du nu bleven Royalist, Ulf?“ spurgte Overgaard, som tog sin Havelock paa.

Brynjulfsen svarede:

„En kan aldrig vide, hvad en kan blive til — som Nordmanden sagde, han blev gal!“

„Gaar De ikke med?“ spurgte Gerhard, som ligeledes tog Overtøjet paa.

„Med?“ — svarede Brynjulfsen — „paa denne Tid af Aftnen? Nej, min Kære. Jeg lever om Natten — og det vil De ogsaa blive nødsaget til — om De fremturer i Deres Forsæt at leve i denne By og dette Land. Vale! Ah! — der har vi min Vaabendrager — der har vi „Skyggen“!“ —

„Skyggen?“ spurgte Gerhard lidt tøvende, og betragtede den indtrædende; men Overgaard tog hans Arm og trak ham med sig.

Brynjulfsen røg og skrev ...... og forbi Opvarterne, der saa' ud som om de havde stor Tilbøjelighed til at lukke — gled en bleg, spinkel Skikkelse ind i Værelset fra den kolde Natteluft derude. Skikkelsen nikkede til Brynjulfsen, som trykkede hans Haand uden at se op. Den blege satte sig i et Hjørne, bestilte sig med et kort, bydende Vink noget Øl — og sad dér saa stille som en Mus, med høje, blanke Tindinger, et stort Skæg, vandklare, drømmende Øjne under buskede Bryn — i en tyndslidt Dragt, med en spillende Diamantring paa den hvide, velplejede Haand ...... og han blev ved at sidde dér, som i en Ekstase, søgende med en forelskets Blik hen imod Brynjulfsen, der skrev, drak, røg og skrev ... indtil Digteren endelig saa' i Vejret og udbrød: „Godaften, Skygge. Vil Du høre?“ ...

„Begynd, begynd!“ raabte Skyggen og lænede sig tilbage som den levendegjorte Opmærksomhed, med et Smil af alvorsfuld Henrykkelse ...

Og Brynjulfsen læste, medens den forvaagede Opvarter lænede sig op ad Væggen med et undertrykt Suk.

III

Henrik Gerhard vaagnede næste Formiddag med en Fornemmelse, som sad hans Hoved endnu i et Hav af Tobaksdamp og Skænderi. Han hørte Ord, saa' Ansigter ...... og lukkede Øjnene med Tilbøjelighed til at ville sove endnu en Gang — sove det hele væk.

En Opvarter brød ind til ham, gjorde mange Undskyldninger · „troede, at det var Herren her, som havde ringet!“ ... og ud igen.

Gerhard kastede Tæpperne af sig, løb til Servanten, hældte sig

over med Vand ...... Han var i Hotelværelset — kommen tilbage fra Udlandet ...... han var hjemme! Hjemmet havde vist sig for ham i grelleste Belysning den foregaaende Aften! ... Han klædte sig paa, rodede i sine Kofferter, begyndte at pakke sine Malersager ud, pakkede ind igen, læste Aviser og spiste Frokost.

Familie havde han ikke her i Byen. Hans Forældre havde levet i Provinsen, men var begge døde fra ham, da han endnu var Dreng. Saa var han bleven opdragen i Hovedstaden i hans Onkel Lægens Hus; men dér havde Døden under hans Fraværelse rømmet op; — den af Kusinerne, han holdt mest af, var bleven gift paa en af Øerne; splittet og spredt var Familien — han var en „fri" Mand, behøvede ikke at aflægge Besøg eller frygte for at modtage noget.

Han spiste til Middag paa Hotellet, og gik sig saa en Tur — ud paa Langelinje.

Den klare, kølige Aprileftermiddag laa over Sundet. Der var kun faa Skibe paa Reden. Dampernes Trafik var ikke ret begyndt. Og hvor var Sundet blevet smalt og Værfterne øde! Saa fik han fat i de friske Barndomsminder; og smilende gik han videre, nikkende hen for sig, Langelinje til Ende.

Han saa', at Byen var vokset ud nordefter. Han fortsatte endnu et Stykke, standsede og kunde nu selv iagttage, hvad en eller anden i et Brev havde skrevet ham til, at Forstæderne med de kaserneagtige Bygninger, de mange Skorstene, mange Smaalejligheder og mange Smaafolk, i en vældig Halvbue lavede sig til at spænde om hele Byen fra Kallebodstrand til Sundet.

Han tænkte: Vore Hovedstæder vokser foruroligende. I et tæt Favntag klemmer Spekulationen, Menneskeforøgelsen og Murstensvælden vore gamle By-Kærner. Proletariatet lejrer sig omkring os, suger paa vor Kraft, og suger selv Kraften af de bedre Luft- og Lysbetingelser. Det er humant, at de, der forhen stuvedes sammen i Gyder og Stræder, at de rykker ud til Sol og Lys og frisk Vind. Men for Kunstneren er det ikke ubetinget en Nydelse at iagttage denne Proces: hvorledes Haver ryddes, Træer fældes, grønne Vænger jævnes og Strandkanter reguleres — til Fordel for driftige Forretningsmænd, der befolker nye stilløse Gader med Smaafolk fra Kælder til Tag. Ingensteds en grøn, skyggefuld Plet med Hvile for Sind og Øje. Det giver Lede til alt Byvæsen, Fortvivlelse over den rette Linjes Fladhed og Nøgternhed. Og til sidst vil maaske Smaafolkene selv — irriteret uden at vide hvorfor — slaa Byen i Stykker, knuse Murstensvælden. Saa dukker kan hændes en ny Kunst op, som endnu ingen levende Kunstner kender!

Han fortsatte under lignende Betragtninger Vejen ud langs Strandpromenaden. Man fyldte op, planerede, huggede de gamle Træer

med de mægtige Kroner om, beskar Haverne. Det er vor Barndoms og vor Ungdoms Lege- og Hvilepladser, der berøves os — sagde han ved sig selv. Her, i disse store, sammenhængende, skyggefulde Haver, her langs denne side, grønne Strand, ved disse gammeldags Baadehavne, her tumlede vi os efter endt Skoledag og i Ferierne; vore Forældre eller Værger behøvede ikke at sende os milevidt omkring over det halve Land, for at vi kunde forny vort Blod. Her blev vi til rødmussede, friske, livsglade Drenge, som ubevidst vandt en Kapital, paa hvis sidste Rester vi endnu tærer — som vi næppe ville kunne overlevere vore Sønner. Her, under „historiske" Træers vidtudstrakte Grene sloges vi og forligtes. Nu er Træet fældet, og en Dampkran bliver stillet op i Stedet. Her paa dette opfyldte Areal, hvor Sandstøv og Kulstøv kommer til at danse hen over den hvide, skyggeløse Flade, her plaskede vi omkring i vore Baade, glade over at være undslupne Livius og Trigonometrien. Her, hvor Vintren havde sin betagende Naturstilhed, og hvor Sommeren aldrig var for kvalm, her lærte vi at elske vort Land og at synge dets trohjertige Sange, uden at indekserceres deri af en kunstig Konservatisme. Og nu ...... ja den, som vender tilbage til sin gamle Hovedstad, han finder en ny By — Begyndelsen til et Hamborg. Og det næste Slægtleds Ungdom vil en Dag skrige højt op under al denne Grimhed, og maaske i Skarer sætte Kursen over Oceanet, for hellere paa det uvisse at søge de sidste Konsekvenser af „Udviklingen", end klæbe ved et Forsøg paa en Stor-Stad, som dog intet stort Rige, ingen livsassurerende Værdier har bag sig!

Og da han vendte sig, laa Langelinje for ham i en stille, tungsindig Fred — og han hilste paa to Damer, der kom gaaende imod ham.

Maaske var der lidt komisk i hans hastige Hilsen. Frøken Kirchhoff lo i det mindste, bad om Undskyldning derfor, og saa var de i Samtale, hun, han og Fru Funch.

Han begyndte straks — ivrigere end han muligvis selv vilde det — med disse Indtryk fra Omvæltningerne nordude. Frøken Kirchhoff fandt det „saa naturligt, at han som Kunstner maatte ærgre sig". Og hun talte om Rom og om Venedig, og om, at vi intet betød mere, men gik paa Stumperne. England havde en udmærket Handel — og Marine, tilføjede hun — Frankrig en udmærket Kunst, Tyskland en udmærket Armé. Rusland var interessant ved sine Nihilister, Italien et Land, som man kunde blive ved at rejse i; Spanien kendte hun desværre ikke, men Norge havde et kraftigt Præg, storladen Natur og Talenter. Vi derimod — vi ......!

Han gav sig saa smaat til at sige imod og at ærgre sig. Saa bøjede han af og lod et Spørgsmaal gaa over til Fru Funch.

Hun var bleven stille under sin Venindes Ordstrøm. Han saa' nu paa hende. Et fint Fysiognomi. Næsen maaske lidt for stor; den mest uregelmæssige Del i Ansigtet. Om Munden og Hagen laa et Drag af noget — han kunde ikke finde andet Ord end „ægte". En ungdommelig Isse og en klog, hverken for høj eller buet Pande. Øjnene af en dyb graa Farve, med en varm Glans, som hun kendelig gjorde sig Umage for at dæmpe.

En saadan Undersøgelse af en fremmeds Ansigt er begrænset til nogle enkelte Sekunder. Hun syntes endda at finde Grænsen overskredet, og hun saa' lige paa ham og spurgte ham med et Smil:

„Det er vel i Egenskab af Kunstner, at De finder Dem forpligtet til at gaa mig efter? Har De set nok — ellers vilde jeg gerne staa stille og se ud over Vandet? Det er dog altid smukt — ligegyldigt hvad man saa gør ved Huse og Haver langs Stranden!"

Han bukkede. Det var dog ikke en Tilrettevisning, hun havde givet ham. Hendes Stemme var venlig og hendes Smil elskværdigt. Han bad hende undskylde — han havde virkelig et Øjeblik ladet sig forlede af Malerens Vane til at betragte alt, ligesom om man havde sin Model eller et Landskab for sig!

„Ja — Anna" — sagde Frøken Kirchhoff — „naar nu Hr. Gerhard en Gang beder Dig om at sidde for sig! For det bliver naturligvis ikke *mig?*" ... tilføjede hun lidt udfordrende.

Fru Funch rynkede Øjenbrynene en Smule. Hun pegede med sin sorte Handske ud over Vandet og sagde:

„Kalder De det smukt? Eller hvad siger De egentlig, naar De vil udtrykke, at noget er smukt?" —

„Vi bruger ikke mange Udtryk!" svarede han. „Vi nikker, brummer lidt, siger: hm! — saadan noget. Der er et, som vi aldrig taler om — og det er Skønheden!" —

„Er der da ingen Skønhed? — gives der ikke noget, som hedder det skønne? Ja, undskyld at jeg spørger!" —

Han lo og svarede: „Jo, der gives Skønhed — og navnlig Skønheder!" Her saa' han paa Frøken Kirchhoff. „Men det „skønne", Vorherre bevar'es!" —

„Naa, ja" — sagde hun leende. „Det gaar vel dermed paa samme Maade, som med det „gode" ?" —

„Hvorledes?" ... spurgte han.

Fru Funch svarede, idet hun smilende gav til Kende, at hun nu sagde en Ramse: „Det gode, det skønne, det sande! Ja ja," fortsatte hun: „De talte nyligt om — De kan jo rette mig, hvis det ikke er rigtigt — at de nye Linjer i Landskabet stødte Dem. Men dersom nu disse Linjer ikke godt kan undgaas, naar en Mængde ubemidlede Folk skal have Rum i store Bygninger — og naar det dog er bedre,

at disse stakkels Mennesker bor paa sunde og luftige Strøg, end i Kældere og Baghuse inde i den sammenpakkede By — er det saa ikke det gode, som herved fremmes — og det sande med?" ...

„Aa jo," svarede han — for at slaa det hen. „Og saa gaar det skønne Pokker i Vold!" —

Hun rystede paa Hovedet og saa' mildt bebrejdende paa ham. Men saa raabte Frøken Kirchhoff:

„De mener, at det er Kunsten, som gaar Pokker i Vold?" —

Han tænkte sig om; saa svarede han:

„Vi lever maaske i en Tid, hvor Kunsten i Virkeligheden savner Berettigelse til at eksistere. De vil træffe de fleste nogenlunde alvorlige Kunstnere splidagtige med sig selv — bortsét fra den indbyrdes Splid. Kunst behøver til sin fri Udfoldelse et bredt Fundament af Luksus, en hensynsløs Anvendelse af store Kapitaler hos de begunstigede Klasser i Samfundet. Men netop iblandt disse Klasser trænger hver Dag Fordringerne igennem om Nytte, om Gavn paa de sociale, økonomiske, industrielle Omraader. Den demokratiske Strøm, der lidt efter lidt omformer Verden, vil vende sig med sine Meninger og Forlangender til de nulevende Kunstnere; og vi har da Valget imellem, enten at holde fast ved vor Tilbøjelighed for det sære, det eksklusive, det individuelle — og saa sulte ihjel: eller vi maa give Køb, vi maa lade os lede af det, som de hundred Journalister og de tusind Grosserere kalder for Smag. Virvaret er for Øjeblikket stort. Det vil blive jo længere jo værre!"

„Ja!" afbrød Frøken Kirchhoff — „Idealisme og Realisme, det skændes man jo om!"

„De misforstaar mig!" sagde Gerhard. „Det er middelmaadige Hoveder, som stadig opkoger disse Stikord — i den Forstand, at Idealisterne skulde være de aristokratiske, Realisterne de demokratiske Kunstnere. En fin og dyb og „sær" Realist er i de fleste Tilfælde aristokratisk; og omvendt gives der mange Idealister, der vrøvler begejstret med om Folkevilje og Valgcensus. Den virkelige, udprægede Fornemhed, dens Selvfølelse, dens Leven sit Liv efter egne Love — det er *denne* Slags Kunster, som Tiden vil til Livs. Tiden vil tage sin store Hovedlineal, slaa en Streg og sige: vil Du følge denne eller vil Du ikke? Og tænk Dem nu: paa den ene Side lyve sig Brødet og Bestillingerne til ved at tude om Kap med de Hundredtusinde — og paa den anden Side staa tomhændet, skyet, stundom foragtet, alene med sin Individualisme — naar ikke netop ens Fa'r har efterladt os en Arv, eller vi i Tide søger os en rig Pige!" —

Fru Funch, som havde stirret ned i Vandet, saa' i Vejret og hen paa ham:

„Der kan da aldrig blive Tale om et Valg!" —

Han smilede: „Aa — ikke det?"

„Er det virkelig Kunstens Stilling nu om Stunder?" spurgte hun. „Jeg har ikke tænkt over det før. Men De turde vel have Ret. Det er svært at leve. Det er svært at være et Menneske ... maaske allersværest at være en Kvinde nu om Stunder!" —

Her faldt Frøken Kirchhoff ind, som om hun havde ventet paa dette Ord. De gik langsomt alle tre hen til Gitterporten. Og hun snakkede. Der var ikke den Ting, som ikke nu var en Vanskelighed for Kvinden. At finde en Mand, som hun kunde elske; at blive elsket af ham og ikke skulle dele med andre; at kunne holde ud i et Giftermaal; at kunne holde ud at faa Børn; at finde Opgaver; at vælge sig en passende Dragt, blive Manden jævnbyrdig, finde en passende Omgang ... Hun kastede alt imellem hinanden, snublede over sine egne Ord, lo og bebrejdede Gerhard, at han saa koldsindig hørte paa hende.

„De kan da i hvert Fald faa Lov til at lære Latin — og tage saa mange Eksaminer, De vil. Og De kan blive separeret fra Deres Mand, og skilt, og endda — eller maaske netop af den Grund — finde passende Omgang og ivrige Venner!" sagde han.

Der blev en Pause. Han vilde ikke have sagt dette; men det slap ham ud af Munden. Han gik tavs ved Siden af Fru Funch, som syntes forstemt. Han vilde saa gerne have hørt hende tale; hendes Stemme havde en saa særegen Klang, noget beroligende ved sig, en Musik, der lagde mere i Ordene, end der maaske var bag ved dem. Og nu talte hun. De gik igennem Grønningen. Hun pegede ned ad den lange, brede, lige Gade, hvor Lygterne blev tændt:

„Se, hvor de springer frem — ligesom Gnister i en Række. Jeg holder saa meget af Skumringen. Folk har et Udseende, som om de kom fra en fremmed Verden og gik til en anden. Maaske er det Ruderne, som skinner i Aftenskæret, der trækker Øjnene til sig — eller maaske læser de sig Tanker til ud af Fliserne og Brostenene. Og enhver Gade ender i en blaa Taage, med enkelte lyse Gavle. Og Vognene kører mindre hurtigt og gør ligesom mindre Larm. Om Dagen bliver jeg tidt angst for, hvad alle disse Huse vel indeholder. Jeg tænker paa Kiv og Trætte, Misforstaaelse, Overarbejdelse, altfor hastige Maaltider, Uro, Klokkeringning, Løben paa Trapperne. Men i Skumringen bilder jeg mig ind, at der er Fred over alt — og man vil dog saa gerne helst tro det, som man helst ønsker!" —

Saa var de ved Sporvogns-Skiftet, og Damerne sagde, at nu maatte de hjem. Atter hjalp han dem op; de trykkede hans Haand og nikkede til ham. Frøken Kirchhoff raabte højt en Gade og et Husnummer paa Østerbro. „Kom og besøg os en Dag! og lad mig vide, naar

De har faaet Dem Atelier. Det er saa morsomt at se ind til en Kunstner — især naar han arbejder!"

„Hvis han *da* ikke har lukket sin Dør!" svarede han.

„Jamen, vi kan jo have aftalt et Tegn, at det er os! Saadan havde vi det i Rom — og i Paris!"

Hun lo. Han tog sin Hat af og vinkede Farvel. Saa kørte de.

Nu glemte jeg jo at spørge, om de boede sammen! tænkte han. Men det gør de vel ... Naa, hvor skal man saa gaa hen? —

Han drejede ned ad Bredgade. Og den endte i en blaa Dis, en violet Taage; og ud fra denne løftede sig det kongelige Teaters hvælvede Tag som et fjernt Fjæld svømmende i den røgmættede Luft. I tvende Rækker derhen imod løb Lygternes klare Gnister; og der var en rødmende Gavl langt borte, og blanke Ruder, der syntes at sige: her er Fred bag os! En Sporvogn klingrede af Sted igennem Gaden; men denne Lyd tabte sig snart, og Fodgængerne syntes at gaa langsomt og at tale halvhøjt. Naar han passerede dem forbi, hørte han undertiden en løsreven Stump af en Samtale. Hvad var det for et besynderligt Sprog? Var det kønt eller det modsatte? Det lød ham saa fremmed. Og egentlig først nu, et Døgn efter hans Hjemkomst, gik det op for ham, at der taltes dansk omkring ham. Der faldt en Sørgmodighed over ham, og han havde ondt ved at bekæmpe den. Han længtes bort igen — til Paris, til London, Rom eller Wien. Denne By her var i sin Arkitektur, eller Mangel paa Arkitektur, et altfor nøjagtigt Udtryk for Mangel paa Ejendommelighed hos Befolkningen. Det var saa skikkeligt og saa tarveligt. Den Maade, hvorpaa Menneskene her gik, hilste, mødtes og skiltes — den var jo akkurat saaledes som han kunde erindre den; og Præget havde ikke i hans Fraværelse forandret sig til noget mere udtryksfuldt.

I Skumringens afdæmpede Halvlys, i denne afstand-tagende Tysthed, der hvilede over Byen, følte han saa Byen som en Bebrejdelse, rettet imod ham selv: hvorfor var han taget bort? — mon for at blive utilfreds? — Jamen var det kønt at gaa i Rette med saa mange venlige Erindringer, Indtryk, Idéforbindelser? ... Han kom i Forlegenhed med Svaret. Og nu var der en Omstændighed, som slog ham. Udlandets store Byer plejer paa denne Tid af Døgnet, hvor Dagen bryder sine sidste Lysbølger mod Nattemørket, at udsende sin Sværm af faldne og ulykkelige Skabninger. Udstødte af et Samfund, der er blevet for kunstigt stort til altid at kune veje den enkeltes Brøde eller Undskyldning, tager de Repressalier i Samfundets egen Svaghed. Naar Solen gaar ned over Evropas store Byer, saa strømmer Tusinder og Tusinder af faldne, forførte og forførende Kvinder ud over Hovedgader og Promenader.

Der kom en frysende Fornemmelse over ham, idet han tænkte til-

bage paa de store Byer, hvori han havde levet. Han tænkte ikke over, hvor vidt han havde været værre eller bedre end saa mangen Kammerat iblandt hans Bekendtskab; kun paa, at han havde hørt til Samfundet, delt dets Arbejde og dets Adspredelser, søgt sit Maal og stundom ladet sig friste til at følge andres Eksempel. Lykken havde maaske givet ham nogle færre Drifter end de andre, eller han var sluppen for bedre Køb, eller maaske bleven sparet til større Prøvelser ... hvad vidste han? Men det følte han, medens han gik over denne Bys Torve og igennem dens Gader, at Samfundet i sin moderne Skikkelse er en uhyre Labyrint, hvori der findes mange Minotaurer, talrige Ofre, og én Ariadnetraad.

Men her i denne By følte han tillige *det* som en Hygge, en Levning af noget primitivt skikkeligt, at man gik som i et sluttet Selskab, hvis Love respekteredes indenfra gennem stiltiende Vedtægt. Disse Damer, der spadserede med eller uden mandeligt Følge, det var Borgernes Koner eller Døtre. Han havde næsten glemt, at det kunde forholde sig saa; men han behøvede blot at opfange en Ytring eller et Blik i Forbigaaende, for at faa Reglen bekræftet. Halv-Verdenen var her selvfølgelig ogsaa — men som Undtagelse. Den pralede ikke med afstikkende Moder, søgte ikke at tilvende sig Mændenes Opmærksomhed ved dette ugengivelige Væsen, der er Afglansen af den virkelige store Verdens Daarskaber og Lyder; den havde ikke Magten dertil. Og saa følte han da dette som et Særsyn, maaske som den eneste Ejendommelighed her — en halv Snes Aar efter at han var taget bort — at han næsten kunde kende de samme godlidende, venlige, lidt flegmatisk-smilende Kone- eller Pigeansigter — uden at kende en eneste Dame personlig. De tittede nu og da lidt paa ham, naar han passerede under en tændt Lygte eller forbi en oplyst Butik. De viste sig glade ved et uskyldigt Koketteri og ved at bære en Hat, som var naaet fra Paris og London hertil. De unge Piger skyndte sig øjensynligt hjem, da Tidsfristen for at turde gaa alene — i hvert Fald for at gaa nogenlunde langsomt alene — nu omtrent var udløbet samtidig med Lygternes Tænding; men selv en Efternøler kunde man se bevæge sig med temmelig stor Sindsro. Yngre og ældre Fruer promenerede endogsaa ganske mageligt; og var Kavalerernes Ydre ikke meget distingveret, saa var til Gengæld den impertinente Nysgerrighed, for ikke at tale om den fagmæssige Uforskammethed, kun ganske undtagelsesvis til Stede.

IV

Og saaledes gik Henrik Gerhard igennem Byen, som lidt efter lidt forekom ham at være saa livlig og elskværdig — ikke fri for det

provinsielle, men maaske netop derved tiltrækkende. Han havde ganske glemt Indtrykket fra den foregaaende Aften — det var veget for Indtrykket af det milde hjemlige; og da han skulde til at undersøge dette, stillede Mødet med Fru Funch sig frem for ham.

Han var kommen ud ad Vesterbro. Han standsede en Sporvogn og satte sig oven paa. Han kørte igennem Frederiksberg Allé. Saa indfandt Barndoms og Ungdoms Erindringer sig igen — og hvor vemodigt søgte de ikke ind paa ham! Skygge og Skumring laa over Haverne paa begge Sider af Alléen, og dæmpet blank straalede Aftenhimlen fra oven ned gennem de bladløse Lindetræer. Han mindedes en solvarm Formiddag. Han saa' sig gaa som Dreng her, i blaa Trøje med gule Knapper, kiggende nysgerrigt over Hækkene ind imod Haver og grønne Vænger. Nu rejste Kaserner deres kullede Hoveder dér, hvor han som ung Student havde været saa uendelig forelsket. Han søgte den Villa, hvor *hun* havde boet. Villaen var væk; paa første Sal i en femetages Bygning saa' han ind i en Stue, hvor en graahaaret Mand sad bøjet over en Bog ved Lampeskæret. Under Vognens raske Fart forsvandt Synet — men det havde skaaret ham i Hjertet. Saa fulgte en Række Villaer, han kendte; atter nogle, som var nye for ham; og Forlystelsesstederne, tillukkede, øde. Han oplivede dem i sin Erindring med Musik, Dans, med ungdommelig Sorgløshed og ungdommelig Letsindighed, naar han havde slaaet Gækken løs i Kammeraters Selskab. Hvor var Kammeraterne? hvor var de morsomme og nydelige Smaapiger? hvor var Glæden, Sorgløsheden — selv den moralske Katzenjammer? Hvor var hans Ungdom?

Hvor var han selv?

Udenfor Indgangen til Frederiksberghave.

Der blev snart lukket! sagde Havebetjenten.

Han vilde dog gaa ind, blot se paa denne noble, beskedne Skikkelse dér paa det beskedne Postament — den borgerlige Konge, som med sin dybe, ru Stemme synes at byde den indtrædende: Gudsfred!

Løftede ikke vor Literaturs Guldaldertid sine sonore „runde“ Toner herinde under disse Træer — mærkede man ikke Øhlenschlægers brede Vingefang, noget livsfrodigt suse gennem disse Gange?

Henrik Gerhard følte den klassiske Grund under sine Fødder — rundt omkring sig. Men han fornam det ikke som „klassisk“ i den Forstand, hvor vi ærgrer os lidt, idet vi tager Hatten af. Det svulmede ud til ham fra de mørke Trægrupper, der flettede de nøgne Arme til Favntag over matblinkende Kanaler. Hvor han havde været længe borte fra Hjemmet! — Han følte det, som om hans Begejstring, hans hele Trang til Hengivelse var borte — og Erfaringen kommen i dens Sted med sit suveræne: Vi alene vide! Aa, taabelige Erfa-

ring, der kun véd altfor lidt, og som bruger sine Tandstumper til at gumle væk paa vor Livsrod, misundende den sine Safters og Kræfters Overflod.

Foraar! kom, Foraar! kom Glæde og Lykke, Arbejdstrang og Kærlighedstrang! — send mig dine varme Straaler ind i et Bryst, der en Gang aandede saa dybt og frit under den ene saliggørende Følelse af at være elsket og kunne besvare Elskov! Giv mig tilbage, hvad jeg aldrig har ophørt at begræde — og tag, tag alt, hvad jeg aldrig har bedt om, og som Livet har paatvunget mig med det, Ewald kaldte „fræk Fortrolighed!" — — —

Han fo'r sammen, ganske skamfuld. Han havde virkelig talt højt dér alene i den halvmørke Gang under de løjerlige stille Træer, som syntes at lytte. Og fra Skumringen omkring ham kom jord-ram, fugtigblød, frisk Aande — det gryende Foraars Aftenhilsen.

Fra Skumringen kom samtidig Stemmer, Fodslag ham i Møde; — fra den nærmeste Gang to Mænd, som talte hurtigt og højt.

Han kendte Brynjulfsen paa Røsten:

„Vort Bourgeoisi! vore sippede Damer — moralske Mødre — snærpede men ikke desto mindre meget giftelystne unge Piger — for Satan, lad dem ta'e os, naar de vil, uden at Fædre og Tanter og hele Sippschaftet skal rodes med derind i!..."

„Nonsens, Ulf! Du er selv en Bourgeois —, moralsk, snærpet, men ikke desto mindre meget giftelysten! Spring Kategorierne over — gaa ned i Dybderne, som Du siger — slaa Trommen dér og kys Marketendersken — uden at spørge om, hvor mange hun har kysset i Forvejen ... Men se *det* gør Du ikke!" ......

„Du skal lade mig snakke ud, Overgaard! Men det gør Du aldrig. Du hører til dem, hvis eneste Force er at afbryde Taleren!" ... ... raabte Brynjulfsen.

Overgaard svarede: „Har Du maaske nogensinde kunnet sætte en Slutning paa noget? Logik og Stringens er ikke *din* Force!" ...

„Jeg vil aldrig have den! Jeg vil Pinedød være fri! Til H— med Slutninger. Det er Tegn paa en Dumrian at kunne ende noget. Verden vedbliver at producere sig selv i evig Udvikling ... Godaften, Gerhard! Er det som Selvmorderaspirant, De søger til herude?"...

„Godaften!" sagde Gerhard og trykkede Brynjulfsens Haand.

„Har Du Stævnemøde?" spurgte Overgaard leende. „Skal vi maaske gaa vores Vej? Men jeg vil sige Dig, hvis Du har glemt det, at der snart ringes ud af dette Paradis!" —

„Jeg har Stævnemøde med højsalig Kong Frederik den sjette!" svarede Gerhard.

„Oho! saa maa det være galt fat med Dem!" sagde Brynjulfsen. „Har De i Deres Udlændighed glemt Manden, som hængte sig i sit

Halstørklæde om Halsen paa den gode Konge — men først satte sin Hat paa hans Hoved? Der er dog endnu Galgenhumør i Københavneren!"

Gerhard svarede: „Hvad min Sorti angaar, naar den en Gang kommer, saa er det mig ikke magtpaaliggende, om jeg forsvinder med en Aandrighed!" —

„Aa, Brynjulfsen! sig en Aandrighed om Livet!" bad Overgaard.

„Jeg gider ikke! Jeg foreslaar, at vi alle tre gaar hen og hænger os i Kompagni!" —

„Hvorfor er De saa oprevet?" spurgte Gerhard. —

„Herregud, Mand! véd De ikke, hvad Anno vi skriver? Naa! hvordan skal da nogen af os undgaa Fortvivlelsen?" ... raabte Brynjulfsen.

„Ulf! raab dog ikke saa højt!" bad Overgaard.

„Jeg vil netop raabe! Lad os gøre noget verdenshistoriskt i Aften! Lad os sælge vore Frakker og drikke os fulde i Skjorteærmer ...!"

„Eller i Bourgogne?" spurgte Overgaard. —

„Hold Mund, Ræsonnør! Kender De Deres Verdenshistorie, Gerhard? Det kristelige — det er Middelalderens Munk! Umuligt. De store Kunstnere — det er Renæssancen! Umuligt. Soldaten — det er Napoleonskrigene! Fy for Fanden. Tilbage bliver vor Tid: den ræsonnerende Proletar, Fritænkeren, som ikke er Asket, ikke kan blive Kunstner, ikke gider være Soldat! Og hvad Danmarkshistorien angaar" ...

„Du er virkelig boglærd!" sagde Overgaard.

„Den ender med Kristiern den anden — i Fortvivlelse!" tilføjede Brynjulfsen.

„Hvorfor med Kristian den anden?" spurgte Gerhard venligt.

„Det er vor eneste Titan med Vuer — og som derfor mistede alt: en smuk Elskerinde, en god Kone, en genial Raadgiverske, sine Børn, sine Soldater, sin Krigskasse, sin Tro paa sin Sag — alt undtagen sit Liv!"

„Hvad! er han ikke død?" spurgte Overgaard drillende og trykkede Gerhards Arm.

„Han er lige saa evig som min Tragedie om ham!" svarede Brynjulfsen uforstyrrelig. „Den bliver aldrig færdig. Han er ikke til at faa Bugt med. En Tragedies Helt, som man ikke kan faa Livet af ... umuligt!"

„Du kan lade ham dø i Fængslet — niende Akt — spist op af Rotter!" foreslog Overgaard.

De havde forladt Haven sammen, og fulgtes ned ad Alléen. Brynjulfsen standsede, puffede i sin Ivrighed Overgaard til Side, og tog fat i Gerhard:

„Aa, det er afskyeligt at rippe op i Makulaturen. Nu var *det* saa godt skrinlagt! Man skal skrive smaa Afhandlinger for Arbejderen — sætte Plebejernes Suk i Rim — men ikke lefle for Grosserere og Godsejere med et Drama, som *dog* bliver konventionelt! Mener De ikke ogsaa? Tænk bare dette: man vover at lade Düveke et Øjeblik være Kongen utro, i Tankerne i det mindste; — han skræmmer hende, han keder hende, hun elsker ham men synes dog, at hendes Stilling er lidt pinlig og meget monoton ... og straks falder Publikum og Kritik over Digteren: Fy! Düveke har *ikke* Lov til at være Kongen utro, thi saa har *han* ikke Lov til at være sin Dronning utro! Kongens skønne Elskerinde — den fintspundne Guldtraad gennem hans Livs blodstørknede Bøddel-Hvergarn — hun maa ikke være en „sammensat" Natur! — ellers bliver Stykket frivolt — og det skulde dog helst være ædelt „Trauerspiel". Som om Historien nogensinde var ædel? Den faar være glad, naar den maa vedblive at være Livet!" —

„Saa faar den ogsaa Lov til at være ædel!" sagde Gerhard.

„Ja — ja — men ... Aa, I er dumme, begge to!" raabte Brynjulfsen. „For Satan!" ...

„Prøv engang paa at forklare Dig uden at bande!" sagde Overgaard.

„Hvordan *lever* vi da?" raabte Brynjulfsen.

Gerhard sagde:

„Der er dem, der tænker — og lever derefter! Det er de meget faa! Der er dem, der lever — uden at tænke! Det er de lykkelige! Og der er dem, som ikke lever og ikke tænker ..."

„Det er de døde!" lo Overgaard.

„Nej, det er Flertallet af Menneskene!" svarede Gerhard. „Iblandt alle tre Kategorier bliver der produceret en grumme stor Mængde Ædelhed. Ellers var der intet Liv, ingen Kunst, slet ingen Ting! Det er min beskedne Mening. Men kan De finde en anden Betegnelse for det ædle end det „ædle", saa gør De os alle sammen en Tjeneste!" —

„I er dumme — I er dumme — Gud hvor I er dumme begge to!" lo Brynjulfsen og borede sin Stok ned i Jorden. „Véd I, hvad jeg tænker? Jeg tænker: man laver ingen Düveke, som *ikke* smager af Gretchen. *Hun* er en Gang givet! Det skulde da være, at man lavede en ny Gretchen, som ikke var den uberørte Jomfru, hvem Doktor Heinrich Faust bliver saa forlibt i, *fordi* hun er Jomfru — nej en ny lille borgerlig Pige, som maaske ikke har sin Skudsmaalsbog i Orden fra Begyndelsen, men som ikke desto mindre er fin, dyb, rørende god, sanddru, kysk — lad være at vrænge Mund, Overgaard — midt i sin Ulykke, sin Forladthed, sin Forførthed maaske.

Og som *saa* Dr. Faustus, eller en hvilken som helst anden Fyr, elsker og føler sig løftet op ved! Se det var en Idé! — som jeg herved udbyder til Licitation. — Og véd I saa for Resten hvad? Jeg fryser af at staa stille her og præke. Jeg er altid enten for varm eller for kold. Jeg er sulten, jeg er tørstig; men især er jeg hungrig efter — med Overgaards Tilladelse — det evigt kvindelige! Jeg er en Lus, en Midde, et Atom, som maaske bliver traadt under Fode i Morgen. Men ingen skal faa mig bort fra Erkendelsen af den Herlighed, jeg deler med den usleste Lus: Trangen til kvindeligt Selskab! Paa den anden Side skal ingen faa mig, død eller levende, med sig ind til Byen i Aften. Thi saa maatte vi gaa i Teatret — hvor man spiller uden Nerve! — i en Familie — hvor man keder sig fordærvet! — eller paa Kaféen — hvor jeg bliver vild af Modsigelseslyst og drikker mig fuld af Fortvivlelse over at høre mig selv! — Altsaa, mine Herrer! behag at bestemme Stedet! Tiden er *nu!* Øjeblikket er stort! Den Gerhard dér virker ved sin Nyhed som forfriskende Vin paa mig ... og jeg har — her rev han Overfrakken til Side og søgte i Vestelommen — jo jeg har endnu Resten af Honoraret for et larmoyant Digt! Allons!" —

Her saa' han op og ned ad Alléen og ind til Siden. — Alt var øde, næsten ganske mørkt, kun nogle Gaslygter med lange Mellemrum — og den matblinkende Foraarshimmel med en enkelt Stjerne, der syntes at sprude Gnister af køligt Velbefindende. Ingen Fodgængere; dybt nede i Alléen en svagt klingrende Sporvogn, og længere borte i Fjernheden det mumlende Drøn af den store By, som søger sine Adspredelser inden den lægger sig til Hvile.

„Unægteligt, vi er Herre over Situationen — naar bare Situationen vilde være Herre over os!" sagde han.

„Vent lidt! ... Det er rigtignok adskillige Aar siden jeg var her. Man kan jo forsøge!" —

„Hvad mener Du? — hvad vil Du?" spurgte Overgaard.

„Hvad jeg vil?" lo Brynjulfsen:

> Lass die Musik erschallen!
> Ihr stellt die Reihen wieder!
> Drum — drum!

Og han pegede ind til Siden, hvor Gavlen af en Bygning saa's indkilet mellem de tillukkede Sommerforlystelsessteder. Et Lysskær trængte ud fra nogle høje Vinduer, hvis nederste Del var blændet. De tre lyttede; de hørte Violin og Klavér — rutineret spillet — derpaa en høj, skinger Damestemme.

„Ægte Pusterthaler-Sopran fra Hamborg!" sagde Overgaard. „Bevæges dit Hjerte?" —

„Er det Meningen?“ spurgte Gerhard nølende.
„Kom blot!“ sagde Brynjulfsen og skraaede tværs over Alléen ind imod Stedet.
Overgaard tog Gerhards Arm og fulgte efter.

V.

„Hvis jeg bliver forelsket i Aften“ — sagde Brynjulfsen, da de var traadt ind — „saa vil jeg skrive en Kærlighedshistorie, som kan sige Sparto til alle Literaturens Hjerterdamer!“

Han stod stille, paa sin halvt udfordrende, halvt ubeslutsomme Maade, knejsende med Hovedet og dog ligesom dukkende sig i Erkendelsen af, at han var for lang. —

„Lov ikke for meget; og vis Dig ikke saadan frem for Menigheden, men luk Dig sammen som en Foldekniv, og sæt Dig!“ sagde Overgaard.

Men Brynjulfsen blev staaende. Det var endogsaa som løftede han sig lidt i Skoene, indsugende med halvtaaben Mund denne Tobaksdamp, Gaslyset, de tilstedeværende, Lokalet, Musikken ...... forarbejdende det alt til en Stemning — parat til at dyrke en Magt, hvis Niveau enhver af os efter Omstændighederne sænker og løfter, idet vort Naturel mere end vore indøvede Meninger og Principper bestemmer os.

Gerhard iagttog ham. Naturel havde aabenbart denne hans nye Ven dér — hvad han saa havde af Meninger og Principper! Og der var oppe i ham noget af Digteren — dette Begreb, som vi omgaas saa familiært, idet vi rundhaandet uddeler Betegnelsen til højre og venstre. Poesien besætter et Menneske ligesom en anden Galenskab; om lille eller stor paa den endelige Doms literære Rangstige, saa hæfter Mærket „besat“ paa en saadan Mands Pande — hvis han virkelig er Digter.

„Men saa sæt Dig dog, Menneske!“ sagde Overgaard, der havde gjort en Bestilling hos en Opvarter. „Man skulde tro, Du var en ung Rus — en af dem, som sidder derhenne under Tribunen ... Se, Gerhard! nu hilser de paa ham med løftede Glas! Og han bliver rød — det Barn, saa renommeret, som han er! Ulf! jeg maner Dig ved dine egne Kraftudtryk: For Satan, sæt Dig, Mand! — eller vi faar hele den grønne Sværm om os! Og saa gaar *jeg* s'gu!“ ...

Brynjulfsen satte sig, halede op i Bukselinningen, tvang Vesten ned, lo, og fo'r sig med Haanden over Panden — som om noget smertede ham.

Overgaard bøjede sig frem imod Gerhard: „Pas paa ham i Aften! Saadan begynder det altid, naar han ..."

„Aa! Du skal ikke hviske!" udbrød Brynjulfsen. „For jeg hører godt — ligesom jeg ser godt — og ligesom jeg drikker godt — ligesom jeg gør alting i Verden godt undtagen — undtagen ..."

„Digte godt!" faldt Overgaard i.

„Truffet! Skaal, Ove! Skaal, Henrik Gerhard! Velkommen her i „Elysium" ... — in my freedom, my fancy's musichall, where the spirit of my youth sleeps burried under my madness's — nok sagt mine Dumheders Gravsten! Kender I den Melodi, som nu spilles? Den var der for adskillige Aar siden en ung Pige — ikke her, paa et helt andet Sted — som sang for mig. Og hende gik det ilde — fordi jeg var gal — hvad jeg er vedbleven at være! Men bort med Skyggerne! Velkommen i denne Hal — og lad som I var hjemme! Pianisten sidder bag Flygelet — rød og glad, med barnligt aabent Ansigt, som Sol naar den titter over Morgenkvist. Han hedder paa Plakaten Josef Achlaitner — noget lignende hed hans Forgænger — var Sydtysker, ikke ubetinget afholdende, gjorde ingen Kat Fortræd, undtagen sig selv, drak alt, hvad I vilde byde ham — og spillede Zither senere ud paa Natten for „Kunstkendere". Violinisten den blege Yngling dér med Haarsjasken bag Øret — kender ham ikke — maa være en Neofyt! Karakter — ingen; Fødested ubestemt; minder mig om en Dampskibsopvarter, der endnu ikke har overstaaet Søsygen! Saa kommer Damerne. Opvarter! bring et Program — eller beret mundtlig: hvem er den høje, fyldige sorte dér paa Fløjen? Naa, lige meget — spring over! hun interesserer os mindre. Gerhard! for nogle Aar tilbage paastod man, at to yngre Mænd og en ældre adstadig gift, bosat Borger ruinerede sig for hendes Skyld. *Dengang* begreb jeg det fuldt vel — nu mindre. Uden at jeg derfor vil gøre mig til af min Utilgængelighed. Alt beror paa, at Jordbunden i os er moden. Frøkornet falder, Spiren udvikles, Blomsten fremstaar. Hvorfor bliver vi forelsket, gift eller ikke gift, hvorfor lykkelig eller ulykkelig? ... Alt sammen et Frø, der falder — en Jordbund, der er moden ... Jeg er ikke moden for *hende*. Basta!" —

„Skulde Du ikke drikke en Slurk, Ulf! inden Du gaar videre?" spurgte Overgaard og blinkede til Gerhard.

„Jo, jo! Gesundheit, Ihr Herren! Lang lebe der König! es freue sich, wer da athmet im rosigen Licht! ... Numer to — en sund, blomstrende, støt Pige, der burde koge i Kongens Køkken — og som jeg kunde anbefale til min Onkel Hs. Højærværdighed — for dér sætter de Pris paa god Mad ... men hun vil synge; hør! hun har endogsaa Stemme ... Skade kun, at de Haandbevægelser ikke har

været paa Konservatoriet ... Undskyld, Frøken! rundere Haandlede — rundere!" ...

„Tys, Ulf!" —

„Du har Ret, Ove! Den magiske Skranke, som skiller Publikum fra Scene ... den bør respekteres — og jeg respekterer den *overalt!* Altsaa: Numer tre — hun er norsk ... „Bor jeg paa det høje Fjæld" — ja saa vilde jeg sandt for Dyden ikke stige ned til denne dunstopfyldte Dal ... Sniksnak! Sidder *vi* ikke her? — et Auditorium af Konger og Fyrster i vor egen Fantasi ... Sludder! Hvad er *vi* andet, mere eller bedre end en saadan stakkels lille Sangerinde, der maaske er forældreløs eller har det smaat hjemme og som fortjener sit Livsophold ved at paradere i snevert Liv og Ankelsko for et højtæret Publico? Hvad siger Lord Byron? — Vi flænger vort Hjerte og bærer det to Gange aarligt blødende til en Boghandler, for at han kan servere det for samme Publico! Skaal — i Tankerne — lille Frøken! Morituri te salut ..."

„Videre i Præsentationen!" afbrød Overgaard ham lidt kommanderende.

Brynjulfsen saa' skarpt, vredt paa ham. „Mener Du, at jeg sidder og gøgler for Jer? Saa snak Du! Men Du har ingen Fantasi — ingen Glæde ved at boltre Dig! — Din Hjærne indeholder kun Kritikbrokker — Safterne er sure i Dig — Valle-Menneske, som Du er!"

„Naa — naa! godt Ord igen! Beklag mig, snarere end at overøse mig ...! Jeg er lidt træt i Aften — den var *for* høj i Gaar! Tag mig paa Slæbetov, Du Transatlantiker! Go ahead!" —

Og Overgaard tog sin Næseklemme af og lagde sin lysbehandskede Haand paa sin Vens Arm.

Hos Brynjulfsen kom Godmodigheden straks igen. Den kæmpede lidt med en Rynke fra Næseroden op over hans høje smalle Pande — saa kneb han det udhvælvede Øje halvt til — smilede i sit røde Skæg — trykkede sin Følgesvends Haand. Og da han øjensynlig mente, at en god Ting ikke kunde gøres grundigt nok, gav han også Gerhards Haand en Overhaling. Gerhard saa' smilende paa ham og spurgte:

„Er De altid saadan?" —

„Jeg er grumme ofte ikke stort anderledes — og jeg kunde misunde *Dem!*" —

„Ingen Retur!" bad Gerhard leende.

Og de drak.

Pianisten dundrede som en hel lille Kongerevus Torden hen over sit Flygel; — Violinisten strøg sin Gige med disse smægtende, sælsomt smerteblandede Lyd-Skrig, der kalder noget frem i os, *hvor* vi saa end hører en Gige strøget nogenlunde godt; ... et for andet

fulgte Sangnumrene, som oftest larmende applauderet af det endnu ikke talrige Publikum; ...... de tre bøjede Hovederne frem over deres Glas, for at kunne høre hinanden tale — Brynjulfsen gav sig til at citere Faust; han havde en Gang — fortalte han — i en tysk Universitetsby været med til at vinde et Væddemaal paa Tragediens første Del. — „Jeg havde til Omgang“ — forklarede han — „en lille halvforrykt, pessimistisk Doktor. Han kunde sin Faust uden ad — og jeg lærte den *næsten*. Paa Knejpen blev dette bestridt. Jeg parerede paa hans Haand imod de andre — og vi vandt tilsammen et Fad Øl......

O schöner Brunnen, der uns fliesst!

Fra *den* Tid blev jeg bibelfast i min Bibel!“ —

„Som om *vi* ikke ogsaa havde Folk paa Bjerget?“ sagde Overgaard, der gerne gjorde sig til af sin Hukommelse. Og han betænkte sig lidt, men kunde ikke finde andet end

Uns ist ganz kanibalisch wohl,
Als wie fünf hundert Säuen!

„Nej!“ sagde Gerhard stilfærdig: „Replikken falder saaledes:

Nur hütet Euch, dass Ihr mir nichts vergiesst.

Saa kommer vi først til Svinene!“

Brynjulfsen kneb det ene Øje til og betragtede ham: „De skulde da vel aldrig have hemmelig Omgang med Musen? ... hm!“

Henrik Gerhard førte, i Stedet for Svar, Glasset til Munden og tog en dyb Slurk.

„Den Skorsten trækker godt, o Broder i Apollo!“ lo Brynjulfsen. „Men hvad er det?“ ...

Han drejede sig pludselig. De unge Studenter omkring Bordet neden under Tribunen — pur unge Mennesker med røde Kinder, blanke Øjne og en Mængde overflødige Armbevægelser — applauderede med demonstrativ Begejstring en ganske ung Pige, der netop traadte ind deroppe paa Forhøjningen og satte sig noget forlegen paa en af de højryggede Stole, som havde staaet ledig. Hun bøjede Hovedet gentagne Gange, nikkede smilende, øjensynlig glad ved den ungdommelige Hyldest, men med en Undseelse over sig, der blev paafaldende ved de øvrige Damers scenevante Routine.

En af de mere dristige blandt de unge Studenter rejste sig, løftede sit Glas og sagde:

„Frøken Edith! maa vi ikke bede Dem om Drikkevisen!“ —

„Ja, ja!“ klappede og lo de andre.

Hun saa' spørgende hen til Pianisten, som bejaende gav sig til at

lede iblandt Noderne. Med Hænderne foldede paa en barnlig-genért Maade over Knæerne, bøjede hun Hovedet lidt frem, bed sig med nogle hvide Tænder i den smukke, røde, smalle Læbe — rejste sig saa med et pludseligt Ryk, og uden med Øjnene at søge nogen i Salen, sendte hun et lyst Smil paa maa og faa ud igennem Tobaksdampen, Gasblussenes Skær, den hele banale Atmosfære, som omgiver denne Halv-Kunst, der udøves for et ugenért, ganske godmodigt og temmelig blandet Publikum.

Gerhard saa' netop ind i et af Væggenes Pillespejle. — I dette, ligesom med en svag Hinde af blaalig Støv beduggede Glas syntes den unge Piges smækre Gestalt endnu slankere — bleg, uden at være sygelig bleg — et Syn af Jomfruelighed — og saa dette Smil af Vemod, der et Øjeblik antager Glædens friske Dagfarve.

Brynjulfsens og Gerhards Øjne mødtes. De havde begge sét ind i Spejlet.

Brynjulfsen trak Vejret, prustede nogle Gange gennem Næseborene — klippede med Øjnene — hviskede til Gerhard:

> Mephisto, siehst Du dort
> Ein blasses, schönes Kind allein und ferne stehen? —
> Ich muss bekennen, dass mir däucht,
> Dass sie dem guten Gretchen gleicht!

„Bliv nu ikke sentimental, Ulf!“ sagde Overgaard.

Brynjulfsen skød Læberne frem — som for et Indhug; men Gerhard svarede smilende, med paataget dyb Stemme:

> Das ist die Zauberei, Du leicht verführter Thor:
> Denn jedem kommt sie wie sein Liebchen vor.

„I er virkelig utaalelige med Jeres Opdiskeri!“ vrissede Overgaard. „Kunde muligvis denne ædle Væddestrid faa Ende?“ —

Saa sang hun.

Stemmen var lille — men velklingende — med en timbre som uvilkaarlig søger Hjertet — meget lidet skolet ... Det var en Drikkevise, oversat efter et fransk Drama ... og hun tog med Intelligens om de temmelig trivielle danske Ord — og morede sig, med det stadige lyse Smil, ved at se og høre de unge Studenter snappe op efter Ordene, som Smaafisk snapper efter Regndraaber. Naar hun førte et illusorisk „Bæger“ til sine røde, paafaldende velformede Læber, skete det med en naturlig Ynde i Bevægelsen ... Hun hvilede en Smule paa det ene Ben, vuggede lidt i den slanke Taille, passede at Armen ikke fjernede sig for langt ud fra det stramt siddende Liv ... hun stod dér i et Kostume, der var smagfuldt valgt i Snit og Farve — saa lidet udfordrende som muligt, men med ube-

vidst kvindeligt Koketteri svarende til og fremhævende den hele Apparition. Hendes Hoved var lille — Ansigtstrækkene næsten barnlige, uregelmæssigt tiltalende — med dette ugengiveligt kvindelige over sig, som Damer ville betegne ved Ordet „sød". Haaret af en varm, blond Glans — og det lagde sig med en lille blød, kruset Bugt ned over Panden — hvorunder Øjnene tittede ligesom ydmygt frem ... hendes Arm var fintformet — Haanden lille og ladylike — Anklen spinkel. Hendes Kjoleliv var meget højhalset ... det skjulte et Bryst, hvis Former røbede sig som en Dianas, delikat, ungt, attenaarigt. Hun bar ingen Smykker.

Gerhard havde set med Malerens Øje.

„Den ene af Marsk Stigs Døtre!" sagde han.

Saa satte hun sig. Forlegenheden kom atter over hende; hun truttede Læberne lidt frem, trak paa de fine Skuldre og nikkede med en Række korte, smaa, venlige Nik til de unge Menneskers larmende Begejstring. Det var, som vilde hun sige: Ja ja; det er meget elskværdigt af Jer! men I skulde have Tak, hvis jeg nu blot maatte sidde saa ubemærket som muligt! —

Og atter dundrede Pianisten hen over Flygelet, og Violinen skar ind med sit Dideldum — der gik over i smægtende Klage.

„Ach wai mir!" gabede Overgaard. „Ulf! har Du rent mistet Humøret?" —

„Opvarter! hvad hedder den unge Pige?" spurgte Brynjulfsen.

„Hvem maa jeg spørge? Damen til venstre?" ...

„Snak! hende — Barnet dér — som nylig satte sig?" —

„Frøken Edita Ravn!" svarede Opvarteren forretningsmæssig, bøjede sig spørgende mod den tomme Flaske, greb den paa et Nik af Overgaard, og fjernede sig.

„Det er den blondeste Ravn, jeg nogensinde har set!" sagde Brynjulfsen. „Skal vi ikke døbe hende om? ... *hvad* skal hun hedde, Gerhard?"

„Tornerose — Snewittiken — Sakuntala — Pigen i Museskindspelsen!" ...

„Kald hende Petersen!" sagde Overgaard.

„Hun skal hedde Edith — slet og ret! Og Du skal lade være med at være en Laban!" sagde Brynjulfsen.

„Finder Du hende virkelig saa smuk?" spurgte Overgaard spydig.

„Jeg finder overhovedet aldrig en Dame „saa smuk". Jeg begriber blot ikke, at hun sidder hér, hvorledes hun er kommen her, at hun holder dette ud Aften efter Aften, og ......"

„Ah! det stiger!" sagde Overgaard. „Hvad er det, Ven Gerhard bestiller? Han tegner hende. Naa; I er engageret begge to. Faar man Lov at se?" ...

Gerhard skød Bladet, som han havde revet ud af sin Tegnebog, hen til dem.

„Det ligner ikke ganske!" sagde Overgaard med et prøvende Blik.

„Skulde heller ikke være nogen Portrætlighed? Det er Stillingen blot — Bevægelsen!" ...

„Jamen hun *sidder* jo!"

„Det kalder vi for „Bevægelsen" !" svarede Gerhard med et lille Smil. „Jeg kunde have Lyst at male hende!"

„Kom her! ræk mig det!" bad Brynjulfsen og halede sin Blyant frem. „Snak saa væk med hinanden — et Øjeblik!"

„Vil De rette paa hende?" spurgte Gerhard smilende.

„Saa! dér!" sagde Brynjulfsen efter et lille Ophold og skød Bladet tilbage til de to Venner, medens han slængede sig om paa Stolen og lod Øjnene søge Loftet.

Gerhard læste op, dæmpet:

> Dér sidder hun! Jeg ser et Kredsløb svinde,
> Som i en magisk Hvirvel rev mig hen:
> Det er en anden — og det er dog hende!
> O Gretchen, skal vi mødes her igen?
>
> De lange Vintre, med den korte Sommer,
> Saa meget spildt i Virken som i Drøm —
> Og i den første Foraarskvæld jeg kommer
> Og føler atter Hjertets vakte Strøm!
>
> Staar Stjernen da paany i Himmelranden?
> Er det et Fyr, som tændes i min Nat,
> Hvor jeg har flakket, ensom og forladt? —
>
> Ak, hvorfor spørge? Svaret er kun, at
> Der blev saa mangt et Tegn paa Himlen sat:
> Var det ej hende, blir det vel en anden!

„Der kunde Du nemt være kommen til at gøre en Sonet!" sagde Overgaard tørt.

„Det skal Guddøde mig ikke være en Sonet! Jeg hader Sonetter!" raabte Brynjulfsen.

Gerhard lo. „Maa jeg faa Lov?" bad han. „Her er Plads endnu!" ... Han tænkte sig lidt om; saa skrev han:

> Her sidder jeg — og stirrer op mod hende,
> Som ikke sender mig et Blik igen,
> Men river mig til Rimerier hen,
> Hvori jeg næppe Mening selv kan finde.

Dog, varsler denne Foraarskvæld mig Sommer:
Nuvel, saa bær mig, lyse Sommerstrøm!
Og vug mig i en blid og fager Drøm,
Der varer ved, selv om min Vinter kommer.

Selv naar jeg flakker ensom og forladt,
Da vil jeg mindes Dig, du skønne Nat,
Hvor Stjernen løfted sig i Himmelranden:

Men blev Du paa min Himmels Bue sat
Som fast og varigt Tegn, saa tro ej at
Jeg nævner *Dig* — og mener nogen *anden!*

Brynjulfsen sad nogle Øjeblikke og betragtede Gerhard, som om han vilde læse sig dennes hemmelige Tanker til. Saa smilede han godmodig, skød Bladet ind under Overgaards Haand og sagde:

„Nu Du!" —

„Probiren ist keine Kunst!" Overgaard tog sin Næseklemme af, gned Glassene, — kastede et skarpt Blik op til Tribunen — og skrev:

Her sidder vi — tre ældre Ungersvende —
Og piner Musen med vort Rimeri;
Og findes der en Mening skabt deri,
Saa er det: Maa vi lære Dem at kende?

Men Svaret? Ja ifald De værd det finder
At gaa paa tre Poeters Indfald ind,
Vil De, med to af Deres smaa Veninder,
Da møde siden os hos Traktør Lind?

De véd, her straks om Hjørnet i Alléen!
Did gaar vi og bestiller nu Soupeen —
Ifald De svarer Ja, før vi gaar bort.

At kende Dem ved Navn har vi den Ære: —
For ikke selv incognito at være,
vedlægges her de tre Poeters Kort!

De lo alle tre. „Nej, det gaar dog virkelig ikke an!" sagde Brynjulfsen nølende.

„Ikke? hvorfor ikke?" spurgte Overgaard. „Maa jeg blot udbede mig De Herrers Kort ... saaledes! Nu lægger vi det hele sammen

— pænt — elegant — Kortene indeni — og lader Opvarteren besørge det! Hejda!" ...

Lidt efter saa' de en Bevægelse oppe blandt Damerne. Frøken Edith gik ud af Garderobedøren. Da hun atter kom ind, kastede hun et lidt sky — og lidt prøvende — lidt nysgerrigt — og lidt reserveret Blik ned til de tre Venners Bord. Saa bøjede hun sig hen imod den unge Dame, der sad hende nærmest. Hun nikkede — en Kende ligegyldig ... der gik en let Rødme over Frøken Ediths fine Kinder ... derpaa antog hendes Ansigt det tidligere Udtryk af Ønsket om, blot at maatte sidde dér og smile lidt, se ned for sig, gemme sig, faa Tiden til at gaa ... og noget efter bragte Opvarteren den Besked, at Damerne skulde komme, naar Forestillingen var forbi.

„Hvilke Damer?" spurgte Overgaard.

Opvarteren pegede ...

„Fingren ned! Peg ikke!" sagde Brynjulfsen vredt.

„Undskyld!" sagde Opvarteren. „Frøken Edita — Frøken Natalie — og den tyske Dame!" ...

„Ah, der er ogsaa en tysk Dame?" spurgte Overgaard.

„Jo! Nu skal hun just til at synge!" ...

„Godt! Saa gaar vi!" —

Idet de gik ned igennem Salen, og førend de endnu havde naaet Døren, vendte Gerhard sig om. Hans Blik søgte i Baggrundens Midte Frøken Edith. Hun sad med en lille graa Vifte i Haanden — den ene Arm hvilende i Skødet — Hovedet bøjet — en blød, dæmpet Glans over Haaret — og saa' ned for sig. Ved et lille Bord nærved Udgangen syntes en velklædt Herre med Opmærksomhed at følge Retningen af Gerhards Blik. Gerhard følte sig iagttaget og saa' lidt forundret derhen. Herren drejede Hovedet bort, rejste sig og gik, med Ryggen vendt mod Gerhard, ud af en Sidedør i Lokalet. Frøken Edith havde rynket de fine Bryn en Smule.

„Hvor hun er sød!" tænkte Gerhard og saa' kun paa hende.

„Kom nu!" sagde Overgaard.

Brynjulfsen var forude — og gik slængende, med store Bevægelser — nynnende.

VI

„Jeg er sulten som en Ulv!" sagde Brynjulfsen. „Hejda Opvarter — anvis os et større Værelse! — her er lurvet — og man skylder sin Fattigdom den bedste Folie! En Mængde Lys paa Bordet — ikke den forbandede Gas — Blomster ved tre Kuverter — vi venter Damer — men i Ventetiden vil vi spise Radiser, Sardiner og Kiks. Den Herre dér er Departementschef — og vi to er hans Fuldmægtige!

Vi udsteder *ham* vor Fuldmagt til at være Vært; foreløbig er det *mig*, som siger: Bourgogne Volnay! Bene!" —

De begyndte, efter at de havde lagt Overtøjet af, alle tre at flytte om med Møblerne i det rummelige Værelse. De lo derved som ganske unge Mennesker. I Kakkelovnen blev der gjort Ild; og Brynjulfsen løftede den broncerede Apollobuste ned, som han saa stillede for Bordenden mellem to sørgmodige Restaurationspalmer.

„Den Profil-Fyr skal staa dér med sine affektérte Lokker og stadig se til Siden — hver Gang vi siger en Dumhed!" —

„Men vi siger ingen Dumheder!" lo Overgaard.

„Io non sono securo!" raabte Brynjulfsen. „De skal ikke forarge Dem over mit Italiensk, Gerhard! Jeg har lært det af en Gibser. Jeg taler alle Sprog lige slet — men jeg *taler* dem alle — maaske til Forskel fra Dem, De, som naturligvis har læst hæderlig Syntaks? Hvad Aar er De Student fra? Ja, tænkte jeg det ikke nok — Aaret før jeg. *Det* Hold var der noget Hold i! *Jeg* derimod kom lige efter Krigen, bardous ud i den kolde Douche — og for at varme vore frosne Begejstringer, tog vi unge Sjæle straks fat paa at give Tilværelsesgaaderne deres Overhaling!" —

„Gaader?" sagde Gerhard og vendte sig smilende imod ham.

„Il y en a!" raabte Brynjulfsen, der sammen med Overgaard skød det opretstaaende Piano hen bag Apollo og satte Lys og Blomstervaser derpaa.

Overgaard smækkede Laaget op og spillede Agamemnons Recitativ og Arie af Iphigenia.

„Nej, Ove! nu ingen „løftende" Musik!", bad Brynjulfsen. „Lad os spise lidt, drikke lidt, og passiare lidt. Kom, Gentlemen!" —

De sad helt fornøjeligt dér — om Bordet — og glemte næsten, hvorfor de sad her. Gerhard begyndte at fortælle om en morsom Vinter, han sidste Aar havde haft i Rom — og Overgaard sagde: „Gud, hvor man dog alligevel har moret sig en Gang!" ... Brynjulfsen vilde just til at ringe paa Opvarteren, da denne traadte ind og meldte:

„De tre Damer er der!" —

Brynjulfsen rejste sig, gik hen for Spejlet, purrede sit Haar og trak Skægget til Rette. Overgaard blev siddende, snoede sin lille Mustache uden at se i Spejlet; Gerhard hverken saa' sig i Spejlet eller arrangerede noget paa sig. Over hans Ansigt laa en rolig Dæmring af noget forventningsfuldt og noget modtageligt. Saa bankede det paa Døren; Opvarteren slog den op paa vid Gab. Damerne kom ind.

Frøken Edith som Numer to! den lille tyske Soubrette først — Frøken Natalie sidst.

„Velkommen mine Damer!" sagde Brynjulfsen. „Og Tak fordi De

vilde deltage i et frugalt Maaltid ... Fräulein spricht wohl Dänisch? Ikke? — naa en Smule? Skal vi saa gaa til Bords?" ...

Brynjulfsen bød Frøken Edith Armen. Den tyske Dame — Frøken Aurora fra Dresden — kom til at sidde paa hans venstre Side nær Overgaard. Lige overfor sad Gerhard med Frøken Natalie.

Brynjulfsen sagde: „Vi har været saa optagne af vor Ven dér, Maleren Gerhard, som lige er kommen tilbage fra Udlandet ... I ti Aar — tænk Dem — har hans Saaler ikke slidt de københavnske Fliser! Han er saa at sige et Barn iblandt os — en umyndig — en uskyldig ... g'rade vom Himmel herabgefallen!" ...

„Heruntergefallen!" rettede Overgaard.

„Lass es, mein Junge! Der Vogel spricht wie ihm der Schnabel gewachsen! Nicht wahr, Fraülein ... Aurora? Aurora von Königsmark ...habe die Ehre! Opvarter! sæt de to Metalkølere dér ... henne foran Apollo! ... Han hedder „Apollo" den Gibsherre dér — hvis De ikke véd det! — Skænk saa for Damerne — og forsvind, til vi ringer! Ikke sandt, mine Damer, vi lader selv Fadene gaa rundt ... Skaal og Tak — paa Festkomiteens Vegne!" ...

Hun rakte Glasset frem imod ham med nedslagne Øjne.

„Toujours la même!" mumlede han.

„Jeg forstaar ikke Fransk!" sagde hun naturlig med en lille Bebrejdelse.

„Tilgiv, Frøken Edith! Kender De mig ikke?" —

Hun saa' rolig opmærksom paa ham, som søgte hun i sin Hukommelse.

„Jeg har aldrig set Dem derude! — eller maaske — en enkelt Gang?"

„Nej!" sagde han bestemt. „Det var heller ikke Dem — det var en anden! Det vil sige — det var ikke *mig*, som *De* saa' ... eftersom og saasom det var en anden end Dem, som jeg ... undskyld, jeg vaaser!"

„De maa ikke blive vred, men man skulde næsten synes det!" sagde hun og lo fornøjet.

„Hør, Frøken Edith; den Latter glæder mig — De véd ikke hvor den glæder mig! Jeg sad dér i Salen og tænkte stadig: Skulde hun virkelig kunne le — og snakke — staa og gaa — klæde sig af og paa — sidde for Spejlet og gøre Grimacer — ligesom vi andre?" ...

Hun tog Øjnene til sig og rynkede Brynene en lille Kende. Saa spurgte hun tværs over Bordet Frøken Natalie:

„Vi bliver vel ikke altfor længe?" —

Brynjulfsen bed sig i Læben og vendte sig til den lille Tysker:

„Sind Sie wirklich keine Wienerinn, gnä' Fräulein?" ...

„Nee! ich bin 'ne Sächse!" lo hun. Og drejende sig om til Overgaard sagde hun: „Deres Ven würklich tale maiet godt Tyske!" —
„Aber nadirlich! er is' ja so wie so ein halbes Schafskopf!" svarede Overgaard.
„Un poco infarinato!" lo Gerhard fra sin Side af Bordet. „Undskyld, Brynjulfsen; men jeg er virkelig opsat paa at more mig i Aften!" Og han hævede sit Glas og nikkede smilende.
De spiste og drak. Overgaard viste sig Situationen voksen. Han havde denne de kølige Naturers Evne til at underholde Damer. Han sagde de Smaating, som falder af sig selv, men som ikke alle kan faa til at falde lige naturligt. Han var aldrig over og gjorde sig den dannede Selskabsmands Flid for aldrig at komme under det Niveau, som han efter stiltiende Overenskomst med sig selv havde indrømmet Situationen. Samtalen, Stemningen, skulde være comme il faut. Og han følte med Tilfredshed, at den *var* det ... men med Brynjulfsen var han ikke saa tilfreds.
„Ulf! Du falder rent i Staver! Se at komme til Vinden, gamle Dreng! ... som vi siger om Bord i Kutteren!" —
„Lad mig sidde!" sagde Brynjulfsen. „Behold I Champagnen for Jer. Lad mig faa Bourgogne — Volnay Nuits ... helst Chambertin."
„Hvad siger han?" spurgte den lille tyske.
„Han siger:
„Ich bin stolz auf meine rothe Nase!" sang Overgaard.
„Ach! hären Se doch! is' dees 'n langweiliges Ding! Singen mer was aanderes!" ...
Hun gik til Klaveret med Overgaard; han akkompagnerede hende. Frøken Natalie sluttede sig til dem. De lo, sang og pludrede i et Kaudervælsk, de tre, ganske som Børn.
Gerhard havde flyttet sig over til Frøken Edith, der rykkede sin Stol bort fra Brynjulfsen. Meget hurtigt var hun og Gerhard inde i en Samtale, som de fortsatte uden at lade sig afbryde af Munterheden ved Klaveret. Han fæstede sine Øjne, rolig og fornøjet, med en Blanding af ærbødig Opmærksomhed og kammeratlig Venlighed paa hende. Hans Ligefremhed, noget beskedent og dog udpræget i hans Væsen, gjorde hende selv ligefrem, meddelsom og munter. Hun lo gentagne Gange, idet hun lænede sig tilbage og drak af sit Glas, utvungent og med en Dames instinktmæssige Fornemmelse af at være i godt Selskab, og derfor kunne sætte Tvang til Side. Hun lo — af en og anden Pudsighed, som Gerhard fortalte uden at gøre sig særlig Umage for at være morsom ... og Gerhard bøjede sig for denne velklingende Latter, som for en Overrisling af noget foraarssundt, af noget, der er frodigt og rent. Gennem hans Sind fo'r i samme Øjeblik den lille spørgende Tanke — som Brynjulfsen tid-

ligere paa Aftenen havde udtalt: — hvor kommer hun her i disse Omgivelser? og — sidder hun saaledes Aften efter Aften derude?...

Der spejlede sig i hans Miner, i hans Blik, noget af denne Tanke. Han tvang det tilbage — men det havde røbet sig. Paa den unge Piges Ansigt kunde han læse sig til, at hun var skarpere Iagttager, end han havde formodet. Der kom en Bedrøvelse i hendes Øjne — en barnlig Trods om Mundens fine Spil ... og atter var det, som om hun strøg det bort; — hun nippede til Glasset — og sagde:

„Er De Maler? Der kom en Kunstmaler herude ... han bad mig stadig, om jeg vilde sidde Model for ham. Jeg fandt slet ikke, at jeg havde noget ved mig, som det kunde være værd at male — og — jeg var bange for, at han ikke var ganske oprigtig ... Jeg svarede ham til sidst afgjort Nej! Vil De nu sige mig — har jeg Ret eller Uret — kan man, fordi man er Maler, saadan uden videre bede en ung Pige om at komme til sig og sidde Timer dér paa en Stol, maaske i et eller andet underligt Kostume — som maaske ikke engang er klædeligt eller passende ... plejer man at bære sig saadan ad overfor unge Damer ... eller er det kun, naar der er Tale om unge Piger i min Stilling? Vil De svare mig oprigtigt derpaa!" —

Han holdt sine Øjne fæstede roligt paa hende — og de to kom saaledes til at sidde nogle Sekunder seende vist paa hinanden, som om de prøvede hinanden. *Kunde* hun ikke tænkes at være, hvad hun i saa rørende Ubeskyttethed saa' ud som: halvt et Barn endnu — halvt en Jomfru, modnet til Kvinde paa en Vej, i en Strøm, hvis Farer og Fristelser maaske mest er til i Mændenes af Forfængelighed og Attraa hidsede Fantasi? Sæt, at det en Dag opklaredes, af hvor grovt et Materiale Mandens Gemyt og Følelser er i Modsætning til Kvindens? Om igen! forfra med hele vor Psykologi og fine Analyse!...

Han sagde til hende:

„Jeg vil svare Dem, Frøken Edith, at *jeg* aldrig skal anmode Dem om at sidde for mig ... det skulde da være, at De selv ønskede at besidde et lille Portræt af Dem!" —

„*Jeg?* — et Portræt af mig selv?" Hun lo og bevægede den smukke Nakke med ejendommelig korte, smaa virrende Ryk. „Hvad i al Verden skulde *jeg* med det?" —

„De kunde jo" — sagde han — „forære det bort; til Deres Slægtninge — til Deres Fa'r eller Mo'r, hvis De har nogen — eller ... til en god Ven?" —

Den hastige, lette Rynke kom frem i hendes Bryn; de røde Læber kneb sig sammen ... hun drejede sig pludseligt, saa' paa ham, og sagde:

„Vil De ikke fortælle mig noget morsomt — ligesom før. Eller

— sig mig først — hvad betyder „extensiv" —ex—ten—siv? Udtaler jeg det maaske galt?" —

„Nej!" svarede han venligt. „Extensiv — er det modsatte af intensiv! Er De saa fornøjet?" —

Hun nikkede og lo. „Jeg véd meget godt, hvad intensiv er! Jeg holder grumme meget af at læse — ja, jeg bestiller næsten intet andet. Jeg kan blot ikke lide at træffe paa alle de fremmede Ord i Bøgerne. Saa føler jeg, hvor lidt jeg har lært i min Barndom ... Der var nu ikke Raad dertil!" sagde hun med et lille Suk.

Og nippende til sit Glas bad hun bønligt:

„Fortæl mig noget morsomt!" —

„Jeg kan vise Dem noget morsomt!" sagde han, og fik hende til at se over paa Brynjulfsen, som sad alene for Bordenden, med to halvfyldte Bourgogneflasker foran sig, skænkende den dunkelrøde Vin op i et stort Glas, medens hans anden Haand med de stærkt opsvulmede Aarer trillede Brød sammen i smaa Kugler, som han knibsede over mod Apollo.

„Dér har Du *det!* du Frisørskilt med dine pomadisérte Lokker" ... sagde han. „Gud i Himlen skal vide, hvorfor vi har ham endnu paa vore Kakkelovne og Piedestaler! Hvad kommer han os ved? — den arrangérte Fyr med sin lange, lige Næse. Den er til at blive gal over. Vi, som slider vores Sjæl itu, for at finde Mening i Tilværelsen — hvad skal vi med hans „Harmoni" ? — det er bare noget for fine Folk — og der *er* ingen fine Folk mere! Der er Plebejere, som gør Vers, og Plebejere, som ikke gør Vers! voila tout!

Lustig, lustig wollen wir leben!

Vi skulde *bronceres* alle sammen — det er *det* vi skulde ... saa kunde man staa ligesom han dér og sige: Gudbevares! *Jeg* er pletfri — Ingen skal kunne kende smudsige Fingre paa *mig!* ...

pereat!" ...

Han lo, trak to Stole hen til sig, en paa hver Side, lagde sine lange Arme over deres Rygge, bøjede Hovedet tilbage — bleg, med fugtig Glans i de rødskudte Øjne — Sveddraaber over den høje Pande — Haaret brusende i Vejret som en forstyrret Skaderede. —

Saaledes sad han dér — en underlig barok-genial Figur — stirrende ud for sig i Stuen; han syntes at indsuge Cigaretrøgen, og Duften af Vinen og Blomsterne, Lysenes Glans, Munterheden af disse Stemmer, der susede for hans Ører som en fjern Larm. Han saa' den lette, fine Rødme, som havde lagt sig over Damernes Kinder — akkurat *den* Rødme, som er Festens og Glædens, uden at være bleven Overdrivelsens. Saa besynderlig langt borte fra sig saa' han Frøken Ediths nydelige Ansigt — tæt ved Gerhards — og begge disse Ansigter lo elskværdigt ... Han strakte Haanden ud, for at

gribe sit Glas og nikke til dem ... og nu opdagede han, at det var i et røg-dugget Spejl han saa' sit eget Ansigt halvt i Profil — og Frøken Ediths Ansigt, halvt i Profil fra den modsatte Side. Han virrede med Hovedet — hun virrede og smilede ... og pludselig fik han den Indskydelse, at der var en Lighed mellem disse to Profiler ... en Lighed i Træk ... noget dér bag i Nakken — Maaden at bære Hovedet paa ... indtil det gled bort, og han saa' Overgaard staa leende foran sig midt imellem Frøken Aurora og Frøken Natalie.

Den lille tyske Soubrette pegede paa Brynjulfsen, og han hørte hende sige højt: — „is' ja die Leiche des verstorbenen Hauptmanns! würklich, ein hibscher Mann — 'ne bildschene Leiche!"

Overgaard lo, greb sit Glas, og saluterede: „Jeg hilser det høje Lig!" ...

Brynjulfsen rejste sig. Blodet skød ham op i Kinderne og over Panden. Øjnene glinsede — den halvt aabne Mund krusede sig. Han stod dér, rank og elastisk, uden at Rusen kunde kendes paa ham, svingede Pokalen og kastede Glassets purpurrøde Indhold ud over Apollohovedet, idet han raabte: „Habet!"

Den dunkle Strøm rislede ned ad de arrangérte Lokker og plettede Dugen i en stor Kreds. De to Damer gav et lille Skrig fra sig — og man hørte paa Tysk: Jessus, der wird wild!

Brynjulfsen svingede det tomme Glas, som vilde han kaste Formen bag efter Indholdet ... standsede saa Haanden med et Ryk, og sænkede Glasset saluterende for Spejlet, hvori hans egen Skikkelse overragede Gerhard og Frøken Edith. De saa' paa hinanden og paa ham. De lo ikke mere.

„Jeg hilser Dig!" ... begyndte Brynjulfsen med blød, hæs Stemme ......

„Nu kommer Talen!" sagde Overgaard og gik tilbage til Klaveret — anslaaende dæmpet nogle Akkorder: „Jeg er til Tjeneste ved Melodramet! Nur weiter — aber anständig!"

„Jeg hilser Dig" — fortsatte Brynjulfsen henvendt til sit eget Billed i Spejlet — „Du, som er min værste Fjende! Hvor kan Du dog nu ha' den Dristighed at gøre Fordring paa at være en Poet — og samtidig have en Etatsraad til Fader, og en Etatsraadinde — som ikke er din Moder? — Har Du glemt, at Kunsten fødes i en Kælderhals — paa Landevejen — ved en Grøftekant — og ikke i Bredgade eller Kronprinsessegade! Den maa ha' Proletarblod i sig — den maa ha' diet Zigeunermælk — saa faar den Humør, Livslyst, „Gnisten" — uden hvilket alt det med Guddommelighed og Alvor og Dybde bliver det bare ... nok sagt! Jo fjernere dens Udspring er fra Kulturen, jo mere yder den selv til Kulturen. Hvilket oversat paa menneskeligt Sprog er: Lad din Mo'er ha' været en frisk Tøs

— og din Fa'er en Mursvend, Hestepranger eller Bonde — saa kan Du gerne selv gaa hen og lægge dine Ben indenfor Rangklasserne. Men begynd ikke i Hof- og Statskalenderen — for saa kommer Du til at trille Tørv som Maler, Musiker, Skuespiller eller Poet!"

„Indledningen sluttet?" spurgte Overgaard.

„Aber schweig', Schweinigelchen! schweige! Hast mir ja die ganze Communion veraasst! Mine Damer og Herrer — ladies and gentlemen! ... Jeg vil sige Dem, hvad jeg tror, jeg er ... en Profet! en af dem, som staar frem i daarlige Tider, og som selv har daarligt nok ved at klare for sig, *hvad* det er, han profeterer. Det er ikke misundelsesværdige Mennesker. De fleste af dem gaar rabundus inden de blot nogenlunde har paapeget, hvor Landet ligger, det forjættede! Men førend Profeten ligger „krum paa Skjold", saa har han faaet udnævnt en Konge, Præst, Skjald, Videnskabsmand, Kritiker ... mir ganz Wurst ... som kan synge den ny Opsang, skrive det ny Drama, redigere den ny Avis etc. ... altid en Fingersbredde til det bedre ... og *ergo* saaledes dør Profeten — ligesom vi læser om disse Dyr, der befrugter og saa forsvinder ud i Atomernes Rige."

„Anstændigt!" bad Overgaard.

„Ti stille!" raabte Brynjulfsen: „jeg er ikke færdig ... jeg skulde jo have udnævnt denne Arvtager!" ... Her lod han Blikket glide fra Overgaard til Gerhard — standsede undervejs ved „Apollo", gjorde en Grimace — og fæstede igen sine Øjne paa Gerhard:

„Vil *De?* ...

Gerhard lo, virrede med Hovedet og opfordrede ham til at gaa videre.

„*Ikke* De?" sagde Ulf. „Vi faar at se!" Han syntes at tænke sig om, strakte Haanden frem foran sig. „Naa ja!" — sagde han — „saa kommer vi til Selvafklædelserne!" ...

„Gud!" raabte den lille Frøken Natalie.

Overgaard tyssede paa hende. Den tyske Soubrette havde øjensynlig opgivet at finde Morskab eller Mening i Tingene. Hun laa bleg i en Lænestol, næsten indsovet, med en forkullet Cigaret i den nedhængende Haand, Fødderne oppe paa den lave Node-Etagére hvis Indhold var spredt over Gulvet. Frøken Edith sendte hende et Øjekast, og det var stærkt reserveret. Natalie spurgte: „Edith! hvad mener De — skal vi ikke gaa?" ... Hun overhørte Spørgsmaalet — trak afværgende sit Glas til sig, da Gerhard vilde skænke for hende, og spurgte ham dæmpet: „Er Deres Ven altid saa underlig? Er han ikke lidt — lidt ..."

„Forceret? mener De?" spurgte Gerhard.

Edith nikkede: „Ja — ja! forceret!" ... Og hun bøjede sig atter

frem og sagde: „Véd De — jeg har saa ondt af ham! Tror De egenlig, at hans Hoved er stærkt?“...

Gerhard kunde ikke bare sig for at smile: „Gal? mener De? Nej, Frøken Edith! han er saadan hvad man kalder „inspireret“!“

Brynjulfsen havde lagt begge Hænder over sin Pande og var bleven staaende med tilbagebøjet Hoved ... pludselig løftede han den ene Haand med udstrakte Fingre, og bevægede den som en Taktstok.

„Nu dit sidste Numer, Ulf! og saa gaar vi!“ raabte Overgaard.

Brynjulfsen hørte ham ikke. — „Czardas! Zigeunermusik!“ skreg han højt, og udførte med Fagter, Brummen og Nynnen den halvvilde, ligesom over gærende Vin komponérte Rakoczy-Marsch.

Frøken Aurora vaagnede, sprang op, og vilde give sig til at danse.

„Overgaard! Politibetjent! arrestér den unge Dame!“ raabte Ulf. „For nu — vil jeg tale! Aa ... hvad var det for noget smukt, jeg vilde sagt? Det skal indledes med Vildskab ... saadan begynder vi, naar vi er pur unge — spjætter ud med Arme og Ben — Blodet ruller — Øjnene gnistrer. Tschum! Generalpause ... Poco piu tardo! Jeg har aldrig gjort andet end Dumheder — men endnu har jeg ikke gjort noget gement ... véd i det mindste ikke deraf ...

„Habe nie eine Jungfrau verführt“ —

Jeg kan nøjes med lidt ... mine Damer, De véd ikke, med hvor lidt jeg kan nøjes ... et Smil, et venligt Ord, et Haandtryk ... Jeg er en Hund! „Giv Pote, Trofast!“ Dér har Du et Tæppe! Du kan rulle Dig sammen og lægge Dig udenfor Skønjomfrus Seng eller Kammerdør ... Mine Damer! vredes ikke! ... hverken Tjener eller Pige kommer for at hente Dem hjem til Mama, som spørger, om Kandidat Dit eller Grosserer Dat har gjort den rigtig reelle Kur — den med Udsigterne fra 6 til 16000 om Aaret. Gudbevares, det er saa nemt at være født i en „Familie“ — garderet paa alle Kanter. Saa kan man sagtens klare sig — og ynke de Stakler, der maa fægte for Dyden og for Brødet. *Jeg* siger intet ... Giftermaal er en gudvelbehagelig Ting — naar man ikke har andre Ressourcer. Men jeg skal sige Dem en Ting: jeg gav med Glæde den hele Kollektion af anstændige og fornuftige Giftermaal i Nordens tre forenede — Sludder, adsplittede Riger — for blot en eneste Gang at have følt en Mo'ers naturlige Kærlighed — en Mo'r, der kunde tilgive mig, naar jeg havde gjort Gæld og drukket mig fuld og skrevet Digte imod Autoriteterne! Blot en Mo'rs Kærlighed! Hvad siger De til *det*, mine smaa Damer? De har dog maaske en Mo'r, som tilgiver Dem Deres Skrøbeligheder og maaske vilde dele sit sidste halve Rugbrød med Dem, naar Deres Stemme slaar Klik og Deres Ungdom og Skønhed er udløbet sammen med Deres sidste Engagement? N'en parlons

plus! Udlagt: lad os saa tale om vor respektive Fa'r! Kan være, at jeg har drukket lidt for megen Bourgogne i Aften — kan være, at jeg ikke har drukket *nok*. Men tænker jeg paa den brave gamle Bonvivant, der er Skikkeligheden selv — naar man ikke træder hans Forfængelighed over Tæerne — tænker jeg mig *ham* som mit originale Ophav og mig selv som hans „forlorne Søn" — ak, da kunde jeg falde Apollo dér om Halsen og græde af svulmende Henrykkelse!"

„Brynjulfsen!" sagde Overgaard formanende.

„Ja, Etatsraad — snart Konferensraad Brynjulfsen!" fortsatte Ulf uforstyrreligt. „Hvorledes vilde *han* ikke have vidst at nyde denne Aften? Hvilke smaa Netheder vilde han ikke have hvisket til Damerne i Ørerne! ... hvor papa familiær vilde han ikke til sidst være bleven — stadig dog med den uhyre Kløft in mente, som skiller hans Kommandørkors-Respektabilitet fra vor Zigeunerlejr! Ach, Vater! bist Du doch ein fideler Bursch! Komm, alter, lieber Kerl! wir wollen Schmollens trinken! Wie? was? Schüttelst deinen grauen Kopf und sagst halblaut: Memento mori ... oho, *Døden;* er Du bange for den, lille Fa'r? Kom skal jeg hviske Dig noget i Øret! Der eksisterer slet ingen Død — for den, som dør i Troen paa det evigtkvindelige. Hvis *Du ikke* har dine Papirer i Orden, hvad det angaar — saa kan Du anmode Bedemanden om at stikke en lille Reclam-Udgave af „Faust" ned i din Kiste ... og gaa Du saa bare dristig paa, Gamle! Tys! det bliver ganske stille! blot et svagt Ekko af de tre Skuffer Sand paa dit salig Legems Futeral, Fa'r! — og Hs. Højærværdighed, Sjællands Bisp, som gentager den ikke ubekendte Sætning: Af Jord est Du kommen ...! Og saa synges der fjernt af det kgl. Teaters Kor: Lær mig, o Skov! — derude paa Fasankirkegaarden, hvor alle „Spidserne" danner Følget. Jernbanetoget til Korsør bruser forbi dernede under Bakkehældningen. Der er maaske Folk med, som rejser til Paris for at more sig — hvad Du saa ofte gjorde. Men Du er ikke med i *det* Tog. Du er allerede oppe i Luften — højere og højere — Du drages af Sted med et Meteors rasende Fart ... Syn og Hørelse forgaar Dig ... Herren se i Naade til mig arme Departementschef! Og saa fornemmer Du en Stemme, der siger: Sid af! holdt! ... Du staar foran en gammel, bredskuldret Portner med jerngraat Skæg — ved Døren til en uendelig Havegang med klippede Taks-Hække r. Du vil gaa ind. Portneren raadfører sig med en slidt Lommebog, ryster paa Hovedet: Gør mig ondt, men dit Navn findes ikke blandt dem, der har Fribillet! ... Med dirrende Læber spørger Du: Skulde der slet ikke være nogen derinde, som vilde gaa i Kavtion for mig? Jeg har hverken røvet eller stjaalet: og jeg kunde dog vel nok slippe ind lige saa godt som mine Kolleger? ... Portneren siger med et stramt Smil: *Véd* Du noget om dine Kol-

leger? Men her har Du min Kikkert — kan hændes Du faar Øje paa en, som kunde gaa i Borgen for Dig?" ...

Her antydede Brynjulfsen med Hænderne, at han saa' igennem en Kikkert — og den var rettet lige imod Frøken Edith, som lidt ilde berørt flyttede sig paa sin Stol.

Overgaard sagde:

„Lad det være godt med de Løjer, Ulf! Kom! — Damerne er utaalmodige ... nu gaar vi!" —

Brynjulfsen fortsatte, stirrende gennem de to Cylindre; hans Hænder rystede — hans Stemme var bleven hæs: „Dér ... se dér langt borte i Gangen gaar saadan en sød ung Pige, som jeg kendte, da jeg selv var ung!" ...

Han lod Hænderne synke og strakte dem frem imod Frøken Edith; Sveden perlede over hans Pande; det slanke, svajende Legem skælvede af Ophidselse: „Edith! Edith! vend ikke dine Øjne bort fra mig! ... Javist; det er en Spøg! ... daarlige Løjer, mener jeg ... men der er én Religion — en af de mange — som jeg bekender mig til! Aa hvad Pokker! Livet er snart forbi — elendigt, tomt, dumt, som det er ... og dog saa overjordisk skønt i Kærlighed og Hengivenhed og Tilgivelse — at ikke de største Digtere, om man trak dem alle sammen paa en Traad, kunde faa sagt noget bedre end: Bed! — bed for mig — for os alle sammen ... hører De, Edith!" ...

Han brast sammen. Herredømmet over Nerverne svigtede ham. Han lod sig falde ned paa Stolen, med Ansigtet i sine Hænder.

Frøken Edith rejste sig, dyppede Snippen af sit Lommetørklæde i et Glas Vand — strøg ham med den ene Haand beroligende over Panden og vædede med den anden hans Tinding. Der var noget uvilkaarligt, instinktmæssigt kvindeligt heri ... Brynjulfsen løftede Hovedet og saa' paa hende med et forundret, taknemmeligt Blik ... men Overgaard skubbede Avertissementssiden af en Avis frem over Bordet, understregende med Fingren en Annonce, medens han gav sig til syngende at læse: „Iligemaade takkes Hr. Pastor N. N. for den ved Baaren holdte trøsterige Tale, hvilken skal bevares i kærlig Erindring af de Efterlevende" ...

I dette Øjeblik reves Døren op inde fra det tilstødende Værelse. Paa Tærskelen stod en ganske ung, slank Skikkelse, dødbleg, tydeligt under Virkningen af en Rus; — den unge Mand var klædt i Sekondløjtnants Uniform. Et Par Kammerater søgte forgæves at holde ham tilbage. Den unge Officers smukke, fine Træk lyste med en pludselig og vild Viljesytring ... han gjorde nogle hastige Skridt frem, pressede den ene Haand imod Brystet og stødte med den anden sin Kammerat tilbage ... Der var hverken Tid for Gerhard eller

Overgaard til at lægge sig imellem ... han bøjede sig halvt knælende for Frøken Edith ... der eksisterede for ham i dette Værelse absolut kun den ene Person ... og til hende sagde han: „Frøken Edith! hvorfor undgaar De mig?" ... her saa' han bedende, fortvivlet, aldeles undergivet sin Lidenskab, paa hende ... og idet hun rejste sig, bleg og uvilkaarlig søgende om Bistand hos Brynjulfsen, kom de to Mænd til at veksle et af disse Blik, der umiddelbart erindrer om Fægtesalen.

„Hvem er De? hvad vil De?" spurgte Brynjulfsen. Han var meget rolig, men hans Næsefløj dirrede. Edith holdt om hans Arm. I nogle Sekunder stod de tre saaledes ... disse Sekunder, hvori alt siges gennem Blikket ... saa skiftede Udtrykket i den unge Officers Ansigt: Rusens Hidsighed, Barnets Vrede og Mandens Lidenskabelighed smeltede ligesom sammen til Sorg i Erkendelse af noget, man har troet at vinde og aldrig har ejet ... og med stigende Følelse af at være geraadet i en falsk og maaske latterlig Stilling, sagde han indtrængende til Brynjulfsen, pegende paa Edith:

„Denne unge Dame dér — ja jeg forstaar godt, at De gærne vil være i hendes Selskab — det vilde *jeg* give mit Liv for at være ... men da De maaske dog ikke kender hende som jeg ... saa vil jeg sige Dem, at man kan ikke yde hende Ærbødighed, Respekt — og — og — og Hengivenhed nok: for, der gives ikke i *den* Verden nogen, der er saa sanddru, saa ulastelig i enhver Henseende, saa lidt ... ja hvis De vidste, hvad det betød i *den* Verden og i mine Øjne ... Jeg kender Dem ikke; men det er tilstrækkeligt for mig, at hun har valgt at være sammen med Dem ... De er i hendes Selskab ... jeg gør Dem min Kompliment, min Herre! ... jeg beder om Deres Tilgivelse, fordi jeg har trængt mig herind ... og jeg ... jeg hader og misunder Dem ... jeg bøjer mig for Dem, for Deres Lykke! og *Dem,* Frøken, beder jeg — at Gud maa bevare!" ...

Graaden kom frem i hans Stemme. Han vaklede og slog Armene om Skuldrene paa de to Kammerater, som førte ham modstandsløs tilbage gennem Døren, der straks lukkedes.

Der var Tavshed omkring Bordet.

De tre Venner stod oprejste og saa' paa hinanden. De to Damer gik hen til Frøken Edith, som atter sad paa Stolen, bortvendt fra Lysene, med Hænderne i Skødet, stirrende ned for sig.

Saa aabnedes Døren. Det var den unge Officers to Kammerater, som med sammenslaaede Hæle og lidt stive Bevægelser navngav sig og rakte deres Kammerats og deres egne Kort frem. De fandt det at være deres Skyldighed — sagde de — at bringe Selskabet en Undskyldning paa deres Vens Vegne. Han var den, der mest beklagede Optrinet; han havde ikke været sig selv mægtig, men hans

Venner kunde udsige for ham, baade hvor pinligt han var berørt over at have forløbet sig, og at han var rede til at give enhver Oprejsning!

Overgaard smilede og strøg sin Mustache. Ulf stod og saa' ud som en Tordenbyge. Gerhard rakte sit eget og sine to Venners Kort frem, idet han med nogle høflige Ord erklærede Undskyldningen for tilstrækkelig. Man burde vel aldrig — mindst paa et offenligt Sted og navnlig naar Damer var til Stede — sætte Tingene paa Spidsen. *Her* var i hvert Fald aldeles ingen Anledning — eftersom et stærkt Følelsesudbrud ikke af dannede, fordomsfri Mennesker kunde optages som nogen Fornærmelse! sagde han.

Han saa' ved disse Ord hen paa Edith, som nikkede hurtigt med bortvendt Ansigt. Overgaard og Ulf bukkede. De to unge Officerer bukkede — ungdommeligt stift men øjensynlig lettet. De havde efterladt sig et behageligt Indtryk — og de følte det. Gerhard fulgte dem til Døren, hvor man trykkede hinandens Hænder. Han saa' da i Værelset ved Siden af et Glimt af den unge Officer — Sekondløjtnant v. Norden, som laa halvt over det opretstaaende Piano, med Ansigtet ned i Hænderne, krampagtigt hulkende som et Barn. Det gjorde Gerhard paa en underlig Maade ondt for ham, og han var gerne gaaet ind og havde sagt ham et Par hjertelige Ord. Men han betvang sig, lukkede Døren og gik tilbage til Selskabet.

Edith havde ganske genvundet sin Ro. Hun sagde til Natalie: „Vi kører hjem sammen, Natalie! Jeg skal sætte Dem af, hvor De bor!" —

Overgaard kaldte paa Opvarteren og lod ham hente Drosker. Den tyske Frøken Aurora surmulede: Skulde hun køre hjem alene? Ingen tilbød sig som Ledsager. Man hjalp Damerne Overtøjet paa. Frøken Natalie var ikke videre opbygget. Edith sagde venligt Godnat til de tre Venner og rakte dem Haanden. De fulgte Damerne neden under og til Vogns.

Endnu en Gang nikkede Frøken Edith til de tre Venner, men Gerhard rakte hun Haanden med et dæmpet: „Tak!" —

Og de to Vogne rullede bort.

Det var mørkt og stille. Himlen stjernebesaaet, Luften kold forfriskende. Lyden af de bortrullende Vogne tabte sig i den lange Allé. Dér stod de tre udenfor Restaurationen, hvor der skinnede Lys ud gennem et enkelt, aabentstaaende Vindu.

„Saaledes endte den første puniske Krig!" sagde Overgaard leende: „At tænke sig, paa Nippet til at blive udfordret — ligefrem udfordret her i det gamle borgerlige Danmark — som om vi var Dumas père's Musketerer! Man skal dog intet forsværge mere!" —

I det samme hørtes Pianoakkompagnement og Sang oppe fra gen-

nem det aabne Vindu. Stemmen var blød, belagt; Ordene kunde tydeligt skelnes:

> Je suis pris par une femme,
> Cheveux blonds et teint de lait ...

De lyttede.

„Kender Du Stemmen?“ spurgte Ulf dæmpet Overgaard.

„Den unge Officer, paa min Ære!“ svarede Overgaard og tilføjede: „Ungdommens Prærogativ — de bratte Overgange! — Gud! hvor *vi* bliver gamle ... hvad mener *Du*, Ulf? Kom, lad os gaa hjem!“

VII

Henrik Gerhard gik nogle Dage efter ud ad gamle Kongevej for at søge sig en Bolig med Atelier.

Han fandt den gamle, halvt landlige Vej fuldstændigt bebygget. Saa drejede han ned ad en Sidevej og standsede tilfældigt udenfor en lille Villa med stort Ateliervindu. Paa Havelaagens Stolper stod opslaaet Auktionsplakat. Han læste ... og gik ind.

Der var en Del Folk i Havestuen; Dørene aabne ud til Verandaen. Auktionarius sad ved et rundt Bord med en Fuldmægtig; der blev solgt Malerier, Studier, Skitser, Staffelier ... og Møbler, som ogsaa skulde sælges, stod rykket til Side ... en Kunstners Dødsbo? — eller maaske en, som flytter til Udlandet?

Gerhard forhørte sig — det var en Malers Dødsbo!

Den ensformige Handling gik sin Gang. „Fem og halvfjers Kroner! — Buddet er dér! ... Vil De ikke have Stykket som en Pendant ... Seks og halvfjers ... Nu er det Deres Tur, Grosserer Halvvig! ... Firs! ... firsindstyve Kroner! Første og anden Gang...“

Og Hammeren faldt. Gerhard besaa' nogle af Billederne. Han kendte Navnet — en midaldrende Maler, som tilhørte den ældre Retning, men syntes at have gjort Forsøg paa at strække sine Evner udover Grænsen, der skiller gammelt fra nyt. Man saa' det famlende. Der var noget pinligt heri ... og nu var han altsaa død.

Gerhard gjorde en Runde omkring i Stuerne, kiggede ind i Atelieret, som laa skilt fra den øvrige Lejlighed ved en rummelig Trappeopgang. Det kunde passe for ham!

Da han atter kom ned i Haven, gik en Herre ham forbi, vendte og standsede foran ham.

„Er det ikke ...!“ spurgte Herren smilende — „Jovist! jeg tager

ikke fejl. Men De husker mig ikke — jeg er Grosserer Halvvig — Philip Halvvig — vi har da gaaet i Skole sammen!" —

„Jeg har ikke den Ære ...!" svarede Gerhard og modtog lidt nølende den fremrakte Haand.

Den anden vedblev: „De var rigtignok en eller to Klasser under mig ... Senere i Livet udjævnes den Forskel, som forekommer saa stor i Skolen. Jeg plejer at bide Mærke i Folk — og hver Gang jeg har læst Deres Navn i Bladene, har jeg sagt mig selv: det maa være ham! Jeg læste forleden i min Avis, at De var vendt hjem fra Udlandet og nu vilde tage fast Ophold ... men der staar jo saa meget i Bladene! Ikke fordi, at *jeg* vil sige Bladene noget paa — det er en Magt i vore Dage — som man ikke lægger sig ud med — især ikke, naar man er Forretningsmand! Det blev mig for langsomt med den Jura — jeg kunde indgaa som Associé hos en Slægtning ... men „Student" giver alligevel Relief i Handelsverdenen. — Og begge to har vi jo rejst meget — hvad jeg for den Sags Skyld stadig gør. Man maa passe paa, aldrig at ruste fast — og paa den anden Side maa man vide, aldrig at undervurdere det stabile! De kan tro mig, man maa virkelig være varsom herhjemme, under de smaa Forhold, med hvad man foretager sig — eller faar Ord for at foretage sig. Naa! Forretningslivet giver Paaskud til at lufte sig og se sig om. For en halv Snes Aar tilbage gjaldt det om at tjene sig en Formue; nu maa man være glad, om man blot kan holde sammen paa, hvad man har. Og man maa strække sig over Landets Grænser. Jeg tør sige, at jeg virkelig er ivrig Forretningsmand. Men naar jeg møder et nyt Ansigt — der minder mig om Ungdomsdagene og samtidig bringer Tanken hen paa den store Verden — Udlandet — saa maa jeg i Lag med den ny Mand. Hvad behager? Skulde De ikke nok kunne forstaa den? Ja undskyld ...!"

Gerhard spurgte sig selv: hvorfor gør denne Mand sig saa megen Flid for at opfriske et flygtigt Skolebekendtskab? Er vi virkelig fra samme Opdragelsesfabrik? Muligvis — men hvad saa?

Grossereren stod dér, velvillig, meget smilende, aaben i Ansigtsudtryk som i Ord — men med noget agtpaagivende i Øjnene, der bragte Gerhard paa den Formodning, at Ordenes boblende Strøm ved given Foranledning kunde standse, Velvilligheden og Smilet forsvinde og give Plads for et andet Udtryk.

Hvor har jeg dog sét det Ansigt før? Eller forveksler jeg ham med en anden af samme Type? tænkte Gerhard og betragtede atter Grossereren. Han var slank og dog rund, hans Figur havde det velplejede danske Gennemsnitsmærke; og han var meget velklædt. „Grossereren" er typisk hos os. Han kan være tyndere, han kan

være tykkere — Artens Mærke er over ham, hvad enten han kommer til Pulten fra en Real- eller Latinskole!

Saa faldt Gerhards Øje paa en sortklædt Dame, som med et Par halvvoksne Børn forlod Huset. Hun havde et tæt Slør for Ansigtet og hastede øjensynlig med at komme bort.

Grosserer Halvvig gav Gerhards Arm et blidt Tryk, gjorde et lille Kast med Hovedet i den Retning, og sagde dæmpet:

„Det var Enken ... forstaar De? Stakkels Kone! dér sidder hun med to Børn — og Gud skal vide, hvad Auktionen kan indbringe. Jeg har gjort mit bedste — jeg har budt op — men naar nu Gælden er betalt — og Huslejen — for *den* var der ikke tænkt paa ...! hvad kan der saa blive til Rest — med Fradrag af 6 Procent i Salær og Omkostninger —?"

„Kender De Familien?" spurgte Gerhard.

„*Kendte* — mener De?" —

Grosserer Halvvig strøg under disse Ord sit blonde, spidst tilklippede Skæg med Haanden — en hvid, soigneret Haand uden Ringe — fra neden af opefter.

„Jeg ejer denne Villa!" ... forklarede han.

„Aa, saaledes! Nu vil De maaske selv bebo Stedet?" spurgte Gerhard.

„Det har jeg dog ikke tænkt paa! Oprindeligt byggede jeg Stedet til mig selv — Atelieret kom siden til. Jeg købte nogle Parceller her omkring — det var i den gode Tid. Jeg vilde have mig en ordenlig Have. Men ... men saa blev Grunden mig efterhaanden for dyr. Jeg har solgt fra og mageskiftet. Endnu ejer jeg en gammel Gartnerbygning — her omme bag den næste Vej ... nej, De kan ikke se den herfra! Min Forretning lagde mere og mere Beslag paa mig inde i Byen. Det blev mig for afsides herude. Min Kompagnon gik hen og la'e sig til at dø ... Jeg maatte overtage den rejsende Part ... det var mig ikke ukært, som jeg maaske har sagt Dem. Man trænger til at lufte sig — hvor kært man ogsaa kan have sit lille Land. Ja, jeg véd ikke, om De er „national" ? Kunstnerne er det nok ikke længer ganske!" — tilføjede han ligesom med Vemod.

Gerhard blev utaalmodig. Han spurgte ligefrem, idet han mønstrede Haven og Bygningen: „Vil De leje mig Stedet? Forudsat at ikke Malerens Enke ...?"

„Hun flytter! — hun flytter!" sagde Grossereren hurtigt og afgørende. Derpaa tilføjede han bekymret og lidt slæbende: „Stakkels Kone ... Stakkel! Om hun saa havde Formue, blev hun næppe *her!* — Undskyld mig et Øjeblik — jeg kan vist naa' hende endnu. Jeg skulde blot sige hende to Ord!" ...

Gerhard saa' efter ham: „Hvor disse Købmænd ogsaa har travlt!" sagde han ved sig selv. „Han er næsten altfor behagelig! Men saadan er de jo alle. Hvad vedkommer hans Grunde og Parceller mig, hans Forretninger og hans „Nationalitet" ? Har *jeg* sagt et eneste Ord om mine Anliggender? Aa hvad; han er naturligvis en ganske flink Fyr — lidt snakkesalig, som alle mine Landsmænd — og lidt nysgerrig. Formodenlig ret drillesyg, hvis man lærte ham nøjere at kende. Det er de jo alle ... jeg selv maaske med. Naturligvis er han lige saa intelligent, som jeg! Han har et ganske let Underbid. En eller anden har en Gang sagt, at Folk med Underbid skal man være paa sin Post imod. Det er dog vist en Fordom! Hans Øjne er mange Gange forstandigere end hans Ord. Han vilde vist gerne vide, hvad *jeg* tænker paa. — Alt i alt: hvis jeg vil leje hans Hus, saa bliver han min Vært. Lad mig altsaa høre lidt paa hans Passiar endnu!" —

Grosserer Halvvig kom tilbage og fæstede sine Øjne søgende paa Gerhard. De var store, flade, men laa temmeligt dybt under de lyse Bryn. Han var i Grunden en vakker Mand — Damer maatte vist finde ham tiltalende! tænkte Gerhard.

„De véd altsaa ikke?" ... spurgte Grossereren med halv Stemme fortsættende hvor han afbrød.

„Hvilket? Er der maaske Spøgeri i Huset?" spurgte Gerhard muntert.

„Han skød sig!" lød Svaret kort.

Gerhard studsede, og bøjede Hovedet, med den ejendommelige Respekt, som Døden uvilkaarlig fremkalder — ikke mindst hvor den er selvvalgt.

„Vi fik det naturligvis neddysset!" — sagde Grossereren og trak paa Skuldrene. „De véd nok, min Kære; i vore Dage gaar alt sammen glatvæk under Sindsforvirring. Naa, forvirret *er* man begribeligvis ved saadan en Affære. Men faktisk er det, at han skød sig. Jeg har selv holdt Revolveren i min Haand — et rent Legetøj. Og Blodet paa Sofabetrækket saa' jeg. Det var ikke behageligt. De kan nok tænke Dem, at Enken ikke efter *det* ... Og for Resten har hun heller ikke Raad til at beholde Lejligheden!"

Gerhard spurgte efter et Ophold, ganske stille:

„Levede de ulykkeligt ...?"

„*Han* levede ulykkeligt, stakkels Fyr! Jeg tror, han havde ventet at faa Fribolig paa Akademiet. Det blev der ikke noget af. De gamle er sejge — og han var dem nok ikke helt paalidelig. Ja, *De* kender jo Forholdene bedre end jeg! ... Ikke det? — Det forstaar sig, De har været længe borte — og man siger desuden ikke alt, hvad man mener. Kritikken var haard ved ham i de senere Aar ...... de yngre lægger ikke Fingrene imellem — og Folk læser i Grunden kun,

hvad de yngre siger og mener. Jeg ser det med mig selv og mine Meningsfæller. Vi paavirkes mod vor Vilje. Ha, ha! Politisk er vi højre — naturligvis. Men i alt, hvad der mindre vedrører det almene — jeg vil sige, i alt, hvad der ikke strengt vedrører os ......"

„Kunst og Literatur?" indskød Gerhard.

„Ha, ha! ... naa ja, vi skal jo ikke drøfte disse Sager. *Han* stod saa at sige midt imellem begge Parter — og saa faar man Huggene, som bekendt, uden at faa noget af Rosinerne!"

„Og saa tog han til Revolveren? Det er endelig en Udvej — man hugger Knuden over!" tilføjede Gerhard.

„Det er paa Moden. Det er smitsomt. Og det følger maaske med Literaturen!" sagde Grosserer Halvvig tænksomt. „Er De endnu bestemt paa at leje Villaen? — De ser, at jeg ikke er Forretningsmand overfor Dem. Ellers havde jeg tiet stille med *den* Affære!" —

Gerhard sagde rolig:

„Affæren — som De kalder den — indeholder for mig ingen Grund til ikke at blive Deres Lejer!" ...

Auktionen var endt. Folk kom ud.

Blandt dem, der forlod Havestuen, var en Herre, paa hvem Benævnelsen „ældre Kavaler" syntes at kunne passe, som om den var syet til ham. Han trippede med korte, elastiske Skridt hen imod Stedet, hvor Gerhard og Grosserer Halvvig stod. Under Armen holdt han en Studie indsvøbt i en Avis. Han var af Middelhøjde, slank, bar sit Hoved lidt til den ene Side og dukkede ganske let forover. Alt hos ham røbede Umagen for at se ung ud: Klædedragten, Snittet, de smaa, spidssnudede Støvler med kokette Klædesgamascher, Handsker af iøjnefaldende lys Farve, en tynd Svippestok med Agatknap. Han holdt Øjnene fæstede paa Jorden, som om han ledte efter noget, han havde tabt. Da et Par af de forbigaaende høfligt hilste, saa' han ikke i Vejret men besvarede Hilsnen afmaalt og ligesom distrait. Lagde man nøje Mærke til ham, fulgte hans Blik ikke desto mindre med megen Opmærksomhed Personer og Ting rundt omkring ham. Hans Ansigt var magert, hans Skæg omhyggelig plejet; under Hatten kom sparsomme, graa Haar til Syne. Trækkene var „distingverede"; et noget svævende Begreb — kan udlægges som medtagne af Livet, uden at Livet nærmere har bestemt Etiketten. Et Tilløb til Energi, som syntes at være løbet ud i Sans for Petitesser. Bureaukraten, som har spildt sin Intelligens paa Kaféer, sin Dømmekraft paa Dagsnyt.

Alle har vi to Jeg'er. Det ene er den drillesyge Nisse, som usét af os selv stikker Hovedet frem og gør Tegn til den opmærksomme Iagttager.

Bag Bureaukraten stak Flanøren frem; gennem Kontormanden gik

en synlig Bestræbelse for at agere Hofmanden, Diplomaten — og saa var det kun Etatsraaden, Departementschefen, man saa'.

„Der har vi ham! Han lader, som han ikke ser os! men jeg kender ham — Gavstrikken! Naa, Etatsraad; hvad har *De* saa faaet med Dem? ... maa jeg være nysgerrig?" —

Grosserer Halvvig fik spøgende listet Pakken fra den ældre Herre. Et Studie efter nøgen kvindelig Model viste sig. Etatsraaden saa' ligegyldig hen for sig; Grossereren blinkede til Gerhard:

„Finder De ikke ogsaa, at disse Former er vel meget ... outrerede?" —

Gerhard sagde, efter et flygtigt Syn paa Billedet:

„Jeg véd ikke, hvad De mener med outreret! Den paagældende Model har været kluntet, klodset — som de fleste Modeller herhjemme. Men Maleren har næppe overdrevet ...! Det forekommer mig, at Farven ikke er egal paasat: hist for tynd, for ængstelig — her for fed! ..."

„Ja — fed!" sagde Etatsraaden med lidt hæs, snøvlende Stemme og et hastigt Blik, der omfattede den malede Model som i en Mundfuld. „Jeg bliver altid hængende ved noget Juks! Jeg foretrækker det slanke, det decente — og saa faar jeg denne — denne ...!"

„Juno!" lo Grossereren og stak Billedet tilbage paa dets Plads. „Maa jeg forestille: Maleren Gerhard — Etatsraad Brynjulfsen!"

Gerhard bukkede. Etatsraaden saa' op og ned ad ham og ud til Siden med et Blik, som kunde sige: „Kender Dig ikke, min Ven; interesserer mig ikke synderligt for Folk som Dig og dine Lige!"

De gik sammen hen ad Vejen. Gerhard ærgrede sig. Disse Folk — tænkte han — ser i Malerens nøgterne Arbejde en Sysselsættelse for en Fantasi, som *de* halvvejs skammer sig ved. Og det er vort Publikum!

Saa vendte Etatsraaden sig, og spurgte, som om der pludseligt faldt ham noget ind:

„Er De maaske en Søn af Justitsraad Gerhard, Physicus...hm?" —

„Det var min Onkel!" svarede Gerhard. „Han er død for nogle Aar siden!" —

„Er han virkelig død? En charmant Mand. Ja, jeg har saa meget at huske!" ... Og Etatsraad Brynjulfsen lod Haanden langsomt glide hen over Panden under Hatteskyggen og saa' atter mod Jorden.

Derpaa standsede han, rakte Gerhard to Fingre, gav Grosserer Halvvigs Haand et let Tryk, og vilde gaa.

Grosserer Halvvig behandlede denne Mand — til Trods for Aldersforskellen — halvt flot, halvt med ironisk Ærbødighed.

„Hvor skal De hen, Etatsraad? Ses vi maaske i Teatret i Aften? Det er jo Opera ... De plejer at være en sikker Mand ...!"

„*Naar* svigter jeg mit Teater?“ spurgte Etatsraaden med Elegance. Derpaa vendte han sig til Gerhard: „Gaar De i Teatret —? Det er meget opdragende ...!“

Gerhard kunde knap skjule et Smil over den gamle Kavalers Anbefaling af det opdragende.

„Jeg saa' Dem dér forleden Aften!“ sagde Grosserer Halvvig til Gerhard.

„Ja saa!“ svarede Gerhard kort. Det forekom ham, at der laa noget særligt agtpaagivende i Hr. Halvvigs Øjne.

„Jeg saa' Dem oven i Købet senere samme Aften“ — sagde Hr. Halvvig — „inde paa Kaféen. De var nok kommen i muntert Selskab ...?“

Gerhard maalte ham lidt og drog paa Øjenbrynene.

„Med den unge Brynjulfsen!“ fortsatte Grossereren og lod Blikket søgende strejfe Etatsraaden.

Etatsraaden saa' ned mod Jorden og til Siden; satte den ene Klædesgamasche frem — og den anden — hilste med bøjet Hoved og et Sving af Stokken — og gik.

„Dér gaar han!“ bemærkede Grosserer Halvvig med sin tænksomme Mine. Læberne syntes at ville ytre noget spøgende — men pludseligt skiftede Øjnene Udtryk, og han fæstede dem bestemt paa Gerhard:

„Jeg saa' Dem ogsaa — tilfældigvis — næste Aften — et andet Sted!“ henkastede han. „De har nok i Sinde at slaa Dem ordenligt løs, nu da De er kommen hjem? ... studere Folkelivet, som man siger!“ —

„Jeg har i Sinde at leje Deres Villa — hvis De vil sige mig Deres Betingelser!“ svarede Gerhard kort.

„Aa om Forladelse — det er nu saadan min Vane fra Skoledagene — jeg har altid gerne villet moralisere for de yngre; bryd Dem ikke om mine Vaner — enhver har sine. — Hvad Ulf Brynjulfsen angaar, saa tror jeg nu slet ikke, at han er videre farlig som Omgang — til Trods for hans Renommé. Damer skal være ganske uimodtagelige for ham ... og Gud véd, om han i det hele taget er begavet? Han *blir* da allenfals aldrig til noget! Men jeg snakker ... Jeg er et Følelsesmenneske — vil De tro, at en Forretningsmand kan være det? Jeg er altfor aaben, forsikrer jeg Dem, altfor aaben af Karakter. Vil De leje min Villa? Godt! men ... Tiden løber fra mig. Vil De søge mig inde i Byen paa mit Kontor — her er min Adresse! Farvel — og mor Dem fremdeles godt!“ ...

Han gik med hastige Skridt, vendte sig, saa' sig tilbage; det forekom Gerhard, at han smilede spydigt.

Gerhard blev staaende: Hvad det dog er for smaa Forhold! Alle

kender hverandre — tiltaler hverandre som i en Familie — passer paa hverandre — véd Besked om alt — giver gode Raad ... og *her* skal man være Kunstner! ......

Det var med en ubehagelig Følelse af Utryghed, at han gik tilbage og saa' ind over Villaen. Solen var borte; det var køligt, det blæste. Træerne i den lille Have begyndte at slaa Grenene raslende sammen, som om de vilde meddele deres Klager til nogen — maaske advare ......

Dérinde har denne Maler levet! tænkte Gerhard. Og nu skal *jeg* til at begynde ......!

Aa, blæse! Hvad kommer de Mennesker mig ved — de levende som de døde? Jeg vil i Gang med noget. Jeg vil arbejde! ....
....

VIII

Nogle Dage efter var Gerhard flyttet ind i den lille Villa. Han havde møbleret et Værelse og et Sovekammer. I Atelieret var han saa smaat begyndt at indrette sig. Grosserer Halvvig skaffede ham en halvgammel Pige til Opvartning. Ogsaa hun havde et lille Værelse, og Grossereren havde sørget for dets Udstyr med Bohave fra Malerens Auktion.

Gerhard var bleven bragt i Forlegenhed ved denne Opmærksomhed fra hans Værts Side. Men hvordan undgaa den? Hr. Halvvig var Mand for at afparere Indvendinger: „Jeg siger Dem, min kære Gerhard, De er mig ikke Spor af Tak skyldig. Min Forretning fører det med sig, at jeg selv maa leve snart her, snart der. Al Hjemmets Hygge er mig nægtet. Kan jeg gøre noget for en og anden, som tiltaler mig, saa gør jeg en Velgerning mod mig selv. Ha ha! Lad mig sige, at man fra sine yngre Dage har Erindringen om et og andet, som man ikke helt er tilfreds med. Det kan jo ske for os alle, ikke sandt? Nuvel! hvordan kan man da bedre bringe sin Saldo i Orden, end ved i Ny og Næ at yde sin Næste en Haandsrækning — snart en mindre, snart en større? De er maaske enig med mig? Jeg er ganske utrøstelig over dette med den stakkels Fyr — Maleren. Havde han blot haft Tillid til mig — førend Katastrofen — saa kunde jeg maaske ... Naa, nu lader den Affære sig ikke længer ordne. De minder mig maaske om noget ved ham — skønt De ser langt frejdigere ud — og saa har De da heller ikke Familie. Ja, undskyld, jeg véd i det mindste ikke af ......"

„Jeg er ikke gift!" svarede Gerhard smilende.

„Jeg gratulerer! Maaske finder De det meget materielt sagt, men

jeg *er* jo Forretningsmand, og en Kunstner, som gifter sig, han lægger efter min Mening Baand paa sin Frihed ... med mindre han gør et rigt Parti ......!"

„Og saa kan Partiet lægge Baand paa hans Frihed!" sagde Gerhard og lo.

„Ha ha! De ser Tingene fra den lyse Side. Det kan jeg lide. Den Slags Folk vil altid lettest komme frem. Véd De, hvad jeg ogsaa kan lide" ... her saa' han sig omkring i Atelieret ... „at her ikke findes de mange nøgne Billeder hos Dem! Ja De ser paa mig — om jeg mener det? Jovist mener jeg det! De husker, hvordan jeg drillede Etatsraaden forleden? Hvad skal — maa jeg spørge — hvad skal den Ophidselse til? Ja for vi mister dog Respekten for Kvinden derved! ... Man skal ikke lade det sidste Slør falde — ikke paa nogen af Siderne. Tror De ikke ogsaa, at dette er den dybere Betydning af Mythen om Amor og Psyche? De kender vel Apuleius' ......?"

„Jo—o jeg gør!" sagde Gerhard, som var i Tvivl om, hvor vidt den anden vilde have ham til bedste eller virkelig var Alvorsmand.

„Ja, jeg er nu et Følelsesmenneske — saa meget, som mine Forretninger tillader mig at være det — maaske *mere!*" tilføjede Halvvig med sin tankefulde Mine. „Jeg vilde blot ønske, at jeg havde et let Sind — et virkelig let og frejdigt Sind ...... jeg vilde da kunne gøre mange flere Forretninger ... og meget mere godt!" lagde han hurtigt til.

Gerhard drejede sig paa sin Stol, for at skjule et Smil. Han var baade forbavset over og ked af den anden, som vedblev:

„Men jeg sinker Dem med min Passiar! Om et Par Dage skal jeg paa Rejse ... jeg bliver maaske en Maaned, maaske to borte ... kan være, at jeg først kommer tilbage hen ad Høst. De ser altsaa, at jeg ikke vil overløbe Dem. Naar Huslejen er forfalden, kan De blot indbetale den paa Kontoret. Lad mig se, at De maler meget .... dygtigt, vilde jeg sige. Apropos! har De Bestillinger?" ...

„Jo—o! endnu et Par, som jeg ikke er færdig med. For Resten er jeg ked af Bestillinger; de *binder!*" —

„Saa—aa? Det er dog ganske behagelige Baand, antager jeg. Men sig mig: maler De Portrætter?" ...

Gerhard kradsede Tobakken ud af en Cigaret for at komme den i en lille Pibe. „Oprindeligt var det Landskaber med Staffage, jeg lagde mig efter" — svarede han. „Min væsenlige Uddannelse fik jeg paa Akademiet i Antwerpen; herhjemme gik jeg kun nogle af Skolerne igennem ... siden tog jeg til Paris, derfra til Rom. Det var i Rom, at jeg opgav Landskabet for Figurerne. Nu véd jeg, strengt taget, hverken ud eller ind .... jeg mener med Hensyn til Valget af mit Stof, Motiver og deslige!" —

„Saa—aa!" spurgte Hr. Halvvig kendelig uden Forstaaelse men med Ansigtet lagt i deltagende Folder. „Man maa dog som Regel vide, hvad man vil; ikke sandt? Men — og her søgte hans Øje rundt omkring — forklar mig en Ting, min Kære: maler De aldrig f. Eks. en smuk Udsigt, De har sét — eller ... Personer efter Hukommelsen?" —

Gerhard smilede og tændte Piben: „Hvis De maaske i en Roman har læst, hvorlunde en Maler søger efter Hukommelsen at fæste f. Eks. den elskedes Træk paa Lærredet — saa kan De dristigt sværge paa, at Forfatteren ikke har kendt stort til Malerne! Men naturligvis vil jeg ikke sværge paa, at det aldrig finder Sted!" ... tilføjede han med Lune ... „f. Eks. i et Øjebliks Pengeforlegenhed!" —

Hr. Halvvig satte sig i Stilling foran Staffeliet, hvorpaa der stod et støvet Studiehoved efter en kvindelig romersk Model. „Ah — saaledes!" sagde han endelig og saa' over Skulderen tilbage mod den leende Gerhard. „Portrætter maler De altsaa aldrig — Dagen efter?"

„Jeg forstaar Dem ikke!" svarede Gerhard og virrede med Hovedet. „Det vilde blive det bare Juks!" —

„Javist — ja!" sagde Grossereren. „Men et ganske lille Hoved — et Miniaturportræt — maaske naar De har et Fotografi til Hjælp ...?"

Gerhard svarede kort: „Nej!"

Saa rejste Grosserer Halvvig sig: „De undskylder!" sagde han forretningsmæssigt ... „Vi ses altsaa først om nogle Maaneder, eller om længere Tid!" Derpaa tog han sin Hat, trykkede Gerhards Haand og gik smilende ud ad Døren.

„Hvor har jeg set den Bevægelse med Skulderen — og den Ryg?" tænkte Gerhard.

Han gik hen og drejede Nøglen om i Døren, fjernede Studien fra Staffeliet og stillede et paabegyndt Lærred frem, satte sig foran det og gav sig til at gnide Paletten af med Terpentin og Nødolie.

Han mumlede:

„Vil han maaske have sin Husleje ind ved at sætte mig i Arbejde med at male Portrætter efter Fotografier? Det kunde ligne disse Herrer Grosserere! Ah!" udbrød han pludseligt — „nu har jeg min Mand ... det var bestemt den Herre, som i „Elysium" rejste sig op og gik sin Vej — kort førend vi gik! Mon han er jævnlig Gæst dér — han med sin Amor og Psyche? ... Men hvad vedkommer det for Resten mig? — Til Arbejd!" ...

Og han søgte frem et Studie af et Stykke Hedejord med Akvaduktruiner — og en barbenet Pige, som red paa et Æsel, der blev trukket af en Fyr i Lædergamascher ...

Den Pige dér duer ikke! Og nu skal man til at søge efter Model ... en Model med nøgne brune Ben og sort Haar *her?* — Umuligt! Saa kommer man dog til at afkopiere sit Studie — det vil sige „male efter Hukommelsen" !"

Saa begyndte han at tænke paa sine Pengeforhold — paa Gæld, han havde — paa den Familie, som havde bestilt Billedet i Udlandet og hvem han skyldte selskabelig og venskabelig Tak.

Gid Pokker havde Bekendtskaber!

Han kastede sine Pensler ned i en tom Bøtte, som stod paa Gulvet, havde gerne givet Bøtten et lille Spark, men kom til at le ad sig selv...

En Kno slog mod Døren ud til Trappegangen.

„Kom ind!" raabte Gerhard.

Det ruskede i Døren, og en Stemme hørtes udenfor: „Har De Model — eller er den hellige Aand over Dem?" ...

Gerhard lukkede op. Der stod Ulf Brynjulfsen.

„Aa — hvor her lugter lifligt af Tobak, Terpentin, Flid og Hæderlighed!" sagde Brynjulfsen.

„Det første kanske — men ikke det sidste!" svarede Gerhard. „Hvordan har De kunnet finde mig herude?" ...

„Det véd jeg ikke selv!" sagde Brynjulfsen. „Jeg fandt paa at drive ud ad denne Kant — her omkring i Nabolavet. Jeg har ikke været paa disse Højder i Aar og Dag. Jeg læner mig tilfældigvis ind over en Laage og læser Deres Navn paa en Malerikasse — sammen med et tydeligt tilkendegivet Rødvinsglas, som formodenlig skal betyde: Forsigtig! Jeg ringer altsaa forsigtig paa ved Døren ind til den lille Gaard. En hverken ganske ung eller blændende Skønhed lukker mig op — maaler mig, som om hun antager, at jeg vil tigge eller stjæle — og viser mig nødtvungent herop til Atelieret. Her er jeg!" ...

„Velkommen da!"

„Tak! Jeg vil blot sige Dem, Gerhard, at hun er en Perle!" ...

„Hvem? Den lille fra forleden Aften?" ...

Brynjulfsen blev rød op i Panden, gravede Haanden ind i Haaret, kastede Hovedet tilbage og sagde:

„Hvem tænker paa de Dumheder? Jeg mener Deres Cerberus — Deres kvindelige Vov-vov med et Overskæg, som *jeg* kunde gøre Øjenbryn af til mig! Hun er en ren Perle — til at se surt paa Folk og mønstre deres Overfrakker. Hun er lige saa god som et Sprikvort over Døren: my house is my castle!"

Gerhard lo og fortalte i Korthed, hvorledes han var kommen her; berørte flygtigt Malerens Dødsfald; nævnede Mødet med Halvvig og med Etatsraad Brynjulfsen.

„Min Fa'r!" raabte Ulf hurtig — „det gamle Glansbilled! Har De sét ham?" ...

Gerhard studsede: „Glansbilled?" ...

„Javel! Er han ikke glittet og valset, friseret og klædt paa som en Modejournal! Hvem skulde sige, at *han* snart har naaet „Støvets" Aar?" Og Ulf gav sig til at hoste og le.

„De er en underlig en!" sagde Gerhard.

„Hvad? — underlig! De skulde bare vide ... Nej, De *kan* ikke begribe, hvad det er for et mageløst Hjem, jeg er kommet af. Min Fa'rs nuværende Kone — ikke *min* Mo'r — var gift med en gammel rig Brændevinsbrænder, som hun havde en Datter med. Antageligt var hun solgt af Forældrene til det gamle Spritkar. Han skal have været temmelig modbydelig — og hun skal have været meget køn. Man sagde, at min ærede Papa allerede i Spritkarrets Tid gjorde Fruen sin flittige Opvartning. Det vilde ikke være ham uligt. Brændevinsmanden maa formodenlig være bleven gnaven derover. Førend han døde satte han alle Skillingerne *fast* for sin Enke og Datter — min Halvsøster, altsaa slet ikke min Søster. Hun og Mama har hver sin Formue, som Papa ikke kan pilfingerere ved. Min Halvsøster, Frøken Kirchhoff, har *sin* Menage, som hun efter Sigende deler med en ‚Veninde — Pokker véd, hvem og hvor — *jeg* ser aldrig noget til hende. Fru Mama har *sin* Menage hjemme hos Papa, hvem hun giver Lommepenge — antager jeg! for jeg kommer der aldrig!" ...

„De bor altsaa ikke hos Deres Forældre?" spurgte Gerhard.

„*Jeg?*" Brynjulfsen lo og saa' meget forbavset ud. „Falder mig aldrig ind at gøre: Etatsraadinden er gal ..."

„Hvad behager?" spurgte Gerhard og holdt op at rokke i Gyngestolen.

„Storheds-gal — render efter Hof og Adel — gnider sig op ad de Kongelige, hvor hun kan komme til; har to Lehnsgrevinder til „Veninder", korresponderer med det halve Vallø, og vilde sikkert sælge sin Sjæl til en vis Herre, om hun kunde faa Papa baroniseret eller gjort til Geheime- nok sagt!"

„De retoucherer ikke Deres Portrætter!" sagde Gerhard.

„Aa, for den Sags Skyld ... nej se ikke saa hæderligt misbilligende paa mig, mon cher! For dels er hun jo ikke min Mo'r og dels aner De ikke, hvad et saadan Hus vil sige. Jeg kunde være bleven en fuldblods Royalist — en komplet Fra-før 89! Dér er noget i min Natur deraf. Men hun — og hendes Maskepi — har ødelagt den hvide Fane for mig! De skulde blot høre hende, naar hun om Søndagen kommer hjem fra reformert Kirke og siger Mimi! til Stu'pigen Marie ... eller De skulde se de Konvoluter, hvori hun afsender sit Fricassée-Fransk til sine Veninder — som altid svarer paa godt Dansk! Jeg er sikker paa, at hun gjorde Dem til en Demagog af det reneste Vand, en ren Rochefort — De med Deres Fornuft og Maadehold!" ...

„Hvem siger Dem, at jeg er saa fornuftig og maadeholden?“ spurgte Gerhard lidt tørt.

„Voyons, voyons! Spøg til Side! Det lykkes hende alligevel — skal De se — at faa gjordt den gamle til noget. Der „ventileres“ svært derom!“ sagde Brynjulfsen tankefuld og tilføjede: „Saa faar hun ham ogsaa nok gjort til Teaterchef — det er Kæphesten, han rider — og saa har vi Spillet gaaende! Hvad var det, De sagde, Gerhard? Undskyld; jeg er lidt „schwerfällig“ om Formiddagen ... jeg er en Ugle, jeg kommer helst frem ved Mørket. Nu har jeg imod Sædvane drevet omkring ... aa, giv mig en frisk Cigar! Hvad jeg søgte herude, har jeg ikke fundet — nu finder jeg, hvad jeg ikke har søgt. Ræk mig Deres Haand! Jeg kom til at holde meget af Dem forleden Aften — men jeg drak for meget — eller jeg taalte ikke nok. De har vel glemt det hele? Naturligvis: det betød ingenting ... en dum Historie — for Folk i *vor* Alder — og med vore Erfaringer! Men det ligger mig i Blodet — jeg er Romantiker — fuldblods Romantiker — det vil sige, jeg *var* ...!“

„Har Deres Fru Mama ogsaa Synder paa sin Samvittighed i den Retning?“ spurgte Gerhard smilende.

„*Hun?*“ Brynjulfsen lo. „Nej, det er Papa, som har. Han har „frivoliseret“ Romantikken for mig, den letbenede gamle Herre. Kan De forstaa det, Gerhard? i Grunden holder jeg af ham! Jeg misunder ham hans lette, elastiske Sind — hans Vitalitet trods alle hans Gebrækkeligheder — hans Spradebasse-Humør og den journalistiske Maade, hvorpaa han kan kramme sin Viden ud og faa den til at glide i Folk! Aa, han er ingen Dumrian! Han er træsk — og alligevel godmodig! Han kan ikke taale at se Folk have det ondt — men han kan være hensynsløs nok mod andre, naar det gælder ham selv! Og det gælder som Regel altid ham selv! Han er magt-kær, ligesom han har været kvinde-kær. Den sidste Egenskab er kun bleven noget fortyndet med Alderen — den første „grasserer“ stadigvæk i ham om Kap med hans Forfængelighed. Han vilde helst være Minister — allerhelst Konge — eller Stortyrk. Da der ingen Taburetter og ingen Troner er ledige, saa vil han være Teaterkonge ... Selvhersker over alle Aktører, Aktricer, Pyntekoner, Lampister og Logekontrollører. Han er bange for sin Kone og afhængig af hende. Men idet han lader som om han er fuldstændig Per-Tot derhjemme, bruger han hende til at bane Vejen for sig ved Hove — hvor han for Resten ikke selv er forknyt for at udføre et Klown-Parti, naar det kniber. Han er for godt et Hoved til at være „Fürstendiener“ af Overbevisning. Men Hoffets og Adelens Sfære tiltaler ham ligesom Teaterverdenen — fordi han er Romantiker. Det er paa samme Maade at han er religiøs ... en Sentimentalitet, som han kæler for og dækker sig med — maaske

noget Arvegods, som *jeg* heller ikke er ganske fri for. Han mangler til Dels Sans for Realiteter. Til Gengæld har han overordenlig Sans for Nips, Konvoluter, Lak, Signeter og Skrivefejl. Han lever — som de fleste i vort Samfund — bevidst og ubevidst — paa en Fiktion: den nemlig, at han er skabt for de skønne Kunster og Videnskaber! Han koketterede med dem i sin Ungdom — ligesom med andre smukke Damer. Han har altid været anlagt for det overfladisk-ridderlige — og han gik frivillig med i den første slesvigske Krig — som saa mange andre gjorde. Og han var tapper, siges der — han har følt sig paa en Scene! Det romantiske *Skær* over Kunsten forveksler han med den dybe, uegennyttige, stærkt personlige Hengivelse i Kunsten. Den sidste har han aldrig anet noget om — det første pilfingerer han ved, besnuser og beføler, indtil han finder med sig selv, at han — Etatsraad Gunnar Brynjulfsen, K. D. — at *han* kan tumle Æventyret, besværge Aanderne — mane Fanden frem, om det skulde være, med andre Ord være Leder af Landets første Scene!

Og han bliver det, Gerhard! De kan bande paa det. Aa, han har „frivoliseret“ Romantikken for mig — uden at ane det selv. Jeg sagde ham det en Gang. Han blev maalløs af Forbitrelse. Han har gjort mig til Kras-Realist ... og naar jeg har svinget bort derfra og atter svinget tilbage og vedblivende intet Stade kan finde — naar jeg lever som en Ugle iblandt Marekatte, uden at vide, paa hvem og paa hvad jeg skal slaa ned — saa er det min ærede Hr. Papa, der sidder og vifter som en vis Person med sin spinatgrønne Hale og skræmmer mig bort fra Poesiens forjættede Land, som han har gjort *sit* til at gøre mig led og væmmelig ved.

Dér har De Familien!“ —

„Men“ ... spurgte Gerhard langsomt ... „Deres Mo'r ... Deres rigtige Mo'r?“

Brynjulfsen trak en Stund paa Cigaren, fulgte med Øjnene de kredsende Ringe, som han kunstfærdig dannede — og sagde:

„C'est une partie honteuse! Nej misforstaa mig ikke ... jeg er saamæn „legitim“ nok. Jeg gaar ikke i Rette med Papa — *den* Slags Forhold er altid indviklede og der er antagelsesvis Brist paa begge Sider. Han havde ægtet et Pigebarn — „en Datter af Folket“, som man siger. Latterligt nok! vi er s'gu alle sammen Børn af Folket! Hun skal have været meget køn og meget ejendommelig, af et lidenskabeligt Temperament, ikke megen Opdragelse — men en Bunke Anlæg og Muligheder ... efter hvad jeg har kunnet slutte mig til af Familiekroniken. Min Mo'r maa være død, da jeg var godt oppe i Drengeaarene — men forinden levede hun og Fa'r skilt — og *jeg* husker hende kun dunkelt — maaske slet ikke. Papa har jeg af gode Grunde ikke villet spørge derom ... men jeg har sat mig for, at jeg *en Gang* vil

have Mysteriet opklaret — inden jeg dør. Dér har De min Genesis. Nu kan De ved en Lejlighed give mig Deres!" —

„Ja ved Lejlighed!" svarede Gerhard. „Men sig mig, har De spist til Middag? ... ikke! ... Min kvindelige Cerberus stegte mig i Gaar en meget god Kotelet. Jeg har sat mig for, at jeg ikke vil gaa paa Spisekvarter ... jeg maa have samlet Arbejdstid — jeg maa være flittig — endogsaa meget flittig!" ...

„De *maa?*" spurgte Ulf lidt forundret.

„Ja!" lo Gerhard „Véd De ikke nok, hvordan Matrosen udlagde Bogstaverne paa Holmens Kirkes Gavl: R F P...?"

„Riget fattes Penge!" raabte Ulf og sprang fornøjet op. „Og jeg, som troede De var Velhaver...!"

„Det troede De?"... spurgte Gerhard.

„Ja for Pokker! Der var noget over Dem forleden ... og nu her — denne Villa — Husholderske ...?"

„Det var et Indfald!" svarede Gerhard. „Jeg sætter Pris paa at være i Fred. Jeg arvede for nogle Aar siden en Slægtning. Nu er jeg snart ved Bunden af Arven ... jeg har ingen Familie — i det mindste ingen her — ingen Venner, som vil trompete for mig — ingen Velynder, som vil protegere mig ... jeg har ingen Forpligtelser, saa snart jeg har afleveret disse to Stykker Lærred dér ... og naar jeg har betalt mine Regninger og min Husleje, saa kan jeg begynde paa bart Bord igen — om jeg ellers til den Tid *har* et Bord!" —

„Kom til mit Bryst!" raabte Ulf. „De er Proletar — som jeg — som de hæderlige Mennesker overhovedet. Jeg vil spise Deres Kotelet i Dag — ja jeg vil drikke et Glas Vin med Dem, hvis De byder mig. Og i Morgen ...!"

„Lad os blive ved Dagen i Dag!" bad Gerhard leende. „Nu skal jeg vise Dem en Hemmelighed — min Skat!"

Og han stillede en Ramme, hvorover der var spændt hvidt Vokspapir, i en stump Vinkel op imod Vindueslyset — halede en Kasse frem og krammede ud af den et helt Laboratorium: Flasker med ætsende Tinkturer, Sværtekrukker, tynde Staalmejsler og Naale, Kobberplader i forskellige Størrelser, Voksstabler, sammenrullede Handskeskind, flere Flasker, flere Naale — og endelig hentede han fra en Krog en Haandpresse og satte den triumferende paa Bordet:

„Her er alt, hvad der kan bevæge en dødelig til Frafald fra den ene saliggørende Tro paa Maleriet som den ypperste Kunstart! Naar jeg sætter mig dér — ved dette Bord — med min Kobberplade, min Naal, mine Flasker med Jernchlorid og min Sværtekrukke — saa glemmer jeg, at jeg har været ung, at jeg har gjort Dumheder og næppe er belært af Erfaringer ... jeg tænker kun paa — paa alt, hvad der i en straalende og lokkende Skikkelse kan fremstaa af den Haandpresse dér!" —

„Hvadbehager!“ spurgte Ulf med komisk Forbavselse. „De skulde vel ikke tænke paa at gøre falske Pengesedler?“ ...

Gerhard lo. „Man *kan* gøre falske Sedler med de Apparater — men man kan ogsaa gøre ægte Raderinger! Jeg vil her etablere *min* Treugadei — min „Guds-Fred“. Lad saa de andre riv's og slaa's. Og nu skal vi ned og spise!“

De gik neden under, spiste med god Appetit Husholderskens Koteletter, tømte en Flaske Vin sammen, fik Kaffen ind, Lysene og Cigarerne tændte. Gerhard udbredte sig indgaaende over Raderekunsten. Ulf erkendte beskedent, at han manglede tekniske Forudsætninger — men kunde man ikke overføre Forholdene paa Literaturen? spurgte han. Gerhard nikkede: „Naar jeg raderer, saa forekommer det mig egentlig, at jeg *digter!* saa nobel, saa fornem, saa sjælfuld denne Kunst er — den rene Lyrik! Naalen er i Malerens Haand ganske anderledes en *Pen* — end Penslen formaar at være det. Se til Rembrandt — en Heksemester, naar han maler — men guddommelig, naar han raderer. Kom, kom!“... ...

Og Gerhard greb Lysene fra Bordet og gik foran Ulf op ad Trapperne og ind igen i Atelieret. Skumringen var indtraadt. Det store Rum tog sig sælsomt ud — med mystiske Skygger under Loftet og ned ad Drapperier — som udspilede Vinger af fremmede, kolossale Fugle — enkelte Glimt fra fremspringende Metalgenstande — et blaaligt Skær fra en damasceret Klinge — og Tobaksrøgen i Striber som Mosetaage hen over Staffeliernes Opstandere. I dæmpet grønliggraat stirrede den blanke Aftenhimmel ind gennem det høje og brede Vindu — en Stjerneprik midt i — og ved Siden et Kastanietræs svuldne Knopper og en sort, sort Stærkasse.

Gerhard tog en Mappe frem og sagde: „Her har De Hollænderne — de moderne Franskmænd — og noget Juks af mig. Det sidste skal De ikke bryde Dem om. Sæt Dem — og nyd!“ ...

Ulf spurgte, idet han vendte Bladene langsomt og kiggede med Andagt paa dem:

„Men hvorfor er De saa egenlig Maler?“

Gerhard gik op og ned ad Gulvet, dampende paa Cigaren. Han sagde smilende:

„Jeg maa være i et stort Rum og jeg maa smøre en Palet til en Gang imellem — jeg *skal* jo „imødekomme“ mine Køberes Tilbøjelighed. Vent blot, til jeg faar lavet et Par Blade, som jeg ikke helt behøver at skamme mig ved — saa gør jeg som den evige Jøde i „Genboerne“, naar han faar Kaloskerne paa ... jeg tager Reis-auss fra det alt sammen — og det „mit Wonne“, som Tysken siger!“ —

Ulf drejede sig hurtigt i Stolen:

„De rejser igen?“ —

„Nej jeg bliver!" svarede Gerhard leende. „Jeg vender blot Bestillinger, Udstilling, Publikum og Kammerater Ryggen — lukker mig inde i *denne* min Verden, med clairobscur, Halvtinter osv. Tænk Dem, jeg behøver kun *en* Mellemhandler — Forhandleren af mine Aftryk. Jeg er lige saa fritstillet som Digteren. Jeg behøver hverken at bede eller true mig en „god" Plads til paa Udstillingerne. Et Boghandlervindue — en Glarmesterbutik er mig nok. Er min Radering *god*, saa kan jeg sælge den, som Forfatteren sælger sit Manuskript — jeg faar en Korrektur, et Prøvetryk at se — og dermed Sagen færdig. Og jeg kan, ligesom Digteren, beholde mine „Værker" omkring mig. Ingen løber mig paa Dørene, for at blive „malet af" eller for at „se" mit Atelier. Her er intet at se, uden en Mand, der sidder foran en hvid Ramme eller drejer paa en Valse. Jeg kan blive — hvad jeg sætter højest af alt — en Aristokrat — en Eneboer — en udenforstaaende, hvis Adresse næppe nogen kender ... og dog lever jeg i det Land, hvis Sprog jeg elsker og hvis Natur tiltaler mig, fordi jeg har indsuget mine varigste Indtryk for Livet gennem dette Sprog, gennem denne Natur!" —

Ulf bladede i Mappen, syntes med Opmærksomhed at undersøge nogle Papirer ... og sagde omsider med Haanden lagt paa disse Papirer og med Øjnene følgende den frem og tilbage vandrende Gerhard:

„De er en underlig en!" —

„Tak! Det sagde jeg før om Dem!" —

„Jamen De er maaske nok saa underlig, som jeg!" svarede Ulf. „Kun tre Gange har jeg været sammen med Dem. — Jeg har krænget hele min Indmad ud for Dem — men om Dem véd jeg kun, at De maaske foretrækker at radere fremfor at male!" —

Gerhard standsede og sendte ham et smilende Blik fra Siden:

„Saa—aa? virkeligt? Oprigtigt talt, det falder mig først ind nu, De siger det!" —

„Jamen *nu* véd jeg noget mere om Dem!" raabte Ulf triumferende og holdt Papirerne i Vejret. „Jeg kunde have sagt mig det før: — De er Forfatter — Digter — og her er Beviserne!" ...

Gerhard gik rask hen imod ham, bøjede sig lidt forlegen ned, tog de beskrevne Ark ud af Haanden paa Ulf og lukkede dem ind i et Skab.

„Dér ligger Beviserne!" sagde han. „Og dér faar de Lov at blive! ... jeg havde mindst tænkt paa, at de skulde komme en virkelig Poet for Øje! Og nu maa De undskylde mig, min Bedste! Jeg sætter mig til at arbejde — jeg har en Plade, som skal ætses ... Gør Dem det saa behageligt som muligt. Vi kan tænde Lampen paa det andet Bord ... Frihed! skal være vort Løsen. Frihed for os begge!" —

Ulf Brynjulfsen rejste sig og gik op og ned ad Gulvet. Der var kommen Uro over ham. Han traadte hen til Vinduet, saa' en Stund op mod Aftenhimlen, listede sig til at se paa sit Ur, syntes at grunde over noget, og sagde:

„Hør, De, Gerhard!“ ...

„Nu da?“ ...

„Véd De af, at det er den sidste April i Aften?“ ...

„Saa er det maaske den første Maj i Morgen?“ svarede Gerhard spøgende.

„Netop! det er Valborgsnat — det er Heksenes Nat — de unge, smukke Hekses Nat — Pokker i Vold med de gamle og grimme!“ ...

Gerhard vendte sig om fra Bordet og nikkede til ham:

„Altsaa — god Fornøjelse!“

Ulf stod midt paa Gulvet, uvis, krammende sin Hat:

„Gaar De ikke med? — Aa, gaa med derud!“ ...

„Nej!“ sagde Gerhardt bestemt. „Jeg arbejder!“ —

Hans Læber bevægede sig, som om han vilde tilføje noget ... Det hørtes ikke af Ulf ... men det lød som: hvad skal vi være to dér?

Ulf gjorde et Par Skridt hen imod Døren, vendte og kom tilbage:

„Jeg skal sige Dem — jeg kan saa Fandens godt lide Dem ... Det er det kvindelige i mig, at jeg bliver forelsket i den, som selv er tilknappet ... maaske ulykkelig forelsket, ligesom „Skyggen“ paastaar, at han er det i mig! Høg over Høg!“ ...

Gerhard lo: „Det ender med, at „Skyggen“ bliver jaloux — hvis det er Deres Ven, ham, som jeg saa' forleden?“ —

„Ja, det er min Ven!“ mumlede Ulf. „Den eneste, jeg maaske har!“

Derpaa sagde han højt:

„Maa jeg ha' Lov — hvis jeg siden skulde komme forbi — og hvis De er oppe til den Tid — maa jeg saa ha' Lov at se ind til Dem?“ —

Gerhard rejste sig og trykkede hans Haand hjerteligt. „Mit Sovekammervindue vender ud til Haven — nærmest Døren. Jeg plejer altid — gammel Vane — at ligge og læse i Sengen. Paa den Maade har jeg faaet meget læst, kan De tro. Bank blot paa Vinduet med Deres Stok — jeg skal staa op og lukke Dem ind!“ —

„Nej!“ svarede Ulf undvigende. „Det er en Skam ...!“

„Ingen Passiar! Vi er Venner, Ulf Brynjulfsen! Tro mig, naar jeg siger det. Godnat — og god Fornøjelse!“ ...

Da Klokken var hen ad et — just som Gerhard vilde slukke sit Lys — blev der banket paa hans Sovekammervindue. Han kastede nogle Klæder om sig, sprang op og aabnede Vinduet: „Er det Dem?“ ... spurgte han.

Ulf stod neden under, temmelig eksalteret — noget tyk i Mælet: „Det er mit sande Jeg — mit udødelige alter ego — o Henrik Gerhard! Skulde De være tilbøjelig til at lade dette mit aandelige Jeg dvæle en halv Times Tid oppe i Deres herlige store Rum — Atelieret kaldet? Jeg skal liste mig op som en Tyv og ned som en Kat — og jeg skal ikke mjave for Deres Jomfru Scheidewassers Dør, for ikke at saare hendes kyske Drømme!" ...

Gerhard lo og rakte ham Nøglen:

„Vil *De* maaske arbejde nu?" ...

„Ved Guderne! ja! ... nu kommer *min* „Guds-Fred" !"

„De kan putte Nøglen ned mellem Muren og Epheu'en, naar De har lukket Dem ud. Godnat!" sagde Gerhard.

„God rolig Nat!" lød Brynjulfsens Stemme.

Gerhard hørte, hvorledes han aabnede Døren og gik op ad Trappen nynnende en Melodi ...

„Hvad er det dog, han synger?" spurgte Gerhard sig selv, og pustede Lyset ud. Saa lød det pludseligt for hans Øre:

Ju suis pris par une femme
Cheveux blonds et teint de lait; ...

Gerhard bed sig i Læben og laa længe inden han faldt i Søvn.

IX

Den første Maj sprang — efter gammel Regel — ingen Knopper ud hos os; men Nøragers Ugeblad kom ud i udvidet og forskønnet Format.

Ulfs *Treuga-Dei* stod paa Forsiden ligesom forbavset over sig selv i den ny Klædning.

Bladet hed saadan noget som „Uden Dørs og Inden Dørs" ; Overgaard og Brynjulfsen havde i Forening døbt det „Uden Døre og Vinduer" .

Gerhard var gaaet til Byen for at købe Farver. Han blev sulten og søgte ind paa Kaféen.

Dér sad Overgaard og Nørager.

Nørager holdende Bladet i Arms Længde fra sig, betragtende det med en Faders kærlige Stolthed og mildt overbærende Øje. Af og til spiste han en Mundfuld. Overgaard havde lige faaet sin Frokost bragt ind; han undersøgte prøvende den varme Ret, gjorde nogle Indvendinger til Opvarteren, og sagde til sin Genbo:

„Hvor Du dog er en brav Fyr, Nørager! Naar Vorherre i sin uransagelige Visdom hidtil har nægtet Dig andre Børn, saa omfatter Du

os — dine literære Poder — med en Omsorg, for hvilken Du bør oppebære dit Tilgodehavende hinsides ...... eftersom Du *her* næppe faar en Saugskærers Dagløn for dit Slid! Haløj, Gerhard, er Du dér? Kom og sid hos! Nørager holder Barselstue!"

Nørager hilste alvorsfuldt paa Gerhard og sagde:

„Naar en Gang den danske Literaturs hemmelige Historie — dens Annaler bag Kulisserne — skal skrives, saa trøster jeg mig til at kunne levere et ikke uvæsenligt Materiale. For det er virkelig sandt: lige fra Øhlenschlæger og ned til ... nomina sunt odiosa ... har vore Digtere maattet gaa den lange, ensformige polske Tiggergang, for at faa Brødet. Fortrolige Breve og Memoirer handler saa godt som udelukkende om Husholdningssorger, Regninger, Veksler. Ubegribeligt, at de Mennesker har kunnet digte saa meget — og saa godt — som de har!" —

„Ja — saa meget! Ubegribeligt!" svarede Overgaard blinkende til Gerhard.

„Jeg tør sige om mig selv" — fortsatte Nørager uforstyrrelig — „at jeg redelig har midlet og mæglet — løbet til Forlæggere, Redaktører og Bogtrykkere — i den fælles Kamp for Ideerne!" —

„Du er den skinnende Uegennyttigheds rene Perle, Nørager! men Du kunde dog gerne derfor en Gang imellem tage let paa en Spøg!" sagde Overgaard, stadigt blinkende til Gerhard. „Det vilde ikke gøre Dig det mindste Afbræk i din Kamp for Ideerne! Se paa Gerhard — hvilket forskrækket Ansigt han sætter op ved Tanken paa, muligvis at skulle gøre ligesom jeg — skrive en aandfuld Teaterartikel gratis!"

„Jeg vidste ikke af, at Hr. Gerhard var Forfatter!" sagde Nørager velvilligt og gjorde Plads ved Siden af sig.

„Det er han saamænd heller ikke!" sagde Gerhard og satte sig.

„Aa lur ham!" raabte Overgaard. „Han er baade Forfatter og en bemidlet ung Mand — ligesom jeg selv. Du skal bare hugge ham, saa snart Du kan, Nørager!"

Saa kom Opvarteren hen til Bordet og meddelte i Fortrolighed, at Hr. Brynjulfsen sad i det inderste Værelse — han vilde ikke forstyrres — han læste Aviserne!

„Ulf ude paa denne Tid af Døgnet — og læser Aviser! Saa staar Verden ikke længe!" raabte Overgaard. „Lad os faa ham herind!"

„Undskyld" — bad Opvarteren — „jeg har allerede sagt Hr. Brynjulfsen, at Herrerne var her — men han svarede, at det var ham ligegyldigt — han vilde ikke forstyrres!" ...

„Skriver han?" spurgte Nørager.

„Nej, han læser Bladene — alle sammen!" forsikrede Opvarteren.

Overgaard rejste sig og gik ind. Lidt efter kom han alene tilbage:

„Han er ikke til at rokke. Jeg foreslaar, at vi gør os færdige her — saa flytter vi ind til ham. Han maa kunne knirkes op. Jeg kommer dog ikke i Ministeriet i Dag — hvilket ikke er noget Tab for Statstjenesten!“ —

De gik alle tre ind i det inderste Værelse — dér hvor Selskabet havde været samlet den første Aften.

Der var halvmørkt — en solbeskinnet Brandmur udenfor Vinduet — ingen Gæster. Brynjulfsen sad henne ved Vinduet med en Mængde Blade foran sig paa et lille Bord.

Han saa' træt, modfalden og tankefuld ud.

„Naa, Ulf!“ raabte Overgaard. „Stadig fordybet i Byens Begivenheder og Verdens Bagateller?“ ...

„Jeg holder meget af Aviserne!“ svarede Ulf ... „de afløser Kristendommen i dens Forsorg for Menneskene — den Kristendom, som *en Gang* eksisterede. Den gjorde Menneskene dumme. Og det er hverken ment eller sagt i ond Betydning. Menneskene var lykkelige. De havde ophørt at tænke! Nu gør Aviserne den samme Gerning med deres ulidelige Kævl og endnu ulideligere Vigtighed. De har lært os at ophøre med at tænke — de har gjort os dumme ... vi har Haab om endnu en Gang at kunne blive lykkelige! For, Ondet i Verden — det er at tænke — det er Fortvivlelsen! ... Det har for Resten en Gang en Præst sagt mig — om just ikke med de samme Ord!“ tilføjede han.

„Ulf! hvorfor er Du saa sentimental i Dag?“ spurgte Overgaard, medens de alle tog Plads om Bordet.

„Du kender nok ikke din Heine! „Det er den første Maj. Det usleste Ladegaardslem har Ret til at være sentimental i Dag. Og Digteren vil man ikke tillade det“ “ ... citerede Ulf.

„Gudbevares, Du har din Frihed!“ sagde Overgaard — „men skal Du ikke gratulere Nørager? Han er i Stand til at give en Flaske Bourgogne. I Dag kommer han ud paa fint Velin!“ ...

„Jeg vil ikke have noget at drikke!“ svarede Ulf vranten. „Og I vilde gøre mig en Tjeneste ved at lade mig være i Fred! Her er ganske tomt herinde!“ tilføjede han og pegede paa Panden.

„Aa Snak, Ulf!“ raabte Nørager. „Du har naturligvis skrevet noget, som vi kan faa i næste Numer! Nu maa vi skam spænde os i Selen — de yngre maa vise, hvad de formaar — det ny maa frem i Literaturen ... Skriv, skriv, skriv!“ —

„Hyp, alle mine Heste!“ lo Overgaard.

„Hvad vil det sige, at *skrive* Literatur?“ spurgte Ulf og tilføjede lidt spottende — „den ny? Bestandig samme Suppe ... kun Bollerne stikkes paa en forskellig Maade! Du er et Fæ, Nørager, at Du optager alt det Juks i dit Blad! Lad os sige, at man i gamle Dage sagde:

„Svanen, snehvid, med sin Slangehals!“ Det kan vi ikke mere bruge. Vi maa ha': „Svanen, hvid som Faxe-Kridt, med doven Slange-Hals!“ Eller bedre endnu: „Svanen, hvid som det hvideste raffinaderede Sukker, med sin dovne Boa-Konstriktorhals!“ Dér har vi det nyeste! Oprigtig talt burde snehvid Slangehals være tilstrækkeligt!“ —

„Det var Ret, Ulf!“ sagde Overgaard og klappede ham paa Knæet. „Nu kommer Du til Vinden igen, gamle Dreng!“ —

Ulf tog Benet til sig og vendte sig halvt bort:

„I er nogle Vrøvl! I tænker aldrig!“ —

„Naa men Du da?“ spurgte Overgaard.

„Jeg tænker“ — svarede Ulf — „f. Eks., at der er Hunde, som fødes Vandhunde! Bind dem fast med et Reb: de vil slide Rebet itu og springe i Vandet efter et Barn eller en anskudt And! Der er Hunde, som fødes krysteragtige Køtere! Lok dem med det lækreste Kødben: Du faar dem ikke til at dyppe Poten engang! Saaledes er der Mennesker, der er født Vandhunde, og Mennesker, der er født Køtere. Gaa selv hen og styrt Dig i Vandet — hvis Du tror at kunne forandre den menneskelige Natur. Aa! at man dog en Gang kunde ophøre at *dømme* hverandre, eller tænke paa at ville *forbedre* Verden!“ ...

„Jamen — hvor hører *det* hen?“ spurgte Nørager.

„Hvis Du ikke var saa naiv — skikkelig i din Naivitet“ — svarede Ulf — „saa vilde jeg kalde Dig en Torsk! Du skal hedde det alligevel!“ ...

Dermed rejste han sig, tog sit Tøj og gik.

Overgaard gabede ærgerligt:

„Jagu er han et Geni — men aldrig faar han noget færdigt — ikke engang til en ny Digtsamling faar han ...“

„Aa jo dog!“ mente Nørager.

„Det ender desuden med Forskrækkelse ... saadan som han lever!“ sagde Overgaard filistrøst og tilføjede tankefuldt: „hvor mon han har været henne i Nat? Véd Du ikke Besked derom, Gerhard?“

Gerhard vilde svare benægtende. I samme Øjeblik stod Brynjulfsen atter i Værelset. Han saa' fra den ene til den anden, spidsede Munden til en Fløjten, og sagde:

„Har I nu rakket mig ned? Aa, kom, Gerhard, og driv med ud paa Langelinje ... siden jeg nu engang er bleven overrasket af Formiddagssolen!“

Saa lettede han ved Hatten og gik til Døren.

Idet han vilde gaa ud, kom tre unge Officerer ind. Den forreste saa' paa Brynjulfsen, Brynjulfsen paa ham. Deres Blik krydsedes — de bukkede stift for hinanden — saa var Ulf ude paa Gaden.

De tre unge Mennesker hilste tvungent høfligt paa Overgaard og Gerhard.

Straks efter rejste Gerhard sig, tog Hat og Overtøj og gik til Døren.

„Aa, bliv lidt!“ raabte Overgaard. „Jeg vil tale med Dig!“ ...

„Jeg har Forretninger ... Model, som venter ...!“ svarede Gerhard undskyldende.

„Model?“ sagde Overgaard skeptisk og drejede Mustachen.

Det lykkedes Gerhard at indhente Brynjulfsen, som høfligt veg til Side for en gammel, rokkende Kone. — Han tog Gerhards Arm og gav sig til at snakke, medens de langsomt spadserede ud ad Byen, østerpaa:

„Denne By — denne By! ... og disse Mennesker! Hvor kan man blive andet end uselskabelig! Forstaar De, Gerhard! de to Fyre derinde ... nej jeg vil ikke sige to gamle Venner noget ondt paa — men Gudbevares hvor Overgaard er ødelagt af det Kaféliv — og hvor Nørager er umulig med al hans Bravhed! Er det stygt sagt af mig? De smiler! De har saa bandsat nemt til at smile ... er det maaske mig selv, som er umulig? Jeg tror det saa gerne! Men — le nu ikke! Hvorfor er jeg netop født i dette velsignede lille skaldede Land — hvad? — hvor „Himmelbjerget“ er det højeste Punkt, naar man slaar op i Geografien — og hvor der *har* levet Aander ... ja for Pokker, men her *lever* ingen flere, og jeg har denne lumske Mistanke om, at det er Slut med Salmebogen for os? — Ja, jeg véd, at man modsiger dette — og man *bør* formodenlig „holde Fanen højt“, som den bolde Nørager siger ... men hvad hjælper det mig, naar jeg ikke kan *tro* derpaa? Aa, kunde blot en udefra bibringe mig den Tro — en, som holdt meget af mig ... en, som elskede mig!“ tilføjede han sørgmodig og heftig. —

Gerhard svarede intet.

De gik atter et lille Stykke. Ulf sagde:

„Naa, dette Vrøvl keder Dem! Nu skal jeg fortælle Dem noget ... Jeg stod tidligt op og gik ud i Dag ... det plejer jeg aldrig. Jeg følte mig rigtig frisk og vel! Jeg syntes, at Foraaret kom op i mig; det begyndte at synge med Fuglestemmer for mine Ører, jeg saa' Farver, Lys, fin Duft for mine Øjne — jeg kiggede Menneskene ind i Sjælene og fandt dem af en noblere Substans, end jeg længe har fundet dem. Og saa ...“

„Saa lod De Dem irritere af Deres to gamle Venner ... eller var det maaske den unge Officer?“ spurgte Gerhard med et lidt drillende Sideblik.

Ulf skar en Grimace, vilde svare skarpt, men sænkede Hovedet

og sagde i en blød Tone: „Benyt Dem ikke af den Overlegenhed, De har overfor mig: *De* véd, at *jeg* er betaget — men jeg véd intet om Dem. Jeg ser kun, De er frejdig!" —

Gerhard klemte Brynjulfsens Arm og sagde kort, hjerteligt:

„Hvad véd jeg? — Og hvad formoder De?" —

„Jeg har i Grunden sagt mere, end jeg vilde!" sagde Ulf, som vilde uden om.

„Aa nej, jeg beder Dem" — udbrød Gerhard. „De sagde, at De i Morges var tidligt ude og følte Dem frisk og vel! Det var ikke Tilfældet med mig. Jeg var tung og træt — som jeg undertiden er om Morgenen. Maaske kan jeg tilskrive det min dumme Vane med at læse sent i Sengen. Jeg gad ikke arbejde, næppe se min Avis — og aldeles ikke se min Scheidewasser! Maaske følte jeg ... ja nu skal jeg aflægge *Dem* en Bekendelse ... at det var en Dumhed, jeg havde begaaet, ved at være kommen her hjem igen. Alt irriterede mig: Huset, hvori jeg er flyttet ind — hele det Kvarter, hvori jeg er dumpet ned — hele Byen — hele dette Land! Tænk Dem: Jeg kender ikke ti Mennesker herhjemme — og ingen Kat har gjort mig Fortræd! Jeg skylder ikke nogen noget Regnskab for min Gøren og Laden — jeg har endnu ikke ganske naaet de ominøse Fyrre — lider ikke af nogen Legemsskavanker — spiser godt, sover godt ... og alligevel: en skønne Morgen vaagner jeg og finder med mig selv, at jeg er paa gode Veje til at blive Hypokondrist, Pessimist, Schopenhauerianer ... Vil De forklare mig *det?*"

Ulf tav. Gerhard fortsatte spøgende:

„Uden det maaske netop skulde være, at jeg har gjort *Deres* Bekendtskab ... hm! Slet Selskab fordærver osv. ..."

De lo begge to. Saa sagde Ulf pludseligt:

„Det er maaske noget Sludder, det jeg nu siger! men har De aldrig tænkt Dem, at Naturen kan spille to Mennesker et af sine underlige Puds: den har oprindeligt ment *et* Menneske, da Leret blev æltet — men ved Støbningen falder Formen ud til *to?* Stykket Henrik Gerhard og Stykket Ulf Brynjulfsen = Mennesket, Gerhard Brynjulfsen!"

„Unægteligt, det lyder som en Paradoks!" sagde Gerhard og lo saa højt, at de forbigaaende vendte sig.

„Hys!" raabte Ulf omtrent lige saa højt. „De henvender hele den danske dannede Intelligens — hele den ganske Bredgades Opmærksomhed paa os!"

„Det vilde være slemt!" mente Gerhard.

„Værst for Dem — naar De ses med mig!" sagde Ulf. „Her bor hele Papas Slægt — Onkler, Grandonkler, Fættere og Tanter — Dommerstanden, Armeen til Lands og til Vands — Bisp, Provst,

Vorherres Borgervæbning ... hele Familie-Kleresiet! Vogt Dem, naar De skal til at bide i det sure Æble ... thi gennem *denne* Gade, fra det kgl. Teater og forbi Erkeenglene paa Marmorkirken, gaar Danskens Vej til Ros og Magt!" —

„Hvad var det saa, De vilde fortælle om i Morges, da De frisk og vel til Mode spadserede ud i denne farlige Bys Gader?" spurgte Gerhard tørt og tændte sig en Cigar.

„Aa — naa ja! det var et Møde!" sagde Ulf henkastet.

„Med en ung Dame — ung Pige — blond — elskværdig — med noget bluførdigt over sig, trods det tilsyneladende eller aabenbare blandede Selskab, hvori hun ... naa! gætter jeg rigtigt?" spurgte Gerhard.

„Jeg beder Dem — lad *hende* være udenfor!" sagde Ulf dæmpet.

De gik sammen nogen Tid i Tavshed. Gerhard skottede til Ulf. Saa sagde denne:

„Jeg mødte, kort førend jeg faldt ind i den modbydelige Kafé, et Par — Mand og Kone — tidligere Bekendte af mig. Han er Kunstner — og gift med hende. Hun er hans Kone — og gift med ham. For en halv Snes Aar siden var hun mere end tækkelig — ja kaldtes smuk — med dette jomfruelige over sig i Blik, Miner og Lader, som har været uimodstaaeligt for Mændene lige fra Evas og Paradisets Tider indtil seneste Dato. Man mærkede, at han i sin Kunst elektriseredes deraf — saa vidt en dansk Kunstner kan elektriseres. Hun fik et Barn, to Børn; det jomfruelige var der endnu, tilsat med denne voluptiøse Ynde, som Fristeren, den gamle Slange, paa Forhaand *véd*, at Adam ikke kan staa sig imod. Kunstneren stod paa sin Højde — saa højt som en dansk Kunstner kan staa. Han var Publikums erklærede Yndling, Avisanmeldernes staaende Trumf, god Ven, god Kammerat, Centrum i en Kreds, der var kræsent udvalgt nok til at kunne gælde for udsøgt.

Vi — nogle Stykker og jeg — som allerede den Gang fjernede os lidt — vi opdagede vel hist og her en Plet i Solen. Men hvad betød *vi?* — Skumlere!

Han fik ēt Par Børn endnu — samt en Dekoration og en Titel. Stundom traf vi ham — ved en Middag eller ud paa Natten. Han drak tæt, som vi andre, sagde ikke noget; først sent paa Natten, naar *jeg* f. Eks. kilede løs paa Kunst og Samfund, saa kunde vi se hinanden ind i Ansigtet — og han kunde taale at høre mig sige ham en Sandhed. Ved højlys Dag paa Gaden hilste vi køligt; til sidst opgav vi det.

Han stod stille i sin Kunst, men var stadig Centrum i en Kreds. Nogle nyere Blade lod ham høre, at han stod stille — men dette betød i Bredgades Øjne, at han var „moden" — og han fik endnu en Dekoration.

Han brød aldrig Decorum ved nogen officiel Lejlighed — leverede altid „propert Arbejde“ — levede efter Sigende et lykkeligt Familieliv, havde smukke Børn og en fortræffelig Hustru.

Hun havde efterhaanden udviklet selskabelige Talenter hos sig — „diletterede“ i forskellig Retning — havde en Mening om Kunst og stak den ikke under Stolen.

Hun frygtede vel ikke — sagdes der — for hans Prestige. Publikum var trofast; men hun havde dog paa Fornemmelsen, at der var noget i Vejen.

Hun indrømmede, at han sørgede for hende og Børnene — ikke drak sig fuld — ikke pryglede hende, ikke gav Forargelse. Men flegmatisk var han bleven; ofte træt; stundom vranten; elskværdigst ude. *Hun* vilde tage ham under Behandling — drive ham frem — inspirere ham!

Dette sagde man.

En Sommeraften traf jeg sammen med dem paa et offenligt Sted under aaben Himmel. De kom fra en Middag — i et stort Selskab af Herrer og Damer — jeg var i en præsentabel Stemning, en af Selskabet indbød mig; jeg blev præsenteret.

Jeg kendte hende ganske vist igen. Men, „ak hvor forandret!“ — Matroner kan være elskværdige at se paa og tale med — og alligevel sidder man dér og leder efter den fordums Glans i Blikket, Ynde i Bevægelserne, Klang i Stemmen — Sommerfuglestøvet, som er strøget af Vingerne. Hun var bleven massiv i Udtryk, i Blik, i Miner og Lader — udfordrende i Meninger uden at have nogen Mening — konfus i sin Rolle som den fejrede Kunstners aandfulde Halvdel — ilde berørt ved den uskyldigste Sarkasme — paastaaelig og stridbar som alle svagtbegavede Naturer — og dog godmodig som de fleste Filisterdøtre, hvem Livet i Grunden kun har nægtet Evnen til at *forstaa* Kunst.

Hun fingérede at være vred paa mig, fordi jeg ikke søgte min gamle Omgang. De vil nu være saa meget aparte — sagde hun — men det kritiske og især det oprevne ligger slet ikke for Dem. Det er bare noget moderne noget, som De bilder Dem ind skal være klædeligt! Se paa min Mand og lær af ham! Han gaar sin støtte Gang — ser hverken til højre eller venstre — og ser han imellem skævt, saa har han *mig!* — osv.

Han sad for sig, temmelig alene. Det kogte i ham, kunde jeg se; men han svarede selskabeligt spøgende. Jeg blev tavs og trist; han fik puffet mig til en Side og hviskede: Lad os drikke et Glas Vin — naar vi skilles!

Da vi vilde fjerne os, erklærede hun bestemt, at han ikke fik Lov: Husk, hvor daarligt Du taaler Natteluften — og i Morgen skal Du

arbejde — og Du har lovet at hjælpe Cecilie med hendes franske Stil — og desuden ... det hviskede hun halvhøjt ... *han* dér er virkelig ikke Selskab for Dig!

Jamen nu *vil* jeg gaa! sagde hendes Mand.

Vi skilte os fra Selskabet og tilbragte det meste af Natten sammen. Kunstnernaturellet kom op i ham ... aa, vi Danske *har* virkelig noget Naturel, naar vi faar Lov til at give Hesten Tøjlen ... vi drak sammen, passiarede om Kunst i Udland, Forfald herhjemme — om Liv, Natur — om det, Svensken kalder syv Tusind Djævle i Kroppen ... og ved Dagens Frembrud — en herlig Sommermorgen — fulgte jeg ham til hans Gadedør — helt op ad Trappen — vi kunde ikke faa talt ud ... saa gik Entrédøren op — og dér stod Madame i Natnegligé.

Der vankede. —

Dette er flere Aar siden. Nu mødte jeg dem i Formiddag. De havde gaaet Morgentur — og deres Ansigter røbede Skænderiet. Hans Træk var bittert fortrukne — hendes Ansigt var tomt, Øjnene uden Udtryk, Munden stramt lukket ... et lykkeligt Par, misundt af mange, bagtalt af ingen, kendt af faa!

Men det siger jeg Dem, Gerhard! at igennem disse to kender jeg saa godt som hele vor Kunst — Digtere, Malere, Skuespillere, Musikere — og en stor Del Embedsmænd, Videnskabsmænd, Handelsmænd og „andre“ Mænd og Koner! Óg *jeg,* som undertiden endnu kan drømme Ungdomsdrømmene om igen: den lykelige unge Hustru og Moder — de søde, velsignede Børn — Hjemmets Hygge — den „fredede Arne“ for Kunst og Kunstneren!! Gud Fader fri og bevare mig!“ ...

„Amen!“ sagde Gerhard, „De overdriver!“ ...

I det samme hilste han paa to Damer.

X

Han hilste paa to Damer, som atter hilste paa en tredje; alle tre Damer standsede, Gerhard og Brynjulfsen blev staaende.

„Det er virkelig Dig, Ulf?“ sagde Annette Kirchhoff.

„Og det er virkelig Dig, Frøken Kirchhoff!“ sagde Ulf, som med overdreven Ærbødighed tog Hatten af.

„De har altsaa funden min ekstravagante Broder?“ spurgte hun leende Gerhard.

„Ja, vi har „funden“ hinanden!“ svarede Ulf paa hans Vegne. „Aa — Annette! vil Du forestille mig for den Dame ...?“

„Min Broder, Ulf Brynjulfsen !... Fru Anna Funch! Hr. Gerhard og min Veninde kender allerede hinanden!" sagde Frøken Kirchhoff.

Den tredje Dame vilde gaa. Annette Kirchhoff holdt hende tilbage og forestillede de to Herrer for hende, „Frøken Harriet Palm."

„Skal vi saa vende om og gaa ud ad Langelinje igen!" foreslog Frøken Kirchhoff.

„Hvis vi alle fem skal følges ad — og hvorfor ikke det? — saa vilde jeg foretrække Vejen gennem Kastellet — for ikke at vække ufornøden Opsigt!" sagde Ulf spottende. „Jeg skal sige Damerne: vi er inde paa at snakke højt i Dag og lade Menigheden springe over Klingen."

Damerne smilede. Selskabet fulgtes ad over Kastelsbroen.

Ulf lod Gerhard gaa foran mellem Fru Funch og den fremmede Dame; selv holdt han Annette et Øjeblik tilbage og spurgte dæmpet:

„Hvem er hun dér — den fremmede?"...

„Mener Du Fru Funch — min Veninde?"...

„Jeg mener den anden — den høje slanke! Hun ligner en Russerinde!"...

„Det er min Veninde!"...

„En ny Veninde! Det er sandt: Du er jo Samler! Hun minder om en Revolutions-Marketenderske!" —

Annette Kirchhoff lo:

„Du gætter godt, Ulf! Kender Du hende ikke? Hun er meget original — saadan noget nær en Nihilist!"...

„Pokker heller!" sagde Ulf og skar en komisk Grimace. „Det skulde Fru Mama vide!" —

„Aa, jeg har da Lov at have de Veninder, jeg vil! Her er virkelig altfor kedeligt herhjemme, til at man skulde nægte sig et originalt Bekendtskab — ja, for hun *er* original!" tilføjede Annette som undskyldende Forklaring.

„Jeg siger ikke, at Du skal nægte Dig noget; *jeg* nægter mig intet!" svarede Ulf med paatagen Alvor. „Nu vil jeg prøve hende!" —

„Tag Dig i Agt; hun bider!" lo Søsteren.

„Jeg er ikke bange! Og for Resten gaar jeg ikke bus paa. Fru Funch!" ... kaldte han ... „Fru Funch!" —

Fru Funch vendte sig og saa' spørgende paa ham.

„Fru Funch!" ... sagde han ... „Det er altsaa Dem, som bor sammen med min Søster? Jeg kunde straks have sagt mig det. Maa jeg komme og besøge Dem, naar jeg føler mig oplagt? Jeg skal nemlig forklare Dem: min Søster her siger mig, at De er Nihilist ... og mellem Nihilister behøves ingen Komplimenter !... dér er alting det aandelige Broderskab!" —

„Er *jeg* Nihilist?“ spurgte Fru Funch og vendte sig forundret til Annette Kirchhoff, som straks raabte:

„Nej, nej! han vrøvler altid!“

„Selv Vrøvl!“ sagde Ulf og lo. „Naa ja — uden Fortrydelse! — saa kommer jeg *ikke* og besøger Dem. Saa vil jeg derimod spørge Dem, om De er med til at „værge vort Land“ — og om De har Penge i Sparekassen — om De flager ved alle højtidelige Lejligheder — og *hvilken* Præst, De hører?“

Fru Funch saa' lidt smilende betuttet ud. Frøken Palm drejede Hovedet rask, trak Overlæben i Vejret og spurgte ham:

„Hvornaar er De konfirmeret?“ —

Ulf studsede — saa' paa hende — og lo: „Vi er vist paa Alder sammen, Frøken! Jeg husker fra Kirkegulvet en Bachfisch, som stadig forvekslede Buddene — jeg vil ikke sige, hvilke! Skulde De maaske have været den unge Dame?“ ...

„Nej!“ svarede Frøken Palm slagfærdig. „Det er ikke rimeligt — for jeg var i min Opvækst yderst religiøs og meget skriftklog. Derimod husker jeg — da jeg tog Artium ved Universitetet — en ung grøn Student, der kom hen og bød mig og en kvindelig Ven af mig til Punschegilde om Aftenen hjemme paa hans Værelse. Meningen var utvivlsomt at faa os til at prostituere os. Men han blev selv fuld ved det tredje Glas, gav sig til at græde og bad os for Guds Skyld ikke sige noget til Fru Mama. *De* skulde da ikke have været den Student?“ —

„Maa jeg *saa* trykke Deres Haand?“ bad Ulf leende.

„Nej De maa ikke! Og nu vil jeg sige Herrerne Farvel! Farvel, Fru Funch ... Farvel, Annette! ... kommer De i Læseforeningen i Aften? De skulde hellere blive borte — for der er blevet saa kedsommeligt og saa vrøvlevornt — som om det var lutter Mandfolk. Adieu!“

„Men Gud, Harriet — gaar De ikke hjem med os?“ spurgte Annette.

„En anden Gang. Jeg har ikke Tid!“ —

Og hun gik.

„Hm!“ sagde Ulf, vendte sig om og saa' efter hende. Hun gik med elastiske Skridt, rank, udfordrende Holdning, vuggende lidt i Hofterne, saa' lige ud for sig med en Mine, der tydeligt tilkendegav, at alle forbigaaende kedede hende og var hende ligegyldige. Profilen — med de korte, fast skaarne Træk — tydede paa Vilje og Karakter. Næsefløjen dirrede svagt, Læberne sammenklemte, Teinten sydlandsk, af en klar, sund Farve — hun maatte have været meget smuk som ung — var smuk endnu og saa' i Frastand ungdommelig ud — en Ungdommelighed, som hendes Klædedragt med et let Koketteri søgte

at støtte. Kjolen og Overstykket sluttede tæt til Figuren; Snittet var en Dames — en Dame med Smag og Opfindsomhed — men Stoffet var slidt, og Moden ikke den allersidste.

„Ja saa!" bemærkede Ulf langsomt. „En Jaguar! Den, der vil tæmme hende, han...!"

„Er næppe funden endnu!" lo Søsteren.

„Hvor har Du hende fra?" spurgte han.

„Ikke fra Rusland — det kan jeg blot sige Dig!" —

Han tænkte sig lidt om, saa sagde han: „Fru Funch — kan De sige mig, hvad det nuværende Danmark er?"

„Jeg er bange for, at det er et lille ulykkeligt Land!" svarede Fru Funch sagte.

„Det er Protesten imod *hende* dér ... og hun er Protesten imod *det!* Vil De høre mig i min Geografi? Ungarer og Polakker morer sig i det mindste ihjel. Frankrig har endnu nogen foudre tilbage i Kroppen. Tyskerne kan være gemytlige midt i deres Ondskab. Vi, Kongeriget Danmark, er Smaagrinets Land. Vi driller hinanden fordærvet, naar vi ikke keder hinanden til Døde. Og denne By er Midtpunktet for hele Grinebideriet — fladt, fladt, flovt! Man er ved at tabe Næsen, naar man endelig en Gang møder et Ansigt, der synes at være sluppet ud fra et Bjergpas!" ...

„Kender De ham nu?" spurgte Gerhard smilende Fru Funch.

„Nej, men jeg er virkelig nysgerrig!" ... svarede hun.

„Véd De, min Naadige" — fortsatte Ulf paa sin sørgmodig-vrantne Maade ... „hvad jeg tænkte paa i denne sidste Vinter — i den evindelige Kulde? Jeg tænkte: Herregud; Kunstnere, Digtere og Tænkere — *det Foraar* maa vi nu en Gang for alle opgive at vente paa. Saadanne Fugle — om de kom — vilde blot fortære sig selv i Tristhed herhjemme. Men hvorfor kunde der ikke opstaa — lad os sige et teknisk Vinter-Geni hos os ... saadan en Fyr, som kunde hitte paa at samle al den „Ildebrand", der nu ryger lukt op gennem vore aabne Kakkelovne og Skorstene og laver Fodvarme for Vorherre ... samle og udnytte *den* til Fordel for alle vore stakkels fattige — som Vorherre dog hverken føder eller klæder ...? Ja, Du ler, Annette! Jeg bliver forbitret ved den Maade, Du ler paa. Véd Du, hvad denne By trænger til? Den trænger hverken til et nyt Teater, ny Kunst, nye Gader eller „nye" Mænd ... den trænger først og fremmest til et nyt Kloakvæsen — til et Waterclosetsystem ... for vi er en stinkende By, en sumpig, usund, svinsk By ... og vi er nogle Grise til Hobe, at vi stadig finder os deri! Undskyld, min „fine" Søster! men det er *det*, som vi trænger til! Og vil Du ikke tro mig, saa kan Du spørge den første, den bedste Udlænding!" —

Her vendte han sig, tog Hatten dybt af for Fru Funch og sagde:

„Undskyld, Frue! — hvis *De* har fundet min Tale simpel?"
Hun saa' rolig paa ham og sagde nikkende:
„De har intet at bede mig om Undskyldning for. De har simpelt hen Ret — tror jeg!"
Man fortsatte Vejen til Østerbro i nogen adspredt Stemning. Brynjulfsen gik ved Siden af Fru Funch og talte om sig selv. Gerhard gik længe i Tavshed ved Frøken Kirchhoffs Side og iagttog hende.
„Hr. Gerhard!" spurgte hun pludseligt. „Taler De og min Broder altid om saa interessante „almennyttige" Sager? For hvis det er Tilfældet, saa vil vi kke lægge Beslag paa Deres kostbare Tid og bede Dem gøre os den Fornøjelse at besøge os ... Nu er vi hjemme!"
„Sniksnak!" raabte Ulf leende. „Jeg har aldrig besøgt Dig...maa vi komme ... f. Eks. i Aften?" —
„Kom til The!" sagde Fru Funch smilende og gav dem hver sin Haand.
„Det er et Ord!" sagde Annette og klaskede overgiven Gerhard i Haanden. „Men Ulf skal være manérlig ... indestaar De for ham!"
„Jeg indestaar kun for mig selv, Frøken Annette!" svarede Gerhard og saa' fornøjet paa den smukke unge Pige, idet han og Ulf hilsende fjernede sig.
Han sagde „Frøken Annette" ! tænkte hun, medens hun løb op ad Trapperne efter sin Veninde.
„De har egenlig ikke givet noget stort Nummer til Bedste for Damerne!" bemærkede Ulf og bad Gerhard om Ild til Cigaren.
Gerhard lo:
„Jeg havde nok at bestille med at se paa Deres Søster. Hun forekom mig overraskende smuk i Dag ... hun klæder sig med en sjelden Smag, af *vore* Damer at være!"...
„Naa maaske ... men hende — Nihilistinden — da?"
„Jeg er" — sagde Gerhard eftertænksom — „i Grunden ikke anlagt for Jaguarer — tror jeg. Naar jeg ser dem i Bur, saa bedrøver det mig. Overfor dem i vild Tilstand — gaar jeg helst min Vej. Men jeg husker dem længe bagefter — og beundrer dem!" —
„Og Fru Funch?" spurgte Ulf.
„Fru Funch og jeg vil vist blive udmærket gode Venner!" svarede Gerhard. „Altsaa ses vi i Aften ... De vilde jo hjem og sove?" —
„Nej, nu vil jeg hen paa en Vinstue!" sagde Ulf melankolsk. „Gaar De med?" —
„Jeg gaar hjem!" svarede Gerhard.

XI

Gerhard var den, som kom først. Han havde regelmæssige Vaner og lod nødig nogen vente. Middagen spiste han hjemme, og da han havde besørget nogle Breve — navnlig et til den gifte Kusine, hvem han meddelte sin Tilbagekomst til Hjemmet og sin nye Adresse — klædte han sig omhyggeligt paa og besluttede at gaa Vejen til Fods fra Vester- til Østerbro. Han blev overrasket af en Regnbyge, alle Sporvogne var overfyldte, saa tog han en Drosche. Kørslen var langsom, Gaderne dyndede, Vejene daarlige — Forstædernes Kvarterer laa nedsænkede i trist, klam Majmaaneds-Fugtighed — Omgivelserne forekom ham saa fattige, saa sølle af en Storstads Periferi at være ... han sagde uvilkaarligt: Og her skal man kunne leve som Kunstner!

Saa faldt det ham ind: men hvem er det, jeg skal besøge? Frøknen eller Fruen? ... selvfølgeligt begge — men hvem er den, som fører Huset? ... er det Fru Funch? ... skal jeg maaske oven i Købet forestilles for Manden? ...

Og Gerhard smilede hen for sig: Fru Funchs Mand? ... Aa Snak, hun er Enke! Naturligvis ... en ung, ikke bemidlet Enke ... ellers boede de vel ikke sammen og havde fælles Husholdning ... for det har de formodenlig? tilføjede han.

Saa tænkte han paa Frøken Kirchhoffs gratiøse Skikkelse, saa smidig og dog sluttet ... Ja, nikkede han, hun var smuk i Dag ... klædt paa som til at lege Blindebuk med yngre Mænd ... en udfordrende Skønhed ... blot hun ikke vilde snakke saa meget ... Ah, bah! han var ingen Nar! ... Og medens han tænkte paa hende, nævnede han hende alligevel Annette!

Vognen holdt.

Fru Funch lukkede ham selv op og førte ham ind i en hyggelig Dagligstue, lidt tungt og usymmetrisk møbleret — som ved et tilfældigt Auktionsindkøb.

„De faar tage til Takke en lille Stund med mit Selskab! Annette Kirchhoff er lige kommen hjem — dyngvaad — hun gør Toilette — og jeg tror, hun gør det grundigt: for hun vilde absolut være uimodstaaelig i Aften, sagde hun! Det kære Menneske — saa megen Spændstighed og Frejdighed og Livslyst, der er i hende! De kan tro, jeg skønner derpaa!" —

„Jeg troede, De selv ikke havde noget at klage over i saa Henseende!" sagde Gerhard og tog Plads.

„Aa jeg — en gammel Kone!"

Hun lo — han med. Saa fortsatte hun:

„Hvad synes De om, Frøken Palm? Ikke sandt, en udpræget — ganske ejendommelig Dame! Jeg har ikke kendt hende længe, men

jeg kan lide hende. Hun har været kantet og sær — stødende endogsaa til Tider; men jeg er overbevist om, at saadan er hendes Væsen — hun affekterer intet — hun er ligefrem, ærlig — udfordrende ærlig ... men der er saa faa ærlige Kvinder. Tror De mig maaske ikke?" —

Hun saa' lige paa ham, som om hun bestemt ønskede et Svar. Gerhard svarede undvigende, at han ikke kendte Kvinden tilstrækkeligt til at kunne dømme ... Der var altid Galanteri, eller Mangel paa Galanteri, med i Spillet, naar Mændene talte om Kvinderne.

„Ja De har Ret!" sagde hun livligt — og tilføjede: „Vi Kvinder faar saa sjeldent *Lov* til at være ærlige — og tager vi os selv Forlov, saa gaar det haardt ud over os!" —

„Naa, og *vi* da?" spurgte Gerhard smilende.

„Aa, der er ingen Sammenligning! Se nu ... f. Eks. Annette. De véd maaske, at hun er ganske uafhængig; — hun har Formue, som hun selv raader over — hun lever udenfor sit Hjem — hun har slaaet sig sammen med mig her og følger kun sit eget Hoved. Det kære Menneske! Jeg siger hende bestandig, at hun gør Uret imod sig selv. Vore Forhold er altfor smaa ... der er altfor mange, som har ondt deraf — og en ung Pige *maa* tage Hensyn. Nu har hun ganske vist den Evne til at være fortryllende ... hun kommer endnu stadigt i de Kredse, hvor hendes Familie hører hjemme ... man opfatter hende dér nærmest som en Original ... men De kan tro, man tager hende hendes Uafhængighedslyst meget ilde op — man skaaner hende sandeligt ikke, naar hun ikke selv hører derpaa — og hvis ikke ...!"

„Hvis ikke hun var en smuk ung Pige med egen Formue!" ... afbrød Gerhard smilende.

„De er slem!·Jeg vilde sige, hvis hun ikke havde det i sit Væsen, at hun virkelig var et Menneske for sig selv — af et friere Temperament, mere overlegen end hele „Selskabet" — saa vilde hun aldeles ikke kunne begaa sig her, men maatte — som hun saa tidt i Spøg truer med — udvandre til et fjernt, øde Ejland!" —

„Hvor hun straks vilde opsøge en halvvild Stamme og opkaste sig til dens suveræne Herskerinde!" sagde Gerhard. „Jeg tør sværge paa, at Deres Veninde nødigt vilde leve ukendt og uskattet i en fjern Afkrog. Dertil er hun for ung, for køn, for livlig og — altfor forkælet!" tilføjede han.

Fru Funch smilede: „Ja jeg véd, jeg har den Vane at anbefale mine Venner ... men jeg har ogsaa grumme faa af dem!" sagde hun. Saa rystede hun paa Hovedet, saa' paa ham med sit lyse, klare Blik og sagde alvorlig: „Stakkels Annette! Med alt det er hun langt fra lykkelig!" —

„*Hvem* er lykkelig?" spurgte Gerhard.

„*De* — f. Eks.!" svarede hun uden Tøven.

Gerhard sad lidt og legede med en Medaillon, som hang ved hans Urkæde. Derpaa saa' han i Vejret og spurgte:

„Har De haft Børn?" —

„Har haft? Jeg *har* et Barn! Kom!" ...

Hun førte ham — med en nydelig Bøjning af Hovedet — ind i Soveværelset. Lidt undselig skruede hun en Natlampe i Vejret og pegede paa en lille Seng ved Fodenden af en større.

Gerhard opfangede — halvt uden at vide det — Synet af blomstrede Gardiner, det samme Stof som Sengeomhæng, et pynteligt Toiletbord med Spejl; Orden og Regelmæssighed — en vis kysk Orden over alt.

Et Jomfrubur! ... tænkte han ved sig selv ... hvis ikke *han* dér var! —

Og han bøjede sig ned over en lille Dreng paa en fire, fem Aar, som laa og sov i den lille Seng.

„Det var da en dejlig Dreng!" udbrød Gerhard. „Hvor gammel er han?"

„Lige fyldt fem Aar!" svarede Fru Funch. „De er kommen til hans Fødselsdag! Jeg kan se paa Dem, at De holder af Børn!" —

„Det kan De virkelig ikke se paa mig" — sagde Gerhard spøgende — „for jeg tror slet ikke, at jeg holder af Børn. Men *han* dér ...!" Og Gerhard udbrød: „En dejlig Dreng! Jeg gratulerer!" —

Fru Funch laa paa Knæ ved Sengen med Øjnene fæstede paa den sovende. Gerhard stod oprejst, skyggende med den ene Haand for Natlampens Skær, at han bedre kunde se.

Fru Funch hældede sig hen over det lille blonde Hoved og gav Panden et af de Kys, som kun en Moder kan give sit Barn — uden at derfor alle Mødre giver deres Børn det.

Drengen vendte sig i Søvne, lukkede den aabenstaaende Mund og trak lidt paa de fine Øjenbryn. Saa syntes en Anelse om Moderens Nærhed at dæmre frem gennem Drømme om Tinsoldater og Billedbøger — et lykkeligt, lyst Smil bredte sig over de smaa, allerede mærkelig bestemt udtalte Barnetræk — og han slog Øjnene op: „Mo'r!"

„Ja, mig Knud!" —

„Er det Morgen? Skal jeg nu ha' Fødselsdag igen?" —

„Du skal sove igen, min søde Dreng!" —

„Hvem er den fremmede Mand dér?" —

„Det er en god Ven!" —

„Skal han sove her?" —

Gerhard kom til at le og svarede hurtigt: „Nej, han skal ud og købe Dig nogle Tinsoldater!"

Drengen saa' paa ham:

„Mo'r har givet mig Soldater — Tante Annette har givet mig Soldater — nu har jeg vist nok!" —

„Naa — men saa Kager da?" —

Den lille Mand syntes at tænke sig om. Han fæstede sine Øjne paa Gerhard, Øjne af en dyb blaagraa, ubestemmelig Barnefarve, som kan give en voksen og erfaren Mand adskilligt at grunde over. I deres rene, rolige Dybde laa kendeligt to Skælmer paa Lur ... og nu veg de for en besynderlig, eftertænksom Alvor.

„Kager!" sagde han, ligesom smagende paa Begrebet og varsomt fjernende den fristende Genstand. „Nej — jeg har daarlig Mave! Jeg holder meget af Kager — men Mo'r siger, at jeg ikke kan taale dem. Mo'r siger, at der er saa meget, man maa vænne sig til at undvære — ellers blir det kun saa meget desværre for en siden!" ...

Han læspede stærkt paa s'erne. Det gav Betoningen af denne Livs-Maksime — dette lille kostelige Visdomsforedrag — en uimodstaaelig komisk Ynde.

„Han er sød!" hviskede Gerhard til Fru Funch. „Maa jeg kysse ham?"

Og Gerhard bøjede sig ned og kyssede det blonde Hoved.

Drengen saa' paa dem begge, som var det ham ikke ganske klart, hvorledes disse to Ansigter dér kom saa nær ved hinanden.

„Nu skal Knud sove!" sagde Fru Funch dæmpet og rejste sig lidt forlegen.

Drengen lukkede Øjnene — for lige saa hurtigt at aabne dem igen. Han var bleven opmærksom paa den blanke Medaillon, der dinglede ved Gerhards Urkæde.

„Jovist holder De af Børn!" sagde Fru Funch. „Jeg paastaar om mig selv, at jeg kan *se* en hel Del ud af Folks Blik — ikke deres Sygdomme — ikke Skavanker — det Skarpsyn fører Livet og Erfaringer med sig — men det gode ...!"

„Ah! Nu er vi ved det „gode" igen!" lo Gerhard.

„Ja; for det er *gode* Mennesker, som holder af Børn" — svarede hun hurtigt. „Der kan gives brave, dygtige, kundskabsrige, interessante Folk — som ikke bryder sig en Døjt om Børn — men de kan heller ikke forstille sig, uden straks at blive opdagede. Det er noget af det samme, som med Stemmer ..."

„Stemmer?" spurgte Gerhard, som syntes at følge den Interesse, hvormed Drengen betragtede Medaillonen.

„Ja! De kan roligt dele Mændene i to Parter" — vedblev hun — „dem med det bløde, lidt belagte, ikke overdrevent høje Organ: det er Drømmerne, Opfinderne, de fleste Videnskabsmænd, de virkelige Kunstnernaturer — Mennesker, der kan have store Svagheder, men

som er Hjertemennesker, aldrig til Bunds Egoister ... og saa er der de herskesyge, bydende, saakaldte „praktiske Folk", de fleste ledende Politikere, Finansmændene, alle dem, med andre Ord, der — til Trods for de lifligste Fraser — udbytter deres Medmennesker, baade Mænd og Kvinder. Man kender dem altid paa Organet — og denne tørre, kolde, gennemtrængende Stemme har f. Eks. *de* Ægtemænd, der gør deres Hjem til et Helvede for Konen og til en „Salon" for deres Gæster.

Der gives kun de to Slags Organer — de to Slags Mænd — iblandt Mandfolkene!" —

„Og man tager aldrig fejl?" spurgte Gerhard adspredt.

„Prøv!" sagde Fru Funch ivrigt, og tilføjede beskedent: „Det er ikke *min* Visdom, men en ældre Venindes!" ...

Hun stod oprejst bag Gerhard, som nu laa paa Knæ ved Sengen og holdt den lille Medaillon aaben frem for Drengen.

„Dér kan Du se, Knud!" sagde han. „Det er en anden lille Dreng ... han var mindre end Du ... men han lignede Dig meget ... og ... ja det er altfor meget!"

Fru Funch saa' paa den bøjede Ryg; den bevægede sig, som naar man søger at tilbagekæmpe en Hulken, der truer med at bryde frem. Forskrækket lagde hun sin Haand paa Gerhards Skulder. Skuldren sitrede ... saa rejste han sig op med et Ryk ... Drengen sad over Ende i Sengen og saa' med nysgerrig Ængstelse fra ham til hende — fra den fremmede Mand til Moderen.

„De maa virkelig undskylde, Fru Funch!" bad Gerhard med en Stemme, der var meget tilsløret. „Jeg véd ikke, hvad der gaar af mig i disse Dage ... jeg skammer mig ... saadan at komme op et fremmed Sted ... og ... ligefrem foranstalte en Scene!" tilføjede han med et Forsøg paa et Smil.

„De maa *ikke* gøre nogen Undskyldning!" sagde Fru Funch og greb hans Haand. „Her er De hos Venner! Jeg vilde ønske, De betragtede os som saadan!" ...

Han gjorde nølende sin Haand fri. Han var yderst utilfreds med sig selv; denne venlige Medfølelse saarede ham saa meget mere, som han følte, at den kom fra Hjertet ... den ligesom sagde til ham: Vi er alle lidende af et og andet, som vi vil skjule! Betro De Dem kun til mig! ... Men han vilde ingens Fortrolighed ... den gør ufri.

Han lo:

„Jeg er en rar en! Ikke saa snart er jeg kommen hjem — og det begyndte samme Dag, som jeg kom her tilbage — saa virker Ansigter og Samtale, Genstande og Situationer som om de havde ligget paa Lur under min Fraværelse og blot ventede paa det første svage Øjeblik ... aa, det er utaaleligt, at *jeg* ogsaa skal til at klage over „Nerver"!" ...

Hun lagde sin Haand blidt over hans Arm og saa' bedrøvet bort fra ham. Han fulgte fra Siden af hendes Blik; det syntes at sige: Du skyder mig fra Dig ... det er Mistro til mine Hensigter ... har Du da kun gjort daarlige Erfaringer ... saa beklager jeg Dig!

Han sagde, stedse med Stemmen tilsløret: „Erindringen — dėt er den Bagage, man skulde se at faa til at gro i sig. „Lyst for og mørkt bag!" som der staar i Æventyret. Vil De *saa* bære over med mig? ... jeg er virkelig en, som længes efter at kunne have en Veninde — men Venskab er en Byrde, som sjældent fordeles ligeligt — og hvorfor skal *De* være Lastdrager?" —

Hun saa' ham smilende ind i Ansigtet:

„Prøv det!" sagde hun. „De kan tro mig, Kvinderne er saa stærke, at de kun længes efter Byrder. Hele den saakaldte Emancipation er kun Udtrykket for vore Længsler efter at tage rigtigt, ordentligt fat i Livet. Men vi vil gøre Arbejdet i Frihed — i Frihed og derfor i Glæde. Ikke af visse Folks Naade — selv om vi tusind Gange har troet, at det var *dér* vi skulde hen med baade vor Kærlighed og vor Pligt!"

Han saa' spørgende paa hende. Hun vedblev: „Mændene har nu saa længe betragtet vor Underkastelse som en selvfølgelig Sag .. lad dem en Gang gøre sig den Ulejlighed at prøve paa at vinde os .. ja misforstaa mig ikke ... da vi Kvinder maaske ofte er blevet skræmt i, hvad der hedder Kærlighed, saa lad os begynde at føle os for gennem Venskabsforbindelser! Det er dog sikkert" — tilføjede hun heftig livligt — „at Fremtiden vil faa at se et ganske andet Forhold mellem de to Køn lovligt bestaaende, end det nuværende Samliv, der ikke engang længer kan bestaa ved *Lov* — og da Kvinden i Reglen er den mindre fordringsfulde, da tilmed to Kvinder *kan* leve i Venskab, hvad Mændene har saa ondt ved, saa rækker hun Manden sin Haand til et Forsøg og siger: Prøv det en Gang med en Veninde!" —

Hun rakte ham med et lyst Blik sin Haand.

Han tog den lidt tøvende. Der var for meget af en Teori — syntes ham — i hendes Ord ... skønt han følte det hjertelige Sindelag. Jeg er dog vist for meget af en Mand — tænkte han — og hun er mig for lidet af *det* kvindelige — det, som ikke har fuldt Rede paa sig selv!

Han slap hendes Haand. I Værelset ved Siden af hørte man Annette Kirchhoff synge højt.

Drengen havde lagt sig stille ned og trukket det stukne Tæppe med en snehvid Blondebord op for sig.

„Knud!" sagde Gerhard. „I Morgen skal jeg købe Dig en Gyngehest ... vil Du nok have en?"

„Tak!" sagde Drengen, allerede halvt henne i Søvnen. „Tante An-

nette har foræret mig en Gyngehest ... Tante Annette forærer mig al ting!" —

„Hvem taler ondt om Tante Annette?" raabte Frøken Kirchhoff, som leende hoppede ind i Sovekammeret lige hen til Sengen. „Staar I her og holder Faddersladder ved min søde Unge?" ... Og hun rev Drengen op af Sengen i hans lange Natkjole, snurrede ham rundt og kyssede ham, klaskede ham paa hans smaa Ben, og skilte sig atter ved ham som ved et Stykke Legetøj. Han var fortumlet, drog lidt paa Øjenbrynene og syntes ikke utilbøjelig til at ville sove lidt under en svag Klynken.

„Kom!" sagde Fru Funch. „Vi har allerede holdt ham for længe vaagen!" —

Hun dækkede ham til, kyssede ham stilfærdigt og skruede Natlampen ned igen.

Saa gik de alle tre ind i Dagligstuen.

Straks efter ringede det, og Ulf Brynjulfsens lange Skikkelse dukkede ind igennem Portiéren.

„Godaften!" sagde han. „Jeg fryser. Det er dejligt med den Ild i Kakkelovnen ... dejligt med det Foraar, vi har ...! Maa jeg spørge, om vi snart skal spise?" —

XII

De sad omkring Aftensbordet i Spisestuen, der utvivlsomt skyldte Frøken Kirchhoff sin Indretning og Dekoration. Noget umotiveret var det rummelige Værelse holdt i den saakaldte Atelierstil: halvt som et tysk Værtshus, halvt som et Marskandisermagasin. Langs Væggene Paneler; derover en Hylde med gammelt Porcellæn, Kobberthemaskiner, Gibsafstøbninger og japanske Vifter. For Vinduerne tunesiske Tæpper, op ad Væggene Puffer med brogede Drapperier over; i Værelsets Midte et massivt Egetræsbord, og omkring det en Række Træstole, med lige eller skraa Rygge. I det ene Hjørne en engelsk Kamin med et Rokokospejl over. Foran Kaminen — hvori der brændte en let osende Kulild — magelige, moderne Flugt- og Lænestole og et Par Stumtjenere, hvorpaa der stod Eaudecologneflasker og Fotografier af bekendte Størrelser i Fløjels Ramme.

Bordet dækket med kolde Retter, Salater paa Italiensk; til Herrerne Øl i store Stenkruse; paa et lille Bord sang en Themaskine sin traurig-ensformige Vise.

Annette Kirchhoff havde taget Gerhard til Bords, Ulf bød Fru Funch Armen.

„Du gør mig slet ingen Kompliment for *mit* Værelse!" sagde Annette til Ulf.

„Naa saa det er *dit* Værelse ... Det kunde jeg have tænkt mig!" svarede han ligegyldig og gjorde nogle Ansigtstrækninger hen til den snurrende Themaskine.

„Irriterer den Dig?" spurgte hun leende.

„Vi bliver nervøse i dette Klima!" sagde han. „Det blæser altfor meget hos os. Jeg forstaar, at Udlændinger ikke holder det ud. Vi er det svageste, foruden at vi er det mindste af Vorherres Folk paa Jordkloden. Enten er vi brystsyge — eller fordrukne — eller gale. Vi fylder Hospitaler, Fængsler og Sindssygeanstalter — og paa *de* Omraader frembyder vi stadig Udvidelser. Det er Klimaets Skyld. Naar det ikke blæser, saa blæser og regner det; og altid er det raakoldt. Venter vi om Sommeren paa Varmen, saa bliver det lummert. Her er ikke Ozon nok i Luften for os ... og hvis de lærde gik til Bunds i Tingene, vilde de sandsynligvis finde, at vi heller ikke har aandelig Ozon nok. Gu' min Salighed er vi nervøse ... og *Du* med, min spillevende Søster!"

„Hos Dig har det maaske sine Ekstra-Aarsager!" sagde Annette. „Tror De ikke, Gerhard, at min Broder uden Skade for sin Udødelighed kunde tage nogle flere Hensyn i Maaden, han lever paa?" —

„Jeg er ikke min Broders Vogter!" svarede Gerhard leende og rakte efter Spejlæggene.

„Hør ham!" raabte Ulf. „Fru Funch! vil De række mig den Leverpostej! ... Fru Funch! jeg kunde fristes til at gaa over til Katolicismen, hvis *De* bad mig! Der er noget af en Domkirke ved Dem!" —

„Det var et rummeligt Begreb!" mente Gerhard.

„Frøken Annette! vi vilde da vælge os et lille Alter i et Sideskib at bede sammen ved — vilde vi ikke?" spurgte han.

„Nok bede — men ikke gaa ti Skridt sammen med Dem! Skønt ... hvorfor ikke? Jeg har paa Fornemmelsen, at De maa have meget at skrifte ... De har vist ikke saa faa Oplevelser — maaske endogsaa romantiske — bag Dem?" sagde hun frittende.

„Jeg er den komplette Hverdagshistorie i *et* lille Bind!" svarede han leende. „Alle Oplevelser ligger *foran* mig!" —

Fru Funch rejste sig og skænkede Theen ved det lille Bord.

Ulf sad og brummede i Skægget.

„Hvad er der dog i Vejen, Ulf?" spurgte Søstren.

„Disse Ofre for Søren Kierkegaard" — sagde han og hulede ned i Leverpostejen — „de spøger endnu bestandig som Gengangere omkring iblandt os ... og aldrig véd man, hvor Affektationen ender og Genialiteten begynder!"

„Mener De mig?" spurgte Gerhard smilende.

„Dem? — Passiar!" sagde Ulf. „Nej, nu nede paa Gaden var der

en af dem, som vilde bevise mig, at Ironien var Tidens ledende Princip. Formodentlig havde han lige skrevet en „Leder" derom!"...

„Var det en Journalist?" spurgte Gerhard.

„Det var ham — Redaktør Bentzen!" svarede Ulf. „Han bebrejdede mig, efter Sædvane, at jeg havde svigtet... Svigtet *hvad?* spurgte jeg... Partiet! svarede han drillende. Fanden i Vold! sagde jeg. I hader hinanden indbyrdes langt værre end I hader de gamle. *De* kan være stupide, flade, aflægs — men undertiden *tror* de dog paa nogle af deres egne Fraser ... hvorimod I? ... Til lad mig, min Kære! sagde han ... for han er altid Høfligheden selv ... vi er Ironikere, og vi maa være det! Vi maa udhule — idet vi paa samme Tid uddyber ... vi er Ingeniørerne i Løbegravene ... bag efter os kommer saa Generalen en Gang, Manden, der fører an i Breschen, stormer og planter Fanen paa den faldne Fæstning! Man maa være *indenfor* eller *udenfor!* sagde han med sit Smil ... Og det fordømte ved Historien er, at han s'gu har Ret!" tilføjede Ulf sørgmodig, idet han hakkede sit Smørrebrød i smaa Skiver.

„Hør, Ulf!" sagde Søstren: „jeg kunde lide at kende den Redaktør Bentzen en Gang ... Frøken Palm har undertiden talt om ham ... men jeg forstaar bare ikke, hvordan *han* er Kierkegaardianer — han, som er Fritænker eller noget nær?" —

„Man begynder tidt ved Kierkegaard og ender i den frie Tænkning!" sagde Gerhard.

„Det staar Dig frit for, Frøken Kirchhoff" — sagde Ulf undvigende ... „det staar Dig ganske frit for, at lære ham at kende! Du er jo Elasticiteten selv og vil magelig kunne sno Dig i det Element ... men pas blot paa, at de ikke spiller Halløj med Dig, inden Du faar Færten af deres Jargon!" ...

„Aa, jeg véd da nok, hvad Livet er!" sagde hun rask.

„Livet" — lo Gerhard — „er en af en indre" osv. ...

„Livet" — gentog Ulf og lagde sin Serviet sammen — „det er den blanke Indsø, hvori Himlens evigblaa Ultramarin spejler sig. Træerne hælder sig lyttende frem over Fladen og forsikrer os om, at alt er i Orden dernede ... den hellige Grav vel forvaret!" ...

„Og i denne Grav?" ... spurgte Gerhard, medens Fru Funch bød Theen om.

„Dér gaar det til, som ved Jerusalems Ødelæggelse — nej, som ved alle de Ødelæggelser, der antegnet ere og befinder sig udi Historieskrivningen!" sagde Ulf. „Dér jagter Ferskvandets Hajfisk, den fordømte Gedde, i uudslukkelig Umættelighed efter de mindre Fisk — og de mindre Fisk i slugvorn Griskhed efter de mindre — lige ned til Midden, eller hvad det Krapyl hedder i Vanddraaben ... Alt er levende, umætteligt, ubarmhjertigt ... og i Pauserne befrugter de

hinanden, føder, kæler for Ynglen og dør. Men Fladen deroppe hviler stille og blank, spejlende Himlens evige Hamborgblaat — og Træerne, disse langarmede Løgnhalse, strækker Fingrene bedyrende i Vejret — og Fuglen, den smørrede Tenor, gentager deres Forsikring: Der er ingenting i Vejen, der er ingenting i Vejen. Hop, hop, hop!"

„De er just ikke nogen varm Naturtilbeder!" sagde Gerhard.

„*Jeg* ikke?" raabte Ulf. „Skudt forbi, min Kære! Man kan gaa og længes og længes efter et Gensyn, et Møde med et Menneske ... han eller hun ... og man kan sværge paa, at man i Reglen bliver skuffet. Men Naturen viser altid det samme Ansigt frem — netop som man har ventet sig det — Foraar, Sommer, Høst og Vinter. Naturen er Shakespeare!Værsaaartig, De kan tage ham, hvor De sætter ham ... altid lige stor, rummelig, menneskelig. Selv hans Maniérthed — hans skruede Billeder — forekommer mig mere Natur end al vore Naturalisters ..."

„Undskyld! men det er en forfærdelig Paradoks!" afbrød Gerhard smilende.

Brynjulfsen sad lidt, betænkende sig. Saa lod han Haanden falde ned i Bordet:

„Det *skal* være en Paradoks! Hele Naturen — hele Tilværelsen — Livet — er en Paradoks!" ...

„Basta cosi!" sagde Annette Kirchhoff og rejste sig med et Blik til Fru Funch. „Bordet er hævet, mine Herrer! Nu gaar vi til Kaminen! ... Hvem vil flytte Lampen hen paa Stumtjeneren ... men vælt ikke mine Flakoner!" ......

De sad i en Kreds ved Kaminen, omkring hvilken de havde placeret sig i Læne- eller Gyngestole. Paa den ene Stumtjener stod Lampen; under dens Skærm gled Fru Funchs rolige Øjne opmærksomt frem og tilbage mellem de to Mænd. Brynjulfsen legede med en Glasflakon, drejede paa den slebne Prop — læste Etiketten og faldt i Tanker. Frøken Annette havde tændt en Cigarette og laa i en Stol med det ene Knæ lidt optrukket, saa at hendes smalle, elegante Støvle kom til Syne under Kjolen, fangende Skæret fra Kaminen. Gerhard pegede paa Støvlen og sagde spøgende: „Det er endog et usædvanlig stærkt Glanslys, Frøken Annette! det kan irritere en Malers Øje!" —

Hun lo: „Da jeg købte disse Støvler paa Boulevard des Italiens, sagde den chevalereske Skomager mig, at min Fod var saa „delikat og saa lille", at ikke en Barnestøvle vilde genere den! *Jeg* har da heller ikke haft ondt deraf — men *De* har!"

Og hun bøjede det mørkblonde Hoved tilbage, lo og sendte en lille kruset Røgsky fra Cigaretten op imod Loftet, hvor Cirkelslaget fra Lampeglassets Lys-Cylinder legende flimrede.

Umærkeligt gled Kjolesømmen atter ned over Spidsen. Foden havde virkelig baade været lille og elegant at se til.

Henrik Gerhard ærgrede sig lidt; men alligevel kunde han ikke faa Øjet fra Foden.

Saa drejede hun Hovedet raskt om imod Brynjulfsen og spurgte paa sin kvikke, pludselige Maade, medens de fine, intelligente Træk lyste af godmodigt Drilleri.

„Hør Ulf, — Amadis af Gallien — hvad er det i Grunden, Du sidder dér og tænker paa? Tænker Du Digte frem?" ...

„Jeg tænker paa Dig!" lød Svaret kort.

Hun saa' fornøjet og lidt barnagtigt paa ham, nikkede og sagde: „Naa? ... kom med det!" —

„Paa at jeg i Grunden ikke kunde tænke mig nogensinde den Tanke, at skulle blive gift med én, som lignede min Halvsøster!" ...

„Aha!" Hun lo — men pikeret ... og spurgte paany drillende, lidt mere barnagtig end før:

„Turde man spørge den strenge Troubadour — hvorfor ikke?" ...

„Aa, jeg véd s'gu ikke!" svarede Brynjulfsen, men rettede sig straks og gjorde en dyb Bøjning: „Undskyld! jeg vilde sige — jeg *turde* ikke!" ...

Der blev en Pause. Gerhard kunde ikke straks finde paa noget at bryde den med. Frøken Annette saa' smilende paa ham — derpaa surmulede hun lidt, og spurgte saa Fru Funch: „Anna, skal vi ikke byde Herrerne Kognak og Vand?" —

„Aa nej!" bad Brynjulfsen. „Nu sidder vi saa godt — jeg skal gaa til Bekendelse, mine Damer: jeg sad og tænkte paa min Berømmelse!" ...

„Naa; nu skal Du faa!" lo Annette og truede ad ham. „Vogt Dig — vogt Dig" ! ...

Fru Funch sagde til ham: „De ytrede i Dag paa Spadsereturen, at De aldrig skænkede Fremtiden en Tanke! Bliv nu ikke vred paa mig — men da Deres Berømthed dog endnu ikke — stadig efter Deres egne Ord — strækker sig udenfor en meget snever Kreds ... vil De saa sige os, hvorledes De tænker Dem det med Deres Berømmelse — uden Fremtid og meget begrænset i Nutid?"

„De er spids, min Frue — De er spids!" sagde Brynjulfsen leende. Naar Borgfruen begynder med Logiken, saa trækker Truvéren sin Hest af Stald og stikker af!" —

„Nej, nu skal De ikke knibe ud!" raabte Gerhard og nikkede til Frøken Annette. „Ikke sandt, vi forlanger Satisfaktion?" —

„Jo—o! det skulde jeg mene! Og giver han os den ikke, skal han dømmes til at holde Garn og have sin Grog forbrudt!" raabte hun.

„Jeg drikker nødigt Grog! Jeg drikker Vand — Øl — eller Vin ... helst Vin; men holde Garn, det kan jeg, og jeg kan ogsaa give igen paa en Gadedørsnøgle!" svarede Ulf.

Han tog raslende frem af sin Lomme nogle Nøgler, kastede dem kaadt op i Luften, tabte en af dem — tog den op, en lille aparte Nøgle, bed sig pludselig i Læben — stak Nøglerne hurtig til sig og blev siddende forlegen.

„Naa?" sagde Gerhard. „Hyp, lille Hest!" ...

„Javist — ja — det er sandt!" svarede Ulf. „Det var Berømmelsen! Jeg tænkte saamænd paa en lille tysk By — en af disse gemte smaa Ravnekroge fra Middelalderen — med Bislag udenfor Husene, høje Gavle, med lange, smalle Nicher ligesom Orgelpiber — og med løjerlige smaa Kviste paa Tagene. Over Tagene ser man et Kirketaarn, spanskgrønt og sort, med en blank Vejrhane, som aldrig drejer sig — og nogle Krager oppe i den perlegraa Luft. Har De Byen?" ...

„Jo!" svarede Gerhard. „Jeg har malet en saadan adskillige Gange. Skal vi kalde den?" ...

„Navne frabedes! Jeg logerede i et Gasthaus. Jeg var „festgeknejpt", maatte vente paa Penge fra den gamle derhjemme og — han var som sædvanlig længe om at sende dem. Han bryggede paa sit Formaningsbrev ... og jeg sad fast, højt oppe i fjerde, femte Stokværk. Dér sad jeg og tænkte paa Døden ..."

„Og paa Berømmelsen?" —

„Rigtigt! Paa Taget — i Kvisten — lige overfor mig havde jeg i den stille, graaviolette Sommereftermiddag ..."

„Perlegraa?" sagde Gerhard.

„Ti stille! Jeg havde overfor mig en ung Haandværker, Kunstner — Gravør var han vel. Han kilede ivrigt paa, og han sang; en Gang imellem løftede han en Plade eller Sten op imod Lyset, fandt aabenbart sit Arbejde tilfredsstillende — og sang videre. Det gentog sig dagligt, og jeg vænnede mig til at have dette Udkig. En Gang saa' jeg ham pludselig holde inde i sit Arbejde og gaa tilbage i Stuen — hvor jeg kunde skelne — jeg tror Nakken af en ung Pige, kendelig paa to lyse Fletninger. Det gjorde mig nysgerrig. Havde det været et Besøg, saa varede det imidlertid kun kort. Naar Skumringen kom, tændte han regelmæssig en Lampe, tog en Skærm over Panden, sang og arbejdede videre. Klokken ti, paa Slaget, slukkede han Lampen.

Jeg sad stadig „fast", vænnede mig til ham, fik ham rigtig kær, den flittige Fyr derovre. Jeg kunde snart hans Sange; jeg oversatte en af dem. Jeg kan den endnu ..."

„Lad høre!" bad Gerhard.

„Nej, jeg vil fortælle. Lørdagaften var han der ikke. Jeg var „fyrgterlig" til Mode — ingen Penge, kun nogle faa Kreuzer tilbage — Opvartningspigen saa' hver Morgen betydningsfuldt paa mig — og Værten gav mig kortere og knappere Nik, naar jeg hilsende gik ud. Gerhard dér kender maaske til det?" ...

„Nej om Forladelse!" svarede Gerhard og lo. „Jeg har i Reglen rejst solidt!" —

„Ingen Forseelse!" svarede Brynjulfsen og klippede med Øjnene. „Enhver sin Manér ... jeg har altid været Zigeuner! Weiter. Jeg gik udenfor Byen, gennem det gamle Porttaarn, der skræver over den gamle Fæstningsvold. Nogle ækle nye Villaer og nogle dejlige skæve Rønner klumpede sig sammen udenfor Fæstningsgravene. Der var en lille Ølhave med Lysthuse og Dansemusik af seks Bierfidlere — herligt!

Jeg undersøgte mine Kreuzer. Et Par Krus Øl kunde jeg faa ud af det. I Morgen *maatte* Brevet komme!

Jeg drak mit Krus og saa' mig omkring. Der sad Borgerfamilier ... og enkelte Par ... Saa fik jeg Øje paa min unge Ven, Genboen derhjemme fra den snævre Gyde. Han sad ved et Bord med en ung Pige. De havde deres to Kruse Øl for sig, de saa' paa hinanden — og paa ikke noget andet i den vide Verden. Aa, jeg skulde bestemt kende hende ... hun vendte foreløbig kun den halve Profil til mig — saa at sige Ryggen — men Nakken og lidt Haar bag Øret og den Smule fine, unge Kind, jeg saa' — og navnlig de to lange, gule Fletninger ned ad Ryggen fortalte mig ..."

„Ih, det er jo Gretchen!" sagde Annette.

„Maaske, ja!" svarede Ulf tørt. „Der er flere Gretchen'er mellem Himmel og Jord, end osv. ... De to gule Fletninger bevægede sig pludseligt for et Vindstød, som gennem den hidtil stille Sommeraften kom susende under Løvet — Gud véd hvorfra ... Hun kastede en lille Smule med Hovedet, bøjede sig frem og lagde sin Haand i hans. Og atter susede Vinden, og Bladene over mig raslede; jeg tog til mit Krus, min Haand rystede uvilkaarligt, mit Hjerte bankede — min Pande blev hed ... jeg kiggede til Siden ud over Landskabet, i hvis blaanende Fjernhed de mørkviolette Bjerge ligesom bølgede —

> le vent, qui vient à travers les montagnes,
> me rendra fou!

Saa rejste Parret sig. En Familie var traadt ind i Haven. Fatter, Mutter, et Par Smaapiger, velstaaende Haandværkerfolk aabenbart, meget jævne. Og mellem Papa og Mama gik en ung pyntelig Mand,

hverken tyk eller tynd, ganske godmodig at se til, upaatvivlelig en Forretningsmand, Kræmmer, Handlende, der afgiver Borgen for at kunne blive saa god en Ægtemand, Skatteborger og Familieforsørger, som et Samfund kan ønske sig det og en omsigtsfuld Moder kan lægge Vind paa.

Den ur-gamle, evigunge Hverdagshistorie! Fa'r og Mo'r traadte til, Svigersøn in spe traadte ogsaa til. Den unge Gravør fik ét langt Blik fra den unge Pige. Saa havde hun sin Arm under sin Brudgoms. Og Familien marcherede bort.

Men min Ven, Genboen satte sig igen og blev siddende. Han tømte langsomt sit Glas — uden at se sig om. Saa tog han det andet Krus, holdt det et Øjeblik i Vejret, som han gjorde ved sin Gravør-Sten derhjemme — valgte sig et bestemt Sted at sætte sin Læbe til, og drak hastigt den tiloversblevne Slurk ud. Og da var der over hans Ansigt et besynderligt lysende, smukt, mandigt ... hvad skal jeg kalde det? et Præg af Resignation uden Bitterhed, Anklage eller Protest ... Hvor var han smuk, denne Kunst-Haandværker! — smuk som en Mand, der er stoltere end Skæbnen!" —

Brynjulfsen holdt inde.

„Og hvad saa videre?" spurgte Frøken Kirchhof utaalmodig.

„Det er det hele!" — svarede han med en vred Grimace.

„Det hele?" ... spurgte hun skuffet.

„Ja, min dejlige! Jeg gik hjem — alene. Næste Dag kom Brevet ganske rigtigt. Det kan nok hændes, der var Formaningspræken deri heldigvis ogsaa en Hundredgyldenseddel. Jeg tilgav Papa hans Præken ... og rejste videre!"

„Jeg vilde blot spørge" — sagde Fru Funch — „om De kan huske den Sang — og hvordan det saa blev med Berømmelsen?" —

„Aa — det er sandt; det havde jeg nær glemt. Sangen — den er saaledes:

Agnes vom Graben! træd ind, gak ud!,
  Som var Du i Stuen hjemme:
Gak bort som Søster, træd ind som Brud —
  Ret aldrig jeg skal mig forglemme!
    Naar Klokkerne ringe til Ave.

Bag Kirkedøren dér vil jeg staa,
  Naar Parret forbi mig træder;
Jeg saa' Dig komme, jeg hører Jer gaa,
  Agnes vom Graben hun græder.

Indtil vi mødes mod Livets Kvæld
  Jeg vil for din Lykke bede;

Hvi skulde jeg svare min Lykkes Gæld
Som Skyldner i Harm og Vrede?

Agnes vom Graben, træd ind, træd ind,
Her ligger en Mand paa sit Leje!
Da Haaret blev Aske om Rosens Kind,
Da mødtes igen vore Veje.

Og nu kan vi gaa dér i Haven ud,
Som var i Haven vi hjemme:
Min Søster paa Rejsen, min stille Brud,
Det svundne saa ville vi glemme!
Naar Klokkerne ringe til Ave."

De sad ganske stille omkring Kaminen, de fire.

Brynjulfsen brød Tavsheden. Han tog Glasproppen af den Flakon, han havde siddet og drejet i Haanden — — lugtede dertil og sagde: „Verveine!" ... Og hurtig hældte han noget af Indholdet ud i Haanden, gned sine Tindinger og mumlede:

„Eau de Verveine — Verbena-Water!"

Derpaa læste han Etiketten højt: „Parfum suave, tonique, rafraîchissant ... ja Du er mild og forfriskende ... dufter af ærlig Fordringsløshed og et godt Hjerte ... Mine Damer, mine Damer! der er noget af en lille tysk middelalderlig By i den Flakon! ... Véd nogen af Dem her, hvem der har digtet den Sang? ... min Genbo vidste det næppe. Den har vel ligget de Hundrede Aar og sivet i Luften omkring det spanskgrønne Kirkespir — — er stundom slaaet ned som en Fugl paa Tagene — og har tittet ind ad Kvistgluggerne. Den er maaske blevet tilbage som en enkelt Vise af hundrede Søskende, dem en stakkels omflakkende Sanger har afliret paa Landevejen, i Værtshuset, udenfor Gadedøren, hvor som helst. Blot den ene er blevet tilbage! Sangerens Navn er glemt ... i disse fem Strofer lever han — og han vedbliver at leve deri, saa længe der er en Genbo paa Kvisten og en lille Pige med gule Fletninger ... Se *det* er den Berømmelse, jeg kunde ønske for min Person. Sig saa ikke, at jeg ikke er fordringsfuld! Godnat!"

„Vil De gaa?" ... spurgte Fru Funch.

„Er det Deres alvorlige Mening, Frue, at vi skal blive her Natten over? Nej! Kom, Gerhard! Damerne trænger til at faa deres Aften-Berlinger i Fred. Romanen deri er spændende og dog saa velgørende „ufarlig". Paa denne Tid læser min Fru Mama den derhjemme ... Lord Arthur har netop fundet det ægte Testamente — jeg tror i en Hatteæske paa Pulterkammeret — og den lille Fabrikspiges Aktier

synes at gaa i Vejret. Kanske bliver hun virkelig Arving til Beowulff-Castle og Nothing-Hall — hvad der er uhyre interessant for de Læsere, der maanedlig hæver Renter i Overformynderiet. Godnat! Kom, Heinrich der Vogler! lad Duerne i Fred paa Slaget!" ...

Frøken Kirchhoff surmulede lidt, men Fru Funch bød Gæsterne hjerteligt Farvel. „De kommer vel en anden Aften og tager til Takke?" spurgte hun Brynjulfsen.

„Naturligvis! Jeg *kan* ogsaa drikke The ... prøv De mig blot, min Naadige! Hvis De holdt Pensionat skulde jeg straks komme og bo hos Dem ... endskønt man skal aldrig for tæt ind paa Livet af hinanden!" —

Fru Funch svarede: „De kan have Ret!" —

„Det har jeg altid!" sagde Brynjulfsen ude paa Trappegangen. „Den utaknemlige Verden vil blot ikke erkende det. Godnat, Frøken Kirchhoff! Du kunde dog gerne give Haanden!" ...

„Nej, den faar Du ikke, men han dér!" ...

Begge Damehoveder saa's over Gelænderet, nikkende, smilende. De prydede virkelig hinanden.

„Hør, sig mig" — sagde Gerhard, da de stod nede paa Gaden — „denne Oversættelse?" ...

„Hva'fornoget?" raabte Brynjulfsen og lo højt. „Det er ikke Spor af Oversættelse. Det er en Skitse — og et Digt — *jeg* har skrevet! De begriber slet ikke hvorledes Literaturen bliver til, min gode! Det er *hende* — Edith derude — som inspirerer mig ... hende skylder jeg Farven, Sjælen — mig selv Paahittet! Paa Søndag skal Nørager have det i sin Sprøjte! O sancta simplicitas!" —

„Hvor gaar vi hen?" spurgte Gerhard efter en Pause.

„Hvor? — Ud til de „elysæiske Marker" — mais enfin!"

„Nej, jeg gaar hjem!" sagde Gerhard bestemt.

„Murmeldyr!" svarede Ulf. Og de skiltes med et tavst Haandtryk.

XIII

Majmaaned var langt fremme. Uro, Gæring, Drift og Duft i Naturen. — Koldt og varmt efter hinanden ... og nu var det snart faldet til Hvile. Sommeren syntes at vaagne af narkotisk Luft — af stærke Drømme ... Fuglene sang som var de forrykte om Dagen — og saa blødt ud paa Aftnerne.

I Skumringen sad Gerhard i Atelieret.

Døren stod paa Klem, Gerhard havde ikke mærket at nogen ban-

kede paa. Han sad i sin Armstol bøjet fremover, rygende paa sin korte Pibe. Han saa' i Vejret. Ulf stod dér.

„Aa — er det Dem?"

„Tak!" svarede Ulf. „Betyder det, at jeg maa sidde ned — som sædvanlig?" ...

Brynjulfsens Cigar og Gerhards Pibe fyldte det store Rum med lange Røgstriber, der til sidst i det hendøende Vinduesskær syntes som et tæt Taagetæppe at sænke sig helt ned til Gulvet.

„Hvad tænker De paa?" spurgte saa Ulfs Stemme.

„Paa en Drøm i Nat!" —

„Drømmer De?" lo Ulf.

„Jeg drømmer altid! Undtagelsesvis husker jeg i Dag, hvad jeg drømte. Det har beskæftiget mig saa meget — at jeg ikke har faaet noget bestilt!" —

„Nu overdriver De!" sagde Ulf. „Det vilde være at gaa *mig* i Næringen!"

„Godt! Jeg skal da bekende, at jeg har tilbragt min Formiddag med at nedskrive, hvad jeg drømte. Vil De høre?" ...

„Nedskrive en Drøm! Dødogpine! kan De gøre *det* nogenlunde manérligt blot — saa er De ... men det kan De naturligvis ikke!" —

Gerhard vendte sig om til Bordet, tændte et Par Lys, tog nogle Papirsblade frem af Mappen og rømmede sig. Ulf saa' flygtigt derhen; det forekom ham, at der var Pennetegninger paa Papirets Margin.

Naturligvis — han *tegner!* tænkte han. Han *skriver* Pokker ikke!

Gerhard læste:

Jeg drømmer.

„Jeg drømmer — at jeg bestandig, en længere Tid igennem, har drømt om en Prinsesse i et fremmed Land." ...

„Stop lidt! Kan man drømme, at man drømmer eller oven i Købet *har* drømt?" ... spurgte Ulf grundende.

"Jo man kan! For det *gjorde* jeg!" svarede Gerhard kort og fortsatte:

„Bestandig har jeg drømt om hende, indtil jeg lyslevende ser hende for mig, slank og fin, med udtryksfulde, af en ejendommelig Adel gennemaandede Træk, Øjnene som et klogt, muntert Barns, Munden lille, Næsen maaske en lille Smule for stor, saaledes som det hyppigt forekommer i gamle fornemme Slægter." ...

„Det er godt!" afbrød Ulf. „Gør hende blot ikke altfor dejlig!" ...

„De maa ikke afbryde mig!" sagde Gerhard. „Jeg er bange for, at det hele ellers forsvinder!" —

„Jeg skal ikke sige et Muk! Videre!" —

„Hun er fuldkommen udviklet, har alle de jomfruelige Ynder, der-

til en klar, dæmpet, sød Stemme, en smal, hvid Haand, en svaj Nakke, hvis Bevægelser minder om en Fugls ... hun er klædt som en moderne Dame, i en Kjole af lyst lila Satin-Velours, men Omgivelserne er gammeldags; og i det Værelse — et Slags Galleri — hvor jeg stadigt ser hende, er Møbler, Tæpper, Paneler, alting lyserødt!"

„Lyserødt?" spurgte Ulf.

„Lyserødt!" sagde Gerhard bestemt. „I nogen Tid tages hun ligesom bort fra mig — af en eller anden hemmelighedsfuld Magt — men pludseligt befinder jeg mig lige overfor hende i Galleriet. Det er paa Slottet i et gammelt Fyrstendømme — siges der til mig — og den Prins, som hun er trolovet med, holdes borte af den samme hemmelighedsfulde Magt, som har indsat mig til hans Substitut. Jeg holder en Klædebørste i min Haand og børster omhyggeligt min Cylinderhat og min sorte Kjole, ængstlig beflittet paa at faa begge Genstande til at skinne som nye. Jeg ser, at Kjolen er noget slidt og Hatten støvet — hvorimod de Hoffolk, der nu kommer ind i Galleriet, alle sammen er i den fuldeste Puds — alle i lyserødt. Jeg véd med mig selv, at jeg *ikke* er Prinsen, jeg er pinlig berørt af at skulle gælde for en anden, men ingen synes at mærke nogen Forskel; og da jeg nu nærmer mig Prinsessen — efter at have overgivet Børsten til en gammel Ceremonimester — fæster hun sine kloge, muntre Øjne paa mig med et straalende, trohjertigt Blik og tager yndefuldt min fremrakte Arm. Jeg bøjer mig for hende. Nu, da hun har sét mig ind i Øjnene, kan jeg ikke trække mig tilbage — jeg vil ikke! ... Vent lidt! siger hun og mønstrer min Dragt. De har jo glemt Ordnen! — Og hun vinker ad Ceremonimestren, tager af hans dekorerede Bryst et Ordensbaand — et højrødt — og hæfter det paa mit Kjoleopslag. I det samme forekommer det mig, at jeg selv er i fuld Galla, og at jeg absolut maa ligne Prinsen. Hun nikker smilende, og vi føres ned ad det lange Galleri, Ceremonimestren i Spidsen for Toget, skjult Musik bag Tapeterne. Saa er vi et Øjeblik alene, hun og jeg. Hun ser sig paa et Barns Maade skælmsk og sky frem og tilbage, trykker med sin fine, slanke Arm min Arm, og siger bedende: Aa, men saa giv mig dog et Kys! Hvorfor er De saa tilbageholdende i Dag? — Tænk blot, inden en Time! ... Og hun rødmer og slaar Øjnene ned. Jeg bøjer mig og kysser den lille Mund — og jeg føler Kysset gengældt med det ømmeste men tillige et saa uskyldigt Kys, et Barns Kærtegn, at jeg atter pinefuldt skammer mig og tænker: Du er jo i Grunden en Tyv! Det er ikke til *Dig*, dette gives!

Saa er vi i en stor Sal, Tronsalen, der tillige forekommer mig at være en Koncertsal. I Stedet for Hoffolkene paa begge Sider af Tronen, er der en Række Musikere, som behandler deres Instrumenter dæmpet, diskret. En saa liflig Musik, som man netop kun kan drøm-

me sig den. Den aldrende Fyrste og Fyrstinde — Konge og Dronning — sidder paa Tronen, stive og ubevægelige men ganske godlidende at se til. Nogenledes som i Børnenes Forestillinger om kronede Hoveder: *han* i højrødt Fløjl, *hun* i lyserødt Atlask. De nikker begge to venligt-majestætisk, og medens Musikken forstærkes, føres Prinsessen og jeg til Sæde nederst paa en Bænk. Paa Bænken sidder en Række unge Adelsmænd og unge Hoffrøkner — alle i lyserødt. Og nu kommer en gammel Bisp i Ornat — langsomt frem for Enden af Bænken. Det er en Art Overhøring, noget som en Konfirmation. Musikken tier. Der spørges af Bispen — og der svares ganske dæmpet, en efter en, hele Rækken igennem. Turen kommer til os, Prinsessen og mig. Jeg har en benauende Fornemmelse af, at jeg aldeles intet véd at svare. Min Frygt meddeler sig til Prinsessen; hun bøjer sig tæt ind til mig og siger: De maa slet ikke være ængstlig; jeg skal hviske det alt sammen til Dem! — Saa svarer jeg da paa Spørgsmaalene igennem Sufflør. Hvad der spørges om og hvad jeg svarer, véd jeg for Resten ikke. Jeg ser stadigt til Siden, paa den nydelige Hals og Nakke; jeg føler Trykket af den fine, slanke Arm — som jeg ikke har sluppet — og jeg tænker ved mig selv: Hvorledes dette saa ender: *lykkelig* er Du i Øjeblikket!

Musikken forstærkes atter. Vi rejser os. Alles Øjne er nu henvendte paa mig. Blot de dog ikke opdager Dig! tænker jeg. Det vilde være en daarlig Spøg, om en iblandt Forsamlingen gav sig til at pege og sige: Men det er jo Maleren Henrik Gerhard! det er slet ikke Prinsen! Lad os kaste ham ud! ...

Og saa synes jeg, at der tæt bagved mig, halvhøjt siges: Gerhard! Gerhard! —

Hvad er der? spørger Prinsessen mig. Nu kommer jo den egenlige Ceremoni, den afgørende! Nu maa De virkelig ikke være saa underlig! — Og hun ser atter paa mig med sit klare, kloge og muntre Blik, hvori Jomfruens deltagende Ømhed skifter med Barnets Nysgerrighed. Fortæl mig, er De syg? spørger hun hviskende. Jeg trykker hendes Haand og siger: Jeg er urolig! Kan jeg ikke tale med Dem et Øjeblik alene? ... I Aften! svarer hun med sit søde Smil og slaar Øjnene ned.

Saa staar vi foran Altret — en omvendt Dirigentpult. Den gamle Bisp fører Taktstokken og Musikken spiller — noget Wagnersk, en uendelig Melodi, med højtsvungne, gribende Harmonier. Prinsessen og jeg staar længe sammen Haand i Haand, lyttende andægtigt med bøjede Hoveder. Jeg lister mig til at se paa hende; og ned ad Kindens Oval triller en Taare, mat skinnende i det lyserøde Lys som en vidunderlig Perle. Jeg vil knæle, for at opfange den paa Gulvet —

men nu knæler vi begge; og den gamle Bisp har lagt sine Hænder paa vore Hoveder — Musikken dæmpes ganske.

Saa spørger jeg Dig, Prinsesse Margarita, om Du til Husbond og Gemal vil tage denne Mand, som staar ved din Side? ... — ...

Her hvisker Ceremonimestren til mig: Vil De nævne Deres Navn! Henrik! svarer jeg.

Om Du til Husbond og Gemal vil tage denne Mand, Prins Henrik? Gerhard! raaber saa en nede i Salen.

Men kun jeg hører det; og saa er Ringene vekslede og Velsignelsen lyst; Musikken falder stærkt i, og Kongen og Dronningen kommer ned fra Tronen for at gratulere.

Prinsessen og jeg spadserer hele Dagen i en Have. Jeg vil stadigt fortælle min Hemmelighed.... men hun er saa smilende, saa sød og glad — jeg vil ikke gøre hende bedrøvet, og jeg fortæller om Rejser og om at jeg elsker hende.

Med et er det Aften. Det lyserøde omkring mig er forsvundet; i Stedet for straaler alt og alle i skarlagenrødt. Prinsessen og jeg føres atter igennem Galleriet; en Dør lukkes bag os, og vi staar i et Boudoir med en pragtfuld opredt Himmelseng — ganske en af Æventyrenes Himmelsenge med svævende, forgyldte Amoriner, en Sky af Kniplinger, der daler ned fra Himlen og spredes over den fjerlette Edderdunsdyne. Foran Sengen et Par smaa højrøde Tøfler, og over en Stol en skarlagenrød Kammerherreuniform og en Guldkrone.

En Kammerfrue fører Prinsessen ind i et tilstødende, svagt oplyst Gemak. En Kammertjener gør Mine til at ville hjælpe mig af Klæderne. Men jeg afskediger ham kort, knæler ned ved Sengen og kysser de smaa Tøfler. Tilgiv mig! siger jeg. Hertil og ikke videre! Jeg har ingen Ret! —

Men som jeg, rørt over min egen Standhaftighed, vil gaa ud i Galleriet og liste mig bort fra Glans og Herlighed og min yndige Brud — saa føler jeg, at jeg ikke kan faa Døren op. Derimod gaar jeg hen til Natbordet og slukker Lysene. Fra oven af — fra en mat Ampel i Loftet — gyder sig saa et varmt, drømmerisk, dæmpet, skarlagenrødt Skær over Sovekammeret.

Jeg er afklædt, jeg ligger i Sengen. Og ved min Side ser jeg en svaj Nakke, saa fin i Linjen som en Fugls — og jeg ligger ganske ubevægelig, næppe trækkende mit Vejr, for ikke at vække den sovende.

Men hun sover ikke. Hun hvisker til mig med skælvende Stemme: Kære! hvorfor tager Du mig ikke i dine Arme! Jeg tilhører Dig jo! —

Nej! hvisker jeg ligeledes skælvende: Jeg tager Dig ikke i mine Arme. Jeg er ikke den, jeg synes. Men jeg tør ikke — saa nær jeg nu er Dig — fortælle Dig videre; for saa vilde Du ringe paa din

Kammerfrue, og hun vilde kalde paa den gamle Ceremonimester, og han vilde raabe Vagten i Gevær, og Vagten vilde kaste mig i Fængsel og sandsynligvis hænge mig i den højeste Galge i Morgen! —

Og atter ligger vi lidt, og jeg synes at mærke, hvorledes hun gysende trækker sig bort fra mig; og jeg tænker allerede med lukkede Øjne og i Dødens Angst paa, hvordan Rebet vil snære om min Hals ... saa siger hun, men med en underlig fremmed, bydende Stemme og paa Fransk:

Approche! —

Og ligesom hun har sagt det, slynger hun Armene om min Hals, beder mig om Forladelse, kysser mig og hvisker: Tys! ikke et Ord! Jeg vil intet høre,intet vide! Jeg vil være din! —

Saa tilbringer vi Natten — som der staar i „Tusind og en Nat" — under de ømmeste Kærtegn ..."

Gerhard holdt inde.

Det varede lidt inden Brynjulfsen spurgte: „Færdig?" —

„Nej! endnu ikke!" svarede Gerhard.

„Bravo! Det er rigtigt! Videre!" —

Gerhard læste:

„Om Morgenen er Prinsessen ikke ved min Side. Jeg vil staa op, mine egne Klæder er borte. Jeg tager den skarlagenrøde Kammerherreuniform paa; men Guldkronen lader jeg ligge — formodenlig af et medfødt Instinkt for det komiske. Jeg vandrer omkring i Galleriet, der nu synes mig noget afslidt; jeg kommer ned i den tomme Tron- og Koncertsal; den er øde og støvet, og Nodepultene ser ud, som havde de Katzenjammer. Da jeg vil gaa ud af Salen, raaber en Stemme efter mig: Hr. Gerhard! Jeg vender mig; det er min Husholderske, Jomfru Scheidewasser. Vil Herren ikke have sin Frokost? spørger hun. Gaa Pokker i Vold! svarer jeg. Saa stikker jeg Hovedet ud af et Vindu og ser en underlig By — som en gammeltysk Rede — med krogede, snevre Gader, der alle munder ud i Torvet neden under Slottet. Der er fuldt af Folk, Vagt, Politibetjente og Gadedrenge. Et Tog kommer fra den nærmeste Gade. Ceremonimestren i Spidsen. Straks efter ham trækker fire af de gamle Vægtere en bagbunden Mand af Sted. Jeg ser paa Manden og kender med Forfærdelse mig selv. Jeg raaber ned: Men saa slip ham dog! Det er mig, det er mig! — Men min Stemme kan ikke høres igennem Larmen af Gadedrengene, og jeg kan ikke røre mig af Pletten. Nu paabyder Ceremonimesteren Tavshed og læser op af et stort Papir: Eftersom den falske Prins Henrik er kommen her til Byen og vil gøre sin Ret gældende — og eftersom sligt er en uhørt Frækhed, da den rigtige Prins Henrik alt i Gaar — 12, Middag, slet — er viet til Prinsessen —og eftersom det høje Par nu formentlig er Mand og Kone og ikke

af nogen Malefikant bør forstyrres i deres kongelige Højheders Hvile — saa kendes herved af Slotsloven for Ret: at den falske Prins Henrik ufortøvet bør hænges ved sin Hals indtil han er død! Fiat justitia! ...... Trommehvirvler og Gadedrengenes Hurra. Og jeg ser, med en isnende Fornemmelse af Samvittighedsnag og Skræk, lammet som jeg er paa Hænder og Fødder, hvorledes denne Mand føres op ad Stigens Trin til en høj, uhyggelig Galge — den Galge, hvori jeg rettelig skulde være hængt.

Og som han nu, askegraa i Ansigtet, vender Øjnene op til Vinduet, hvori jeg staar, saa ser jeg, at han aldeles ikke ligner mig. Jeg graver og graver i min Hukommelse, for at finde, hvem det er blandt mine Bekendte, han minder mig om. Jeg synes, at jeg ofte har set det Ansigt — endnu i Forgaars, i Gaar ... men nej! Pinefuldt føler jeg, at det er umuligt — jeg kan ikke identificere ham med nogen. Men Anstrengelsen har givet min Haand Bevægelseskraft tilbage. Jeg river op af min Brystlomme et hvidt Tørklæde — med Bogstavet M og en Krone over — og vinker og vifter som en rasende: Slip ham! lad ham gaa! Naade! Og som et Ekko af min egen Stemme hører jeg dernede fra: Naade! Naade! — Hurraer, Piben og Trommehvirvler ... og jeg synker afmægtig om.

Atter er det Aften, og atter ligger jeg i Himmelsengen under den klare Sky af Kniplinger, i det dæmrede, drømmeriske røde Skær fra Loftet. Skrækken fra om Formiddagen er svunden, men der er blevet tilbage hos mig en dyb Fornemmelse af Uro og Skamfuldhed. Prinsessen ligger ved min Side med sin Arm ind under min Nakke. Udtrykket i hendes Øjne er den helt hengivne Kvindes. Pupillerne ere store, Blikket har en uimodstaaelig bedugget, mat fosforlysende Glans. Jeg vil tale, fortælle ... men hun lægger sin smalle hvide, bløde Haand over min Mund og hvisker: Tys, kæreste! Jeg elsker — aa Gud, hvor jeg elsker Dig! Du er den tapreste, klogeste, smukkeste, den *bedste* Mand, jeg kender! Du er den virkelige, den ægte Prins Henrik! Du er mit alt, min Ejendom — Du er *min!* ...

Jeg har glemt alt. Jeg er kun hos hende og hendes! Saa hører jeg en fjern Lyd, som af Søen i Oprør, Havet, der stiger. Jeg gør hende opmærksom derpaa. Hun svarer mig med et langt, dvælende Kys. Men Larmen vokser; jeg rejser mig halvt over Ende og ser mig om efter et Vaaben. Jeg har paa sikker Fornemmelse: man efterstræber Dig! Den rette vil indtage din Plads! — Hun kaster sig til mit Bryst, holder mig fast omslynget ... hendes sunde, varme Aande, som en Duft af Sommerblomster, bølger over mit Ansigt: Hvad frygter Du for? spørger hun. Jeg deler fra nu af enhver Skæbne, enhver Forsmædelse, Fængsel, Død — alt med Dig! — Vi omfavner hinanden, giver hinanden de sidste Kys. Saa drøner hele Bygningen af vold-

somme Slag ... angst som en skræmmet Fugl trykker hun sig et Øjeblik ned i Sengen. Jeg springer ud paa Gulvet, river Uniformen — den fordømte Kammerherreuniform til mig, faar den akkurat om mig ... og saa brager Døren , knust under Kolbeslag — og dér staar den rette Prins, høj og brutal, purpurrød i Ansigtet, i glimrende Uniform, med Kaarde i Haand.

Han vil kaste sig over mig, vaabenløs som jeg er. Men Prinsessen ligger ude paa Gulvet, knælende imellem os. Han støder hende med sin Ridestøvle voldsomt omkuld og raaber til Vagten: Bind ham! Og jeg kan ikke røre Haand eller Fod; jeg er bunden. Jeg kan blot se paa ham; og tænderskærende raaber jeg til ham: Skær mine Baand itu, giv mig en Sabel i Haanden, og lad det saa faa Ende imellem os! Jeg gav *Dig* Naade nede paa Torvet — giv Du mig blot en Kaarde!

Men lige purpurrød i Ansigtet, og med to Gløder til Øjne, svarer han: Kan Du give *mig* tilbage, hvad Du har taget? Af Sted med Jer begge! —

Lad hende i det mindste klæde sig paa! beder jeg.

Nej; i hendes Skændselsdragt skal hun gaa — den Skøge, som hun er! Af Sted! raaber han.

De slæber os ned — ned ad endeløse Trapper. Ved Omdrejningen af en Afsats staar Konge og Dronning, begge i Natdragt; Kongen askegraa i Ansigtet, Dronningen med forgrædte Øjne, stramme, sammenknebne Læber. Bispen bagved, korsende sig. Alle Hoffolkene med haanlige, spottende Miner. En halvgammel Hoffrøken spytter paa Prinsessen, idet en Gardist driver hende forbi Hoffet i det blotte Linned.

I Slotsporten er mørkt. Dér føler jeg Prinsessens Haand gribe min; hun klamrer sig til mig. Der bringes Fakler. Prinsen ser os sammen. Han raaber haanligt: Snær dem fast til hinanden med Strikker! De skal dog følges sammen! —

Ud paa Torvet. Alle er paa Benene. Et uhyre Hav af Mennesker. Jeg ser alle Gavlfaçader brændende rødt oplyste af Faklerne. Tusinder af Hoveder i Vinduerne — og Tusinder af Hoveder omkring os. Med Møje skaffer Vagten Plads for Toget. Vi to er i Spidsen, sammenkoblede som Slaver. Hvert Øjeblik snubler Prinsessen, hendes Strikker strammer mig om Haandled og Hals. Jeg føler intet. Sjovere, Kællinger, fine Herrer og fine Damer — alle kappes om at spytte paa os, flænge i os, slaa os i Ansigtet. Ja, de flænger i den stakkels Prinsesses Natlinned, saa at hun næsten er nøgen. Vagten lader kun, som den vil bruge Kolberne. Jeg søger at dække Prinsessen, tænker kun paa hende, kunde rive Hjertet ud af mit Liv som Sonebod. Hun ser mig i sin Hjertekvide ind i Øjnene — og smiler.

Saaledes gaar det over Torvet, ind gennem den snevreste Gyde,

hvor Udskuddet af Indbyggerne bor. Raaheden synes først for Alvor at skulle slaa sig løs her. Jeg føler Dødsangsten Tomme for Tomme, Skridt for Skridt — Dødsangsten paa *hendes* Vegne. Hun vil ikke kunne udholde dette. Jeg snubler under et Fodspark; vi falder begge tungt til Jorden.

I dette Øjeblik springer et laset Individ frem; bag efter ham pjaltede Mænd og Kvinder, Børn, der ikke kan dække deres Nøgenhed. Manden, som er forrest, stiller sig i Vejen for os. Sulten stirrer ham ud af Øjnene; han er lang, knokkelstærk; det blottede Bryst er haaret, bredt, men skindmagert. Op med Jer, Børnlil! skriger han og rejser os begge i Vejret med et Ryk. Hej, Kammerater! raaber han; slaa Kreds om dem! vi vil selv hænge dem! — og under Brøl, som fra vilde Dyr, styrter de pjaltede Mænd og Kvinder løs paa Vagten og driver Gardisterne tilbage. Saa slaar de Kreds om os. Den lange Kæmpe ser paa Prinsessen og paa mig. Saa ler han højt og siger: Han dér er nok ikke bange alligevel — og hun dér er jo halvt død! Hør, Go'venner! — skriger han til Mændene og Kvinderne — hvad har den fine Herre dér og den fine Dame i Grunden gjort? Kan I sige mig det? — Almindelig Fnisen. — De har Djævlen annamme mig ikke gjort andet, end hvad som vi gør hver Dag og hver Nat i vore Huler og Kroge, uden at spørge Præst eller Bor'mester om Forlov! Et Hurra skal de ha'! og lad dem saa løbe! ...

Og han begynder med sin Kniv at skære vore Strikker itu. Saa raabes der: Prinsen — Dragonerne! Jeg hører Chokket, Eder, Skrig bagfra — og Flugt paa alle Sider. Vi er atter mellem Soldater og Fakkelbærere, Ryttere for og bag. Prinsen forrest, til Hest.

Vi føres frem i Tavshed; kun Hestehovenes Trampen og Sabelskedernes Raslen. Nu kommer vi gennem Byporten — det drøner hult under Hvælvingen — og vi har Stadsgraven foran os.

Men det er ikke en almindelig Stadsgrav. Det er en Flod, en rivende Elv, der skummende styrter ud over Klipper — bort, langt ned i et Dyb, hvis Bund intet Fakkelskær maaler.

En Bro er slaaet over Elven. Hvor Broen ender, kan jeg ikke se. Alt er Mørke paa den anden Side Floden. Paa denne Side oplyses Porttaarn, Volde, Bastioner af Faklerne, som vifter i den Trækvind, der stryger op fra den hvirvlende Elv, hvis Skumtoppe blinker, som vilde de gribe efter os.

Sid af! kommanderer Prinsen.

Dragonerne springer af Hestene og slæber os hen til Midten af Broen. Jeg hører neden under mig den buldrende Elv — oven over er Himlen kulsort, uden en Stjerne. Jeg ser paa Prinsessen; hun er dødbleg, Øjnene beduggede, med den samme matte fosforlysende Glans, og Læberne halvt aabne, som da de bad mig om mine Kys.

I har — siger Prinsen haanligt — to Minutter til at bede en Bøn i, førend I prøver en anden og koldere Seng dernede i Elven! Vi har ingen Præst ved Haanden. I faar selv opgøre Regnskabet sammen! Det vil formodenligt ikke falde Jer svært! —

Dragonerne griner; og Prinsen og hans Soldater trækker sig lidt tilbage.

Jeg føler, at Manden, der filede i vore Strikker, omtrent har skaaret dem over. Jeg gør mig lempeligt fri, omslynger hende, trykker med mine Hænder det kære Ansigt tæt ind til mit — og i et langt, langt Kys beder jeg hende om Tilgivelse — suger hendes Tilgivelse ind i min Sjæl og hvisker til hende, at jeg længe førend jeg saa' hende livagtigt for mig, havde drømt om hende, indtil det blev mig en Livets Nødvendighed at komme i hendes Nærhed!

Og jeg da? siger hun, med den sælsomme Skinnen i de duggede Øjne — har *jeg* ikke drømt om Dig, al den Tid jeg var trolovet med den anden? Jeg vilde aldrig have kunnet forveksle Dig med ham og indrømmet Dig hans Plads — hvis jeg ikke havde tilhørt *Dig* længe før jeg saa' Dig! Vi har altsaa intet at bede hinanden om Tilgivelse for. Vi maa med vor Bøn om Tilgivelse gaa et andet Sted hen ......!

Og som disse underlige Ord slaar ned i mig, ser jeg Soldaterne komme hen imod os. En uudsigelig Rædsel griber mig. Jeg kigger over Mønningen paa Broens murede Gelænder — dybt ned i Afgrundssvælget — og jeg hører den kogende, rallende Lyd — og det er, som skulde jeg kvæles af Angst, dø af Forfærdelse.

Margarita! stønner jeg. Aldrig havde jeg tænkt mig, at Døden kunde være *det!* Aa, bed for mig ... bed blot, at jeg maa faa Mod! Manden har *sin* Ære — Fejghed pletter den! —

Du tør altsaa ikke dø endnu? ... ikke med mig? spørger hun og stirrer paa mig med sine store Pupiller. Saa kom! ...

Og hun rykker mig til sig — holder min Haand fast som i en Skruestik — og giver sig til at løbe frem over Broen mod den anden Bred. I det hvide Natlinned løber hun frem i Mørket. Til Trods for at hun holder mig i Haanden, synes jeg, at hun er langt foran mig. Soldaternes Raab høres ikke længer bag os ... Floden buldrer ikke mere ... der er Dødens Tavshed omkring os ... Og saaledes løber vi frem, bestandig fremad, ind i det rugende Mørke ... indtil jeg aandeløs styrter med det Skrig: Margarita! slip mig! —

Og med det Skrig vaagner jeg" ...

XIV

Gerhard lagde Papiret ned ... man saa' Pennetegninger i den brede Margin. Han skottede over til Brynjulfsen:

„Naa, Deres Eminence! Hvad mener De?" ...

„Saamænd!" sagde Ulf langsomt og kløede det ene Ben med det andet. „Dér har De virkelig begaaet en Allegori!" —

„En Allegori?" spurgte Gerhard saa naturlig forundret, at Ulf straks fortsatte:

„Begribeligvis! Denne Margarita — Deres Perle — det er Poesien, Kunsten, hvad De nu vil? Hun tilhører den selvbestalter brutale Kritik — den „rigtige" Prins, han, som kommanderer Dragonerne! De selv føler med den ægte Kunstners Beskedenhed — dumme Beskedenhed — at De tager Prinsens „Ret" fra ham. Da Ceremonimestren, den hæderlige, dekorerede gammeldags Æstetik, meget virkeligt vil hænge Prinsen — saa beder De meget ædelmodigt om Naade for ham. Hvorpaa han, Prinsen, naturligvis bryder ind med Vold i Deres intimeste Forhold til „Perlen", jager baade Kunstner og Kunst paa Porten, og staar i Begreb med at eksekvere Dommen paa dem begge — da Poesien heldigvis erindrer, at der er dette „noget med Mysticismen" tilbage. Og saa gaar de begge over Broen — lader Døden i Elven foreløbigt ligge „links" — og taber sig tilsammen i det store ubestemte!" ...

Gerhard gav sig til at le: „De er virkelig født Kommentator!" —

„Jeg er Fanden, er jeg!" svarede Ulf lidt stødt. „Deres lille Fantasi-Stykke er ikke daarligt. Det kunde passe til Nøragers Sprøjte — især hvis De selv illustrerede det. Men et Par Pletter er der rigtignok!" —

„Hvilke f. Eks.?" spurgte Gerhard.

„Dette med wagnersk Musik — det er en Plet. Man bør aldrig karakterisere i et Pseudo-Æventyr. Ret det! — Saa er det ogsaa galt med dette Ordensbaand, som Prinsessen fæster sin Tilbeder paa Kjolen. De bruger det jo slet ikke siden — og dog er man nysgerrig — især da De betegner dets Farve — højrødt. Man venter, at hun indvier ham til Baal og Brand! Ja — bravo! Lad dem blive brændt sammen paa Torvet — brændt levende af Kritikken og alle Autoriteter! Vil De give mig en frisk Cigar for *det* Vink?" —

„De skal have Tak for Deres Rettelser!" sagde Gerhard muntert. „Men jeg maa sige Dem: det *er* virkelig en Drøm! Næsten Ord til andet har jeg skrevet ned, hvad jeg huskede i Morges. Og jeg skrev kun ned, fordi jeg tænkte mig at bruge det til en Række Raderinger. Vil *De* sætte Udkastet i Vers — lave et Digt derud af? — saa gør jeg Illustrationerne!" ...

Brynjulfsen bøjede sig over Bladene — læste hist og her — sammenholdt Skriften med Pennetegningerne ... rejste sig og lagde Haanden paa Gerhards Skulder:

„Det *er* et Digt! Kan De ikke forstaa det, saa er De mere ind-

skrænket eller mere af en Lurendrejer, end jeg havde tænkt! *De* har begaaet et Digt — og *jeg* kan kun forkludre det — ganske bortset fra, hvad Deres Raderinger kan gøre!" —

Gerhard gik frem og tilbage paa Gulvet med store Skridt; sagtnede saa sin March, satte sig ned overfor Brynjulfsen og sagde:

„Lad os lade dette Tema fare til en anden Gang. Men jeg har en Bøn til Dem: Fortæl mig noget om Deres tidligere Ungdom. Jeg formoder af en Ytring fra forgangen Aften, at De har haft en alvorlig Affære!" —

— —

„Jeg har været gift!" sagde Brynjulfsen efter at have suget paa Cigaren en Stund.

Gerhard nikkede alvorligt: „Det har jeg tænkt mig!" —

Brynjulfsen tilkastede ham et hurtigt Blik:

„Har *De* maaske ogsaa ...?"

Gerhard rystede paa Hovedet.

„Naa — dog ikke?" vedblev Ulf. „Det manglede ellers blot! Apropos! kender De Historien om Manden, der havde giftet sig og syntes, at han var kommen i Paradis?" ...

„*Den* kender jeg ikke!" svarede Gerhard smilende.

„Jo—o!" sagde Ulf; „Manden levede i denne første ægteskabelige Rus, den, hvori vi næsten taber vore Sanser. Da han imidlertid ellers var ret fornuftig, vilde han dog om fornødent kunne finde Vejen alene tilbage fra Paradiset — hvis noget uforudsét skulde hændes. Han besluttede at skære et Hak i Sengestokken, første Gang en lille Sky truede med at formørke hans Himmel ......!"

Her holdt Brynjulfsen inde.

„Naa?" spurgte Gerhard. „Glemte han at skære?" ...

„Nej," svarede Ulf — „han maatte snart høre op dermed, for ikke at skære Sengen i Stykker!" ...

„Aa, De er den rene Schopenhauer!" lo Gerhard.

Ulf lænede Albuen mod Bordet. Dæmpet sagde han saa:

„Naar jeg ligger hjemme paa min Studenterhybel i min Seng og ikke kan falde i Søvn — naar jeg gerne vilde dreje og vende mig fra Selvbebrejdelser og Selvanklager — saa skærer jeg *mine* Hakker ind i hele min Bekendtskabs-, Venne- og tidligere Omgangskreds.

Ikke *et* af de halvhundred Ægteskaber, jeg kender nøjere til — eller maaske kun et enkelt af dem — vil jeg undtage fra Reglen: og Reglen er, at Institutionen har overlevet sig.

Vi tør ikke sige det ... de, som siger det, bliver skældt ud og lagt for Had ... men hvad værre er, de, som rejser Protesten, føler sig selv lidende ... de har alle, Mænd som Kvinder, smagt paa Frugten i mere og mindre autoriseret Form ... der er bleven *nogen* sød Smag

tilbage om Munden ... og naar vi da, med hede, tørre Læber, løfter vor Røst mod Samfundsindretning, Præst og Protokol — saa kan det være, at Tungen uforvarende kommer til at befugte Læben ... og saa er Smagen dér — den søde, den liflige! Samfundsreformatoren eller Reformatricen holder inde ... ingen kan sige det forløsende Ord for Kønnenes indbyrdes Forhold ... *Ingen!* Kun en har været logisk-brutal nok til at udtale et Ord, der tilsyneladende kunde lægge Torpedoen under Arken ...!"

„Mener De Ibsen?" spurgte Gerhard.

„Jeg mener netop ikke Mester Ibsen" — svarede Ulf — „for han siger jo aldrig det afgørende Ord. Det var snarere den gamle St. Paulus, der sagde det: I maa helst la' være at gifte Jer!" —

„Ja Paulus!" ... lo Gerhard.

„En gammel Lurendrejer!" — afbrød Ulf heftig ... „*han* tænkte alligevel paa sin Hedningemission og Menighedens Forøgelse — paa Magt over Sjælene og Baand over Viljerne — som alle Prædikanter har in mente. Det er ganske diplomatisk dette: „Gift Jer — hellere end at leve i Brynde!" Saa véd man s'gu nok, hvad der følger. Nej, denne Søren Kierkegaard — som jeg ikke kan døje for Resten — han var et godt Stykke videre fremme i Samfundsfortvivlelse — han sagde: „I vil fortryde begge Dele — hvad enten I gifter Jer eller ikke!" Med andre Ord: Gaa hen og hæng Jer!" ...

„Og *han* har Ret? Mener De det?" ... spurgte Gerhard.

„Jeg mener naturligvis ingenting" — sagde Ulf vranten ... „for hvis jeg *mente* noget paa det Punkt — noget, der kunde klodse — saa var jeg et Geni. Hvad Figura udviser, at jeg ikke er!"

Han rejste sig, gik op og ned ad Gulvet, standsede foran Gerhard og sagde:

„Jeg har været gift — som ganske ung — med en smuk, elskværdig, sød Pige ... naturligvis! Det manglede blot, at jeg skulde været gift med min Bedstemo'r. Nej — *hun* var en køn Pige — og jeg var evnerig — og galt gik det. Vi rev hinanden op — og vi var ærlige nok til at gaa fra hinanden, førend vi blev Hyklere og bedrog hinanden. Vi var kanske *for* unge og stillede for store Fordringer hver paa sin Side ... Hvad mon Julie og Romeo havde gjort, hvis de var vedbleven at leve? Det kommer der maaske en ny Shakespeare og fortæller os noget om. Men i „Borgerfejden" begyndte vor Forening ... og Fejdetiden var vore unge Kræfter for stærk. Hverken kunde hun eller jeg magte alle de „brændende" Spørgsmaal, der med ét Slag som en Bunke Sværmere faldt ned i Hovedet paa os — paa alle os unge dengang. Jeg blev gal — og gjorde hende tummelumsk ... Venner hjalp maaske med til ... naa, lige meget derom! galt gik det —

og jeg fik en Rift for hele mit Liv — og *den* Rift fik gjort mig til Poet ... men den har bare ikke gjort mig til en stor nok!"

„Gerhard!" udbrød han hastig og greb Vennen i hans Frakkeopslag ... „Véd De, hvad jeg har søgt siden den Tid? ... jeg har ikke søgt at lappe sammen — det lader jeg Skræddere om ... jeg har søgt at uddybe ... og derfor har jeg *maattet* gøre Dumheder — jeg kan ikke gøre andet ... jeg kan aldrig blive flad!

Men jeg kan heller aldrig forme et Kunstværk helt ud — jeg kan aldrig erhverve mig Routinen — jeg holder op, hvor Inspirationen holder op — Resten forekommer mig at være Fladhed ... og jeg drikker mig fuld og døser.

Altid søger jeg til det kvindelige — som til noget, jeg har sat over Styr og evigt længes efter. Og altid trækker Kvinderne sig tilbage for mig ... de vil eller de kan ikke se det trofaste i min Natur ... og kan de se det, saa skræmmes de af mine Paradokser. Kvinderne fordrer — mere end de selv aner — et *Hele* ved en Mand. Han kan være brutal — han kan være en Laps — en Egoist — en Forfører — en snavs Karl ... og de vil elske ham. Men synes han dem at være en Miskmask — saa bliver han komisk for dem — og de gør Nar ad ham!

Min Skæbne synes at være den: altid forelsket — og altid til Grin! Aa javist! ikke Latter op i Øjnene — men bagpaa. Der er *en*, som ikke har lét ad mig — ikke det jeg tror. Hende elsker jeg, saa jeg kunde blive afsindig. Og hun har — Medlidenhed med mig. Jeg anklager hende tidt for Koketteri — jeg véd, det er uden Berettigelse. Hvorfor skulde hun elske mig? — og hvorfor skulde hun paa den anden Side ikke være venlig imod mig? Hun er mig sacrosanct; og ve den, der vilde fornærme hende! Skyggen, den skikkelige Fyr — det dumme Bæst — advarer mig. Jeg har ikke indviet ham i min Lidenskab — men han er en Sporhund, han vejrer en Kvinde og siger: hun bliver skæbnesvanger for Dig! — hun leger med Dig! ... Jeg kunde ha' Lyst at sparke ham — hvis han ikke var den, han er. Og saa har han maaske *dog* Ret! Det vil sige — han har i H. — ikke Ret; han er min Karikatur; han kender kun til Tøjterne.

Ser De, Gerhard! Heine han kender til det:

Wer zum ersten Male liebt,
Sei's auch glücklos, ist ein Gott;
Aber wer zum zweiten Male
Glücklos liebt, der ist ein Narr.

Ich, ein solcher Narr, ich liebe
Wieder ohne Gegenliebe!

Sonne, Mond und Sterne lachen,
Und ich lache mit — und sterbe.

Men førend jeg dør, vil jeg dog have sat alt ind paa det Kort — alt, hvad en ridderlig Mand kan forsvare for sig selv — og for den anden. Aa, jeg er ingen Barbe-bleu, ingen Henrik den ottende! Jeg er ... en Nar. Men Narren kunde jo dog muligvis vinde Spillet. *Det* skriver jeg et Skuespil om ......!"

Han knugede Gerhards Haand og sagde hurtigt, dæmpet — som skammede han sig og dog følte sig løftet af Lidenskaben:

„Kom! gaa med derud i Aften ... vi vil have Citherspil — efter Forestillingen!"

Gerhard slap hans Haand og sagde med et underligt Smil: „Med Dem — derud — vi to? Nej, jeg vil arbejde — illustrere min Drøm i Nat ... Gaa De alene!" —

De to Mænd saa' paa hinanden. Saa skiltes de, som sidst, med et tavst Haandtryk.

ANDEN BOG

I

Torsdagaften hver Uge, og desuden hveranden Søndag, slap *Skyggen* ud af „Giftblanderiet", som Brynjulfsen kaldte Material- og Droguerihandelen.

Saa blev de gerne hele Natten sammen. Ved Begyndelsen af disse Festaftner eller Dage var Skyggen blegere end ellers. Den høje Pande var ligesom vokset længere tilbage; de vandklare Øjne under de mørke Vipper og stærke Øjenbryn flakkede uroligt om, skydende nu og da et Lyn ud mod en Person eller Genstand. Lidt efter lidt blev Lysene hyppigere, Øjnene blev henrykte uden nogensinde at blive glade, Skyggen ligesom aandede den Lykke at være i det bedste Selskab og paa Højde med Idealerne. Det svære Skæg paa det store Hoved til den spinkle Krop blev kæmmet og glattet af den hvide, bløde Haand med den funklende Diamant — „Broderens" Gave; — og Uret, det kostbare Sejerværk med London-Mærke — ogsaa Broderens Gave — blev i et væk halet frem, tvunget til at aabne Guldkapslens Dække og atter stukket ned, efter at have imponeret Skarer af Opvartere.

„Skyggen" — under andet Navn kendtes han ikke — syntes at være et af de mest enligtstillede Væsner paa Jorden. Han omgikkes

faa, havde kun én Ven, Ulf, hvem han tilbad — som en Hedning sin Fétisch. Kastet forældreløs ud i Verden var han landet en Dag paa Hovedstadens Brostene — derfra i Giftblanderiet. Han havde en Broder, der ved utrolig Energi, eksempelløs Flid under ethvert Afsavn, grebet af Skæbnens stærke Arm pludseligt havde gjort Karriere i England — derfra var forflyttet til en betydelig Post i de fjerne Kolonier. Dette, Broderens Liv, blev for Skyggen Indbegrebet af Verdens-Romantik. Han talte om Guldstøv, Elefanter, tjenende Slaver og vilde Dyr — som om han selv var Herre over Ringens og Lampens Aand. Broderen havde forgæves forsøgt paa at sætte ham i Vej, købe ham en Forretning. Skyggen havde rundt afslaaet alt — stolt og uafhængighedslysten som en Ørkenens Søn. Kun Diamantringen og Uret havde han taget — til at imponere Rakket med. „Han vilde blive i den Stilling, som han kunde udfylde — om han end fyldte aldrig saa lidt!" Han læste de samme Bøger om igen — *følte* med disse titanske og gigantiske Værker — passede pligttro sin Bod — greb med Begærlighed enkelte, usammensatte, helst revolutionære Begreber — snappede undertiden hist og her en paradoksal Bemærkning — fra Natte- og Kafélivet — og bragte den regelmæssigt otte Dage efter tilbage til dens Hjemmelsmand — som om ikke han, men Skyggen selv havde tænkt den. Han var kvindekær — og foragtede Kønnet. Han saa' med suveræn Foragt ned paa alt, der ikke havde med Kunst og helst Literatur at gøre. Han var hjælpsom og beskeden blandt sine medtjenende Kaldsfæller — gik dem stolt forbi, naar han var „fri". Han afskyede Lavhed — og førte dog gerne Sladder. Han var svagtbegavet — med et ærekært Sind, en glimrende Hukommelse for Citater; han forstod daarligt Spøg — foragtede Frivolitet — elskede Naturen — tilgav *kun* Ulf en Fornærmelse.

Klædedragten var stedse den samme; graa, tyndslidt — eller blaa, tyndslidt — trevlet forneden — altid manglende en Knap. Til Gengæld var Linnedet soigneret, hvidt, stivet og strøget. Over den sletklædte, blege, forkomne Skikkelse laa der en ukuelig og ukuet Selvfølelse, som ingen pomadiseret Opvarter kunde tage fejl af — i Begyndelsen af Maaneden. Vé den mindre routinerede Kellnersjæl, som tog fejl heraf. Øjeblikkelig blev et Guld-Tyvekronestykke slængt paa Bordet — Skyggen havde altid sin Maanedsgage i Guld — og et Glimt af de vandklare Øjne lod den elendige Slave føle, at der boede en Heltesjæl, et Geni, i denne Sprældemandskrop: „Behag at tage af for Fortæringen ... og dér har De en Krone for Deres Ulejlighed!" —

Resten af Maaneden fandtes Skyggen ikke — kun Brynjulfsen vidste, hvor han skulde snuse ham op; og det var da paa beskedne Kældere, at Maaltiderne hurtigt og som oftest under en trykket Tavshed blev indtagne ... hvorefter man skiltes med et Haandtryk, Skyggen

mørk, resigneret, pligttro — for at gaa tilbage i den halvdunkle Giftblanderbod — Brynjulfsen enten larmende forceret eller adspredt melankolsk.

Men oprandt Maanedens første Søndag — især hvis Dagen var smuk, indbydende til Udflugter — saa stillede Skyggen punktlig Kl. elleve i Brynjulfsens Arbejdsværelse. Dér blev da læst nogle Digte — saa spiste man Frokost, Middag, Aften — blev sammen den halve Nat — skændtes, forsonedes ... det var et Kredsløb, en „Ring", der aabnedes og lukkedes hele Aaret rundt — et Venskab, der kunde være byrdefuldt nok for den ene Part, men som Ulf lige saa lidt tænkte paa at bryde, som man tænker paa at bortskære et Stykke af sit Kød, en Del af sit aandelige Jeg — om saa denne Del nærmer sig til Karikaturen.

Og nu var det en saadan Søndag i Begyndelsen af Juni, og Skyggen var stillet ti Minutter før elleve hos Vennen.

„Naa, Materialist!" — raabte Brynjulfsen inde fra sit Sovekammer — „er Du dér? Smid Dig ned i en Stol; — der ligger et Par Digte paa Bordet — tag for Dig af Retterne!" ...

Men førend Skyggen kastede sig hungrig over denne Føde, som han aldrig blev mæt — og heller aldrig fed — af at sluge, rakte hans hvide, bløde Haand en duftende Regalia — med „Mavebælte" om — ind ad Døren til Syvsoveren:

„Dér, Ulf! Den er god — nu skal jeg se, hvad Du har begaaet siden sidst!" ...

Saa trængte Duften fra hans egen Regalia, med det fine eksotiske Krydderi, ind til den i den store Vandballie pjaskende, prustende, bandende Ulf ... og i Pauserne hørtes den dybe, sonore Stemme fra Skyggen — ikke ulig en Violoncel — patetisk deklamerende Vennens lyrisk-zerrissene Nattefantasier.

„Hold Mund, for S. — Menneskebarn!" raabte Ulf og kom farende ind i Underbenklæder, rød Uldskjorte, et Haandklæde over Lænderne — snappede Papiret, saa' paa det, og smed det igen:

„S'gu ikke Umagen værd! Tag en Bog og lad mig være fri for at høre mit eget Vaas!" —

Skyggen havde lagt Papiret og i Stedet for taget Aarestrup ned fra Reolen. Nu læste han med Gravrøst:

> At Natten er saa mørk, det er en Lykke;
> Det passer sig saa godt. Det var om Natten,
> At Amor gjorde sit Besøg hos Psyche.
> Paa hver en Skygge spejdende hun stirred
> Og lytted efter ......

„Hold op! Skygge!" raabte Brynjulfsen.
Skyggen vedblev ufortrøden:

... lytted efter hver en Lyd i Natten,
Bestandig smukkere og meer forvirret.

„Jeg kvæler Dig, Bæst!" ... truede Ulf. Skyggen fortsatte:

Til Kys indbyder Armen, hvid og kjælen,
En dejlig Tumleplads den runde Skulder;
Men Kys paa Barmen gaae ret ind i Sjælen ...

„Jamen Aarestrup gaar Pinedød ikke ind i Sjælen. Han er baade for massiv og i Grunden for akademisk — saa brillant, som han ellers er... Smid Bogen! og hør paa dette!" ... sagde Ulf, som nu var færdig med Toilettet. Og ridende overskrævs paa en Stol, med Slobrok over Benene, i den røde Garibaldiskjorte, med Cigaren i Mundvigen, læste Brynjulfsen:

Juninat.

Man maa hænge mig op
Med Hovedet nedad,
Om jeg begriber
Hvad der ligger bag Natten
Som Lov for Dagen —
Hvortil Livet sigter —
Hvorfor vi lever det!
Ingen kan give Svar,
Vi famler alle i Mørke;
Hvorfor da gaa i Rette
Med en stakkels Digter,
Om den lyse Nat frister ham
Til at fantasere?

Drik — drik — drik!
Lad den store Kande
Gaa flittig rundt i Kredsen!
Sid ikke dér
Med Nakken ned i Ryggen
Forbavset over Maanens blanke
Gulddaler!

Tro ej at Dukaten
Falder ned i jert Skød!
Vi ere fattige Stympere,
Og ville vedblive at være det,
Slidende for Brødet,
Indtil vi styrter ...
Drik — drik — drik!
At vi kunne glemme
Vort Livs elendige Vilkaar
I denne Juninats
Guddommelige Skønhed!

Jeg véd, at gode Venner
I Morgen ville sige:
Han beruser sig
I daarligt Selskab —
Nedbryder sit Helbred —
Stjæler Vorherres Tid; —
Vi ville holde os fra ham,
Sætte Kors ved hans Navn,
Betragte ham som død!

Men jeg svarer:
Gaa Pokker i Vold!
Jeg sidder
Med hvem jeg sidder!

Svarer ikke Skat
Til nogen Fordom!
Betragter mig som løst
Fra Støvets Baand
I denne Juninats
Guddommelige Frihed!

Spørg Nattergalen,
Om den blev konfirmeret,
Sat i Vejviser
Og paa Mandtalslister? ...
Den vil svare
Med en jublende Trille,
Le af fuld Hals
Med dybe Lokketoner —
Drikke sig Rus
I Blomsterduggen —
Vakle til Reden —
Synke ned ved sin Elskedes
Dunbløde Bryst,
Og forgaa i den Salighed,
Som Natten gemmer!

Hæng mig op! hæng mig op!
Denne Juninat
Er til at dø i ....
Selv Stenene paa Vejen
Synes at have Følelser;
De ej kunne magte.
Kom, Edith! lad os dø —
Siden det er umuligt at leve!

Skyggen saa' paa ham. Det var et Blik, som af en Hund mod sin Herre, en Kvinde mod sin Elsker ...

„Ulf! Hvem er den Edith?" —

„Edith — det er Edith! Der er ikke mer at sige til den Ting! ... Sidste Verslinje duer ikke!" —

„Ulf! Jeg giver en Landauer i Dag — jeg gør Fest for Dig! ... Jeg ......!"

„Du gør bare ingen Dumheder, vil jeg haabe! Ah! det er din Maanedsdag ...... Soit! Vil Du have den Kladde?" ......

Skyggen kastede sig over Papiret, som en Maage over en Fisk — stoppede det i Lommen — vilde lukke Frakken over det — opdagede at Knappen manglede — smilede stolt — slog sig paa det tynde Laar, hvor Portemonnæen raslede med en dump Klang ... og saa spurgte han, missende med Øjnene, idet Haanden med Diamanten gravede i Skægget:

„Ulf! hvorfor har jeg ikke set Dig saa længe?" —

„Hvad er det for et Spørgsmaal. Skal jeg staa Skoleret for Dig?" —

„Nej aldeles ikke — bliv nu ikke straks gal i Ho'det! ... Hvad er det for en Fyr, denne Gerhard?" —

„Oho! Du er skinsyg, Skygge! Du er den personificerede skind- og benfri Skinsyge! Denne Gerhard er, som Du siger, en Fyr — en meget flink Fyr, tror jeg — meget flinkere end jeg selv — dermed er alting sagt!" —

Skyggen gled tilbage i tvivlende Taushed. Er der i det hele taget

noget Væsen, som kan sættes ved Siden af Dig — undtagen min engelske Broder? syntes Skyggen surmulende at tænke.

„Andiamo!“ sagde Ulf.

„Andiamo a la campagna!“ ekkoede Skyggen.

II

Mellem tolv og et — i den lyse Juninat — holdt en Vogn paa Vejen udenfor Gerhards Laage. Der blev raabt af høje Stemmer:

„Gerhard! — Henrik Gerhard! vaagn op — kom ud!“

Gerhard aabnede sit Sovekammervindu. Han var ikke afklædt endnu; han kiggede ud, trak sig straks tilbage igen, tog Overtøj paa, kastede en Plaid over Armen, og traadte udenfor.

Villaer og Haver rundt omkring sov — sov bort fra Nattens dæmpede Dejlighed; alt var stille — Træer, Buske, Stakitværker, Vejens Skærver og Gangstiens Grus som nedsænket i et Broncebad af grønliggyldent Skær.

„Her er vi!“ sagde Ulf — „den lyse Nats Børn! Vil De være med i Trolddommen?“ —

I Landaueren, pyntet med grønne Grene og forspændt med et Par runde, blanke brune. sad Ulf paa Bagsædet ved Siden af Frøken Edith; og fra Forsædet, hvor den lille Frøken Natalie just lænede sig leende tilbage, voltigerede Skyggen op paa Bukken hos den liberiklædte Kusk, der lignede Højtideligheden selv i Sølvtresse og hvide Bomuldshandsker.

Gerhard vilde protestere imod Skyggens Opofrelse. Men Skyggen slog ud med Haanden og antydede majestætisk, at han var sig sin Pligt som Vært bevidst. I det dæmrende Lys forekom han Gerhard mere lig et Syn end en levende Skikkelse — bleg — blegere end Gerhard kunde erindre ham fra sidst — med funklende Øjne, Stemmen ikke absolut under Kommando; han strømmede over af Citater.

Gerhard greb sig et Øjeblik i en filistrøs Uvilje — Generthed maaske. Det hele Selskab havde noget af et Syn ved sig — noget uvirkeligt. Hans Blik søgte Ediths. Hun havde en let Rødme over Kinderne, Vemoden i Øjnene var trængt tilbage; hun saa' smilende paa ham, som læste hun hans Tanker. Han bukkede for hende, sprang rask op i Vognen, trykkede Ulfs Haand, bad den lille Natalie om Undskyldning fordi han nær havde sat sig paa hendes Parasol — og dér sad han lige overfor Edith, og Landaueren rullede med de grønne Grene, med de flinke brune, med Højtideligheden paa Bukken og med de „uvirkelige“ inde i Vognen, af Sted gennem Villakvarteret.

Af Sted gennem Bureaukratiets, Professorernes og Forretningsmændenes Villakvarter — ud i den lyse Juninat.

Kusken drejede sig spørgende: Hvorhen? „Lige meget!" raabte Ulf. „Nu er der lige smukt over alt — blot vi kommer ud ad en Landevej, med Marker paa Siderne! Kør til Roskilde — vi skal begraves i Domkirken!"

Kusken syntes i Tvivl. Edith nikkede op til ham: „Vi vil blot køre, for at køre!"

Skyggen, som mente, at hun havde nikket til ham, slog ud med Haanden og straks kom et Brudstykke Byron, Aarestrup eller Heine dumpende ned over Selskabet. Den lille Natalie spændte sin Entoutcas op imod „Styrtebadet" — som hun ikke ganske uvittigt bemærkede.

„Oho!" raabte Ulf:

> Let us have wine and women, mirth and laughter,
> Sermons and soda-water the day after.

Øjeblikkeligt riposterede Skyggen:

> Man, being reasonable, must get drunk;
> The best of life is but intoxication!

„Holla, Skygge! stille!" tordnede Ulf. „Slaar Du ikke din byronske Spunsprop fast i Tønden — og det straks paa Stedet — saa hælder vi Dig af i Damhussøen! Lang nu Bourgognen ned til Gerhard. Han skal paa Højde med os andre!" —

Det var maaske endda ikke Bourgognen, som bragte Gerhard paa Højde med det glade Selskab. De var virkelig glade — som Børn, der er sluppen fri; især nu da Byen laa bag dem. Gerhard gjorde sin Skyldighed ved Flasken, som Skyggen fra en skjult Beholdning langede ned til ham. Saa lænede han sig tilbage i Sædet og lod den lyse Nats dæmpede Glød virke paa sig. Han saa' fra Ulf til Edith. Ulf var lutter Bevægelse, nynnende, passiarende — naturligere, mere harmløs end han plejede, rød, svedvaad i Ansigtet af Ivrighed og Løjer. Edith var bleg — drømmende bleg, som Natten selv; Øjnene klare, de fine, smukke Lemmer i en yndefuld Ro. Hendes Latter var smuk — og hvad hun sagde, lød som Latter i en hyggelig Kreds. Der kom et Behag over Gerhard ved at sidde her — saadan halvt i en Dvale, medens Refleksionen tumler vaagen med en. Et Væld af nedstemt Farve, hvori vort inderste Væsen næsten opløses. Han følte, som om Vemod laa sovende i hans Sjæl paa et Leje af rosengyldne Erindringer. Han følte absolut, som om noget var stedet til Hvile i ham og nu vuggede sig i sorgløse Drømme uden at savne, uden at fortryde, uden at begære. Det var en *saadan* Tilstand — de lyse

Nætters — som han i Udlandet havde længtes efter. Og nu var han i Tilstanden.

Haver, Marker, Landevejstræer, flade Egne fo'r ham forbi som en Række Billeder, frembragte af en hallucineret Maler i en ubegribelig Teknik. Han tænkte et Øjeblik paa, at *dette* maaske egenlig var Kunst — blot at den ikke kunde gøres. Saa kom der en Stump Rytme nynnende i hans Øre — og han smilede, som følte han, at *dette* var Lyrik — blot at *han* ikke havde gjort den. Vage men behagelige Forsæt om at blive noget overordenlig dygtigt, fremfor alt noget meget elskværdigt — holde uendelig meget af alle Væsner — arbejdede sig frem hos ham Side om Side med en Erkendelse af egen Ringhed. Han lukkede mekanisk Øjnene, men aabnede dem hurtigt igen. Den lille Natalie havde lagt sin Parasol over hans Knæ og spurgte ham lidt stødt:

„Sover De?" —

Han nikkede tankefuldt uden at vide, hvad han nikkede ad, saa' meget venligt paa hende og spurgte: „Fryser De — vil De have min Plaid?"

„De kan beholde Deres Plaid!" sagde hun. „Men det gør mig paa Selskabets Vegne ondt, at vi kom og forstyrrede Dem i Deres Nattero. Det var ellers *mig*, som foreslog det!" lagde hun til.

Han bøjede sig endnu venligere hen imod hende og tog hendes Arm ind under sin, som om hun kunde været en ganske lille Pige, man vil være god imod, men ikke véd hvad man skal sige til.

Hun trak sin Arm tilbage og gav sig til med Parasolgrebet at banke Skyggen paa Ryggen.

Edith bøjede sig frem imod Gerhard og spurgte paa sin blide, noget forlegne Maade: „Maa jeg sige, hvad jeg tror?" ...

„Ja ja!" bad han hurtigt og nikkede.

Hun betænkte sig et Øjeblik, medens Ulf hældede sig ud over Vognsiden og tændte en frisk Cigar ved sin Stump. Saa sagde hun naturligt, med Blikket hæftet lige paa Gerhard:

„Tænker De ikke om enhver ung Pige — enhver ung Dame — at hun i Grunden ikke kan modstaa Dem?"

„Jeg?" ... spurgte han overrasket. „Skulde jeg tænke, at nogen ...? at jeg var ...!" Han prøvede at le, men tav. Lidt efter sagde han dæmpet: „Hvoraf slutter De det!" ...

Hun rystede paa Hovedet og saa' ned for sig. De lyse Øjenvipper tegnede sig over den let rødmende Kind. Den fine Næsefløj dirrede svagt og Læberne var lukkede. Hun lignede en Blomst, fæstet til den lyse Nats Bryst ... en Fugl, der lige har sunget, men ikke véd, hvad den sang, og som nu sidder dér i det dæmrende Lys, ukendt, uden Navn, beskeden og dog med sit Væsens Fordring paa at være

til, at leve, at indaande Dug, udsynge en Strofe — og saa bøje Hovedet og forsvinde i Morgnens Hav. Atter saa' hun i Vejret og til Siden. Ulf havde spøgende lagt Armen om hendes slanke Taille — hun fjernede hans Arm — kastede sig med et lille Ryk tilbage og lo.

„Rigtigt!" raabte Ulf. „Lad os le det hele væk — i denne Juninats guddommelige Skønhed".

„Guddommelige Frihed!" ekkoede Skyggen ned fra Bukken.

„Buh! — bøh!" raabte Ulf.

Er det Koketteri! tænkte Gerhard ved sig selv, idet han iagttog hende. Han var lidt vred paa hende, mest paa sig selv. „Aa!" sagde han højt — uvilkaarligt: „I Grunden er vi alle sammen kokette — og hvorfor ikke? — Er der mon nogen, som ikke gør en Røverkule af sit Hjerte?" ...

„Haløj!" lo Ulf saa det klukkede. „Nu vaaser Sfinksen ... en Røverkule, en Røverkule! Mine Damer, hører De Vismanden? Vi er kommen sammen for at fejre den lyse Nat ved at kokettere alle sammen med hinanden! Hvilket himmelskrigende Sludder! Undskyld, Gerhard! undskyld, Edith! Jeg maa hen og omfavne den Milepæl dér! Skygge! der maa være en Flaske Champagne endnu ... skænk op til Damerne i Vandglassene ... og lad os Mandfolk faa Bourgognen!"

Kusken holdt Hestene an. Ulf var allerede sprunget af Vognen. Han hoppede over Vejridsningen og omfavnede en Halvmilepæl, der løftede sin afstumpede Kegle op fra den graa Stensokkel. „Aa Du gode gamle Generalløjtnant Jansen" ... raabte han ... „Du ærværdige Halvmile-Sfinks, der har hørt og fornummet saa mange stille vejfarendes Tanker ... har Du nogentids hørt Mage til Nonsens? Eller har *han* dér Ret? — og gør vi alle sammen Nar ad hinanden? Ja, den lille Natalie gør Nar ad os alle — men der er heller ingen, der tager det alvorligt med hende — hvorfor skulde hun saa ikke øve Gengæld? Skyggen — han gør just ikke Nar ad mig — men han gør sig til Nar ved at være min Skygge — og jeg taaler det og føler mig endogsaa smigret derved. Jeg er en snavs Karl? Gerhard dér — han sidder saa fordømt rolig og tygger paa sin sidste Aandrighed — eller Dumhed! Gid han maatte blive en Milepæl i det tilkommende Liv! Gid han var det allerede! Men Du, o Edith! — lille Edith! hvis han siger og mener, at Du er koket — saa deklarerer han kun, at han vel kender adskillige Fruer eller Frøkner i Kristenheden, som har haft ham til Bedste — men han røber ogsaa, at han selv har haft Synder paa sin Samvittighed og at Giften er bleven siddende i ham — det Bæst! At have ubegrænset Tillid til en Kvinde, uden for Resten at være et Fjols, som lader sig bilde alting ind — det er noget nær det lykkeligste, som kan times et Menneske — lykkeligere maaske end

selve det at besidde hende. Men der er heller ikke noget bedre, man kan skænke en Kvinde, end den ubetingede Tillid. Ejer hun den fra en Mand — saa ejer hun mere end hans Hjerte — det, hvorefter Kvinden ellers først og sidst spørger. Og hun vil gengælde ham — ved at give ham noget meget bedre end sine Kærtegn: hun vil se *op* til ham — og derved tvinge ham selv til at se i Vejret — højt og vidt over sig selv — op i det uendelige Rum, hvor der er rent og frit for Drifter og Luner — hvor Menneskehedens Idealer hænger numereret paa en usynlig Knagerække i Hs. kgl. Majestæt Vorherres Entré!" ...

Han var krøbet op paa Stenen og stod dér balancerende med udstrakte Arme, svingende sin Hat, Ansigtet vendt i en overstrømmende Ekstase mod det gyldengraa Dagskær, der sivede ud over de metallisk-grønne Marker. „Kom, Børnlil! kom!" raabte han. „Lad os danse en Runddans om dette Stenalter for Morgenskærets Gud — han, som har opfundet Kærligheden, førend han opfandt Loven og Tavleregningen og den hele Konfession!" —

Han sprang ned og løb frem til Vognen, stadig med udbredte Arme.

Edith stod oprejst paa Sædet og saa' glad ud. Skyggen slugte hende med Øjnene.

„*Er* han nu ikke elskværdig?" spurgte hun Gerhard og pegede ned mod Ulf.

„Jo — *han* er elskværdig, Frøken!" svarede Gerhard bestemt og tømte sit Glas i et Drag.

Hun saa' paa ham — rakte ham Haanden og sagde blødt: „Er De vred paa mig?" ...

„Kom, kom!" raabte Ulf. „Lad den Skeptiker staa!" ...

Hun hoppede ned til Ulf. Han løftede den lette Pigeskikkelse højt i Vejret, svingede hende rundt — faldt, slap hende, var straks paa Benene igen og hjalp hende forbløffet op fra Vejen, idet han gav sig til at børste hendes Kjole og sine Benklæder.

Hun lo — de lo alle. Gerhard havde hjulpet Natalie ned, og paastod, at han vilde bære hende over Grøften. Hun gjorde ingen Modstand og saa' triumferende paa Edith. Saa tog de alle — Skyggen indbefattet — hinanden i Hænderne og gav sig til at danse og synge omkring Milepælen — ganske som Børn. Men Kusken sad stiv paa Bukken — den hvide Bomuldshandske klemt om Piskeskaftet — med et lille kort Sideblik, Overskægget skudt op under Næsen: Naa, de morer sig — de er tossede! —

De morede sig. De var bleven lige kaade alle. De gik „i Kæde" omkring Stenen — de pludrede og lo — Gerhard og Ulf spillede paa

Damernes Parasoller som paa Guitarer — sang alle mulige Stumper af Viser, hvortil Ulf improviserede Omkvæd.

„Vi vil køre ud i den vide Verden! blive ved at køre tre Døgn i Træk — ja hele Livet!“ raabte Ulf.

„Og bede i de bedste Kroer!“ foreslog Gerhard.

„Og vaske os!“ sagde Natalie.

„Bade os i Damhussøen!“ raabte Skyggen.

„En ad Gangen, maa jeg spørge?“ lo Natalie.

„Nej alle paa en Gang — som vi staar og gaar!“ tilføjede Skyggen og begyndte paa en længere Fortælling om, hvorlunde han og Ulf en Morgen var vendt hjem fra Skoven — meget trætte og meget støvede — og var vadet ud til midt paa Livet — i „full dress“.

„Fulde i Dress!“ lo Ulf. „Jeg er ikke bange for at gøre det igen! Hvem kommer først ned til Søen?“ —

Edith lagde sin Haand paa hans Arm:

„Vi maa hjem nu. Det er Morgen!“ —

„Aldrig hjem mere!“ raabte han. „Ikke under nogen Omstændigheder hjem paa denne Side af St. Hans! Uha; den ækle, grimme By, som skal glo paa os med søvnige Øjne! ... Skygge! har Du flere Penge? Vi beholder Vognen et helt Døgn ... og saa sælger vi Kusken og Hestene og Seletøjet og æventyrer os videre med friskt Forspand. Gerhard kan køre for os!“ —

„*Jeg* kan køre!“ raabte Natalie.

„Natalie!“ sagde Edith venligt og bestemt. „De husker, hvad vi lovede hinanden! Vi maa hjem!“ ... og hun vendte sig og sagde delt mellem Ulf og Gerhard, paa sin blide Maade: „*Nu* er det saa kønt alt sammen. Ikke sandt?“ ...

Gerhard saa' paa Ulf og nikkede.

De steg alle til Vogns. Kusken havde drejet Hestene. Det gik tilbage til Byen, som stak sine Taarne, sværtede Skorstene, lange, nøgterne Husrækker paa en fjern døsig-surmulende Maade op gennem en rugende Dis af fortættet Kedsommelighed. Morgenvinden løb i en let Brise — ligesom paa Filtsaaler — hen over de zinobergrønne Marker, og naar den halvhøje Sæd dukkede sig, vendte den violette og lysegraa Flader op mod det stærkere østlige Lys. Ude i Horisonten svulmede Kallebodstrand sølvblaa som et Hav, der er ved at vaagne. Bøndergaarde, Gartnerhuse, Affaldspladser — om Dagen raserte for enhver Fordring paa Skønhedsinteresse — syntes i det sælsomme Skær at tilhøre et heroisk Landskab. Pan kunde skære sin Fløjte i Sivene om den lille Dam, hvor Gartnerkarle Dagen over hentede Vand til Aspargesbedene. En enkelt Lystgaard — af dem fra Aarhundredets Begyndelse — laa som en Helligdom i en lille Lund. Diana kunde have sit Tempel dér.

Gerhard stirrede omkring sig; han meddelte Edith sine Indtryk, deres Blik mødtes, hun nikkede forstaaende til ham, da han sagde. „Dette er Guldaldermyten, Frøken Edith! Tror De, at vi begge vil erindre denne Morgen, naar jeg længst er over alle Bjerge igen, og naar De ... ja hvor er De henne?" —

Hun saa' ned for sig og nikkede. Hun syntes rolig og glad. Han vilde ikke spørge mere, men der krøb ligesom en lille Orm hen over hans Hjerte — en Orm af Videbegærlighed, Medfølelse, Beskyttelseslyst, en endnu stærkere Interesse ... han brød af, slog Ulf paa Skulderen og sagde:

„De falder i Staver, Ulf! hvad tænker De paa?"

„Paa en Improvisation. Her har De den!"

Ulf tog Ediths Parasol, slog Takt med den i Luften og reciterede:

„I Nat er jeg det skabtes Herre,
Livs-Triumfator højt paa Lysets Kærre,
med Straalebundter i min Haand —
O Gud! hvor rig, hvor stor, hvor ren min Aand!
I Morgen ligger jeg paa Sengen,
I Morgen er jeg træt og gnaven.

I Overmorgen ......
dér er Graven!"

„Naa naa!" smilede Gerhard. „Ikke slet saa hurtigt, haaber jeg!"
Ulf skar en Grimace og fortsatte:

„Men førend Natten er forbi,
Velsigner jeg det Maskepi,
Som mig til Eksistensen binder:
Den værste Sjover er mig kær,
Thi ogsaa *ham* forgylder jo det Skær,
Der strømmer ligeligt mod en og hver
Fra Smilet over Morgnens blide Kinder!"

Vognen var begyndt at køre langsomt op ad Frederiksbergbakke langs Søndermarken, over hvis hvælvede Trækroner gylden Søvn syntes drysset. En enkelt Fuglestemme lød derinde fra ... Ulf pegede mod Vejgrøften; dér laa en ung, tætbygget Lazaron paa Ryggen i Græsset, med Hænderne bag om Nakken, Kasketten skubbet bort fra Panden, Munden halvt aaben, Øjnene lukkede.

„*Ham* greb Du brillant, Ulf!" raabte Skyggen, som nu sad paa Forsædet klemt ned imellem Gerhard og den lille Natalie, der allerede havde gabet et Par Gange.

„Søvnen har grebet ham" — sagde Ulf leende — „og Aurora kysser ham. Hun kysser saa mangen snavset Mund, uden først at viske den af med sin Lommeklud. Gud bevares, hvor Guderne er ganske anderledes demokratiske end *vi*. Hvad siger De, kære Edith? Jeg har ikke aflagt noget Løfte paa min Mund. Og *De* har aldrig kysset *mig* ... simpelt hen af den Grund, at jeg aldrig har bedet Dem derom — ikke har vovet det, og ikke kunde tænke mig, at *De* tog Initiativet. Nej nej, bliv ikke vred ... jeg har en uregerlig Mund; hinc illæ lacrimæ — derfra al min Fortræd! Oprigtigt misunder jeg den Laban dér ... han er i Uskyldighedstilstanden — som Ibsen siger — kender ikke Forskel paa godt og ondt — og Fluerne generer ham endnu ikke. *Vi* har drukket god Vin i Nat — og er derfor ikke bleven beruset, men løftet-glade! Han har drukket Øl og Brændevin — og ligger nu paa sine Gerninger — sandsynligvis langt lykkeligere end vi — vi, som kører ham forbi med et Skuldertræk. Rimeligvis er han en raa Lømmel, naar han vaagner — men det er ogsaa muligt, at der er *en*, som elsker ham og for hvem han er Indbegrebet af Fuldkommenhed, en god Slagsbroder, en dygtig Danser, en rask Fyr. Maaske har vi dér Mandsidealet for os i Ur-Typen: raa, stærk, doven. Adam før Syndfloden. Det manglede blot, at Eva skulde ligge ved Siden af ham. Sujet for en moderne Maler. Hvad mener De, *Gerhard?*" —

Edith lagde stilfærdigt sin Haand over Brynjulfsens Arm. Ulf sagde hurtigt:

„Kære Edith! De skal ikke være bange, jeg gaar ikke videre i Teksten. Blot dette! Hvad har Mandsidealet udviklet sig til? Kræmmeren og Soldaten ... videre er vi ikke kommen. Herhjemme „Grossereren" — i Tyskland Officeren — i Frankrig Børsmægleren og Parlamentarikeren! Oprigtig talt, Evolutionen har ikke gjort Underværker endnu siden Adams Dage. Gid jeg var en Lazaron — saa havde jeg maaske dog en Kærest'!"

Han bøjede sig ned med et besynderligt ærbødigt-bedende, sørgmodigt og genért Blik — og trykkede et Kys paa hendes Handske. Der var en lidt forlegen Pause, som naar Strenge er bleven berørt, uden at nogen véd, hvilke eller hvordan, men alle føler den borttonende Lyd af Disharmoni ... og Dagningens Stilhed, den enkelte spæde Fuglestemme, Løvets Uddunstninger, Sommermorgnens underligt mættede Melankoli forøgede det pinlige Indtryk i Sindene ... alle disse Sind, som Natten havde gjort modtagelige ... alle, undtagen den lille Natalies. Hun sov op mod Skyggens Skulder.

Vognen holdt paa Toppen af Bakken udenfor Bagsiden af Slottet. Hestene skulde puste. Gerhard saa' paa Edith; hun lænede sig tilbage, drog Vejret dybt gennem halvt aabnede Læber, og standsede med Haanden en lys Haartot, der krøb frem fra den hvide Nakke,

glinsende i Luftens gylden-blege Skær — selv et Stykke Morgen, en Refleks af noget fint, forjættende noget ... Hvor sød hun er! tænkte Gerhard og greb sig pludselig i en styg, ukammeratlig Tanke. Han mærkede, at han kunde misunde Ulf denne unge Pige, dette Barn dér, som ikke alene var i Besiddelse af alle en Kvindes Friheder — kunde gaa, komme, vælge sit Selskab, følge sine Tilbøjeligheder og Indskydelser,leve med andre Ord ... men som ogsaa havde Kvindens Takt til at bruge sin Frihed ... dette Barn, som havde sagt til ham: De tror om Dem selv, at De er uimodstaaelig!

Hun nikkede til ham, som havde hun læst hans Tanker og bad ham om Undskyldning paany. „Men alligevel tror hun det om mig!" sagde han til sig selv. „Eller — er hun dog virkelig ikke koket. Hvor skulde det være muligt andet?"

Og atter syntes han, at hun læste hans Tanker; og hun smilede — et gaadefuldt Smil; et Kvindesmil. „Tænk, hvad denne Vogn rummer af sammensatte Væsner!" sagde han til sig selv. „Hvad har vi at gøre med hinanden? ... og dog er vi nu paa en Maade filtret ind i hinanden! ... Nej, jeg vil ikke bryde mit Hoved dermed ... men sød er hun — dobbelt sød med dette Relief, denne lille Natalie dér — og Skyggen — og Ulf — og — og — mig selv indbefattet! Et underligt Kompagni. Er *jeg* alene en Filister mellem dem? Hvor kan hun nu omgaas denne Natalie — denne fikse Dukke — et lille, tomhjernet, pikant Væsen, der dog vist *kan* købes — i hvert Fald kan vindes? Nonsens! Alle Kvinder kan vindes — og de firs af hundred købes dog, med eller uden Kirkens Sanktion! Er jeg maaske bleven Ægteskabsadvokat? Hvem omgaas de gifte Kvinder? Andre gifte eller ugifte Kvinder — stundom ret dumme eller ret letsindige. Hvem omgaas vi Mænd? Oftest tilfældige, letsindige eller dumme Kammerater! Aa, jeg gider ikke tænke derpaa. Sød er hun. Et forbavsende Instinkt — ikke *én* Dumhed har hun sagt — og literær Viden bag hendes Beskedenhed — Ulfs Paavirkning naturligvis ... ja, han maa holde af hende ... og hun af ham!" ...

Hun havde siddet og set paa Gerhard. „Har De nu tænkt det rigtig grundigt igennem?" spurgte hun ham leende.

„Hvilket?" sagde han. „Jeg er bange for, at De læser mig grundigere, end jeg Dem!"

„Jeg lader det ikke komme frem i mine Øjne!" svarede hun og missede smilende. „Det gør vi Kvindemennesker sjældent!"

„Tys!" sagde han og lo. „Den store Ulf taler til den lille By!" — Ulf stod op i Vognen og saa' ned paa Byen, som øde, mennesketom og støvet i sine Udkanter strakte ham et nøgternt Kirkespir i Møde.

„Jeg ækles ved Dig, og elsker Dig dog!" sagde Ulf. „Vidste Du endnu paa denne Dag, hvad der tjener til din Frelse ... men Du véd

det simpelt hen ikke. Fæstning — Forter? Bah! Skønt ... *maaske!* Noget maa det ende med ... og Slaget paa Reden var i hvert Fald et Klokkeklemt, der kunde varsko bedre end alle de Dirigentklokker, som nu bimler og bamler os til Idioter. Du *var* en ganske hyggelig, glad By — bag dine Volde. De rev Voldene ned, for at gøre Dig stor. De opnaaede at gøre Dig til det kedsommeligste Hul i Verden — næst efter Kristiania og Odense. Vi hader hverandre af et godt Hjerte — det er fordi vor By er grim, flov, fersk — som Livet i Byen selv er flovt, ferskt, aandløst. Giv os nogle smukke Bygninger og et Par livskraftige Institutioner — og vi ville slaas for vor By. Men ingen faar os til at bløde bag Feltbefæstninger til Fordel for Sædelighedssag, Rigsdagsdebatter eller Tivoli. Maaske dog for Tivoli! Aa, hvilken Paastand, at vi føler os som en Nation — som Danske. Vi føler os som det, vi er: tre, fire dybt adskilte Lag i en Befolkning, der kun kan takke sit Flegma for, at den endnu holder sammen paa Storebededag. Alle andre Mærkedage gaar den hver for sig — i Politik, i Religion, i Kunst og Økonomi. Der er ikke *en* Familie, som ikke er splittet, ikke en Forening, som ikke *kun* holdes kunstigt sammen. Vi sover — det har vi længe gjort; men vi har onde Drømme — det har vi ikke altid haft. Et Dommedagsslag vil vække os. Kun et Dommedagsslag *kan* vække os. Og lad os saa se, hvor mange der møder paa Pladsen! Gid vi mødte der alle ... Gid det var nu ... nu! Gid vi ikke skulde sejgpines Aar efter Aar i denne Æske af nøgterne Tarvelighedsbygninger, hvori Smaagrinet og Smaadrilleriet bor til Leje og leger „Flyttedag“ med de samme Stole. Det Folk, der har givet Afkald paa Lidenskab, Tragedie og Revolution — det har gjort sig selv til et Kongerige af Spidsborgere med Madammer, Børnevogne, Ølkældere og heibergske Vaudeviller! Men det Folk gaar langsomt til Grunde ... eller det knuses mellem et Par Jernnæver!“ —

Han vendte sig til Edith, greb hendes Haand, knugede den og sagde:

„Edith! De overlever sandsynligvis mig. Jeg skal testamentere Dem min Revolver, for at De selv kan forhindre en brandenburgsk Officer i at gøre Dem til Krigsbytte. I det Øjeblik De da trykker af imod Deres smukke Bryst — thi De maa ikke skyde Dem gennem Hovedet — vil De saa erindre, at De havde en Ven, som var Profet!“

Han slog en Latter op. Vognen var rullet ned ad Bakken og holdt ved Omdrejningen til den første Vej. Ulf sprang ud, aabnede Vogndøren og rakte Edith Haanden:

„Ikke sandt, Edith! De vil nok tillade mig at gelejde Dem hjem — eftersom De jo ikke ynder at komme anstigende i Ekvipage saa tidligt paa Dagen? De to Herrer kører Frøken Natalie hjem. Godmorgen — og Farvel! Bagerne har ikke lukket op endnu. Politibetjen-

tene glimre ved deres Fraværelse. Vi kunde godt opføre en lille Duel i Søndermarken uden overflødige Vidner. Men „Retfærdigheden vaager", som Kommandanten i Don Juan synger — og *hvorfor* skulde vi overhovedet slaas? „Ræk mig din Haand, Du Søde!" — Frøken Natalie! bedaar ikke Gerhard dér! Og Du, Skygge! Tak for i Dag og i Gaar — og vel mødt i Overmorgen, naar vi skal suge paa Labben! Addio!" —

„Addio!" ekkoede Skyggen. „Addio, Signorina!" tilføjede han og svingede med Hatten for Edith.

„Farvel, Hr. Gerhard!" sagde Edith med sænkede Øjne. Saa tog hun Ulfs Arm, som han bukkende bød hende. Et Øjeblik stod de to dér paa den mennesketomme, støvede Gangsti under Lindetræernes lyse, søvntunge Løv. Det var med et underligt Smil — ikke overlegent, snarere ydmygt, men tillige med noget beskyttende i sig — noget som af en Kvindes halvt videbegærlige, halvt instinktmæssige Medfølelse — at hun lod sig føre bort ved sin Kavalers Arm.

Og det var med et lille Stik i Hjertet, at Gerhard saa' efter Ulfs altfor høje, noget fremdukkende, og Ediths fine, slanke spænstige Skikkelse — et Par — en Mand og en Kvinde — som gik dér Side om Side ind i den vaagnende Sommerdags Morgen. Og han tænkte pludselig ved sig selv: Hvor de ligner hinanden ... mærkeligt! *Ergo* hører de sammen!

„Jeg syntes, at Herrerne vilde køre mig hjem!" sagde den lille Natalie vrippen. „Gør Dem for Resten ingen Ulejlighed; jeg bor tæt herved, og jeg kan godt ...!"

„Kør til, Kusk!" sagde Gerhard og saa' hende smilende ind i Ansigtet, der nu røbede Antydninger af Mangel paa Søvn og Hvile. Han saa' ind i dette Ansigt — og tænkte paa Ediths.

Vognen holdt foran et nyt Hus med ubebyggede Arealer rundt omkring.

„Her er min Nøgle! Vil De maaske lukke Gadedøren op for mig?" sagde den lille Frøken til Gerhard, medens Skyggen var i Færd med at betale Kusken.

Gerhard lukkede op, trykkede hendes Haand og modtog hendes Tak for den behagelige Aften.

„Nat!" rettede Gerhard leende.

Hun missede med Øjnene og saa' hen til den Side, hvor Skyggen stod hos Kusken, der bukkende krammede nogle Sedler i den hvide Bomuldshaand.

„Bor De højt oppe?" spurgte Gerhard høflig.

„Nej!" svarede hun — „første Sal — Døren til højre ... hvis Deres Vej en Eftermiddag skulde falde forbi. Jeg drikker altid min Eftermiddagskaffe Klokken fem, førend jeg klæder mig om!" —

„For at gaa hen til ... for at gaa ud til ...?" Han vidste ikke, hvilken Benævnelse han skulde bruge. Han følte atter noget af denne Uvilje, Generthed, oppe i sig. I det grelle Morgenlys saa' han paa den lille, buttede Dame dér, hvis Øjenlaage var trætte men hvis Øjne syntes at indbyde ham til muligvis at forsøge det med en Kop Morgenkaffe. Han tænkte virkelig paa Kaffe — og kun paa Kaffe. Han spurgte ligefrem, naturlig:

„Er De meget søvnig — gaar De straks i Seng?"

Hun saa' paa ham uden at svare — temmelig misbilligende og lod Blikket søge ud gennem Døren, som hun endnu holdt paa Klem.

Han fulgte Retningen af hendes Blik. Skyggen!

Ah! tænkte han. Skyggen havde jeg glemt — men hun ikke! Saa bøjede han sig smilende ned over hende, følte Uviljen vokse i sig, og alligevel kyssede han hende.

Hun syntes vred. „Hvorfor gjorde De det?" spurgte hun med lav Stemme. „Hvorfor behandler De mig ikke som — som De behandler Edith — som en Dame?"

Han følte Bebrejdelsen, mærkede, at han skammede sig, vilde trodse Skamfuldheden tilbage, tog hende om Livet og kyssede hende endnu en Gang lidenskabeligt.

Judas! sagde han til sig selv, idet hun hvilede i hans Arm med lukkede Øjne.

Han gjorde sig lempeligt fri. Hurtigt havde hun Øjnene forskende fæstet paa ham. „Kommer De i Eftermiddag?" hviskede hun. „Jeg synes saa godt om Dem. Tro ikke noget ondt om mig — men ... kom!"

Der var i dette „tro ikke noget ondt om mig" — i denne hastige, ufrivillige Maade at tage Afstand fra hans Dom og samtidig erklære sig overvunden — der var noget herved, som baade smigrede ham og rørte ham.

Saa tog han Vejret dybt, bed sig i Læben og sagde, idet han bukkende traadte ud af Døren, med Blikket stift hæftet paa hende:

„Jeg kommer her — aldrig!"

Døren blev lukket haardt i efter ham, Nøglen drejet energisk om. Han følte det, som om Døren slog ham paa Nakken.

„Jeg har fortjent det!" sagde han stille ved sig selv. „I Morgen er hun maaske en lille tankeløs Dukke igen. I Dag har hun Ret til at være overlegen ... Aa, Mandfolk, Mandfolk!"

Han saa' Skyggen staa henne paa Gadehjørnet som en Vaabendragergespenst, bleg, med en haanlig Mine.

„Naa?" spurgte Skyggen.

„Naa!" svarede Gerhard oprømt.

Skyggen saa' stadig haanligt paa ham fra Siden af;

„Synes De om den lille Natalie?"
„Ja!" svarede Gerhard kort.
„En Gaas!" sagde Skyggen i Gravtone.
Gerhard lo.
„Hvad synes De om — Edith?" spurgte Skyggen med rynkede Bryn.
„Hun er sød!" svarede Gerhard. „Men hvad saa? Det samme finder naturligvis Brynjulfsen — og dermed ophører egenlig Spørgsmaalet sød eller ikke sød for mig!"
De gik langsomt ned ad den lange, menneseketomme Vesterbrogade, hvis snusfornuftige Husrække syntes at indeholde lige saa mange Protester imod de fristende lyse Nætter, som der var matskinnende Ruder i blege Vinduesrammer. Fra Haver og Bagbygninger kom syrlig Blomsteraande, blandet med Bryggeriernes sødlige Maltduft — og saa Lugten af Slagterblod og Garverbark.
Gerhard sagde:
„Her er dog *for* grimt!"
Skyggen nikkede — syntes slet ikke at se paa Omgivelserne — fulgte en Tankegang og spurgte med dæmpet Stemme, som om de snusfornuftige Huse ikke taalte at høre hans Ord ... „Hvad mener De oprigtig talt om denne unge Pige — denne lille Edith? — Tror De, at hun kunde blive den Odalisk, den Almée, den Bajadere, eller hvad De vil, som — som — som ... Ja for De kender ikke Brynjulfsen — *De* kender ikke Ulf!" afbrød han heftigt, idet hans vandgraa Øjne rullede og hans hvide Haand fægtede i Luften. „Hun *kan* ødelægge ham ... jeg har set det paa ham, hvor indtaget han er i hende. Han taler ikke om hende til mig — det er det farlige. Men De maa for Resten ikke tro, at Ulf er udsvævende ... Pokker er han! Han lever om Natten; han vil ikke i Længden kunne udholde det — men hvis man — som Th. Moore siger — tænkte sig Natten i en ung, hvidarmet Kvindes Skikkelse, med duggede Øjne og halvtaabne Læber, saa vil jeg sige, at han snarere lever *for* hende end *med* hende. Ulf er en rødskægget Østerlænder med Luthers Katekismus ufordøjet i Maven. Egenlig er han undsélig — og paa en Maade kysk — trods alle hans gebommerlige Kraftudtryk. Jeg har aldrig hørt ham fortælle en liderlig Historie — ikke engang naar han var fuld — eller allermindst da! Men der er det fortvivlede ved ham — som for Resten er ganske naturligt — at han *maa* hengive sig, ganske hensynsløst, til en Passion, i et Sværmeri ... *saa* kan han skrive ... ellers ikke. Ja han er i Grunden ikke langt fra at være dum, naar han ikke er forelsket — og han kan i sine Dumhedsperioder bilde sig det utroligste ind — f. Eks., at han er kaldet til at være mæglende Politiker eller kristelg Præst — hvilket altid har haft sørgelige Udfald."

Gerhard lo højt og saa' opmærksomt paa Skyggen, der forekom ham at tale som et helt andet Menneske, med et helt andet Organ, end straks paa Natten.

Skyggen fortsatte:

„Ser De; hvis denne lille Edith forstaar ham, holder af ham, ikke smigrer for ham, ikke koketterer med ham, ikke spiller alle de smaa Komedier, som Kvinder plejer at spille — hvad enten de er saadan eller saadan — naa ja, godt! saa skal *jeg* ikke blive skinsyg ... Men hvis hun ikke opfylder sin Mission — for hun *har* en Mission, dersom hun forstaar det — saa ..."

Her knugede Skyggen Haanden og saa' mørkt, fjendtligt paa et Barberskilt, der akkurat svajede i Morgenbrisen. Derpaa lod han Øjnene glide hen over Gerhard og sagde med Gravstemme, som kom den fra en Fehmgericht:

„Kunde De ikke tænke Dem, at tage hende fra ham?"

Gerhard betragtede Skyggen skarpt — smilede, tog Hatten af og sagde: „Godmorgen! Jeg tror, jeg vil søge hjem til mit Pavlun!" —

Skyggen greb ham fat i Frakkeopslaget, og rystende af dump, tilbagetrængt Ivrighed, messede han:

„Dette Land er i sin Dekadence. Denne By gaar i Spidsen. Blandt de typiske Figurer paa denne æstetiske Bys Dekadence er Ulf Brynjulfsen Spidsen — og *jeg* er hans Karikatur. Men ser De: denne Karikatur siger til Dem, hans Ven: Tag denne Kvinde fra ham — hvis hun gør ham Skade. *De* kan gøre det — *jeg* ikke. Godmorgen!" —

Saa slap Skyggen Taget, slog ud med Haanden, drejede rundt paa en skæv Støvlehæl, og gik hurtigt bort med usikre Skridt, mumlende nogle Citater ligesom en Besværgelse.

Gerhard saa' efter ham. „Men det er jo en moslimsk Fanatiker — en Dervisch — og oven i Købet beruset! Han burde haft Kaftan og Tøfler paa! Han er et Gespenst — et Nattespøgelse, der svinder bort i Morgenlyset. Indeholder denne By da ikke andre Mennesker end Filistre og halvforrykte ...? Hvad vilde jeg dog her?" ...

Solen stod op. I et Bad af rødgylden Bronce laa de snusfornuftige Husfaçader, som om de pludseligt vaagnede med en Skarlagensfeber paa Halsen. Ikke et Menneske, ikke en Politibetjent, ikke engang en Hund. Saa kom den første Bagervogn rullende ud af en lav Port. Gerhard slog sin Plaid over Skulderen, og gik hurtigt ned ad Frederiksbergallé og hjem.

Men Skyggen — som i Frastand havde fulgt ham med Øjnene — vendte og gik tilbage i Retning af den lille Frøken Natalies Hus.

III

Gerhard vaagnede højt op ad Formiddagen, tog sig en Overgydning med koldt Vand, kom i Klæderne — og følte sig mærkeligt vel tilpas. Havde han drømt? Han vidste det ikke. Men Natten stod for ham som en Drøm.

Husholdersken havde sat Frokost frem. Han sagde hende nogle spøgende Artigheder, som hun besvarede sursødt med sin vanlige Hovedrysten. Formodenlig korsede hun sig ude i Køkkenet — eller bad en stille Bøn: Herre! se i Naade ned til de unge Mænd!

Han hentede selv Portvinskaraflen fra Buffeten, spiste med god Appetit — uden at vide hvad — drak et Par Glas — og skyllede efter med en Kop stærk Kaffe.

Saa tænkte han paa den lille Natalie og følte sig meget utilfreds. Derpaa gled Ediths fine Skikkelse — Ansigtet med de uregelmæssige Træk, de underlige ydmyge, agtpaagivende Øjne, Munden med det søde, vemodige Smil, den smukke, hvide Nakke, Haartotten med det gyldne Dagskær i de flimrende Spidser ... Edith gled forbi ham, blev staaende — eller siddende — i en Krog af Værelset, seende paa ham med sænket Pande, fra neden af opefter — og lige ind igennem ham.

Han rejste sig langsomt — strakte sig, saa det knagede i Skulderbladene — længtes efter en Fægtesal, gik ovenpaa i Atelieret, tændte en Pibe, som ikke smagte ham, smed sig paa Sofaen og laa dér med lukkede Øjne.

Vilde Brynjulfsen komme til ham i Dag?

Han ønskede nærmest ikke at se Ulf.

Han klædte sig i Visitdragt, børstede nogle Pletter af sin sorte Bonjour, hængte Skiltet „Model" udenpaa Atelierdøren, og gik ud. Hvorhen vidste han ikke.

Jo — han havde læst forleden om Villakvarterets Fægte- og Gymnastiksal.

Han gik derhen, fandt Gymnastiklokalet i en Skolebygning, navngav sig og lod sig skrive ind i en Protokol — mod Erlæggelse af Gebyr. Der lugtede af et nyvandet, støvet Gulv, af tjæret Tovværk og Sejldugsmadrasser. Læreren — Sergent Eriksen — en lille, smækker, kortstudset Mand, vindtør med et Par tykke Arme i en Bajstrøje, et gnavent Træk om Munden, et Par levende Øjne som en Ilder — gav Lektioner efter Tur til to Medicinere, nogle Kontorister, en blodløs Universitetsdocent, en lasket Grossér og en brystsyg Grossér ... Gerhard følte Ynglingefornemmelser i sig ved disse Appeller ... Engagér! degagér! — ét Battement — Et! Saa—aa! nu dæk! — fald ud ... ikke vakle paa den Fod, for Satan Hr.! De render Modstanderens Spids lige ind i Armhulningen ... Tænk Dem altid Flo-

retten *uden* Dup — og i Højde med Deres Modstanders Øje . . . Rap, rap, rap! — løst Haandled — korte Bevægelser — snevert, snevert ... ser De! dér røg Floretten! Træd af! Næste Herre! ...

Gerhard smed Frakken, Flip og Manschetter; han var bleven noget stiv, kunde han mærke. Han stillede sig en garde. Hr. Eriksen rettede paa hans Fod, komplimenterede ham, og svippede ham Klingen ud af Haanden.

„De har en schmuk Armføring, Hr. Gerhard! — et schmukt Øje! — men ... hos hvem har De lært at fægte, om jeg maa spørge?" —

„I Paris!" svarede Gerhard.

„Ja tænkte jeg det ikke! De Franskmænd springer paa som Katte — altid Offensiven ... men en Kat har kun ét Liv — og naar jeg er koldblodig med min Parade og Ripost — ser De hér — saa ligger De dér — bardous! Vi kommer vist til at begynde helt forfra?" —

„Det kommer vi vist til!" sagde Gerhard og lo.

„Rhum blev ikke bygget paa én Dag!" tilføjede Hr. Eriksen forklarende.

Medicinerne lo. Gerhard blev „stroppet op". Efter et Kvarterstid maatte han give fortabt, svedvaad, forpustet. Saa blev der voltigeret. Den tykke Grossér stønnede, men sprang upaaklageligt; den magre, brystsvage betragtede ham vemodig under en tør Hoste. Gerhard fornam alle Livsaander røre sig — Ungdomskilden vældede igen derinde — han bestemte sig for at blive en flittig Gæst her. Hr. Eriksen var en moderne Mand, om end konservativ Soldat. Han havde indrettet sin „Sal" efter alle Nutidens Fordringer. I et lille Kontor ud til Gangen fandtes en Plyches Chaiselong, et Skrivebord, en Hængereol med Carit Etlars Skrifter, nogle temmelig nøgne Oversættelses-Romaner med Træsnit, og Sportsbøger. Man kunde hvile sig her, skrive Breve og drikke Øl, som fandtes i Væggeskabet. Over Skrivebordet hang en Fægtemaske med frembøjede røde Safianshorn; dernæst et Par smukke, spidsslebne Kaarder med klokkeformede Parérplader, hvorpaa var indgraveret: Fra taknemmelige Elever! De to Vaaben var hellige og urørlige; de blev beundret meget. Ved Siden af Kontoret laa „Arsenalet", Vaaben- og Redskabskammeret, med et særligt Rum for et Styrtebadsapparat. Turen til at gaa først derind tilfaldt Gerhard ved Lodtrækning. Da Vandet rislede ned og han beføle sine hvide Lemmer, fornam han et Behag, som om han var nyskabt. Han kunde næppe rive sig løs fra det halvmørke Kammer — traadte endelig ud, bød Farvel til Hr. Eriksen og hilste paa de andre Herrer med Glans i Øjet og Rødme over Kinderne.

De saa' efter ham.

„Han blir min Nummer et!" sagde Hr. Eriksen.

Medicinerne lo:

„Hør, Eriksen, det siger De efter Tur til os alle sammen!" —

„Ja rigtigt. Man maa schmigre lidt for de unge Herrer, ellers umager de sig ikke!" ...

Gerhard gik ude i Solskinnet. Det var som om Træerne og Haverne stod og nikkede i tunge, bløde, østerlandske Drømme — og Gerhard forekom sig selv som en nøgen Mand, en Adam-Mand, der let og rank gik her og lod Solen kærtegne sin hvide Hud. Han lo — faldt i Tanker — sprang op paa en Sporvogn, der kørte ad Østerbro til. Han bestemte sig til at gøre Visit hos Fru Funch og Frk. Kirchhoff. Det faldt ham med et ind, at dér var Damer!

Medens han sad paa Taget af Sporvognen og missede ad Solen i en halv Døs, syntes han, at denne By havde kun Øludsalg, stakkels fattigklædte Koner, mange smaa snavsede Forstadsbørn, enkelte „bedre" Folks Børn, der sad idiotisk-skikkelige i nedslaaede Kaleschevogne og lod sig trække af sløsende Piger, som slæbte Fødderne efter sig. Og saa en urimelig Mængde af Hunde.

Han sad og morede sig over deres gemytlige, ugenerte Maade at snuse til hverandre og op ad Lygtepæle. Saa faldt det ham ind: Skulde Du ikke skaffe Dig en Hund og slet ikke gaa ud, men sidde hjemme og more Dig med den? —

Eller skaffe Dig et Barn? —

Han kom til at le ad sig selv, men blev straks alvorlig. Hvor ensom var han ikke!

Ikke en Hund, som logrende ventede ham. Ikke et Barn, som rakte sine smaa, søde snavsede Hænder ud imod ham — et Barn, som han kunde vaske, hvis Taarer han kunde aftørre, i hvis underlige Pludren han kunde ane Menneskesjælens oprindeligste Forlangende efter Mad, Legetøj, Kærtegn, Beskyttelse ...!

„Nej, nu bliver Du mig for sentimental, Henrik Gerhard!" sagde han halvhøjt.

En Haandværker — hans Sidemand — saa' paa ham:

„Hvadbehager?" —

„Aa, jeg vilde blot vide ... nej, jeg vilde egenlig ikke vide noget!" svarede Gerhard. „Men hvis De vil tillade mig et Spørgsmaal: Er De gift?"

„Nej, jeg er ikke gift!" —

„Har De en Hund?" —

„Nej — jeg har rigtignok ikke nogen Hund!" —

„Altsaa hverken Hund eller Børn?" —

„Jo" — sagde Haandværkeren, trækkende lidt paa det — „jeg har rigtignok en Dreng og en Pige, som jeg betaler Alimentation for!" ...

„Naa saaledes!" sagde Gerhard og lo.

Haandværkeren rejste sig, han skulde af. Gerhard tog i Vestelom-

men. „De maa ikke blive vred, min gode Mand — men skulde De have Lyst til at drikke Deres Piges Skaal i den Ølhave dérnede! ... Jeg holder en Slags Fødselsdag i Dag nemlig!" —

Haandværkeren maalte Gerhard, som trykkede ham et Pengestykke i Haanden. Gerhard saa' godmodig ud ... Haandværkeren nikkede et: Ja ja, da! og steg ned. Da hans kantede, solbrændte Ansigt lige skulde til at forsvinde, sagde han med megen Alvor over Panden og en Skælm i Mundvigen: „Det er nu ikke for det, men det er ellers en Enke, jeg har Børnene med!" —

Gerhard lo og viftede med Haanden — — — — — — — —
— —

— Fru Funch var ikke hjemme! sagde Pigen, som lukkede op. Men Frøken Kirchhoff var hjemme! —

Gerhard blev vist ind i Fru Funchs Dagligstue. Gule Persienner var rullet ned for de aabenstaaende Vinduer; et lyst, varmt Bronceskær fyldte Rummet. Persiennerne klaprede med smaa, lystige Smæld — og af og til væltede Sydsolen en grel Bølge af flydende Rav over de okkerstrøgne Paneler og det tunge Bohave.

Gerhard satte sig og lagde Hatten fra sig. Han var døsig, men ikke træt; havde haft mest Lyst til at ligge paa Sofaen med en Bog og en Cigar — eller sidde under et Træ med en Pibe og drømme om Sommernatten.

Saa kom Annette hoppende ind, lo, trykkede hans Haand: „Nej dog — det var kønt af Dem! Og nu siger jeg, ligesom hos Bønderne: Hvad maa jeg byde? ... vil De have italiensk Vin?" —

„I Vand! ja Tak!" svarede han og saa' opmærksomt paa hendes Toilette.

„Ikke sandt — jeg er nydelig?" lo hun. „De skal sige, at den Farve klæder mig — ellers faar De ikke Italieneren!" —

„Den klæder Dem — giv mig Vinen. Let us have wine and women" ... begyndte han, men afbrød.

„Aa, fortsæt De kun med „mirth and laughter!" lo hun og viste sine hvide Tænder. „De ser jo ud som et fornøjeligt Mandfolk i Dag. Hvor har De gjort af Ulf? Han ligger dog vel ikke under Deres Hat dér og gør Nar ad os?" —

„Han ligger vist — i sin Seng!" sagde Gerhard og rejste sig, idet han kneb Læberne sammen. Hun vilde gaa ud af Døren, for at hente Vinen. Han gik lige imod hende, saa' paa hende — tog hende blødt om hendes bløde Haandled og sagde: „Frøken Annette, De kunde gøre mig en Tjeneste!" ...

„To for en!" svarede hun, lidt usikker, vigende for hans Blik, men derefter rask paa det.

„De kunde for det første lade være at hente Vin — jeg trænger

ikke til Vin!" sagde han. „Og dernæst — vil De sige mig, men oprigtigt, om De tror, at jeg er særlig indbildsk?" —

Hun bøjede Hovedet lidt koket og skjulte derved den virkelig skarpe Iagttagelse, hvormed hun nu søgte at komme paa Spor efter „hvad der laa bagved".

Saa lo hun og lod ham føre sig hen paa en Stol ved Siden af hans.

„De er ganske sikkert umaadelig indbildsk!" sagde hun med drillende Betoning og med kærtegnende Øjne. Og hun hviskede til sig selv: „Men Gud, denne Mand dér vil fri!"

Nogle Sekunder efter laa hans Arm om hendes Liv og hendes Hoved mod hans. Hun begyndte at skælve, hendes Stemme dirrede, da hun vilde tale — saa slyngede hun Armene om hans Hals og besvarede hans Kys.

Judas! Judas! hviskede det inden i ham. Han knugede sit Ansigt mod hendes Skulder, kyssede hende bag Øret, paa Halsen, mod Brystrundingen ... Hun fo'r sammen, rejste sig, lod sig falde ned paa hans Skød og sagde: „Du elsker mig! Elsker Du mig? Sig, at Du elsker mig! Aa, er det virkelig sandt?" ...

Han kyssede hende ømt og heftigt. Døren gik op. Fru Funch kom ind i sit Værelse med Bøger under Armen, Parasollen i Haanden.

Fru Funch slap Parasollen. Annette sprang op med et lille Skrig og kastede sig om hendes Hals: „Anna, Anna, vi er forlovede!" —

Fru Funch havde en Taare sitrende i Øjeranden. Gerhard stod for hende med bøjet Hoved. Hun slap Annette, gik frem imod ham, greb hans Haand og søgte hans Blik. Han saa' ind i hendes Øjne, rørtes ved at se Taarer deri, bøjede sig frem og mærkede hendes Læber imod sin Kind.

Det brændte ham, det stilfærdige, ømme Kys.

„Hvad siger *De*?" spurgte han hviskende, ærbødigt.

Gør hende lykkelig! svarede hendes Øjne. Tror De, at De kan? spurgte hendes Tanker. „Hvorfor har De ikke talt til mig?" ... hviskede hendes Læber. Og hun saa' paa ham med et dybt, klart Blik. Han rødmede.

Annette skød sig ind imellem dem, hængte sig ved hans Skulder, lo, græd, omfavnede ham og sagde: „Aa, jeg har ikke turdet sige hende det ... men jeg vidste det lige fra den Aften i Teatret ... Vidste Du det ogsaa, Henrik?" —

Han tog hende ind til sig, viste hende smilende frem for Fru Funch og sagde:

„Er hun ikke uimodstaaelig? *Kan* man andet end være forelsket i hende? Jeg er glad! hvor jeg er glad!" —

Og inden i ham var der noget, som sagde: Jeg er glad over, at jeg nu har brændt mine Skibe! ...

Fru Funch saa' straalende paa dem begge. Saa gik hun sagte ud af Døren.

Da hun var gaaet, brast Annette pludselig i Graad. Gerhard tog hende forskrækket paa Skødet og spurgte bevæget: „Hvad er der? Har jeg gjort Dig nogen Fortræd? Sig det!" ...

Hun klyngede sig til ham: „Du *har* ikke — hun *har* ikke ... men ... Aa, Gerhard, Gerhard, bær over med mig ... Jeg har ikke anet, at jeg var en saadan tosset, taabelig, barnagtig Pige ... Skammer Du Dig ikke over mig? Tror Du vel noget ondt om mig?" spurgte hun og kyssede ham heftigt.

Over hans Ansigt gled et mørkt Smil, som hun ikke saa'. I hans Hjerte hviskede dette mystiske noget: Hun har ikke anet, at hun gemte en Lidenskab. I Lidenskaben er alle Kvinder ens ... de skammer sig alle ... og denne Undseelse er Mandens Triumf.

Han sagde til hende:

„Jeg har ikke anet, at Du var saa smuk — og saa varm!" —

„Henrik!" —

IV

Han blev der og spiste til Middag med Damerne. Men den halve Time før Middagen legede han næsten udelukkende med Fru Funchs lille Søn. Drengen kom undtagelsesvis i Dag ikke med ved Bordet. De drak den italienske Vin, og de drak Champagne i Is, men spiste næsten intet. Gerhard drak rigeligere end han plejede. Annette spruttede af Indfald og sprudlede af Kaadhed. Livsglæden skinnede ud af hendes halvblottede fyldige Arme, gnistrede gennem hendes Kjolelivs Silke. Hun havde klædt sig paa for anden Gang som til Fest. Fru Funch saa' beundrende paa hende — Gerhard erklærede, at han helst bortførte hende med det samme.

„Ja, ud til din Borg — din Røverborg! De forlovedes Skaal!" raabte hun og svingede det perlende Glas.

Gerhard lo. „De „hemmeligt forlovede", om jeg maa be' — siden vi nu endelig skal have Titlen!" —

„Vi telegraferer straks til Mama. Hun er i Paris med Papa — og bliver vist henrykt!" sagde hun blussende.

„Ja de bliver *vist* henrykte!" sagde Fru Funch leende. „Børn! Børn! hvad har I dog gjort?" —

„Han dér" — raabte Annette ellevild og pegede paa Gerhard — „han har oven i Købet gjort et godt Parti. Jeg har Formue, Du!" —

„A la bonne heure!" lo Gerhard og løftede sit Glas. „Det burde

jeg have betænkt. Jeg kan endnu paa mine gamle Dage blive Jord'-mormand!" —

„Hør, min Dreng!" raabte Annette og hældede sig hen imod ham som en ung Bakkantinde ... „Du skal faa gode Lommepenge — men Du maa ikke straks laane dem ud til Ulf!" —

Der fløj et underligt kruset Smil over Gerhards Mund, fugtig af Vin og Kys. Han vendte sig til Fru Funch: „De er mit Vidne, kære Veninde, at jeg helst tog hende, Pigebarnet dér, med mig straks — som hun staar og gaar uden at have andet end en Pose Natlinned med sig. Saa gav *jeg* hende Lommepenge — saa længe jeg havde nogle — og Scheidewasser gav jeg Afsked — og saa blev jeg den flittigste Maler, Raderer og — maaske — Journalist i Kristenheden!" —

Annette hoppede op og hen og kyssede ham. „Umuligt, lille Ven!" raabte hun. „Du er en Idealist — men jeg — jeg er Realist!" ...

„Hvad er Du?" Han fik et Latteranfald, som han standsede med Champagne.

Fru Funch sad bøjet over sin Tallerken. Nu saa' hun op med sit klare Blik.

„*Kan* en Kunstner ikke netop bruge en Formue — jeg mener for sin Kunst?" spurgte hun stille.

„Om han kan?" ... spruttede Annette og slog Knips med Fingrene. Hun var helt gamin — og uimodstaaelig.

„Følg med mig" — sagde Gerhard — „nu straks — hjem til min Røverborg! I Morgen gaar jeg til min Prokurator og lader ham besørge Kongebrev eller hvad det hedder. Om otte Dage rejser vi til Paris og fremstiller os som „Par" for din Papa og Mama. Fait accompli!" —

„Som i Romanerne!" lo Annette.

„Nej — som i Virkeligheden!" sagde Gerhard.

Fru Funch hævede Taflet.

„Det unge Herskab havde vist godt af en lille Køretur. Skal vi sende Bud efter en Vogn, Annette?"

„Ja ja! Vi vil i Skoven — vi vil ud i den lyse Sommernat! Ikke sandt, Gerhard — ikke sandt, Anna?"

Og hun svingede sin Kærest og sin Veninde rundt. „Aa Gud, hvor jeg er tosset, barnagtig, fjantet ... !"

„Forelsket!" føjede Gerhard til.

„Men jeg kan ikke gøre ved det. Jeg *kan* ikke gøre ved det ... det er altfor yndigt!"

„Det er dejligt at se paa!" sagde Fru Funch og sluttede hende i sine Arme.

De kom hjem hen imod Midnat. De havde spist til Aften paa Klampenborg. Og de havde alle været sultne. Champagnen stod i Metalkøleren paa Bordet — Nattens dæmpede Skær brød sig i Metallet og i Glassene. Gerhard havde sunget nogle italienske Strofer. Annette havde fundet hans Stemme saa blød bevæget. Han havde i det hele taget et Anstrøg af Vemod — men det klædte oven paa al den Lystighed. Paa Udfarten havde hun villet købe enhver Villa — og hun havde omtrent besørget Underholdningen. Fru Funch var lidt adspredt; hun følte sig — som rimeligt — noget til overs. Ved Aftensbordet kom atter Stemningen op. Champagnen hjalp. Aftnen var saa skøn, Natten saa lys, saa vinkende — dæmpet vinkende. Annette havde flere Gange Taarer i Øjnene. Fru Funch trykkede hendes Haand. Paa Hjemturen sad Annette halvt i Gerhards Arm. Han generede sig kendeligt for Fru Funch; han var utilfreds med noget; — han syntes, at hans Frihed, ligesom et Meteor, gled forbi derude i Luften og knitrede sagte ... han saa' Skyggens haanlige Smil, og lukkede Øjnene. Paa en Gang fo'r han sammen. En Charabanc med unge Damer og unge Herrer kom rullende forbi; de var lystige; Cigaretterne glødede. En af de unge Piger var paafaldende blond og bleg — som et Nattesyn gled hun forbi.

„Hvad er der?“ spurgte Annette. „Var det nogen, Du kendte?“

„Nej, *dem* kendte jeg ikke!“ svarede han.

Hun tav lidt; saa sagde hun:

„Du har sikkert mange Damebekendtskaber?“ —

„Jeg har én Gang sagt Dig, at jeg *ikke* har mange Damebekendtskaber! Nu har jeg Dig!“ —

Hun knugede hans Haand. Fru Funch saa' til Siden. Gerhard fiskede et Par Smaahistorier frem — Anekdoter — Nonsens — og afleverede dem. Tavshed faldt paa. Atter blev Annette underholdende — og atter blev man tavs.

Saa var de hjemme.

Han lod Vognen holde udenfor Huset og fulgte Damerne op.

„Skal vi tænde Lys?“ spurgte Annette. „Vil Du ikke sidde lidt ned — Du maa være træt — vil Du have en Kop The?“ ...

Anna Funch bød Godnat. Men først vilde Gerhard ind og se sin lille Yndling. Han bøjede sig over den sovende Dreng, hvis Hoved skinnede lyst i Skumringen. Han kyssede den lille buttede Haand — kyssede den gentagne Gange; — Hovedet vendte sig. „Aa, jeg vækker ham da ikke!“ sagde Gerhard, trykkede Fru Funchs Haand, listede sig ud af hendes Soveværelse, gennem Spisestuen, ind til Dagligstuen, hvor Annette sad tavs, en fin, mørk Silhouet op imod Vinduet — den lyse Nat straalende udenfor — Lysene var ikke bleven tændt.

Han lagde sig paa Sofaen. De talte ikke. Saa kom han sagte hen til hende, knælede ned ved hendes Stol, hun lagde sin Haand let paa hans kortkrøllede Haar, strøg det med bløde, eftertænksomme Strøg og spurgte:

„Har Du en Hemmelighed at betro mig?"

Han saa' op i hendes smukke Ansigt. „Jeg har ingen Hemmeligheder at betro Dig!" hviskede han. „Men jeg har en Bøn til Dig!" ...

„En Bøn?" gentog hun sagte og rystede paa Hovedet.

„Kør hjem med mig nu — bliv hos mig — vær min — hvis Du elsker mig!" —

Hun svarede intet, glattede stadig hans Haar, spurgte ham sagte: „De Kvinder, Du har elsket — har Du bedet dem derom?" —

Han rejste sig langsomt; hun lod Haanden synke. Han stod lænet mod Vindueskarmen, med Ryggen mod Nattens dæmrende Skær.

„Annette!" sagde han med rolig, lav Stemme. „Det ene Menneske har sandsynligvis slet ikke Ret til at spørge det andet om noget. Nogle kan *tage* den Ret — andre give den fra sig — men Ret bliver det ikke. Du og jeg, lad os blot ikke tro, at vi nogensinde bliver „et". Jeg bliver *det* for Dig, hvad Du selv gør mig til. Gør mig straks fra Begyndelsen af til en Mand; — men en Mand siger til den Kvinde, som han elsker og som elsker ham: Følg mig — gaa hjem i mit Telt, mit Hus, mit Slot, mit Kvistkammer, min Hule! Du har kaldt os forlovede. Der er intet, der er mig fjernere, ubehageligere, end det Ord, det Begreb. De faa Bekendte, jeg har, vil le ad mig ... det skal de ha' Lov til. Din Papa og Mama vil behandle mig som et taalt Subjekt — en Lykkejæger — hvis de da ikke faar „Forlovelsen" forpurret. Din Slægt ligesaa. Min Slægt — jeg har ingen her i Byen; den, jeg har, vil i det højeste gratulere mig til et godt Parti. Jeg vil ikke gaa omkring og være latterlig for mig selv — oven i Købet med en rig Pige. Jeg kender ikke dine Forhold — din Formue — det bliver din egen Sag. Men *min* Sag bliver det, at da jeg ikke føler mig bundet til Samfundet ved andre konventionelle Baand — og da Du jo, som Du siger, baade er moderne og Realist — saa vil jeg, Idealisten, sige til Dig: Du følger mig nu fra dette Hus, hvor der *sover et Barn,* hjem til mit Hus, hvor endnu ingen Kvinde har sovet ... ingen uden min Dydsdrage, min Scheidewasser! Dér hører Du hjemme fra i Dag af, hvor Du har tilstaaet mig din Kærlighed. Vi hører ikke hjemme Arm i Arm paa Promenader og paa Visiter — vi hører hjemme Arm i Arm dér, hvor Kærligheden venter paa os!" —

Han bøjede sig ned og lod sine Læber hvile paa hendes bløde, mørkblonde Haar. Hun rørte sig ikke.

Han gik til Døren og sagde i en lettere Tone: „Vognen lod jeg holde neden under. Jeg sætter mig op og tænder mig en Cigar. I Le-

bet af en halv Snes Minutter — lad os sige et Kvarter — kan Du vel faa din Bylt snørt. Din Veninde vil forstaa Dig — og mig — hvis hun er, hvad jeg tror hun er!

Om et Kvarter kører jeg bort med Vognen. Hvis Du ikke er i den — saa er jeg i Morgen paa Vejen til Udlandet — men ikke til Paris, hvorhen jeg kun tager *med* Dig!" —

Han holdt inde. Han hørte Lyd af dæmpet Graad og hans Navn nævnet. Han fik en hjertelig Medlidenhed med hende, med alle — den sovende Dreng og hans Mo'r. Han vilde gaa tilbage til Vinduet, men betænkte sig, gik ud af Døren, ned ad Trapperne, ud paa Gaden, hvor han roligt gav Kusken Ordrer og Drikkepenge; steg saa op i Vognen, tændte sig en Cigar og satte sig til at ryge.

Nogle Minutter efter saa' han paa sit Ur, kastede Cigaren, lænede sig tilbage og sad dér med Hænderne lagt over Øjnene. Han tænkte paa en uendelig Mængde alvorlige, kombinerede Ting — deriblandt ogsaa paa et Glas koldt, kvægende Vand.

En Støj ved Porten vækkede ham. En Dame med Slør for Ansigtet, i et langt mørkt Klædesslag, og med en lille Natsæk i Haanden, stod udenfor Husets Port. Hurtig sprang han ned, greb hendes Haand og hendes Natsæk, førte hende til Vogns, hvor hun lod sig falde ned ved hans Side. Hun løftede Sløret en Kende — hendes Øjne syntes ham saa mørke — han kyssede bevæget hendes varme, fugtige Mund og hviskede: „Min Brud!" —

„Kør!" raabte han saa til Kusken.

V

I Rue de Rivoli — den Gade, der synes at være ét milelangt Hus, trukket efter en Lineal, med samme tre Rækker Altaner — boede Etatsraad Brynjulfsen med Gemalinde og Plejedatter.

Ved hver Sommers Begyndelse maatte han til Paris, bo i den samme møblerede Lejlighed — tredje Stokværk, tre Værelser og et Kabinet — se ud paa den samme endeløse Altan-Lineal og høre den samme dumpe, endeløse Larm fra Verdensstaden under hans Fod.

Uden Paris's Luft kunde han ikke leve. En Frase saa god som enhver anden; men han mente virkelig noget dermed, naar han tog den i sin Mund. Det overfladiske ved denne By var denne Mands Sjæl. Hvad der laa under Overfladen, vedrørte ham ikke. Han, den gamle Boulevardier, kendte af Paris Boulevarderne, Droskerne, nogle Teatre, Restauranter og et Par smaa Demimondedamer, der førte Hus for halvgamle Attachéer og Diplomater uden Indflydelse.

Han saa' med ophøjet Ligegyldighed ned paa moderne Forfattere,

den moderne Kunst, Arenaens Politikere, de fremragende indfødtes eller fremmedes Saloner, hvor Tidens stærkeste Strømninger overskyllede eller brødes med hinanden. En Operette-Direktør, som smilende kaldte ham „Ekscellence", en Journalist ved et bonapartistisk eller indifferent Dagsnyt-Organ, lidt Café-Sladder og maaske et lille Restaurant-Æventyr: det var ham den Paris's Luft, uden hvis aarlige Indaanding han ikke kunde leve.

Naar han en Maanedstid havde dvælet i disse Herligheder — tilladelige eller forbudne — vendte han med Gemalinde og Plejedatter tilbage til det „miserable" København, forfrisket paa Sjæl og Legeme. Han var i de første otte Dage temmelig vranten og ikke fri for at bruge smaa Gallicismer — som ved et Tilfælde — med nasale Bilyde. Resten af Sommeren tilbragte han hos en sjællandsk eller fynsk Jorddrot, i hvis Rygeværelse efter Middagen han anbragte Anekdoter paa ulasteligt Fransk for de lyttende Landjunkere. En østrigsk Grevinde af fyrstligt Blod — lejlighedsvis Gæst samtidig med ham — blev Genstand for hans flittigste Opvartning og derefter for hans dybeste Unaade. Hun havde betroet Herregaardens Frue og Selskabets Værtinde, at Etatsraaden maaske snarere talte flydende Parisisk end perfekt Fransk.

Vintren igennem besørgede Etatsraaden de „løbende" Forretninger. Hvad han ikke selv fik udrettet, det varetog hans Gemalinde. Der arbejdedes ivrigt hen imod Konferensraaden og Teatret.

„Studierne" blev drevet Junimaaned i Rue de Rivoli. Det yderste Værelse ud til Gangen var Etatsraadens Arbejdsværelse. Huset var et roligt Hus. Den Dame — „Enke" — som lejede de forskellige Etager ud til distingverede fremmede, holdt strengt paa Sømmelighed og Ro. Hun mente, at intet mindre end det halve Evropas Diplomati boede under hendes Tag — og da en japansk Chargé d'affaires meldte sig, erkyndigede hun sig først hos sin gamle Ven conseiller d'état Brynjulfsen (hvem hun antog for en Russer) om hvor vidt Japanerne var Polygamister udenfor deres Fødeland.

Etatsraad Brynjulfsen kom fra sin Gemalindes Appartement ind i sit Værelse og gik hen til sit „Arbejdsbord" foran den lange, lave Divan. Paa Bordet laa franske og danske Aviser i omhyggeligt afdelte Bunker — en opslaaet, halvt opskaaren Roman i gult Omslag — nogle Operette-Tekster — enkelte nitide Klassikere. Skrivemappen var lukket. Etatsraaden skrev aldrig Breve i Paris og modtog ugerne nogle.

Han var i skødesløst Morgen-Frokosttoilette — med et Par meget smaa glanssnudede Safiansko paa Fødderne. I Haanden holdt han

et stærkt krøllet Brev, som han smed paa Bordet. Han var øjensynlig ikke opbygget over Papirets Indhold.

„Og det lader hun mig først *nu* læse!" mumlede han og saa' fortrædelig hen imod den Dør, som han nyligt havde lukket efter sig. Saa gabede han, som om det hele alligevel var ham temmelig ligegyldigt.

Det bankede paa Døren ud til Gangen. Ind kom den lille tykarmede, langlivede normanniske Stue- eller Kammerpige, som af Etatsraadinden kaldtes Mimi.

Etatsraaden stillede sig foran hende, kneb hende faderligt i Kinden og pillede ved Forklædesmækken. „Naa, hvad er der saa, min Lille?" —

Hun kniksede, lod sin Stumpnæse og sin korte røde Overlæbe næsten mødes, saaledes at hun viste to hvide Rottetænder — og leverede et Kort.

Etatsraaden læste: Henrik Gerhard.

Han saa' lidt forbavset og lidt arrig paa hende.

„Monsieur venter neden under i Modtagelsesværelset!" forklarede hun. „Skal jeg bede ham komme op? Eller vil Deres Ekscellence ...?"

„Ja — nej ... aa ja, lad den Herre komme op!"

Hun gik ud af Døren, leende med de hvide Rottetænder.

Han havde sat sig i en Stol ved Bordet, halvt med Ryggen mod Vinduet, Øjenlaagene sænkede, med le Figaro i Haanden; „lukket", som en Bog, som en Diplomat.

Gerhard bankede paa og og stod i Værelset.

Han havde gjort omhyggeligt Toilet. Frakken sad fortræffeligt; under den en staalgraa Vest, Benklæder af lysere Farve, ulastelige Lakstøvler paa de højvristede Fødder.

„Hr. Etatsraad Brynjulfsen?" sagde han, bukkende let med Hatten i Haanden.

Etatsraadens Øjne søgte først hans Fødder. Saa avancerede Blikket langsomt op efter, indtil det standsede lidt oven over Flippen.

„De ønsker?" ... sagde han anstrengt som af lang Tænkning og snøvlende.

Gerhard lagde Hatten fra sig paa Bordet og satte sig yderst paa Divanen. Men da den forekom ham for lav, tog han en Pude og skubbede ind under sig.

„Maa jeg spørge Dem, Hr. Etatsraad, om De ikke erindrer, at en fælles Bekjendt — Grosserer Halvvig var det — præsenterede os for hinanden, nu i Foraaret ... Eller maaske har De glemt det?" tilføjede Gerhard oprømt, rolig.

Etatsraad Brynjulfsen gjorde en Bevægelse med Haanden op til sin indfaldne Tinding, hvor en blaaligblank Aare skinnede i Lyset,

der kom ned fra det høje, af tyndt, gennemsigtigt Stof dækkede Vindue. Igennem Fingrene syntes han at tage Maal af sin vordende — eller værende — Svigersøn — gætte sig til, hvordan „han dér" skulde ha' det.

Han nikkede: „Jeg erindrer!" ...

Saa greb han paa Bordet det krøllede Papir, glattede det mod Bordpladen, rakte det frem mod Gerhard, uden at give ham det, og sagde:

„Annette har skrevet sin Mo'r og mig til! Det gør os meget ondt — me—get ondt!" ...

„Undskyld mig!" bad Gerhard. „Har De ikke, førend De fik Brevet, modtaget et Telegram?" —

Etatsraaden tænkte sig lidt om — og rystede paa Hovedet med lukkede Øjne. Gerhard fikserede ham skarpt: „Den Mand dér lyver vist!" tænkte han.

„Det gør os meget ondt!" sagde han højt. „I den Landsby, hvor vi lod os vie, var der ikke noget Telegrafkontor. Men ved næste Jernbanestation lovede Inspektøren mig ganske bestemt — da jeg havde skrevet min Depesche" ...

„Undskyld!" afbrød Etatsraaden og lod sin Haand falde over Brevet, idet han fæstede sine graa Øjne venligt og koldt — med stikkende Intelligens — paa Gerhards lidt sammenknebne Læber. „Undskyld! skal vi sætte Formaliteter udenfor? Jeg er en gammel Mand, De en ung Mand. De kan have handlet i Lidenskab — det fører Ungdommen med sig — men De kunde have spillet mere aabent Spil ... hvis De tilgiver Ordet — imod Annettes Mo'r og — og imod mig, der er hende i Faders Sted!"

Han holdt inde og saa' paa Gerhard. Ordene syntes ikke at have frembragt nogen kendelig Virkning. Gerhards Mine var lige oprømt og lige rolig afventende.

Etatsraaden rømmede sig og sagde langsomt:

„De er-r-r — gift med min Stifdatter! Men vi kender Dem jo aldeles ikke. Jeg mindes ganske vist, at De den Gang nævnede Deres Onkel ... han var unægteligt en Bekendt af mig — og en Hædersmand — men hans Søn er De allenfals ikke — undskyld, De kan være en fortræffelig ung Mand — De kan have Anlæg — De skal jo være Maler — jeg gør Dem min Kompliment for, hvordan De *ser ud* — og jeg tror i det hele taget paa Forhaand det bedste om mine Medmennesker ... men Sagen, min Kære, Sagen er dog *den:* Vi har en Datter, der er i det sjældne Tilfælde at være myndig over en — naa ja, anstændig Kapital, der tillader hende át føre, hvad jeg muligvis kalder et „frit", hvad hun naturligvis selv kalder et naturligt, utvungent Liv — forudsat da, at hun ikke indlader sig paa finansielle Ekstravagancer, der angriber Kapital i Stedet for Renter! Bon! En

skønne Dag faar vi et Telegram — nej Brev var det — et Brev, hvori hun sans façon — virkelig temmelig formløst — meddeler os ... hvilket? — at hun har i Sinde at forlove sig? Det maatte vi endda være forberedt paa i *hendes* Alder — men nej: at hun har giftet sig! ... at hun tilhører en Mand — bærer hans Navn ... hm! Unægteligt — ekstravagant — et Udslag af — af ... Maa jeg spørge Dem: De er, kan jeg tænke, meget „moderne" — hvad?" —

Gerhard vippede med sin Støvlespids, paa hvilken han plantede Duppen af sin Spadserestok. Det krusede Smil kom frem om hans lille Mustache og lagde noget fornøjeligt over hans Hage. Det drog en Kende i hans Øjenbryn — han stak pludselig Hovedet frem og sagde:

„Jeg er ingenting — hvis De vil vide det, Hr. Etatsraad Brynjulfsen! — ingenting af dette med moderne eller det modsatte. Kunde jeg ende med at faa et helt Menneske ud af mig — saa var det godt og nok! Véd De, hvad *De* forekommer mig at være? De forekommer mig at være en ældre Mand, der misbruger en temmelig haartrukken Adkomst som faderlig Formynder, til at insultere en Dem ubekendt yngre Mand — ja insultere ham ved i Deres *stille* Sind at mene om ham: han dér — han har spillet mig et Puds — om De vil, „snydt" sig en rig Arving til — og skal nu dække dette ved en Frakke paa Moden og en nogenlunde god Figur! Jeg véd ikke, om jeg har udtrykt mig tydeligt nok? Jeg ynder aldrig at være grov — men De bringer mig unægteligt i Fristelse! Og tør jeg saa bede Dem sige mig, hvornaar De mener, at Deres Frue vil modtage mit Besøg?" —

Han havde rejst sig og var traadt ud paa Gulvet med Hatten i Haanden. Det noget fornøjelige laa endnu over hans Kind og Hage, men Spadserestokken trykkede han lidt nervøst ind under Armen.

Etatsraaden havde ogsaa rejst sig — langsomt — og stod ude paa Gulvet. Han strøg sig med Haanden fra Hagen bag Øret op over Panden — ligesom om han lettede en Maske i Vejret. Saa trippede han hen til Gerhard, tog ham i Frakkeopslagene, knipsede et Fnug bort, lo med en tør, glansløs Latter og sagde: „Naa, naa, I iltre unge Folk — som straks stiller Jer en garde mod en gammel Kavaler! Kan I ikke la' ham kramme sin Visdom ud ... Herregud, Mand! jeg véd det ... sket er sket ... men min Kone, min Kone!" —

Han løb med smaa, hurtige Skridt over Gulvet hen til Døren, bankede paa og raabte: „Angelica, Angelica! kan jeg tale med Dig et Øjeblik?" ... Saa aabnedes Døren lidt, og han klemte sig ind.

Gerhard saa' sig om i Værelset, paa „Arbejdsbordet", op ad Vinduerne — bed sig i Læben: Jeg skulde aldrig være kommen her! Annette skulde være gaaet herhen ... Aa, han er jo! ... Saa lyttede han uvilkaarligt og kom til at smile. Nu forhandler de derinde! Min

kære Svigerpapa siger selvfølgeligt: Det er et elskværdigt, beskedent Menneske — vi maa ikke gøre ham Pinen for haard! — Uha! ...

Etatsraaden kom tilbage: „Hør, har De spist Frokost?" —

„Nej, Annette venter paa mig derhjemme i Hotellet!" ...

„Hvad? Annette?" ...

„Javist! Troede De ikke, hun var her? Hun har sendt mig ud som Faldskærm for at prøve Vindens Retning og Styrke!" —

„Og nu blæser den ad Forsoningens Kant til! Aa, I er nogle durkdrevne nogle ... Men véd De, vi vil spise Frokost sammen. Lad saa Fruentimmerne klare Bredouillen!" —

Og Etatsraaden lo og puffede Gerhard i Siden.

VI

Om Aftenen spiste Gerhard og Annette til Middag med Familien Brynjulfsen ude paa en af Restaurationerne i Champs Elysées. Etatsraadinden viste sig at være „Verdensdamen", der bøjer sig for det skete; tilmed faldt Gerhard i hendes Smag. Hun kaldte ham gentagne Gange Frederik — og forklarede, at Frederik var den unge Stamherre Karrebæk Karrebæksminde — hendes Gudsøn. De lignede hinanden, som de kunde være Brødre! Gerhard lignede ogsaa den unge Norden — Fætter til Karrebæksminderne — kun var Gerhard ældre og saa' mere adstadig ud. Ja for Norden var vild — men en god Dreng. Den gamle Kammerherre Norden havde ogsaa været lidt vidtløftig — men nu paa sine ældre Dage havde han „fundet den rette Vej". „Og De véd jo, min kære Gerhard, den rette Vej gaar altid over ..."

„Bazarer for Zulukaffer-Missionen!" faldt Annette ind.

Etatsraaden saa' tænksom ud.

Gerhard bed i sin Ske.

Etatsraadinden lukkede Øjnene som en Høne i Tordenvejr. Saa vendte hun sig til Plejedatteren og sagde:

„Alma! husk, at vi i Morgen Formiddag sender Bud til Stiftsprovsten paa hans Hotel, for at spørge til hans Befindende. Lad mig se, at Du ikke glemmer det! Jeg har min store Korrespondance i Morgen!" ...

„*Hvad* fejler egenlig Stiftsprovsten, Mama?" spurgte Annette blinkende til Gerhard og søgende hans Fod under Bordet.

„Annette!" sagde Etatsraadinden. „Hvorfor spørger Du paa *den* Maade? Stiftsprovsten har forkølet sin Ma — sit Underliv paa Rejsen herover fra Dover. Det skal have været en skrækkelig Søgang. At der ikke ogsaa kan komme den Tunnel! Kandidat Nærøe fortalte mig,

at de maatte blive liggende tre Døgn paa et gyseligt Hotel i Calais — og at Lægen frygtede for Inflammation. Men det vendte sig til det bedste — aldeles mirakuløst ..."

„Varme Servietter?" spurgte Annette.

Etatsraaden sendte hende et advarende Blik. Fru Mama lod, som hun intet havde hørt. Gerhard bød Alma Artiskokker, som hun afslaaende lod gaa videre.

Annette spurgte:

„Papa! er det Stiftsprovsten, som de derhjemme kalder for Sauce-Kenderen? Eller er det en anden ... ?"

Etatsraaden afbrød med en let Hoste og bad Gerhard skænke Beaune for Etatsraadinden.

Med et sukkende: merci! holdt Etatsraadinden Pletkniven afværgende op for Glasset. Over de regelmæssige, som i Træ skaarne Træk lagde sig paa en Gang noget forbitret og noget sløvt, og de to „aristokratiske" Linjer fra Næsefløjene ned til Mundvigene blev som uddybede. Hun vendte sig til Gerhard:

„De kommer vistnok til at tage Dem betydeligt af Annettes Opdragelse, kære Hr. Gerhard! Hun har jo ikke villet lade sig synderligt sige af *mig* — af Gunnar og mig!" tilføjede hun med et opfordrende Blik mod Gemalen, der sad som „lukket" over sin Artiskok.

Gerhard bøjede sig og hilste med sit Glas:

„Jeg tror næppe, kære Frue, at jeg vil faa synderligt Held med mig — om jeg ellers i det hele forsøger paa at være Mentor for Annette! Spørgsmaalet forekommer mig i øvrigt ganske uskyldigt ... man kan forstaa sig paa Tilberedelsen af Saucer og samtidig være en god Kristen!" —

„Er *De* Kristen?" spurgte Etatsraadinden myndigt.

„Jeg prætenderer hverken det ene eller det andet!" svarede han. „Jeg lader mine Medmennesker saa vidt muligt vederfares Ret ... forudsat at man ikke altfor meget anfægter *min* Ret. For Resten turde dette vel ikke være Stedet?" ...

„Aa," sagde Annette drillende; „Mama plejer aldrig at spørge om Stedet, naar det gælder at slaa et Slag for ... !"

„Annette!" afbrød Etatsraaden, som havde siddet og sét ud af det aabentstaaende Vindu. I Salen var der hedt af Gaskroner, blankt af Spejle, dugede Borde og Service; der var syrlig-sød Duft af god Vin, krydret Madlugt, Blomsteraande, Summen af glade Parisere, Pariserinder og fremmede. Udenfor fortsattes denne Summen og Brusen i den mørke Aften, der blev gennembrudt af de rødglødende Gaskupler, de hvidglødende elektriske Lamper. Snart faldt som et Dødningeskær over de forbiglidende Grupper, snart syntes Par og Grupper fremvist i rød bengalsk Belysning. Saa hørtes en Trille, en Latter

og Klapsalve, eller et af disse skarpe, nasale Pariser-Skrig — uvist om frembragt af Mand eller Kvinde — fra en af de nærmeste større café-chantants. Gennem en Sprække i Træernes tunge Løvmasser kiggede et Stjernebillede ned ... og det faldt Gerhard ind, som ogsaa kiggede ud af Vinduet, hvor forskelligt Himmellysene *her* og i Norden synes at følge Jordbeboernes Færden. Han nedsvælgede langsomt Indholdet af sit Glas og følte sig mest stemt til at gaa derude — alene — mellem disse sorgløse og letlevende Mennesker.

Hans Opmærksomhed fæstedes atter ved Bordet. Fru Mama havde slaaet en og anden ophøjet Sandhed fast og kaldte Etatsraaden til Vidne paa, at hvad der var ophøjet fast — Gud, Trone, Alter eller sligt — det var baade ophøjet og fast gennem alle Tider. Etatsraaden søgte at knibe ud, men Plejedatteren, Frøken Alma, faldt ham ved en ubehændig Energi i Flanken, og Annette drillede ham. Han svarede imod Sædvane lidt skarpt, gjorde straks en forsonlig Vending, blev attraperet og atter ført i Ilden af Fru Mama og vilde nu forsøge en Manøvre.

Henvendt til Gerhard og pegende ud gennem Vinduet med en Alvorsmands milde Ro, sagde han:

„Ikke sandt, naar vi ser op til Stjernerne, saa kan vi ikke andet end bøje os i stum Respekt for — for ... ikke sandt, min kære Ven?" —

Der gik uheldigvis forbi Vinduet en høj, slank og en mindre buttet Demimondedame, fulgt af en nedringet Dandy med et Dukkeansigt i et Par enorme, udslaaede Flipper. Den unge Kavaler nikkede gemytligt ind til Etatsraaden, hvem han rimeligvis forvekslede med en ældre Bekendt fra Boulevardernes Trottoir.

Etatsraadinden slog sin Vifte ud, Frøken Alma vendte Hovedet bort, Annette lo højt. Etatsraaden blev et Øjeblik — men ogsaa kun et Øjeblik — forbløffet; saa havde han atter sin Maske under Kommando. Han sagde til Gerhard: „I Grunden giver jeg Missionærerne Ret, at Evangeliet bør prækes paa de mest udsatte Punkter — snarere end i vore Søndagskirker!"

Etatsraadinden var der straks.

„Gunnar!" sagde hun skarpt. „Mener Du dermed at ville forklejne ...?"

„Herregud, min kære Angelica!" afbrød han. „Jeg tænker ikke med en Stavelse at ville ..."

„Jo Du vil! Du vil brillere for Hr. Gerhard. Men Gerhard vil ikke."

„Jo, Gerhard vil, Mama!" raabte Annette tværs over Bordet.

Gerhard befandt sig midt i det livligste Familieskænderi ... saa forfriskende for et nyt Medlem.

Han havde foresat sig at tage Svigerforældrene ganske ligegyldigobjektivt. Medens han bivaanede denne à la guerre af fire Personer, kunde han trods sin Filosofi ikke undlade at gøre nogle Notitser.

I hans Tanker kom der ved Etatsraadinden til at staa: Gudelighed — Hjerteløshed — Indskrænkethed — Statskalender og Almanach de Gotha.

Ved Etatsraaden: Hjerteløshed — Smidighed — Frivolitet — Egenkærlighed.

Saa gav han Agt paa den smaa Frøken Alma. Stakkels Pigebarn! tænkte han.Hun har ikke nogen misundelsesværdig Stilling — allermindst, hvis det er sandt, hvad Rygtet siger, at hun til sit faderlige Udspring har selve „Ekscellencen", Etatsraaden — den evigunge Boulevardier hjemme som ude.

Og han betragtede hende opmærksommere. Ansigtet var bleget som af den bestandige Kryben i Skjul bort fra frit Sollys og Livsglæde — under en evig stram Selvpaapassenhed og under Fru Mamas ortodokse Kirkelighed og Selskabelighed. Trækkene var nærmest kønne — men med underlig plebejisk fremtrædende Kindben og en aparte „sløj" Hage. Øjnene kunde vise et stille, ydmygt Skær af Barnlighed ... et saa skønt kvindeligt Skær af en Blufærdighed, der mindede ham om et Væsen, en Person, som han forgæves anstrengte sig for at finde Navn eller Situation til ... og saa kom der en forpint og gnaven Ængstlighed, en ubehagelig sursød Mine frem, der straks genkaldte ham hans Scheidewasser i Hukommelsen.

Stakkels Pigebarn! „Fædrenes Synder ..."

Han brød af. Han havde Annette for sig.

Egenlig klædte det hende ikke at skændes. Thi man ligefrem skændtes nu ved Bordet — til synlig Opbyggelse for de fremmede i Salen.

Nej, det klædte hende ikke. Der var Øjeblikke, hvor hun paafaldende lignede Mama ... Mama havde ganske vist været smuk, og den yngre, yppigere Udgave af hende havde denne Tilsætning af moderne Pikanteri, der sjældent undlader at bestikke Kunstnernaturen ... men han *saa'* Ligheden ... og der krøb en lille Gysning igennem ham, idet han mod sin Vilje tilhviskede sig selv: „Alte Betschwester, junge ..."

„Fy, Henrik! hvor Du stirrer ondt paa mig!" sagde Annette.

Gerhard tog hendes Haand og bemærkede dæmpet: „Kunde I nu ikke lade det være nok?" —

„Jo — men — Papa skal blot have *den* endnu! Og saa vil vi more os bag efter ... vil vi ikke, Papa?"

Etatsraaden parerede Udfaldet, og vinkede ad Opvarteren: „l'addition"!

Saa gik man samlede udenfor. Annette hængte sig ved Gerhards Arm, som hun knugede lidenskabeligt, medens hun med glinsende Øjne sagde:

„Aa — det gør saa godt, efter saa lang Tids Forløb, at skænd's rigtig grundigt ...!“

„Men vi havde temmelig mange Tilhørere!“ sagde Gerhard kort.

I den halvmørke Allé trykkede hun sig ind til ham, kyssede ham paa Halsen, og hviskede:

„Jeg elsker Dig saadan i Aften, Henrik! — Du er saa køn — og saa overlegen! Hør, min Dreng! vi vil ud paa „Bummel“ sammen ... men lad os ta' Papa med ... han trænger virkelig dertil oven paa denne Holmgang om Principper og Moral og de „højere“ Dele!“ —

Etatsraadinden var alvorlig vred. Hendes Gunnar indsaa' det frugtesløse i at forsøge paa at formilde hende *nu*. Han vilde køre Damerne hjem. „Bliv Du kun, hvor Du *er* ... og lad som Du var hjemme!“ sagde hun spydig og vinkede ad en Kusk. Hun satte sig ind under Kalechen med Alma, gav Kusken Ordre med myndig Stemme og saa meget som muligt gennem Næsen. Kusken hævede sin Svøbe med en respektfuld, forstaaende Mine, idet han kastede et ugengiveligt Pariser-Blik paa de tilbageblivende tre Personer, den ældre og den yngre Kavaler med den smukke Dame, chic i alle Henseender. Og bort rullede ... ja det var Annette, som sagde det:

„Nu ruller Dyden og Dydens Bevogter bort — mens Lasten bliver tilbage, en petit comité!“

„Det var godt, at din Moder ikke hørte det!“ sagde Etatsraaden ... „Hvor skal vi hen?“ —

„Naturligvis ind i en Café chantant! Dér har *Du* vist aldrig været før?“ sagde Fru Gerhard leende.

De valgte en af de største og eleganteste. Der er mange af dem, og den hele civiliserede Verden danner sine Gentagelser derefter. Man kunde sige, at det er den gamle Hanswurst-Bod, der er bleven en Slags Opera comique under halvt aaben Himmel. Scenen, med sine smaa Chansonnettesangerinder, sin Komiker, sine Ensemblenumre, lidt Dans og et godt Orkester — Haven, hvor Spidsborgeren med Familie, Handelsbetjenten med sin Kæreste, Kunstneren med sin Model, drikker deres Kaffe, Likør eller Øl — og Terrassen bagerst, der hører med ind under en Restaurant, hvorfra den guldbeslaaede Ungdom, Børsmandens, Politikerens, Spekulantens eller Jordegodsejerens Sønner, nyder deres frosne Moët & Chandon sammen med Døgnets feterede skønne, lyttende med det slappe Smil til et af disse ugengivelige couplets — med politiske, artistiske eller sociale Hentydninger — der *kun* kan synges i Paris, og som bringer „Haven“ dernede i konvulsivisk Henrykkelse.

De tre sad paa Terrassen iblandt de smaa, elegantklædte Dandys og de højbarmede, slanke eller yppige Kurtisaner. Annette morede sig fortræffeligt. Hun vilde give Champagne, sagde hun. Etatsraaden

protesterede. „I skal være fornuftige og sparsommelige, Børn!" sagde han og skottede til Chansonnettesangerinden nede paa Scenen. Gerhard bed sig i Læben. Annette lo og kaldte paa Opvarteren. Damerne omkring hende mønstrede hendes Toilette, hun deres, idet hun gjorde smaa Anmærkninger — kvindelige Indrømmelser til deres chic, eller en sagte Tilfredshed over egne Fortrin. Hun sagde smaa Vittigheder over Kavalererne og spurgte Gerhard, om han fandt disse Damer smukke? „Ja, nogle af dem er smukke!" svarede han — „men de er for stereotype! jeg gaar ikke paa *den* Maskekomedie!"

„Aa, ikke noget Hykleri, om jeg maa be'!" raabte hun. „Skønt — jeg skulde naturligvis meget frabede mig, om Du foretrak dem for mig — Du slemme Dreng!"

„Ja, han har vistnok været slem!" snøvlede Etatsraaden, der ikke havde sine Øjne fra Scenen.

Gerhard bed sig atter i Læben. Annette saa' det og trykkede godmodigt hans Haand: „Jeg bebrejder Dig jo ikke noget! Hvad der ligger *bag* ved, kommer ikke mig ved!" —

„Hvem siger, at der ligger noget bag ved" — svarede han bestemt. „Det er ikke nogen stor Sag, at vide sig fri *dér!* Man maa være meget ung — meget lidt fordringsfuld — eller meget rig, for at kaste sin Tid, sin Sundhed og sine Penge bort blandt disse tomhjernede Væsener, der kun er farlige for Skoledrenge og Idioter!"

„Mener Du virkelig, hvad Du siger? Kan jeg være sikker paa Dig? Gud, hvad er I Mænd dog for nogle underlige Væsener!" sagde Annette.

Hun syntes et Øjeblik tankefuld, men snart var det virret bort. Hun gav sig hen — barnagtig-nysgerrig, betaget — i denne Atmosfære, som hvilede over Haven, over Scenen og over Damerne i hendes umiddelbare Nærhed. Hun lo højt, naar hun fangede — eller af Papa lod sig udlægge — nogle ret dristige Strofer, noget ret pikant Vaas, eller nogle af de mest hasarderede Vendinger, som Chansonnettesangerinden med genial-pudsérlig Frækhed lod flagre ud over Tilhørere og Tilhørerinder. Gerhard stirrede paa Annette. Det forekom ham, at hun forvandlede sig mere og mere — fløød ind i denne Duft af stærke Parfumer — antog Former, smidige, bugtende, blændende, af denne Halv-Verden i Gaskuplernes pandemiske Skær, i Latter og Klapsalverne, i den bløde Raslen af Silke, i de unaturligt klare Øjne, der stirrede ud fra hvid og rosafarvet Pudder og som syntes at suge en nat-dæmonisk Livskraft ud af perlende Champagne og narkotiske Cigaretter.

Han saa' de to Hoveder for sig — Annette, med de udtryksfulde, altfor kultiverte Træk — det mørkblonde Haar, Øjenbrynene, der droges lidt op efter eller pludseligt rynkedes, som var det Livet om

at gøre, at hun tilegnede sig enhver kattesmidig Bevægelse, al denne banale, letfærdige Genialitet, der som et Fyrværkeri af Miner, Fagter, Ord, Øjekast, Skrig og gurglende Triller afbrændtes af Scenens fejrede Kunstnerinde ...... og han saa' Etatsraaden i Profil — den ungdommelige Olding — Ulf Brynjulfsens faderlige Ophav — som med sammenknebne Læber, de missende Øjne følgende Sangerinden paa Scenen, mumlede: elle est diablement bien faite!

Gerhard lænede sig tilbage. Champagnen smagte ham som Blæk. Ulf! tænkte han. Og ved dette Navn greb en pinlig, bitter-sød, yndefuld-nagende Erindring ham. Det var ind i et blondt Hoveds sænkede Øjne, han saa' .... de aabnedes langsomt og fæstede sig sørgmodigt spørgende paa ham — blev derefter stolte, ensomt stolte ... — og en blond Nakke rettede sig i Vejret med et lille uvilligt Ryk: Aa, lad mig sidde, hvor jeg sidder — ensom i Larmen og Støjen og Dumhederne omkring mig — i den Verden af Skygger, som jeg har valgt mig eller er bleven dømt ind i — lad mig være i Fred blandt Skyggerne!

Han lagde Haanden over Øjnene og blev siddende saaledes. Næsten forskrækket fo'r han op, da en Haand greb hans og knugede den overgivent. Han syntes, at det var ind i en af Demimondedamernes Ansigt han saa' — men det var i Annettes, hans Hustrus.

„Gud, hvor jeg morer mig, Henrik! Men hvad er der i Vejen med Dig? Se paa Papa! Han er „bjergtagen“ — hvad!“

Gerhard svarede, „Det er jeg ogsaa! Skal vi saa hjem?“ ...

VII

Da de var kommen hjem i deres Hotel, undgik det ham ikke, at Annette havde drukket Vin. Hun hoppede omkring i den lille Salon, løb ind i Sovekammeret, kom tilbage igen halvt afklædt, fortsatte med at klæde sig af, vilde prøve sit Korset paa Gerhard, lo, nynnede et Refrain, kastede sig i en Stol, stak den ene Fod frem, og den anden, raabte overgivent: „Sku' mig den Pusselank! og sku' mig den! og sig mig saa min Dreng, om jeg ikke kunde gaa og gælde for en Bajadere? Og atter sprang hun op og sagde: Skal jeg danse for Hr. Stormogulen?“ ...

Han tyssede paa hende: „Du skulde gaa i Seng, synes jeg!“ —

„Naa — og Du da?“ —

„Jeg vil skrive Breve. Dagen igennem bliver jeg stadig forstyrret!“

......

Hun stod midt paa Gulvet som et hvidt Syn med mørke, glinsende Øjne. Han sad ved Skriveordet, hvor han havde tændt det ene Lys.

„Skrive Breve — *nu?*" spurgte hun langsomt. „Hvad har Du at skrive om — og til hvem?" —

Han rejste sig smilende, gik hen og klappede hende paa Skuldren. Han følte den varme Hud under det tynde, kølige Linned. Han lagde sin Arm om hendes Liv, hun bøjede sig eftergivende og rakte Munden op til Kys. Han kyssede hende, drejede hende lempeligt rundt som et Barn, førte hende ind gennem Døren, hviskede til hende: „Jeg kommer snart!" — Saa gik han tilbage, trak Døren i efter sig og satte sig til Skrivebordet.

Han tog Papir og Pen frem og skrev:

„Kære Ven! Der paakommer mig nu — det er over Midnat — en uimodstaaelig Trang til at spørge Dem, om De er i Live? Ja, for jeg synes, at denne By, hvor jeg tidligere selv har været lebendig, at den er død, at jeg færdes blandt Masker og Gengangere. De af mine Venner blandt Franskmændene, der *kan* noget og som *er* noget, dem faar jeg ikke Stunder at opsøge. Og mine Landsmænd ... nej hvorfor sige Dem noget ondt paa? Men jeg vilde fortælle Dem, kære Ulf, at jeg for ganske nyligt endnu i denne Aften havde et Syn" ....
......

Døren knirkede. Han lagde Pennen. Annette stod dér. Hun støttede den ene Haand imod Dørstolpen, den anden havde hun lagt over Brystet, hvor hun holdt Natlinnedet sammen. Det dunkle Haar var udslaaet og laa over Skuldren, Hovedet var sænket, Øjnene saa' ikke paa ham, men syntes at søge ned mod de hvide, nøgne Fødder. Der var en tung, varm, af Sæbe og Parfume mættet Luft i Værelset. Gerhard strøg med Bagen af sin Haand nogle Svedperler fra Panden og spurgte:

„Hvad vil Du, Barn? Hvorfor sover Du ikke?" —

Han hørte sin egen Stemme; den forekom ham tør — adspredt og myndig paa samme Tid. Han strakte Haanden ud og sagde blødere: „Hvad vil Du, Annette?"

Hun nærmede sig forvirret, ængstelig ...... i Tæppet paa Gulvet døde hendes Skridt; hun saa' endnu ikke paa ham, men spurgte dæmpet, med barnagtigt Mæle:

„Henrik, er Du vred paa mig?" —

„Ikke det fjerneste! Hvorfor skulde jeg, om jeg maa spørge ...?"

Hun traadte hen ved Bordet, lagde sin Haand paa hans Skulder; han saa', at hun græd: men tillige saa' han, at hun gennem Taarerne søgte Papiret, hvorpaa han skrev. Gerhard skubbede det frem og sagde kort:

„Det var til Ulf!" —

„Henrik!" sagde hun. „Det er altsaa første Gang, at" ... hun holdt inde og vedblev atter med nogen Besvær ... „Hvorfor vilde Du ikke

ind hos mig? Du kan da ikke skrive nu — eller vilde Du beklage Dig?" —

Hun lod sig glide ned i hans Skød; han fornam en Uvilje derved og en Lyst til at beholde hende ... „Aa, Henrik! er det fordi" ... hendes Stemme blev en Hvisken og hun omslyngede ham, som vilde hun derved undertrykke Ordene ... „Sig mig, om Du vilde være bleven mindre hurtig ked af mig, dersom ......?"

„Dersom?" spurgte han bævende, under Trykket af det runde, kvindelige Legem, denne Vægt, som kun tynger Manden, naar hans Ømhed ikke er ens med Kvindens.

Han kyssede hende. Hun hviskede helt ind i hans Øre: „Dersom jeg ikke havde givet mig til Dig — dersom Du ikke havde faaet mig førend — førend de andre vidste derom? Aa, Henrik, Henrik" ... sagde hun hastigt og højere ... „er der noget om det med Præsten? — jeg mener ikke Handlingen i Kirken — men ......!"

„Indregistreringen — kort sagt!" sagde han spodsk. Han fortrød det i samme Øjeblik, drog hende til sig, kyssede hende paa Panden og sagde mildt formanende: „Du Barn! som oven i Købet vil være moderne!" —

Hun syntes at overhøre Ordene. Hendes vaade Kind laa op til hans ... derpaa smilede hun ham ind i Øjnene. Han mærkede Vinen i hendes Aande — Varmen, som strømmede fra hendes Læber og ligesom meddelte sig til det hele Legeme. Det forekom ham, at hun allerede havde glemt sit Spørgsmaal — at hun slet ikke havde spurgt ham om noget — barnagtigt var det hele — Guderne skal vide det! — hun var her — havde drukket Vin — kigget ind i en Verden, der havde føjet sin Rus til Vinens; — hun tilhørte ham og hun gjorde Fordring paa ham; — i enhver Kvinde var der en Demimondedame, som hverken Kirke eller borgerlig Institution kunde ekscommunicere: Natten, Vinen, Elskeren, Kysset! Dér er Grundelementerne til det Bakkanal, Ægteskabet aabner sin Dør paa vid Gab for — inden fire Vægge ...

Han følte, hvor han løj, da han tænkte dette — løj, som naar man udskyder, nedsvælger et afgørende Ord i en Sætning.

Han nedsvælgede et Ord i et langt Kys, hvormed han bedøvede sig selv og hende, den allerede halvt bedøvede Bajadere.

Saa bar han hende ind i Soveværelset.

VIII

Næste Formiddag sad han ved Skrivebordet. Annette var, kvik og rødmusset, lidt pudret og vel behandsket taget ud med Mama og Plejesøstren for at gøre Indkøb i et af de store Magasiner.

Han sad alene. Nøglen havde han drejet om i Døren.

Brevet til Ulf havde han ikke fortsat; et andet paabegyndt havde han kasseret. Han røg den ene Caporal-Pibe efter den anden — og tænkte.

Han var vaagnet om Natten, hen ad Morgenstunden. Annette brændte altid en lille Lampe udenfor Sengen. Hun var mørkebange. Med sine seks og tyve Aar, sin Opdragelse, sine Rejser, sin Uafhængighed, var hun et barnagtigt Barn. Han var vaagnet og havde set paa hende ved Natlampens Skær. Tilfældigt laa hun i en uskøn Stilling. Hvem sagde ham, at en ung, smuk Kvinde ikke kan komme til at ligge i en uskøn Stilling om Natten — hvor alle sove eller burde sove? Men idet han kastede Tæppet til Rette over hende, og idet hun i Søvne drejede sig, mumlende med en besløret Stemme og famlende ud i Luften, kom der noget over ham — en Blanding af Medynk og et besynderligt dumpt Raseri, der gjorde ham ulykkelig, uden at han turde henføre sin Ulykke til andre end sig selv.

Han maatte gennemsøge de lønligste Kroge af sine Ungdomsminder, for at finde netop det tilsvarende — og han drog et Suk, satte sig over Ende og vilde gerne have slukket Lampen, om han ikke havde frygtet at vække hende derved. Hun var en Gang før vaagnet og havde skreget, da Lampen var gaaet ud. Det Skrig hørte han endnu; og det gjorde ham end ulykkeligere — paa samme Tid, som han fandt det dumt eller komisk.

Hvorfor kunde han ikke varsomt bøje sig over hende, stryge hendes Kind med sin blødeste Haand, nævne hende ømt ved Navn? Hvorfor pinte hendes Kærtegn ham — som var det en falden Kvinde, der havde skænket ham dem, for den næste Dag at taksere dem eller dog vide dem takseret? En „falden" Kvinde? Han gøs, idet han smilede. Hvis Faldet er Jomfruelighedens Skænk eller Gave, saa „falder" dagligt hundrede Kvinder indenfor Ægteskab og borgerlig Kontrakt. Hvis det er Taksten, der betinger Navnet, Øgenavnet, saa købslaas og handles der indenfor de samme lovhjemlede Institutioner. Alle kan tale med derom. Hun dér var hans Hustru! Havde *han* maaske solgt sig? Han virrede raskt med Hovedet, idet han tænkte paa Etatsraadens Blik. Nej, det var en Forbindelse „fri" indenfor Loven. Han ækledes ved Ordet Frihed, i hvis Hale der slæber de hundred Trivialiteter. Herregud! *han* havde fundet Behag i hende; *hun* var forelsket i ham — og de var kommen sammen! Akkurat som de tusind andre. Var det Kærlighed, dette? Aa ja — ja naturligvis! Var det Sanselighed? — ja naturligvis var det Ur-Grundlaget for alt Forhold Mand og Kvinde imellem. Naar Helgenerne undtages, saa lever de fleste moralske, religiøse, etiske Mænd og Kvinder paa dette Grundlag — eller de lever *ikke* derpaa, men saa lever de hverken naturligt eller lykkeligt.

Han undrede sig over, at disse Betragtninger kom op i ham. Han var dog længst ude over dem. Hvis Annette havde været en Bajadere — saa havde han slet ikke anstillet dem. Hun var Annette Kirchhoff — Annette Gerhard — og nu? ......

Hvad vilde der blive ud af hende? Hvad agtede *han* at gøre hende til? Hvorfor dette utilbørlige, ganske uforklarlige Raseri, der greb ham — allerede nu — ved at se paa hende? Hun havde ikke tilhørt nogen Mand før ham, ikke det han vidste, og det var i Grunden slet ikke det, der interesserede ham — ikke engang det, hvorpaa det kom an! sagde han ved sig selv. Men hvad var *han* for hende? En Mand — et Mandfolk! Vilde han da være en Gud, et „Ideal", noget paa en Piedestal?

Han stønnede ved at tænke paa, at han ikke var forfængelig, egoistisk eller dum nok til at ønske sig paa en Piedestal — for hende. Han ønskede intet for eller ved *hende*. Det forkælede Barn dér, som ikke var erfaren men endnu mindre naiv — hverken Barn eller Kvinde — hverken „modern" eller sentimental ...... et seks og tyveaarigt ingenting, der tilføjede ham Lidelser ved at være Genstand for den Attraa, som hun selv vakte i ham, naar hun laa i hans Arme!

Saa vidt var det altsaa kommet! Og saa hurtigt! —

Men det var jo overspændt. Han kunde opdrage hende. Var han Kunstner, kunde hun være hans Model. Var han Forfatter, kunde hun være Genstand for hans Iagttagelser. Ja — og saa kunde hun blive Moder til hans Børn!

Han smilede; og der kom noget blødt over ham, noget, som rørte ham — og som bragte ham til at tænke paa Fru Funch og paa hendes Dreng.

Fru Funch! — Han hviskede i Tankerne: Hvad om *hun* havde ligget her ved min Side? ......

Men han virrede med Hovedet, med en Mands Undseelse overfor det, der endog kan misforstaas af ham selv. Umuligt! Hvorfor ikke? Jeg vilde aldrig have vovet — og hun vilde aldrig have indrømmet det. Der gives Tilfælde, som aldrig indtræffer mellem to Mennesker ...... *hvorfor* vide vi ikke. Og desuden: hun havde været gift — var det maaske endnu — led øjensynligt under en „Roman", som Annette kun antydelsesvis havde strejfet i afbrudte Samtaler og hvortil ingen af de to Damer syntes tilbøjelig til at udlevere Nøglen. Han, Gerhard, ærede denne Hemmelighed — som han vogtede over sine egne. Nej, det vilde aldrig kunne være bleven Fru Funch!

Og som han tænkte dette, gravede han sit Hoved ned i Puden, gennemløb sin Ungdom og dens Daarskaber — oplivedes ved, hvad godt eller bravt, han undertiden havde gjort — standsede ved *denne* Daarskab her, og følte Uviljen, Utilfredsheden vokse i sig.

Men *arbejde* kunde han — og maatte han. Paa denne Rejse, Bryllupsrejsen, var det sidste af hans Kapital medgaaet. Hans Kones Formue kom ikke ham ved. Hun kunde bruge den, som hun vilde, udstyre deres Hus, som hun fandt for godt — more sig, pynte sig, adsprede sig — men naar de kom hjem, begyndte hans Arbejde *for sig selv* — og det alvorligt.

Og Ulfs Skikkelse dukkede op for ham. Hjem — derhjemme!

Ulf! Paradoksernes, Uregelmæssighedernes, Selvfortærelsens Ulf ... og dog, midt iblandt den taagede eller vilde Idealismes Skygger — den lykkelige Ulf:

Besad han ikke Edith?

Hvem var Edith? — Et Fantasivæsen — en ung, barnlig, bleg, slank, skyldig-uskyldig Skærtorsdagsheks, som Himlens Regioner ikke havde Asyl for, og som Jorden havde Stene, Smædeord, naar det kom højt: et Skuldertræk, til! ...

Tænkte Gerhard sig *hende* ved sin Side?

Han laa længe med aabne Øjne, stirrende op i Loftet, hvor det svage Skær fra hans Hustrus Natlampe tegnede tuschagtige Net og Slør ... han var træt af at tænke ... hvem tænker paa sin Vens Elskede, uden enten at være ligegyldig derved — forudsat, at hun er en selv ligegyldig — eller ogsaa aander man tungt, presser Læberne sammen — eller man ler maaske? ...... Han lo højt, pludseligt, krampagtigt.

Annette drejede sig i Søvne, famlede i Luften ud mod sin Mand, mumlede nogle Ord og gjorde en Bevægelse, som bragte ham til at *gyse*. — — —

Han sad her — i Paris — og tænkte alt dette og mere til. Var han blot hjemme igen! Og dog hvad skulde han hjem — vilde det blive bedre dér? Kunde han ikke bosætte sig her — i denne By, hvor han havde levet og arbejdet, lært noget, blevet til et tænkende, udviklet Menneske, med fin, kræsen Smag, — om ikke blevet til den Kunstner, han en Gang havde drømt sig?

Nu at bosætte sig her med Annette? Hun havde jo Opdragelse, Dannelse, Modtagelighed nok, til at kunne udvikle sig jævnsides ham!

Nej! netop ikke!

Saa kort Tid de havde været her — efter de faa lykkelige Dage oven paa den stille Vielse derhjemme i Landsbykirken — saa bestemt havde han Indtrykket af, at hun søgte *en* Verden her, og at han tilhørte en *anden*. Han havde end ikke vovet at føre hende ind iblandt sine tidligere Venner og Forbindelser. De vilde snart have „opdaget" hende. Han havde undtagelsesvis gjort et Forsøg. Det var faldet ud, som han ventede sig det, men som han ikke ønskede det gentaget.

Over alt, hvor der var Maleri, Skulptur, et Atelier, en Samling at se — i Teatrene — i Selskab — hvor der var Tale om en Bog — hvor der var Debat om et Princip — selv paa Gader og Promenader ... over alt havde han i sine Ører hørt den Titel klinge, som en af hans tidligere Pariserbekendte havde brugt om Annette: Madame, vôtre maitresse! ...

Man havde trukket paa Skuldrene: Et kønt Fruentimmer! ...

Og selv havde han tilføjet ved sig selv: En Kurtisane i Smag og Naturel!

Hvad nyttede det saa, at hun med hurtigt Nemme lærte sig Fraser, Slagord ....? Hun kunde have været klerikal — eller indifferent — eller ganske dum ... det sidste havde maaske været det bedste. Blot ikke denne Væren med paa moderne Anskuelser, moderne Kunst, Kritik, Smag, Liv — som hun ingen Anelse havde om.

Og *hans* var Skylden. Aa, han, Taabe, som havde givet efter for en Stemning, et Indfald — maaske ligefrem for en Drift!

Og hvad saa? Blev ikke de hundrede Forbindelser sluttet saaledes? Hvorfor beklage sig? Hun var da ingen Kokkepige. Hun var en køn, ung Kvinde, som førte sig godt, klædte sig godt, talte Sprog, spillede Klaver — og hun elskede ham!

Han bøjede Hovedet. Elskede hun ham? Javist ja! Gav hun sig ikke hen til ham med en Lidenskabelighed, som Mændene dog ikke plejer at regne blandt Manglerne ved konnubialt Samliv? — Var han da blaseret? Nej, han kunde give sig Attest for, at der var noget sundt og dygtigt ved ham — at han af Temperament var maadeholden og dog en Mand, hvem Blodet rullede raskt i Aarerne. Han var ikke som denne Ulf — den eneste Mand, han helt havde følt sig hendraget til, men som jo netop overdrev alt — som *vistnok* i sin Fantasis bestandig utilfredsstillende Trang til det ekscentriske kunde søge de dybere liggende Grunde til sønderrevet Mismod ....

Aa! Ulf! Ulf! Bestandig kom Gerhard tilbage til denne Skikkelse — og til den anden Skikkelse ved Vennens Side.

Ja, det stod Gerhard klart: han misundte Vennen — han saa' i dennes Forhold, netop her paa Afstand, uden nærmere at bestemme Forholdets Art, dets Udstrækning og Grænser, en fin „sinnlich-übersinnlich" Poesi, et elveragtigt noget, en Drøm om Lykke, vævet af dagsky Farvers silkespundne Traade, af Smil og Graad, Ømhed og Fortvivlelse, af den altudtømmende, altopløsende Melankoli, hvortil kun Natten giver Lys og Ly, vage Former og vage Melodier, og som maaske er den højeste Elskovs evige Hemmelighed.

Maalt hermed, set her imod, blev hans eget Forhold ham plat, massivt — ja hæsligt.

Han greb den henslængte Pen og skrev:

Ven, Kammerat!

Jeg misunder Dem. Nu staar det skrevet. Jeg sendte Dem derhjemme Bud om min Forbindelse med Deres Halvsøster. Vi blev viet i Stilhed ude paa Landet; og saa rejste vi hertil. At De ikke besøgte os derhjemme, det kan jeg maaske takke et af Deres tilfældige Luner for. Eller — jeg tror snarere, vi kan takke deres Takt derfor. Hvordan skulde vi tre have set paa hverandre? De blev borte — og glad var i det mindste jeg. Med Kvinder er det anderledes; de vil lykønskes. Nu kan De sende min Kone Deres Hilsen. Eller De kan vente til vi kommer hjem. For vi kommer hjem — maaske efter et lille Ophold i Schweiz eller Tyrol. Her bliver snart for varmt, og her er allerede jævnt uudholdeligt — bortset fra Varmen, som aldrig før har generet mig.

Spørg mig for Resten ikke om noget. Der er intet at sige. Hvad plejer lykkelige Ægtemænd — nygifte — at tale om? De taler og skriver ikke; de tænker i Kys, de er ved at falde over deres egne Ben af Henrykkelse ved den „Verden", de har opdaget, det Lys, der er opgaaet for dem. Verden og Lyset er selvfølgeligt deres unge Kone; at den Verden kan gaa under, at Lyset kan smelte ned i Stagen, det forudsættes ikke. De sætter deres Trone i deres Vugge, de bliver Børn igen — og gebærder sig som saadanne.

Kære Ven! De, som véd saa meget! hvad tror De, at de unge Koner tænker paa? Maaske véd De det ikke heller — og dog har De jo Erfaringer. Jeg er kommen dertil, at jeg ikke tør tænke over, hvad de unge Koner tænker paa. Jeg vil vedblive at være Idealist overfor Kvinden!

Maa jeg saa høre Deres Mening om den nyeste Roman — ifald De har læst den. Eller skriver De muligvis selv paa den nyeste? De sagde en Gang, at jeg ikke vidste, hvordan Literaturen blev til. Kan hændes De har belært mig derom. Kan hændes skriver De noget ud af *den* Nat i Begyndelsen af Juni! Det vilde være interessant for mig at læse. Men De bliver jo aldrig færdig med noget — efter hvad Overgaard siger.

Jeg tænker i disse Dage stærkt paa en Radering: Adam og Eva — efter Syndefaldet. Men den bliver vist aldrig færdig....

Det bankede paa Døren.

IX

„Hvem dér?" raabte Gerhard, utaalmodig over Afbrydelsen.

„Le facteur!" svaredes der udenfor med hæs Stemme.

Man lukker altid op for Postbudet — denne Skæbnens eller Skæbnernes Mellemmand.

Gerhard modtog Aviser, et Brev, og en forseglet, rekommanderet Pakke i Kardusomslag, som han kvitterede for.

Gerhard besaa' Pakken — kendte ikke Udskriften og glemte at se efter Afsenderen. Tog saa Brevet — kendte heller ikke Udskriften — brød det — — læste og studsede.

Det var fra Skyggen. Og Skyggen skrev — temmelig forvirret — noget om, at Ulf var forsvunden; man vidste ikke, hvor han var bleven af; man formodede og frygtede noget slemt ... Saa laa der en lille Seddel, af senere Dato end Brevet. Paa Seddelen stod: Nu er Ulf opdaget — paa en af Øerne sønden for Sjælland — han har skrevet mig til, at jeg skulde besørge hans Bøger og Habengut solgt og sende ham Pengene; han kom aldrig til Byen mere, han vilde tage til Udlandet, blive borte for bestandig. Og Skyggen havde tilføjet: min Forudsigelse har slaaet til — det er naturligvis *hende*, der staar bag ved — skønt han ikke skriver derom. Skulde han komme til Paris og *De* være heldig at træffe ham — saa tag Dem af ham — men sig intet om, at jeg har skrevet! Ingen Underskrift — blot Skyggen.

„Hvad er dog det?" sagde Gerhard og mærkede, hvor urolig han blev.

Han greb Pakken, rev Omslaget op med dirrende Haand ....saa' et Manuskript, Ark efter Ark ... det kunde kun være Ulf, som havde sendt det.

Han laasede atter Døren — satte sig ved Bordet med Pakken foran sig. Længe saa' han paa Papirerne ... og han fornam sit Hjertes Slag, som blev han stævnet til et Møde.

Øverst laa en lille Seddel. Paa den stod: Kære De! Jeg skriver ikke Brev — men Breve. Gør mig den Tjeneste at læse dem i nummereret Orden, efter Datum'erne; og begaa ikke den Anakronisme, som vore første Forældre, at begynde med Slutningen. De véd jo nok: „Døden kom ind i Verden ved to Mennesker, som syndede" ... osv. Altsaa; *først* synes Døden at have været, førend alt det andet, Forlovelser, Bryllup, Barsel, Udgivelse af Bøger, Skrædderregninger og Schopenhauers Filosofi kom til! Men Døden kalder *vi* jo Slutningen. Begynd altsaa ikke med den! — Ulf B.

Gerhard vendte og drejede Papiret. Det indeholdt ingen anden Meddelelse. Noget beroliget stak han Sedlen til sig, ordnede Bladene i den lille Manuskriptpakke, tændte sin Pibe, og gav sig til at læse.

X.

. . . Sund Færgegaard. Medio Juni.

I.

„Wie froh bin ich, dass ich weg bin! Bester Freund, was ist das Herz des Menschen!" —

Saadan er det nok, at den unge Werther begynder sine Lidelser. Jeg har ingen Bøger hos mig, jeg citerer ud af Hovedet; det gør man ogsaa bedst i, saa synes man at man selv *ejer* Citatet.

For at kunne digte, maa man elske. Jeg tror, Carlo Gozzi en Gang har sagt det. Jeg er ikke vis derpaa, men det kunde ligne ham.

Hvad det „videnskabelige" Digteri angaar, saa læser jeg det ikke. Kun *den* Bog, som er skrevet ud af Elskov og om Elskov,... forstaar sig skrevet af et Talent ... kun *den* læses til alle Tider af alle ... Men slaar De disses Theses op paa vor Højskoles Porte, saa vil næppe nogen Professor af *den* Grund kalde Dem en Luther.

Er De saa med? Hvis De er med, saa ræk mig Deres Haand, kære Ven! og lykønsk mig. Jeg har den aandelige Nældefeber; mit Hjerte klør, mine Indvolde brænder. O Herakles! skal man blive ni og tredive Aar gammel, for endelig at begribe en Nessusskjorte? Det begreb man *profecto* ikke i Latinskolen!

Ellers er jeg Latinskolen taknemmelig for alt, hvad den lærte os. Dn lærte os Catull og Ovid, at skraa Tobak i Timen, at ryge Cigarer paa Volden, at tage paa Regning hos Konditoren, og at elske ...

Sang ikke Catull det for os i hans lille Piges Klage over den døde Spurv? Om Ovid vil jeg slet ikke tale. Men der var en Konditorjomfru i Kristenbernikovstræde. Hun gav os blanco Kredit i sit Hjerte og i sine Flødeboller. Først senere i Studenteraarene betalte jeg de sidste.

Om hun var smuk eller ej, det husker jeg ikke. Hun var blond og havde blide mørkviolette Øjne ... „Schleh-Augen", kalder Tyskerne dem. Hvad Nytte, at en mere erfaren Kammerat gjorde sig lystig over mig og fremhævede alt, hvad der kunde tale til hendes Forklejnelse? Hver Gang jeg senere har mødt saadanne Øjne og dette Smil — en Klang i Stemmen — et lille ejendommeligt Mundheld — saa har jeg elsket — „in my line". Det er ikke vor egen Intelligens, vor Kritik, vore sammenpløkkede Kundskaber, vi ønsker at møde i en feminin Udgave ... vi vil ikke omfavne en Bog, stirre os henrykt-stupid paa en Aandrighed! Af mange fortrolige Samtalers stille Lykke bærer vi nogle enkelte løsrevne, ofte halvt meningsløse Ord med os tilbage til vort Arbejde, vore Sysler ... men det er paa saadanne Smuler, at Mændene slaar de store Brød op — i Statskunst, Digtekunst, Politik, i Handel og Vandel. Spørg Goethe, Shakespeare, Robert Burns, Molière, Alfred de Musset, Byron, Heine, Turgenjew ...

spørg hele Ramsen, *hvor* de har taget deres fineste, mest sjælfulde, kvindelige Skikkelser fra i deres nu saa „klassiske" Værker? Det bliver nok ikke vor moderne, om alt diskuterende, alvidende og praktiske Dameverden, som leverer Materialet til disse *levende* Skikkelser! Ja — jeg véd det; man stikker os stadig denne „Portia" ud som Summen af Renæssancens kvindelige Genialitet ved Elisabeths Hof... og man siger, at William S. gennem et Forhold til *hende* skabte sit Forhold til *the merchant of Venice!?*

Muligvis — ja! ... Eller muligvis har hun ikke været en Adelsdame men en ung Klædekræmmerkone fra City — en Syerske — en Skuespillerinde fra „Globe" — ... lige meget. Thi *det* er Sagen — og herpaa vilde jeg gerne trykke Deres Haand: der gives Kvinder, som frembringer Literaturen (Statskunst, Politik osv.) ikke ved *hvad* de er, eller har „lært", men ved til den givne Tid, naar Mandens „Geist" er modtagelig, at være for ham alt det, hvori han gaar op, at være for ham Elskov!

Dette vil Kultur-Damen vanskeligt kunne gøre. Hun kan rette Stil paa ham, fængsle ham til en Tid ved sin Aands Ligestemthed eller Overlegenhed, indgaa Venskab og Medarbejderskab med ham — men ikke være Moder til hans Musas Elskovsbørn. Jo mere vi nærme os „Kulturen", jo mere glide Kønnene over i hinanden — indtil vi en skønne Dag staar dér foran Kulturens ypperste Skabning: den literære Hermaphrodit! Saa Farvel du skønne Kunst, som vi en Gang tilbad i Adam og Evas, Romeo og Julies, Faust og Margretes, Don Juan og Haidies Skikkelser — dem, som vi kaldte „udødelige!" Farvel Du stakkels barbariske Verden, hvor Sagnet om Hagbart og Signe var en plump Farce — hvor Turgenjews lille Konditorpige er en sentimental Umulighed — hvor Tolstojs Kosak-Skønhed snarest muligt maa skjule sin røde Særk under et mere „normalt" Klædningsstykke — og hvor „denne" Dostojewski ikke skal komme dér med sin Morder og Skøge og fortælle os, at de to lutres igennem Kærlighed! Farvel! hele Parnasset lige ned til vore allersidste Dage! Lad os hænge vore floromvundne Lyrer op i Grædepilene; lad os strø vore Hoveder med Asken af alle de udbrændte Digterbaal — og paa den golde Jord henlægge en Seddel med Indskrift: Det er strengt forbudt at paakøre Gødning fra Pegasen! ...

Ak, Edith! jeg elsker Dig. Du har paaført mig denne Nældefeber i Sjælen. Mit Hjerte klør, mine Indvolde brænder. Jeg tror, jeg var i Stand til at digte!

II.

Hundrede Gange har jeg pint Dig. Jeg véd det. Hvad gør Manden andet end pine den Kvinde, som han elsker. At Kvinder undertiden

gør Gengæld — det er i Mandens Øjne imod Naturen; og han skriger op, som var han Æslet i Arken og vilde tage alle de andre „Par“ til Vidne paa Uretfærdigheden!

Mødte Manden en Dag ude i den store Skov en blid og skøn Skikkelse, iført lange hvide, symbolske Klæder, straalende af Lys, smilende som en Guds Engel — og fik han paa sit Spørgsmaal det Svar: Ja, jeg er en Engel, sendt for at være Dig til Selskab, til Glæde, til Behag! .... vilde han da ikke straks den første Dag begynde med denne Ransagen og Fritten, denne Søgen efter dog i det mindste én lille Plet paa den symbolske Dragt, medens han lagde Panden i Folder og Hjertet i Saltlage: Du *er* altsaa dog ingen fuldkommen Engel! en Torn har revet Dig under Vejs, Støv er faldet over Dig, et vissent Løv er blevet hængende ved Dig. Og jeg — jeg Daare — som troede paa Engle!

Hvad nytter det, at dit Smil er saa forsikrende lyst — at Du bevidner din Uskyldighed uden nogensinde at omtale den? Der gives ingen Renhed; der gives ingen Engle! — kun hos Manden gives der Fordring derpaa — og denne Fordring sønderslider hans Sjæl!

Og medens han ikke har ét lønligt Lukke i sit Hjerte, uden at det har været berørt af fremmed Haand — og medens han siger: Aa ja, hvad! saadan er nu vi Mænd — vi kan alligevel hævde os i vor Ære for os selv! ... saa stirrer han paa Støvfnugget over den lyse Dragt, indtil det bliver større og større, indtil det skygger for Lyset og for Smilet — og han sukker: Ingen Engle! ingen Engel! ...

Og nu *Du*, Edith! — som jeg ikke har mødt i en saadan Klædedragt ude i den store Skov — og som jeg hundrede Gange har pint, idet jeg pinte mig selv ved denne Fritten og Gransken ... Du, som aldrig har gjort mig ét Spørgsmaal, der kunde saare mig, skræmme mig op, gøre mig fortvivlet over mig selv — men som en Gang har grædt stille ved min Skulder, medens din Haand af sig selv lagde sig over min hede, ophidsede Dommer-Pande! ... Edith! Menneskene blev sat paa Jorden, for at leve i Glæde, Fred, Hengivenhed ... og de var stumme, som Dyrene er det. De kunde kun meddele sig igennem Blikket, det søsterlige Kærtegn. Og det var dem nok.

Saa kom Slangen og lærte dem at tale. Og da var de allerede uddreven af Paradiset!

III.

Tænker jeg tilbage, saa hæfter Tanken ved én Periode, kun denne eneste ... al anden Tid forsvinder; selv de stærkeste Indtryk fra fjernere Perioder dør hen ... Tænker jeg frem, saa er det kun graat.

Og vi bilder os ind, at vi kan lægge Planer for vort Liv!

Proletaren, Smaaborgeren, som er henvist til at give hver Dag sin Plage og lade Fiolen sørge — kun *han* har i sin Begrænsning Mulighed for Frihed og Lykke.

Jeg husker en Morgenstund, jeg kom fra Dig; en kølig, stille Sommermorgen med Dug over de støvede Hækker, begyndende Fuglestemmer, Byens Udkanter i Færd med at gnide Søvnen af Øjet Vi havde passiaret de første Nattetimer bort, endnu inden Gryet paa sin graa, hemmelighedsfulde Maade sivede gennem de klare Gardiner. Trætheden var pludselig kommen over mig; jeg havde lænet mig tilbage i Sofaen — og Du havde kastet en Kaabe eller et Schal over mig — medens Du selv listede Dig ind i det lille Soveværelse og drejede Nøglen om derinde fra.

Kæmpeviserne og Æventyrerne har det tveæggede Sværd, som Ridder og Kongedatter lægger imellem sig, medens Nattens Timer flygter, baarne af de sovendes rolige Aandedræt. Saa naiv, simpel og skøn er denne Symbolik!

Æventyret har det tveæggede Sværd! Vi — den praktiske Tids Børn — har den lille Dørnøgle.

Men alligevel var det et Æventyr. Kom ikke og sig, at der intet gives!

Lige saa pludseligt som jeg var sovet ind, lige saa pludselig var min Opvaagnen. Schalet laa paa Gulvet. Jeg frøs, rejste mig, og saa' højt oppe igennem Vinduet de første smaa svage Rosa-Skyer over en underlig død Skorstenspibe. Jeg listede mig paa Taaspidserne omkring Bordet, bøjede mig, kyssede de Bøger, hun om Dagen læste i ... knælede ned, kyssede Fligen af Bordtæppet, det hæklede Betræk paa Stolen, et halvt sømmet Lommetørklæde — alt, hvad der ved sin egen stille Orden og Properhed mindede om hendes Sans for Orden og Hygge. Man taler om Helligdomme ... *her* var min Helligdom; denne Dagligstue, hvor en Klosterfrøken kunde haft sit Asyl ... saa fjernt fra Dame-Boudoir, som selve det parfumerede Navn er fra Begrebet en ung, selvstændig, uafhængig Piges daglige Opholdsværelse.

Og jeg listede mig hen til Døren, Døren som var aflaaset. Den var i sig selv Skranke — tveægget — uoverstigelig ... alligevel Skranken laa *inde* i mig. Jeg begyndte at erkende i mig et redeligt Menneske — et Menneske, hvem ikke Lidenskaben men Godheden, Ømheden, Beskyttelsestrangen er Lov og Norm for.

Aa, hvis der er en Gud — hvis han som Person kan se, høre, iagttage — hvis han bekymrer sig om et Menneske mere end om den Spurv, der netop pippende vaagner derude i Træet — *hvis* der var en Gud: han maatte med en stille Morgenglæde have iagttaget den middelmaadige Digter, som stod lænet op imod denne Dør, og

i sit eget Hjertes tilbagetrængte Slag mente at høre Aandedrættet fra en ung Kvindes rolige Søvn!

Men der er vist en Gud. Hvem skulde ellers have skabt Kærligheden?

Edith! farvel! sov! drøm! staa op, flet dit Haar, gør dine Værelser i Stand, gaa ud, kom hjem, sæt Dig til at læse i de gode Bøger, der gør os selv lykkelige og rolige ... og naar Aftnen kommer, saa sid derude i Gaslys og Tobakshede, stirret paa af en Mængde, som føler sig højt hævet over Dig, medens den ved din Utilgængelighed kun fornemmer Lysten til at trykke Dig ned under sit eget Niveau! *Tænk* ikke over Livet; thi det er brutalt, letfærdigt, ansvarsløst, frygteligt ved sin Guds-Forladthed, ved sine Instinkter! Tænk heller ikke over Gud; thi saa kunde Du fristes til Spørgsmaal dér ved Randen af det store, tomme Svælg, hvor Du saa ubekymret har sat Dig! ... Tænk heller ikke paa mig; thi jeg er ikke værd at nogen anden bekymrer sig om mig, end jeg selv! Tænk paa en lille finsk Sang, som jeg nynnede for Dig, og som har saadan en Mængde skønne, søde, meningsløse Vokaler !... saa skøn, saa sød, saa meningsløs, som selve Kærligheden er: den, der ikke kan oversættes i noget forstaaeligt Tungemaal! ... Tænk aldrig paa at komme til at elske mig; thi da vil vor Kærlighed ophøre. Men vær den, Du *er!* saa sandt som Du aldrig kan blive nogen anden! ...

Og jeg listede mig ud af Gangdøren, ned ad Trappen, gennem den lille Have, ud paa Vejen, hvor Morgenduggen hang i klare Taareperler over de dag-støvede Hækker. Ganske stille, saa stille var det, at jeg bildte mig ind: Alverden sov og vilde aldrig vaagne op mere! Men næppe drejede jeg fra Sidevejen ind paa Hovedvejen, før jeg fornam den dæmpede Lyd af Byen, der laver sig til at staa op og begynder at gnide Søvnen af Øjet. Jeg gik hurtigere til; forbi Haver og Villaer, der syntes at undre sig over mig, og som jeg undrende betragtede med en fremmeds Spørgsmaal: Er det Jer eller er det ikke Jer — og hvad vil I mig?

De vilde mig intet, hverken godt eller ondt. Hvem vil i Grunden nogen noget? Kan være, at vi alle helst vilde ikke være — blot vi fik Lov til det!

Jeg vilde hverken hjem, sove, blive gaaende, vende tilbage ... ak jo, jeg vilde helst tilbage — for endnu en Gang at knæle dér ved Stolen, berøre det hæklede Betræk med mine Læber, og bede en Bøn: Led mig ikke ud i Fristelse — men skænk mig alligevel en Form, hvorunder jeg kan være alt — hører Du, Gud deroppe i din lidenskabs-fri Majestæt! — Alt for denne uafhængige, utilgængelige, ubegribelige, hjertensgode unge Pige! ... Alt! —

Ingen svarede mig. Hvem skulde have svaret? Selv stiller vi jo Spørgsmaalene — og til *os selv!*

Ja, ja! Det er os; os, som faar afgøre, hvad vi vil, hvor vidt vi evner, hvad vi vil, hvad vi vil gøre med vore Lidenskaber, Instinkter ... Sæt at der ingen anden Afgørelse gaves end denne ene: Jeg *vil* det!...

Og en vild Henrykkelse greb mig. Heureka! Op med Dig, Arkimedes! ryst Morgendvalen af Dig, ligesom denne store, dvaske, tunge By, der er saa fuld af Instinkter som Augustmaaned af Fluer! Tilbage! sporenstregs gennem Haven, ind ad Gangdøren, op ad Trappen. Ingen i Huset er oppe endnu — ingen *ser* Dig ... *ingen?* ...

Aa Gud! Hvorfor strømmer denne Sved frem paa min Pande? hvorfor bliver disse Fingre saa kolde? hvorfor denne Kuldegysen i Hjertet? Véd ikke Manden, at han til enhver Tid ejer en Magt over Kvinden — blot han ikke ganske er Idiot, skeløjet, pukkelrygget — ja selv om han bærer Pukkelen — naar han kun har den bedende Glans i Øjet, det stormende Ords Velklang paa Læben, Haandens dirrende Greb om en lille modstandsløs Haand, der *kun* trækker sig tilbage, naar Hjertet tier stille? ...

Og har ikke hendes Hjerte talt? —

Slyngel! Falskmøntner! Indbrudstyv — usle, holdningsløse Kryb, der slikker Morgenluften i sig, som om det var Vin, der skulde hidse til en Nederdrægtighed! ... Der er en Gud — om ikke andre Steder, saa *inde* i Dig selv! Og det er ham, der raaber ud af Dig, som Blóddraaben i Æventyret: Jeg ser Dig godt! — jeg ser Dig godt! ...

Og jeg gav mig til at løbe, som om Fanden var efter mig. Maaske var han efter mig.

Bestandig længere bort, ud mod Byens yderste Grænser. Dér skinnede Solens første, røde, skælvende Skær over en ny Bygning — en ny Beværtning — mellem grønne, lysvaagne Træer og Buske. Udenfor paa Vejen holdt to Ølvogne og en Droske. Hestene stod ganske stille, overladte til sig selv og til deres Muleposer. Fire Bryggerknægte — to Par — og Droskekusken, Beværtningsmanden — en ganske ung Mand endnu — jeg selv, og endelig en gaadefuld ubegribelig sad dér om Bordet under de lysvaagne Træers Tag. De havde raabt mig an, idet jeg kom susende forbi. „Skal Herren efter Jor'moer?" — Jeg maatte uvilkaarlig standse og give mig til at le. Saa pludseligt og komisk forekom mig Tilraabet.

Nej; jeg løber fra mig selv! svarede jeg. Og da dette Svar forekom Folkene netop tilfredsstillende i deres løftede Morgenstemning, saa bød de mig ind i Haven paa en Kop Kaffe. De havde tilbragt Natten sammen — med at vente paa de unge Beværtningsfolks første lille Forøgelse af Familien. Miraklet var sket — nu for en Times Tid siden. Og den foreløbige „Daab" foretoges her af den lykkelige Fader, i Kreds af hans gode Venner. Saaledes ser Smaaborgerens første Spire Lyset. I Sommernattens begyndende Stilhed sætter Vennerne og

Manden sig til at drikke; — ikke umaadeholdent, nervøst-lidenskabeligt, for at dulme Sindets Spænding, — men jævnt fremadskridende, deltagende, forventende; — med smaa Afstikkere nu og da indenfor, hvor Nabokonen og „Madammen" er sysselsat; — undertiden en lille lyttende Pause, og en betydningsfuld Klinken paa, at „det maa gaa sin naturlige Gang" ; — et Øjeblik med et Slag i Bordet, ligesom for at overvælde noget, der er stærkere end de stærke Nerver; — og endelig Faderen, der ilsomt kaldes ind i Værelset bag Skænken, og højrød, svedvaad, tørrende sig med Skjorteærmet over Næsen, kommer til Syne igen, sigende med forstilt Overlegenhed:

En Dreng! —

Hurra! Og dette skal være ... o. s. v.

Jeg fik Nattens Begivenheder i detailleret Orden. Intet trukket fra — intet lagt til. En Værtshusholder havde faaet en Søn. En ung Moder havde første Gang erlagt Offer og Akcidents paa Livets store Alterdisk. Hun havde følt Lidelsen — og erfaret Lykken. Om jeg ikke kunde have Lyst til at gaa ind at se den lille ... Jo! jeg kunde have Lyst til at se denne Moder!

Og jeg fulgte efter Manden ind i det trange Værelse, hvor en Petroleumslampe og et nedbrændt Lys stod ved Sengen — medens Morgensolen brød med ligesom skærende Glæde ind under det indigoblaa Rullegardin. Fra Hovedgærdet af Sengen stirrede dette Par overnaturligt klare Øjne den fremmede i Møde. De hverken undrede sig eller spurgte ... de tindrede endnu af Kampen. En Kvinde, der føder, er dog en Triumfator. Og hvad — *hvad* i alle gode Guders Navn kender vi Mandfolk egenlig til Livet? ...

Noget borte stod to ganske smaa Fruentimmer, et spinkelt og et bredere. De puslede ved en Pakke, som bevægede sig og skreg som en Kattekilling. Der lugtede stærkt af Kaffe. En dejlig Dreng! sagde jeg.

De tindrende Øjne fulgte mig ud af Døren.

Da jeg var kommen udenfor, tog vi atter fat paa at drikke. Men nu var Harmonien borte. Det ene Par Ølkuske var „højre", det andet Par „venstre" — efter Øllet og Fabrikanterne. Droskekusken var en stille, erklæret og overbevist Fritænker. Den ubegribelige var Socialdemokrat ... alle var de til sidst halvfulde — Værten vilde være „gemytlig" — men blev skubbet til Side. Jeg skulde bekende „Kulør". Jeg bekendte, at jeg helst vilde være „Menneskeven" — og jeg blev truet med Prygl. Jeg bad dem slaa til — hvis de kunde blive enige derom. De lod mig gaa — og jeg gik rolig min Vej. Men længe kunde jeg høre Støjen, Skænderiet, de klirrende Glas. „Harmonien i Naturen" var ophørt. Byen vaagnede.

Vor gode, gamle By!

IV.

Jeg havde siddet hos hende en Eftermiddag.

Vi havde læst Fransk sammen — eller Tysk — jeg husker det ikke. Hun gjorde Fremskridt som et begavet Barn, og hun havde den voksnes Erfaring og Intelligens. Det ringede ude i Entreen. Hun plejede aldrig at lukke op, naar jeg var der. Det ringede atter — to Gange hastigt med korte, smaa Slag som efter en Aftale. Hun syntes lidt ærgerlig. Jeg saa' paa hende. Edith — sagde jeg — der *maa* jo dog være en eller anden, som De holder af, ikke sandt? Hun rynkede Brynene, som hun plejer, rystede paa Hovedet og sagde smilende: Er De skinsyg?

Ja, jeg er! svarede jeg. Jeg formoder, at den, der staar udenfor Deres Dør, har besøgt Dem — ligesom jeg selv har — og at det er den unge, smukke Officer; — han *er* unægtelig meget smuk. Luk ham op! Jeg gaar min Vej! —

Han maa ikke se Dem her hos mig! sagde hun ligefrem, og greb efter Bogen. Kom, lad os læse! —

Men den, der stod udenfor paa Trappegangen, vedblev at ringe.

Hun saa' mit Blik, bed sig lidt i Læben, pegede paa Døren ind til Sovekammeret og sagde: Gaa dér ind et Øjeblik. Jeg skal se at faa ham bort!

Jeg gik derind; hun aabnede selv Døren for mig, men i Skyndsomheden fik hun den kun lukket i paa Klem. Da jeg vilde trække til, mærkede jeg, at dens Knirken vilde røbe mig, og jeg hørte allerede Stemmer i Kabinettet ved Siden af Dagligstuen. Jeg sad ganske stille, ærgerlig, halvflov; det er disse Situationer, som hverken plejer at flattere den indelukkede eller de Personer, hvis Forhandlinger han nødtvungen overværer.

Jeg saa' paa den opredte snehvide Seng, paa den Orden og decente Hygge, som det lyse Kammer i hver en Krog bar Vidne om. Jeg havde ikke tænkt, at jeg vilde finde hendes Sovekammer anderledes; men jeg var glad over, at jeg fandt det saaledes.

Det var den unge Officer. Jeg havde ikke taget fejl. Edith syntes straks at have sagt ham et Par alvorlige Ord — bebrejdet ham et og andet; han tav — jeg kunde tænke mig til, hvorledes han saa' ud derved — og da han atter talte, mærkedes det kendeligt, hvor svært han havde ved at beherske sin Bevægelse og finde Udtryk, der uden at saare Edith rammede Hensigten med hans Besøg.

Han standsede midt i en Indledning. Formodentlig saa' hun paa ham. Der var en Pause. Saa hørtes en lille, dump Larm — et Knæ, der sattes mod Gulvet. Jeg følte mig pinlig berørt. Havde jeg dog kunnet lukke den Dør ... Hun sagde: Jeg bliver vred paa Dem! De

bliver komisk derved. Ja De maa tilgive mig; jeg kan ikke gøre for det — men jeg finder det komisk, at man ligger paa Knæ for mig — og — jeg har ikke givet Dem Anledning! ...

Har *De* ikke? Aa, Frøken Edith! ... jeg har aldrig haft Grund til at tro, De var koket. Aldrig! Men De har forandret Dem ... Kan De huske, hvor ofte jeg har sagt Dem, at jeg holdt af Dem — over al Beskrivelse — og De har i det mindste aldrig vist mig, at De ikke troede paa Oprigtigheden af mine Ord. Om ikke De særlig har foretrukket mig for mine Kammerater — saa har De dog aldrig nægtet mig at tilbringe fornøjelige Timer i Deres Selskab. Jeg har paa min Side — det indrømmer De mig — aldrig tilsidesat den Ærbødighed, den dybe Højagtelse, som jeg i min Hengivenhed nærer for Dem. Vel — har jeg vel? Jeg véd ogsaa, at hvis jeg i mindste Maade havde forsét mig overfor Dem, vilde De øjeblikkelig have trukket Dem tilbage. *De* er et udmærket Menneske, en sjælden ung Dame ... og De kunde gøre et *godt* Menneske ud af mig — bringe mig ud af mine Forvildelser — bringe mig til at glemme mine Daarskaber og føre et eksemplarisk Liv. Jeg har gjort Begyndelsen — den er altid vanskelig ... men naar jeg nu nærmer mig Dem, saa træffer jeg en hel anden Edith, end den, jeg kendte i Fjor. Jeg respekterer Deres Hemmeligheder — De har altid været hemmelighedsfuld og paa samme Tid baade aaben og sandhedskærlig. De Hentydninger, en og anden har gjort — dem har jeg fuldstændig overhørt. Der er ikke Svig skabt hos Dem. Det er det, der fra Førstningen af tiltrak mig saa absolut ved Dem. Saa ung jeg er, saa erfaren er jeg desværre overfor Kvinder. Men Dem — Edith — tror jeg paa. De har været naturlig og elskværdig overfor mig. De har sagt mig, at De netop — under Deres Livsvilkaar — satte Pris paa at have Venner iblandt velopdragne unge Mænd. Jeg tør rose mig af Velopdragenhed — uden at tillægge mig Aandrighed eller sligt. *De* har aldrig smigret for mine daarlige Anlæg, min Forfængelighed, min Fødsel og alt hvad dermed i Reglen følger. Men naar jeg nu kommer til Dem — efter forgæves i længere Tid at have søgt Dem — og naar jeg træffer Dem saa forandret — uden at *jeg* har givet nogen Grund — og naar jeg er, hvad De har kaldt mig, en af Deres bedste Venner ... hvor tror De saa, at jeg — som De jo knapt vilde skænke et Øjebliks Samtale — at jeg uden at lade mig overmande af min Bevægelse? ... aa, Edith, Edith! det er Synd imod mig, hvad De gør nu! — og det er Synd imod Dem selv, at De er bleven vægelsindet og lunefuld — for ikke at bruge Ordet igen: koket! ...

Atter var der Pause. Jeg hørte den unge Officer tage Vejret hastig og dybt. I Grunden holdt jeg af ham — og i Grunden havde jeg ondt af ham. Allerhelst vilde jeg ikke have hørt dette Skriftemaal. Jeg

tænkte mig ham i mit Sted ... jeg tænkte paa overordentlig mange Ting i Ediths lille lyse Sovekammer.

Hun tog Ordet. Hun nævnede roligt hans Navn og sagde til ham i en Tone, som naar man taler til Børn, hvem man holder af og hvem man derfor skænder paa ...

Er De nu ganske vis paa, at De er oprigtig overfor Dem selv og overfor mig? De nævner min Sanddruhed! Jeg sætter Pris paa den — maaske især fordi den er sjælden i den Verden, hvori Forholdene har gjort, at jeg har levet og lever — saa ung jeg er.

De kommer til mig med Bebrejdelser og Beklagelser. Men hvilken Ret har jeg givet Dem til at bebrejde mig noget? Jeg har holdt meget af Dem ... nej, nej, De maa høre rolig paa mig ... og jeg vilde vedblive at holde af Dem, hvis De selv stod i mine Øjne mere som Mand — tilgiv! De unge Herrer har saa tidt talt til mig om den Fortvivlelse, de følte ved det tomme Liv, de førte. Og jeg har altid svaret: den, der uden nogen tvingende Grund kaster sig bort, han er ikke værd det Liv, han fører! Den, der fortvivler f. Eks. overfor en Kvinde — han kan da i det højeste gøre Regning paa den Medfølelse, som man viser enhver ulykkelig. Man vinder ikke en ung Kvinde ved at give efter for alle sine Luner og Indfald — selv om nogle af disse Indfald maaske smigrer hendes Forfængelighed. *De*, som kalder Dem min Ven og som jeg aldrig har lagt Skjul paa, at jeg foretrak for Deres Kammerater, De kan vedblivende ikke overvinde Dem til at tage Deres Premierløjtnants Eksamen ... nej afbryd mig ikke! jeg *véd* af Deres Kammerater, at De stadig søger daarlig Anvendelse af Deres Tid — og at De kaster Skylden paa *mig*, fordi jeg nu og da har vist Dem, at jeg ikke fandt Deres Beskæftigelser en Mand værdig! Hvad kan det saa nytte, at De gør Knæfald for mig? Jeg har været indtaget i Dem — men jeg har rigtignok ogsaa været yngre end jeg er Dagen i Dag. Jeg har Dem meget at takke for — megen Opmærksomhed, megen fornøjelig og ungdommelig Elskværdighed, megen Hensynsfuldhed — som *jeg* ikke altid møder. Jeg siger Dem til Gengæld: vis Deres Kammerater, Deres Familie — og mig — at De ikke blot har ganske sjældne selskabelige Anlæg — som nu og da kan komme en lille Sangerinde til Gode — men at De for Alvor kan vende Taabelighederne Ryggen — tage Dem sammen — tage Deres Eksamen — blive en Mand! Vil De? ...

Han svarede ikke straks. Han mumlede noget, gjorde et Par Skridt — sagde saa højt: De holder ikke mere af mig — og jeg har Lov at tro, hvad jeg vil, uden at jeg derfor nogensinde vil tro andet end det bedste om Dem. Edith! men De *skal* tro paa mig — jeg skal gøre, hvad De siger! .... Farvel! —

Farvel! —

Og hun fulgte ham ud i Entréen og lukkede Døren efter ham.

Jeg traadte ind i Dagligstuen. Hun havde sat sig ved Bordet, med Haanden under Kinden, Ansigtet bortvendt. Jeg satte mig sagte ned ved Siden af hende. Jeg beundrede hende; jeg var stolt af hende — og fandt det dog kun ganske naturligt, at hun havde handlet og sagt saaledes. En fad Kompliment kunde jeg ikke faa frem. Jeg sagde blot dæmpet, at jeg imod min Vilje havde hørt Samtalen — og at jeg var ked derover. Men jeg kunde jo ikke lukke Døren ...!

Hun gjorde en beklagende, misbilligende Bevægelse med Hovedet — saa' stadig bort — og smilede paa den tungsindige Maade, som jeg kendte saa godt og som altid rørte mig dybt.

Edith! sagde jeg og tog hendes Haand. Hun trak den lempeligt til sig og ligesom fortsatte højt sin Tankegang: Og — ikke sandt — naar man saa véd, at hans Familie betragter mig som den farlige Person, der holder ham borte fra Studeringer og Arbejde? ...

Ja, ja Edith! svarede jeg. De har sandelig Ret til at føle Dem hævet over disse Mennesker! ...

Hun rystede paa Hovedet — saa' smilende ud i Luften — vendte sig imod mig og sagde: Paa ingen Maade! — jeg føler mig aldeles ikke hævet over disse Mennesker — har ingen Ret dertil ... men jeg føler i dette Øjeblik nogen Tilfredshed med mig selv. Hvis det da ikke er Hovmod? ... Og hun tilføjede sagte: Det er vistnok hovmodigt af mig — men jeg *har* syntes godt om ham — jeg begriber blot ikke nu, at jeg har det — og endnu mindre kan jeg forstaa, at jeg en hel Vinter var ligefrem syg — lidende — fordi jeg trængte det tilbage, skjulte det for alle andre, og vilde skjule det for mig selv, at jeg fandt ham næsten uimodstaaelig smuk og elskværdig!

Hun saa' hastigt paa mig, trykkede min Haand og sagde: Jeg røbede mig aldrig overfor ham — aldrig ... og jeg er glad derover nu!—

Jeg holdt hendes Haand i min og saa' længe forskende paa hendes rolige Øjne. Saa rejste jeg mig op, glattede hendes bløde, blonde Haar over Panden, og sagde, bøjende mig ned over hende:

De holder ikke af nogen — men De *vil* maaske en Gang komme til at holde af en ...

Hun afbrød mig med en Hovedrysten, hvis Heftighed forundrede mig. Jeg fortsatte:

Mon han da vil forstaa Dem saa godt — og elske Dem saa højt — at han vil kunne indrømme Dem den Frihed i Valget af Venner, Beskæftigelse, Anvendelse for Deres Tid — den næsten uindskrænkede Frihed og Uafhængighed — ikke mindst i aandelig Henseende — som Deres Natur fordrer? Tror De det? —

Hun sad et Øjeblik med Hænderne i Skødet. Saa sagde hun langsomt: Hvis jeg kom til at elske nogen — saaledes som De siger —

saa véd jeg, at den Lidenskab ganske og aldeles, om ikke øjeblikkeligt, vilde beherske mit Sind — maaske forandre mine Ønsker og Vaner, men ikke min Karakter. Jeg har stillet Fordringer — meget mere end De aner — lige til nu. Hvis jeg blev grebet af en Lidenskab, vilde jeg kun fordre det ene: at blive elsket om muligt saa højt, som jeg selv elskede! Jeg har ikke, som de fleste unge Piger i min Alder, behøvet at ty til Bøgerne, for at læse mig Romaner til. Af dem har jeg haft tilstrækkeligt omkring mig. Jeg har ikke faaet Afsmag derfor, men jeg betages heller ikke af Nysgerrighed. De har jo valgt Lekture for mig — og førend jeg kendte Dem, har maaske et Instinkt sagt mig, hvad jeg skulde læse og hvad ikke. Naar jeg nu ret fordyber mig i noget af det ypperste — det, der gaar os Kvindemennesker mest til Hjerte — saa kan jeg tænke ved mig selv: hvor det maa være sødt saadan at *føle* det! Men straks efter bliver jeg bange — for jeg kender mine Følelser og véd, hvor stærke de er. Jeg kender rigtignok ogsaa min Stolthed — men sæt den ikke strakte til! Aa, en Gang stolede jeg fuldt ud paa den! ... og dog! ... men det er *det,* vi ikke vil tale om. Det er unyttigt — og der staar et Sted i en af Deres Bøger: hvad der er unyttigt, er skadeligt! — Nu maa De gaa, for jeg skal klæde mig om! —

Nej, nu vil jeg blive — og pine Dem som sædvanlig, Edith! —

Hun lukkede Øjnene og rystede paa Hovedet: Som om jeg ikke kunde besørge det selv? —

Aa, Edith! — bad jeg — Vil De blot sige, at De holder lidt af mig? —

Men jeg holder jo lidt af Dem! sagde hun smilende og vilde føre mig ud til Døren. Ellers saa' jeg Dem jo ikke hos mig — jeg havde nær sagt paa en hvilken som helst Tid!

Og hun tilføjede, ligesom sig selv uafvidende og idet en Sky lagde sig over hendes Smil: *Dem* er jeg i hvert Fald ikke nødsaget til at se! —

Jeg var allerede halvvejs ude af Døren; jeg drejede mig rask og betragtede hende. Men Hovedet var bøjet, de lange Øjenvipper nedslagne, og om denne Pigemund, paa en Gang blød og bestemt i Linjerne, laa der en lukket Trods, en mut, næsten barnagtig Vrede ... en allerkæreste Vrede, hvis det havde været et Barn.

Men det var Edith — hende, som jeg elskede.

Jeg tog min Hat dybt af og sagde: Frøken! De er en Gaade — en Sfinks ... en, en ...!

En Logogrif! sagde hun og lo. Men denne Latter var bedrøvet; den skar mig i Hjertet. Hun nikkede og lukkede Døren. Jeg stod paa Trappen. Jeg sagde til mig selv: Hun gør Nar af Dig! — og i samme Øjeblik sagde jeg: Hun trænger til Dig — hun lider — men hun er

fordømt stolt ... eller hun er maaske alligevel som den unge Officer sagde: koket?

Og jeg skar Tænder, rev og sled i mig selv, anklagede hende, forsvarede hende ... jeg havde Lyst til at sparke mig selv ... men mest af alt havde jeg Lyst til, at hun skulde have lagt sit smukke Hoved ned paa min Skulder — grædt!

Et nittenaarigt Barn — der lever saa alene — saa fordringsfuldt egenraadigt — dog saa beskeden alene — og som synger smaa graciøse, upaaagtede Sange for et Publikum, der fordrer Knejpens Flothed ...

Aa, til H— med hele Borgerskabet! Der er ikke Mening i det hele — allermindst Mening i, at jeg — den forrykte Ulf — ikke kan tænke mig, at ville dette sælsomme Væsen noget ondt — og dog gerne vilde besidde hende — i hvert Fald ikke kunde taale at tænke den Tanke: en anden skal have Ret her!

Det var en bitter Lære, hun gav mig om de „fortvivlede“.

Maaske hun vilde elske mig, hvis jeg var legemligt — hvad jeg aandeligt er — pukkelrygget?

Jeg tror, at Kvindens Erotik paa Bunden er — Medfølelse.

Ja, *det* tror jeg.

Og dog vilde hun en Gang komme til at elske en Mand lidenskabeligt. Jeg kunde paa Forhaand kvæle ham!

Det Bæst! Det — Mandfolk!

V.

Kære Ven! Hermed sidste Kapitel af denne lille Roman ... for ikke at kalde det sidste Akt af et Drama. Og dog er jeg til Mode, som om jeg, da Tæppet faldt for mig selv, kunde være styrtet — langt bort ud i det store Nirwana.

Det kom saaledes.

Jeg sad der, nogle Dage efter, ud paa Eftermiddagen. Varmen ude fra kom ind gennem den nedrullede Vinduespersienne — og Solens vemodigt gyldne Skær „broncerede“ Stuen, Møblerne, Raderingerne paa Væggene, de opslaaede Bøger paa Bordet. Vi havde ved Klaveret nynnet en lille Sang igennem — fransk — hvortil jeg havde oversat de gammeldags, noget pastorale Ord.

Vil De synge den i Aften, Edith? eller vil De foretrække den: „J'aime le bon vin!“ spurgte jeg.

Jeg har Hovedpine; jeg vil — tror jeg — blive hjemme i Aften! svarede hun adspredt.

Fortræffeligt! Vi tager en Vogn ...

Nej! sagde hun hurtigt, bestemt.

Hun tog sit Lommetørklæde frem og gav sig til at stryge sin Tinding med Eau de Verveine. Jeg saa' paa Gulvet; hun havde revet et Brev ud af Lommen; jeg tog det op og rakte hende det.

Hun saa' ikke paa det, lagde det fra sig paa Klaveret, rejste sig op og stod med Ryggen vendt imod mig.

Edith! sagde jeg sagte. Naar De ikke er rask, saa gaar jeg ... men maa jeg ikke hente Dem her i Aften — til en lille Spadseretur? ...

Nej, nej! hun næsten stampede af Ivrighed med den lille Fod — vendte sig derpaa pludseligt og saa' paa mig med nogle sælsomme Øjne, jeg slet ikke kendte: Jeg vil ikke lyve .... sagde hun ... jeg *kan* ikke se Dem i Aften — jeg venter nogen! —

Edith! sagde jeg bebrejdende.

Hun bøjede Hovedet.

Jeg søgte at gøre min Stemme ganske blid og spurgte hende, om hun da vilde tage den unge Officer til Naade igen.

Hun havde ladet sig synke ned paa en Stol, lagde Hovedet i sine Hænder og laa saaledes halvt hen over Bordet. Jeg stod ved Døren, uvis, med min Hat i Haanden.

Saa kastede jeg Hatten, gik hen, løftede hendes Hoved i Vejret, saa' længe ind i Øjnene ... de stred med en Taare.

Edith! betro Dem til mig — hvad kan jeg gøre for Dem? ...

De? — intet! Gaa blot! ...

Hendes Haand var kold; hendes Blik var koldt ... hun rejste sig, satte Haanden knyttet ned mod Bordet, klemte de smukke Læber sammen — kastede med Hovedet — Næseborene dirrede ... aldrig havde jeg set hende saaledes og aldrig formodet, at jeg vilde faa hende saaledes at se.

Jo! ... sagde hun med et Barns Trodsighed ... jeg venter nogen! Har jeg maaske ikke Ret til at vente — og modtage, hvem jeg vil?

Det har De, Edith! sagde jeg blidt. Men *jeg* har ogsaa Ret til at spørge: hvem?

Den Ret tager De Dem — og jeg nægter at svare! sagde hun.

Saa gaar jeg ud — dér hvor De synger — og gør, hvad jeg aldrig har gjort før ... jeg spørger Deres Kammerater — eller Direktøren — hvem som helst ... jeg skal nok faa det at vide — for jeg *vil* vide det!

Vi stod saaledes og saa' et Øjeblik paa hinanden. Udtrykket i hendes Blik skiftede ... der var ikke længer Trods deri ... en sørgmodig, en ydmyg Stolthed — om man kan sige det. Jeg læste i hendes Øjne; de sagde mig: „Jeg har givet en Mand Ret over mig — jeg tilhører ham — han har meldt sin Ankomst — ham venter jeg!"

Jeg tog Brevet fra Klaveret, lagde det foran hende paa Bordet — spurgte sagte: Staar det deri? —

Hun foldede det om — pegede med Fingeren dér hvor Underskriften stod — og nikkede uden Udtryk i Øjnene.

Tonløst spurgte jeg: Er han — er det Deres? ... Jeg kunde ikke finde Ordet.

Hun knejsede, med rynkede Bryn, lagde sin Haand over Brevet og sagde til mig:

Det er — min Forlovede — min Brudgom — min ... lige meget hvordan jeg kalder ham. Han er Herre i dette Hus — han er kommen tilbage fra Udlandet i Dag ... gaa saa!

Jeg tog min Hat, gik langsomt ud af Dagligstuen ind i Kabinettet ... standsede dér ... tænkte ved mig selv: Aa, det er jo et Sansebedrag — hun har slet ikke sagt dette — Du har hørt fejl, Ulf!

Jeg listede mig tilbage, kiggede ind ad Døren. Hun laa paa Sofaen, med Ansigtet begravet i Puden; hun saa' ikke op, vinkede blot med Haanden, at jeg skulde gaa. Jeg nærmede mig, knælede, greb denne Haand og kyssede den, idet jeg hviskende spurgte:

Er det sandt?

Hun nikkede heftigt — gentagne Gange — trykkede lidenskabeligt Hovedet ned i Puden — bortvendt — som i Angest for at se nogen.

Jeg rejste mig og gik.

Den stakkels Haand! hvor den var kold! ...

Og nu har jeg blot at tilføje, at jeg rejser bort — og at Navnet under Ediths Brev var Philip Halvvig.

XI

Gerhard sad længe bøjet over det sidste Ark. Han stirrede paa det — og smøgede af sin Pibe, uden at være sig bevidst, at han røg den stærke Caporal.

Det bankede paa Døren, og der blev taget raskt i Laasen. Han gik mekanisk hen og aabnede ... det var Annette, som kom hurtigt ind, øjensynligt i daarligt Humør. Hun rev i sin Handske og slog ud mod Røgen: „Uf, den Tobak!"

Gerhard var bleven staaende paa Gulvet, i Tanker. Hun slængte sig ved Skrivebordet, saa' paa Manuskriptet og læste højt Navnet *Halvvig*.

Gerhard gjorde et Par Skridt, lagde Arkene sammen og skubbede dem ind i sin Mappe: „Det er Ulfs Hemmeligheder — som han betror mig — altsaa *mine!*" sagde han alvorligt.

„Aa," svarede Annette — „det kan være mig ganske ligegyldigt ... men jeg synes for Resten, den gode Ulf kunde have andet at ta' vare end fylde Dig med Udgydelser over *min* Veninde — selv om hun maaske ikke har fundet Naade for hans Øjne!"

„*Din* Veninde?" spurgte Gerhard forbavset.

„Ja — naturligvis ... Anna Funch — eller Fru Halvvig ... hvor han nu har opsnuset det!" — sagde hun tankeløst.

Gerhard stirrede paa hende.

„Saa!" ... raabte hun ... „dér slap det mig ud af Munden! Men jeg synes, at jeg en Gang har fortalt Dig, at hun havde været gift med den Grosserer ... aa, der er ikke noget Udkomme med Jer Mandfolk ... det er *Jer*, der er Hemmelighedskræmmere — og Gud skal vide, hvilket Synderegister, I saa har alle sammen, naar man ser rigtigt efter!"

Over Gerhards Læber lagde sig det sælsomme, krusede Smil. Han stod og mumlede to Navne, som han søgte at forbinde ... brød saa kort af og sagde til Annette: „Lad os rejse herfra — lad os tage til Bjergene!"

Hun nikkede, men hørte kun med det ene Øre paa ham. Det væltede frem med Formiddagens Begivenheder. Kandidat Nærøe, som ledsagede Stiftsprovsten, havde været oppe paa Visit hos Mama med Løjtnant v. Norden. Han var paa Gennemrejse ... han og Kandidat Nærøe vilde tage sammen til Marseille — over Rivieraen til Genua — derfra op til Søerne — og maaske Fodtur gennem Schweiz eller gennem Tyrol. De vilde absolut spise sammen i Dag med Etatsraadens og Annette. Men Mama havde sin Migræne — og Papa var inviteret ud. Saa havde de været sammen i de store Magasiner — for at gøre Indkøb. Men Løjtnant v. Norden havde været drillende — og Nærøe havde været sentimental — og Alma havde været med ... men hvad Annette vilde haft af Stoffer, det kunde hun ikke faa ... Paris gik tilbage ... ja, hun vilde begrave sig imellem Bjergene — en lille Tid. Uf! Verden var væmmelig! ...

Gerhard stod, vippende sin Pibe med Ravspidsen mellem Tænderne. Han havde et haardt Udtryk om Munden. Saa kom det krusede Smil ... han sagde til sin Kone:

„Verden er unægtelig noget anderledes beskaffen, end den forekommer i de Ingemannske Romaner!"

„Kys mig!" sagde hun.

„Jeg lugter vist for meget af Caporal!" svarede han.

TREDIE BOG

I

Tre, fire Aar gaaet.

For Gerhard var de gaaet, som for den, der indretter sig i og efter det Milieu, som nu engang findes.

Han og hans Hustru kom meget ud og saa' hyppigt Gæster hos sig. Etatsraad Brynjulfsen var bleven Konferensraad og Teaterdirektør Brynjulfsen. Svigerforældrene havde indført de unge Folk i Byens bedste Kredse. Annette befandt sig dér som Fisken i sit Element. Hun straalede af Lykke, sagde man. Hendes tidligere ekscentriske Tilbøjeligheder havde været den unge, ugifte Dames Søgen efter Surrogater. Nu havde hun fundet Mand, Hus, Hjem, naturlige Venner og Forbindelser! Hun var fornøjelig ved et Middagsbord, henrivende paa et Bal, en flink Værtinde i sit Hjem; og hun tilbad sin Mand! sagde man.

Gerhard var, ude som hjemme, korrekt i sin Fremtræden, med et lille klædeligt Tilsnit efter den Kunstnerverden, han havde tilhørt saa mange Aar i Udlandet. Han arbejdede jævnt flittigt, havde ikke faa Bestillinger, var paapassende i Udtalelse af Meninger, der kunde støde; sagde undertiden sin Mening rent ud, men forbeholdt sig en vis Form, der lidt efter lidt blev ham egen og som gav ham en Position.Blandt de jævnaldrende gik han for at være ærgerrig men tillige noget af en god Kammerat. Han havde lagt sig et Smil til, som, om det ikke var helt aabent, dog var vindende nok. Det behagede ham, at der forholdsvis blev talt lidet ondt om ham blandt de jævnaldrende. De ældre protegerede ham — og kunde gøre det saa meget mere uden Opofrelser, som han intet forlangte af dem. Han var i deres Øjne Konferensraadens Svigersøn — en uskadelig, ikke altfor begavet ung Mand, der nok vilde drive det lige saa vidt, som de selv, en Gang. Han *kunde* jo vente.

I Virkeligheden iagttog han skarpt, kedede sig grundigt med Anstand, havde ingen Kammerater og vilde ingen have. En Mængde Fortrolighed dryssede ned over ham, som over alle, der kan beherske sig. Han besvarede alt med sit Smil, med et Raad, undertiden med sin Pung. Og ingen havde nogensinde beklaget sig over Indiskretion fra hans Side. Han omgikkes ingen eller mange, som man vil, tog altid venligt imod Folk, lyttede opmærksomt til de yngres oppositionelle Klager, smilede ad de ældre, syntes at lade fem være lige, naar han blot havde sin smukke Kone, sit Hus, sine Bestillinger for sig.

Det var blevet en stiltiende Overenskomst mellem ham og hans

Kone, at hun sørgede for Husholdningen — baade den daglige og den ekstra — og for sig selv hvad Toiletter etc. angik. Ogsaa Tjenestetyendet havde hun paa sit Budget. Han betalte Huslejen, Modeller, alt hvad Atelieret fordrede, sin Skrædder og sine andre Fornødenheder af sin egen Lomme. Hans Bestillinger, og nu og da et Arbejde, han solgte i Udlandet, gav ham i disse Aar tilstrækkelige Midler til at leve som Garçon. Til at holde Huset paa den Fod, deres selskabelige Forbindelser fordrede, havde han ikke haft Raad. Men hans Kone havde sin private Formue, og hun ønskede at leve som de gjorde.

De sagde smilende til hinanden, at saaledes var det den „moderne" Maade at leve paa; det smagte altid af de store Forhold.

Han var Iagttager og han kedede sig med Anstand udenfor Hjemmet. Denne By, hvori han nu spillede en vis passiv Rolle, laa aaben for ham som en Bog. Byen var Duodez-Udgave nok til at man snart kunde blive færdig med den. Et Par Aars Leven med i de toneangivende Kredse var tilstrækkeligt. Den havde sit Universitet, sin Højesteret og sin lovgivende Forsamling, sit Kunstakademi og sit kongelige Teater, dernæst Privatteatre, Børsen, Literatur, Middagselskaber og Musik.

Han var selskabeligt med dér hvor „Spidserne" var. Men hvad enten han hørte en Universitetsprofessor ytre sig eller en ledende Politiker, en Børsmatador eller en Højesteretsadvokat, en militær, civil eller kirkelig Embedsmand, en Kunstner eller en almindelig Filister tale — stadig væk spurgte han sig selv: hvad er der i Vejen med disse Folk? hvad er det, de mangler?

Han gav sig selv mange, utilfredsstillende Svar. Om én Ting var han overtydet: der var et Tryk, en stille, nagende Bekymring over alle, som om alle vilde skjule, at det var galt fat!

Om Riget fattedes Penge eller Intelligens — om det var *en* stor Personlighed — eller *nogle* gode Hoveder — om det var en lysende Fremtidsidé — eller blot et almindeligt borgerligt Fremtidshaab, som manglede ... han turde ikke afgøre det; maaske manglede der noget paa alle Kanter.

Sikkert nok, han blev hurtigt færdig med alle disse Folk, der gentog sig selv uophørligt. Resten var Tavshed — efter Prins Hamlets Ord.

Undertiden kunde han i Selskabet høre med en vis Myndighed en Anskuelse fremført, som syntes at gaa i Retning af det tillidsfulde. Han blev opmærksom og nærmede sig vedkommende. Men skuffet maatte han snart erkende, at denne vedkommende enten talte ud af en for gammeldags naiv Opfattelse — som længst var slaaet til Jorden i Virkelighedens haarde Dyst — eller at Optimisten maatte siges

at være professionel, at kunne have eller vente at faa en personlig Fordel af sine lysere Profetier. Og med professionelle Optimister — deres øjeblikkelige Brugbarhed ufortalt — mente Henrik Gerhard ikke at ville tømme noget Løftets eller Haabets Bæger.

Saa kunde han støde paa en Person, korporlig og aandelig sund i Tankesæt og Livsførelse. Det var ikke ofte, at det hændtes. Hændtes det, og følte Gerhard sig fængslet, saa varede det ikke længe, inden ogsaa *denne* røbede sig — ved en uvilkaarlig Ytring — eller ved Mangel paa at turde ytre sig ... og Gerhard gik isoleret omkring, spiste hos Folk, røg deres Cigarer, passiarede med dem, trykkede deres Haand, og tænkte sig undertiden, at han trykkede et helt lille Samfund af sammensvorne Lidelsesfæller i Haanden.

Sammensværgelsen gik ud paa: Vi maa ikke sige, at det er galt fat! men det *er* galt fat! og hvad skal Enden blive? —

Han slog sig til Ro med, at det i hvert Fald vilde blive — som det det allerede til Dels var — et fælles Skibbrud.

Han var Iagttager og han kedede sig med Anstand indenfor Hjemmet.

Han saa' disse Mennesker komme og gaa hos sig, saa' dem gøre Kur til sin Kone, trykkede deres Hænder, ønskede dem Velbekomme og sagde dem Godnat.

Han saa' og følte alt dette som i en Døs og Dvale. Men den var ham i Grunden ikke ubehagelig. Han havde indrettet sig derefter, og han sørgede for, at der intet udenfra alvorligt kom og ruskede op i ham. Han omgikkes sin Kone spøgende, stundom lidt raillerende, levede ganske behageligt med hende, holdt undertiden lidt af hende, fandt sig ikke beføjet til at paalægge hende nogen Tvang, morede sig endogsaa paa en ganske godmodig Maade over den Opmærksomhed, man viste hende, idet han ved sig selv sagde: Jeg har jo ogsaa fundet hende smuk og pikant!

Ved en enkelt Lejlighed, hvor det bakkantiske var kommen op i hende og hvor hun havde været temmelig uforsigtig, tog han sig for at skænde lidt. Hun saa' forbavset — dernæst forskende paa ham ... tog ham sluttelig om Halsen og kyssede ham. Han kunde hverken lide hendes Blik eller hendes Kys. Hun sagde spøgende: „For Resten har min strenge Hr. Gemal *sin* Frihed!"

Og spøgende svarede han: „Sæt jeg en Gang vilde bruge den?" —

„Aa, med *Dig* er det en anden Sag; for *jeg* beregner intet; jeg er blot saadan, som Du har lært mig at være!" svarede hun.

Han vilde svare heftig, men tav, rynkede Brynene og gik oven paa i sit Atelier. Dér havde hun — efter en sejg Kamp fra hans Side — ikke Lov til at forstyrre ham.

Saa blev hun frugtsommelig mod Slutningen af deres Samlivs første Aar.

Det optog hende, som det optager de fleste unge Koner. Han tog det, som de fleste Mænd plejer at tage det. Han fandt sig med jævnt godt Humør i hendes smaa Luner, i den stigende Irritabilitet afbrudt af forøgede Ømhedsperioder og atter af Smaaklynkeri, en naturlig Tilbøjelighed til at ville beklages og et elskværligt Koketteri med Tilstanden.

Svigermama kom nu hyppigere i Besøg end ellers. Det kedede ham. Det plagede ham ogsaa, at hans unge Kone saa ganske gik op i Tanken paa sig selv — og ikke mindst plagede det ham maaske, at hun ogsaa udenfor Huset skulde inddrage Folk i, hvad der dog endnu laa i en fjernere Muligheds Skød. Hun opgav ikke Selskabeligheden —hun snarere søgte den med forøget Interesse og syntes i Paaklædning og Miner at sige alle: Der forestaar noget — kan I gætte hvad?

Han følte sig generet, latterlig; han var sky nok i Forvejen overfor al familiær Berøring. Han kom med sagtmodige Farestillinger — de gav kun Mundhuggeri og Smaascener til Resultat. Han fandt sig ganske særligt ilde tilpas i sit Hjem.

Og bestandig murrede det inden i ham — ligesom en Sjælens Tandpine: Det er din egen Skyld, Henrik Gerhard! Hvorfor førte Du denne unge Kvinde til dit Hjem? —

Men han svarede sig selv med en Skuldertrækning: Vi gifter os jo til syvende og sidst med en Kvinde. Hvem det bliver, afhænger af Tilfældigheder. Og er man gift, plejer man at faa Børn! —

Var endda Barnet der! Han kunde undertiden glæde sig til, at det skulde komme. Han vidste i hvert Fald med sig selv, at han vilde blive glad, naar det kom.

Men pirreligere og pirreligere blev Annette. Og hun var endda, efter eget og kyndiges Udsagn, knap halvt henne.

Han besøgte et Par Gange Anna Funch. Fru Funch havde ikke gjort Visit i Villaen, siden det unge Par var kommen hjem fra Bryllupsrejsen, og Gerhard vidste at respektere, hvad der holdt Veninden fjernet ikke blot fra Huset men fra det hele Kvarter. Hvem sagde, at hun ikke tilfældigt kunde træffe sammen med sin tidligere Mand. Han ejede jo baade Villaen og Grundene rundt omkring.

Gerhard traf undertiden i Selskaber Grosserer Halvvig. De talte konverserende sammen, havde nu og da et Berøringspunkt i Anskuelser, trykkede hinandens Haand og skiltes. Gerhard havde intet imod ham — syntes jævnt godt om ham — men følte sig dog behagelig berørt, naar han vidste, at Halvvig atter gik paa Rejse. Underligt nok, Gerhard havde nærmest en Opfattelse af denne Mand som naiv.

Forholdet mellem Anna Funch og Annette var vel ikke kølnet; men den ene levede udelukkende i Byens Østerkant, besørgede sin Skole og sørgede for sit Hus og sin lille Dreng. Den anden levede i

nygift Selskabelighed. De skrev til hinanden — i Begyndelsen en Gang om Ugen — saa's en sjælden Gang; — hver havde sit.

Gerhard besøgte Anna Funch. Nu havde hun Pensionærer, og hun havde Informationer hjemme. Hun var meget optaget ... det forekom Gerhard, at hun gjorde sig særlig Umage for at være optaget. Han legede med Drengen, medens han ventede paa Moderen, og — han blev ganske sær til Mode ved at mærke paa sig selv, hvorledes hans lille Yndling optog ham nu mere end før, og hvilke besynderlige Strømninger der gik igennem hans, Mandens, Sjæl, naar disse Barneøjne saa' paa ham og syntes at spørge ham: Kender Du min Moder? kender Du min Fader? — kender Du maaske en, som ikke er min Moder, men som staar min Fa'r nærmere end min Mo'r længe har gjort, og som jeg lige saa lidt véd Besked om, som jeg véd Besked om alle disse Livets slyngede Traade, der kaldes for Tilværelsen? ... hvad Onkel Henrik? —

Han kunde da vemodig sidde og stirre paa Drengen, indtil denne utaalmodigt kastede sig om hans Knæ, eller fornærmet vendte sig bort fra det Stykke Legetøj, som „Onklen" havde bragt.

Kom da Anna Funch ind, med sit rolige, smukke Smil, og trykkede hans Haand paa denne hjertelige Maade, som nu engang var hendes Maade, saa kunde ogsaa de to sidde og stirre paa hinanden — eller samtidig hen paa Drengen, naar de ikke fandt, hvad de skulde tale om.

De fandt det sjældnere og sjældnere. Enhver ventede paa, at den anden skulde gøre Begyndelsen. Men en Begyndelse har de lange, fine Traade efter sig — et helt indfiltret Væv af Traade. Og de tav, talte om Avisnyheder, skyndte sig enhver for sig med at være den mest vidende — indtil de kom til at smile, og en Rødme fløj over Fru Funchs smukke Træk — smuk, som enhver Kvinde, der bærer paa en Hemmelighed, den hun helst vilde dele med *den* Mand dér, hvem hun har mere end Venskab for, og som hun dog ikke har kunnet skænke sit Hjerte.

De tav. Gerhard havde draget Drengen ind til sig og kyssede ham paa Hovedet. Fru Funch saa' paa Gerhard; han rødmede, da han mødte hendes Blik. Hun vidste, at han kendte hendes Hemmelighed; men *han* vidste — nu vidste han det — at denne Kvinde dér gemte en anden Hemmelighed, som hun mod sin Vilje røbede ham ved stadig at undvige Spørgsmaal om Annette — hvordan de havde det sammen — om han holdt af hende — om det dog ikke havde været en Forhastelse?

Saa sagde hun smilende, rolig som altid: „Naa — og Annette ...?"

„Jo-o" — svarede han, stadig klappende Drengens Hoved og for-

søgende sin muntreste Tone ... „Annette er paa bedste Veje til at blive en forhaabenlig lykkelig Moder. Men det vidste De vel?" —

„Nej!" svarede hun og rejste sig bevæget. „Det vidste jeg ikke! Annette har ikke ladet høre fra sig længe, og se hende gør jeg jo næsten aldrig mere. Men hun vil blive lykkelig derved — ikke sandt, det tror De ogsaa?"

„Jeg haaber det!" sagde han. „*Jeg* skulde blive overordenlig henrykt over saadan en ... saadan en, som han dér!" —

„Eller en lille Pige?" lo hun.

„Ja — eller en lille Pige!" lo han. „Maaske *helst* en lille Pige. Drenge bliver i Reglen ikke stort andet end til Fædre ... og Fædre er ...!"

Han afbrød sig, bed sig i Læben og saa' ned i Gulvet. Saa blev de forstyrret. En af Pensionærerne vilde tale med Fruen.

Han vidste med sig selv, at han vilde undgaa at komme dér; og dog havde han intet Steds hellere villet føle sig hjemme; ingen vilde han snarere have betroet sig til, søgt Deltagelse hos. Denne lille Dreng var han kommen til at elske — og hvis en Mand virkelig kan staa i et Venskabsforhold til en Kvinde, hvad han dog under givne Forhold kan, saa følte han sig som Ven til denne Drengs Moder.

Han vilde undgaa at komme dér; men ogsaa hun paa sin Side undgik ham — det var kendbart. Saa blev han borte. En af de sidste Gange havde han truffet Overgaard i Fru Funchs Dagligstue. Hvad vil dog den Skeptiker her? havde Gerhard spurgt sig selv. Og det ærgrede ham, at han traf ham. De tidligere gode Venner hilste køligt paa hinanden. Overgaard snærtede ham lidt for hans „Konservatisme". Gerhard svarede skarpt, at det var ham ganske ligegyldigt, hvad man antog ham for at være ... han havde ingen Parti-Mening og vilde ingen have. Det overlod han til Professionisterne! — Og de begyndte at strides om Politik ... tog sig i det, og brød af, som gode Hoveder, der ikke ville rage uklar paa *saa* lidt.

Men Brodden sad i Gerhard. Hvor han nu kom hen, fulgte denne Tanke ham: de antager Dig for at have *taget* dit Parti ... de antager, at Du har taget Dig denne Kone ... alt sammen for at komme til Vejrs ... Du er en Fiffikus i deres Øjne!

Og han mærkede, hvor vanskeligt det var ham at bevare sin vundne Ligevægt, sit overlegne Smil. Han kom med Sarkasmer i Selskabet ... man lod, som man overhørte dem. Konferensraaden tog ham ved Lejlighed til Side og gav ham et faderligt Vink: Der er to Ting, man ikke rører ved — det kgl. Teater og Forsvarssagen! Værsaaartig — dér er Privatteatrene, Venstreførerne, Fritænkerne, Socialisterne ... skær løs paa dem! dér er Stof nok ... og man behøver jo ikke at gaa udenfor visse Grænser. Lidt kirkeligt Frisind skader ikke

... lidt Statssocialisme flatterer ... blot ikke plumpt! Jeg selv beskyldes for at være „liberal" — men det kommer mig just til Gode, naar jeg skal forhandle med *mine* Pappenheimere! —

II

Gerhard blev mere og mere utilfreds med sig selv; og han kedede sig frygteligt.

De Ting, han malede, tiltalte ham ikke. Han drev det som en tvungen Sag. Med hans Raderinger var det ganske gaaet i Staa. Og hans Bladvirksomhed faldt ham for Brystet. Han blev meget lydhør, meget fintfornemmende overfor hvad de jævnaldrende sagde og skrev om ham. Endnu havde han det overlegne Smil; men dette Smil hviskede: de har Ret; Du er ikke Maler!

Hvad var han da?

Aa hvad; man skulde blot ikke være vigtig. Hvad kunde de andre?

Han følte, at dette ikke var sandt; for der var nogle af de andre, som kunde. Og just dette skrev han i sine Artikler. Han var sikker paa, at han var retfærdig. Han *vilde* være det. Han vilde blot ikke bøje sig for en Klike.

Og saa talte han dog maaske for en Klike. Var ikke de ældre saa venlige imod ham? Vilde de maaske have været det, hvis han ikke i det mindste *regnedes* for at tilhøre dem?

Han kunde ikke tale med sin Kone derom. Hun vilde ikke have kunnet forstaa ham. Havde hun forstaaet ham i Paris? ... nogensinde?

Hun var tilmed nu saa aldeles optaget af sin Tilstand, den hun tog med sig over alt — koketterede med.

Han sluttede sine Betragtninger over sig selv saaledes: Du er ikke Maler. Den Kunst *fylder* Dig ikke — Du magter den ikke — eller den giver Dig ikke Opgaver! Du er heller ikke Forfatter — skønt Du kunde fristes enkelte Øjeblikke til at tro det. Du er næppe nok Journalist af Rang. Du er maaske det, som Du sagde hin Formiddag i Paris til din Svigerfader? Ingenting!

For at være noget til Bunds, mangler der Dig en aandelig Atmosfære, der kan ilte din Fantasi — maaske en Lidenskab, der kan tænde dit Blod, bringe din Hjerne til at gløde ...!

Er Du din Kones Mand? Du *anses* i hvert Fald for at være det! ... De siger det ikke højt — men de tænker det. Du kedes derved, væmmes derved, lider derunder.

Du kan jo gøre Kur! sagde han pludseligt til sig selv. Mon det endnu vil lykkes?

Han saa' sig om i Selskabskredsene.

Naar han med sin Kone under Armen — for nu vilde hun altid have hans Arm — sejlede ind i en halvmørk Dagligstue førend et Middagsselskab — eller i den oplyste Sal ved et Aftenselskab — saa vidste han godt, eller tænkte, at han var komisk. Men naar han havde faaet hende placeret — og der var stadig Kavalerer, for hvem hun var interessant paa flere Maader — saa tog han Oprejsning. Det blasérte havde aldrig ligget for ham. Kvinderne havde i Reglen kunnet lide ham; maaske fordi han havde gjort sig saa liden Umage. Han paatog sig et blasért, udfordrende Væsen, var underholdende, fuld af Anekdoter, Rejseerindringer, kom samtidig med lette Hentydninger til en og anden fortune cachée ... og han brugte ikke lang Tid for at opdage, at vor højere Dameverden ikke er fuldt saa utilgængelig, som den finder det passende med de smaa Forholds Tarv at simulere. En Duft af udenlandsk Nimbus omgav ham endnu — og skønt han havde Humor nok til i sit stille Sind at smile baade ad sig selv og ad de let-paavirkelige skønne — og skønt han i alvorligere Øjeblikke fandt denne Flirtation indholdsløs, dum — saa var han et Mandfolk: han havde et tomt Rum inden i sig — og følte sig smigret, naar det fyldtes med Smil, Øjekast, Haandtryk.

Han gjorde endogsaa meget stærkt Kur til to rivaliserende Damer — en Godsejerfrue og en højere Embedsmands Kone. Han morede sig ved at drille dem med hinanden — fange deres Tilbøjelighed: den enes for det romantiske, den andens for det skeptiske. Og da han var sikker paa, at de i deres indbyrdes Væddestrid — snarere end i deres Betagethed — ikke vilde være utilbøjelige til at lade det komme an paa endogsaa alvorlige Prøver ... saa trak han sig tilbage.

Men ikke førend hans Kone havde lagt sig lige saa alvorligt imellem.

Annette skinsyg — det var noget nyt for ham. Men maaske skyldtes det hendes Tilstand.

Han behandlede det spøgende. Hun svarede med at græde, førend de gik i Selskab. Han foreslog hende, at de skulde blive hjemme. Nej, hun vilde ud! Sæt at hun ikke overlevede *det* ... saa havde hun dog moret sig, nydt Livet, i de Maaneder indtil hun ikke længer *kunde* vise sig ude!

Han bøjede sig for Logikken; og de tog ud sammen. Men nu iagttog hun ham bestandig ... ærgrede, pinte ham. Han gjorde sig til Automat; hun var om ham alle Steder, sendte ham straffende Blikke over Bordet, lænede sig til ham, naar han vendte Nodebladet for en Dame — faldt ham i Talen — gjorde ham umulig.

Der kom en dump Vrede, et Had op i ham. Oftest sad han paa en Kanapé, i en Krog, sørgmodig alene eller snakkede med gamle Damer, gigtsvage Herrer. Han kunde da imellemstunder blive livlig.

For Pokker! han *vilde* ikke lade sig tyrannisere. Han brændte sine Fyrværkerier af … han greb sig undertiden i at have laant dem af Ulf … og hans Kone applauderede larmende. Saa blev han straks tavs.

En Aften stod han ved et Klavér i Selvbebrejdelser og Selvprøvelse. En ung Dame fra Provinsen … som havde haft en varm Anbefalingsskrivelse med fra hans gifte Kusine, og som Gerhard og Annette i Forening havde indført i Selskabslivet … en livsglad, kvik og naturlig Pige sang paa Opfordring en ikke ganske ny Sang.

Gerhard lyttede. Det var, som bøjede Træer sig susende over hans Hoved — som rislede lette Aaløb af Sted, muntert over Stok og Sten — og med et faldt Sommeraftnen paa — Juninattens Skær tindrede ham dæmpet-fortroligt i Møde — et blondt, blegt, yndefuldt Hoved vendte Ansigtet imod ham — saa' ham ind i Øjnene … Edith!

Gerhard trak Vejret dybt. Sangen var til Ende. Han bøjede sig hastigt ned og hviskede: „Frøken, syng den Sang endnu en Gang — jeg beder Dem!"

Han mærkede ikke, at Annette var traadt hen bag ham. Han bøjede sig og fulgte med Øjnene Noderne — saa' langt, langt bort ud over Noder, Klavér, den spillende, den syngende … saa rykkede det i hans Arm:

„Henrik dog! hvordan er det Du bær' Dig ad!"

Han vendte sig … et spydigt, fortrukket, næsten grimt Ansigt stirrede paa ham. Det var hans Kones.

„De undskylder min Mand, Frøken! Han er saa nærsynet!" sagde hun til den unge Pige med en Latter, der bragte de nærmeste til at studse.

Den unge Dame rejste sig, blodrød, ilde til Mode.

Gerhard tog hendes Haand, trykkede den ærbødigt og takkede hende.

„Nu gaar det for vidt!" raabte Fru Gerhard og rev sin Mands Arm til sig. „Kom! Vognen skal ikke blive ved at vente paa *Dig!*"

Man gjorde Plads for Parret … en højst ydmygende Sortie for Gerhard. Han var bleg, mælede ikke et Ord, hjalp sin Kone Overkastet paa, fik hende ind i Vognen.

Der taltes ikke en Stavelse under Kørslen. Han hørte Annette smaahulke; det rørte ham ikke.

De kom hjem, gik ind i Spisestuen sammen; han aabnede Døren til Sovekammeret, pegede og sagde: „Gaa ind — gaa i Seng!"

Hun græd: „Henrik!" …

Han stillede sig foran hende, med korslagte Arme; hans Læber skælvede:

„Dersom Du nogensinde drister Dig til …!" fik han akkurat sagt.

Annette havde set ham ind i hans Øjne; og med et Skrig styrtede hun om paa Gulvet .

Pigerne kom ind. Han løftede sin Hustrus ubehjælpsomme Skikkelse op — bar hende ind paa Sengen ... hun jamrede: „Aa Gud, hvor jeg lider! Tænk, om det var det!“ Og hun hvinede og raabte: „Hent en Læge ... jeg dør!“

Han gav Pigerne Ordrer, og sprang selv efter en Læge. Den nærmeste var ude; den næste traf sig at være en Studenterkammerat. Gerhard forklarede med faa Ord Tilfældet. Lægen havde allerede hægtet sin Flip af, lagt sin Kravat og vilde formodentlig i Seng. Han smøgede Frakkekraven op om Halsen, stak nogle Sager til sig, kradsede noget op paa et Blad af sin Lommebog og sagde til Gerhard:

„Ind paa Apotheket og hent dette! Ligeledes noget Is! Jeg gaar lige hjem til Deres Kone! De kommer, saa snart De kan!“ —

„Hvad tror De?“ ... spurgte Gerhard urolig.

Lægen trak paa Skuldrene: „En *fausse couche* — antager jeg!“

„Livsfarligt?“ spurgte Gerhard.

„Vi haaber altid paa *Liv!*“ sagde Lægen. Og de skyndte sig begge af Sted.

III

Denne Nat tog *det* Haab med sig, som Gerhard — snarere end Annette — havde sat til Fremtiden.

Den lange triste Nat havde nær taget den unge, blomstrende Kone med sig ud i det Mørke, hvor alle Frugter tilintetgøres, alt Haab dør — eller et ubegribeligt Haab spirer.

Der fulgte et langt Sygeleje og en længere Rekonvalescens. Da Annette første Gang var ude igen og sad i Vogn ved Siden af Gerhard, syntes han, at han aldrig havde set hende saa køn — at hun maaske slet ikke havde været smuk før. Der var kommen som et Drag af fint, indadvendt Liv i hendes Skønhed; hun lod ikke Munden løbe, talte blidt, med Forstaaelse — næsten fornuftigt, syntes han, om mange Ting og deriblandt om deres Samliv.

Han fortrød da mangt et bittert Ord, angrede sin Mangel paa Overbærenhed, lovede i sit stille Sind, at han skulde gøre sit for at skabe dem en ny Fremtid.

Og dette til Trods for Konferensraadens Ord.

Gerhard havde med sin Svigerfader haft det første Forsøg paa en fortrolig og alvorlig Samtale under Annettes Sygdom. Konferensraaden havde sagt: man skal aldrig fortryde noget — aldrig indrømme en begaaet Fejl — aldrig tage et sagt Ord i sig igen ... thi alt dette vil man komme til at fortryde!

Det blev ved denne ene Gang, at de to Mænd talte fortroligt og alvorligt sammen.

Saa tilraadede Lægen en Baderejse — Jernbade og derefter en Efterkur iblandt Bjergene.

De tog til Franzenbad og laa dér nogle Maaneder. Annette rettede sig som en Staalfjer. De tog til en afsides Dal i Kärnten. Den unge Frue struttede af legemligt Velbefindende. Hun pludrede, spadserede, gik Bjergture, klædte sig ungdommeligere end nogensinde, fremhævede en voluptiøs Ynde, som havde afløst Rekonvalescensperiodens Smægten.

Gerhard havde sat sin Lid til denne Rejse, haabet paa en „Forvandling". Han indrømmede, at han havde en smuk Frue — at de tog sig ud sammen. Han føjede hendes Luner, fandt sig i hendes Barnagtigheder, deltog endog i hendes Narrestreger, saa længe hun med noget Skin af Ret kunde gøre Følgerne af hin fejlslaaede Forventning gældende. Han endte i den bestemte Overbevisning, at de var to for hinanden fremmede Mennesker. Men smuk var hun; og han var Kunstner.

Han spurgte sig, om han da ikke kunde blive skinsyg i det mindste. Paa Anledning lod hun det ikke mangle. Den afsides Dal fyldtes efterhaanden med „Sommerfrischler". Letlevende, muntre Sydtyskere og Stedets garnisonerende Officerer summede som Bier omkring „Blomsten fra Norden". Hun morede sig over Galanterierne — tog dem som skyldig Tribut — havde maaske i sig selv tilstrækkeligt nordisk Flegma, til ikke at lade Hovedet fordreje paa sig ... viste i hvert Fald paa dette Punkt mere forstandig Beregning end Damer af et sydligere Temperament.

Han fandt, efter nærmere Overvejelse, at han i Grunden morede sig over, at hun morede sig. Og han sagde til sig selv: Aa hvad, hun er brav borgerlig ... naar alt kommer til alt!

Og inderst i ham hviskede endnu hans Egenkærlighed: hun er forelsket i Dig ... hun gør ingen Dumheder!

Da han saa' hende vel anbragt i den muntre Selskabskreds — Herrer og Damer — og da han selv trængte til fornyet Luft, frisk Luft paa Højderne, bad han hende spøgende om Orlov i nogle Uger. Og spøgende svarede hun, at Orloven var bevilget ... men at han dog ikke skulde blive altfor længe borte — naar han ikke vilde risikere at finde Pladsen optaget ved hendes Side!

Der var kommen en vis frivol Tone imellem dem; og han svarede, at Pladsen ved Bordet overlod han frit til hvilken som helst køn Officer ... han forbeholdt sig kun, som Ægtemand, at vide en anden Plads ubesat!

Hun slog efter ham med sit Lommetørklæde. Og han gav sin lille

Gemsejægerhat et kækt Tryk, svingede sin Alpestok og kyssede paa Fingren, idet han steg op ad den nærmeste Fjældskraaning. Hun vedblev at vifte ... og højt oppe fra saa han endnu sin smukke Kones letkendelige Skikkelse. Paa en Gang standsede han: „Mon Du ikke gør en Dumhed!" mumlede han. „Hvad er det dog for et Samliv, dette? At behandle alt mellem Himmel og Jord som Bagatel ... hvad kan der komme ud deraf?

Aa blæse med Grublerier! Lad den friske Vind paa Højderne blæse mig frisk og sund! Jeg bliver jo syg dernede — en Blanding af en Pedant og en Laps, en Nar og — en Ægtemand! Frisch auf, Henrik Gerhard! Du har tre Ugers Ferie til at finde Dig selv igen „paa Vidderne"."

Fandt han sig selv? Han fandt sig strejfende alene omkring „über Berg und Thal" — oftest, naar Ensomheden trykkede ham, sammen med naive Jægersfolk — paa „Almen" — blandt Køer og Geder — i Sennhytterne mellem brune, storøjede, barbenede Piger, der sang deres sloveniske, melankolske Sange omkring de knitrende Arnebaal. Han kunde sidde Aften efter Aften i en saadan Røgstue — lyttende til Sangen uden at kunne meddele sig gennem Sproget til disse mere eller mindre uvaskede Naturbørn. Da han ikke gjorde Kur til Pigerne — ikke engang til de smukke — da *de* saa vel som Omgivelserne var ham en Del af Naturens urørlige Primitivitet — da han var stilfærdig og dog hyggelig-ligefrem — saa blev Pigernes Burscher snart Go'venner med ham. Burscherne — Jægere, udtjente Soldater fra Bosnien og Herzegowina — talte Kärntnertysk. De var Citherspillere, Improvisatorer — og mangen en djærv „Schnadahüpfl", mangen trohjertig Vise blev Lønnen for hans Elskværdighed i Omgang. Han følte sig selv naiv stemt, harmløs i Sindet, frisk paa Legemet, sund i Sjælen. Han glemte, at der var en „Dal" dernede, med Kurgæster og Sommergæster, med Pjank, Lefleri, skruede Aandrigheder og utilslørte Flovser. Han glemte næsten, at han havde en Kone.

Saa traf han nu og da paa en vagabonderende Turist, en, der søgte Ensomhed og Glemsel, som han selv. Det endte med, at tre, fire saadanne Mænd kom til at dele Barak paa samme Alm. Luften i Nærheden af Sneregionen gjorde meddelsom — eller der laa noget fælles bag. En højtstaaende østerrigsk Stabsofficer, som havde gjort de sidste tyve Aars Felttog med, og som kendte og kunde meddele alle de østerrigske Dumheder. Ingen Steds findes maaske et saa loyalt Folk som i Østerrig; ingen Steds „schimpfer" man Regering og Administration som dér. En nordtysk Arkitekt og Ingeniør, for hvem en stor Del af den preussiske Statsmekanisme laa aaben — og som ikke stak sin Viden under Stolen. En fremragende Wagnerianer — men ikke wagner-gal Musiker og Forfatter, som bidende-sørgmodig revsede

Kunstens og Literaturens Forfald! Der var Samtaler — Stof til Eftertanke — Emner til videre Bearbejdelse; og Gerhard gav sit Besyv med, opfriskende sine egne Rejse- og Livserfaringer — skaansom overfor det lille Land, han tilhørte, men dog paavisende, hvor Skoen trykkede derhjemme.

Den trykkede — blev de fire Mænd enige om — over hele Samtiden.

Evropa gik haarde Tider i Møde.

„Lykkeligst den, der ingen Børn har!" sagde Stabsofficeren og stillede Hanen i Ro paa sin Jagtbøsse.

Saa tog Gerhard tilbage igen til Dalen og Feriegæsterne. Han havde udstrakt sin Orlov yderligere en Ugestid; han kom, mindre som savnet end som uventet, for at beundre den Behændighed, hvormed Annette endnu vidste at holde to rivaliserende Tilbedere akkurat ved Grænsen for den varmt tempererede Zone. Han ærgrede sig lidt — nogle smaa Rivninger — Forsoning og Opbrud. „Efterkuren" iblandt Bjergene var endt; Høsten stod for Døren. Og der var noget, som hed Hjemmet.

Endnu tilbragtes den sidste Del af Aaret i Wien. Invitationer manglede ikke. For Hr. og Fru Gerhard stod kunstneriske, militære, politiske, adelige Kredse aabne. Naar en Dame er smuk og taler lidt fransk — saa er hun velsét blandt de glade Wienere. Man er ikke dér saa fordringsfuld — heller ikke saa forvænt — som i Paris. Og Gerhards Kone var køn, elegant klædt, talte daarligt tysk og temmelig flydende fransk.

For Gerhard stod det militære Casino aaben; han blev introduceret af sin Alm-Kammerat. Og han kom blandt de fremragende Kunstnere — de store Skuespillere — store Sangerinder — i politiske og literære Kredse — hos adelige Familier. Han og hans Kone mødte over alt den ligefremme Venlighed, den naturlige, lette Imødekommen, støttet paa Intelligens og fordomsfri Livserfaring, som er et Særkende ved den „store" Verden og ikke mindst den sydtyske store Verden. *Han* var over alt en opmærksom, taktfuld Iagttager; og *hun* lod sig fetere.

Det morede ham, at hun gjorde Lykke, at hun i hvert Fald ikke blev oversét som en Ubetydelighed, som gauche. Han syntes — og han glædede sig derover — at de begge repræsenterede deres lille Nation smukt. Der var blevet en Rest af den friske Elskværdighed tilbage hos ham fra Almen. Saa lod han gerne de smukkeWienerinder betegne ham selv som „der trockne Däne". Han nød Musik, Skuespil, verdensdannede Mænds Samtaler; han eftertragtede ikke at gøre Lykke hos Damerne; han syntes, at han — som Byron siger — havde „leget ud". Ganske vist bragte hans Observationer ham til den Erkendelse, at de

øvre Lag i Mellemevropa mere og mere hjemfaldt til Pessimismen. Men han syntes, at naar han *selv* holdt Ryggen rank og Hovedet oppe, saa vilde han kunne producere „Livs-Værdier", hvor han saa kom hen — ja selv, naar han atter landede derhjemme, hvor det kneb med Værdierne. Han gik ud og ind i en berømt wiensk Sangerindes Hus — lærte i hende et stort Menneske at kende, en Kvinde, hvem Sladderen ikke skaanede, men som, behæftet med Lyder og Fejl, forekom ham at være Indbegrebet af den sydtyske Races Fortrin, en Kunstnerinde befriet for baade Kvindens og Artistens *smaa* Egenskaber. Han lærte i hendes Mand en Adelsmand at kende, som vilde have ladet sig dræbe for hende — men aldrig gjort sig selv eller hende latterlig ved en Pukken paa Gennemsnitsmoral og Lærebogsdyd.

Sammenlignede han tilfældigvis Annette med en saadan Dame ... saa blev han forstemt og ønskede aldrig at vende hjem.

Saa tog de — i Begyndelsen af det nye Aars Vinter — hjem til Danmarks Hovedstad.

IV

Atter gik en Tid; og han syntes at han henlevede sit Liv i en Købstad — en eller anden liden Residens-Flække i et halvforglemt Fyrstendømme.

Han bestemte sig for aldrig at forlade sit Land mere — ikke paa længere Udflugter end for fjorten Dage. At have været ude — og at komme tilbage igen, det virkede ligefrem deprimerende.

Han kunde ikke faa fat paa Menneskene herhjemme — og ikke paa sig selv. Det var, som havde hverken han selv eller de andre faste Konturer. Han vilde gribe en Person, en Situation — politisk, literær, social, kunstnerisk — og han fik en Stump Frase, en beskeden Ængstelighed eller en lidt fedtet Snuhed imellem Fingrene.

Det gik ham — paa en Maade — som Studenterne i Auerbachs Kælder. Han kunde undertiden — hypnotiseret af Læsning i Goethe — forestille sig, at han rakte Armene ud imod Skønhed, Begejstring, Aand ... og han stod med en kedsommelig Filister-Næse i Haanden.

> Zum Teufel ist der Spiritus,
> Das Flegma ist geblieben.

Han fandt sine Svigerforældres Hus ganske saa velanstændig-idéforladt, som da han sidst havde været der med Annette. Det sagdes, at Konferensraaden styrede Teatret fortræffeligt. Gerhard fandt, at Teatret — Teatrene — virkede under en Mangel paa kunstnerisk

Nerve, paa frisk Tilgang af Kræfter, paa Publikums opdragende Indflydelse. Publikum lige glad, hvad man saa bød; Kunstnerne lige glade; Kritiken jævnt lige glad — med lidt oppositionel Hyssen.

Og som det kongelige Teater, saaledes nogenlunde jævnt Politik, Kunst, Videnskabelighed, Samfundsliv.

Kongeligt dansk det hele — med lidt snærrende Oppositionshyssen. Ingen Revolution i Udsigt; ingen Lidenskab paa Brædderne; intet „Folk" i Anmarch. Bedsteborgeri, Flagen paa kongelige Fødsels- og Mærkedage, Rigsdagskævl ... Tivoli!

Ak, Ulf! Ulf! ...

Og Ulf var borte — havde forstukket sig et Sted — snart hist, snart her, i Udlandet — syg — trængende ...

Gerhard havde gennem Skyggen rakt ham en hjælpende Haand ... men personlig havde det ikke lykkedes Gerhard at træffe ham i Udlandet — og det var ikke muligt at faa at vide, om han var taget eller vilde tage hjem. Skyggen var paa det Punkt uigennemtrængelig hemmelighedsfuld.

Med Annette levede han i en Slags bevæbnet Nevtralitet. Han lod hende have sin Frihed; de mødtes ved Maaltiderne, tog ud sammen — kedede sig over hinanden, naar de skulde tilbringe en Aften sammen hjemme.

Nu sagde Gerhard ved sig selv: Bliver det saaledes ved, gaar Du aandeligt til Grunde!

Han søgte over iblandt Oppositionen. Men hvad var Oppositionen? Fire, fem — eller flere — dybt adskilte Grupper af Mænd, der gensidigt mistænkeliggjorde og modarbejdede hinanden. Ved enkelte Lejligheder en fælles Aktion — der lige saa hurtigt løb ud i fælles Klodsethed, efterfulgt af fælles Modløshed. En Presse, der brugte et Sprog indbyrdes, som delvis berettigede Modstanderne til *deres* Tone ... to, tre gode Hoveder, der vred sig under fortvivlede Anstrengelser for dagligt at bearbejde en lunken, vranten eller lige glad Masse af sejg Middelmaadighed ... en Opposition, der, for at sejre, *maatte* regne paa en almindelig stigende Bølge derude i de store Kulturlande ... men denne Bølge steg ikke — og Modstanderne, de ældre, Regeringstropperne, kastede dagligt med samme Overmod, samme hjertelige Sindelag, de samme Projektiler i Hovedet paa alle misfornøjede ... en daglig letvunden Sejr af stram Disciplin over Adsplittelse og Forvirring.

Gerhard havde Samtaler med Redaktør Bentzen og spurgte ham: „Er dette muligt?" Hvortil Redaktøren med smilende Ironi svarede:

„Jo det er muligt! prøv det iblandt os — og De skal faa Syn for Sagen!"

„Hvorledes holder De dette ud?" spurgte Gerhard.

„Naar man er i det, holder man det ud!" var Svaret. „Man holder det kun ikke ud, naar man ikke er deri. Hver Dag har sin egen lille Overraskelse — i Retning af Dumheder. Det er en Opgave at bryde Brodden af en Dumhed, naar det er *os selv* — og at understrege den — naar det er de *andre!* Hvad tror De en Læges Liv er — eller en Sagførers — eller en Landmands ... ja eller en moderne Forfatters? Sisyphus, min Kære! Ixions Hjul ... Rundt, rundt, rundt! De skal blot ikke spadsere omkring som en Dante eller Virgil og anstille melankolske Betragtninger ... De gør hverken en Divina comedia eller en Æneide derved ... hvilket jeg heller ikke vilde tilraade Dem! Bliv Politiker og Journalist — paa en af Siderne — helst paa *vor* ... Valget staar Dem for Resten frit — Resultatet kommer noget nær ud paa det samme!" —

„Og det er Deres Mening?" spurgte Gerhard med tvungent Smil.

„Jeg har til Dato ikke Raad til at holde mig nogen anden!" svarede Redaktør Bentzen med det fine, sarkastiske Smil om de noget vemodige Øjne, noble Øjne, der snarere syntes en Drømmers end en praktisk Politikers. „Havde jeg Raad til et Valg — saa bestemte jeg mig sandsynligvis for en god Smørforretning — med Rejser paa England. Der er endnu Mulighed for Smørret — uansét Margarine. Og havde jeg tjent mig en Formue, saa vilde jeg have mig et Lystfartøj og sejle Jorden rundt derpaa — forstaar De, blive ved at sejle ... sejle, sejle, aldrig gaa i Land!" tilføjede han tankefuldt. „Det skulde da være, at jeg vilde underlægge mig en af Sydhavsøerne — og dér vilde jeg absolut forbyde Indførsel af Bibler, Brændevin og Dagblade!" — —

Gerhard kunde trække fra eller lægge til: han fik et Facit ud, som slog ham ved den ensformige Tone, Tristhedens, Haabløshedens Livskulør.

Han begyndte at omgaas Kandidat Nærøe, hvem han nogle Gange havde været sammen med i Paris, og som til Stadighed kom i Svigerforældrenes Hus. Kandidat Nærøe var bleven Præst — foreløbigt Kapellan ved en af Byens fashionable Kirker. Konferensraadinden protegerede ham, hvem hun kaldte sin „kære Nevø"; og der var næppe Tvivl om, at han vilde gaa alle Graderne igennem, Præst, Provst, Konfessionarius, Bisp.

Han sagde smilende om sig selv, at han var „prædestineret" — men han sagde det ikke til alle.

Hans Smil var uimodstaaeligt; blidt, elegisk — kunde efter et godt Glas Vin, naar Middagsbordet var hævet, blive saa lysende, forhaabningsfuldt, menneskeligt tolerant. Han førte sin smækre, ranke Figur harmonisk — baade i Ornat og i Selskabskjolen — han havde baade redet og fægtet med sine adelige Halvfættere, Karrebæksminderne; — han var bleg, mørkeblond med fint, silkeblødt Skæg — sang

smukt, uden Affektation, spillede Boston med Damerne, L'hombre med Herrerne — afparerede eller udglattede sin Velynder Stiftsprovstens værste Taabeligheder — og havde mer end én Gang gjort sig fortjent af Hs. Højærværdighed Biskoppen og af den gode Tone, naar han overfor sin høje Foresatte pludseligt afbrød en af de merevovede Anekdoter, hvormed Biskoppen i sin Distraktion krydrede Samtalen i Dameværelset — forvekslende Konferensraadindens Salon med Konferensraadens Rygeværelse. „Hs. Højærværdighed er en lærd Mand — en stor Kender af den romerske Guldalderliteratur!" plejede Pastor Nærøe at sige med sit fine, elegiske Smil ... og dette Smil gled ned i de harmoniske Skuldre og hævede sig med dem i en let Trækning mod den overbærende, mildtdømmende Himmel, da den gamle, mandhaftige Lehnsgrevinde til den ældre, tunghøre Vallø-Stiftsfrøken raabte: „Om det saa er aldrig saa meget Guldalderlatin, behøver Biskoppen dog ikke at oversætte det Griseri for *os!*"

Det var den samme Pastor Nærøe, som paa anden Maade gjorde sig fortjent af Biskoppen, af den gode Tone — og af Statskirkens Tjenere overhovedet. En kedelig Historie var sivet ud — man vidste ikke hvorledes, men et temmeligt obskurt Oppositionsblad havde i ikke altfor tilsløret Form bragt den til Torvs og anmeldt yderligere frisk Tilførsel. Den unge, smækre Pastor Nærøe meldte sig hos Redaktøren, bad om en Enesamtale — og sagde blidt, dannet, elegisk: „Deres Blad beretter om en ung Enke, der en Dag søgte Avdiens hos vor Biskop ... for ikke at bruge Omskrivninger ... og forlod ham i en Tilstand af krænket kvindelig Værdighed — for ikke at bruge stærkere Udtryk. Det vilde være forfærdeligt — ikke sandt — hvis sligt blot havde en Skygge af Sandhed i sig. Der gives jo adskillige hysteriske unge Enker — og min høje foresatte er som bekendt en usædvanlig distrait Natur. De er jo en intelligent Mand! De søger Sandheden ad Deres Vej — jeg ad min. Lad os tale sammen som to intelligente Mænd — som to Mennesker!"

Og man sagde, at de talte sammen som to saadanne.

Da Pastor Nærøe rejste sig for at gaa, tog han Redaktørens Haand — blidt, elegisk, urbant — og slap den ikke, førend Redaktøren, der tilfældigvis hverken havde fægtet eller redet, krummede sig som i en Skruestik. „Ikke sandt, vi forstaar hinanden" — sagde Pastor Nærøe ... og han tilføjede for Tydeligheds Skyld: „Jeg *véd,* hvor De findes om Aftnerne — og jeg *kan* slaa en Stok itu paa en Kalumniants Ryg ... Farvel! og Gud være med Dem!" —

Ogsaa dette sivede ud; men naar den unge Kapellan blev spurgt derom, svarede han blot med sit Smil og en Skuldertrækning: „man siger saa meget!"

Han havde — sandsynligvis — ikke større Lidenskaber, end han

kunde overkomme dem; han var frem for alt disciplineret, velopdragen — en Kammerjunker i Præstekjole, men en Kammerjunker, som tog Teologien i Alvor. Han læste meget, syslede ogsaa æstetisk med mange Ting — f. Eks. med Musikken som Teori — var behagelig i en Disput, aldrig salvelsesfuld — hvilket han nærmest betragtede som Brud paa den dannede Tone. Den indre Mission strakte sine Arme ud efter ham som en brugbar Officer — den vidste, at han særlig satte sig ind i de sociale Spørgsmaal, aldrig forløb sig, aldrig deklamerede og ikke lod sig skræmme. Han forholdt sig afventende smilende: *min* Tid kommer i næste Omgang! Han talte gerne med Gerhard om dette Spørgsmaal: Den indre Mission contra Socialismen — herhjemme! ligesom Katolicismen contra Socialdemokratiet derude i Verden! Han var den eneste Præst, som Gerhard hidtil havde kunnet tale med — uden at gabe eller blive vammel. Helst maatte Kapellanen dog være i Selskabskjole; saa sammenlignede Gerhard sine egne Manerer med denne smukke unge Mands, og han fandt, at de tog sig ud sammen — at ingen af disse to Mænd var Tosser, at de begge laa inde med dette, som tiltrak Damerne og holdt Mændene i Respekt — og Gerhard følte tillige, med en hemmelig Misundelse, maaske med et undertrykt Savn, at Præsten forud for Kunstneren havde et centralt noget, der ikke kunde anløbes af Blaserthed, ikke lod sig paavirke af Filosofi — et noget, som Præsten med elegisk, overlegent Smil kaldte for „Tro“ — og som Gerhard døbte med Navnet: velopdragen Kristendom!

Annette havde døbt Pastor Nærøe: *l'abbé Frédéric.*

Og jo mere Gerhard fjernede sig fra sin Kone, der sorgløs, men ikke uden Iagttagelsesevne lod sig drive med den selskabelige Strøm og som til udvalgt Kavaler nu havde den unge Premierløjtenant v. Norden, jo mere lod han sig selv drive i Retning af den velopdragne Kristendom — repræsenteret af en dannet og behagelig „troende“ Selskabsmand. Gerhard greb sig i at fremdrage og opfriske længst henlagte Ungdomsspørgsmaal — om Karakteren og Værdien af „dette“ Liv i Muligheden for et hinsides — om den blotte Negation i gold Modsætning til en inderlig Fordybelse, en inderlig Grebethed — om at „gaa over Rubicon“ — om at knække sin Kaarde og kapitulere, etc.

Men samtidig med at de omgikkes og diskuterede, anstillede Gerhard sine Observationer. Han vilde gerne gribe denne Præst — om ikke i et Hykleri, saa dog i en almenmenneskelig Svaghed. Han saa' ham overfor Annettes Plejesøster, dette underlige Væsen, der mindede om og dog ikke mindede om — Edith. Dette stakkels vrantne, ganske

kønne, forknytte og dog lunefulde Barn, sagde Gerhard ved sig selv, ja se dog, hvor hun indspindes i et Net af usynlige Traade! Bliver *hun* Bispinde en Gang — hvilket ikke er usandsynligt — saa er hun allerede længst den ydmyge Tjenerinde for denne den velopdragne Tros harmoniske Forkynder. Og hvor „harmonisk" er han saa i Virkeligheden? Sæt at hans Ærgerrighed skuffes ... hvor bliver saa den kristelige Taalmod af? *Den* lærer han naturligvis Konen at øve — medens han selv kæmper for Rettroenheden og Standen, imod den kommende sociale „Omvæltning". Han har aabenbart lært sig at beherske sine Lidenskaber — eller han har dem kun til Husbehov — men en „Tjenerinde" skal han have, som alle Præster: og saa hendes Midler! Er det ikke tydeligt, at han betragter mig som en velopdragen og klog Mand, der har „sikret" sig? Han véd, at Ulf er Familiens enfant terrible — som aldrig nævnes — og hvem ikke en Øre af Konferensraadindens Formue vil tilfalde. Saa tolerant Pastoren er, har han aldrig lagt *ét* Ord ind for Ulf — af hvis Højsindethed og fine Natur han kunde lært sig adskilligt, hvor meget saa det „mislykkede Geni" kan forarge Kapellanens ulastelige Vandel. Nej, Præsten spinder med sikker, diskret Haand sine Traade om den bigotte Mama og den ydmyge Plejedatter — hvem Arven „sikkert" vil tilfalde. Annette har jo faaet sin Part ... Regningen er snart gjort.

Naa! alt dette er jo meget menneskeligt. Hvad kommer det mig ved, om det ikke er ganske kristeligt? *Hvad* er kristeligt? ... det er Apostlene uden Saaler i Støvlerne — med Deres Tilladelse, Hr. Abbé! Maaske er det Socialismen i dens reneste Form. Maaske er der virkelig en Verdens-Religion i Anmarch — som vil sejre den Dag, da en af dens genialeste Bekendere selv staar frem som „ren". Ja maaske! Men indtil *da* — og medens vi endnu ligger og vælter os i Støv og Forvirring og Magtstræv alle til Hobe — behøves formodenlig saadanne konservative Guds-Ords-Kammerjunkere som Pastor Nærøe! Lad ham forfølge sine Planer og passe sin „Mission". Jeg vil ikke forvirres — ikke have med Præster at gøre — ikke have med nogen at gøre. Ak, hvad vil jeg — hvad vil jeg? ... Bryde ud, vilde jeg helst; men hvordan — hvorhen? — —

V

Konferensraad og Konferensraadinde Brynjulfsen har stor Middag i Dag — en Dag hen imod Slutningen af April.

Sæsonen er for Teatrets Chef forløbet glimrende Man har ganske vist kun givet en Række Repriser; man har taget frem og pudset op de gamle uskadelige Sager, der ikke sætter Sindene i Spænding; men

Folk er saa trætte, Folk vil netop have det saadan. Den røde Lygte er næsten til Stadighed ude at vidne ... den vidner til Fordel for Bestyrelsen, som sejrrig har afslaaet nogle af de sædvanlige jævnt hidsige og lige saa frugtesløse Angreb paa et System, hvis Styrke er intet System at være.

Teatrets pensionsberettigede og pensionsstræbende Embedsmænd — Kunstnere og Kunstnerinder — har gjort deres „Pligt" — efter at ogsaa *de* er faldet til Føje oven paa et af de sædvanlige jævnt hidsige og lige saa frugtesløse Revolutionsforsøg. De har spillet Heiberg, Hertz og Hostrup for et Tusinde Gang ... Glæden er netop *ikke* overvættes stor iblandt Publikum: den er, som den skal være; jævnt slatten Hyggelighed til den ventende Kop The og Smørrebrød. „Byen er rolig" — Politiet kan sove, Tropperne kan gøre ligesaa i Kasernerne — Chefen er fastere i Sadlen end nogensinde.

Derfor — uden at det maa hedde sig, at det er derfor — giver Konferensraaden med Gemalinde stor Middag i Dag.

Hele Slægten — Familien i snævrere og videre Forstand — indbuden. „Onkler, Grandonkler, Fættere og Tanter — Dommerstanden — Armeen til Lands og til Vands — Bisp, Provst, Vorherres Borgervæbning, hele Familiekleresiet", som den borteværende Ulf plejede at kalde det. Desuden Repræsentanter for Universitetet — et Par af det kgl. Teaters fornemste Kræfter — Digtere, Malere — et Par „Mæcener" — Musikere — én Billedhugger (altid den samme) ... og saa Damerne.

Det var i Sandhed en Middag af „Spidser"; det var Blomsten af Autoritet, Intelligens og Byrd, som sad bænket — paa Wiener-Rørstole — i Konferensraadens store, aflange, ovale Spisestue.

Det gamle Empirestel fra Brændevinsbrænderens Dage, og de nøgterne, svære og forgyldte Kandelabre, og den velanstændig-idéforladte Opsats, og en „Vifte" af seks Glas ved hver Kuvert, skinnende Dækketøj og skinnende Gafler og Knive — Buketter i Damernes Servietter — og en trykt, allegorisk Menu med Guldsnit foran hver Herre ... Konferensraaden med den ene gamle Lehnsgrevinde for Midten af Bordet — og lige overfor, med Opsatsen til Værn, Konferensraadinden med Bisp paa sin højre og Stiftamtmand paa sin venstre Side. Tæt op til Bispen en fyldig, livslysten, ikke ganske ung eller uerfaren Etatsraadinde — til at tage „imod Stød", naar mulige Anstød gaves ... og saaledes Rækken igennem og Bordet rundt — Stiftsprovst og en Jurist fra Højesteret og en General og en Oberst og to Kommandører og en Kaptejn og en Professor, som var Digter, og en Professor, som var Politiker, og Premierløjtenant v. Norden med Annette, og Pastor Nærøe med Annettes Plejesøster ... Komponist, Skuespiller, Sanger, Maler, Billedhuggeren ... og Gerhard, som til Bordfælle havde faaet „Onkel Ludvig".

Onkel Ludvig — hvem man stedse nærede Betænkeligheder ved at invitere, og som altid i sidste Øjeblik — for at dække en Lakune — kom med i Skikkelse af den legemliggjorte Forargelse: et Silénhoved paa en Sukkerfustage med en mægtig Veste-Halskæde, ingen Orden i Knaphullet, ingen Respekt for nogen tilstedeværende, derfor „frit Slag" og løbende Tunge mod enhver.

Konferensraaden anmodede ham regelmæssig foran hvert Maaltid om „nu dog denne Gang at holde sig i Skindet". Og Silénhovedet, med de smaa spillende, godmodigt-ondskabsfulde Øjne, nikkede i dyb Alvor. Konferensraad Brynjulfsen var ingen Dumrian; — som gammel *viveur,* godt Hoved og Studenterkammerat sammen med Onkel Ludvig, havde han selv zigeuneragtigt turet med Silén ... han var bange for ham, naar han indbød ham, og frygtede hans Repressalier, naar han forbigik ham. Desuden — Teatrets Chef vilde ikke have sine Selskaber *absolut* kedelige; han undte sin Kone en lille Forskrækkelse, undte en og anden en lille Overhaling — glædede sig hemmeligt, naar det kom ... havde altid i sin Tales Magt, behændigt journalistisk at dreje af, dække, pynte paa ... og naar det hele officielt var forbi, og naar Konferensraadinden skændte, medens de gik i Seng, gned Konferensraaden sine velplejede, spinkle, tørre Hænder — sukkede højlydt og tænkte lønligt: Det var *dog* en god Middag ... de vil ikke glemme den ... og hvor *den* sved!

Lysene kastede Glans; de to første Retter, Madeiraen og den gode Bordeaux, begyndte at sætte Farve paa Kinderne; man smilede, smaasnakkede, en Dame lo højt, Samtalen blev almindelig, med denne Summen, der har noget sommerligt ved sig og som melder, at nu er Middagen i god Gang.

Konferensraadindens egen Tjener, og Konferensraadens Teatertjener, og nogle Lejetjenere kredsende bag Rækken af disse Herrer — hvis Hovedhaar næsten gennemgaaende er talte og som bærer Kors om Halsen under det hvide Halsbind, Kors paa Brystet, en enkelt Stjerne, — Undtagelserne er de udekorerede, næsten som om *de* var de udmærkede! ... kredsende bag Rækken af disse Damer, der til en Forandring er klædte i lyse Stoffer — alle nedringede — nogle stærkt — de fleste fyldige ... Undtagelserne en *for* mager Professor- og Politikerfrue — og saa Pastor Nærøes unge Borddame, Frøken Alma, der endnu holdes i Uvidenhed om, at hun har smukke Skuldre.

Værten har budt Velkommen — og han er *nu,* umiddelbart efter anden Ret, paa sin første, egenlige Tale.

Under denne hvisker Onkel Ludvig Halvdelen af sin første brillante Bispe- og Provstehistorie til Gerhard, som adspredt leger med sin Gaffel og helst var fri for at høre.

Konferensraadens Tale var velforberedt — og holdtes som var den improviseret, med smaa, kunstfærdige Indskud, en lille oplivende Vits, en Kommandørkors-Tale, der saa at sige sluttede hele det celebre Selskab i Favn — en Journalists behændige Indledningsskæmt med den Alvor i sig, som om Fædrelandets og de højeste Herskabers Øjne i Grunden hvilede med Forventning paa hver af de tilstedeværende, opfordrende dem til at yde det bedste af, hvad de til enhver Tid følte sig kaldet til at yde, og hvad de som „Blomsten" af Autoritet, Byrd, Intelligens og Smag umuligt kunde andet end yde.

„Gunnar er god i Dag! han tænker paa vor Fordøjelse!" hviskede Onkel Ludvig.

Konferensraaden sluttede med denne Apologi for sin egen Tale ... at det vel var bleven Mode nu ved Selskaber at „tale" saa lidt som muligt ... at dette Hus imidlertid var konservativt og vilde holde paa „Talerne„ — uansét om der var Ordgyderi nok oppe i Tiden! Og hertil lo en Professor-Politiker, idet han mere end halvhøjt bemærkede:„Venstre!" hvorefter Onkel Ludvigs Stemme hørtes (en fed Stemme, ligesom Latter i Dyresteg-sauce): „Aa, *vi* kan ogsaa!" ... Og derpaa lyste Værtens Kommandørkors — med Brillant-Buk for Lehnsgrevinde, Stifts-Øvrighed, og høje Militære — en elegant middagfornøjet Velsignelse over den hele Menighed.

„Amen!" kvækkede Onkel Ludvig halvhøjt — og skyllede efter med Château Yquem. Værten sendte ham et Sideblik, men Onkel Ludvig drak Glas med de nærmestsiddende og syntes intet ondt at have paa Lager.

Konferensraadinden aandede op. Tredje Ret og Champagne — Duc de Montebello.

Gerhard saa' til, spiste kun lidt, rørte næsten ikke Vinen, havde sit Middagssmil paa, ligesom de andre, men medens Livligheden voksede omkring ham, gik hans eget Smil ligesom ned i hans Serviet. Han havde vidst at undgaa de senere Festligheder af denne Art i Svigerforældrenes Hus; men han kendte ret godt alle tilstedeværende — og i Aften kunde han ganske særligt ikke faa dem til at smage. „Hvad er der i Vejen?" spurgte hans Sidemand. „Er De skinsyg paa Deres Kone? ... Fandens saa brillant Kone! lad hende more sig med Norden ... han løber dog ikke bort med hende lige straks ... ha, ha! Kom, lad os drikke et Glas, De Surmuler!"

Gerhard drak et Glas med Onkel Ludvig; og Onkel Ludvig indgav ham alle de pikante Anmærkninger, han laa inde med, over Gæsterne, Herrer som Damer. Gerhard hørte adspredt til; men lidt efter lidt

fyldte denne ikke u-vittige Sladder hans i Forvejen modtagelige Sind. Det er Medicin ... sagde han ved sig selv ... imod den Overfyldelse af kunstigt Selskabshumør og kunstig Ophidselse, hvori Størsteparten af disse Mennesker Aaret igennem bevæger sig — og hvori jeg selv har levet og er dømt til at leve!

Og han saa', hvor Montebelloen flammede Kinderne og gjorde Øjnene fremmedagtig klare, opspilede eller koket missende — ikke mindst hos Damerne. Se nu Etatsraadinden, med alle sine Yndigheder — hvor hun krummer sig i et Latteranfald, som hun paa Skrømt umager sig med at dække under sit Lommetørklæde. Leende bider hun sig i sin store Læbe; det ene Øje skotter til Bispen; med det andet følger hun Lejetjeneren, som vilde hun sige: Min Gud, det Menneske hørte da ikke, hvad Biskoppen i sin Distraktion kom til at fortælle mig? — Og Bispen, der ellers ligner et Alvors-Kranium paa et Fløjelsstativ, er nu glorød med fremfaldende Ugleøjne ... Øjne, som i Distraktion falder lige ned i Fruens Barm!

Er det dog ikke ogsaa en mærkelig Manér — saaledes at give sine Skuldre, Halvdelen af sin Ryg og hele sit Bryst til Pris for Mandfolkeøjne? mumlede Gerhard ved sig selv. Hvorfor lægger disse Damer ikke Benene op paa Bordet? Hvad er decent — og hvad er ikke-decent? Naturligvis, for „den rene er o. s. v." ... men naar vi spiser disse krydrede, pikante Spiser og drikker det ene Glas Vin efter det andet — ja *hvorledes* ser vi saa paa Damerne? Se ham, Bælammet dér, Provsten, hvis Træhoved synes kittet fast til Skuldrene med det stive Halsbind — han hverken drikker eller siger Slibrigheder til Damerne — men han nikkedukker sig, den Gudsmand, for den gamle Lehnsgrevinde og den døve Vallø‑Stiftsdame, som om Helligdommen selv udgik af deres Mund ... og saa er det kun Hof- og Rangsladder, de gyseligste Banaliteter, han nikkedukker sig for!

Og nu min Kone ... nej hvor hun dog er nedringet! *Jeg* kan se — helt her nede fra min Bordende — hvad de Herrer dér oppe endnu bedre kan se! Og dette kalder man for en „anstændig" Kvinde! Hvad er Forskellen mellem hende og en halvnøgen Gøglerske? Blot den, at *hun* ikke skal tjene sit arme Brød ved at udstille sig. Hvad mener hendes Bordkavalér — Løjtnanten — han, som ... som ... aa hvor jeg dog mindes Ulfs Brev i Paris ... den Gang! Nej jeg vil ikke tænke derpaa. Fortiden kommer mig ikke ved. Men det er, som om Ulf usynlig var til Stede her i Aften; som stillede han sig bag hver Gæsts Stol, pegede og sagde: Se nu denne lille, lavstammede Stiftamtmand her — hører han ogsaa til „Blomsten" ? — en jævn Haandværksmester — en mellembegavet kommunal Bestillingsmand i en Købstad — som hverken kan se frem eller tilbage — som enhver kan rende med — og som gerne vilde drikke, hvis han turde for Konfe-

rensraadinden! Eller denne „fine" Jurist, som med en irriterende Selvbehagelighed holder en blomstrende Tale fra forrige Generation om det skønne i Kunsten — det ædle i Privatlivet — det uegennyttige i Kaldets Stræben — han, den Bussemand i sit eget Hjem — en Anmasselse og Byrde for Kolleger — en Sorg og Skræk for Klienter! Og Generalen — stiv og ubevægelig som en Ladestok — skeptisk overfor det hele; eller denne Oberst, som bliver anløben ved det fjerde Glas — som har været „tapper" for fem og tredive Aar siden, da alle var tapre — og som er saa aandssvækket, at han ikke begriber et Muk af, hvad Professor-Politikeren udtværende forklarer ham — Professoren, som kan sit eget Dagblad paa Fingrene fra de sidste tyve Aar — og udenfor Spalterne ikke har Anelse om, hvad Verdens-Vinden blæser og hvor Aands-Regnen falder! Er dette Landets Intelligens — saa Gud hjælpe Landet!

Eller de to Sø-Kommandører — hvoraf den ene er en uniformeret Matros — slet og ret — som vil „gøre sin Pligt, naar Flaget hejses" — hvilket Fanden takker ham for! Den anden en forhenværende Dansejunker, nuværende „repræsentativ Mand", der har slidt mere Mundlæder end hans Saaler har slidt Dæksplanker! Og disse to „Mæcener" — to konkurrerende Brødre Ajax, hvoraf den ene „gør" i Byster og Cikorie, den anden i Maleri og fosforsur Kalk — Fabrikanter, der bruger Kunsten til Vare-Mærke og Kunstnerne til hoveripligtige Lejetjenere! Den lille Skuespillerinde — der spjætter op af Nervøsitet og galvaniseres af en ustandselig strømmende Avis-Smiger — hvilken evige Ros hun søber i sig ogsaa her ved Bordet, med barnligt-opspilede Sukkervandsøjne, uden saa meget som at tørre efter med Serviet!

Og Digteren her — bornert Bureaukratnatur, der efter en tre Timers daglig Kafétourné rider Pegasus i Jambetrav — med højkirkelig Lyriksadel — nagende misundelig paa de „gamle", som han ikke kan naa', og skældende paa de ugudelige yngre, som ikke gider høre ham — en larmoyant Epigon-Forfængelighed uden Genialitet, med tilstrækkelige Kundskaber til at blive Timelærer og for latterlig Selvfølelse til at være Oversætter!

Dem alle — en efter en ... saaledes som de sad her, hidsende sig eller sløvende sig ved Brændevinsmandens Enkes Vine i Teaterchefens Hus — Blomst paa Blomst ... dem alle sammen syntes Ulf at pege paa, idet hans blege, aflange Ansigt udtrykte, hvad han *led* — hvad der havde *drevet* ham fra dette Hjem, hvor „Blomsten af Byrd, Autoritet, Smag og Intelligens var samlet".

Det var ikke længere Onkel Ludvigs sag- og personalkyndige Ondskabsfuldhed — ikke Siléns med fnisende Dyre-Sauce-Latter tilhviskede „Skandaler", som opbragte Gerhard paa dette Selskab. Hvad

vedkom ham disse Mænds eller Kvinders private Svagheder? — enhver, og ikke mindst Onkel Ludvig, havde sine Pletter. Det var den *lidende* Ulf — den udstødte, den forglemte — Idealisten, Sværmeren, han, som selv gav sig de utallige Blottelser — det var Vennens ekscentriske Skygge, der skred omkring fra Stol til Stol og syntes at sige: under al denne jævne Middelmaadighed, denne idéforladteTarvelighed, denne — naar det kommer højt — habile Brugbarhed har jeg maattet sukke i mine yngste, bedste Aar. Og det, at Brugbarheden skruede sig i Vejret, at Middelmaadigheden anmassede sig Rang og aandelig Betydning — det gjorde, at jeg lidenskabeligt opponerede — og *det* drev mig væk. Thi om „Moralen" vil jeg ikke tale; dér er vi Toldere til Hobe! — — —

VI

Fjerde, femte Ret — mere Champagne og Bourgogne. Ulfs Vin!

Gerhard syntes, at Lysene skinnede grelt — og han taalte næsten ikke at se sig omkring. Der gives en Middags-Oprømthed, som kun den indøvede, sløvende Vane holder i passende Afstand fra et Orgie. Den ene stiver den anden af — og øverst staar det „gode Selskabs" Decorum. Undertiden ser man slet ikke denne Husgud — men man véd, at han skal være der.

Da man ikke er i Renæssancetiden — da Blodet er tyndt, hvor meget Vinen end flyder — da man ikke som hos Jordaens eller Rembrandt tør tage sin Borddame paa Skødet og sige: Aa skidt! til sin Vært — saa bliver vor selskabelige Udskejelse en Fantasileg. Man leger „at rose hinanden", „at lade Fædrelandet leve" ... man føler Brystet svulme — og giver sig Luft i den ene Bordtale paa den anden.

Og hidsigere og hidsigere blev denne Kappestrid. Man roste Vært — og Værtinde — roste alle sammen hverandre for alle Dyder og Fuldkommenheder. De militære Herrer voksede til Helte — Damerne blev alle sammen Skønheder (mere og mindre efter Alder og Rang) — de tilstedeværende Kunstnere blev til Berømtheder — Politikerne Statsmænd — Mæcenerne Over-Mæcener ... de gejstlige Herrer maatte have Paalæget serveret med varsommere Haand (da man dog ikke ligefrem kunde kanonisere dem) — men denne varsomme og dog behændige Haand viste sig at være Pastor Nærøes. Ogsaa var det *ham*, der lagde for med „Fædrelandet" ... og han efterfulgtes af en hel Række „Vi Danske" ... „Vi ere smaa, men Gudskelov dog store" ... „Hvilke Mænd have vi ikke haft — og har endnu" ... og saa truede

Fædrelandet med at vokse til en Stormagt — ja det *havde* været og *kunde* blive dertil. Thi der vaager et Forsyn over Historien! — —

„Nej hør nu“ — hviskede Onkel Ludvig til Gerhard — „nu tror jeg, det er paa Tide at sætte dem nogle Smaadyr i Skindpelsen! Hvad tænker De paa, Gerhard?“ —

„Jeg tænker paa, at dette falder mig for Brystet — og jeg tænker paa Ulf — paa hvad han vilde sige, hvis han var her!“ svarede Gerhard, som drak Vand og saa' spørgende over Bordet til Annette. Hun smægtede med Premierløjtnant Norden, lo ad Generalen, slog ad den ene Kommandør og fiskerede en tavs-stirrende, skulderbred, barsk Infanterikaptajn.

Onkel Ludvig tænkte sig lidt om, rejste sig, slog paa sit Glas ... Der blev Tavshed. En Del frygtede det værste; nogle ventede sig en god Mundfuld. Konferensraadinden lukkede Øjnene — som Hønen i Tordenvejr; Konferensraaden satte sin Guldnæseklemme fast.

Onkel Ludvig begyndte —

med at sige —

— at han vilde tale for en fraværende ... og derpaa sagde han nogle Morsomheder om de nærværende — saaledes at han var sikker paa nu at have Opmærksomheden for sig og Stemningen med sig.

Han vilde citere Shakespeare ... (man lo; Onkel Ludvig vilde citere Shakespeare) ... Macbeth — tredje Akt — De véd, mine Damer og Herrer, *dér* hvor Banquos Genfærd viser sig paa Macbeths Plads! Og saa er det, at Macbeth siger:

Her sad nu Rigens bedste Mænd tilsammen,
hvis kun vor vakre Banquo var til Stede —

Onkel Ludvig smeldede Citatet ud med sin kvækkende Stemme; og han frydede sig synligt ved at se alle Blikke søge hans ... hvad mener han? hvor vil han hen?

Saa talte han om den „fraværende“ — og idet han gennemgik alle de Egenskaber, den fraværende laa inde med, virkelig Genialitet parret med mærkelig Naivitet, en stærk udviklet Selvfølelse og en Mistillid til sig selv, en redelig Sandhedstrang og en Kasten alt hulter til bulter i hensigtsløs Fantasileg — fremfor alt en dyb Frihedsbegejstring, der lod Konveniens og Gennemsnitsmoral springe over Klingen ... idet han fremhævede en Række Karaktertræk, som Gerhard i hvert Fald ikke kunde tage fejl af, samlede den habile Taler en anséelig Bunke glødende Kul paa Konferensraadens, Fru Gemalindes, Datters og den nærmere og fjernere Slægts tilstedeværende Hoveder.

Han endte med at udbringe en Skaal ... for *ham*, som har haft et saa kærligt og forstaaende Hjem her — for ham, med hvis Særheder og Ekstravagancer Slægt og Venner altid loyalt har baaret over — eftersom vi jo alle sammen er behæftet med Skrøbeligheder — ja nogle

af os endog med store Skrøbeligheder ... for *hans* Sundhed, hans Held og Lykke i Fremtiden, hans store Hjerte, hans umiskendelige Talent ... en Skaal for den fraværende Ulf Brynjulfsen! Gid vi havde ham i vor Midte paa denne glade Festaften! —

Det var vanskeligt at sige, hvem der først kom sig af Overraskelsen: *den* var almindelig ... og Forlegenhedspausen var trykkende. Man hørte Onkel Ludvig og Gerhard støde deres Glas klinkende sammen. Pastor Nærøe gjorde Mine til at rejse sig ... men Konferensraaden stod der allerede, nikkede rundt med korte, smaa Ryk af Hagen, lod et Par tørre, velvillige faderlige Ord falde — satte sig — Pause ... pinlig.

Fædreland og den strømmende indbyrdes Ros, „Blomsternes" blomstrende Svada — alt var som overblæst af en kold Trækvind ... og da den tunghøre Vallø-Stiftsfrøken satte den lilla Handskehaand bag Øret og højlydt, med skarp Røst udbad sig Gengivelsen af Skaaltalen, gøs det i Konferensraadinden.

Gerhard rejste sig og slog paa sit Glas. En aflang Ovalkreds af Blikke mødte ham — som fra forkomne Vagtposter, der venter Afløsning. Han anede ikke, hvad han vilde sige — hvordan han var kommen til at staa her — saa' ikke paa nogen enkelt — hørte blot som i lang Afstand den „fine" Jurist hviske højt til Stiftsfrøknen: „Det bliver noget om Idealisme og Skønhed, min Naadige!" ...

I dette Øjeblik syntes Gerhard at se Ulfs blege Ansigt, med de udhvælvede „havfrueagtige" Øjne, det brusende Haar over den lange, smalle Pande — ganske livagtig dér bag Konferensraadens Stol. Gerhard fo'r sig med Haanden over Panden — mindedes den Dag, Ulf og han havde gaaet igennem Bredgade herudenfor og mødt Damerne — og alt hvad Ulf lidenskabeligt havde sagt om dette Land, denne By.

Gerhard var allerede begyndt at tale — men hørte ikke sine egne Ord; — syntes blot at hans Stemme var meget belagt — undrede sig over, hvem det egenlig kunde være, som her i denne store Spisesal, i en saa talrig og udvalgt Forsamling, paa en saa løjerlig retorisk Maade formede en Indledning i Retning af ... at han, Taleren (dér borte, et Steds i Salen) havde fundet det paafaldende, at ingen i Forsamlingen havde villet nedlægge en lille beskeden Indsigelse mod den muligvis altfor store Tilbøjelighed til at betragte den hellige Grav som vel forvaret og os selv som kaldede til at spille en Rolle i Verden, da det jo dog ikke kunde nægtes, at den letkøbte Optimismes Dage for vort Vedkommende maatte betegnes som ...

VII

Og nu — paa en Gang — hørte Gerhard sine egne Ord. De lød i det væsentlige saaledes:

„Der er et, som vi maa ville: Resignation! dukke os og erkende vore Overgreb!

Der er ikke en Bonde i dette Land, uden at han jo tror sig kaldet til Minister ... (Smil hos Juristen og Professoren) ... næppe nogen Minister, som ikke tror sig ufejlbar ... (Alvor hos Værten) ... ikke en Student uden at han tilkender sig Digterpalmen ... (Hæ! fra Digteren) ... ikke en ung Pige uden at hun mener sig Skuespillerinde ... (Sukkersmil fra Skuespillerinden) ... ikke en Bogtrykkerlærling, som ikke vil sværge paa, at han formaar at frelse Samfundet ad socialistisk-kommunistisk Vej."

„Hør ham!" sagde Pastor Nærøe og Stiftamtmanden samtidig, medens den sidste nedsvælgede et Glas tør Amontillado og begyndte at sufflere Stiftsfrøknen højt: „Det er Idealismen ... Deres Naade! *Den* kan vi ikke undvære!" ...

Gerhard hævede sin Stemme og gav sig til at tale hurtigt, flydende, med nuancerede Betoninger — for at afskære Smaabemærkningerne — og han vedblev at fæste sit Blik ufravendt paa Konferensraadens Plads ... hvad der bevirkede, at Værten „gemte" sine Øjne.

„Intet Land" — fortsatte Gerhard — „har saaledes som vi overvurderet sin egen Betydning — intet Folk skrevet, talt, sunget saa meget til egen Pris, som vi! Det *kan* være ganske smukt ... men vi er saa nær Grænsen for det latterlige heri, at vi ikke kan taale *et* Fjed længere ... vi maa vende om, dukke os, resignere!

Vi burde fare i Mag med vore Krigs- og Fødelandssange. De lugter for stærkt af den *store* Nations Selvros — og vi er bleven den allermindste.

Vi er ikke og har aldrig været *større* end nogen anden gammel, jævnt levedygtig Nation. Og vi har — med Forlov — en tvivlsom Fremtid for os. Den vil blive saa meget des tvivlsommere, jo mere vi træder de ideelle Ord flade. Man faar nemt ondt ved et Gilde, naar Retterne stadig er fedt Flæsk. Vi holder altfor mange Gilder og maa til Stadighed tære de altfor store Ord. Vi har alle været meddelagtige heri — derfor maa vi resignere over *hele* Linjen!

Eller skal vi understrege dette alvorligere og sige: Vi lever — har levet — paa en Fiktion. Lad os se at komme ind i Sandheden igen. Vi er dumpet fra Krig til Krig — uden at have haft Statsmænd, der kunde afvende Krigen eller Resourcer, der kunde gøre Fredsslutningen betryggende. Af enkelte lysende Bedrifter — som enhver krigsførende Magt tæller iblandt mange dubiøse — har vi dannet os et Styrkebælte som Skrædderen i Æventyret: Syv med et Slag! Og *hvad* har vi ikke

maattet lide for dette Motto? Har vi i Virkeligheden baaret vore Tab, som det sig anstaar Mænd at bære Skæbnens Tilskikkelser? Figura udviser, hvorledes vi har baaret vore Tab og Ydmygelser, siden vi sidst var i Marken. Jeg skal — af gode Grunde — ikke tale med om Fæstning eller Krig i aaben Mark — om Kadrer, Landeværn, Hær eller Flaade. Jeg ser hist med mine Øjne hver Dag, hvorledes Spørgsmaalet vort „Forsvar" har delt det allerede sønderlemmede Land i dybe, stride Strømløb. Jeg græmmer mig derover, som enhver dansk Mand maa græmme sig. Jeg gav gerne mit eget enkelte Liv, om jeg derved kunde slaa Bro! Men er en Bro mulig? I det mindste *jeg* kan ikke se det. Fanatisme paa den ene Side — Stædighed og Mistænkeliggørelse paa den anden. Modløshed over det hele!

Mine Herrer. Vort Folk er modløst ... om Forladelse, jeg skal forklare mig ... Ikke paa *den* Maade, at Folket den Dag i Morgen lader sig slaa paa Munden og stikker Fornærmelsen i Lommen. Vort Folk er ærekært — som ethvert Folk. Men der er en stor Del, ikke den daarligste, tilmed den uundværligste Del af Folket, hvis Krigslyst er bleven mættet, hvad Krudt og Kugler angaar. Den Part af Folket gaar nødigt mod Kanoner længer — og *drives* den dertil, saa bliver Resultatet derefter. Et nyt Køge-Slag kan tænkes — men vanskeligt et nyt Køgebugts Slag. Det ligger i, at *Tiden* — Verden — i det hele og store er bleven modløs. I anende Forudfølelse af sociale „Omvæltninger" — Løsningen af de tvingende sociale Problemer — har Tiden tabt de gamle Idealer ... og *hvem* tvinger den til igen at tage dem op? Vi er Kritikkens, Analysens, Forskningens, Tvivlens Børn ... eller hvad er *vi*, hvad er *De*, mine Herrer?

Jeg skal ikke trætte Dem. Jeg har ikke talt før i denne selskabelige Forsamling — jeg er ikke „Taler", men da De velvilligt har hørt paa de andre Herrer, kan De maaske høre mig til Ende? (Konferensraaden og Pastor Nærøe nikker; Provsten synes at faa sig en Lur; Biskoppen betragter ufravendt sin Sidedames Skulder; i det hele taget er Selskabet opmærksomt — lidt desorienteret — men man venter sig en Slutning med „Sving". Annette rynker sine smukke Bryn og kniber sin Bordherre i Lillefingeren).

Modløsheden iblandt os ..." fortsatte Gerhard med et kruset Smil spillende om sin Moustache, den han et Øjeblik i Tanker kærtegnede ... „er *den* saa ufattelig? Er vi i Virkeligheden ikke alle „oplyste" om vore reelle, haandgribelige Forhold — økonomisk, hygiejnisk, fysisk og psykisk? Romantikkens forsonende Skær ligger ikke længer over det „kære, gamle Danmark". Her er ikke Kapital nok til at vore Kapitalister kan blive lagt saadan for Had, som ude i de store Verdensriger — men saa er her heller ikke Kapital nok til at Videnskab,

Kunst, Opfindelser, nyttige Ideer kan trives frugtbringende for Landet og gøre os mærkbare for Udlandet. Vi vegeterer, mine Herrer!

Men man kan ikke vegetere — føle Trykket af den Skin-Eksistens — og saa dog synge gladeligen: Der er et yndigt Land! Vort Land kan være yndigt for det Tusind Mennesker, som ligger paa Strandvejen — og ikke forlanger mere ... men hvad skal *de* sige, som har Talent, Livsmod, en stor Idé eller blot alménmenneskelig Ærgerrighed — uden at kunne komme et Skridt videre? Vort Land er netop det, som Digteren skrev, at det ikke var: et „lille, fattigt Land" — fattigt paa Initiativ, paa Virksomhedsomraader — personlighedsfattigt i uhyggelig Grad!

Skal vi da blive ved med at rose Landet og os selv — indtil de ni Tiendedele af Nationen finder os anmassende og latterlige? — indtil man skriger op: Gaa jeres Vej! vi er tuberkuløse, drikfældige, selvmorderiske, flegmatiske og drillesyge mere end noget andet Folk! — Ja for Ulykken er, at Oplysningen, Bitterheden, Misfornøjelsen vokser dagligt ... og hvad gør *vi*, Blomsten af denne Bys øverste Lag? — Vi spiser til Middag hele Aaret rundt med hinanden og raaber: Gud bevare Konge og Fædreland!" — —

Han holdt inde. Det forekom ham, at Ulf bagved Konferensraadens Stol nikkede ivrigt med en Gestus: Bliv ved! lad dem nu faa det alt sammen paa en Gang — aa lad dem faa det!

Værten rømmede sig. Ved Siden af Gerhard hørte man Siléns fnisende Latter ... Gerhard tænkte i Løbet af et Par Sekunder hurtigt: Skal Du holde inde her — afslutte humoristisk — maaske med en Skaal for „Harmonien" — eller med et Udfald mod de „nedbrydende Magter" — og derved faa Syndsforladelse for det sagte? Skal Du gøre det *saa* fint, at Du i det mindste selv har Glæde deraf — f. Eks. med en Skaal for denne By, den ypperste i Norden, dens Repræsentanter i Politik, Kirke, Æstetik, Krigsvidenskab, Kunst og Handel? ... Han drak sit Glas Vand, betegnede Pausen som Kunstpause ... atter mødte hans Blik Ulfs Øjne ... de syntes at spotte ham: Ja desavouér mig nu bare!

Saa fortsatte Gerhard, idet han tænkte: Lad dem nu faa det! Han oprullede et Billed af København før og efter Voldenes Sløjfning. Nu var vi nærmest bleven et lille Hamborg — det vil sige et Hamborg med Kongehus, Universitet, Kunstinstitutioner o. s. v. Men *noget* havde vor gamle Konkurrent forud for os ... og her vendte Gerhard sig mod de to Mæcener, der lavede sig til at modtage Saluten. „Vi har *nogle* Rigmænd — og de har udrettet ikke saa lidt for os; og maa vi end i det hele og store resignere, saa kunde dog netop Kapitalen hjælpe os, hvor maaske Krigsberedskabet ikke vilde hjælpe. Kunde det ikke tænkes, at vore Rigmænd vilde dotere os ... ikke nye Kirker

— dem trænger vi maaske endda ikke saa meget til — heller ikke et nyt Teater — thi hvem skulde spille derpaa? ... Nej, højtærede Forsamling! vi vilde takke den Mand, de Mænd, som indsaa', at vor gode gamle Hovedstad, som er slet bygget, paa opfyldt sumpig Grund, som stadig hjemsøges af epidemiske Sygdomme, og hvis Drikkevand *ikke* er stort bedre end Hamborgs — at denne By trængte til et nyt Kloaksystem! Vi er en stinkende By, en usund, daarlig hygiejnisk, svinsk By — som trænger til et Waterclosetsystem. En Skaal for dette „nye System" — en Skaal for dets Mænd!" —

Talen var endt, Værten nervøs; ingen af Gæsterne rørte deres Glas — men alle saa' paa Gerhard og paa hinanden — Gerhard ned i sin Tallerken, hvor der svømmede en Klat smeltet Is. Silén hviskede: „De er godt gal, er De! værre end jeg!"

Snart efter hævede Værten Bordet; han undgik at se over til sin Gemalinde; men alle kunde se paa Konferensraad Brynjulfsen, at *denne* Middag var ødelagt for ham.

VIII

— — I Entréen, hvor en Tjener hjalp ham Paletot'en paa, stod Gerhard et Øjeblik besindende sig. Burde han ikke gaa ind igen, lade som ingenting, optage Diskussionen med de forskellige Herrer, hævde sine Paastande — roligt, overlegent ...? Bah! som om der kom noget ud deraf!

Ulf havde „besat" ham denne Aften; den fraværende havde talt ud af ham; han skyldte sin Ven, ikke at forfuske hans Minde.

Annette kom ud i Entréen, fulgt af Løjtnant Norden. Den sidste trak sig stift bukkende tilbage igen, da han saa' Gerhard. Annette gik tæt hen til sin Mand, besaa' sig ved Siden af hans Skulder i Spejlet, og sagde spydigt: „Det er virkelig det bedste Indfald af Dig endnu i Aften, at gaa hjem!" —

„Gaar Du med?" spurgte han tvungent.

Hun lo: „For at det skulde se ud, som om vi var allierede, der trak sig slagne tilbage? Nej, min Ven; jeg bliver — og lader Norden følge mig hjem!"

„Du har din Frihed!" sagde han.

„Gaar Du maaske paa Knejpe?" spurgte hun, stadig med Blikket i Spejlet.

„Du har *din* Frihed — gentog han — jeg *min*!"

„Altsaa paa Gensyn, Henrik! — i Morgen vel?"

Han bøjede sig ned imod hende. Deres Blik kom til at mødes i Spejlet. Hun fo'r en lille Stund sammen, pillede ved Buketten paa sin smukke Skulder, saa' bort.

„Jeg vil blot sige Dig, Annette! at vi bør være oprigtige imod hinanden. Jeg har maaske været lidt for oprigtig i Aften mod Selskabet — men jeg kan ikke sige, at jeg angrer det. Konsekvenserne faar jeg nok at føle. Vi har ikke meget med hinanden at gøre, Du og jeg. Maaske denne Aften er bestemt til at sætte Grænseskellet! Hvilke Interesser Du forfølger, bryder jeg mig ikke om at vide. Hvis jeg elskede Dig, gik min Gang ikke bort fra Dig nu — og hvis Du elskede mig, blev Du ikke tilbage i det Selskab, hvor jeg næppe mere kommer. Men lad os være ærlige mod hinanden ... sige hinanden det, *naar* Øjeblikket kommer, hvor — hvor f. Eks. Du har bundet Dig! *Jeg* skal gøre Gengæld paa min Side!" tilføjede han hurtigt.

Hun bed sig i Læben og bøjede Hovedet; saa' derpaa raskt i Vejret, næsten hadefuldt paa ham. Tjeneren havde længst — diskret — forladt Entréen; de to var alene.

„Vil Du dermed sige" — spurgte hun — „at Du tvinger mig ud i — ud i noget, som Du dog ikke kan vide, om det ... aa, Du er afskyelig! Men det kan være det samme. Det vil falde over Dig!" —

Hans Læber bævede let. Han saa' paa den skønne Kvinde, som maaske endnu ikke helt løj for sig selv, men som søgte at føre Krigen over i hans, Fjendens Land.

Han hviskede: „Jeg vil blot spørge Dig — om Du selv tror paa, at Du elsker mig? Ja eller Nej!" —

Hun tav og saa' paa Døren ind til Selskabssalen.

Han fortsatte:

„En Gang maa Komedien høre op. Jeg indrømmer, at for at leve i „Selskabet" maa den fortsættes. I Aften har jeg brændt mine Skibe. Men husk paa, hvor vi begge var enige om, at komme frit ind i vort Forhold. Det var en kort, men en smuk Illusion. Lad os ikke gøre den grim. Lad os vedblive at sætte Friheden — det vil sige Sandfærdigheden — højest. Har vi en Meddelelse at gøre hinanden, saa lad os komme aabent med den. Jeg har til Dato ingen. Du bliver — jeg gaar. Godnat, Annette!" —

Han rakte Haanden frem. Hun stod foran Spejlet, pillede ved Skulderbuketten — lo!

„Godnat, Henrik! God Fornøjelse paa din Knejpe — blandt dine Kammerater! Lad mig se, Du ikke glemmer noget af dit Foredrag derinde fra Bordet. Det var dog ret virkningsfuldt. Jeg vil sige Dig, jeg desavouerer Dig ganske. Aa, hvor Mandfolkene er kedelige med deres Præk. Og hvad kommer der ud deraf?" —

„Fortrydelse!" sagde Gerhard tørt og gik ud af Gangdøren; hun ind til Selskabet.

Paa Trappeafsatsen tændte han sig en Cigar. Og endnu tøvede han — vidste ikke, hvor han skulde gøre af sig. Han saa' paa sit Ur. Et Kvarter over ni. Hvorhen?

Entrédøren blev aabnet. En ældre Militær derinde fra Selskabet kom ud; en Mand med firkantede Skuldre, kort Hals, barske Træk, medtaget af Slid, Strabadser og Bekymringer, blodskudte, anstrengte Øjne under Briller — og disse Øjne blev ganske levende, da de saa' Gerhard.

„Hr. Gerhard!" —

„Hr. Kaptajn!" —

„Godt at jeg træffer Dem endnu! Jeg vilde have snakket løs mod Dem efter Deres Tale — men saa blev Bordet hævet. Meget rigtigt, for Resten. Vi snakker altfor meget herhjemme. Og der blev dog sagt, De var en stille Mand med Hjertet paa det rette Sted. Hvad var det for en Djævel, som fo'r i Dem? Gud straffe mig — jeg kan lide Dem. Dér er min Haand! Der var kun altfor meget sandt i, hvad De sagde. Men jeg er af dem fra 48 — jeg forfærdes over den Tid, vi nu lever i. Aa, tro blot ikke, at jeg ikke kender vor Tid — kender Ungdommen! Jeg herser med den — jeg slider mig op i Informationer — jeg har stor Familie — jeg har gennemgaaet tunge Sorger — prøvet, forstaar De! Men vi *skal* jo prøves. Mit Kadaver er lige ved at bukke under mange Gange — men jeg har faaet den gamle militære Opdragelse — Soberhed, Respekt og Pligtopfyldelse! Det stiver af ... ellers saa laa jeg der længst. Jeg véd, at De *ler* ikke af os gamle Karle. Der var meget bag Deres Ord, som tog mig — imod min Vilje — og jeg brød en Lanse for Dem derinde ved Kaffen. Men Gud straffe mig, det er galt alligevel! For, ser De: Folk, som har Ordet i deres Magt — som skriver — som digter — som maler — eller hvad de nu gør — de maa *ikke* sige det saaledes ... man maa ikke skære Knæhaserne over paa Trækoksen! Jeg siger Dem ingen Fornærmelse; men det er Synd! Ikke sandt! Man skal ikke lyve — men man skal heller ikke rive de sidste Illusioner itu. Naturligvis — der ævles og bavles altfor meget af Folk, som holder med *os!* Men paa den anden Side staar Nihilismen. Er De Nihilist? Dog ikke! Det er for Resten ligegyldigt ... for *den* Dag, da vi tvinges til at slaa det sidste Slag for vor Selvstændighed — den Dag er vi alle med! Det kan De trygt bande paa ... og derfor siger jeg, som ikke er blind for, hvor fortvivlet vi sidder i det alle sammen, derfor siger jeg: Ho'det i Vejret — se lige ud!" —

De fulgtes hen ad Gaden. Maanen stod, let skysløret, over Tagene; Fliserne skinnede fugtigt; fugtig-blød var Aprilaftnens Luft. Folk, som passerede forbi, syntes at tale dæmpet; alle syntes at have en Sorg eller Forknyttelse at bære paa. Kongens Nytorv forekom saa øde. Røde eller grønne Øjne gloede traurigt ud fra Sporvognene, og Pas-

sagererne havde ikke travlt med at komme af Sted. Teatret — den uhyre Kasse — havde *sin* røde Lygte ude — en Vaudeville, der ikke rev op i Folk, men lagde dulmende Omslag over de trætte Hjerner. I det „store“ Hôtel d'Angleterre var ingen Lys — ingen notable Rejsende. Kun i Kaféen skinnede Gassen — over de tyske Handelsrejsende, som skulde fortsætte til Sverig-Norge.

Danmarks Riges Hovedstad laa henvist paa sig selv, nedsænket i et vemodigt Halv-Søle, som Maanen sparsomt forsølvede.

De fulgtes ad endnu et Par Gader igennem. Gerhard var tavs. Den gamle Kaptajn stedse talende — aabenhjertig — som naar man kommer fra Middagsselskab og ikke til daglig drikker Vin. Han indviede Gerhard i sine Familie- og Tjenestesorger; brød Staven over den Ungdom, som han satte mere end én Mands Kræfter ind paa at udruge til Fædrelandsforsvarere. Han viste sig som en stiv, brav, uegennyttig Mand — hvem Lykken aldrig havde haft Bud efter. Sorger, Tilsidesættelser, Tvivl havde ikke helt gjort det af med ham — han havde Stoffet i sig fra 48 — men da han skiltes fra Gerhard med et uskrømtet Haandtryk og et: Ho'det i Vejret — lige ud! ... saa var han, med sine brede Skuldre, en duknakket Skikkelse, der bøjede om Hjørnet og forsvandt.

Tre Aftentimers Informationer ventede endnu paa ham derhjemme — og en sengeliggende Familie.

Gerhard stod stille, saa' efter ham og gik mekanisk videre — ud ad Vesterkanten.

Og han tænkte paa den Aprilaften, da han havde mødt Annette og Fru Funch paa Langelinje, havde spadseret igennem denne By, mødt sine Venner i Frederiksberghave og i deres Selskab været sammen med Edith ......

Edith! Det fo'r igennem ham — dette Navn.

De mellemliggende Aar var som strøget. *Den* Aften og den Nat stod for ham — bisar og stemningsfuld med Vennens Skikkelse og med hendes ... med Skær af Ungdom og Forventning over sig. Vennen var borte — syg — i Udlandet; og hun? ...

Han havde — da han var vendt tilbage fra Udlandet med Annette — ved Lejlighed forhørt sig hos Skyggen. Og Skyggen havde med Gravrøst svaret, at Edith havde ødelagt Ulf — det, Skyggen havde forudsagt — at hun var en træsk Kvinde, der havde „solgt sig for Guld“ — at han ikke desto mindre respekterede hende for den oprigtige Deltagelse, hun havde vist ved Efterretningen om Ulfs Sygdom — at hun pludselig var rejst bort, at ingen ret vidste Besked med hendes Forhold — hun skulde have spillet Komedie paa Svensk i Finland — eller sunget paa Tysk i Petersborg — eller paa Dansk i de preussiske Østersøhavne. Ingen kunde sige noget med Sikkerhed.

Hun var en gaadefuld Person — et farligt Væsen ... Ulf sørgede stadig over hende i sine Breve — dem, Skyggen opbevarede som en Helligdom.

Siden den Tid havde Gerhard undgaaet at spørge Skyggen om hende. I de faa Breve, Gerhard fik fra Ulf, var hun kun antydet — aldrig nævnet. Gerhard selv havde *villet* glemme — og de selskabelige Kredse, han søgte, laa fjernt fra „Elysiums" Enemærker.

I Aften vilde han derud.

Han lovede sig liden Opbyggelse af et Besøg paa det Sted, hvorfra hans Smag, hans Vaner, hans Omgang naturligt havde holdt ham fjernet. Men der sad en Brod i ham — fra Middagsselskabet — hans sidste Samtale med Annette — fra disse sidste Aar — fra alt det maaske, som laa paa denne Side af hin lyse Juninat — — — — —

Jo, han vilde derud; trykke Brodden dybere ind, ved at gense det Sted, hvor hun ikke færdedes, hvor maaske en Karrikatur af hende — og af Mindet — havde indtaget Pladsen.

Han raabte en Droske an og kørte af Sted. Under Kørslen skvulpedes disse tre, fire Aars Oplevelser — og Mangel paa Oplevelser — sammen i ham til én besynderlig Bitterhed. I Grunden havde han kun sig selv at bebrejde alt — og dog mærkede han en Tilbøjelighed hos sig til ligesom at kaste Skylden over paa denne unge Pige — som nu maaske ensom og hjælpeløs flakkede om — Gud véd i hvilken Verden, under hvilke Forhold?

Aa, han knugede sin Haand, medens han under Kørslen rystedes i denne trange Æske, der lugtede af muggent Hø og harsk Seletøjs-Tran.

Samfundet — under alle dets tænkelige Former — hvortil vi forskriver os og som med Jernkløer holder fast paa Forskrivningen! Sveden driver af os — Blodet pibler af os — med Blod forskriver vi os — Hjerteblodet!

Han lod Vinduet gaa ned og kiggede ud. Han kørte gennem den lange, lige Frederiksbergallé. Maanen fældede sine Striber — underligt matte — tværs over den dunkle Gangsti, hvor en ensom Fodgænger listede af under de nøgne Træer. Han erindrede — som var det i Gaar — hin Aprilaften, hvor han selv, Overgaard og Ulf havde spadseret her! Overgaard, som kendeligt undgik ham! Ulf, som var borte! Han selv, som ... som hvad? —

Som nu vilde søge ind paa en Café chantant, for at mindes ... og for muligvis at glemme!

Thi der paakom ham en sugende Længsel — en Vin-Dunsts hidsende Trang til at skylle alt bort og ned.

Han vamledes ved Tanken, han, den kræsne, forvænte Mand. Og dog tænkte han den. Bedre saaledes end min Svigerpapas Middagsselskaber med Stifts-Øvrighed, Provster, Dommere, Krigere, Videnskab og Kunst!

Og Ulfs Skikkelse stod atter for ham — som Banquos Aand ved Bordet.

Er det ham, som er blevet mig? Mig, som paatager mig hans Skikkelse?

Han lo indvendig. Drosken holdt. Han steg ud — og gik ind i „Elysium".

IX

Han valgte sig en ubemærket Plads længst tilbage i Salen, satte sig og saa' op til Tribunen.

Dér sad Damer i en Halvkreds, en plump og svær, en høj og slank i Slæb, nogle ganske kønne, unge — — — de to Stole yderst mod venstre ledige.

Den samme Tobaksdamp og Gasvarme — samme syrlig-søde Duft af Vin, Øl, Punsch — samme Publikum som for Aar tilbage. Nærmest Tribunen en Del unge Mennesker, glade, begejstrede; nogle ældre Kavalerer, som næppe sad her for Begejstringen; Borgermænd med Madammer og halvvoksne Børn, der deltes om Ølkrusene og Smørrebrødet; en enkelt sammenfalden Skikkelse, der med blege Træk stirrede gennem Dampen og Varmen op mod den lysflimrende Tribune ligesom mod et Feeri af Illusioner — bristede Ungdomsillusioner, der laante Vinens Vinger, Toddyens Flyvemaskine, for at hæve sig op til idealere Højder.

Gerhard kendte denne sammenfaldne blege Skikkelse — Skyggen; men Skyggen røbede ikke nogen Genkendelse.

Og Pianisten dundrede i Tasterne, og Violinisten — som nu var en Violinistinde — akkompagnerede Damen i Slæbekjole:

„Højt fra Dachsteins Top" ...

Gerhard tog sin Paletot af og sad der i Selskabsdragt. Han følte sig varm og kold, vilde blive, vilde give sig til at drikke, vilde gaa — — — — han vidste ikke selv hvad, men egenlig ubehagelig berørt af Stedet var han ikke; denne Pianist var musikalsk — hvad han saa ellers var — og denne Violinistinde strøg en udmærket Gige; hun havde noget ved sig, noget, der mindede om Edith — uberørt, ligegyldig som hun behandlede sit Instrument og dog med den fødte musikalske Sans for *hvad* der kan synges ud af Strengene og Lyd-

kassen. Der var noget naivt, harmløst over Forestillingen. Og Gerhard smilede ved sig selv over den gamle Dachsteiner, det „gamle Steierland". Alpelinjer med blaanende Snetinder begyndte at kæde sig sammen fjærnt borte i Horisonten — han tænkte paa de harmløse elskværdige Mennesker, som han havde tilbragt Dage og Uger sammen med, dér hvor Musikken er Melodi og gror op jævnsides Vinen, som drikkes uden Alkohol og uden Hovedpine.

Han vendte sig halvt bort fra Tribunen og vinkede ad en Opvarter. Saa hilste en Herre paa ham — — — — det var Hr. Eriksen, hans Gymnastik- og Fægtelærer, som sad ved et Bord i Selskab med en yngre Læge, nogle Grosserere og „Levemænd". Gerhard hilste igen, lidt stift, følte sig generet, vendte sig helt bort fra Tribunen.

Opvarteren, en bredskuldret Alvorsmand, stod bukkende for ham.

Gerhard hørte Fægtelærerens skarpe Stemme sige: „Karoline er brillant i Aften, hvad Doktor?"

Gerhard betvang en Tilbøjelighed til at rejse sig og gaa. Hvorhen? Og hvorfor i Grunden lade sig genere af disse Herrer? De kom her næppe for det samme, som han! Enhver kom vel for sit! *Han* sad her for at høre paa naiv Musik — og saa for at drikke ... han havde netop været altfor maadeholden ved Middagsbordet ... ingen „Stemning" havde løftet ham — derfor var han bleven saa malkontent ... aa Pokker med det hele ... Og han tænkte paa Ulf, paa Ulfs Vin ... og han sagde højt: „Bourgogne!"

„Meget gerne!" svarede Opvarteren, som nøje havde taget Maal af den elegante Herre, der sad her saa alene — og som maaske søgte Selskab.

„Vent lidt!" bad Gerhard. „Hvad hedder Pianisten?"

„Hr. Achlaitner!" —

„Rigtigt!" sagde Gerhard smilende. „Og Violinistinden?"

„Frøken Anna — Anna Kjærskov!"

„Tror De ikke" — spurgte Gerhard — „at Hr. Achlaitner og Frøken Kjærskov efter Forestillingen vil spise til Aften med mig og spille lidt for mig?"

Opvarteren trak paa det: „Hr. Achlaitner vil vistnok meget gerne — men — men Frøken Anna ... hun gaar altid lige hjem!"

„Er hun gift?" spurgte Gerhard lidt spydig.

„Hun har en Mand — som — det vil sige, som *hun* forsørger — og et Par Børn, som hun holder meget af. Hun lader sig aldrig invitere ud — ikke af fremmede!"

„Vil De bringe hende min Kompliment" — sagde Gerhard høflig —„og vil De saa spørge Pianisten, om han vil spise til Aften med en Herre, som er en Beundrer af hans Spil — her om Hjørnet hos Traktør Lind ... men han maa tage sin Cither med! Jeg véd, at han skal spille udmærket Cither!" tilføjede Gerhard.

Opvarteren sagde med en Blanding af Forretningsalvor og diskret Fortrolighed: „Undskyld — *jeg* serverer efter Forestillingen hos Traktør Lind ... og jeg tror, at jeg havde den Ære, for nogle Aar tilbage, at servere for Herren og nogle af Deres Venner!" ...

Gerhard betragtede ham opmærksomt. „De har en god Hukommelse" — sagde han. „Nu kan jeg kende Dem. De har ikke forandret Dem. Er De maaske ogsaa gift?" —

„Jeg har Kone og syv Børn! Man maa jo fortjene Brødet til dem ved noget!" sagde den forvaagede Opvarter, idet han med en rund Haandbevægelse syntes at tilkendegive, at disse Omgivelser ikke saa meget var hans fri Valg. „Undskyld —nu skal jeg bringe Bourgognen!" tilføjede han og fjernede sig.

Gerhard støttede Hovedet i Haanden. Hvad? tænkte han; her synes alle at være gift — i det mindste Familieforsørgere. Skal man se til, saa er det maaske Alvoren og Hæderligheden, man skal søge her — hos Opvartere og Violinspillersker. Ja hvorfor ikke? Lad os komme ud af vore Fordomme — lad os dog en Gang ... Og han faldt i dybe Tanker, stadig med Ryggen mod Tribunen, stirrende ned for sig mod Gulvet. Han huskede sig selv, Overgaard og Ulf siddende her — hvorledes de havde citeret Faust — og sendt deres Rimerier paa den lille Tegning op til Edith. Han ænsede ikke Larmen omkring sig, ikke en „komisk" Sang, som af den svære Dame blev smældet ud, ligesom fra en Taagesirene i det dunstopfyldte Rum, ikke Applausen, de klaskende Hænder, Stokke og Paraplyer, hvis Dupskoer dundredes mod Gulvet. Han saa' i Vejret. Opvarteren stod foran ham i Færd med at trække Proppen af den mørke, rundbugede Flaske.

Skulde Du spørge ham om hende? tænkte Gerhard, men følte Ulyst dertil. Opvarteren spurgte, om han maatte skænke i Glasset, og meddelte, at han havde bragt Indbydelsen til Pianisten, og at han kom!

Gerhard hørte aandsfraværende derpaa, greb Glasset, tømte det. Opvarteren stod der endnu. „Naa — det er sandt — betale!" sagde Gerhard, lagde en Seddel paa Bordet og bad ham beholde den. Og pludseligt spurgte Gerhard den ærbødigt bukkende Opvarter: „Véd De noget om, hvor Frøken Edith er henne?"

Et ugengiveligt Smil fløj over den af Nattevaagen og Familiebekymringer mærkede Opvarters alvorlige Ansigt: „Men hun er jo dér oppe. Nu skal hun synge!" lød Svaret.

Gerhard vendte sig med et Ryk og saa' op mod Tribunen.

X

Dér sad hun — yderst til venstre — paa den højryggede Stol — i et lyst Silkekostume — med en lille graa Vifte lagt ind mod den langhandskede, fine Arm. Hovedet bøjet — den dæmpede, bløde Glans over det blonde Haar —Taillen smækker, det højhalsede Kjoleliv som støbt over det skønne Bryst — og Foden med den delikate Ankel trukket ind under Stolen.

Og ved Siden af hende sad den lille Natalie.

De smilede til hinanden. Det syntes, som om de ved en fælles Aftale havde forladt Pladsen, medens den „komiske" foredroges. Nu sad de dér ... nu skulde Edith synge.

Gerhard dukkede sig bag to brede Borgermænds Rygge. I Mellemrummet mellem de to mørke Kolosser saa' han den lyse, slanke Skikkelse deroppe rejse sig — gaa frem ... og han hørte hende synge Drikkevisen, oversat fra det franske Drama. Ganske som den Gang!

Stemmen den samme. Kun forekom den ham spinklere. Bevægelserne de samme — samme Ynde, en Genérthed, der kæmpede med Viljen til at beherske Formen — en ladylike Fremtoning — — med det rørende over sig, som fremkommer ved naturlig Intelligens, fin Smag uden Støtte af Teknik — Midler, som ikke bruges — en altfor ængsetlig Selvkritik — en Sky for det routinérte — en Ulyst i det hele taget ved at „optræde" — hun dér, som optraadte!

Og som — det sagde Gerhard ved sig selv — gød en Charme, en kvindelig Noblesse, en Dames Smag, literær Sysselsættelse, med en ungdommelig varm Kolorit over disse Forestillinger her!

Han følte sit Hjerte banke. Salens paa en Gang prangende og tarvelige Udstyr forsvandt — Tribunen blev en Terrasse, hvorfra en Musik bølgede ham i Møde, som fra Rubens', fra Watteau's Kærligheds og Skønheds Hoffer. Hvilken glimrende Melodi! Skade at hun ikke synger de franske Ord! Men man kunde lære hende dem! Og han blev ivrig, følte sig ungdommelig revet med — tænkte i dette Øjeblik ikke paa andet, end paa at han sad her for tre Aar siden — alt uforandret — og at han kunde være sammen med hende efter Forestillingen — for at sige hende, hvor uforandret hun og alting forekom ham ... Javist! han vilde være ung — hun var jo ung — smukkere end den Gang, syntes han — en Dame! en udviklet Kvinde! Og de vilde samtale om deres Erfaringer — og maaske om Ulf ... aa, de havde meget at tale om — og hun havde dog sin Frihed — maaske! Jo, hun *skulde* have sin Frihed ... Det var ham, Henrik Gerhard, som vilde bede hende om at tilstaa sig den Frihed, i Aften efter Forestillingen at drikke et Glas Vin paa de fælles Minder! ...

Han rejste sig og saa' sig skarpt omkring i Salen — forbi Skyggen,

som ufravendt stirrede op mod Tribunen — bort over Eriksens Bord, som han ikke længer ænsede. Han kendte intet Ansigt — og han mødtes ikke af det Ansigt, som han nødigst havde sét her.

Maaske alt var forandret! tænkte han ved sig selv.

Hun havde igen sat sig og nikkede smilende til de pur unge Menneskers støjende Begejstring. Saa faldt hendes Blik paa Gerhards ranke Skikkelse i Salens Baggrund ... hun saa' pludseligt ned i Skødet, idet hun rykkede med Stolen. Ogsaa den lille Natalie havde sét ham; hun rynkede Brynene og stirrede stift lige ud.

Gerhard satte sig, tog sin Lommebog med Visitkort frem, skrev nogle Linjer, vinkede ad Opvarteren og sagde dæmpet-myndig: „Kan jeg stole paa Deres Diskretion? Bring mit Kort til Frøken Edith — og skaf mig Svar tilbage — men saaledes, at ingen ser det!"

Opvarteren lagde en stor Haand over Kortet, bøjede sig og hviskede ærbødigt:

„Frøknen har været borte i længere Tid — men har nu sunget her de sidste Maaneder. Et Par Gange har hun spurgt mig, om ingen af de Herrer — fra den Aften — har været herude, medens hun var borte. Nu skal jeg bringe hende Kortet!" —

Gerhard vilde holde ham tilbage — spørge ham videre — men betænkte sig og betydede ham, at han skulde gaa. Og Opvarteren gik, skjulende Kortet i sin store Haand, ud ad Døren i Baggrunden af Lokalet.

Gerhard tømte sit Glas, dukkede sig uvilkaarligt bag de to brede Rygge, havde en Fornemmelse af, at de nærmestsiddende lagde Mærke til ham — rejste sig, trak sin Paletot paa, og gik ud, men kastede først et Blik op til Tribunen, til Watteau's Terrasse. Ediths Stol var tom. Skønheden ved Festen var borte. Den lille Natalie sendte ham — saa vidt han i den store Afstand kunde se — et spydigt Blik. Pianisten rejste sig halvt fra sit Sæde ved Flygelet, og medens han vedblev at lade Hænderne dundre over Tangenterne, nikkede han gemytlig smilende til Gerhard ligesom: Paa Gensyn!

Gerhard følte sig ilde berørt, halvt komisk; og skyndsomt forlod han Salen ad Døren, som Opvarteren var gaaet ud af.

Han løb lige imod ham udenfor.

„Naa?" spurgte Gerhard utaalmodig.

„Frøken Edith bad mig hilse Dem — hun vilde gerne tale et Øjeblik med Dem!" —

„Tale med mig?" spurgte Gerhard forundret — behageligt overrasket. „Men hvordan det?" —

Opvarteren vinkede ham til Side og sagde dæmpet med sit alvorligste Ansigt: „Det er rigtignok ikke tilladt — og jeg vilde komme i Ulejlighed derfor — men med Frøknen gør vi gerne en Undtagelse ... vil De behage at følge efter mig!"

Han trak Gerhard efter sig — igennem en Sidebygning — ad en Gang ind i et mindre Rum — derpaa i et større. Mørkt var her; man hørte Musikken fjernt som en dump Brusen; og Lyden af Applausen som Plaskregn paa et Tag. Det er jo som et Teater — langt bag Scenen — i en Foyer — men bandsat mørkt! tænkte Gerhard. Og uvilkaarligt fandt han Behag i den ærbødige Maade, hvorpaa Opvarteren nævnede Edith. Nuvel! sagde han ved sig selv; lad mig antage, at det er et Teater — og Edith Primadonna! Er vi ikke alle paa Brædderne? spiller vi ikke alle Komedie? Jeg har i Udlandet været bag Scener — som oven i Købet nød et stort Ry — hvor det gik mindre harmløst, rent ud sagt temmelig vildt til! Nej! vi er skikkelige herhjemme! Men hvad vil denne mærkelige Alvorsmand af en Opvarter? Vil han overfalde mig? Det bliver vi allenfals to om! —

Gennem Gerhards Hoved fo'r de besynderligste Idéer — som han øjeblikkelig gjorde Edith Afbigt for ... en af disse Idéer var den: skulde mon ikke denne bredskuldrede Opvarter være en Slags Spion, muligvis en „Bravo“ lejet af ... aa Visvas! — Alligevel lyttede han med nogen Mistillid til denne Mand dér, som i Mørket puslede om mellem Stole ... endelig blev en Tændstik strøget, og han saa' Opvarteren lede efter en Gasarm, der strakte sig ud fra Væggen.

„Undskyld! vi tør egenlig ikke tænde Lys herinde — men dette ene halve Blus! Hvis De vil være saa artig at opholde Dem ... Frøknen kommer gennem den Dør dér — oppe fra Garderoben. Men det er imod Reglementet!“ —

Og Opvarteren forsvandt med sit alvorlige Buk.

Den sparsomt oplyste Sal syntes meget dyb — rimeligvis en Sommerrestauration — med Stole sat i lange Rader — Haveborde og Havebænke. Atter følte Gerhard sit Hjerte banke. Var det ham, som vilde hende noget? eller var det ikke Edith, som vilde tale med ham om ...?

Ah! Ulf? —

Og som en Skygge, en stor og bleg, syntes Vennens Skikkelse at skride tværs over det halvmørke Lokale.

En Dør aabnedes; man saa' en Trappe og øverst et Lysskær; Musikkens Larm hørtes stærkt og dæmpedes atter. Døren faldt til. Ediths lyse, slanke Skikkelse kom hurtigt hen imod Gerhard — Silkekostumet frembragte den ejendommelige dæmpet-knitrende Lyd — hun standsede i nogen Afstand fra Gasblusset — slog Øjnene ned og rakte Haanden frem.

Gerhard greb og trykkede den. „Frøken Edith!“ ... sagde han.

Hurtigt saa' hun paa ham — lagde Fingren over Læben: „Tys! ikke tale for højt. Jeg skammer mig ved at vise mig saaledes for Dem!“

Han lo og svarede:

„Er det „Krigsmalingen", De mener? Trøst Dem, kære Frøken; jeg har sét Skuespillerinder og Sangerinder paa Krigssti — førend jeg saa' Dem. Der er Ansigter, som Sminken ikke *kan* skæmme ... ihvorvel jeg altid med nogen Overvindelse søger efter det Menneske, jeg kender, bag ved den Maske, jeg ikke ynder!"

„Der sér De selv!" sagde hun blidt — med den Stemme, han huskede fra Juninatten. „De kan alligevel ikke lide det — og jeg endnu mindre. Men jeg har ikke Lov til at være borte deroppe fra. Der er blot en Bøn — som De ikke maa afslaa ...!"

„Vi spiser dog sammen til Aften, naar Forestillingen er endt? Ikke sandt!" sagde han hurtigt. „Det maa De ikke afslaa!" —

Hun bøjede Hovedet og nikkede hastigt bejaende. Han trykkede hendes Haand til Tak. Hun saa' i Vejret og sagde bønligt:

„Vil De saa nok love mig — at De ikke vil gaa op i Salen mere. Jeg kan slet ikke synge, naar De hører paa mig!"

Han lo: „Naar De nu slet ikke kan se mig — naar jeg skjuler mig bag de to brede Rygge? Aa, Frøken Edith; jeg vilde netop saa gerne sidde og se paa Dem!" ...

Hun sagde bestemt: „Naar jeg véd, at De sidder i Salen, kan jeg ikke faa en Tone frem. Og jeg skammer mig; og ... Herregud, hvis De ikke vil *forstaa* det, saa kan De jo blot *love* mig, at De vil gøre, som jeg beder om!"

Han bøjede sig, førte hendes Haand til sine Læber og sagde: „Paa Gensyn hos Traktør Lind — ligesom — ligesom for hundred Aar siden!"

Hun nikkede fornøjet; vendte sig ængstlig, som i Frygt for at nogen skulde kalde, saa' atter paa Gerhard og sagde: „Vidste De blot, hvor glad jeg er over at se Dem — men ikke deroppe — nej ikke deroppe blandt de mange Mennesker. Paa Gensyn!" ...

Han tog sit Ur frem: „Om en Timestid?"

„Om en god Time!" svarede hun og løb hastig tilbage til Døren. Silkekostumet knitrede; den lyse Skikkelse var borte.

Han stod ene tilbage. Uden at vide, hvad han foretog sig, førte han Uret til Øret; hans Hjertes Slag overdøvede Urets. Han saa' sig om. Han syntes, at dette øde Rum for nogle Sekunder siden havde straalet af Lys. Hvor mørkt her nu var! „Det er jo Katakomberne!" sagde han halvhøjt — og lo fornøjet. Og han gik til Døren, som han var kommen ind af, idet han nynnede en Stump af en Verslinje — et Citat — eller noget han selv paahittede:

> Den hvide Hind — den hvide Hind
> i Skoven ...!

XI

Han famlede sig frem — og kom udenfor; gennem en Have — ud i Alléen. Det var klart, fuldt Maaneskin; Skysløret bortfejet; Himlen forekom ham saa høj, saa hvælvet, som han ikke huskede den siden Syden. Eller han huskede den saadan, en Nat imellem Alperne, i den Kärntnerdal, hvor han havde haft Venner, levet lykkelig. Træerne, deres tykke Grene og tynde Kroner, skød dybe Skygger fra sig; og Bygningernes hvide Mure lyste. Han følte Luften styrkende ren; han gik frem over Runddelen til Gitterporten ved Frederiksberghave, kiggede derind, hvor den lille noble Skikkelse barhovedet vogter det stille Perspektiv under de høje Lindetræer. Han mindedes den Aften, hvor han havde haft Stævnemøde med salig Kong Frederik den sjette. Han smilede. Det var ham i dette Øjeblik utænkeligt, at noget af Betydning kunde ligge mellem da og nu. Han mindedes blot — ved en Idéassociation — at Ulf en Gang havde læst et Brev højt, som var bleven ham overladt til Afskrivning af en ivrig Autografsamler. En autentisk Kærlighedsepistel fra Frederik den sjette til hans elskede — skrevet kun en Maaned før Kongens Død. Det var uortografisk, uliterært, men ynglingevarmt, tyveaarsungt, bærende Bud om Faderkærlighed og Elskerens Elskov, fra en sølvhvid Gubbe, der har „hævet" en Pige af Folket, adlet hende og adlet end mere sig selv gennem sine Følelsers Styrke, Varighed og Dybde.

Han mindedes Ulfs Ord: Dér gik altsaa det glade Folk hver Søndag ud i den Have, for at se „den høje elskede Familie" spadsere paa Terrassen eller ro i Kanalerne. Den „gamle" Konge spadserede med sin Dronning, Prinser og Prinsesser, Hofetat og Hajdukker, martialsk-borgerlig langs Terrassen, eller han styrede, værdig som Landets Fader, den store Chalup omkring i de snevre Kanaler — og ikke sjældent paa Grund. Og Spillemændene spillede, Garden præsenterede, Folket raabte Hurra. Ikke var der én Digter, som ikke priste i ham alle baade kongelige og filistrøse Dyder. Og han smilede under sin enorme trekantede — smilede helt lunt, den gamle, brave Hædersmand. For han vidste nok, i hvilke Arme, i hvilken Familiekreds, han det foregaaende Døgn havde udhvilet fra Statens Byrder og Etikettens Narrestreger. Lørdagaften var *hans* Aften. Søndagen var Hoffets og Folkets Dag! —

Og hvem vilde ikke — havde Ulf tilføjet — hvem vilde ikke af Hjerte unde ham en øm og hengiven Elskerinde: han, som havde Pengesorger tilfælles med den slettest lønnede Embedsmand og de berømteste Digtere; han, som bestandig gjorde Dumheder, og stedse ønskede at gøre det bedst mulige; han, som havde sét Staten og sig selv ved Afgrundens Rand — Flaaden tabt — Staden brændt —

Banken sprængt — og Norge Fanden i Vold! — i Sandhed, *han* fortjente en Elskerinde! ...

Gerhard lænede sig op mod Gitterporten, lod Maanelyset og Maanelysets Skygger lege igenem sine Tanker.

Fra Lyset ind i Skyggen, tilbage igen og atter fjernt bort gled Ediths fine, slanke Skikkelse. Først nu saa' han tydeligt hendes Kostumes Snit — den elegante Arm — den delikate Ankel — den smukke Hals og Nakke — den hele skælmske Uskyldighed, der som en Sydens Blondine var smuttet i en klædelig Karnevalsdragt, med Hensigten at behage men uden Bihensigt at udfordre. Hvor dukkede hun sig ikke selv under den tavse Misbilligelse af Sminke og Maling ... den lille Stakkel! Hun var jo i „Uniform" — som enhver, der viser sig paa en Scene for at tjene Brødet eller Laurbær, for at underholde det Uhyre, adsprede den Tyran, hvis Slæb vi alle er med til at bære, hvis Lovsang vi alle tvinges til at synge — naar ikke Brødet skal tages af vor Mund og kastes for Hundene, Kransene rives af vort Hoved for at vaske os om Ørerne med!

Han kom til at le højt — i et ubetvingeligt godt Humør, uden Brod — skønt han netop tænkte paa, at han selv var i Uniform — selv havde givet en Scene til Bedste tidligere paa Aftnen. Han saa' et for et disse Ansigter ved Middagsbordet, misbilligende, forbavsede, sur-søde, arrige, gnavne eller maabende. Ja-ja! lo han igen: Das kommt von das! Og Enden er ikke endda! Nu vil jeg til Traktør Lind!

Han kom derhen, fik sig anvist det Værelse, hvor de tre Venner og de tre Damer havde tilbragt den Aften — som ret egenlig havde knyttet de usynlige Skæbnens Traade, hvorover vi selv har saa usigelig liden Bestemmelse. De holder — eller de brister — eller krydses af andre. Naa! han vilde ikke tænke derover; ikke over noget, som laa bag, ikke over Dagen i Morgen. Han vilde Øjeblikket.

Den broncerede Apollobuste syntes at se ned paa ham fra Kakkelovnen, hvori han lod gøre Ild. Pianoet — Olietryksbillederne paa Væggen — alt var som da. Han rettede paa sit hvide Slips foran Spejlet, saa' smilende paa de enkelte graa Haar i Tindingen, drejede tankefuldt sin Moustache — kom atter til at le — forekom sig selv først *nu* egenlig klædt til Fest. Han vilde haft Værelset langt hyggeligere — overbeviste sig om, at der ingen fremmede var i Sideværelset — drejede Nøglen om i Døren derind til — vilde have sendt Bud efter Blomster — men der var ikke Tid. Han havde selv Blomster, syntes han; hans Tanker var Fest, hans Hjerte ungt.

Saa var Opvarteren dér; dækkede stiltiende Bordet, satte blanke Glas frem, og overrakte Spiseseddel og Vinkort.

Gerhard tog til sin Lommebog og sagde let rødmende: „Jeg er

kommen uforberedt ud i Aften; men her er mit Kort, hvis De vil være saa god at notere mig for Beløbet ...?"

„Behøves aldeles ikke!" svarede Opvarteren med sit udmærkede Buk, hvori der tydeligt laa et: kender mine Folk!

„Godt! altsaa det bedste, Huset formaar. Vælg efter Frøknens Smag. De kender den formodentlig?" —

„Jeg serverer undertiden for Frøknen — og altid i det bedste Selskab!" lød Svaret.

„Jeg spurgte ikke derom!" sagde Gerhard skarpt og tilføjede noget mildere i Tonen: „Hvilket Selskab — for Eksempel?"

Opvarteren stod med Haanden paa Dørgrebet, bukkede og sagde, idet han trak sig baglænds ud af Døren:

„Som Herrens!" —

Gerhard lo, lænede sig tilbage i Sofaen, faldt i Tanker og sprang op. Det bankede paa Døren, Edith traadte ind.

Gerhard hjalp hende Overtøjet af, førte hende spøgende hen for Spejlet, drejede hende ærbødigt rundt, og spurgte: „Holder De mere af Dem selv saaledes?"

Hun nikkede, rettede lidt ved sit Haar i Panden og ved Nakkefrisuren, med denne yndefulde Bevægelse af Armene, der hæves op fra et stramt siddende Kjoleliv, medens de hvide Hænder med hurtige, adrætte Fingre arrangerer alt i et Nu. Kun den virkelige Dame formaar at smelte disse Tempoer sammen til en lille, hastig forbiglidende Situation — en Harmoni — en Skønhed! Der er i Grunden de strengeste Love for de tilsyneladende største Ubetydeligheder.

Gerhard sagde hende det; hun truede smilende ad ham: „Hvis De lægger saa nøje Mærke til alt, hvad jeg foretager mig, saa falder jeg tilbage i min gamle Ubehjælpsomhed og Kejtethed!"

Det gjorde hun nu ikke. Gerhard saa' straks, at de mellemliggende Aar havde givet hende Sikkerhed, Afrundethed, en Værdighed i Holdningen, uden at hendes Fremtræden var bleven pretentiøs. Et slankt Legem fører sig elegantere end en kort, robust Figur. Men der maa Agtpaagivenhed til — som ikke vindes foran Spejlet — som øves gennem Sysselsættelse med hvad der er fint, intelligent, hvad der i inderste Forstand maaske er *det* kvindelige, vi fængsles af, tilbeder.

„Har De nu sét tilstrækkeligt paa mig?" spurgte hun leende. „Skal jeg gøre Gengæld? Nej, hvor De er fin i Aften! Blomst i Knaphullet! Nu ser jeg det først rigtigt! Og hvor den Kjole sidder godt!" ...

„Naa, og Deres da!" sagde han leende. „Brunt klæder Dem fortræffeligt — og højhalset — og den lille beskedne Brosche — som

jeg maaske en Gang faar Lov at omveksle med en ikke mindre beskeden — men Guldlænken om Deres Haandled drister jeg mig ikke til at forsøge paa at ombytte — den er sandsynligvis symbolsk ...?"

Hun rynkede Øjenbrynene let; lo igen — ligesom for at le en ubehagelig Mindelse bort — og sagde: „Alt klæder mig „fortræffeligt" ... tror De ikke, at jeg har hørt det tidt ... Jeg har en god Figur — og jeg er glad derover — jeg er virkelig glad over alting — og jeg har heller ingen Grund til at være et Hængehoved — jeg synger, saa snart jeg slaar Øjnene op om Morgnen — jeg elsker at høre Fuglene udenfor — jeg elsker min Uafhængighed — og at klæde mig godt — jeg lader da ogsaa sy hos den første ... men Gudbevares, hvor vi snakker om Tøjet! — og hvor jeg er sulten!" ...

Han saa' fornøjet paa hende. Det var et helt andet Væsen end for en Time siden — utvungen, let, glad. Men Uniformen var jo rigtignok ogsaa borte. „Hvor De er sød!" sagde han uvilkaarlig.

Hun hævede atter Fingren og rystede smilende paa Hovedet: „Jeg maa gentage for Dem — jeg har hørt alle mine Fuldkommenheder berømme, baade paa Vers og Prosa — De kan ikke sige mig noget behageligere, end — at vi skal spise!" ...

„Dér har vi Maden — og Vinen! Til Bords — til Fest!" sagde han og bød hende Armen.

De satte sig, spiste, drak, lo, spøgede. Opvarteren serverede for dem automatisk lydløst. Da han mærkede, at Samtalen faldt hen imod det alvorligere, skænkede han endnu en Gang op af Flasken i den blanke Metalkøler, og trak sig med sit Staldmesterbuk tilbage.

„Jeg tror, det er en honnet Fyr!" sagde Gerhard.

Edith nikkede bekræftende.

„Husker De den Aften herude — og den Juninat, Edith?" —

„Jeg husker!" svarede hun dæmpet, tog om sit Glas og kiggede ned imod de smaa perlende Kloder, der langsomt hævede sig fra Bunden, snoede sig i Spiraler og bristede.

Gerhard nærmede sit Glas mod hendes: „Paa Ulf — hans Sundhed!" ...

Hendes Læbe bævede et Sekund; saa drak hun langsomt ud, med halvt tillukkede Øjne.

Gerhard saa' paa hende. Hun var nydelig — uforandret nydelig — eller forandret til det smukkere. Men hvor havde ikke denne lille Pande tænkt i Mellemtiden — og Tanker afsætter Mærker. Hun havde maattet lide — haft Sorger, Bekymringer. Aa, hvorfor kunde han ikke helt fortrolig tale med hende om disse Sorger? De kunde læses ud af den lille Streg under Øjet — og en Streg ved Mundvigen. Den kloge, smukke, „tapre" Mund, med de røde, letkrusede Læber —

den var mærket paa sit føleligste Punkt, den svage Afskygning hen imod Kinden — og denne Kind var i sin fine Oval brudt af en begyndende Sænkning — endnu kun en Anelse om den Vinkel, som Mand og Kvinde en Gang med Vemod vil komme til at betragte i Spejlet, sigende til sig selv: se dette er Alderens, Aftenens Mærke!

Eller ... her fo'r det med et Stik igennem hans Hjerte ... var det de gennemvaagede Nætter, som med Nødvendighed følger denne Livsstilling, om de ikke med Nødvendighed peger mod Tilsættelsen af Kvindeværdighed og Stolthed? Var det „Festens" Vrangside — som Mændene saa godt som nogen kan aflæse af deres egne Ansigtstræks første ubestemte Høst-Skær — var det dette Skær, som nu i begyndende Skrifttegn røbede sig for den skarpe Iagttager?

Han samlede — for med et Slag at forjage Indtrykket — alle de enkelte Træk i dette smukke, endnu halvt barnlige Ansigt til en indtrængende Erkendelse af: noget skræmt og stolt, noget blidt og trodsigt, et Barn, der er modnet til Kvinde og ikke er sig andet ondt bevidst, end hvad vi alle er os bevidst — uden at vi behøver at rødme for andre end for os selv.

Og idet han tog Vejret dybt, mumlede han: Lad nogen sige denne unge Kvinde noget nedsættende paa ... og jeg vil svare roligt, at jeg vejer jeres godtkøbs Selvretfærdighed mod hendes Dyder og Lyder. Lad os se, hvor Vægtskaalen synker!

„Nu sidder De igen og stirrer paa mig!" sagde hun næsten vredt og tilkendegivende, at hun fulgte eller sluttede sig til hans Tanker.

Han skød venligt sin Haand hen over hendes, klappede denne Haand og svarede: „Jeg erindrer godt fra den Juninat, at *jeg* ikke formaar at skjule noget for Dem. Jeg beder — tilgiv!"

„Ak — den Juninat!" sagde hun og sænkede sit Hoved, med de smaa, svage Nik, som naar hun ret grundede paa en Ting.

„Lad os tale om Ulf!" bad hun dæmpet.

XII

De talte om den fraværende næsten som om han ikke længer var blandt de levende — med denne skaansomme Pietet, der ikke er Karakteristik. Gerhard fornam dog paa sig selv, at han nævnede Vennens Navn under et Tryk af ikke at turde røbe for hende, hvad Vennen paa Papiret havde betroet ham. Stedse var Gerhard inde paa helst at ville tale om Edith ... og stedse maatte han bøje af, medens hun med den kvindelige Nænsomhed fremhævede mange af disse smaa Træk, som kun Kvindens Hengivenhed kan blotte uden at saa-

re Mindet. Hun lagde uskrømtet for Dagen, hvor meget hun holdt af Ulf — hvor pinligt hans Eksaltation tidt havde berørt hende — hvor nær det var gaaet hende til Hjerte, at han saaledes stormede imod sit Helbred og oprev sig ved Vin, tilfældigt Selskab, evig Nattevaagen og evige Selvbebrejdelser. Herregud — sagde hun — hvad havde han egenlig saa meget at bebrejde sig! Hun kendte ham — maaske bedre end han kendte sig selv; hun var ham taknemlig for hans ridderlige Galanteri — for den Omhu, hvormed han ledede hendes Læsning — saa at sige vaagede over hendes Opdragelse, over at indhente, hvad der var forsømt fra Barneaarene, udpillende de Levninger af mindre korrekt Smag eller kantede Vaner, som var bleven siddende.

„Og saa — paa en Gang — saa var han borte — næsten som om han flygtede for mig!" sagde hun og saa' paa Gerhard. Han besvarede ikke hendes Blik, og hun tilføjede i en lettere Tone: „Ganske vist — jeg kom derved igen i ordenlig Tid i Seng. Ja for De aner ikke, hvor han passiarede langt ud paa Natten — og hvilke Køreture — og Spadsereture vi havde — bestandig paa den „uborgerlige" Tid af Døgnet. Men det var rigtignok en Verden af det mest fantastiske — det mest, jeg véd ikke, hvad jeg skal kalde det — som jeg blev indviet i. Jeg havde aldrig anet sligt tilforn — og jeg glemmer det aldrig! Stakkels Ulf!" —

Gerhard betragtede hende nøje fra Siden. Hun sagde dette sidste, som en Søster kan tale om en Broder. Dette trivielle „en Søster — en Broder". Og Gerhard tilføjede ved sig selv: „en Ven — en Veninde".

„Véd De af" — sagde han — „at Deres Profil, at Ansigtstræk hos Dem minder om Ulf? Jeg har tidt fundet en saadan Lighed mellem Mennesker, der havde meget aandeligt fælles, omgikkes fortroligt, holdt meget af hinanden ... skønt — rigtignok paa en intimere Maade, end De og Ulf!"

Hun svarede ikke, hun sad og legede med Gaflens Spids i sit Glas.

„Var det længe efter Ulfs „Flugt", at De rejste til Udlandet?" spurgte han.

Uden at se op svarede hun: „Hvor véd De det?"

Han sagde smilende: „Véd vi ikke saa noget nær alt om hverandre her i Byen — naar vi blot spørger os en Smule for? Véd De maaske ikke, at jeg blev gift — og rejste til Udlandet? Skulde ikke en lille Fugl have sunget det for Dem? Ikke fordi jeg mener, at mine Anliggender særlig kunde interessere Dem ... men man hører dog et og andet om Folk, man har været sammen og haft det behageligt med!" —

Hun syntes at betænke sig; havde sine Træk fuldkomment under Kommando; sagde:

„Jeg rejste — kort efter at Ulf var borte — og De var borte — til Sverig; derfra om Efteraaret til Finland; og næste Foraar rejste jeg til Tyskland — til Berlin — derfra ned ad Rhinen — nej „op ad" Rhinen var det da ellers ... men alt dette er jo ligegyldigt!" ...

„Alene?" spurgte han, ufravendt betragtende hende.

Hun blev ham Svar skyldig; løftede sit Glas, nippede til det og sagde: „Skal vi klinke paa — at vi vil være glade i Aften — jeg mener, at vi ikke vil spørge hinanden om altfor meget — det fører jo dog kun til Rejsebeskrivelser ... og det er meget morsommere at være i „Stemning" — saaledes som sidst!"

Han lo og klinkede med hende. „Ja —i Stemning — som sidst. Kan De huske den lille Natalie? Hun var ikke meget tilfreds med os andre!"

„Natalie!" sagde hun og rynkede Øjenbrynene. „Kender De hende? — jeg mener, har De talt med hende — maaske om mig?"

Han rystede paa Hovedet: „Jeg kunde den Gang ikke forstaa, at De havde hende til Veninde. Er hun dog ikke — saadan — letsindig?" ...

Hun drog endnu stærkere paa Brynene, klemte Læberne sammen og saa' paa ham med et Par Øjne, han ikke kendte. Der var en skarp Glans i det graa — som af mat Staal, der drejes hurtigt mod Lyset.

Han lo: „De ser virkelig ud, som De kunde blive vred!"

„Om jeg kan ... aa, jeg var ikke kommen gennem Verden, som jeg er, hvis jeg ikke havde kunnet!" sagde hun ligesom triumferende. „Ja, jeg kan være grov, raa" ... hun rødmede ... „jeg mener ikke i min Tanke raa — men — De forstaar: naar jeg er iblandt Mennesker, som jeg finder saarer *det*, jeg sætter højt, og som *kun* kan bringes til Respekt ved, at man tiltaler dem saadan!" ...

Hun rejste sig smilende — rynkede paany Brynene, skød Læberne lidt frem, medens Næseborene sitrede — og hævede Haanden. „Tænk! jeg har en Gang slaaet!" ...

„Hvadbehager?" raabte han leende.

„Ja — Natalie! Hun havde sagt noget, som var saa gennemstygt om mig — og tillige saa misundeligt. Jeg fandt ikke — som man læser om i Bøger — at *hun* blev ringe derved. Jeg følte, at hun gjorde mig ringe i mine Kammeraters Øjne ... og der maatte sættes en Stopper — og jeg tugtede hende!"

„De var formodenlig yngre — meget ung?" sagde han let ironisk, alligevel med en Følelse af Behag.

Hun nikkede: „Vi blev saa meget bedre Venner siden. Hun bad mig om Forladelse, indsaa' og tilstod sin Uret. Jeg har selv aldrig talt ilde om nogen — vilde ikke nedlade mig dertil — jeg gaar altid di-

rekte til Folk med, hvad jeg har imod dem. Derfor har jeg heller ingen Veninder. Men jeg holder virkelig af hende. Forstaa mig nu ret ... jeg kan gerne overfor Dem indrømme, at hun er letsindig. Men hvad saa? Da jeg var lille — jeg mener ganske ung — var jeg meget skræmmet af det Ord „Moral". Man kunde jage mig i et Musehul dermed — og jeg var dog ellers ikke saa let at jage. Nu véd jeg oprigtigt ikke, hvad jeg skal sige om det, man kalder Moral. Mine Venner — især én god, literær Ven — har givet mig Afhandlinger, Bøger derom — som jeg oven i Købet har læst. Jeg véd, hvad Mill, hvad Spencer, hvad nogle af vore egne forstaar derved — men *jeg* er lige forstokket."

„Tant mieux — undskyld!" sagde Gerhard og nikkede.

Hun vedblev: „Jeg regner ikke efter, om Folk er saadan eller saadan — naar der ved dem er noget, jeg kan lide. De behøver kun at have en ganske enkelt Side — en Snurrighed — en Maade at le paa, at sige: Aa, kære De! gør mig den Tjeneste! ... og jeg kan gøre overmaade meget for dem. Da jeg var i Skolen endnu, kunde jeg gaa i Ilden for mine Kammerater — og jeg blev da ogsaa sendt baade i Ilden og gennem Vandet, kan jeg tro. Men jeg er alligevel saa grumme, grumme kræsen — og vistnok aldeles urimelig uafhængighedslysten — og derfor har jeg i Grunden ingen Veninder — medens jeg baade har haft og endnu har Venner!"

„Hvortil De nu regner mig — ikke sandt!" bad Gerhard og rakte hende Haanden.

Hun nikkede hurtigt flere Gange i Træk, berørte blot hans Fingerspidser, nippede til sit Glas og sagde:

„Véd De, hvad jeg tænkte allerede som ganske ungt — skal jeg sige uskyldigt eller uerfarent Barn? Jeg tænkte ... for jeg læste altid, altid ... at det en Gang vilde gaa mig, som der stod i Bøgerne ..."

„At Prinsen eller Ridderen kom?" afbrød Gerhard spøgende.

„Slet ikke Prinsen og Ridderen" — svarede hun, med Hovedet bøjet paa sin undselig-kejtede Maade ... „eller alligevel Prinsen — som De vil — en Mand, som gerne kunde have fuldt op af Fejl, men som vilde stræbe, stræbe ... ja, jeg véd ikke at udtrykke mig ... som, naar han opdagede, at *hun* holdt ubeskriveligt, grænseløst af ham — vilde gøre sig værdig til ..."

„*Hendes* Kærlighed?" spurgte Gerhard en Smule drillende.

Hun fortsatte rolig, uden at se op: ... „vilde gøre sig værdig til at regnes for en virkelig *Mand* — overlegen — selvbehersket — stadig med Øjnene rettet mod det Maal, som vistnok en Gang i gamle Dage var Ridderens: at være sanddru — modig — at beskytte de værgeløse — overbærende mod dem — dem i Skyggen!

Ham vilde jeg elske" ... tilføjede hun med Rødme over Kinderne,

Glimt i Øjnene ... „langt borte fra ham — eller naar han var hos mig — til min sidste Stund — eller ud derover ... hvis der er noget „ud derover" !"

Gerhard saa' paa hende med store Øjne: „Men De er jo Romantiker, Edith! kristelig Romantiker oven i Købet!" —

Hun lo: „Jeg er Fritænker — Hedning — hvad De nu vil kalde *det*, naar man ikke véd, hvad man paa Mandtalslisten skal skrive sig for ... jeg har aldrig været andet — har ikke Trang til andet — vil vedblive at være det, saa længe jeg har min Forstands rette Brug!" —

„Og Deres Følelsers?" lagde han spørgende til.

„Mine Følelser" — sagde hun langsomt — „de er *stærke*. Jeg véd det — uden maaske endda at være prøvet helt ud. — Jeg turde lade det komme an paa en Prøve!" tilføjede hun tankefuld .

XIII

Som om hun havde sagt for meget, greb hun sit Glas, nippede til det — drak ud. Han saa' paa hende — drak ligeledes ud — skænkede sit Glas fuldt paany ... hun holdt afværgende for sit ... Der var en Pause.

„Hvordan er De dog kommen ind i den Verden — i *Deres*, Edith?" spurgte han stille.

Hun virrede med Hovedet: „Det er en lang Historie — naar jeg skal være nøjagtig — en ganske almindelig for Resten ... jeg kan fortælle det en anden Gang — ved Lejlighed!"

Hun satte sig til Rette i Sofaen, bøjede sig lidt frem, lagde de hvide, smalle, faste Hænder over sit Knæ, og saa' lige ud for sig, medens hun vedblev: „Men denne Verden er nu *min* og jeg vil gøre, hvad jeg kan for at hæve mig — og derved min Verden — i mit eget Omdømme og i de enkeltes, hvis Dom jeg i det hele taget regner med. Den Verden giver os Frihed ... ser De ... og den kan baade bruges og misbruges. Det lyder maaske lidt — skal jeg sige videnskabeligt eller som Teori ... men jeg gaar jo under Navnet den „lærde" — eller, naar man vil være styg imod mig — den „affektérte". Jeg har tænkt saa ofte over Sagen — jeg kan den snart uden ad.

Vi er Paria'er — jeg er Paria. Tidt har en og anden Ven raadet mig til, ja tilsagt mig sin Bistand til at forandre min Livsstilling. Men det er saa godt som ugørligt. Den ringeste Skuespillerinde ved en rejsende Trup — en Beriderske — en Linedanserinde — alle, som har noget med „Gøglet" at gøre — alle rangerer de over os. Paa „San-

gerinden" er hele Skammen faldet. I vore smaa Forhold er hun kendt — hun kan ikke skifte Stilling. Jeg har som ganske ung grædt mine blodige Taarer derover — jeg græder ikke mere — jeg tager Sagen, som den er: hun kan ikke skifte Stilling — i hvert Fald ikke økonomisk forbedre sin Stilling ved at tage en anden Plads — af dem, som en honnet Pige kan søge ... for der er ingen Plads eller Stilling, som yder hende blot nogenlunde, hvad den aftenlige Optræden giver. Ja — ikke sandt — nu taler jeg ganske som en Regnebog — ikke Spor af Romantik? Men jeg har Familie at forsørge — en Fa'r, som ikke længer kan arbejde — en svagelig Mo'r og endda fattige Slægtninge. Kun et Giftermaal kan udløse Sangerinden. Men *jeg* vil ikke gifte mig — aldrig — aldrig!"

Hun sagde dette sidste med Heftighed, medens hun hele Tiden havde talt ulidenskabeligt. Han lyttede, betragtede hende og bad hende med en Haandbevægelse gaa videre.

Hun fortsatte: „Jeg kender et Par Eksempler paa lykkelige Giftermaal blandt mine Kammerater. De fleste af os lever i Forbindelser udenfor Ægteskabet. Jeg nævner med Vilje ikke, at der *gives* unge Piger iblandt os, hvis Rygte er lige saa uplettet, som — som ... lige meget! de fleste af os lever i fri Forbindelser. Men netop dette gør, at mange af de unge Piger, der omtales med Rædsel af Fædrene og med Ringeagt af de unge Mænd — at de bevarer i deres Forbindelser baade — hvad skal jeg sige — den Skønhed og den Respekt for sig selv — ja, og den Uegennyttighed, som ... De tilgiver! ... som tidt sættes over Styr i de mange almindelige Ægteskabssamliv, hvor det til syvende og sidst — som en Ven af mig sagde — er Frygt for Samfundet eller Kærlighed til Børnene eller en Forening af begge Dele, der danner Kittet!

Vi véd" ... vedblev hun med en let Dirren af Næsefløjen ... „at vi i Morgen kan forlade den Mand, som vi er ophørt med at elske, længe førend vi maaske ophører med at have Godhed for ham og respektere ham. Men dette binder os i mange Tilfælde fast til ham — netop fordi der ingen Ting er ... ogsaa herpaa har jeg sét Eksempler.

Jeg har" ... sagde hun, stigende i Tonen, med en vis Højhed og Stolthed ... „jeg har sét løse og daarlige Forbindelser indenfor vor Verden — og jeg har aldrig taget dem i Forsvar. Løsagtighed, hvor der ikke kan siges afgørende Ting i det mindste til dens Undskyldning — Trang, Nød, maaske ligefrem Sult — den har været mig imod af mit inderste Hjerte. Men værger Ægtestanden — Ægteskaberne — derimod? Det kender vi maaske lidt til!" — fortsatte hun vemodigt smilende med nogen Bitterhed paa Bunden af Smilet. „Jeg har ikke saa overdreven Beundring for mit eget Køn — og jeg kender

det ganske godt — ogsaa udenfor *min* Verden. Jeg kender ogsaa Mændene — langt bedre naturligvis, eller i hvert Fald fra Sider, hvor de ikke kendes af de fleste Familiemødre, Døtre og unge Koner. Mændene kommer iblandt os — dér hvor vi optræder — naar de vil more sig — naar de keder sig hjemme — naar de vil glemme Arbejde, Sorger, Bekymringer, Vrøvl — naar Vinen har løst deres Tunger — naar de er oprigtige — hensynsløse — ja raa og udelikate. Alligevel — jeg holder paa dem. Bliver det for broget, kan jeg jo gaa min Vej. Jeg kan føle Medlidenhed med det evige Arbejde og Slid, de har — med deres stærkere Drifter og Lidenskaber ... jeg kan faa Hengivenhed for deres Godmodighed, deres Naivitet, deres Venskab for hinanden ... jeg kan fatte, at vi Kvinder kan komme til at tro paa en Mand, paa hans Forsikringer, som i hvert Fald er ment ærligt ud af en Stemning ... men overfor Kvinder nærer jeg Mistillid. Kvinden handler jo saa sjældent i en Stemning — hun er anlagt smaat, maa tænke og føle derefter. I et Væv af smaa Løgne, smaat Hykleri, forsigtig Beregning glider hendes Tilværelse — hvad enten hun synger paa en Tribune eller sidder paa sin Plads i Teatret og i Selskabslivet. Og naar jeg undertiden er hovmodig nok til at føle, som om *jeg* kunde undtages fra Reglen — jeg, som i alt Fald har beflittet mig paa Sanddruhed fra Barnsben af ... saa véd jeg bedst selv, hvor meget der er tilbage at ønske ... og saa er det, at jeg *sørger* over mit Køn. Af Kvinder holder jeg egenlig kun af min Mo'r — hvorforskellig vi er fra hinanden — og mine allernærmeste, en ældre gift Søster og hendes halvvoksne Pigebørn ... men ganske vist: *de* elsker ogsaa *mig* — de trænger til mig — men de elsker mig. Og saadan bliver det hele Facit maaske — Egenkærlighed!"

Hun sluttede, ganske som hun var begyndt, med halv Stemme, en blød Stemme med klar, lidet hovedstadsagtig Klang i Vokalerne, seende ned for sig i Skødet eller lige ud i Rummet. Aabenbart med Flid havde hun undgaaet at fæste Blikket paa sin Bordfælle. Hun generede sig kendeligt over at have talt saa meget; og synligt arbejdede hendes Intelligens paa kritisk at eftertænke, hvad hun havde sagt.

Saaledes sad de. Gerhard bøjede sig hen imod hende, rømmende sig. Det fo'r igennem hende. Hun saa' paa ham, forskrækket — men straks venligt, og rakte ham Haanden: „Undskyld!" —

„Hvad skal jeg undskylde?" sagde han. „Det er mig, der skal bede Dem om Undskyldning! Før, da De blev vred over at jeg „stirrede" paa Dem ... jo! vred blev De ... da var mine Refleksioner strafværdige ... men Straffen er allerede over mig — for jeg maa sige Dem, at jeg føler mig baade i Dømmekraft og Hjertelag *Dem* uendelidt underlegen ... for Pokker! jeg kan aldeles ikke finde Ordene —

og kan noget være Dem bedre Bevis, end netop dette ...? Men hvad er der dog i Vejen, kære, kære Edith! hvad har jeg gjort Dem?" ...

Han satte sig i Sofaen ved hendes Side og tog hendes Hænder; hun syntes ikke at lægge Mærke dertil, vendte Ansigtet bort — men han opdagede, hvorledes den fine Næsefløj og Øjelaaget skælvede ... „Hvad har jeg dog gjort Dem?" gentog han. Hun vendte et Par underligt ydmyge Øjne imod ham og sagde:

„De har gjort det, at De har faaet mig til at snakke — mere end jeg hele mit Liv har gjort ... og De har ...!" Hun holdt inde.

„Véd De, hvad *De* har, Edith" — sagde han indtrængende — „De har fra denne Stund fastslaaet det for mig — hvad jeg kunde sagt Dem fra vort første Møde — at jeg er Deres Ven, Deres mest hengivne. Deres mest uegennyttige ...!" Han søgte efter Ordene; Bevægelsen nægtede ham at finde eller udtale dem.

Hun lod Haanden, som han havde sluppet, synke; den kom til at hvile paa hans Knæ; han mærkede, hvorledes den slanke Pigeskikkelse dirrede. Han saa hende op i Ansigtet. En Taare stred med et mat Smil i hendes Øje ... Hun sagde, næsten med udslukt Stemme:

„Nej, nej — det er nu engang — som det er!"

„Ja!" svarede han ligesaa tonløst — idet han flyttede sig helt bort — „det er engang, som det er!"

I hans Hjærne malede det rundt. Han saa' næppe Lysene paa Bordet; han rakte ud efter sit Glas, men mærkede at han spildte. I utrolig kredsende Hvirvelhast gled Billeder og Ytringer ud og ind, ind og ud ... hans Kone derhjemme ... Ordvekslingen imellem dem ... hendes Minespil — den Maade, hun havde pillet ved Brystbuketten over den stærkt nedringede Kjole ... Edith som sad dér højhalset, med den lille ligesom ydmyge Brosche og hendes underligt ydmyge Øjne — hvert Ord, hun nyligt havde sagt — et Indtryk af hendes stolte Hjælpeløshed og resignérte Uafhængighedstrang — „Elysium" — de andre Damer — alt, hvad han havde sagt og alle Ansigterne ved Middagsbordet — hans økonomiske Stilling — en Regning, som laa derhjemme paa hans Bord — Ulf, der syntes fra en mørk Baggrund at maale ham med paa én Gang truende og deltagende Øjne ... Han grebes af en ubestemt, derfor end mere knugende Følelse af et noget, der som et tungt, broget-lappet Drapperi hang over hans Hoved og truede med at falde ned paa ham ... han syntes at se sig selv komme krybende frem paa alle fire ud af en Dynge Pjalter, der viklede sig i hans Ben og slæbte efter ham ... og med et dybt Suk kom han til sig selv igen og mumlede:

„Det er — som det er!"

XIV

En rask Banken paa Døren bragte ham til at springe op fra Sofaen. Han tog om Flasken i Metalkøleren, uden at vide, hvad han foretog sig. Ind ad Døren tren Hr. Achlaitner, rund, rød, gladstraalende, som et Barneansigt, der er puttet ned i et Par Flipper og sat paa en Gummiprop. Han slog hilsende ud med den ene Haand; under Armen bar han en flad, aflang, halvlyredannet Papæske:

„Ach! Frøken Edith ... Hr. Gerhard — ikke sandt, Hr. Gerrrhard? Herskabet undskylder meget, at jeg først nu kommer. Men et Par Herrer opholdt mig — und saa skulde jeg hjem ok hente Spilledaasen her!" ...

Der kom ligesom Klang af Glas, Slag over Strenge — atter Fest — ind i Stuen med Pianisten og Citherspilleren. Edith saa' lidt forbavset, dernæst fornøjet ud ved Hr. Achlaitners Indtræden. Gerhard sagde hurtigt til hende: „Det havde jeg ganske glemt!" Saa ringede han paa Opvarteren og bad ham bringe Sodavand og Kaffe ... og til Hr. Achlaitner Likør.

„Ikke sandt, De drikker en Likør, Hr. Achlaitner?"

„Ja — jeg nægter ikke. Det vil sige, Kognak tror jeg er den sundeste Drik, hvad Maven angaar. Men hvis jeg maa hjælpe til at tømme den Flaske Sekt dér paa Damernes — paa Herskabets Sundhed — — — ach, Hr. Gerhard, det gør saa godt, naar man en hel Aften har slidt i 'et uden at faa vaadt eller tørt!" — — —

„Er De nu ganske sikker i Deres Sag, Hr. Achlaitner?" spurgte Edith muntert og blinkede til Gerhard.

„Jeg tilsteder ellers ingen at drage mine Ord i Tvivl!" sagde Pianisten med stærkt udpræget Dialekt. „Men Frøken Edith er baade den nydeligste — og den — wie wollt' ich sagen — den galanteste — nee — eleganteste Dame i min Selskab — ok — ach, Hr. Gerhard, Sie sind ein Lebemann — Sie werden es verstehen — undskyld jeg skal tale Dansk. Danmark er mit andet, mit bedre Fødeland. Die danske Damer — und speciel Frøken Edith — leve hoch! Hurra!"

Derpaa hældte han Resten af Flasken — over Halvdelen — ud i et stort Vandglas — aabnede sin elskværdige Barnemund og lod Drikken forsvinde som i et tomt Rum — tørte sig om sin lille kokette Mustache — — — — og saa' spørgende paa Gerhard og fra ham til Bordet.

Gerhard lo, ringede atter Opvarteren ind og bad om en ny Flaske.

Edith saa' alvorligt — med en Bøn — paa Gerhard.

Han tænkte ved sig selv: Ulf — — — — og bøjede sig beroligende ned over hende: „Kære Frøken Edith! De skal ikke befrygte noget — men her er en Mulighed endnu for en god — en glad — en Festaften. Stol kun paa mig!" sagde han .

Hun nikkede og rykkede en Stol til Rette for Pianisten.

Hvor hun dog er sød! tænkte Gerhard. Nej — denne Aften — denne Nat — *maa* ikke løbe ud i det triste graa. Maaske bliver det — ja sandsynligvis bliver det den sidste i lange Tider!

Og han skænkede for og klinkede med Citherspilleren. Han troede at føle paa sig selv, at Rusen laa i en uendelig Fjernhed fra ham i Aften ... om ogsaa Hr. Achlaitner skulde strande paa den epheu-omkranste Bred.

Saa tog Hr. Achlaitner sit Instrument varsomt ud af Kassen, begyndte at stemme — tittede paa Edith — nynnede — drak Likør, saa' foragteligt til Sodavandet; og saa spillede han.

Han var gennemmusikalsk — som Sydtyskeren er eller kan være. Og dette Instrument er et, som med sine paa en Gang sprøde og klingre, vaandefuldt bævende og frejdigt dirrende Toner maaske mest direkte aabner sig Vejen til Hjertet — naar man selv er „stemt" til at modtage.

Citheren er naiv — født naiv blandt harmløse Gemytter, storladne Fjælde, smilende Dale, rislende Bække, brusende Floder. For at spille den fordres der — maaske en Achlaitner. Til at modtage den var Edith og Gerhard i Aften stemte. Den har en — man kunde kalde dens Sangbund for en „Baggrund" — en Baggrund af Livsvemod — — — — men over denne Vemod løber de næsten usynligt spinkle Metaltraade som lette, hoppende Sangfuglefødder over en Lyrikers Manuskript. Saadan fornam Gerhard det.

Achlaitner spillede — og nynnede dertil — alle disse Kärntnerviser, Tyrolersange — alle de gamle tyske Folkesange — og dem af nyere Dato — al den Musik, som er terpet i os gennem Vaudeviller, Folkeskuespil, Sangerlokaler, paa Familiernes Hakkebrædter, paa Lirekasser ... indtil vi er bleven overmætte og har taget Forbehold. Men vore Forældre og Bedsteforældre har grædt over dem, jodlet til dem, danset til dem, forlovet sig ved dem — og vi arver vore Følelser fra Forældrene. Disse Sange, disse Melodier er maaske i Virkeligheden de „klassiske" ; og der vil øses af deres Væld, saa længe Folket ikke er blevet helt livstræt.

Edith og Gerhard sad Side om Side i Sofaen — de lyttede — blinkede til hinanden — i Begyndelsen lidt overlegne begge to — — — — men den Achlaitner dér for Bordenden var uimodstaaelig med dette lille strengespændte Brædt foran sig. Der sang Musik ud fra ham selv. Hans tykke, hvide, ikke ganske soignerede Fingre fik under konvulsivisk Griben og Slippen disse Metaltraade til at sitre, skælve, dirre og klinge — som om al det store „Vaterlands" længst forstummede Romantik slap løs fra Skammekrogen og blev til en ung, uskyldig blind Pige, der i Foraarssolen kvæder om Kærlighed,

som hun ikke kender til, og Blomster, som hun ikke ser. Og Edith og Gerhard trykkede hinanden i Haanden — uden at de knap vidste deraf.

Gerhard nynnede og Edith nynnede. Hendes Øjne begyndte at dugges af en fugtig Glans — men det var ikke den Taare fra før, som hun tappert stredes med. Hun „indaandede" med halvt aabne Læber Musikken — og Gerhards Kinder brændte, og han følte sig lykkelig uden at vide eller tænke over, hvorfor. Achlaitner saa' en Gang imellem op fra sit Strengespil med himmelvendte, svømmende Blikke — som en Santa Cæcilia, hvis Mund er kranset af en dunet Mustache og hvis Aande dufter af Benediktinerlikør.

Edith kom til at le. Citherspilleren holdt inde, men alt andet end fornærmet. Han tog en frisk Slurk og spurgte: „Morer det Herskabet?"

„Bliv blot ved!" sagde hun — men kunde endda ikke bare sig for at le. Det var, som maatte hun le, for ikke at komme til at briste i Graad.

Gerhard sagde: „Hør, Hr. Achlaitner! tilstaa ærligt — det er ikke alene for vor Fornøjelse, De spiller? De holder ogsaa selv af Musikken?"

„Aber ja, gewaltig!" og han slog sig for Brystet med uskrømtet Begejstring — og iskænkede og tømte Vandglasset med Champagnen.

Saa spillede han og sang:

Mei Schatzerl is hübsch,
Aber reich is es nit;
Was nützt mi der Reichthum
Das Geld küss i nit.

„Véd De, Hr. Gerhard, hvem *den* er af? Det er en Kärntnerlied — a Schnadahüpfl — men Melodien er af Carl Maria von Weber — den store Weber. Ja, was denken Sie, hvad skal vi med al den „moderne" Musik? Maa jeg be' om Mozart, om Weber, om Mendelssohn ... om Schubert und Schumann — — — — men ikke et Skridt videre — — — — saa hører *Melodien* op!"

„De kan have Ret paa en Maade," lo Gerhard.

„Chopin?" sagde Edith spørgende.

Hun sagde det paa sin undselige, usikker-skræmte Maade — og saa' paa Gerhard.

„Hvorfor ser De saadan paa mig, Edith?" spurgte han smilende. „De har Ret. Chopin er god nok!"

„Ach, jeg kender Frøken Edith!" sagde Hr. Achlaitner, temmelig tyk i Mælet, næsten lallende, men uhyre aaben, menneskekærlig,

følsom og begejstret. „Frøknen er ikke ens overfor alle — — — jeg har set det, jeg kender det, men Tand for Tunge, Josef Achlaitner! Det var blot overfor ham — den høje, lange Herre — hvad han nu hedder — og saa er det overfor Dem, Hr. Professor ... aa undskyld, hvis jeg ikke husker Titlerne! Dér er hun som en Due — en lille Due — ein schüchternes Ding, so wahr ich Josef heisse und —!"

„Ti nu stille, Hr. Achlaitner!" sagde Gerhard og tyssede paa ham. „De spiller bedre end De taler!"

Edith bøjede sig mod Gerhard og sagde: „De har skænket for rigeligt for ham ... det er urigtigt — og i Grunden Synd!"

„Er De vred paa mig, Edith? Jeg tænkte ikke derover!" —

Hun saa' paa ham, mens Achlaitner paany stemte Instrumentet, som var gaaet „ned". Et langt Blik var det — — — og hun sagde dæmpet:

„Jeg kan ikke blive vred paa Dem — — — — men jeg kan heller ikke blive ganske mig selv i Deres Selskab — De, som *véd* alt og *kan* alt ... Ak, jeg kan jo saa lidt og véd endnu mindre!"

„De Edith! ... De véd netop alt det, paa første Haand og af Dem selv, alt det — og meget mere end det, som er bleven banket og proppet ind i mig!" sagde han inderligt.

„Ulfs Ord!" hviskede hun hen for sig.

„Spil, Achlaitner! spil den igen!" raabte Gerhard ivrig — — — —„*den*: „Ach wie ist's möglich" !"

„Aa ja — *den!*" bad Edith.

Achlaitner spillede. Gerhard sang:

> Ach wie ist's möglich denn,
> Dass ich Dich lassen kann;
> Hab Dich von Herzen lieb,
> Das glaube mir!

Edith fortsatte:

> Du hast die Seele mein
> So ganz genommen ein,
> Dass ich kein' Andre lieb'
> Als dich allein.

Og begge gentog de det sidste.

Deres Stemmer klang sammen — faldt sammen med Strengenes bløde, dæmpede Slag ... de følte, at det klang smukt, inderligt — men de saa' ikke paa hinanden ... de havde paa Fornemmelsen, at dette var sunget mere end tilfældigt som Ledsagelse til Musikken

... og da Achlaitner fortsatte med et stærkt tremolo, som han ikke ganske magtede og hvorunder der lod sig høre smaa skrattende Disharmonier ... saa grebes de begge af en Generthed, der spejlede sig i deres Miner ... og nu saa' de paa hinanden ... og kom til at le.

Thi Hr. Achlaitner var blidelig gledet ned paa Gulvet med samt sin Cither.

De vilde hjælpe ham. Men han var oppe igen paa egen Haand — ivrigt demonstrerende mod Stolesædet — eller et og andet, hvad det var! Han vilde spille videre — spille hele Freischütz, erklærede han — men Edith saa' paa Gerhard: „Det er paa Tiden! Nu er alt netop saa smukt!" sagde hun dæmpet.

De hjalp Pianisten Tøjet paa — hjalp hinanden Tøjet paa — gelejdede ham ud. Han takkede dem rørt — trykkede dem i Hænderne — syntes stærkt tilbøjelig til at lægge Hæderne velsignende paa deres Hoveder, Edith lo: den til det sidste alvorsfulde Opvarter smilede; Gerhard lo og takkede for den nydelsesfulde Aften — for „Melodiens" Aften eller Nat! og da Edith og Gerhard tog Afsked med Hr. Achlaitner udenfor i Alléen, saa' de ham sikker som en Olympier — om ikke ganske efter en Streg — styre sin Kurs i modsat Retning af deres. Han trommede paa Cithrens Papdække og sang:

Du hast die See—eele mein
so ganz genom—om—men ein ...

Og de blev staaende som to glade Børn, kyssede paa Fingrene ad ham, indtil han var slugt, udvisket af Maaneskyggerne.

XV

Thi det var stadig maanelyst. Højt oppe paa Himlen sad den dér — den alle elskendes, al Musiks, al Sværmeris, al Poesis trofaste Følgesvend med de hundrede Navne.

De gik Side om Side ned ad Alléen. Over store Kaserner, over Sideveje med smaa Villaer, over Haver, Vænger og over Kørebanen laa dyb Stilhed — ingen Fodgænger mødte de — ingen sen Droske — intet Politi — ingen Patrouille ... det var, som Verden tilhørte de to alene. Men oppe over Træernes gennemsigtige, bladløse Kroner bevægede det sig: flortynde, sølvmorshvide Skyer, der næsten uden at mindske Maanens Lys gled hen over og neden om den ...

„Omslag i Vejret! Søndenvind!" sagde Gerhard og pegede derop:

Se dér, Edith — dér dukker han ligesom en Svømmer under og igen op over disse Bølger — og han snuser sig til, at Strømmen fører Foraaret med sig. Det kan han lide ... det kan vi alle lide: Foraar, Fuglesang, grønne Træer, Køreture — vi to, Køreture, Edith? ... aa, det er Musik alt sammen!"

Hun saa' smilende op paa ham:

„Véd De, hvad jeg snarere tror det er" — sagde hun. „Jeg tror, De har drukket en ganske lille Smule for meget Vin!" ...

„Det er Musikken!" sagde han bestemt, idet han tog hendes Arm. „Og det er Maanen ... og den sigter nu sit rimfrostagtige Skær over alle disse Villaer og Veje og Haver — og de ser i Grunden ens ud alle sammen — lige skikkelige ... man kunde tage fejl af dem — synes De ikke? Men Musik er det — Melodi — en Folkevisemelodi alt sammen — aa, dejligt, dejligt ... Gud, hvor det er dejligt, stille og andægtigt og elskværdigt, det hele!" ...

Hun vilde dreje om ad en Sidevej, men han standsede hende: „Nej ikke dér ned ad — det fører til *min* Vej!" sagde han.

„Ejer De en Vej herude?" spurgte hun skælmsk.

„Nej, men jeg bebor et Hus — en Villa — som *jeg* ikke ejer!" svarede han og nævnede Vejen. „Det er jo dér, hvor Vognen holdt udenfor den Nat — husker De ikke det, Edith?"

Hun nikkede, syntes forstemt og sagde kun: „Jeg vidste ikke, at De boede der endnu!"

De gik i Tavshed til den næste Sidevej.

„Se saa — sagde hun og standsede — „her skal jeg ned ad!" Og hun rakte sin Haand frem for at byde ham Godnat.

„Hvor bor De da?" spurgte han.

„Jeg bor egenlig i en Cul-de-sac ... hedder det ikke saadan? Godt! i et Havehus — en Gartnerbolig ... der er i Huset kun et Par gamle Mennesker foruden mig ... og jeg har det fredeligt — landligt — ugenért ... saa længe det varer!" føjede hun til.

Han førte Haanden op til Hatteskyggen, spændte sig om Panden — sagde: „Ja rigtigt, rigtigt ... Gartnerboligen! Jeg havde ikke tænkt, at vi var saa nær paa hinanden!" —

„Altsaa — Godnat!" sagde hun med bøjet Hoved.

„Nej, Edith" — bad han inderligt og heftigt — „De maa ikke gaa endnu — jeg følger Dem lige hjem — om lidt ... lad os spadsere endnu en halv Timestid ... i denne dejlige Nat. Hvem véd, hvornaar vi kommer til at gaa sammen igen?" —

Hun tog atter hans Arm, uden at sige noget. Men han begyndte at snakke, medens de langsomt gik videre — op og ned ad Vejen, hvor alt syntes at sove, lige til Plankeværker, Dørstolper og de slukkede Gaslygter. I en ustandselig Strøm brusede og busede Ord, Sætnin-

ger, Tanker frem. Han ligesom klamrede sig til den unge slanke Kvinde, at hun ikke skulde undslippe ham, blive træt eller ked af at høre. I korte, knappe Træk gav han — klarere end han selv tænkte sig at kunne — sit Barndomsliv i en lille Købstad, dernæst Skolegangen, Opdragelsen i den alvorlige, strenge, arbejdsomme Onkels Hus i Hovedstaden ... han dvælede ved den Kusine, som havde været saa meget for ham — og til hvem han stod i saa stor Taknemlighedsgæld — sagde han. Saa kastede han sine Arbejdsaar som Kunstner — sit Ophold i Udlandet — sammen i temmelig uklar Bunke med sit nuværende, i Grunden saa tomme, ja forfejlede Liv ... men han omtalte ikke sine huslige Forhold. Han snakkede om de ældre og de yngre — om Revolution, Radikalisme, Reaktion. Han skildrede hende Middagsselskabet i Svigerfaderens Hus ... og blev pludselig alvorlig og sagde, at han maatte være belavet paa en Dravat. Og saa greb han Ediths behandskede Haand og sagde, at han kendte en Dame — men han nævnede ikke hendes Navn — hvis blotte *Stemmeklang* havde virket saa stærkt paa ham, lige da han kom hjem fra Udlandet — og med denne Dame troede han egenlig at han var bleven gift, snarere end med ... her afbrød han sig pludseligt, mærkede ikke selv, hvor fast han klemte denne Haand dér i sin egen — og saa' ikke dette opmærksomme, mere og mere alvorligt agtpaagivende, sørgmodige Blik, som hvilede paa ham.

„Men et er der" — næsten raabte han og derpaa atter tyssede paa sig selv — „et er der, som jeg maa sige — maa betro *Dem*, Edith, om vi saa aldrig kom til at tale sammen mere. Det er en Plet — den eneste jeg i Grunden har paa min Samvittighed, og som endnu hverken er betroet Ven eller Veninde ... Jeg har begaaet en slet Streg — været en gift Kones Elsker — hvilket jeg endda ikke lægger mig saa meget til Last — for jeg var ung, uerfaren den Gang — meget forfængelig naturligvis — og *hun* var en Kokette; — jeg forcerede Sagen og flygtede med hende — satte den Smule Formue til, som jeg den Gang selv havde tjent — og hun lo mig ud — i en anden Mands Arme — efter at hun først havde lagt et Barn i mine egne. Det var en Dumhed, en ungdommelig, drengeagtig Streg af mig ... men hvad der brænder mig paa Hjertet, og hvad dog ikke hverken Lidenskab eller Forblændelse eller Forfængelighed kan undskylde — det er, at jeg var hendes Mands Ven — længe — altfor længe — og det var et Væv af Løgn og Underfundighed. Jeg hader Uret, Løgn og Underfundighed ... og jeg har svoret ved mig selv — at jeg aldrig overfor en gift Kone — en Kvinde, som tilhører en anden — aldrig ... aa, Edith! jeg har ikke været, som jeg burde!" —

Han havde revet Hatten af og stod barhovedet foran Edith paa den øde Vej udenfor en Laage. Den svage Nattebrise viftede ham over

Panden — han førte sin Haand derop ... og med et var Rusen — for det var jo en Rus — som viftet sporløst væk.

Han saa' med Undren paa sin fremstrakte Haand, der stedse fattede om Ediths; saa' klart og bestemt hendes blege, smukke Ansigt i Maanelyset. Hendes Øjne, der syntes ganske mørke, stirrede stift paa ham, ængsteligt forskende — og hun spurgte langsomt:

„Dette er den eneste Plet, *De* har paa Deres Samvittighed, og som De fortryder?" —

„Ja!" svarede han — med sin gamle frejdige Stemmeklang. — „Der er mange Ting, jeg ønskede ugjort — som der jo er for os alle — men *det* er det eneste, jeg tilfulde kan bebrejde mig — som jeg fortryder — og som ikke kan gøres om!"

Det var, som om hun følte sig lettet. Og selv fornam han en Lettelse, som han ikke længe havde kendt, som ryddede op rundt omkring ham og fremfor ham.

„Jeg vilde gerne blive et bravt, et godt, et *helt* Menneske!" sagde han.

„Men De er jo et ...!" Hun fuldførte ikke, saa' endnu et Øjeblik nøje paa hans Ansigt, smilede, aabnede Laagen og sagde: „Nu har De virkelig gaaet mig dødtræt. Hvis De endnu har noget paa Samvittigheden og ikke vil skilles fra mig, saa maa De tillade mig, at jeg tager Plads i min Lænestol — og De kan da tage Gyngestolen. I den sad Ulf saa ofte paa denne „usædvanlige Tid!""

„Ulf!" tænkte han.

Hun gik foran ham igennem en Gang med halvhøje, nøgne Buske paa begge Sider. Han fulgte tøvende. De stod foran Gavlsiden af et lavt, toetages Hus i en lidt aflang Have med gamle krogede Frugttræer. Den hvidkalkede Gavl lyste i Maaneskæret. Et Par Stentrin førte op til Døren. Hun satte en Nøgle raskt i og drejede om ... han traadte et Skridt tilbage og sagde: „Godnat!"

Hun rakte ham, med bøjet Hoved, Haanden og sagde: „Ja ja — Godnat! men Gyngestolen er som sagt til Tjeneste!"

„De kan jo ikke holde Øjnene aabne, Edith!" svarede han undvigende. „Hvad mig angaar, jeg er ganske frisk — men jeg kan dog ikke nægte, at jeg har drukket en Del Vin — og mange Sindsbevægelser har jeg haft — og — naar alt kommer til alt — saa tror jeg, at jeg gør bedst i ... ogsaa for Deres Skyld ...! Aa, kære, kære Edith!" udbrød han pludseligt — „maa jeg kysse Dem paa Panden til Farvel?"

„Jeg tror" — svarede hun paa sin ydmyg stille Maade — „at jeg helst vil have, at De ikke kysser mig!"

„Farvel, Edith!"

„Godnat!" sagde hun ganske sagte og gik ind.

Han hørte Nøglen blive drejet om i Døren og taget ud. Han svingede raskt om paa Hælen, gik hurtigt ned igennem Gangen, slog Laagen til efter sig og løb hen ad Vejen. Ved næste Omdrejning standsede han — gik langsomt, Skridt for Skridt, den længste Vej hjemad til Villaen — spadserede endnu et Par Gange op og ned udenfor det Hus, hvor han boede, og hvor alt sov — aabnede forsigtigt sin Gangdør — ærgrede sig over, at han var saa forsigtig, traadte fast i Trinnene op til sit Atelier, gik ind, tændte ikke Lys, men lavede sig af Kostumer, Drapperier og Vinterovertøjet Leje paa Chaiselongen — kastede sig derpaa og drog et dybt Suk:

Jeg elsker Dig!

Og han brast i Graad — bed Tænderne ned i Kraven paa den Frakke, der tjente til Tæppe over ham — — — — fik standset den Hulken, hvorover han skammede sig og som dog forekom ham saa usigelig velgørende — — — — og omsider faldt han i en tung Søvn med meningsløse Drømme om en Cither, der bestandig gled ud af et stort Papfutteral og stadig voksede, indtil den laa som en uhyre Byrde med slappe, nedhængende Strenge over hans stønnende Bryst.

XVI

Han vaagnede fortumlet — op ad Formiddagen — kastede Tæpper og Tøj til Side, undrede sig over, hvor han laa — og hvad disse brogede Klædningsstykker skulde sige. I samme Nu foresvævede ham Drapperiet, hvorunder han syntes, at han var krøbet frem paa alle fire — — — og hele Aftnen, Natten, Edith var der — — — — Musikken — Spadsereturen — hans Skriftemaal — — — — — — Edith!

Med dette Navn brydende igennem sin Sjæl, som Morgenklarhed gennem Natteskygger, sprang han langt ud paa Gulvet og ind i Aflukket, hvor han havde sit Toiletbord og sit Douchebad.

Han kom ud igen, under Følelsen af Friskhed og Styrke, halvt paaklædt, med sin Arbejdskittel over sig. Han greb sine Haandvægte, foretog disse regelmæssige Bevægelser, der plejer at bringe Systemet i Orden, Tankerne i Ro. Men snart lagde han de tunge Lodder, satte sig i en Stol og gravede Ansigtet ned i Hænderne.

Han elskede hende lidenskabeligt, med dette fremdæmrende Afsind, der skræmmer os midt i vor dagligdags Vanero men paa sin Bund gemmer den betagende Selvtillidsfornemmelse; Komme hvad der vil! nu er jeg stærkere end alt, end alle!

Nogle Øjeblikke gav han sig ganske hen deri, følte hele Lysten

ved Hengivelsen — den uregulære, vilde Drift til at staa op — hugge ned, rydde til Side — Forbrydelse — alt — blot vinde frem til Besiddelsen.

Saa ebbede Strømmen; — Bølgen, Braaddet, den kogende Hvirvel glattedes ud; tilbage blev Dybden, Styrken i Følelsen! Nej! han mente det ikke saadan ... det var Mændenes rasende Egenkærlighed ... og alt hos hende modsatte sig netop denne Egenkærlighed — saa erfaren i sin Uberørthed hun havde talt — saa resigneret i sin Afhængighed *hun* just havde vist sig, hun, som aabenbart satte Uafhængighed allerhøjest! Og han mærkede, hvor blød om Hjertet han blev — idet han sporede den friske Duft af hendes Haar, medens han havde siddet ved hendes Side. Han bøjede sig frem — bøjede sig over sig selv — og lod den lette Luftbølge af hendes sunde Aande glide hen over sit Ansigt ... han saa' de ydmygstolte Øjne, hvor muntert de havde smilet, hver Gang han selv havde været oprømt ... og han saa' dem forskende, bedrøvet spørgende hvile paa sig.

Hun har Medfølelse med Dig — med os alle — — — tænkte han. Hun har selvfølgelig Godhed for Dig — synes om Dig ... muligvis kan hendes Følelser for Dig være af en stærkere Art, end hun selv er sig bevidst ... muligvis *kunde* dette være fristende for Dig at prøve! Men nej ... det hun netop i sin Uberørthed er glad over — det er dette: ham, den Mand dér, som jeg ser op til og paa hvis Redelighed jeg stoler, ham kunde jeg have Lyst til at være det for — som en anden Kvinde — andre Kvinder — ikke har været. Han er ikke kommen til mig som den, der eftertragter mine Kærtegn. Han véd, at de hverken kunne aftvinges mig eller afkøbes mig. Skønt der intet er sagt imellem os, formoder jeg, at han véd, jeg er bunden til en anden. Han kan naturligvis ikke forstaa det — sandsynligvis ikke lide det — muligvis ringeagter han mig derfor. Men skønt han ikke kender min Historie — saa simpel og dagligdags, den er — og altsaa heller ikke kender til, hvad der kunde være af Forklaring, Forsvar deri — saa er han intelligent nok til at vide, at netop i *min* Verden er dette „Baand" respekteret — at det har ydet mig Støtte og sikret mig imod Efterstræbelser, som rettes imod alle Kvinder — ogsaa Kvinderne i *hans* Verden. Det er da denne Paria — som paa en Gang stolt og ydmyg ser op til ham — det er hende, hvem alle mener at kunne oversé og haane, som i sit Hjertes baade Erfarenhed og Enfold samler ethvert Udslag af mandig Selvagtelse hos ham, i sin Erindring opbevarer og forarbejder ethvert godt Træk i hans Karakter — for muligvis en Gang, naar han trænger allerhaardest, naar maaske *hans* Verden har vendt ham Ryggen — naar han endog har mistvivlet om sig selv — at komme til ham og sige:

jeg er din gode Samvittighed, jeg er din Selvagtelse, jeg er alt, hvad Du har troet forødt og forspildt ... *Du* vandt mig en Gang ved din Noblesse, dit frejdige Sind, din Mangel paa Mistro og Brutalitet ... her bringer jeg Dig tilbage til Dig selv!

Var det ikke Essensen af denne Nat? Laa det ikke i hendes egne Ord — i alt, hvad hun havde talt og ladet ham ane? Jo jo! — jeg takker Dig, Edith! ...

Saaledes tænkte han. Og der kom en Frejdighed, en lys, fortrøstningsfuld Glæde over ham — som havde han ligefrem allerede gjort en god og stor Gerning. Han sprang op, gav sig til at gaa frem og tilbage i Atelieret. Hendes Legems unge, friske Skønhed, selv hendes Kejtethed, hendes Mangel nu og da paa et Ord — en Ubetydelighed i en Bevægelse — alt, Fortrin som Mangler, faldt sammen til et Helhedsbilled af en sanddru, ypperlig Natur, der lyste med Skovglans og Fuglerøst imod en Baggrund af det banale Gøgl. Og dette „Gøgl", som hun i dybere Forstand selv havde saa lidet at gøre med, det blev for ham til den „Verden", hvori han selv aarevis havde søgt Fodfæste for Eksistens, Tilfredsstillelse af tom Forfængelighed — Glemsel for det, der manede og kaldte.

Hvad var dette Samliv med den Kvinde, han kaldte for sin Hustru ...? Det gøs i ham — samtidig med at han smilte, da han delte Ordet: Hus-tro! Og denne Flirtation med Damer — som han allerede var kommen saa godt i Gang med — og som han endog havde været blaseret nok til at betegne som sin *jus retorsionis?* Hvad laa der paa Bunden af alt dette? Selvforagt! Ja — Selvforagt.

Han havde ment, ved at gaa ironisk omkring blandt sine Svigerforældres Omgivelser, at have givet sig en stiltiende Syndsforladelse. Men ikke engang ved at være Ironiker køber man sig fri. Nu saa' han klart og skarpt — som ved en højtsvungen Nattefakkel over grumsede Vande — hvor „komfortabelt" han dog havde befundet sig som Suder og Karudse dér blandt de andre Fisk i Dammen. Og de andre Fisk saa' han ... disse Sudere, Karper, Aborrer — mosgroede, sejglivede, krumryggede Magthavere, der laa inde med Adkomsten til alene at vaage over, ernæres ved, forsvare Dammen.

Han vilde ud ... en Udvej maatte findes eller søges ... ud til det frie Hav!

Han gik op og ned. Hans eget Hus havde ikke haft Bud efter ham; han kunde være død — bortrejst ... forsvundet. Ingen spurgte. Han havde vænnet sin Kone og Tyendet til at respektere denne hans „Hule". Nu følte han det, som var han virkelig et fremmed Væsen, man skyede. Gennem en Klap paa hans Dør blev Morgen-Frokosten sat ind paa en Bakke, sammen med hans Aviser og Breve. Han gad ikke se derhen. Han rullede Staffelier til Side, vendte Billeder om

mod Væggen med det malede ind efter. Intet gad han se; alt kedede ham ... og ad alt smilede han. Paa Skrivebordet laa Mappe og Papirer. Han bladede i Udkast til fantastiske Fortællinger, som hans Raderinger skulde illustrere — Vers — Opsatser til de „ældre" Blade, hvor hans Kritik var læst men ikke frygtet, hvor hans Meninger, selv om de ikke alle var stempel-fri, fik Lov at glide ind, paa Grund af det „ulastelige" Sprog!

Ærgerlig-ligegyldig slog han Mappen sammen. Bestandig var Edith dér ... hendes Skikkelse, Smil, hendes Øjne, hendes Bedrøvelse laa som det rimfrostagtige Maaneskær over alt, hvad han i Dag tænkte, foretog sig.

Det er et Mysterium! blev han ved at gentage — uden nærmere at hæfte sig ved, *hvad* det var for et Mysterium, hvor vidt han tænkte sig selv at ville gennemtrænge det. Det forekom ham, at der laa noget og ventede paa ham — en Besked — et Vink — men fjernt borte.

Og saa dukkede Skyggens blege, stirrende Ansigt op for ham ... han tænkte paa den lille Natalie ... tænkte gennem hende paa alle sine Dumheder — langt tilbage ... og han blev led ved sig selv, skammede sig.

„Ulf!" raabte han næsten højt: „Det var Dig — Du barokke, bisarre Menneske — som var over mig i Gaar. Skal jeg fortsætte Dig? Du har elsket denne unge Pige — vistnok pint hende, skræmmet hende ofte — men det er et nobelt og højsindet Billed hun har bevaret af Dig. For Dig blev *hun* til Gengæld Billedet paa en god, dygtig og skøn Natur, der modigt strider i Skyggen — og dog er glad. Forskrevet har vi os alle sammen til de slemme Magter ... Du til Natten og Melankolien — jeg til Samfundet og Vedtægten — hun til ... naa lige meget til hvem! Du var *for* oprevet, for sensibel ... Du trak Dig slagen tilbage, efterladende hende i Uvished, i Usikkerhed, ene stolende paa sin Karakter. Kan hændes var det bedst saaledes for jer begge. Men lad saa mig, med sundere Sind i sundere Legem, gribe ind og forsøge ...!"

Forsøge hvad? Han rystede paa Hovedet ... og grebes af en forknyttende Følelse ved at mindes Ediths Udtryk: Nej nej — det er engang, som det er!

Han ruskede det af sig, gik atter til Mappen, aabnede den, lagde sin Haand derover.

„Intet er, som det er!" sagde han alvorligt. „De fleste Ting er kun, hvad de synes at være ... og den helstøbte Person kan gribe ind, omforme, regulere — maaske have din Arv, Ulf!"

Det glimtede igennem hans Hjærne. En Række Forfattermuligheder aabnede sig for ham ... han mindedes Ulfs Stemningsudbrud,

alle deres Samtaler over literære, kulturhistoriske Emner, hvert Ord, Vennen havde skrevet ham til, Kladder, han havde vist ham, stedse med Tilføjelsen: Men *jeg* faar aldrig noget ud deraf!

„Nuvel" — mumlede han — „jeg vil sætte mig i Forbindelse med Ulf! Vi vil gøre et Arbejde sammen — eller jeg vil tage Traaden op alene, hvor han slap — ham til Fortjeneste, os begge til Ære, begge to „inspireret" af denne unge Pige, som er bleven alt for os. Gøglets, Meningsløshedens, Indrømmelsernes Tid er forbi. Hvad der er blevet til „dødelig" Alvor for min stakkels Ven, skal blive livskraftig Alvor for mig. Jeg kan jo arbejde — jeg har Tid — Ro — mit Udkomme ... kan i hvert Fald dele mig mellem Hensynene til Udkommet og Hensynet til det ene fornødne! Ingen forstyrrer mig — intet bryder udefra ind til mig ... jeg er min egen Herre. Til Arbejde!"

XVII

Stedse var der stille i Huset. Han saa' — ved Siden af Mappen — et Telegram i uaabnet Konvolut. Det maatte være lagt ind paa hans Bord i Gaar. Han brød Konvoluten og læste.

Det var fra hans Kusine. I usammenhængende Ord underrettede hun ham om en Ulykke, som truede, og bad om hans Raad og Bistand. „Brev afsendt" — stod der.

En Ulykke? — Brev? ... det maa være iblandt Morgenposten! Han gik til Klappen i Døren, tog Frokostbakken ind, søgte hastig mellem Aviser og Breve — rigtigt — hendes Udskrift.

Han læste Brevet fra Kusinen; denne Kusine, hvem han elskede — som man elsker en Søster, *naar* man elsker hende. Brevet var kort, for en Dame at være; hendes Mand havde begaaet Misligheder — i hvert Fald været saare letsindig — og hvis han ikke i Løbet af nogle Dage dækkedes med en Sum af tolv Tusind Kroner, vilde det være Fængsel for ham — Ruin for hende og de tre Børn. Hun bad Gerhard — som en fortvivlet Kvinde beder — om han kunde og vilde skaffe denne Sum. Han læste igennem disse hastigt nedskrevne Linjer, dels at hun havde tøvet lige til det sidste, og at det baade var Moderen, der bad for sine Børn, og Kvinden, der bad for den Mand, hun endnu elskede.

Dér sad han med Brevet i Haanden. Denne Sum — nu — det er umuligt! tænkte han straks. Og han gjorde sig Selvbebrejdelser, fordi han havde været saa lidet husholderisk — stadig i Tillid til, at han jo „egenlig ingen Nød havde". Nu var der en anden i Nød.

Han tænkte over Penge, han havde laant ud til Venner — dem

kunde han næppe regne med. Samtidig mindedes han Penge, han skyldte bort. Beløbet irriterede ham — først nu. Og han blev alvorlig. Var der da ingen Bekendt — Kapitalist — Forretningsmand — som han kunde faa den Sum hos? Han maatte sige sig selv: nej! I Selskabslivet betragtede man ham dels som „rig“, dels ansaa man ham for „fornem“; ingen Fortrolighed havde han søgt — intet familiært Bekendtskab kunde han nu gøre Regning paa — og desuden ... efter Konferensraadens Middag i Gaar ... Han kunde og vilde ikke gaa til nogle af de Herrer ... og med Diskontører havde han endnu ikke haft at gøre. Hvad vilde de desuden laane ham paa? Han ejede intet. Hans Kones Formue var ikke hans ... det vilde han straks have oplyst dem om.

Han smilede. Men Smilet var træt. Livets Alvor rykkede ham ind paa Livet, syntes han.

Og medens han sad og vuggede Brevet i Haanden, gled hans Drengetid forbi ham. Kejtet, sær, stolt og dog med et blødt Hjerte var han forældreløs kommen til Farbroderen, Justitsraad, Fysikus Gerhards Hjem. Dér havde været en Flok Pigebørn ... Hanne, den ældste, var bleven hans Legekammerat, hans eneste fortrolige, hans gode Aand. Hun havde grædt over de Prygl, han fik, delt hans Skænd, hørt ham i hans Lektier, bistaaet ham i hans smaa Nødløgne, altid kærlig, stedse halsstarrig staaet paa *hans* Ret. Den ærekære Dreng opdagede snart, at til den myndige, hæderlige Onkels store Arbejde og Børneflok kun svarede knappe Indtægter — og Drengen havde følt sig som den, der aad Naadsensbrød — bittert nok for voksne, naar de faar den Idé, bittert for et Barn i Udviklingsalderen. Han kunde senere sige, at det ikke havde været saaledes ... men *dengang* havde det siddet i ham med en Brod ... og hele Pigebarnet Hannes kvindelige Finfølelse maatte til, for at Saaret ikke skulde gøre Drengen haard og ond .

Hun havde været hans gode Aand.

Han følte i dette Øjeblik, hvor trofast han havde bevaret Erindringen om hendes Kærlighed. Senere, da han modnedes, da Arven fra en fjærn beslægtet gjorde ham det muligt at føle sig uafhængig i Studietiden — under Rejser, Ophold i Udlandet ... senere havde han ved Breve og Foræringer søgt at lægge noget af sin Taknemlighed mod hende for Dagen ... men enhver var gaaet sine Veje ... hun havde forelsket sig — halsstarrig og godhjertet — i en ung Mand fra Provinsen. Meget imod Faderens Ønske *vilde* hun have ham ... en af Søstrene havde lidt spydigt skrevet til Gerhard, at det nok var „l'amour par dépit“. Gerhard troede det eller troede det ikke; han havde flygtigt set Hannes udkaarne — havde, som saa tidt, sagt til sig selv, at Kvindens Smag kunde man ikke begribe. Og nu var hun i Ulykke og trængte til ham.

Han rejste sig, gik op og ned ad Gulvet med Brevet i Haanden. Skønt han søgte at forestille sig, hvordan hun nu saa' ud — Børnene omkring hende — Mandens Skam — den truende Ulykke, der Nat efter Nat maatte have holdt *de* Øjne ængsteligt opspilede, som i hans Drengedrømme havde lyst blidt og godt over ham ... saa nægtede Billedet ham sin Tjeneste. Han saa' hende stedse i Opvæksten, som ung Pige — rank, slank, blond ... og — javist — det var Edith hun mindede om. Var det fordi han i Nat ved et af disse Tilfælde havde talt til Edith om hende? ... Hun var bleven Edith — Edith hende ... Sæt at *dette* Brev var kommen ham i Hænde med en Bøn fra Edith? ...

Hun skulde hjælpes! Han *vilde!*

Han smilede med sammenbidte Læber; tog sin Frakke paa, Flip og Kravat. Han spændte Fingrene om sin Pande, som for at fæstne den Idé, han havde faaet; lukkede Døren op — tøvede et Sekund — og steg sindigt ned ad Trapperne, idet han ved sig selv oprømt sagde:

„I Grunden den naturligste Sag af Verden! hvorfor faldt det mig ikke straks ind?" —

Sindigt lukkede han Døren op fra Trappegangen ind til Korridoren i Stuelejligheden.

En Uniformskasket hang paa en Knage. Aa, kedeligt, om her nu var Besøg! Han tænkte ikke videre over, hvem her kunde være ... traadte ind i Dagligstuen, hvor det bløde Gulvtæppe dæmpede hans Skridt. Han var ved Portieren, tvang en Fold af den tilbage ... standsede ...

I Havestuen, hvor Frokostbordet var anrettet, sad hans Kone og Løjtenant Norden ene sammen ved Bordet. Han havde sin Arm om hendes Liv; hun havde sit smukke Hoved blidt og trygt lænet op til hans Skulder ... og den hyggelige Formiddagsstilhed i Værelset faldt sammen med den dybe Beskuelsens Stilhed, hvorunder disse to Par smukke Øjne mødtes.

XVIII

Gerhard trak sig tilbage — endnu lydløsere end han var kommen. Da han atter stod i Korridoren, krammede han Brevet febrilsk mellem sine Fingre, krammede det igen ud og stak det omhyggeligt i sin Brystlomme. Hvad han foretog sig, skete ganske mekanisk. Han saa' sig tilfældigt og studsende i det lille Konsolspejl ude paa Trappegangen. Det Ansigt dér—var det hans eget? Han vilde læse sg Skammen

til deri — og der stod en Rest af en til Jorden slaaet Selvfølelse ... og bag den — en Befrielse — en næsten triumferende Glæde, der løb ud i en Grimace — om af Vrede eller Trods — det kunde ikke siges.

Saa glattedes Ansigtet.

„Ah!" sagde han, med et dybt, opaandende Suk. „Nu kan jeg — om lidt — naar hun er ene — gaa til hende — og bede hende om et Laan af hendes Penge. Jeg skal svare hende Renter deraf — som var hun en fremmed, en „Diskontør" !"

Det ringede paa Gangdøren. Han fo'r sammen, vilde løbe ovenpaa til Atelieret, betænkte sig, lukkede selv op.

Det var Overgaard.

„Kom med ovenpaa!" sagde Gerhard.

Overgaard betragtede ham opmærksomt, da de var kommen til Sæde. Ja begynd Du kun! tænkte Gerhard, medens han vuggede sig i Gyngestolen med et besynderligt Smil, som den skarpsindige Ven ikke kunde klare sig.

„Det er ganske vist noget længe siden" — sagde Overgaard ... „men du har været en ret tvivlsom Kavaler i disse Aar — og — naa ja, maa jeg gratulere!"

„Tak!" svarede Gerhard med tilspidsede Læber. „Til hvad for Resten?"

„Det er sivet ud, min bolde Riddersmand! Der staar Gny den ganske Stad over af din Bedrift i Gaar. Provst og Bisp, Amtmand og Dommer, Kunst og Videnskab, Hæren til Lands og til Vands — die ganze Armee auf einmal ruinirt ... Jeg sænker Fanen. Nu er du *vor* Mand!"

„Er jeg?" spurgte Gerhard og smilede stadig. Han søgte at samle sine Tanker — men de gled ud og tog Stade nede i hans Dagligstue — og bort derfra ovre ved en Gartnerbolig. Blot Overgaard vilde gaa! Men det vilde han ikke.

„Det er dog en meget lille By!" sagde Gerhard omsider. „Herregud, en Tale ved et Middagsbord ...!"

„Ja, et saa udsøgt!" lo Overgaard og klappede sine lakerede Støvlenæser sammen... „Der er ingen Tvivl om, at Du er — eller meget snart bliver — udstødt af Synedriet. At Du har været gyselig ked af Makkerskabet i længere Tid — det tør jeg formode. Om Du med Flid har valgt Øjeblikket — eller det er kommet bag paa Dig — det kan være ens. *Tilbage* gaar Vejen ikke — uden gennem Sæk og Aske ... og det tør dog vel anses for ... ikke sandt? Naa altsaa ... her slog Overgaard Asken af sin Cigar og spurgte, med det ene Øje knebet til: „Hvad siger din Kone?"

„Hvad hun siger?" ... Det kom overraskende paa Gerhard. Han

rejste sig, gik op og ned; Vennen betragtede ham med Hovedet paa skraa: „I er maaske ikke meget enige? Hvor mange Ægtefolk er det? Men — allenfals — Du er ikke afhængig af hende! Eller er Du?"

„Aa nej — vist ikke!" svarede Gerhard og lo hen i Luften.

„Bon! Har Du ikke noget liggende, som vi kan faa ... lige meget hvad?" —

„Hvilke „vi" — maa jeg spørge?"

„For Pokker, følger Du da slet ikke med? Bentzen — Redaktøren — nogle andre Stykker, hvoriblandt Overkritikeren og jeg — vi har startet det ny Foretagende ... *al* Dumheden fra de ældre skal dog ikke staa uimodsagt. Naa — giv noget fra Dig!" sagde Overgaard og rakte Haanden ud.

„Jeg har ikke noget — ikke noget, som *I* kan bruge!" svarede Gerhard undvigende. „Og hvem siger desuden, at jeg sympatiserer med Jer?" —

Overgaard smilede: „Luk Du bare din Sympati inde hos Dig selv — og giv mig en Artikel — et Digt ... Du skriver jo ogsaa Digte. Med *dit* Navn under og i *vore* Spalter skal det nok blive læst paa rette Maade! Nu maa den halve Snes gode Hoveder, som endnu findes iblandt os, klumpe sig sammen ... eller vi kvæles tuti qvanti — som Ulf plejede at sige, naar han talede i fremmede Tungemaal!"

„Ulf!" sagde Gerhard hurtigt. „Véd Du noget om ham? ... Jeg vilde gerne have hans Adresse!"

Overgaard drog paa det: „Ingen véd rigtig noget. Man siger, han er ikke længer i Udlandet, men har slaaet sig ned — et Steds i Jylland eller — jeg tror paa en af Øerne — hvor han lærer Asylbørn at stave. Med *ham* er der intet Udkomme mere ... han er kulret — jeg frygter Dødkuller!"

„Stakkels Ulf!" sagde Gerhard sagte.

„Aa véd Du hvad — man kan ogsaa være *for* uberegnelig!" ...

„Men hvem bærer Skylden?" spurgte Gerhard heftig. „I — jeg — dette Samfund — — — ja dette mere og mere forkludrede, forløjede Samfund ... naa, undskyld! jeg holder ikke af Tirader — men jeg kan dog ikke undlade at sige Dig min Mening — netop overfor jert „Foretagende"!"

„Din Mening? Kom med den!" bad Overgaard.

„Min Mening — politisk — er at vi kun har én Mulighed: Reorganisere „Højre"! Vi er jo dog alle — vi som overhovedet tænker — kun Nuancer af det Parti, som vil skaffe sig Autoritet, og paatvinge de andre vor Autoritet. Man omformer ikke Samfundet — hvilket vil sige „den almindelige Mening" — ved at sprænge *udefra* — man gaar *ind* — man *er* inde — og kun ved at være *dér* udstøder man ef-

terhaanden de dumme, uskadeliggør de fanatiske og samler de forstandige! Hvad skal vi med et „Venstre" ? — naar dog de allerfleste i Venstre den Dag i Dag kunde indlemmes i det store nationale Parti, der kun har én Modstand — Socialdemokraterne — hvis Tid først kommer i næste Aarhundred — naar de har opbrugt en tilstrækkelig Mængde Førere og ofret Strømme af Penge og Blod!"

„Ha ha!" lo Overgaard. „Siger Du dette af Dig selv, eller?" ... Han kiggede opmærksomt paa Gerhard, som vedblev:

„Politik keder mig for Resten — og maa kede En i *vore* Forhold. De, som ikke netop skal leve deraf ... jeg siger ikke dette i nedsættende Forstand ... de kunde saa godt vente roligt paa *den* Messias!"

„Tak! det kender vi!" sagde Overgaard spydigt. „Det har Du fra dine Middagsselskaber ..."

„Som jeg har brudt med — undskyld!" svarede Gerhard. „Men véd Du, hvad de Middagsselskaber har belært mig om? ... Aa nej, jeg gider ikke snakke mere!" —

„Sniksnak! kom med det!" bad Overgaard.

„De har slaaet *det* fast for mig ... naar Du endelig vil vide det ... at der kun gives to Slags Kvinder — og to Slags Mænd!" sagde Gerhard.

„En overraskende Sandhed!" lo Overgaard.

„To Slags Kvinder" ... fortsatte Gerhard ... „Kurtisanen — og den kyske Natur! ligegyldigt under hvilke Forhold den første lever, om gift eller ugift! og ligegyldigt om den kyske Natur saa hundred Gange havde Skinnet imod sig og Samfundet paa Nakken!"

Overgaard betragtede ham opmærksomt, rykkede sin Stol nærmere, sagde dæmpet: „Hvor er dette faldet Dig ind — for, véd Du, jeg har tænkt det samme! skønt det synes en stiv Paradoks. Nej nej; det *er* sandt!" tilføjede han og rejste sig.

„Naa — og Mændene?" spurgte han efter et Øjebliks Ophold.

„Ligeledes to Slags: de kedsommelige — hvilket ikke absolut vil sige de dumme — og saa dem, man overhovedet kan *snakke* med!" sagde Gerhard roligt.

Overgaard lo og rakte ham Haanden: „Du er bleven en stor Kategoriker, Gerhard! Maaske hører *jeg* dog under den sidste Rubrik — den mindst omfangsrige selvfølgeligt?"

De to Mænd saa' paa hinanden. Overgaard syntes forlegen — rødmede endogsaa. Der var i hans Øjne et Glimt, som Vennen ikke mindedes at have kendt tidligere. Overgaard spurgte: „Erindrer Du den Aften — efter Teatret — da Du var kommen hjem fra Udlandet?" ...

Gerhard nikkede adspredt.

„Naa ja — de to Damer! Den *ene* fik De ... den anden har jeg

fattet en — levende Interesse for. Jeg tror hun er en ganske sjælden Kvinde ... til Trods for — eller paa Grund af ... lige meget! Giv mig nu det Bidrag ... jeg maa skynde mig!"

Gerhard gik — stadig adspredt — hen til Bordet, tog i Mappen nogle Ark, og rakte dem til Overgaard.

„Hvad er det?" spurgte Overgaard og stak dem i Lommen.

„Hvad *det* er? Jeg véd det knap selv — et Indfald — en Drøm ...!"

„Aa Snak vel?" —

Gerhard nikkede smilende: „Jeg drømmer", hedder Skitsen. Af den Drøm haaber jeg aldrig at vaagne mere!"

„Sapienti sat!" lo Overgaard. „Du mærker, hvordan Journalisten hænger mig i Ærmet. Nu er vi Med-Sammensvorne! Har Ibsen ikke et Sted ... „han er dem for stærk; der staar Kvinder bag!" *Vi* skal være dem for stærke. Farvel, Gerhard!"

Overgaard var ude af Døren. Gerhard tænkte paa at løbe efter ham og fordre Manuskriptet tilbage. Det var en Slags Helligbrøde — syntes han — at give det intimeste fra sig for at støtte et Parti-Organ, som han knap havde Interesse for. Men sæt nu, Du var Digter! tænkte han. En Digter giver det intime fra sig — eller Digteriet „slaar ind", bliver til Sygdom, Feber i Blodet, Tæring! Ja — *hvis* jeg var Digter! ...

Det var ham umuligt at ryste en Art Bedøvelse af sig ... han, som skulde ned og fordre en Forklaring, faa et Opgør i Stand. Han begreb aldeles ikke sig selv. Han *gad* ikke gaa ned ... det forekom ham uendelig ligegyldigt, hvorledes Forholdene vilde udvikle sig i hans eget Hus ... Hans *eget?* ...

Han traadte hen til det høje Ateliervindue, lænede sig mod Karmen, med Haanden under Kinden, lukkede den brede Trækrude op. Ah! ...

Et Væld af sol-gennemsivet, lind og blød Foraarsluft strømmede udefra ind over ham. Haver, Villaer, Veje laa sænket ned i det gule Sollys og løftede sig atter som paa Længselsvinger op fra, ud af Lyset. Det var, som de Mennesker derude, de Omgivelser, de Tanker, han til daglig Brug selv skænkede saa ringe en Tanke, nu fløj ham i Møde med Fordring paa at blive mødt af Forstaaelse, hilst af Genkærlighed.

Genkærlighed!

Han mumlede — nynnede; han talte højt; det var, som om hans Ord var Sang, Rytmer, Strofer. „Jeg havde dog Ret i Nat" — sagde han; — „Omslag i Vejret, Søndenvind, Foraar, Fuglekvidder ... aa Gud, at man nogensinde, saa længe man staar paa sine to sunde Ben,

kan ophøre at tilbede Livet, slaa Guldmønt af dets lyse Forjættelser —og sprede Rigdommen over det ganske Land, til højre og venstre!"
Han lo, da han kom til at tænke „Højre" og „Venstre" ; og han drog et befriende Suk, idet han levende mindedes sit uvilkaarlige Udraab, Aar tilbage, dér i Frederiksberghave, i Skumringen under de stille, forventningsfulde Trægrupper: Kom, Foraar! kom Glæde og Lykke, Arbejdstrang og Kærlighedstrang! — send mig dine varmende Straaler ind i et Bryst, der en Gang aandede saa dybt og frit under den ene saliggørende Følelse af at være elsket og kunne besvare Elskov! Giv mig tilbage, hvad jeg aldrig har ophørt at begræde — og tag alt, hvad jeg aldrig har bedt om, og som Livet har paatvunget mig med det, Evald kaldte „fræk Fortrolighed" ! — — —

XIX

Han havde ikke hørt, at nogen ringede paa Gadedøren og blev lukket op — ikke hørt Trin paa Trapperne. Nu fo'r han sammen ved en Banken paa Atelierdøren. Nørager traadte ind, svingede sin bløde Hat, hilsende ham med runde Bevægelser, højtløftede Ord: „Et herligt Foraarsvejr! Tak for i Gaar, Henrik Gerhard! Vi véd det — vi véd det — den hele By hilser i Dem, gennem mig, en brav Mand, en modig Mand ...!"
„Den „hele" By?" spurgte Gerhard smilende. „Nu overdriver De — men kom og sæt Dem — undskyld blot min Distraktion — jeg havde just et Stævnemøde med, hvad *De* upaatvivleligt vil kalde min „Musa" !" —
„Jeg byder hende hjerteligt velkommen — hos os!" sagde Nørager med klart straalende Øjne. Og staaende — siddende — og gaaende svang han Ideernes Fane, viftede med Folke-Frihedens, Hjerternes, Sjælenes Banner; — opfyldt af sin Mission, sig selv, et bravt Menneskes uegennyttige Virken i sit Kald, og et lidt begrænset Hoveds Forplumren sig i Følelsespolitik, Literaturstrømninger, Demokrati, Forlægger-Foretagender og Bogtrykkersværte.
Gerhard hørte til i Tavshed. Han var derude i Solens, Lysets, Luftens Væld ... og han gik dér i Natten, i Maaneklarhed, Tysthed, Musik, Selvbekendelser — ved Ediths Side. Og han hørte hende sige paa sin ydmyg-stille Maade: Jeg tror — at jeg helst vil have — at De ikke kysser mig!
„Aa, kære, kære Edith!" sagde han — ganske højt. Nørager dukkede op fra sin Tales Strømhvirvler — og saa' forundret spørgende paa Gerhard:

„Er det et Digt — Edith med Svanehalsen maaske? Lad os faa det!“ bad han.

Gerhard smilede, stadigt drømmende; gik til Skrivebordet, rakte Nørager en Cigar og sagde: „De ønsker et Digt? Ryg denne Cigar! Jeg vil forsøge, om jeg har luret vor store, fordums Ulf hans Kunst af — om jeg kan gøre nogle Vers „paa siddende Hale“ — som han udtrykte sig!“

Nørager dampede; Gerhard skrev. Lyset og Luften bølgede ind ad den aabne Rude; Fuglene kvidrede udenfor ... i det fjærne en Rumlen af Vogne, en lille bjæffende Hund, et dybere Vov-Vov af en større — dæmpet Fortepianoklimper ... Nørager lagde Overfrakken ... der var næsten lummert i det store Atelier ... Solen havde brændt hans Næsetip og frisket hans af Natte-Korrekturlæsning jordfarvede Kinder ... hans klare, elskværdigt godmodige Øjne var spændte paa Bytte ... Saa rejste Gerhard sig, rakte ham Papiret og sagde lidt undselig: „Læs!“

Nørager huggede Papiret og læste med bred, taktsvingende Haandbevægelse:

Vi vil lufte ud:

Vi vil lufte ud, vi vil lufte ud,
Vi vil atter skinnende Ruder!
Har vi spillet va banque med den gamle Gud:
Der er andre, nyere Guder!
Har vi klinet vort Hus op ad Vedtægts Væg,
Har vi lagt vore Tanker i Dogme-Læg,
Har vi daset paa Vanedoms Puder:
Vi vil fri vort Hus, vi vil lufte ud —
Du Sol, vær vor Foraarsbebuder!

Du varmende Sol, Du glødende Magt,
Ild-Centrum for Verdeners Kræfter:
Om Dig bør at skares vor Fane-Vagt,
Ved Dig vor Forskrivning hæfter!
Har vi kummerligt sét ved en Vinter-Praas,
Har vi famlende styret vor Muldvarp-Kaas,
Har vi givet for Trælle-Frygt efter:
Vi vil aksle den lysende Frimands-Dragt,
Mens Livsmodens Lanse vi skæfter!

Vi vil synge ud, vi vil synge ud —
De Tusinder skal os vel høre!
Saa lad kun de faa om den gamle Gud
Os laane det døve Øre!

At Verden bestaar, trods de tunghøre faa,
Det skal de, ved Gud! faa en Dag at forstaa:
Reveillen skal slaas dem for Øre!
Vi vil drive i *dem* just vor Djævel ud —
Vi vil aabne for Sol alle Døre!

Inden Gerhard saa' sig for, havde Nørager trykket hans Haand og var ude af Døren med sin Fangst og sin Overfrakke under Armen.

Dér løb *han!* tænkte Gerhard. Men Gud, jeg véd jo slet ikke, om der i Digtet kom til at staa, hvad jeg netop vilde skrive!

Han lo: muligvis kommer der aldrig i et Digt til at staa, hvad man netop vil skrive! —

Saa følte han til Brystlommen. Jo — Brevet var der. Han knappede Frakken; nu vilde han ned.

Atter steg han ned ad disse Trapper. Gik han her maaske for sidste Gang? Hans Blik faldt over den limfarvede Trappegangsvæg, hvor Epheuen klatrede med sine mørke, ligesom i Voksdug udhuggede Blade — op over en gammel Studie, der var bleven hængende fra den tidligere Husbeboer — den ulykkelige Malers Dage. *Han* holdt ikke ud her — han tog sig ... Nej! sagde Gerhard, ligesom afværgende en Tanke: „Indtil Jorden bliver glødende, skal man gaa paa den" ! Vaaben er til for at bruge dem imod Fjenden — og er vi selv vor eneste, vor virkelige Fjende, saa er det ikke givet, at man skyder paa ham ... man bøjer den genstridige, belærer den vrangvillige ... ak, vi har kun *et* Liv, og det kan leves i Skønhed — i Sandhed — i Godhed .... som Fru Funch sagde dengang!

Anna Funch — Fru Halvvig — Annette — Edith!

Han traadte fast i Gangen ud til Køkkenet og spurgte Pigen derude: „Er Fruen hjemme?"

„Jo — Fruen er hjemme!"

„Alene?" —

„Jo — Fruen er alene hjemme. Den Herre, som var her til Frokost, er gaaet for nogen Tid siden ... jeg lukkede ham selv ud, dengang da jeg lukkede den anden Herre ind, som ..."

„Det er godt!" sagde Gerhard. Og han forbavsede Pigen ved at tage nogle Kronestykker op af sin Vestelomme og give hende dem til at gaa paa Komedie for.

Han traadte ind i Dagligstuen, hvor Annette sad og skrev ved sit Skrivebord. Hun saa' op, nikkede ... „Blot et Par Ord til Mama — Du undskylder!"

Han satte sig bag hende — vilde ikke se paa hendes Nakke — men maatte dog — maatte sammenligne. Han følte sit Hjerte slaa — vendte sig bort — greb et Album — saa' lutter Annetter deri — sig selv — Konferensraaden — Mama — Løjtenant v. Norden. Han rejste sig, trak Brevet frem af sin Brystlomme og lagde det stille paa Bordet ved Siden af den skrivende.

„Men Gud, hvad er der? ... Du gjorde mig ganske forskrækket!" sagde Annette, som klinede sin Konvolut sammen og rejste sig.

„Læs dette Brev!" bad han dæmpet.

Hun sendte ham et underligt udfordrende og dog duvende Blik, tog Brevet, besaa' Udskriften — trak paa sine smukke Skuldre — aabnede og læste det.

„Naa — og saa?" spurgte hun, lidt haardt, vendende sig imod ham.

„Det er min Kusine — Du ser, hun er i Nød — trues med Elendighed. Jeg spørger Dig: vil Du hjælpe hende?"

„Jeg?"

„Du — ja! *Jeg* har ikke Midlerne dertil — men Du har!" —

Hun hørte paa hans korte Forklaring ligesom aandsfraværende — eller hun grundede paa noget med tilslørede Øjne — løb atter Brevet igennem — saa' fra Siden paa ham ... han stod oprejst, rolig, med lukket Ansigt. Saa kom et sælsomt Smil og lagde sig over den nederste Del af hendes Ansigt ... Øjnene var stedse gemte. Hun rakte ham Brevet og sagde: „Har Du elsket denne Kusine meget højt? — elsker Du hende maaske endnu?" ...

„Jeg skylder hende for over 12000 Kroner Taknemlighed fra min Drengetid og min første Ungdom!" sagde han tørt.

„Og Du vil have, at jeg skal betale din Taknemlighedsgæld?" spurgte hun smilende.

Han mærkede, hvordan dette Smil drev ham Blodet til Kinderne. Han stak Haanden ind paa Brystet og knugede den mod sit Hjerte:

„Vil Du af din Formue — med Afdrag og med Renter, som din Prokurator kan afgøre — laane *mig* den Sum, som staar nævnt i Brevet?" spurgte han langsomt, idet han tog efter Ordene og efter Vejret.

Hun satte sig igen ved Skrivebordet, med Ryggen imod ham, Albuerne paa Bordpladen, Hænderne for Øjnene. Hun græd.

Der var dødsstille i Værelset — kun denne Graad. Gerhard stod lænet op mod det runde Bord i Midten af Stuen, Armene korslagte ... det kogte inden i ham — og det vilde hulke i ham — han ønsked sig hundred Mile bort — han foragtede denne Kvinde dér, som spillede Komedie for ham — han havde ondt af hende — var led ved sig selv — havde Medlidenhed med hende — og kom i det sam-

me til at huske paa sit Digt, som han fandt meningsløst her i *denne* Stue. Og udenfor i Haven skinnede Solen og Fuglene kvidrede, som om de af en Spottefugl var underkøbt til at jubilere netop *nu*.

Hun saa' i Vejret, under Taarer, og sagde grædende som et krænket Barn, hvem man ikke gør nok af — ikke engang taler til:

„At det er kommet saa vidt med os! Nu skal jeg endogsaa betale dine Elskerinder!" —

Hans Tilskyndelse var at gribe hende i Nakken — just dér — hvor de mørkblonde Dun krusede sig, som om en Finger nyligt i Leg havde viklet og tvundet dem. — Saa lo han.

Hun blev forskrækket over denne Latter, standsede raadvild i sin Graad — skar et ynkeligt Ansigt — og dette fik noget pudsigt ved sig, som gjorde, at hans Latter blev til et Smil.

Han gik hen til hende, bøjede sig og sagde i konverserende Tone: „Min kære Pige; det er maaske en Fejl af mig, at jeg saadan kommer dumpende med Døren ind i Stuen til Dig — og med en Anmodning, som jeg burde have forberedt ... da den dog er af usædvanlig Art. Til min Undskyldning tjener blot, at jeg virkelig for en Timestid siden kom herned, for at tale baade i Fortrolighed og Alvor med Dig ... men jeg var saa uheldig at finde *Dig* optaget i det Øjeblik ... og derfor spørger jeg nu kun kort og godt: Vil Du eller vil Du ikke? Ja eller Nej!"

Hun havde atter Hænderne for Øjnene, men græd ikke. Han ventede lidt — bøjede sig endnu dybere over hende og hviskede: „Husker Du mine Ord i Gaar Aftes? Du har *din* Frihed — jeg *min!* Vi burde maaske helst være oprigtige imod hinanden. Det vilde *jeg* foretrække. I Mangel deraf kan vi naturligvis godt fortsætte vor lille Komedie — som de mange andre gifte og bosiddende Par. Det er vel nok en Tjeneste, jeg her anmoder Dig om — for saa vidt som jeg ellers bliver henvist til Folk, hvem jeg endnu nødigere forhandler Pengesager med, end med Dig. Men jeg beder Dig kun ikke glemme, at det for Dig ene og alene drejer sig om et Par Linjer med din Underskrift til din Prokurator — hvem jeg da tilbagebetaler de Penge, han forvalter for Dig. Her er ikke Spørgsmaal — mærk Dig dette — om hvorvidt Du skal betale nogen eller noget for mig. Spørger Du mig, om jeg har nogen Elskerinde — saa kan jeg forsikre Dig paa mit Ord: Nej! Jeg vender ikke Spørgsmaalet imod Dig og ...!"

„Det er nok!" afbrød hun ham tonløst og trykkede sit Lommetørklæde imod sin Mund. Hun greb et Ark Papir — gav sig til at skrive — kunde ikke ... trak Vejret dybt — rystede ligesom noget bort med sit smukke Hoved — tog et nyt Ark — skrev hurtigt og flydende nogle Linjer — Navn — og rakte ham Bladet.

Han bukkede, rakte hende Haanden; hun tog den, smilede — vendte sig saa og satte en hvid Tand i Læben: „Gaa!" sagde hun „Jeg hader — jeg afskyr Dig — din Overlegenhed — din — din ... aa, gaa, inden jeg ...!"

„Hvis Du fortryder det" — sagde han rolig — „saa er her dit Papir tilbage! Det er dog mig, som forskriver mig til Dig — ikke omvendt! *Du* har din Frihed ... Hvad *jeg* har, det tør jeg ikke tænke paa nu ... Som sagt, Du er fri ... ung, smuk, rig, beundret — lykkelig ... nyd din Frihed!"

„Og Du *din!*" raabte hun, idet hun tvang ham Papiret i Haanden og pegede mod Døren. „Lad os se, hvor længe Du kan spille Hykler!" —

Han var standset ved Døren, med dirrende Læber, skælvende Knæ. Hans Tilskyndelse var at rulle dette lille fintduftende Boudoir-Papir sammen og kaste det hen for hendes Fødder. Saa stod et Ansigt for ham — et af Nattevaagen, Angest, Taarer affalmet Ansigt, som dog havde de kære kendte Spor af de lysende Barndomsminder over sig ... og et andet Ansigt, et blegt, fint, sørgmodigt, der hæftede nogle ydmygt-alvorlige Øjne spørgende paa ham. Han mumlede: „Der er to, som ser paa mig nu ... de vil forstaa mig ... saa lad et uvornt Barn skælde!"

Og hurtigt gemte han Papiret i sin Brystlomme, knappede Frakken febrilsk til — bøjede Hovedet for Annette og sagde:

„Jeg er nu i Skyld og Gæld til Dig. Jeg taler ikke om din Skyld til mig. Hvis vort Ægteskab har været en Daarskab — saa gør en Skilsmisses Latterlighed det ikke bedre. Naar jeg har ordnet min Slægtnings Sager, kan vi jo drøfte vore egne ... *saa* længe kan de vel nok vente. Hvad Du bestemmer, har paa Forhaand min Billigelse, jeg rejser med Eftermiddagstoget. Farvel!"

XX

Han løb ovenpaa, pakkede en Natsæk — opdagede, at det ved et Tilfælde var den samme lille Dame-Vadsæk, hvormed Annette hin Aften kørte med ham til det Hjem, der for Fremtiden skulde være deres fælles.

Han bed sig i Læben — gik til sit Chatol, trak Skuffer ud, fordelende Papir, Tegninger, Radérplader i smaa Bunker ... fandt saa sin Rejserevolver, som han sad og haandterede — indtil der paakom ham denne dybe, uforklarlige Tilbøjelighed overfor Skydevaaben ... en Tilbøjelighed i nær Slægt med Lysten til at styrte sig ned fra

17*

høje, bratte Steder! I begge Tilfælde et Spring ud i det store, tomme uvisse.

Men „Rædslen for det tomme" greb ham med større og afgørende Styrke. Han fik ledt en Haandkoffert frem og puttede deri Linned, Toiletsager og hvad han af Papirer, Haandbøger, Raderematerialer mente at ville benytte under sin Udflugt — af hvor kort eller lang Varighed den saa blev.

Bort skulde han ... og dette *skulde* beroligede og ansporede ham paa samme Tid. Han gjorde en større Rejsekoffert og nogle Pakkasser i Stand: de vigtigste af hans Bøger, Garderobe, Malerrekvisiter, Lærreder osv. Han fornam et legemligt Velbefindende ved at ordne og pakke ned alle disse Ting — gjorde paa sig selv den Iagttagelse, at det undertiden er en Koffert eller Laaget paa en Kasse, der bringer os ud over de første Vanskeligheder ved et stort Vendepunkt.

Da alt stod færdigt, laa Revolveren der endnu paa Bordet. Skal Du med? spurgte han — og stak den ned mellem Linnedet i Haandkofferten. Vaabnet havde — uden at være brugt — trofast fulgt ham fra Sted til Sted og ved Lejligheder indgydt ham en vis Tryghed — som om han havde haft en Hund med. Nu laa det dér — „man kan aldrig vide, hvad det er godt for" !

Han var færdig. En lille Sum, han havde haft liggende i rede Penge, puttede han i Lommen — ned i Brevtasken til hans Kones Anvisning — hans egen „Forskrivning". Han saa' sig om i Atelieret; et øde Rum ... derudenfor Solen, som lo, Fuglene, som sang — og denne pludselige Foraarsvarme, der vældede ind gennem Ruden. Derude — et eller andet Sted — skulde han atter begynde forfra — „paa bart Bord".

„Som Ulf — som Zigeuner!" mumlede Gerhard og strakte sine Arme. Han fornam igen dette legemlige Velbefindende. Hvor er jeg dog lidet medtaget — endnu! „Kom an!" raabte han, næsten overgivent, idet han stemmede Brystet frem som mod talrige Hindringer, og med Haanden beskrev et Fægtestød i Luften — — — et tilbagetrukket og atter fremført Stød ud i den Luft, der æggende bølgede ham i Møde fra Trækruden. „Kom an! hvad I saa hedder — hvor fast I saa sidder! Mit Hoved sidder endnu fast paa mine Skuldre — og endnu er det ikke tommere end Jert!"

Han standsede. Hans Tilbøjelighed til at tale højt gjorde ham flov; og der var i Ekkoet af hans Ord en Ydmygelse ... Var han da nu ogsaa saa sikker paa sin Styrke?

Han blev nedslaaet, forstemt. Forlade dette Hus vilde han. *Hvorfor* i Grunden?

Og der listede sig over ham en Lyst — maaske den nationale

Magelighed, indsuget med Modermælken. Kun lidet vidste han om sine Forældre. De havde ikke været betydelige Folk; ganske jævne Mennesker — Moderen efter Sigende den dygtigste ... men man kan jo arve Blod igennem Generationer. Mo'rfaderen skulde have været en udpræget Personlighed — baade i det gode og det daarlige — en Dilettant-Natur, en Mand med raffineret, om ikke kræsen Smag — et Arbejdsmenneske og et Nydelsesmenneske — en af disse halvpatriciske Samfundsstøtter, der samler sig Penge og øder dem — holder det gaaende med Humøret til det sidste — og dør af en Leversvulst.

Gerhard stirrede frem for sig — saa' sin Kones yppige Nakke dernede i den komfortable Stue — som han nu skulde forlade — baade Nakken og Stuen?

Han vaklede. Denne hidsende Foraarsluft ... og noget i ham selv syntes at sige: men I gode Guder! hvorfor løber jeg ikke neden under — behandler det hele „en bagatelle" — vinder hende tilbage ... for jeg *kan* vinde hende ... tilgiver — hvis der er noget væsenligt at tilgive — kysser hende — sender Bud efter en Landauer — kører i Skoven, spiser med hende ... og i Aften ved Hjemkomsten ... iræ amantium amoris integratio.

Aa, fy, fy! Henrik Gerhard! Anden Gang udleverer man sig ikke til sin værste Fjende — sin sanselige Nydelsestrang!

Og han greb Overtøj og Haandkoffert, aabnede Døren raskt ... betragtede paa Trappegangen Malerens Studie — syntes at der laa Ulykke over dette Hus — rystede sin lille Bagage, hvori han vidste, at der laa *den* Ting, som til syvende og sidst kunde sætte Stopper for enhver Fristelse.

Saa traadte han med ligegyldig Mine ud i Køkkenet, forklarede kort, at han tog bort paa nogen Tid, og gav Pigerne Besked med Hensyn til Koffert og Kasserne ovenpaa; de skulde staa indtil hans videre Ordre.

Endnu en Tøven udenfor Døren til Dagligstuen. Intet rørte sig derinde. Fruen var gaaet ud! forklarede Pigen.

„Saa gaar ogsaa *jeg!*" mumlede Husets Herre. Og ud gik han.

I Droske til Prokuratoren. Det hele var snart ordnet. Gerhard *saa* konfidentiel, som Juristen antagelig behøvede det. De skrev i Forening et Telegram til Kusinens Adresse i den lille Købstad. Pengene var disponible. Gerhard vilde tilføje: jeg kommer selv med Toget i Aften ... men betænkte sig, syntes, at det dog maaske vilde være bedre at komme uanmeldt — og skrev: kommer saa snart mu-

ligt — ventelig endnu i Morgen! Et Haandtryk — et Buk; Prokuratoren fulgte ham ud i Forværelset, hvor Gerhard sagde: „Ja, det er *mig*, som skal betale Dem disse Penge — med de Afdrag, vi nu er bleven enige om!"

Prokuratoren smilede: Aa! ... og tænkte: hvorfor siger han nu saadan noget Vaas? Kender jeg ikke baade ham og hans Kone? *hun* kommer saamænd nok til at punge ud — det er da ogsaa naturligt ... det kender vi til ... om der saa var aldrig saa lidt Formuefællesskab!

Saa gik Prokuratoren ind i sit Kontor og mindedes de glade Ungkarledage, da han havde sværmet for Frøken Kirchhoff — blændet af hendes pikante Skønhed og ikke ganske upaavirket af hendes Formuesforhold. Han havde nu ægtet en Enke — ganske vist ogsaa med noget til Bedste — men vranten, vanskelig, disputeresyg ... og han tænkte sig ganske arrig paa denne Gerhard dér — med hans sikre, overlegne Væsen ... „en af disse Fyre, der kun behøver at vise sig — og Kvinderne kaster deres Øjne, deres Hjerter og deres Penge til dem!"

Gerhard lod sin Haandkoffert bringe til Jernbanen. Saa gik han op i en Restauration for at spise til Middag.

Maden vilde ikke smage ham, skønt han vilde lyve sig sulten. Han rørte saa godt som intet; drak en Flaske Vin — glad over at kunne sidde alene; fik Kaffen hen ved en Vinduesplads og røg en stærk Cigar. Viseren paa Uret vilde ligesom ikke flytte sig. Dumt, at det Tog *i Dag* ikke kunde gaa en Time før!

XXI

I Sideværelset gik det muntert til. En Herremiddag nok. Han hørte Stemmerne, hver Gang Døren aabnedes for en Opvarter. En af Stemmerne syntes han at skulle kende. Han grundede lidt paa, hvem denne høje, skarpe Røst med Ganelyd tilhørte ... og mindedes Anna Funchs Teori om Mændenes Organer.

Han tænkte: vi reflekterer alle sammen altfor meget, baade Kvinder og Mænd ... ogsaa Edith reflekterer paa sin Maade. Men vi læser ogsaa alle sammen det samme — forarbejder nogenlunde de samme Indtryk — næres af en fælles aandelig Atmosfære. Gud véd, om det ikke er Tegnet paa, at vi ubevidst styrer alle mod et fælles Maal? —Er vi ikke, ret besét, et stort Søskende-Samfund — naar vi kunde sætte Erotiken ud af Spillet? Er det ikke den, der gækker os, idet den tumler med vore Skæbner uden at spørge vore Principper, An-

skuelser til Raads? Er *den* virkelig Ur-Magten, Grundelementet, der uden væsenlige Omdannelser hævder sin ubøjelige Vilje over os — medens alt, hvad vi ellers kender af Sjæleliv og Samfundsliv, langsomt undergaar Forvandlinger og Forskydelser hen imod noget uendelig fint, aandigt sammensat? Hvad betyder og hvad betegner egenlig denne Vrimmel af Spørgsmaal om Kønsliv, Kønsmoral — Kønnenes indbyrdes Stilling og deres Forhold udad til — de igennem den nøgterne Statistik brutalt opkastede Spørgsmaal om Børnefrembringelsen — og den Ekstase, der griber vore Hjerter, naar vi endnu tvivlende og ængstlige, spørger os selv, *hvilken* Lov der da dikterer vore Hjerter deres Love? Er det ikke — strengt taget — os alle, vi moderne tænkende, lidende og handlende, som nu er paa den store Krigssti imod den gamle suveræne Erotik — imod dens brutale Tilkendegivelse af en Magt, hvis Byrder *vi* er for svage til at bære, og hvis Lovbud vi ville have fortolket langt finere, langt mere aandigt end vore plumpe Forfædre — vi, som er „fri og „oplyste“, hvad hverken vor Bedstefa'r eller vor Oldemo'r var!

Og Gerhard støttede Hagen i sin Haand og tænkte sig et Møde med hans egen Bedstefa'r eller med hans Oldemo'r — i deres „blomstrende Alder“. Han maatte smile — og dog tænkte han dette alvorligt — hvilket svælgende Dyb der efterhaanden lagdes mellem Generation og Generation: hvor egoistisk, skaanselløs, ufin Manden havde været i hans Kærlighedsytringer — hvor trælbunden, sippet, prosaisk eller sentimental Slægtens Kvinder havde tænkt, eller undladt at tænke, dengang de „gjorde deres Herrer Ægtemænd eller Herrer Elskere til Behag“.

Han saa ud ad Vinduet, ud paa Kongens Nytorv — som han dette Øjeblik smilende mindedes i den Skikkelse, hvori det stod for hans første Ungdom: Verdens største Plads. Det var den Gang, da han selv ikke kendte stort mere til Verden end „Hesten“ kendte dertil; den Gang da han med Ærefrygt betragtede Hovedvagten og „Gæthuset“, Kunstakademiet og det gamle kgl. Teater som lige saa mange Grundpiller for et daadkraftigt Folks Fortids- og Fremtidsliv.

Det saa pludseligt vaagnede Foraars gyldne Eftermiddagslys laa nu over dette Torv. Han aabnede Vinduet, indsugede Ungdomsminderne og sammenlignede før med nu. „Verdens Centrum“ var dette Torv sandeligt ikke — men den store Plads kunde alligevel siges at være Centrum for hans Lands ejendommelige Liv.

Dette Land — saa mishandlet af ydre og indre Vold, som det nu var blevet: dette lille Land med den altfor store By — en aparte Vanskabning, i hvis Hjerne, Hjerte og Vom en uhelbredelig Sygdom syntes at rase: hans *eget* lille Land — hvor alle de smaa Nationers smaalige Egenskaber tumlede med Masserne, der aldrig mere „en

masse“ syntes at skulle løftes til noget, for at kunne løfte det hele! — Han sukkede — og mindedes Ulfs Ord: kunde man blot tvinge sig til at *tro* paa Fremtiden — eller kunde en udenfor os selv bibringe os denne Tro!

Og medens han atter ligesom lod sig løfte af denne paa en Gang bløde og stærke Luft — saa blev han bevæget af en baade blød og stærk Glæde. Det kommer an paa — sagde han ved sig selv — at man holder rigtigt inderligt af de Mennesker dernede, som nu krydser over dette Torv! Man maa ikke engang vrage „Hesten“ — om man end er nok saa kunstforstandig; man maa lægge i disse alt andet end imponerende eller rige Bygninger netop *det*, som er i dem — og endda et Plus til fra ens yngste og begejstrede Følelser. Ukritisk og fjottet Frasebegejstring er Grundskaden for et Folk — men burde ikke den alvorlige, ærligt mente Kritik i Tider, som disse, heller slaa lidt af paa sine strenge Fordringer end stedse holde os Sammenligninger for Øje — og gøre os modløse?

Se hvor disse Folk synes glade i Dag. *Saa* lidt — en Termometerstigning og en Vind fra Sønden — kan gøre deres Skridt elastiske, deres Blikke klare. Solen ler — og alle smiler med den.

En Sol venter vi paa — en stor Personlighed, Tænker, Digter, Kunstner, Statsmand. Men mens vi *venter*, plukker vi hinanden fordærvet, krænger vore egne og vor Næstes Ynkeligheder ud og viser Resultatet: vi er alle Stympere!

Sæt vi opgav at vente — og tog med Glæde og Kærlighed imod, hvad der forefandtes! Lad os ikke bilde os for meget ind, men bruge, hvad vi har af Evner! Derovre ligger f. Eks. denne store, graa, tunge Stuk-Kasse — min Svigerfaders Teater. Vi overlader det til de seks Hundred Tanter, til de tusind Grosserere — overlader et Dusin Journalister at støtte det eller skælde det ud. Hvad vedkommer det mig, om Konferensraaden styrer det godt eller slet? Han kan ikke have ødelagt det mere, end vi efterhaanden alle sammen ødelægger vore Institutioner — det er *os*, som er de medskyldige, vi som tvivler eller holder os borte.

Vi skal ikke lade de seks Hundred Tanter dominere og ikke lade de tusind Grosserere drive om for Vind og Vove. De *vilde* dog saa gerne manes af noget skønt, friskes af et Foraarspust ... se blot paa dem dernede over Torvet!

Ulf og jeg — vi kunde i Forening kaste Sol og Skønhed, den store Livsluftning ind i deres Støv og Kævl og Eksistenskamp ... og naar vi da en Aften i Teatret bivaanede en Forestilling, som var vort fælles Arbejde og som gød Glans i Blikkene og bragte Hjerterne til at hæve sig — saa vilde jeg være den beskedne, give Ulf Æren, og blot føle den inderlige Glæde over, om end kun for nogle Timer at have standset den fælles snigende Sygdom ...

Lad saa den rette Mester komme, naar han vil, naar han kan! —

Han lukkede Vinduet, stille og bevæget glad. Det var længe, længe siden han havde haft den Følelse ... og nu var Klokken saa mange, at han kunde bryde op.

Han kaldte Opvarteren til sig, gjorde en Hentydning til de „glade Herrer" derinde ved Siden af, betalte og rejste sig.

Døren aabnedes. Et Selskab paa en halv Snes meget velklædte Herrer kom ind. Grosserer Halvvig var imellem dem. Foruden ham genkendte Gerhard et Par af Regeringspartiets „Spidser" — om ikke de allerspidseste. Stemmerne var høje, Latteren ikke dæmpet, Øjnene klare og de yngre Mænds Kinder havde et Skær af Vinfarve fortyndet i Vand — at sige *Farven* fortyndet; Vinen havde næppe været det.

Philip Halvvig gik straks hen til Gerhard og bød ham smilende Haanden. Grossereren var ganske vist oprømt og hans ejendommelige Øjne lyste — men idet han trykkede Gerhards Haand, trak han betegnende paa Skuldren ad de højrøstede Gæster, der søgte Entréen.

„En lille Diner — paa Faldrebet — med Forretningsvenner og Meningsfæller, min kære Gerhard! Vi kom lidt i Disput derinde — — om Politik — naturligvis — og kommercielle Anliggender — Beskyttelse og det modsatte! Saa maatte der en ekstra Flaske Vin til — hvad jeg fandt mig i, da jeg ikke kunde forhindre det. Man taler dog bedst — naar man taler klart, ha ha! Jo — vi sidder for Resten net i det! Men jeg siger: lad Regeringen føre os ud af det — nu maa vi *igennem* det — og Oppositionen raader endnu ikke over de rette Mænd — uden Forklejnelse for nogen! Naa, det er vel ogsaa Deres Mening? Og De spiser alene ude i Dag? — kanske huslig Rengøring — eller" ... her missede Grossereren ... „en lille huslig Uoverensstemmelse? Den skal man helst lade gaa over — inden inden den antager ... Jo! nu kommer jeg! Undskyld, De staar maaske ogsaa paa Springet?" —

Gerhard saa' paa Uret, trykkede Fingerspidserne af hans Haand og skyndte sig forbi Herrerne ned ad Trappen ud paa Torvet, hvor han tog en Droske. Medens Kusken paa alle Kuskes omhyggelige Manér lagde Hestedækkenet sammen, saa' Gerhard, at Hr. Halvvig og hans Selskab ogsaa tog Drosker. Mon de vil ud ad Strandvejen? tænkte han. Og medens han tænkte saaledes, fo'r det med et Stik igennem hans Hjerte: hvor mon de vil lande i Aften — saa glade de er?

Han gravede sig ind i Hjørnet af Vognen og tænkte videre: Aa,

han er den besindigste iblandt dem — maadeholden ... jeg er glad over, at jeg ikke i hans Øjne saa' det Blik, som man bedømmer skarpt, naar man ikke selv er paa Højden! Men Gud dog! Hvad skal jeg gøre med denne Mand? ... tilføjede han og fattede uvilkaarligt om Knappen paa sin Stok. Hvordan vil vi to en Gang komme til at staa overfor hinanden? ... Eller vil det aldrig komme dertil? Aa, Edith, Edith! Jeg vil rejse videre til Udlandet fra min Kusine ... jeg vil, hvis hun endnu kan være min fortrolige som i gamle Dage, fortælle hende det hele og følge hendes Raad ... jamen jeg har jo intet at fortælle ... og jeg kan ikke fortælle hende *det* med min Kone — for saa vil hun se, at jeg bringer et Offer ...! Fordømt, saa den Droske kører langsomt!

Han kom til Jernbanestationen, tog Billet, snappede Haandkoffert og Rejsetæppe, og betydede en Konduktør, at han ønskede at være alene i Kupéen. Han blev lukket ind. Ah! — om et Par Minutter førtes han bort fra den By, hvis Stene brændte ham under Fødderne — og hvis Indbyggere han dog for ganske nyligt havde foresat sig „ret inderligt at elske".

Højrøstede Stemmer og Latter paa Perronen vakte hans Opmærksomhed. Han skottede ud ad Vinduet. De glade Middags-Herrer stod nogle Skridt fra ham. Man disputerede, man lo — en yngre, overordenlig velklædt Grosserer blev ved at ryste Hr. Halvvigs Haand, vilde ikke tillade ham at stige ind i Nabo-Kupéen ... de ældre, mere satte Samfundsbærere begyndte saa smaat at lægge sig imellem ... den unge Mand raabte: „Jovist beholder vi Halvvig til i Morgen — han har tjent for mange Penge — han skal give Aftensmad — vi vil more os — han kniber altid ud" — o. s. v. Klokken ringede tredje Gang. Togføreren tog sin Fløjte; en Konduktør kom løbende: Værs'go'! De maa ta' Plads! Døren til Gerhards Kupé blev revet op; Hr. Halvvig sprang ind; nogle blankskinnende Hatte svingedes derudenfor og et enkelt Hurra overdøvedes af Damppiben. Toget var i Bevægelse.

„Nej virkelig! — skulde vi komme til at køre sammen?" sagde Halvvig og rystede Gerhards Haand.

XXII

De kom virkelig til at køre sammen.

Lige straks spurgte Halvvig: „Hvor langt skal De? — over Korsør formodenlig?"

Gerhard svarede, at han stod af i Roskilde — han skulde med Toget sydpaa!

„Masnedsund?" spurgte Grossereren.
Gerhard nikkede: „Over til Øerne!"
„Forretninger?" spurgte Grossereren.
Gerhard nikkede knapt og kort: „Forretninger — ja!"
„Kedeligt at det ikke var Udlandet" — sagde Halvvig oprømt og lagde sin Haand let paa Gerhards Knæ. „Tænk, om vi to kunde slaa Følge over Kiel—Hamborg? ... jeg skal først besøge et Par Byer i Westfalen — saa til Paris — maaske et Trip til London. Tag med til Paris — hører De! En Kunstner har altid et Paaskud — hvad?"

Og leende gav Hr. Halvvig Gerhards Knæ et blidt Tryk. Gerhard tog Benet til sig og saa' alvorligt paa sin Genbo. Hr. Halvvig snakkede oprømt videre, forudsættende en opmærksom Tilhører og en Meningsfælle: „De vilde undervejs kunne lære noget af mig, min Kære — ligesom jeg af Dem — naturligvis! Hvad vilde De sige, om jeg ved næste Folketingsvalg ... ja for mine Venner opfordrer mig stærkt dertil. Vi maa dog *en Gang* have en Sær-Repræsentant for Handelen ... ikke fordi at jeg tiltror mig særlig Kapacitet ... men jeg tiltror heller ikke de andre ... og noget maa der gøres! Vi frygter for — lidt efter lidt — at se vor By af de ledende Kredse betragtet som *kun* Haupt- und Residentsstadt — vi binder os meget til de militære Foranstaltninger — binder mange Penge derved — det er Konsekvenserne af vor usalige Forfatningsstrid. Men vi *maa* blive en Handelsplads — af Betydning — befæstet eller ikke ... vor naturlige Begivenhed peger tydeligt derpaa ... hvis vi ikke alle sammen skal komme til at suge paa Labben. Forstaar De Dem, min kære Gerhard, en Smule paa Toldlovgivning ... naa ikke? Men De vil dog, som almindelig dannet Mand, kunne sætte Dem ind i Transit-Spørgsmaalene — naar de forklares for Dem! Og hvad Frihavn angaar ... jeg har studeret Sagen i Udlandet ... jeg er Assurandør tillige ... derfor rejser jeg saa meget ... De maa endelig ikke opfatte mig som en slet og ret „Grosserer" — ha ha! hvad? en københavnsk Grosserer — skurrer det ikke i Deres Kunstnerøre? Sig De kun frit ud! ... Jeg skal betro Dem, jeg har længe ønsket at kunne passiare med Dem sans gêne ... De erindrer, fra dengang De først blev min Lejer — der var „noget" ved Dem, som — rent ud sagt vandt mig ... og hvis vi nu kunde følges i det mindste nogle Dagsrejser? ... hvad? slaa til! Vi tager til Paris sammen — ha ha! — jeg giver den første Middag hos Les Doyens — hvis De kender Stedet?" ...

Gerhard blev ved at betragte sin Genbo; stirrede længe og vedholdende paa ham, medens Talens boblende Strøm blev en Art Vuggevise, som bedøvede ... og hertil kom Hjulenes Klap-Klap — Togets jævnt hoppende Slingring — Kupéens Rysten og yderligere Sindsbevægelserne det sidste Døgn.

Disse Øjne dér — lige foran ham — flade og paa samme Tid dybtliggende under stærke, lyse Bryn: de smilede oprømt selskabeligt — med dette agtpaagivende i sig, som om de forskede efter noget helt andet end efter Gerhards mulige Tilslutning til Frihavnsspørgsmaalet.

Gerhard *saa'* disse Øjne — ligesom igennem en hypnotisk Dvale — og saa' samtidig hele den trange, slidte, afgnavede Æske — den af Støv, Sol, Røg, Skumplen og Rysten ilde medhandlede Ryge-Kupé, en skamfilet „flyvende Koffert", hvori de to Mænd var lukket alene inde! Hundreder af Rejsende havde spyttet paa denne trevlede Gulvmaatte, stirret op mod den sværtede Loftsventil, døset i Polsterkrogene og gnedet Baghovederne mod det hæklede Overtræk, hvor de i Mønstret filerede Bogstaver D S B og D S B begyndte at danse ud og ind, flyde sammen og flyde fra hinanden, for Gerhards dvaletunge Øjne.

Han vilde tvinge sit Blik bort fra sin Genbo og fra disse Bogstaver, og han saa' op i Vejret til Nettet, udspændt mellem nogle støbte, grimme Metaldragere, hvor hans Haandkoffert syntes at tage sig en Lur som i en Hængekøje.

Mon disse støbte Metaldragere var paalidelige? ... sæt at en knækkede — og Kofferten faldt ned — og ... Revolveren, som laa deri ... mon den var ladt? Det var den jo dog! —

Stedse boblede Talens Strøm — Vuggevisen snurrede — Æsken skumplede ... der lugtede af Sod, gammel Røg, muggent Hø — eller var det bedærvet Krølhaar, hvormed de falmede Hynder var stoppede? ... Gerhard tænkte paa Aftnen i Gaar — Drosken, hvori han var kørt ud til „Elysium" ...

Edith! — Musikken — Vinen — Maaneskinnet ... Edith!

Og idet Gerhard hviskede dette Navn, gav det et lille Sæt i ham: han havde jo ikke betalt Opvarteren i Gaar ... det var mere end ærgerligt — i Ediths Selskab! Hvad skulde han gøre? Han kendte ikke engang Beløbet — kunde ikke sende Restauratøren det! Kedeligt — ærgerligt!

Var der en selvsikker Spot i disse Øjne dér? Hvor turde denne fremmede Mand sidde saa familiært og slaa ham paa Knæet og invitere ham til Middag i Paris — ude i de elysæiske Marker? *Anede* denne Mand noget? ... vilde han vise sin Rival, hvor tryg han selv følte sig? Ansaa' han Gerhard for en naiv Mand, hvem man viser sin Ringeagt ved at konversere om ørkesløs Politik? Eller var det Halvvig, som selv var en naiv Mand?

En naiv Mand ... hviskede det inden i Gerhard ... som lever skilt fra sin Kone — i et i hvert Fald ikke-legalt Beskytter- eller Tilbederforhold til en ung, nydelig Pige — som føler sig „bunden" derved

... lad os kalde det saaledes. En sandsynligvis velstaaende Mand — der rejser meget — er intelligent nok til at have *nogen* Mening om Tingene hjemme og ude — og som endogsaa aspirerer til en politisk Stilling! Jeg takker for den Naivitet! —

Nej; han dér véd nok, baade hvad han siger og hvad han gør. Og nu vil han have mig til Bedste. Jeg kan se det paa hans Øjne! —

En dump Vrede lagde sig over Gerhards underlige halvt sløve Ro; et Raseri begyndte at koge i ham. Bogstaverne D S B flimrede ... han søgte Orakelsvar i dem paa sine Tankers Spørgsmaal. Og disse Tanker kredsede mere og mere enigt om det ene Punkt — og om den ene Ting, som gemte sig i den lille Koffert. Hvad om jeg tog og skød den Mand ned dér!

Gerhard rettede sig i Sædet og søgte at dulme den febrilske Ophidselse, som halvt var ham til Gru, halvt en Lystfornemmelse ... Lad os sige, at vi fortsætter Rejsen sammen indtil vi kommer til Hamborg. Saa tager vi over til Harburg, paa den modsatte Side af Floden. Jeg kender et rart Værtshus dér — og Skovhøjderne er lige bagved. Vi spiser sammen, tømmer en Flaske Vin — Ediths Skaal — og saa siger jeg ham lige i hans Øjne, hvorledes vi staar til hinanden — hvis han ikke allerede selv har gættet det. Jeg siger til ham: Lad os skydes om denne Kvinde!

Gerhard lukkede nogle Sekunder sine Øjne, medens Halvvigs Ansigtstræk bevægede sig for ham, indrammet af et S og et B — — — og langt, langt borte det fine, blege Billed af Edith, dengang hun næsten med udslukt Stemme sagde: Nej nej — det er nu engang — som det er!

Dagens Varme og Sollys begyndte kendbart at gaa over i Skumringens fugtigmilde Vemod. Det flade, interesseløse Landskab kunde ikke aflede Gerhards Tanker; og da Toget et Øjeblik holdt ved en Station, syntes ham det tvære, drævende sællandske, som blev snakket neden under Vinduet, at være lige saa uendeligt som Opholdet i den trange Æske. Stige ud og bytte Kupé — kunde udlægges som Frygt. „Frygte ham dér? ... latterligt!" mumlede Gerhard og saa' truende paa sin Genbo, der smilede og snakkede, som om overlegen Sorgløshed var hans Væsens Mærke.

Da Toget atter var i Bevægelse, begyndte disse Bogstaver paany at flimre og flyde ... og til Hjulenes Klap-Klap og Maskinens fjerne Snøften dannede der sig Lyde — trolddomsagtige Besværgelseslyde — en uophørlig Sang. Han *saa'* lutter S B'er for sig — og ind i hans Øre lød det: skyd bare ... skyd ham bare ned!

Det blev uudholdeligt. Gerhard rejste sig, søgte sit Nøgleknippe frem, gav sig til at pusle ved Koffertens Laas; og samtidig mumlede han: Jeg er gal ... skyd ham — skyd ham bare!

XXIII

„Er det Cigarer, De søger? ... maa jeg ikke byde!" spurgte Hr. Halvvig.

„Tak!" svarede Gerhard, slap Kofferten, lod sig falde ned paa Sædet, tog mekanisk imod den tilbudte Cigar ... hans Haand skælvede og hans Blik søgte Halvvigs.

„Den er Dem maaske for stærk? — men jeg har Cigaretter — hvis De vil forsøge? Jeg ryger dem ikke selv ... jeg har dem egenlig — mellem os sagt — til ... til — hm! til at byde!" —

Gerhard tvang sin Haand i Ro og tog med Fingerspidserne om Cigaretten. Han borede sit Blik ind i Hr. Halvvigs ... og dette, hans Genbos Blik, smilede ikke længer, det var mere end agtpaagivende, det syntes at fritte — og samtidig at søge efter Opmærksomhed, fortrolig Opmærksomhed.

Nu vil han tale — nu kommer det! hviskede Gerhard ved sig selv: men hvis han nævner hendes Navn — eller mit — med blot en Skygge af smilende eller udfordrende Overlegenhed — endsige hvis han i mindste Maade tilsidesætter Respekten for *hende* ... saa slaar jeg ham i Ansigtet — — — — — kaster ham ud af Vinduet — ligegyldigt, hvem af os to der er den stærkeste — og ligegyldigt, hvad Følgerne bliver!

Hr. Halvvig gjorde i dette Øjeblik en lille Drejning med Hovedet — saa' tilfældigt ud af Vinduet og sagde tankefuldt, pegende:

„Dér ligger Vridsløselille! Jeg maa mærkeligt nok, saa ofte jeg kører her forbi, tænke paa de stakkels Djævler i Cellerne. Er det dog ikke *for* barbarisk, i mange Tilfælde, saadan en Straf ... for Folk som Deres og mine Lige — med vore Vaner og Forudsætninger — naar Forbrydelsen ikke har noget oprørende ved sig — naar det f. Eks. er — lad os sige Vekselfalsk — noget lignende? Jeg skal sige Dem, dér sidder nu en af mine tidligere Forretningsvenner ... i Grunden en elskværdig Fyr — nogle Fruentimmerhistorier — Leven over Evne — én dum Streg ... Var han i Tide kommen til *mig*, saa maaske ...!"

Og Halvvig lod sin Haand gaa hen over Panden og over Øjnene — mumlende: „Gud véd, hvad han nu i dette Øjeblik sidder og tænker paa?"

Gerhard svarede med en Mumlen og lukkede sine Øjne.

Da han atter saa' op, mødte han Halvvigs Spørgsmaal: „De synes ikke at føle Dem rigtig vel — *De*, en saa lykkelig Mand!"

„Hvoraf slutter De?" spurgte Gerhard langsomt og tilføjede vredt: „Hvad er det i Grunden De vil mig? Hvorfor har De hele Tiden fikseret mig — paa denne smilende Maade? Jeg vil sige Dem,

jeg finder mig ilde berørt deraf! Altsaa: hvad vil De mig? — tal ud!"

Hr. Halvvig rystede paa Hovedet og saa' tankefuld frem: „Tillad mig, min kære Hr. Gerhard! jeg *troede* De var en lykkelig Mand ... De har en saa nydelig Kone — fører, efter Sigende, et behageligt Hus — ser Venner hos Dem — har en køn Stilling — bliver rosende omtalt i Bladene — kortsagt ......!"

Hr. Halvvig saa op mod Loftsventilen, strøg med en smuk, hvid Lillefinger Asken af sin Cigar ... og han sagde, stadig tankefuld, henvendt baade til Gerhard og til det hæklede Betræk med Bogstaverne bag ham:

„Lad mig kun vedgaa, at den lille Middag havde sat mig i en oprømt Stemning ... det gaar mindre hyppigt paa, end De sandsynligvis formoder. Da jeg saa' Dem, virkede det paa mig — naa ja, som jeg har sagt Dem! De kender — sandsynligvis — lidt til mine Forhold — igennem Deres Kone?" — — — — —

Han bøjede sig frem og tilføjede kort: „Véd De, hvorfor jeg ikke var lykkelig med min Hustru?" —

Gerhard rystede ligesaa kort paa Hovedet.

„Fordi" ... vedblev Halvvig ... „at jeg formodenlig ikke er i Stand til at være lykkelig med nogen ... *dels* af Fejl paa min Side — hvad Deres Hustru naturligvis har fortalt Dem ... Ikke sandt?" —

Gerhard svarede: „Min Kone og Deres ... og Anna Funch — ses meget sjældent. Egenlig er deres Omgang ganske ophørt!"

„Forundrer mig" — sagde Halvvig — „og forundrer mig dog ikke!" Og han tilføjede, henvendt mere til sig selv: „altsaa ikke engang en Veninde kan hun beholde!"

„Hr. Halvvig!" sagde Gerhard.

„Undskyld!"

„Hr. Halvvig! Grunden kunde jo være at søge hos min Kone!" —

„Hr. Gerhard" — sagde Halvvig livligere ... „lad os snakke sammen — lad mig snakke ud! Jeg har undertiden en Fornemmelse af, at Kunstnerne kender Kvinden mindst ... Kunstneren er saa optaget af sig selv — og han er maaske selv noget kvindelig — uden Fortrydelse! Vi — Handelsfolk, praktiske Folk — vi bliver nødsaget til altid at ræsonnere — førend vi føler, kalkulere, førend vi bestemmer os; derfor kommer „Stemningen" sjældent bag paa os — men naar den *er* der, kan den baade være varm og udholdende — blot at den ikke tager Magten fra os. Dette synes Kvinden som Regel ikke om — men *hun* burde synes derom — og det er maaske Fremtiden forbeholdt at se lykkeligere Samliv, end nu, baseret paa" — — — — —

„Paa „gensidig Agtelse" — og maaske gensidig Fordel eller Interesse?" indskød Gerhard lidt spottende.

Halvvig vedblev, som om han overhørte Tonen: „En Basis, hvorpaa der kan leves sundt og lykkeligt i hvert Fald .... en mere samfundstjenlig Basis end Forskruetheden, der nu breder sig under alle de smuktklingende Navne!"

Halvvig saa' paa ham. — Da Gerhard ikke svarede, rømmede han sig og vedblev: „Lad mig sige Dem, at Anna Funch, dengang jeg lærte hende at kende, var en nydelig ung Pige — med noget ganske sjeldent jomfrueligt over sig — noget, jeg véd ikke om De gouterer Udtrykket Mimose? nuvel — der var over hende dette — som *jeg* vedblivende stiller i forreste Række af — — — — kort sagt: Psychen!"

„Psychen!" sagde Gerhard og nikkede, som om han vilde sige: jeg husker meget godt Deres Ord dengang!

„Hun var af god Familie" — vedblev Halvvig — „en Familie, for hvem det var gaaet tilbage. Paa hendes Opdragelse var intet sparet — maaske var der anvendt *for* meget derpaa! Man bliver nemt fordringsfuld — og Misforholdet mellem de lykkelige Skole- og Studieaar og den senere Misére, som bryder ind, — nej véd De hvad, det er dog maaske bedre, at Opdragelsen har visse Lacuner, som den unge Piges tilkommende kan bøde paa?"

„Ja hvis han evner det!" sagde Gerhard.

„Rigtigt! ... men se det vilde min Kone ikke indrømme. Og dér begyndte vore første Differenspunkter. Jeg tvivler nu aldeles ikke paa, at min Kone giver mig hele Skylden — det plejer Kvinden gerne. Rimeligheden er for, at vi ikke passede sammen — at der var disse store „Uoverensstemmelser", som Separationsbevillingen gerne dvæler ved. Men vil De sige mig, *hvem* passer i Grunden sammen? og er det ikke et gensidigt Arbejde paa Forstaaelse, Tilgiven, Overbærenhed og Hensyntagen, der udfordres til at skabe Lykken i et Samliv? Det maa *De* jo vel forstaa!"

„Ja — sikkert!" sagde Gerhard adspredt; og han tænkte: hvorfor taler han om Anna Funch — i disse almindelige, altfor sande Vendinger? hvornaar kommer vi til Edith? eller vil han ikke saa langt? ...

„Saa kom Drengen" ... vedblev Halvvig ... „og min Kone havde ogsaa Teorier desangaaende. Hun havde i det hele taget Teorier — og jeg var den praktisk anlagte Mand — hvilket i hendes Øjne kom til at betyde den mindre dybe, den mere u-fine ... Ufin! min kære Gerhard, er altid for Kvinderne den Mand, der kommer træt hjem fra Rejser eller fra Kontoret, og som ikke gerne taler om Skønliteratur, om Samfundsspørgsmaal, om Børneopdragelse og om Teatret — som derimod gerne ser Venner hos sig, og naturligvis helst sine Forretningsvenner og politiske Meningsfæller — dem, Konen tilfæl-

digvis ikke sympatiserer med — eftersom en teoretisk Kone er det samme som en „fremskreden" Kvinde, og en saadan Dame i Reglen er radikal!"

„Ja saa!" sagde Gerhard.

„Ih men det véd De vel? Eller skulde De ... ja undskyld! Véd De, hvad jeg egenlig troede?" sagde Grosserer Halvvig .... „jeg troede, mellem os sagt, at De var ikke saa lidt indtaget i min tidligere Kone?"

„Det var jeg ogsaa!" svarede Gerhard tørt.

De to Mænd iagttog hinanden. Klap-klap sagde Hjulene. Skumringen faldt paa ... Utaalmodigheden voksede hos Gerhard ...

Han fornam en ejendommelig Følelse overfor denne Mand dér — hvem han gerne var kvit og til hvem et magisk Baand dog bandt ham. Bogstaverne snakkede ikke længer om at skyde ... Gerhard følte Medlidenhed med sin Rejsefælle — og hadede ham, oversaa' ham i sit stille Sind — og lyttede til hans Ord som til aandfulde Bemærkninger. Hvad skulde han selv sige, for at faa den anden til at aabne sig? ... nu skiltes jo deres Veje snart.

„Saa blev De skilt?" spurgte Gerhard og rettede sig i Sædet.

„Nej — lovformeligt skilt er vi aldrig bleven!" svarede Halvvig. „Min Kone vilde det ikke. Hun skulde beholde Drengen — ingen Understøttelse have af mig — blot aldrig se mig. Det var dog egenlig temmelig ukærligt! Finder De maaske ikke?"

„Jeg véd ikke .... „naar der ingen Kærlighed er længer — — — ja hvad er der saa?" spurgte Gerhard.

„De er radikal, Hr. Gerhard!"

„Jeg er" ... svarede Gerhard, rejste sig og trak sin Frakke ned, støttende sig til Metaldragerne, legende med Fingrene i Nettets Masker, medens han stivede sig af for Waggonens Slingring. „Jeg er — som De siger — en lykkelig Mand — gift med en nydelig Kone — misundt af mange ... og dog kan jeg sige Dem, at jeg ikke tror der findes nogen Lykke i Kærlighed uden der tillige findes Lykke i Frihed!"

„Den fri Kærlighed?" spurgte Halvvig dæmpet.

„Vaas!" sagde Gerhard kort. „Et dumt — eller et perfidt Stikord ... som *De* ikke burde tage i Munden!"

Halvvig saa' op. Der var en egen Glans i hans Øjne — og et eget Tonefald i hans Stemme, vemodigt afdæmpet, da han nu næsten hviskende sagde:

„De kender hende jo godt — eller kendte hende i hvert Fald tidligere! De véd, hvem jeg taler om. Hvad synes De om — om hende?"

Gerhard tav og tænkte: Lad ham nævne hende ved Navn!

„Hun talte meget om Dem — en Tid! Hun skjuler aldrig noget for mig" .... vedblev Halvvig. „Hun har sin fuldkomne Frihed — *fordrer* den — og har aldrig misbrugt den — vilde aldrig misbruge den; derom er jeg overbevist!"

„Ja — jeg med!" hviskede Gerhard.

„Hun sværmede for denne unge Officer — led vist selv meget derunder, netop fordi hun ikke *vilde* røbe sig overfor ham. Jeg saa' det — men jeg var klog ... eller rettere, jeg holdt saa grumme meget af hende, uden dog at lade Lidenskaben helt kommandere mig — og saa handler vi tidt allerfornuftigst. Jeg rejste meget — som De jo véd — var tidt længe borte ad Gangen, men besværede hende aldrig med Breve — og aldrig med Formaninger. Det var klogt — i hvert Fald overfor hendes Natur. Aa, hun er højsindet, ærekær, en stolt Pige — men det véd De. Jeg lod, som om jeg aldrig saa' noget — fandt alt naturligt — og vidste dog alt. Jeg havde en „tjenende Aand", som, underligt nok, var baade mig og hende tro. Jeg kalkulerede, at den unge, smukke Officer selv maatte løbe Linen ud ... og imidlertid sørgede jeg for, at alt hvad der hed god Komedie, god Lekture og for saa vidt god Omgang kunde støtte og udvikle hendes egen sundt dømmende og brave Karakter. Og jeg forregnede mig ikke. Ganske unge Piger *maa* sværme for unge, smukke Officerer — det synes at være en Naturnødvendighed — indtil Naturen fordrer det andet og det mere — for ikke at sige det „bedre". Og Edith bliver aldrig staaende ved det ringere!"

Det gav et Sæt i Gerhard, da Navnet blev nævnet. Han saa' ned ... der var et ærbødigt, vemodigt, næsten bedrøvet Udtryk i Halvvigs Øjne dér ... og Gerhard mindedes Ulf — og han tog Vejret dybt.

„Saa var det, at Deres Ven — undskyld, ja han *skal* jo være en begavet Digter ... men Gud ved, om han dog ikke har trættet hende ofte?" sagde Halvvig tankefuld. „I hvert Fald, *han* kunde ikke være nogen Anstødssten ... og, undskyld, *De* var jo gift — og borte blev De — — — og desuden troede jeg, som sagt, at der mellem Dem og min tidligere Kone bestod et af disse poetiske eller aandelige Venskaber, hvorom hun saa gærne talte — dengang da vi endnu talte sammen!"

„Jeg beder Dem" — sagde Gerhard dæmpet — „skal vi ikke holde Anna Funch udenfor?"

Halvvig nikkede. Men pludselig sagde han: „Har De nogensinde talt til min Kone om dette?"

„Nej!" svarede Gerhard kort.

„Jeg er for Resten heller ikke sikker paa", sagde Halvvig, „at

hun kender noget til mit ejendommelige Forhold ... skønt, paa den anden Side, det at hun vedblivende vægrer sig ved en lovformelig Skilsmisse ... Ja, Kvinderne er virkelig vanskelige at hitte Rede paa, min kære Hr. Gerhard!"

„Vilde De" — spurgte Gerhard — „i Tilfælde af at De var „fri" — vilde De da gifte Dem med ... med Edith?"

„Om jeg vilde?" svarede Halvvig langsomt. „Det vilde jeg sikkert! Men Edith vil ikke ... det vil sige, jeg tror ikke, hun vilde ... og jeg er ikke sikker paa, at hun ikke vilde fortryde det, dersom hun indvilgede deri!"

XXIV

Der var en Pause. Gerhard satte sig: „Hvordan traf De hende første Gang?" spurgte han, usikker i Stemmen.

„Har hun aldrig fortalt Dem det? Nej hun er ganske vist altid meget reserveret — — — naa ja, hvis De vil vide det," sagde Halvvig, „saa traf jeg hende ved et Tilfælde — eller skal vi sige ved en Styrelse? — paa en Jernbanestation — netop Roskildestationen, hvor De skal af! Hun var pur ung — en sytten Aar vel — nydelig — tykke, lyse Fletninger ned ad Nakken — bleg — syntes at være bekymret, røbede en barnlig Trods og en voksen Vilje, der i Forening klædte hende — kort sagt, De kender hende — fortryllende. Hvad jeg sagde eller hvordan jeg vandt hendes Fortrolighed, husker jeg ikke. Bruddet med min Kone havde nyligt fundet Sted — jeg var medfølende med andres Sorg. Jeg bød hende Plads i min Kupé — og undervejs betroede hun mig sin lille Roman. Men *Maaden*, hvorpaa hun fortalte — saadan et Præg af oprørt Stolthed og usminket Sanddruhed — det kan jeg rigtignok ikke gengive. Hun var løbet bort hjemmefra; — hun omtalte sin Familie, Forældrene, med rørende Kærlighed — især Faderen. Moderen var halvblind. Der var meget smaa Forhold derhjemme. — Faderen havde haft Arbejde ved Skibsbyggeriet i den lille Købstad — men var kommen til Skade. En ung Skipper — en lidt mislykket Søn af en „god" Familie dér i Byen — havde nyligt forlovet sig med hende. Og her stod vi fast ... Hun *vilde* blot af Sted, til Hovedstaden! sagde hun. Jeg trængte ikke ind paa hende; men jeg sluttede mig til, af en og anden Ytring, at hendes tilkommende havde villet misbruge hendes Uerfarenhed — at Forældrene havde villet slaa det hen, tilvejebringe en Udsoning, — raadet hende til at være „fornuftig" og tænke paa baade deres og hendes egen Fremtid — men hendes Beslutning

stod fast: *ham* skulde det ikke være! Efter en bevæget Scene havde hun forladt Hjemmet og Byen, som hun stod og gik — var kommen til at køre med en Fragtmand, som kendte lidt til Faderen og som havde forstrakt hende med Penge til Jernbanerejsen. Her var hun. Hvad hun kunde? Ja hun kunde sy — og for Resten „tjene". Jeg saa' paa hendes spinkle, fine Legeme, paa hendes smaa, men faste Hænder ...og da vi var kommen til Byen sammen, indtog vi først et godt Maaltid paa en Restauration, hvor jeg i Stilhed glædede mig over hendes genérte og dog saa tækkelige Væsen — hendes ligefremme Spørgsmaal, der tidt bragte mig i Forlegenhed og som atter gjorde hende undsélig, naar hun mærkede, at hun havde spurgt om for meget. Hun vilde f. Eks. straks have at vide, hvor Thorvaldsens Museum var — om det var Tilfældet, at unge Piger ikke kunde gaa der — hvem der holdt alle de mange smukke Hunde i Byen — hvor hun kunde komme til at sy — om jeg var gift og om hun kunde komme til at sy for min Kone? Jeg forklarede hende straks, hvorledes mine Forhold stod i Hjemmet ... og hun blev lidt sky. Jeg førte hende hen til en af mine Forretningsvenner. Pladsen paa hans Symagasin var optaget, men han bestilte Arbejde hos hende, jeg lejede et Værelse til hende, anbefalede hende at være flittig osv. og rejste samme Dag igen fra Byen.

Omstændigheder førte det med sig, at den ene af mine Rejser greb ind i den anden; jeg var næsten borte i et halvt Aar — og jeg var ikke ked derover — netop paa Grund af mine huslige Forhold. Min lille Protegée tænkte jeg stundom paa — dog ikke ud over almindelig Venlighed — maaske med lidt Sentimentalitet, naar jeg mindes hendes lyse Fletninger og hendes smukke Øjne, der baade var klare og frygtsomme, baade aabne og undsélige. Jeg kom hjem, søgte hende forgæves — hun var flyttet fra et Par Veninder, unge Syersker, hvis Rygte ikke stod paa de allerfasteste Fødder, uden at man dog kunde sige stort mere paa dem, end at deres Fødder gerne gik til Dans. Jeg fandt hendes Spor i en Familie, hvor hun havde taget Kondition som Stupige, indvendig Jomfru, Barnepige, alt muligt paa en Gang — en af de „bedre" Familier med smaa Indtægter, Lønnen og Slidet derefter. Pladsen havde været for streng for Ediths Kræfter — Fruen i Huset udtrykte sin Beklagelse, gav Edith det bedste Skudsmaal, maalte mig lidt spørgende og meddelte mig, at Edith var bleven syg og taget paa Hospitalet. Nu blev jeg trist — og gjorde mig, rigtignok altfor sent, Bebrejdelser. Paa Hospitalet havde hun været — men hvor var hun nu? Sporet hørte op ... jeg turde ikke tænke videre, skønt jeg ikke et Øjeblik tvivlede paa hendes Karakter. Men Sygdom, Trang, Nød ... ja min kære Gerhard, for en praktisk Mand, der hver Dag ser Livet i de store Byer lige i Øjnene og ikke tør

hengive sig til altfor mange Illusioner om selv de tapreste unge Kvinders Modstandsevne ... naa ja, jeg *frygtede* for, og jeg sørgede over min lille Edith med de lyse Fletninger og den svaje, spinkle Figur. Jeg følte først ret da, hvorledes denne sytten, attenaarige Provinspige var bleven mig kær. Jeg *turde* ikke spørge hos Politiet; jeg vilde ikke risikere at blive smertelig berørt. Jeg skrev til hendes Forældre ... intet Svar. Jeg bestemte mig til at tage derned til dem ... men saa greb Forretningsmaskineriet mig — og ind og ud af Hvirvlen gik det!"

„De opgav at søge?" spurgte Gerhard.

Halvvig hørte ikke Spørgsmaalet og ikke Betoningen. Han fortsatte:

„En Vinteraften kom jeg fra Selskab — med et Par Venner. Vi var oprømte. Klokken var over Teatertid; vi vilde ikke gaa hjem — tog en Droske, kørte ud ad Vesterkanten, Frederiksbergallé — faldt tilfældigvis ind det Sted, hvor De jo ogsaa faldt ind en Aften — for nogle Aar tilbage — ikke sandt?"

„Og dér sang hun?" spurgte Gerhard.

„Edith paa Tribunen — ja!" nikkede Halvvig. „Undsélig, kejtet — men nydelig — sang en rørende lille Vise — blev applauderet af nogle ganske unge Mennesker — syntes heldigvis ikke at falde i de „ældre" Kavalerers Smag — og for den Sags Skyld heller ikke i mine Forretningsvenners. Jeg skiltes under et Paaskud fra mit Selskab, opsøgte Edith efter Forestillingens Slutning, gjorde hende Bebebrejdelser, fordi hun ikke havde henvendt sig til min Forretningsven, hvor hun kunde have faaet min Adresse, og tilbød hende sluttelig mine bona officia ...!"

„Som hun tog imod?" — sagde Gerhard skarpt.

„Som hun afslog!" — vedblev Halvvig rolig.

„Hvordan?" spurgte Gerhard og drog paa Øjenbrynene. „Er De ikke ... er ikke Edith Deres? Eller vil De fortælle mig, at Deres Ædelmodighed strakte sig *saa* vidt, at ... undskyld, men jeg forudsatte ved denne Samtale, at den blev ført mellem *Mænd:* og i saa Tilfælde søger man ikke at fordreje et Faktum, selv om jeg stiltiende billiger, at man kun delikat antyder!" —

„Som hun afslog den Gang" ... fortsatte Halvvig med uforstyrret, tankefuld Ro — idet et vemodigt, ligesom træt Blik aabenhjertigt søgte Gerhards mørke Øjne. „Som hun har modtaget senere — og dog aldrig har ladet mig mærke, at hun modtog — selv efter at hun — ja jeg tør sige af Medlidenhed med mig — blev min! Jeg tror, at hun er af de Kvinder, der i Virkeligheden aldrig kommer til at tilhøre en Mand ... hvis De forstaar mig! Hun skjuler en ægte kvindelig Taknemlighedsfølelse under en undsélig Mangel paa Evne til

at kunne *takke* for noget. Hun er mærkelig ydmyg — og tillige stolt — let saarbar. Hendes Undseelse er saa stor, at kun den, der kender hende saa nøje som jeg, kan vidne, at den ikke er forstilt. Jeg vil sige Dem, at *jeg* sørgede — ja græd — over at hun var kommen til at tilhøre mig ... og hun trøstede mig! hun erklærede, at jeg var en god Mand — og at hun intet bebrejdede mig. Ja, min kære Gerhard, hvis jeg i noget Tilfælde tror paa „Psychen" hos en Kvinde — og *hun* har bragt mig til at tro derpaa — saa er jeg rigtignok, jeg med mine 46 paa Bagen, saa uendelig langt fra at tildele mig Gudens Rolle. Men Fablen, den skønne Myte, elsker jeg — som jeg elsker hende. Naa, det passer sig ikke for mig at udspække denne Samtale — denne ganske fortrolige Meddelelse — med Lyrik. Men jeg vil dog sige Dem noget. Saa opvakt, lærenem og lærelysten hun er — lige saa lidt udviklet, tror jeg, at hendes Følelsesliv er. Man antager undertiden det stik modsatte om hende — ikke at tale om, hvad man forudsætter paa Grund af hendes Stilling. Men ser De, denne Stilling — saa ringeagtet den er, og saa ofte jeg har bedet, tigget hende om ganske at forlade den — ja til Trods for at jeg véd, den piner hende og volder hende mange lønlige Sorger — den er blevet en Slags fiks Idé for hende. Hun tænker paa noget saadant som at „hæve" den foragtede Stand — ved at vise, at man *kan* tilhøre den uden at besudles. Hun læser jo meget — altid godt — og husker brillant. Og Timer igennem har hun med Ivrighed forklaret mig, hvor foragtet en saadan „Heros" som Shakespeare var af sin Tid og i sit Kald — Gøgleren, Komediantspilleren, han, som lod sig se paa Brædderne, skrev for en ryggesløs, fuglefri Trup — og for Penge! Nu gaar, om jeg saa maa sige, Deres egen Svigerfader med ham under Armen — i Guldsnit — og det samme gør han med Molière — ham, som ogsaa var uglesét af sin Tids respektable Folk. Hvad er vore egne Skuespillere ikke for fint Papir *nu*? — uansét at der er braadne Kar nok iblandt dem — — — men for en Menneskealder, i hvert Fald for to siden, var det en Skam for en „honnet" Familie, naar en Søn, endsige en Datter, betraadte de ilde renommérte Brædder. Alt dette kan Edith paa sine Fingre — bruger det til Forsvar, naar hun eller nogle af hendes Kammerater angribes; hun véd meget vel at bide igennem med en Henvisning til at søge Café chantantens Udvækster baade ved vort „store" Teater, ved de private Scener, og i frodigt Flor ved de ambulante. Hun tilføjer da: men hvorledes vil det være om en Generation? Og hun mener naturligvis — og kan for saa vidt have Ret — at Plumphed og Demoralisation langsomt vil fortage sig — fordi Fordringerne i Publikum samtidigt hæver sig — indtil ogsaa „Sangerknejpen" faar sin respektérte Plads i Samfundet!"

Gerhard betragtede Halvvig med de mest sammensatte Følelser — syntes et Øjeblik at han maatte holde af denne Mand dér — vred sig under det — lukkede Øjnene og aabnede dem atter heftigt, som var han angst for, at den anden skulde holde op — og end mere ængstelig for, at han skulde sige mere.

Halvvig vedblev:

„Og saa endnu dette: hendes Stilling gør hende uafhængig — overfor mig! Hun har en Gang modtaget en større Gave af mig — og jeg tror at turde sige Dem, at den blev ydet hende med en Mands Delikatesse, en Mand, som i et og alt respekterer hende, højagter hende, beundrer hende. Hun tog imod den — utvivlsomt med samme Følelse, hvormed en Kone modtager det Hjem, Manden skænker hende. Men den Dag, hun ikke i det væsentlige kunde sørge for sig selv — og tilmed gennem hendes egen Fortjeneste, den være nok saa odiøs i Folks Øjne, kunde mildne hendes Forældres knappe Kaar — *den* Dag vilde formodenlig vore „huslige“ Rivninger begynde ... og jeg har kendt dem tilstrækkeligt før ... ja endogsaa delvis prøvet dem med Edith, idet jeg formaaede hende til at trække sig tilbage et Aarstid. Det begyndte med at vi gjorde en lille Rejse sammen — men der var Øjeblikke, hvor det næsten forekom mig, at hun hadede mig. I længere Tid — det er endda ikke saa længe siden — saa' vi ikke hinanden! Og *her* er Roskilde! her skilles vi! Apropos, *hvor* skal De egenlig hen?“ ... spurgte han nysgerrig.

„Til en Slægtning af mig, en i sin Ulykke lykkelig Kone. Hun elsker sin Mand — tror jeg — og det er paa hans Dumheder — paa hans Letsindighed jeg skal bøde — at *han* ikke kommer ind i den Celle, hvor Deres Ven sidder! Farvel!“ sagde Gerhard og besvarede Halvvigs Haandtryk — noget anderledes end, da han steg ind i Kupéen.

„Farvel!“ vinkede Hr. Halvvig. „Og Tak for godt Rejseselskab — og god Lykke! Vil De saa alligevel ikke med til Paris?“

„Nej!“ sagde Gerhard med Forsøg paa et Smil; „dér har jeg været tilstrækkeligt!“

XXV

Han blev, med sin Rejsebagage i Haanden, staaende indenfor Restaurationsdøren indtil Korsørtoget var kørt bort fra Perronen. En Konduktør sagde ham, at det paa Grund af Markedsdag vilde vare „et lille Kvarterstid“ endnu inden Masnedsundtoget kom af Sted. Gerhard hørte og hørte ikke — opfattede blot, at der var en Vente-

tid, og satte sig ved et af Bordene. Man trængtes og puffedes omkring ham i en Duft-Sky af Tobak, Øl, Smørrebrød og Kaffe. En Opvarter kom med en Kaffebakke og skød Kop, Fløde, Sukker og Brød hen til ham. Gerhard havde intet forlangt, tog adspredt Kaffen, puttede Sukkerstykkerne, et for et, langsomt i Koppen, vidste ikke hvad han gjorde, sluttede sig til, at Sukkeret, som saa meget andet maatte være forfalsket; det vilde ikke smelte. Opvarteren kom igen, skulde have Betaling. Gerhard betalte aandsfraværende ... mindedes atter sin Gæld til den alvorlige Opvarter Aftnen i Forvejen! Var dette virkelig kun fire og tyve Timer siden?

Gerhard sad grundende midt i Larmen. Perronklokken ringede første Gang. Der blev raabt ud. Gerhard rørte sig ikke; han saa' bestandig Halvvig for sig, hørte ham tale; fo'r sig med Haanden over Panden ... aa, at den Mand levede! Men nu kørte han jo bort, langt bort, blev længe borte ... kunde maaske komme af Dage ved en Jernbaneulykke ... ved en øjeblikkelig Død! Gerhard ønskede ham intet ondt, ingen Lidelser ... *ingen* burde lide! smertefrit burde Livet være — og smertefri Døden. Han var endogsaa denne Mand taknemlig: saaledes som han havde talt — og ikke anderledes. Og ... alligevel! min Gud, hvorfor kunde det ikke have været Gerhard, hvem dette var hændet — det første Møde paa denne Station med den unge, uerfarne Pige!

Han rørte heftigt rundt i Koppen, stødte med Skeen i Sukkerstykkerne; de var som Kridt, som Kalk. Klokken lød igen. „Passagererne til Masnedsund, Lolland og Falster, maa tage Plads!"

Og nu sagde Gerhard til sig selv: hvis dette Sukker ikke er smeltet til Toget kører — saa kører jeg ikke med!

Sukkeret smeltede ikke; Toget kørte.

Gerhard greb sin Haandbagage og gik ud paa Torvet. Skumring. Hestemarkedet var ved at opløse sig. Halvmørke med sammenflydende Figurer — der med et blev klare, bestemte, da Maanen steg op bag de lave Tage som en rød Flamme af en Skorsten. Udenfor et Gæstgiversted holdt en aaben Jagtvogn, med et ungt Forspand. Kusken, en sveden Sællænder, stod og talte om Dagens Begivenheder med en Hestehandler, herreklædt, med Kasket og lange Støvler. Gerhard hørte tilfældigt, at Vognens Ejer, en Proprietær, i glad Stemning efter en god Handel var taget med et Selskab til Slagelse — og vilde blive Natten over dér. Vognen skulde nu tilbage — hen ad Glostrup til. Pludseligt slog det Gerhard: den Vogn dér kan bringe mig til Byen!

Han traadte til og sagde i en oprømt Tone, halvt til Kusken og halvt til Hestehandleren:

„Jeg *skal* være i Hovedstaden, ude paa Frederiksberg, Klokken

halv tolv! Mener De, at det er gørligt — med et Par raske Heste og en let Vogn?"

Hestehandleren var straks med; han tog et Øjemaal af Gerhard, skottede til Kusken, lagde sin brede Haand med et Klask paa den nærmer blankbrunes Bag og sagde:

„Man kan køre til Byen paa syv smaa Kvarter! Jeg har gjort det — men jeg var ogsaa godt kørende, naar jeg selv skal sige det. Ser Du, Søren, den Herre dér vil til Byen — og han vil begribeligvis betale Dig Vognmandspris — og Du kan tjene Dig en Ekstraskilling — og Du behøver jo ikke at sludre om det til nogen. De blankbrune, dem indestaar jeg for — og vi har endda et lille Kvarter for os ... saa at hvis den Herre maaske vilde byde os ind paa en Forfriskning — uden Fortrydelse?"

Gerhard nikkede, kastede Plaid og Haandkoffert op i Vognen og gik indenfor i Gæstgiveriet med Kusk og Hestehandler. Han var som med ét Slag bleven spænstig, let om Hjertet, meddelsom, menneskekærlig. Han vilde til Byen, betale sin Gæld — den foregaaende Aftens Gæld til rene Skønhedsindtryk og harmløs Glæde. Maaske faa et Glimt af Edith at se — ét Glimt kun — trykke hendes Haand, tilvinke hende Farvel ... og saa med Vognen tilbage til Glostrup — overnatte dér og rejse videre med Morgentoget.

Han lo ved sig selv — og smilede til Kusken og Hestehandleren — ganske ungdommeligt, som om han havde overlistet sig selv — ret snedigt lagt sin Rejseplan en Hindring i Vejen. Hvor bar jeg mig dog fornuftigt ad — tænkte han — ved at telegrafere, som jeg gjorde! Nu er min Kusine glad; hun véd, at Hjælpen er der, Pengene disponible, jeg selv i Vente. Nu vil jeg ogsaa være glad.

Han drak den bestilte Omgang „varmt" med den svedne Kusk og den heller ikke ganske naive Pranger. Det forekom ham, at han aldrig havde set elskværdigere Typer — han spøgede med dem, som om han var husvant i dette Interiør af Tobaksdamp, Skænkestuejargon, kortstammede, bredskuldrede Mænd, Heste-Forstand og Toddy-Humør. Han foresatte sig, ret hyppigt at besøge saadanne Steder — nu da hans Zigeunerliv dog skulde begynde. Han havde været længe nok i Parkettet; det kendte han — Galleriet vilde han kende.

Han saa' paa sit Ur; men Hestehandleren lagde sin store Haand over hans, gjorde et eget Kast med Nakken — og sagde: „Jeg svarer for de blankbrune! De er en gentil Herre, og en gemytlig Mand, en Menneskeven! Og skulde De nogensinde — komme i Forlegenhed noget Steds, hvor jeg er nærværende — saa „kavérer" jeg for Dem. Det har De min Haand paa!"

Gerhards Haand knagede; endnu en Omgang fik man; Hestehand-

leren fulgte Gerhard til Vogns. „Og nu, Søren“ — sagde han — „gør Du din Pligt!“ Og han slog ud med Haanden; Vognen rullede over Torvet, ud af den lille By, hvor kun nogle Værtshuse var oplyst, hvor Hestene klaprede paa Stenbroen, og ingen Folk saas paa Gaden.

De kørte gennem Viadukten, under Jernbanebroen, og havde den gamle Lande- og Kongevej for sig, med en uendelig Række af Poppelpile, en Blænkerkæde af Kæmpesoldater, der tabte sig i Landskabets Maanedis. Gerhard drejede sig i Sædet. Bag ham den ældgamle Bispe-Rede og Kongeby, nedsunket som i underdanig Beskuelse af Domkirkens spidse Tvillingspir. Hvor højt den laa, denne Kirke med de to slanke Taarne, som to Orgelpiber stangende op i den stille, rene Aftenluft! ... medens de smaa Borgere i Byen kigger ud ad deres smaa Ruder uden Lidenskab og uden Bitterhed og ser det lille Lands glorværdige Historie svinde hen i den synkende Dags Aften, den indbrydende Nats Maanedis.

Saa sank Byens underdanige Tage; Spirene knejsede endnu højt over høje, nøgne Træers Kroner, som over en sammenhængende Skov, og et smalt, blankt Baand af Vand — Issefjorden. „Paa Sjælunds fagre Sletter“ nynnede det inden i Gerhard fra hans Drengetid. I den stille Aften — kun med det friske Lufttræk af Vognens raske Fart — laa det alt der som Romantik. Romantikken, den vi aldrig kører bort fra i vort Land! tænkte Gerhard. Og det var Edith, som bragte ham til at nynne — Edith, som selv var Romantikken, der hvilede over Landskabet. Hvorledes ... tænkte han videre ... hvorledes *skulde* en fremmed Magt nogen Sinde faa udslettet vort ejendommelige Mærke? Fiskere, Bønder, Smaakræmmere — det er vore Ahner. Min Gud, hvad slaas vi indbyrdes for? Hvor er de store Uoverensstemmelser? Kom der en klog Mand og fortalte os realiter, hvad alle de Klærkegrave og Kongegrave indehavde af Daarligheder og Daarskaber — vi vilde trække paa Skuldrene, nynne en Kæmpevise, en Folkevise, en Gadevise. Romantik! Om vi vidste alt muligt stygt om hinanden indbyrdes — saa bliver vort Sind dog ikke sygt; vi søger at komme over det, over „paa den anden Side“ — ud i det ubestemte, ud i Maanedisen.

Og i Maanedisen — dér langt borte — syntes Edith at smile — hun, der baade var som Adel og var Smaafolkene — et mystisk Fantasivæsen, vævet af Drømme og Folkeovertro.

De blankbrune strakte ud — med hastende Skygger af Hesteben og Vognhjul bagefter sig. Poppelpilene strakte deres nøgne Skygger

ud — tværs over den brede, haarde Vej .... og gennem Lys og Skygge gik det, lige imod Maanens runde Ansigt, hvori der spillede dette ugengivelige Smil „omtrent mellem le og græde“.

Gerhard saa' paa sit Ur og sagde: „Det gælder ikke Livet, Søren! Vi kommer vel tidsnok?“

Søren drejede sig i Forsædet, haandterende sin Svøbe som en Medestang, og svarede smørret:

„Ja se han — Hestehandleren — talte jo nok om sine syv Kvarter. Men den Gang havde han to musegraa Hingste — og han kørte dem ogsaa ihjel. Mindre end som paa ni Kvarter gør vi det ikke — og saa maa den fjermer ikke blive halt, for hun er noget genegen til det!“

„Det er godt, Søren!“ nikkede Gerhard; og han regnede ud, at kunde de blot være der inden tolv, vilde han maaske endda faa et Glimt af Edith at se.... Hvis hun ellers er der i Aften? tilføjede han og følte allerede, hvordan denne Tvivl gjorde ham utaalmodig, urolig, forstemt.

Og medens Hestehovene stundom klaprede som paa Trætøfler, stundom dundrede hult og atter løb som paa Sokker hen ad Vejen, og medens Maanen umærkeligt hævede sig og hang som en gennemglødet Ballon over det vældige Landskab — fladt, skovløst og derfor dobbelt vidtstrakt i den foraarssvangre Aprilaften — og medens Skyggerne pilede bag efter eller ved Siden af Vognen, kastedes Gerhard frem og tilbage i en Tanke-Gynge af Indtryk, ubestemte Anelser, løsrevne Erindringer.

Det var som om Jordsmonnets bundne Drifter, Foraarsgæringen vakt ved Dagens Lys og Solvarme, nu mod den indbrydende Nat fyldte hele Rummet og stormede i den stærke Fart ind paa Gerhards modtagelige Sind. Med halvt aabne Læber indaandede han Luften — og Modsætningen mellem hans Tankers usammenhængende Hast og Landskabets søvngængeragtige Ro, den fine, drivende Taage over Markerne, de ubevægelige Træer, den umærkeligt stigende Maane, gjorde ham paa en underlig Maade ængstelig. Han svøbte Plaiden om sig, smøgede Frakkekraven op, og da han endda følte Kuldefornemmelser, aabnede han sin Haandkoffert og søgte efter et Tørklæde. Han fik den lille Revolver i Haanden — og lod den glide ned i sin Baglomme. Hvad frygtede han? hvad vilde han bruge den til? Han tænkte i Spring — i krydsende Zigzag. Han havde denne Halvvigs Øjne for sig, da han spurgte Gerhard, *hvor* han agtede sig hen? Anede Halvvig, at Gerhard allerede nu var paa Vejen tilbage til Hovedstaden? .... Umuligt! Gerhard anede det jo ikke selv for en Time siden ... Og dog! Skinsygen har sin Intuition ... Havde Gerhard maaske ikke tænkt derpaa — tænkt sig det som en Mulighed — hele

Tiden i Kupéen? ... Hvem siger det? Det er en Usandhed! ... Tys! klaprede og rumlede det ikke dér bagved — langt borte? En Vogn — som Halvvig havde lejet — efter at være steget ud af Kupéen, dengang Gerhard gik ind i Restaurationen! ... Vanvid! ... Jamen han kunde dog have staaet i den propfulde Restaurationssal — og sét Gerhard sidde grundende over sit Sukker-Orakel — og gættet sig til hans Tanker! ... Gerhard, Du er forrykt! ... Lige meget! hvis han krydser min Vej i Aften — nogensinde — saa skyder jeg ham!

„Søren! er det en Vogn dér bag os?" —

Søren lagde Øret bag ud, drejede sig halvt — og hans svedne Øjne skinnede i Maaneglansen, medens han med opsmøget Mundvig svarede: „Der er ikke det, som ligner en Vogn paa Vejen — vi er ene om Buddet i Aften!"

De blankbrune strakte ud, klaprede, dundrede.

Nogen Tid efter spurgte Gerhard pegende:

„Hvad er det for Lys dér forude — inde over Marken? Er det en Herregaard?"

„En Herregaard?" grinede Søren. „Javist — det er dem paa Vridsløselille! de holder Fyraften hele Natten!" —

„Er vi allerede saa langt?" mumlede Gerhard. „De kører godt, Søren!" —

„Aa ja; men jeg tænker ogsaa vi kommer til at menicere lidt ... den fjermer er svært strabaseret!" —

„Lad den ikke komme noget til!" sagde Gerhard, øm over de stakkels Dyr. Og samtidigt tænkte han: kunde de Heste blot flyve! denne Vej faar aldrig Ende!

Der var en stigende Uro — en grænseløs Utaalmodighed over Gerhard. De var tværs ud for Cellefængslet; dets Mure lyste saa nøgtern-koldt i Maaneskæret, med en dyb, mørk Slagskygge fra den fremspringende Fløj — triste, kolde, røde Lys i den lange Række Glugvinduer, som førte Tanken hen paa lange, sørgelige, gravstille Korridorer ... og paa levende Væsner, Medmennesker, som var spærret inde i dette Retfærdighedens gitrede Menageri — den moderne Form for Afløsning af Middelalderens Tortur og Økse.

Det gøs i Gerhard. Hvor mange af dem ønsker sig saa Døden? tænkte han. Formodenlig ikke mange ... Men hvilket Liv — dette!

Hans Bryst hævede sig. Han havde nær foldet Hænderne foran sig. Her sad han, fri og frank — i Øjeblikket i det mindste Herre over Tid og Rum ... og hvilke Lidenskaber rummede han saa ikke? ... hvilket Tilfælde kunde ikke kaste ham ind under Samfundets Lov, der aldrig nogensinde kan være paa Højde af Individets retfærdige Skyld- og Brødebestemmelse — aldrig spørger og aldrig kan spørge efter de hundred særegne Aarsager — men maa tage sit plum-

pe Sigte paa Virkningen — og tidt rammer dér, hvor det dybere Slag allerede længst er truffet.

Altid Barbari! — altid hinker Retfærdigheden bag ud ... altid opfører vi Fængsler og opfinder Straffemetoder afpasset efter den foregaaende Slægt — medens den nulevende higer frem mod Lys, mod Forstaaelse, mod Frihed!

Gerhards Bryst hævede sig. Inden i ham bævede de vidunderlige Toner fra Fange-Koret i „Fidelio" — den ædleste Hymne til Friheden, Længsel mod Luft, Lys, rørligt Liv, som en paa Menneskehedens Vegne følende og lidende Sjæl har givet sit Udtryk i Kunsten.

„Skaan Hestene!" sagde Gerhard. „Vi faar komme, naar vi kan — selv om det bliver bag efter!"

XXVI

Da Klokken var halv tolv, havde de endnu knap naaet Damhussøen. Den fjermer sakkede. Gerhard frøs. Han havde resigneret ... de vilde komme bag efter — Forestillingen maatte være forbi — Edith gaaet! Skulde han ikke hellere lade Kusken vende? Nej, han vilde dog forsøge det.

Og medens Maanen klart skinnede over Søen — over den brede, lige Vej, der løb som et hvidt Baand op efter mod Søndermarkens mørke Skovbanke — over Markerne og over Byen, der i en blaa, tung Dis hvælvede sig med Gasflimmer over sig og Skorstene op igennem sig — saa smaaluntede Gerhard dér, hvor han hin lyse, gryende Juninat havde siddet i Vognen hos Edith og sagt: Dette er Guldaldermyten, Frøken Edith! Tror De, at vi vil erindre denne Morgen, naar jeg længst er over alle Bjerge igen, og naar De ... ja hvor er De henne? —

Han huskede denne Ytring, Ord til andet, som var det i Gaar, han havde brugt den. Og han huskede hendes Ansigts Udtryk den Gang — og hendes Udtryk i Gaar ... hvor hun dog var sød, elskelig ... og *hun* tilhørte en Mand som Halvvig! Nuvel, hun tilhørte ham — som en Hustru sin Mand, eller tilhørte ham ikke — som en Hustru i saa mange Tilfælde ikke tilhører sin Mand! Havde han ikke — dette Prosa-Menneske — i sin nøgtern-fortrolige Fortælling selv givet hende den eklatanteste Oprejsning? Oprejsning — for hvad? ... spurgte Gerhard sig selv med bævende Læber. Min Gud; Hjælpeløsheden, maaske Uerfarenheden, havde drevet hende i hans Arme — paa samme Maade som de hundrede, de tusinde unge Piger „havner" i ægteskabeligt Samliv! Skulde oven i Købet denne Mand have

Tak for, at han omtalte hende med Respekt og ikke med saarende Plumphed? Aa, hvor Gerhard paany hadede denne Mand — kunde skyde ham! Og saa hadede han ham dog slet ikke — havde endog Velvilje for ham — maaske nærmest ondt af ham ... og saa misundte han ham ... som han havde misundt Ulf.

„Ulf!" stønnede Gerhard; og han syntes at hans Tanker forvildedes.

Kusken drejede sig og saa' spørgende paa ham.

„Nej, jeg holder det ikke ud længer!" mumlede Gerhard, sprang af Vognen, lod Kusken vende, gav ham Ordre paa at besørge Rejsetøjet til Glostrup Station, og betalte ham rigeligt.

Saa løb Gerhard — løb og gik; naaede Fasanvejen, hvor han drejede ned af. Ikke et Menneske; maanetyst Stilhed; paa den ene Side Kirkegaarden — paa den anden zoologisk Have: hist sov de døde, trætte Mennesker — her sov de indespærrede vilde Dyr. Gerhard løb frem ad Vejen; og medens han løb, tænkte han paa Ulf — det store Brev, der var blevet sendt til Paris ... hvert Ord deri. Her havde formodenlig Ulf løbet den Morgen ... her var Beværtningen — Barselstuen — Skænderiet ... Gerhard maatte tænke det alt sammen igennem, som var det hændet ham selv. Vejen, Kvarteret, Udkanten af Frederiksberghave, Smaavillaerne og den store Fabrik — alt var ham nyt og fremmed — hele den lille sovende Frederiksbergby var ham ukendt — han fandt kun instinktmæssig Retningen — og dog var det ham, som hvert Træ, hver Bygning dæmpet-fortroligt kaldte paa ham i Forbifarten ... og alle Genstande hviskede Ediths og Ulfs Navne.

Ved hver Omdrejning af en Vej, en lille Gade, ventede Gerhard at træffe en Droske, som kunde bringe ham videre. Han var udmattet — maaske endda mest sjæleligt. Men ingen Vogn var der, et Par hjemadslentrende Pensionister, der skændtes højt om en Dagbladsartikel; en enkelt filosofisk Politimand, der strammede sig op til at mønstre den forpustede Gerhard.

Saa naaede han aandeløs, sveddrivende, Havelaagen udenfor „Elysium".

For sent! Man var i Færd med at lukke og slukke derinde. Gerhard saa' sig omkring, idet han gik tværs over den lille Have udenfor Bygningen. De tomme Sommer-Lysthuse gabede ham i Møde — strejfet af et Maanelys i Dybden — som tittede et ungt Pigesmil ud. Over den lave Bygnings hvide Mur faldt Maaneskæret helt og fuldt — et enkelt rødligt varmt Gasblus bag en Rude — og oven over Elysiums Tag en fjernere Husgavl med et Vindu, der gnistrede i

blank Brillant. Stille, sagtmodige Træer, nøgne, men med Foraarsforjættelse i Grenenes Væv, som havde Dagens Solvarme pustet Livsfylde i de usynlige Knopper. Og over Tag, Træer og Mur laa en forunderlig elskværdig Musik — Genklang af de harmløse, intetsigende og dog for Gerhard meget sigende Melodier, der nyligt var forstummet derinde, hvor den banale Døgnvise ikke ganske kan fortrænge Mindet om Bellmanns Vemod og bellmansk Livsglæde.

Det var jo Edith, som havde sunget — eller blot siddet derinde; og som hun sang eller sad dér, formaaede hun at løfte dette „Tempel" op til en Idéforbindelse med den uforgængelige nordiske Forstads- og Folkelivssanger.

Gerhard traadte ind dér, hvor han saa' det dæmpede Gasblus brænde. Det var unægteligt ingen frisk Luft, som slog imod ham ... men hvad er da vor Teaterluft? vore offenlige Forsamlingers Luft? Atmosfæren i en forladt Balsal? Gerhard *vilde* ikke forstemmes.

Opvarteren, som syntes at „gøre op" paa en Tavle, traadte ham i Møde og sagde med et beklagende Skuldertræk, Hænderne ud til Siden: „Ja — Frøknen er rigtignok gaaet!"

„Jeg véd det ... Jeg formodede det!" rettede Gerhard sig. „Jeg vilde afgøre min Gæld til Dem!"

„Hastede aldeles ikke!" syntes Opvarterens alvorlige Smil at sige. Og han tog en lille Nota op og skød den frem med et Buk.

Gerhard satte sig, tog sin Lommebog frem og betalte. Han var dødtræt ... og med en Følelse af svigtende Grund under Fødderne saa' han sin sidste Kassebeholdning efter. Han tænkte paa, hvilket Hotel han nu skulde søge for Natten ... og han følte sig ækel ved Tanken og ønskede han sad og sov paa en Ventestation ved Jernbanelinjen.

„Er der ikke et og andet, De kunde ønske?" ... spurgte Opvarteren og tilføjede, at det rigtignok var over Tiden, men ....!

„Jo — jeg er træt — og tørstig. Bring mig en halv Flaske af min Vens Vin — Bourgogne!" sagde Gerhard.

Opvarteren nikkede forstaaende og gik. Gerhard saa' sig om. Nej, hvor trist — dette kummerligt belyste Lokale! støvet, beklumret, ligesom forarmet, lurvet ... ingen Bjerglinjer i Horisonten, ingen Fest paa Tribunens Terrasse, ingen „Stemning" i Salen, ingen Musik, ingen Skønhed — ingen Edith! ... En tom Gøglerbod — et af et sløvt eller støjende, enfoldigt eller blasért, tobak-, øl- og alkoholberuset Publikum forladt Sanger-Lokale — hvor den „sidste" Atheniense for sine sidste Penge i den sidste Pokal af forfalsket Bourgogne drikker Afskedens bitre Skaal.

En Orm af dump Uvilje, Lede, Livstræthed krøb over Gerhards

Hjerte ... han skælvede, idet han greb og tømte det store Glas, stirrende paa Opvarteren, som stirrede paa ham. I disse anstrengte, forvaagede Øjne stod kendeligt at læse: Ja min gode Herre, De lader, som De kun kom for at klarere med mig — men hvis jeg nu skulde servere for Dem og den unge Dame! ... aa, jeg ser godt, hvorledes det er fat med Dem! —

Vinen var tilfældigvis god; og Gerhard sporede dens Virkning. Hans Udmattelse veg — hans Hjerte bankede atter sine sunde Slag paa hans Livsmods lønlige Dør, den Dør, der kan oplades for saa mange Vuer. Tingene afhænger af, med hvor kraftig en Fantasi vi gør os til deres Herre ... tænkte han. Dette Lokale kan løftes — og Publikum med det. Hvad om Ulf og jeg tog sammen fat — fik Døgn- og Gadevise afløst af Folkelyrikken, den lette og kaade, den alvorlige og rørende — Satiren med den „gode“ Tendens — et broget Forstads-Skuespil ... som Afløser af den Dødens Lamhed, den Pernittengryns Astma, den Fladhedens Svindsot, der har slaaet vore Teatre! Ah javist et flygtigt Indfald — men der ligger en Idé deri...!

Og pludseligt spurgte han Opvarteren: „Er det længe siden Frøken Edith gik?“

„En lille halv Time siden! Hun fulgtes med Frøken Natalie — og en Herre!“ —

„En Herre?“ spurgte Gerhard skarpt.

„En Herre — som interesserer sig for Frøken Natalie!“ svarede Opvarteren og beskrev „Skyggen“. Der kunde ikke tages fejl deraf.

„Rigtigt — jeg véd det!“ sagde Gerhard kort, rejste sig, betalte, nikkede og gik.

„Maaske — skal jeg — hilse Frøken Edith?“ ... spurgte Opvarteren ærbødigt.

Gerhard var ved Døren, med Haanden om Grebet. Han saa' sig endnu en Gang tilbage — som søgte han at læse sig sin „Idé“ til ud af det øde, triste Rum. Han saa' paa Opvarteren. Var det maaske Halvvigs „tjenende Aand“ ? Nu forekom Lokalet ham rent ud modbydeligt — han ringeagtede sig selv, han følte, som om der hang Spindelvævstraade over ham af Spioneri, stygt Bedrag — han hadede Halvvig — han var vred paa Edith — vred paa hende, ynkede hende — elskede hende. „De kan hilse Frøknen fra mig — og sige hende, at jeg i Morgen tidlig rejser fra Byen — og næppe kommer her for det første!“ sagde Gerhard, idet han gik ud.

XXVII

Ja, han var vred paa Edith. Hvor mon de gaar hen sammen? Aa, hun lader dem naturligvis følge sig hjem ... og saa gaar de deres Vej! Men jeg lider ikke, at hun i det hele taget omgaas denne lille Dukke — og saa Skyggen! Den Natalie hader mig — hvis hun ellers kan hade. Og Skyggen hader mig — for han *kan* hade; han er den „skind- og benfri Skinsyge i egen bedrøvelig Figur" — som Ulf en Gang kaldte ham — og han er ikke Edith god! Det var anderledes, da Ulf var her ... *da* havde Edith Omgang!

Og Gerhard tænkte: kunde jeg bare blive her og være i Ulfs Sted! Men saa Halvvig da — naar han nu kom? ... Gerhard knugede sine Hænder — gik frem uden at lægge Mærke til Vejen. Hvad ser dog den lille Natalie i denne Skygge? Er det — „par dépit" ...? Gerhard skammede sig, vred sig under en Række Selvbebrejdelser. Det var jo alt sammen begyndt hin Nat — med det Judaskys ... den næste i Rækken havde været Annette ... hans Kone. Og nu tænkte han med Rædsel: min Kone! Her er jeg igen — i denne By, som jeg med formelig dramatisk Sortie forlod i Gaar ... jeg styrer lige hjem ad den kendte Vej ... Er Annette derhjemme ...? Aa fy, fy! hvor jeg dog har viklet mig ind i stygge Ting ... og er i Grunden ikke Edith Skyld i det alt sammen?

Nej jeg vil ikke gaa ad denne Vej — jeg vil ikke forbi mit Hjem, men krydse ned til Ediths Hus — og dér vil jeg staa og se op til hendes Vinduer — som om det var i Gaar jeg stod dér! I Gaar? Det er jo en Menneskealder siden. Da elskede jeg hende; — jeg bad, om jeg turde kysse hende paa Panden til Afsked — og hun svarede ... hvad var det nu hun svarede? Er jeg bleven imbecil? — jeg kan ikke længer huske noget — blot Udtrykket i hendes Blik har jeg saa levende for mig ... aa, hun lyver vist! Ja, ja, jeg kunde skrige det ud: hun lyver! de lyver alle ... alle Kvinder er født Komedianter, Bedragere ... *vi* har gennem Aartusinders Tyranni og Nedværdigelse tvunget dem til at blive det; — naar de er ærlige, saa bekræfter de selv, at de bedrager os. Saadan med hende — hende, som jeg ækles ved at tænke paa — og som jeg i Gaar her paa dette Sted fortalte Edith om ... jeg Idiot! Kvinderne vil altid høre vore Bekendelser — for at blive os overlegne og le os ud. Saadan med Anna Funch — ogsaa dér skulde jeg af med en „Confession". Men det lykkedes ikke, min gode Frue! ... Aa fy, hvad jeg dog er for en Karl! Jeg véd, at jeg gaar her og taler imod min bedre Overbevisning ... og dog glæder jeg mig derved! Nonsens med „bedre" Overbevisning. Man *har* en Overbevisning — eller har den ikke. Min Overbevisning er mine Erfaringer. De peger alle hen imod den gen-

nem Aartusinder nedværdigede Kvinde ... hun *kan* ikke være af Mandens „Adelsæt“ — hun maa lyve, være falsk, være koket, hjertekold og sansevarm ... kort sagt Kurtisaner alle sammen, gifte og halv-gifte og ugifte! Henrik, Henrik! hvad har Du dog gjort af din tillidsfulde Ungdom, dine oprindelige Muligheder? Du gaar forbi det Hjem, Du selv har skabt Dig, og hvor der bor en Kurtisane ... hen til et andet Hjem, hvor der bor en anden Kurtisane! Kun Haarfarven — og Smilet er forskelligt. Gaa ind til Byen med Dig, din Taabe! Find Dig et Hotel — læg Dig til at sove — hvis Du *kan* sove. Og attraar Du endelig kvindeligt Selskab — og vil Du hverken narres eller udlés — saa gaa til en Skøge! ...

Det var som behøvede han at nævne netop dette Ord i sine Tanker, for at have naaet Kulminationen af den vilde, stigende Forbitrelse, der havde grebet ham. Forbitrelse paa sig selv, Fortvivlelse over sig selv.

Han følte Taarerne pible i Øjenkrogene og glide brændende ned over Kinderne. Han saa', at han var standset udenfor Laagen til Gangen, som løb lige imod Havehuset, hvor Edith boede. Maanen, der nu forekom ham sygelig mat, viste ham de Omgivelser, han kendte fra for et Døgn siden. Hvor slap, hvor svag, hvor dødtræt følte han sig ikke ... træt i Sjælen og viljeløs i Lemmerne, med Fornemmelse af, at Jorden svigtede under ham. Han maatte støtte sig ved Laagen. Den gik op; han tumlede ind, søgte Ligevægten, vaklede frem ad Gangen, lænede sig med Ryggen op imod et Træ — og kendte ved Trykket Revolveren i Frakkelommen. Han vidste næppe selv, hvad han nu gjorde, da han tog Vaabnet frem, besaa' det med Nysgerrighed, som havde han aldrig holdt en saadan blank Tingest i Haanden — stirrede derpaa ... og der kom for hans Øjne en i sin Dorskhed behagelig Taage, hvorigennem han saa' Husets lyse Gavlside — og en glimtende Rude — svømme helt fjernt borte. Han saa' sin Haand løfte sig og mærkede, at den nærmede en kold Genstand imod Panden — og han tænkte paa en Bule, som han en Gang havde stødt sig i Issen, og paa at han havde trykket Mundingen af en hul Gadedørsnøgle imod det ømme Sted. Han syntes, at det var en saadan Nøgle, han nu holdt trykket imod Panden, lige imod et Sted, hvor det smertede ham — gnavede ham usigeligt inde i Hjærnen ... og hans Pegefinger bevægede sig søgende under Nøglen.

Hvorfor eller hvorledes han atter lod Vaabnet synke, kunde han ikke, hverken kortere eller længere Tid efter, gøre sig Rede for. Men han vaktes til Besindelse ved en saa hæftig Skælven og Sitren af hele Legemet, at han straks tænkte paa et Malariafeberanfald, han havde haft i Rom. Tænderne klaprede ham i Munden og Sveden brast frem af Panden .... han saa' Huset ganske klart for sig og gan-

ske nær — og nu stak han Vaabnet langsomt ned i Lommen, følte efter, om det ogsaa rigtigt havde naaet Bunden og laa dér ... og først *da*, med en Angst og en Angstens Hast, hvori han intet betænkte, styrtede han hen til Husets Dør, sprang op ad Stentrinnene og ringede paa Klokken.

XXVIII

Det varede lidt; et Vindue aabnedes oven over ham — han traadte ned fra Trinnene, stillede sig ud i Maanelyset, saa' Ediths spørgende Ansigt deroppe, og strakte Hænderne bedende i Vejret — uden at sige noget.

Hun lukkede Vinduet; han hørte Trin paa Trappegangen; hun satte en Nøgle i Laasen, aabnede, saa' vist paa ham, førte ham roligt ind ved Haanden, lukkede efter ham og lod ham gaa foran op ad Trapperne; og atter førte hun ham ved Haanden gennem en Dør ind i et middelstort Værelse. De to Fag Vinduer vendte ud imod Haven og Maanelyset. Han saa' Lyset spille paa Vinduessprossen og brede sig blændende over Karmen. Hun pegede paa en højrygget Stol ved Vinduet; han satte sig, hun lige overfor ham i en Gyngestol, seende vist paa ham. Han lod sit Hoved synke og hviskede:

„Tjen mig i — at give mig et Glas Vand!"

Da hun rakte ham det, saa' han, at hendes Haand rystede. Ogsaa hans Haand skælvede, Tænderne bed i Glaskanten; han tog sig sammen og drak ud.

„Tak, kære Frøken!" sagde han. „Jeg — jeg ... er bange for, at De skal finde det — — — at jeg muligvis vil forekomme Dem ...!"

„Jeg tror, De maa helst sidde ganske stille lidt endnu og ikke gøre Dem nogen Umage for at tale til mig!" sagde hun venligt, med korte Nik.

Han sad stille.

Lidt efter sagde hun ligefrem:

„De følte Dem nok ikke rask — da De stod dernede?"

„Nej!" svarede han sagte.

Saa tog han op af Lommen Revolveren og lagde den i hendes Skød. Hun saa' en Kende forbavset paa den og paa ham — bøjede Hovedet og ventede paa, hvad han vilde sige.

„Frøken Edith!" bad han bevæget. „Vil De gemme den for mig? De vil gøre mig en stor Tjeneste derved. Hos *Dem* vil den aldrig blive brugt — undtagen i yderste Nød — og maaske da for os begge!"

·Hun sad tavs. Maanelyset strejfede hendes Ansigt; de smukke Læber mimrede; Øjelaagene sitrede let. Han kunde ikke se, om hun var krænket eller bevæget ... saa svøbte hun sit Lommetørklæde om Vaabnet, rejste sig, trak en Skrivebordsskuffe ud, lagde Pakken ned, lukkede af, og satte sig atter.

„Hvad saa?“ spurgte hun.

„Saa var det — — — —!“ sagde han, men kom ikke længer.

„Vil De fortælle mig noget?“ spurgte hun dæmpet. „De behøver slet ikke at tale om den sildige Tid — eller bede mig om Undskyldning ... jeg antager, at De muligvis har Efterretninger fra Brynjulfsen? — Han kom ogsaa undertiden noget voldsom!“ lagde hun smilende til. Men dette Smil var tvungent.

„Jeg kan forsikre Dem, jeg var mig selv lidet mægtig, da jeg ringede paa Deres Dør!“ sagde Gerhard. „Jeg var — hvis jeg tør sige det — paa bedste Veje til at skyde mig — — — dernede i Deres Have!“

Hun sendte ham et hurtigt, bestemt Blik, rynkede Øjenbrynene og flyttede sin Stol lidt fra ham.

Han tav; mærkede at hun iagttog ham. Saa lød det fra hende, tydeligt, med langsom Betoning af hvert enkelt Ord:

„Jeg forudsætter, at De véd, hvad De siger — og at De altid taler i Overensstemmelse med Sandheden — undtagen hvor ikke en ligefrem tvingende Grund og Pligt byder Dem det modsatte?“

Han nikkede og sagde:

„Jeg vilde dræbe mig; — sandsynligvis ... fordi den Forestilling et Øjeblik aldeles overvældede mig, at alle Kvinder var løgnagtige — at alle spillede Komedie — at De, Edith, gjorde ligesom de andre ... og denne Forestilling var mig uudholdelig, fordi jeg fra i Gaar af har sagt mig, hvad jeg havde kunnet sige mig for Aar tilbage, at jeg tilbad — at jeg elskede Dem!“

Han lod sig glide ned paa Knæ og laa foran Ediths Stol fattende hendes Hænder, som hun holdt i sit Skød.

Hun tog ikke sine Hænder til sig; han mærkede ingen Bevægelse af dem, sporede heller ingen Bevægelse i hendes blege Ansigt, da han spørgende løftede sine Øjne; hun sad som om hun var frossen.

Hendes Tavshed og Ubevægelighed gjorde ham lydhør overfor hans egen Stemme. Det forekom ham, at han gentog disse Ord endnu en Gang ... de tonede i hans Øre ... og han havde et forlegent, smerteligt Indtryk af, at de ikke klang som helt ægte.

Hun sad med sine Hænder i hans, ubevægelig — ventende eller grundende, oprørt eller bedrøvet? han kunde ikke forklare sig hvad.

Den pinligste Forlegenhedsfølelse listede sig over ham, en dyb Skuffelse, en endnu dybere Mistillid til sig selv. Det var, som vilde

Afmagten dernede i Haven paany gribe ham ... aldrig havde han følt sig saa ringe, han, som aldrig havde manglet Selvfølelse og Ord overfor en Dame. Vilde hun blot sige *ét* Ord! —

Omsider sagde han selv, famlende og usikker:

„Jeg kommer fra en Rejse ... jeg afbrød Rejsen undervejs ... jeg var i Kupé sammen med en tilfældig Bekendt — Grosserer Halvvig!"

Hun rørte sig ikke; syntes ikke at have overhørt hans Ord, men røbede ikke den Interesse ved dem, han havde ventet.

„Og han og jeg kom til at tale sammen — temmelig fortroligt ... det vil sige *han* talte" ... sagde Gerhard.

Hun nikkede, som vilde hun tilkendegive: Det er meget rimeligt! Jeg ser intet mærkeligt deri; og hvad saa videre?

Hendes Ro — eller hendes Selvbeherskelse — begyndte at irritere Gerhard. Hvorfor havde hun i Gaar tilbudt ham sin Gyngestol? ... nu sad hun selv i den og betragtede ham formodenlig som et Barn, en umyndig!

Han vilde rejse sig fra den knælende Stilling — som generede ham — og tage de Hænder til sig — som syntes at være hende saa ligegyldige. Men han mærkede, at hun modsatte sig hans Bevægelse — om end ganske svagt. En Glæde vaktes i ham — han saa' ærbødigt op i dette Ansigt dér med de fine, blege Træk — næsten „uvirkelig" fint og blegt i Maanegenskæret fra Vinduet. Han saa' hendes Øjne, underligt mørke i Glansen, som i Gaar Nat fæste sig paa ham ... og han begyndte flydende og naturligt at fortælle hele Mødet i Kupéen, uden at omgaa de Punkter, som for *ham* var de væsenlige, og saaledes at han dog ikke kom til at saare hende, om end han dvælede ved, hvad der for hende kunde være pinligt.

Hun mærkede hans Bestræbelse, nikkede og sagde: „Tal De kun ud — fortæl mig kun alt, hvad De føler Trang til at sige — husk paa, jeg er intet Barn!"

Men lidt efter lidt gik han i Staa. Hendes Beherskelse gjorde ham usikker; det dirrede stadigt i ham med et lidenskabeligt Udbrud — han havde Lyst til at knuge og kysse disse Hænder, som holdt om hans egne med et blidt Tryk, maaske ganske i Distraktion; havde den mest ubetvingelige Lyst til at sige hende, hvor yndefuld rolig, hvor tillidsfuld ungdommelig hun sad dér ligesom i Eng- og Elverduft af Nattedrøm og Maanefabel ... og saa maatte han tale om en Forretningsmand, der var hans Rival!

Hun saa' ud for sig; Læberne smilede, men ikke Øjnene. Hun nikkede — og som nævnede hun en fælles god Bekendt, i hvis Forhold man venligt tager Del, sagde hun dæmpet:

„Ja, han er god — god og naiv; og man kan gøre ham megen Uret ved at tro det modsatte om ham!" —

„Jeg er af samme Mening, som De!“ svarede Gerhard sagtmodig.
„Sig mig nu“ ... vedblev hun, sænkende Blikket mod Gerhard ... „antager De ikke, at hans — hans Hustru, som han var gift med — at hun ikke kan siges fri for at have haft Fejl paa sin Side ... det vil sige Fejl, som Mændene vanskeligt kan finde sig i — netop fordi de ikke udspringer fra Hjertet?“

„Hvem har ikke Fejl, Edith!“ bemærkede Gerhard stille.

Hun tøvede lidt; saa sagde hun: „Jeg tror ... jeg har naturligvis *set* hende — ganske flygtigt — hun er smuk, finder jeg — og De vel ogsaa? Men nej ... aa jeg kan jo slet ikke tale derom ... Jeg skammede mig saa dybt, da jeg en Aften i Teatret saa' hende — sammen med — naa ja med den Dame, De er gift med! Véd De, hvad jeg vilde ønske“ ... tilføjede hun heftigt, idet hun rykkede Hænderne til sig. „Aa, det nytter jo slet ikke at tale om, hvad man vilde ønske og hvad der kunde have været anderledes — og *jeg* bestræber mig for aldrig at ytre saadan noget. Men tænk, om *hun* ikke havde ladet det komme til det Brud!“

Og hun fæstede sine Øjne paa Gerhard, som vilde hun sige: „saa var der meget, som nu var anderledes!“

Hendes Bevægelse overvældede hende; hun skjulte Ansigtet i Hænderne. Der var længe Tavshed. Gerhard sad og saa' paa sine Fingre — paa sin Vielsesring — drejede den — foldede sine Hænder, saa Fingrene knagede. Det skød op i ham med Lidenskabens tilbagedæmmede Strøm; han greb Edith fast om Haandleddene ... hun saa' forskrækket spørgende, dernæst overlegent paa ham, rejste sig, lænede sig mod Vinduesposten og lagde Haanden bag om sin Nakke. Haaret truede med at falde ned.

„Ja — jeg skal gaa!“ hviskede Gerhard og blev siddende.

„Hvorfor“ ... spurgte han usikker ... „hvorfor valgte De den Gang at tage derud og synge? Og hvordan“ ... tilføjede han med bævende Stemme ... „hvordan — med hvor smertelige eller med hvor faa Ofre — slap De over den Mellemtid, da *han* tabte Deres Spor — og indtil han fandt Dem derude?“

XXIX

Hun tav; hun havde ordnet sit Haar og stirrede ud for sig. Han havde ondt af hende — og han vrededes paa sig selv, at han saaledes spurgte hende ud. Han tænkte: hun — som aldrig spørger mig om noget! Sæt at jeg Led for Led skulde dissekere mit Liv, min Fortid, ja endnu Formiddagen i Gaar for hende! ... hvad vilde hun sige?

formodenlig bede mig om at gaa straks! Hun ønsker vist, at jeg ikke sad her? ... Tænker hun nu paa Ulf — ham, som ogsaa pinte hende? Aa hvor hun er nydelig — den lille Stakkel! Mon hun dog ikke engang faar noget til overs for mig? Sæt at hun *nu* tilhørte mig? Hvordan vilde jeg elske hende? Vilde jeg være i den Grad lykkelig derved — som jeg nu forestiller mig? Er det Egoisme? Er Manden lutter sanselig Elskov? ... men Kvinden da? Mon Edith i det hele er i Stand til at elske? Ja hvad er da Elskov? Véd jeg noget derom? ... er det en Besættelse, en Galenskab — det samme som at være Digter? Jamen jeg *er* bestemt Digter ... mit Forhold til hende, dette Længselsforhold ud i den natteblaa Luft, gør mig bestemt til Digter! Se dér staar hun lænet op imod Vinduesposten, som hun skjuler med sit fine, svaje Legeme ... hun staar ligesom ude i Rummet, i Nat og Maanedis, et Elverlandskab med Skyggetræer bag en Rude som ingen Rude er — en Nymfe-Verden hvis Love ikke er vore, hvis Liv er et andet end vort — ja maaske det „andet" Liv, som vi fabler om i vore Religioners ganske hungrige Lyrik. Englene — det er ret besét Houris .... vi „Kristne" vi er ret besét Muselmænd — vi attraar den højeste oversanselige Nydelse — og *den* har vi kun en ung Kvindes Lignelse at iklæde. Om hun, den unge Kvinde dér — den unge, fine Nymfe — om hun virkelig har tilhørt en Faun — som er Grosserer ... et Prosa-Menneske, som jeg desværre ikke har faaet ombragt ... nuvel, hvad har det da tilføjet hende af Brist paa den rene, skære Nattepoesi, der nu overgyder hende med et Bad af Maanebølger og Æterstrømme — som *jeg* forstaar, jeg Digteren, Fabel-Mennesket, der ikke attraar hende, men attraar hendes Sjæl, hendes Væsens skæreste, ukrænkelige Blomst! Aa, Edith, Edith! — — — —

Han havde nævnet hendes Navn højt. Hun saa' paa ham.

Og hun sagde — svarende paa hans foregaaende Spørgsmaal — i Begyndelsen roligt, næsten som en Ramse, — derpaa skiftende i Tonefaldet:

„Jeg havde, som De altsaa véd, nyligt været syg og mange Kræfter havde jeg ikke. En ny Plads i en Familie kunde jeg ikke søge mig — jeg havde ingen kunnet udfylde, og det bedrøvede mig meget, for jeg vilde gerne arbejde. Sulte kunde jeg ikke; jeg opsøgte de Syersker, som jeg først havde kendt. De var meget venlige imod mig og vi arbejdede sammen — vi syede Prøveposer — eller det var Drengehuer, jeg husker ikke. Jeg vilde kun leve; og leve gjorde jeg; men Lønnen var elendig og Kræfter fik jeg ikke. Jeg kunde ikke lide Pigernes Maade at være paa — jeg sagde dem det — og saa kunde de heller ikke lide mig. En af dem kendte noget til en Agent for Provinsskuespiller- og Sangerselskaber. Han hørte mig nynne, og sagde, at jeg havde Figur. Da han nævnede nogle Engagements-

vilkaar, saa forekom de mig glimrende — imod Sylønnen. Scenen var jeg bange for; saa valgte jeg Tribunen. Det kostede mig mange Taarer i Begyndelsen ... det vil De formodentlig kunne tænke Dem. Men da ingen fornærmede mig, og da jeg mærkede, at jeg baade havde min Frihed og kunde hjælpe mine Forældre lidt — som stadigt troede og endnu tror, at jeg er ved et Teater — saa vænnede jeg mig til det. Man kan jo sluttelig vænne sig til alt!"

Hun tilføjede dette vemodigt, resigneret. Og dæmpet vedblev hun: „Men over min Sundhed gik det ud — saadan Aften paa Aften i den slette Luft og paa en for mig uvant Tid — ofte i Selskab med Damerne og deres Herrer til langt ud paa Natten. Jeg var jo saa ung — og jeg vilde ogsaa være glad imellem Stunder, glad med de andre — saa længe jeg ikke stødtes af noget, jeg fandt upassende — og stundom selv om jeg stødtes af det, der passerede omkring mig. Hvad kunde det skade mig? Jeg havde mine Bøger og mit eget Selskab Dagen over — det var, hvad jeg forlangte. Men jeg blev syg, skrantede; Nerverne var medtagne. Jeg søgte en Læge; han lo ad mig — viste sig ikke høflig imod mig — naturligvis! Jeg kunde næsten ikke synge mere — og jeg græd i den Tid meget, holdt mig jævnligt inde, kunde ikke hæve min Gage — og saa var det, at *han*, den Mand, De nævnede, viste mig sin Omhu, plejede mig, indtil jeg atter fik røde Kinder og Stemme ... Aa men!" udbrød hun heftigt og saa' vredt truende paa Gerhard: — „hvorfor kommer de alle sammen til mig og vil stadig have mig til at fortælle det samme om igen? ... og alle ser de paa mig, som om de vilde sige: vi tror hende dog ikke ganske — hun er anderledes, naar vi ikke er sammen med hende — og saa vil de alligevel være sammen med mig og have mig til at tale! Hvorfor? Jeg er dog ikke venlig mod nogen — jeg er en ubetydelig Person, som man skulde lade skøtte sig selv. Jeg kan le — ja, og svare paa en Kompliment, og høre paa nogle Flovheder — og en Gang imellem glæde mig over, naar nogen vil tale alvorligt med mig. Men naar de saa kommer og siger mig — hvad nu *De* siger ... men Herregud, hvorfor vil de alle sammen fornærme mig — fornærme mig baade ved Ord og ved Tanker? Hvad har jeg gjort, sagt, hvordan har jeg opført mig, at det kan berettige til ... ja for de fornærmer mig *alle* — undtagen den ene Mand, hvem jeg har givet Retten til — ligesom jeg en Gang har givet ham Tilgivelse for — — — Aa, det er stygt, det er stygt — og jeg maa sige det er fejgt, det er ikke en Mand værdigt at søge til Tidsfordriv en ung Kvindes Fortrolighed og Selskab — naar han maaske er træt af sin Kones eller andre Damers!" —

Hun satte Foden fast imod Gulvet, skød Armene over Kors foran det smukke Bryst over den slanke Taille, lænede Hovedet tilbage

med halvt aabne Læber, svagt dirrende Næsebor ... medens det glimtede af sølvblank Væde under Øjeranden og i de lyse Vipper.

Gerhard sad som fasttryllet og stirrede paa hende. Han havde hørt hvert af disse Ord, følt deres Brod bore sig ind i ham uden at han kunde afværge det. Og saa var det, som havde hun sagt dette ene: Jeg elsker Dem — vil gerne være Deres; jeg bliver kun heftig, gør Dem kun Bebrejdelser, fordi min Stolthed, min Undseelse, min Selvrespekt og det trofaste i min Natur krymper sig ved at skulle gøre denne Tilstaaelse for mig selv — *De* faar aldrig Tilstaaelsen vristet ud af mig! — — —

Hun saa' paa ham, og Vreden stod at læse i hendes Blik: Vilde han da ikke gaa — den Mand dér — med den smukke Kone — i den smukke Livsstilling — med de smukke, flydende, velformede Ord — Kunstneren, i hvem Damerne naturligvis var forelskede; og som nu, halvt i et sentimentalt Lune, ved et lille Komediespil havde tiltvunget sig Adgang til hendes Hjem — det han burde have respekteret, om hun saa aldrig havde fundet ham underholdende, elskværdig, ja til en vis Grad værdig hendes Fortrolighed den foregaaende Aften?

Var det ikke dette, han læste i hendes Øjne?

Det var ligegyldigt, *hvad* hun saa tænkte. Han bøjede sig, krummede sig helt sammen i egen Ringhedserkendelse — forekommende sig selv som en Tigger, der gramser efter en tilkastet Skilling — ja som en fladt i Støvet liggende Fakir, der trygler og ikke véd sine levende Raad ... Hun skulde blot ane, hvor ensom, venne-, penge-, tillidsløs han slæbte paa Bevidstheden om, at *han* var brudt og *hun* sammenlignelsesvis lykkelig — saa stolt og overlegen hun var!

Han rejste sig og sagde med bøjet Hoved:

„Frøken Edith! mindre end Halvdelen af Deres Ord vilde have befriet Dem for min Nærværelse — hvis jeg var eller tænkte, hvad De nu formoder om mig. Kan De huske paa Køreturen, hvordan De kunde læse mine Tanker? Men jeg kan ogsaa læse Deres — — — jeg har maaske lært det i Mellemtiden. Inden De ganske dømmer mig, saa vil jeg blot sige Dem dette: Med alle mine Fejl er jeg ikke en Usling, der tænker mig Muligheden af at forføre Dem — og ikke en Pjalt, der til en Begyndelse spiller Komedie for Dem. Jeg har ingen Kone — hverken køn eller rig. Jeg har brudt med det Forhold, som længe har været en smukt maskeret Prostitution. Jeg hader og afskyr — ikke hende men mig, som indlod mig derpaa, indlod mig med hende og det Samfund, hun tilhører. Noget lignende sagde jeg Dem i Gaar, men De har ikke forstaaet eller ikke villet forstaa — — — De har simpelt hen ikke troet mig. Jeg har brudt med min Fortid — med min Samfundskreds — med min Kunst som

med mit Liv. Jeg er fattigere end De — og mest fattig paa Venner. Den eneste, som *De* ogsaa kender og som jeg undertiden kan forveksle med en Del af mig selv, saa nær ligger han mit Hjerte, han er borte, syg, hjælpeløs. Til den Kvinde, som jeg ringeagter, har jeg forskrevet mig for en Sum, der skal hjælpe en anden Kvinde, hvem jeg ikke elsker, men hvem jeg skylder Taknemlighed og Venskab. Hvorledes jeg skal tilbagebetale min Gæld — det er mig endnu en Gaade — men den *skal* betales. Jeg kommer til at dukke mig, slide som en Haandværker sandsynligvis — og jeg har ikke været vant dertil. Mit Væsen er blevet oprevet herhjemme i de sidste Aar; jeg er kommen i Splid med mig selv — foruden den Splid, hvori jeg nu nødvendigvis maa komme med Forhold og Omgivelser. Det er det værste ved min Stilling. At sige Dem, at jeg med Lethed vilde gaa alt i Møde, hvis jeg vidste, at jeg i Dem havde — maaske mere end en Ven ... er dette en Fornærmelse? Jeg har Lov til at benægte det! Jeg gentager for Dem, Edith: jeg elsker Dem — jeg ser op til Dem — jeg betragter Dem fra nu af som min Skytsaand ... saa kan denne Skytsaand gøre ved Erindringen om mig, hvad hun vil. Jeg *kan* ogsaa være stolt ... De lærer mig det jo. At De skulde trampe mine Ord, mine Forsikringer ned under Deres lille Hæl — det skal jeg selv sørge for, at det ikke kommer til at ske! For — hvad De saa fra nu af hører om mig eller til mig, det skal i det mindste blive noget, som De kan yde Deres Respekt ... om De saa aldrig skænker mig mere end Deres „Højagtelse" og Deres Venskab!"

XXX

Han vilde række hende Haanden til Godnat og Farvel ... men idet han strakte Armen ud, var det som den lammedes, en blytung Kuldefornemmelse i Baghovedet — en rasende Susen for Ørene ... han mærkede, at han vaklede, tog paa maa og faa om Stolen — og gled over den og med den ned paa Gulvet. Saa mærkede han til intet, før han sporede en behagelig Væde over sine Øjenlaag — og en forfriskende Lugt. Han saa' Edith knæle ved Siden af sig, hældende af en Flaske paa et Tørklæde, som hun badede ham med.

„Ah!" sagde han mat og smilende: „Ulfs Eau de Verveine! Tak!"

„Min Verveine!" svarede hun, smilende, men endnu ængstlig — rystende paa en Gang af Kvindens Undseelse, Medfølelse med og Skræk over en Mand, der falder tungt til Jorden. „Har De det nu bedre?"

„Tak, Edith!" sagde han skamfuld, rejsende sig med Besvær. Hun

støttede ham; han kom til Sæde i en Sofa; følte sig overvættes træt, nedslaaet — men ved klar Bevidsthed.

Hun stod foran ham, stedse med Flakonen i Haanden. Maanen traf med et Glimt det blanke Krystal og skinnede paa hendes Ansigt. Trækkene var atter rolige; de lyse Øjne havde denne mørke, ømme, forskende Glans — som var forekommet ham saa besynderlig — en Køligheds Glød, som han vidste, at han vilde erindre saa længe han levede.

„Edith!" sagde han blidt ... „vi gør hinanden blodig Uret — begge to. Jeg tror Dem — og tror paa Dem ... og De vil en Gang gøre Gengæld imod mig. Hør nu, hvad jeg beder Dem om. Jeg har saa godt som intet nydt den hele Dag ... kørt flere Mil paa aaben Vogn — løbet en halv Mil ... jeg har drukket Vin, som jeg ikke har mærket til — jeg har været i *ét* Oprør det sidste halvandet Døgn. Derfor kom formodenlig denne Svaghed over mig! Hvad maa De dog antage? ¿... Jeg har altid kunnet stole paa mine Kræfter ... og nu er de som ganske opbrugt! Jeg skal med det først afgaaende Morgentog — ned til min Kusine ... derfra bort — hvor som helst — til Udlandet — lige meget ... saa snart jeg har tjent mig Penge til Rejsen! Det er mig i dette Øjeblik aldeles umuligt at sætte Dem ind i mine Forhold ... men jeg skal skrive Dem til — en Gang — hvis jeg maa? Det er mig næsten umuligt at rejse mig fra denne Plads. — Jeg skammer mig derover — føler mig ydmyget derved ... men det er, som om mit Hoved ikke tilhørte mig. Der er en Angst i mig ... jeg forsikrer Dem som ærligt Menneske ... en Rædsel i mig ved at tænke paa, at jeg *nu* — nu skal gaa et andet Sted hen — her fra Dem — søge mig et Hotel, eller ... aa jeg som ikke har noget Hjem — og jeg som umuligt i Nat har Kræfter til at drive om paa Gaderne — paa Gaderne i den By, der vilde være mig aldeles forhadt — hvis De ikke boede der. Hør mig — jeg beder Dem saa bønligt, saa ydmygt — giv mig Lov til at blive her, hvor jeg sidder! Jeg tror, jeg vil kunne sove et Par Timer ... forstaar De, *her* vil jeg kunne sove, hvile ... og naar Solen kommer og vækker mig, gaar jeg min Vej saa stille som en Mus ... og takker og velsigner Dem i mine Tanker ... for De har ydet mig noget, som jeg aldrig vil kunne sige Dem ... og aldrig i mit Liv vil kunne tilbagebetale Dem! — Hører De?" —

Han mødtes af disse Øjne, der saa' paa ham som vilde de se igennem ham — fulde af øm Medlidenhed, af Tvivl ... og saa duggedes de af en Godhed, i hvis Dyb Tvivl som Erfaringer syntes at slukkes.

Hun gik hen til det opretstaaende Piano, tog fra Laaget en Genstand, som hun rakte ham halvt bortvendt, idet hun hviskede et Ord eller to, som han ikke kunde skelne.

I hans Haand laa denne Genstand, som hun lukkede hans Fingre sammen over med et blidt Tryk af sine.

Blodet skød ham til Kinderne — sugedes atter ind af hans Hjerte. Han stammede noget frem — vilde rejse sig, men mægtede det ikke. Saa ydmyget var han ingen Sinde blevet — saa lykkelig havde han aldrig følt sig. Han holdt i sin Haand hendes lille Portemonnaie; tung var den.

I det samme stod han oprejst henne ved Bordet, paa hvis Tæppe han hældte Sølvkroner og Ører ud ... kiggede derned i det tomme Rum ... en lille beskeden blank Mønt var tilbage. Han lukkede for den som for en Skat — trykkede Skattens Beholder til sine Læber — lod den glide ned i sin Lomme — dér hvor Vaabnet havde ligget ... knappede sin Frakke, fik famlet sig sin Hat til og gik tværs over Gulvet — uden at se paa hende — hen til Døren, som han var kommen ind af. Da han havde aabnet den, tænkte han: Jamen hun maa jo lukke Dig ud dernede! Han vendte sig; hun stod ubevægelig paa samme Plet, stirrende hen for sig.

„Edith!" sagde han ... hun rørte sig ikke. „Edith!" ... Han gjorde et Par Skridt frem, stødte mod en Stol ved Bordet, satte sig ned og brast i en heftig Graad — hulkende: „Aa, *det* kunde De gøre? ... luk mig ud! hører De — lad mig komme bort!" —

Hun gik hen til ham, lagde sin Haand paa hans Skulder. Han rystedes endnu af den voldsomme Graad — fornam tillige det lette Tryk af hendes slanke Legem — hendes varme Aande, der gled over hans Ansigt. Hun hviskede med Besvær noget, der lød som: „Tilgiv mig — jeg vilde ikke fornærme ... jeg troede!" Hun søgte at løsne hans Hænder fra Øjnene — og da han slap med Hænderne og saa' paa hende gennem et Graadslør af Taarer, Bedøvelse, Evneløshed til at kunne fatte og forstaa ... saa gik hun pludseligt fra ham, aabnede en Dør ind til et Sideværelse, kom tilbage med en hvid Hovedpude og et stort Shal, lagde begge Dele paa Sofaen, nikkede dæmpet: „Godnat!" — gik ind, lukkede efter sig og drejede Nøglen om.

Han maatte lytte til den næsten umærkelige Lyd i Laasen — maatte stirre mod den lyse Dør — holde paa sit Hoved og stemme Hænderne mod sit Bryst — førend han kunde fatte dette: at hun var gaaet — han alene tilbage — at han skulde blive her!

Han rejste sig og forsøgte at se sig om i Værelset — saa' ogsaa Bord med Tæppe og en Skaal — Piano med Vaser — matblinkende Skilderier paa Væggene — Ruderne paa et Bogskab ... og saa' dog ingen Ting. De vigtigste af hans Sanser nægtede ham Lydighed. Saa

syntes han, at han laa udstrakt paa Sofaen — Fødderne udenfor paa en Stol ... ubegribeligt langt borte fra ham ... Hovedet hvilende paa hendes Pude. Han bildte sig ind at kende — og kunne indsuge — Duften af hendes Haar ... og han syntes, at Værelset svømmede som paa Maanebølger — at han vuggedes i en Baad paa det grønlighvide Lys ... han syntes, at han drømte, at han selv var bleven Ulf — og at han, Ulf, sad i Atelieret og læste højt for sig selv i den Drøm, som han, Gerhard, havde skrevet: „Jeg drømmer!" Det forekom ham, at Edith var Prinsesse Margarita — og da det Sted kom, hvor han i Angst skal vaagne op med det Skrig: Slip mig! — saa forekom det ham, at han laa vaagen, men med lukkede Øjne, paa denne Sofa her i Ediths Dagligstue ... og at han aabnede Øjnene ganske svagt — og skimtede en Dør gaa op lige for — og at en slank i et lyst Overkast gemt Skikkelse gled ind i Værelset, tæt hen ved ham, blev staaende bøjet over ham — læggende Spidserne af to Fingre lempeligt paa hans Skulder — seende paa ham med de sælsomme klare Øjne af den besynderlig duggede, mørke Glans — hviskende: Sover De? Fryser De ikke? Er De syg? ...

Hverken kunde han svare, ej heller kunde han tydeligt høre; kunde maaske kun ane. Og Skikkelsen gled bort, Døren lukkedes — med den samme harmløse Lyd som før. Maanebølgerne holdt op at strømme; Resten var Udslettelse, Hvile, Tavshed.

XXXI

Begyndelsen var et graahvidt Lys, som skar ham i Øjnene — men ikke den Sol — og ikke Fuglekvidder — som han havde ventet.

Kuldefornemmelser. Shalet var gledet fra ham. Dér laa det paa Gulvet ... Hovedet tungt ... han saa' sig forundret om ... rejste sig ... sprang op.

I Ediths Dagligstue. Rigtigt! Han mønstrede enhver Genstand i dette Værelse med den strenge Orden, den sømmelige Hygge. Intet, som stødte, intet, som trængte sig frem, ingen Luksus — over alt Smag; — i Blomster som i Tæppe; i Fotogravurer paa Væggene, i Hylderne indenfor Bogskabets blanke Ruder. Alt — som han havde tænkt sig det — og som om han havde set det utallige Gange og ikke for første Gang nu. Han skulde ikke glemme en Ting fra nu af! sagde han sig.

Paa Bordtæppet laa et Blad Papir; der ovenpaa en lille Nøgle af særegen Form. Paa Papiret stod med Blyant, hurtige, lette, henflydende Træk, som skrevne i Halvmørke: Luk Dem selv ud; send

mig Nøglen tilbage i Konvolut; men skriv intet, ikke førend De er kommen meget til Ro. Edith.

Han kyssede det lille Blad Papir, lagde det i den lille Portemonnaie, som han omhyggeligt forvarede. Nu havde han to Relikvier. Og med sagte Skridt gik han hen til Døren, den aflukkede. Hans Hjerte bankede, da han lyttende bøjede sig ned — og hans Læber berørte Laasens Greb. Ingen Lyd af en sovendes Aandedrag; tyst derinde, som om Tilværelsen standsede bag denne Dør — som om Verden her hørte op.

Han tænkte et Sekund — og det var tankeløst nok, hvad han tænkte: Skulde Du prøve, om denne Dør virkelig har været aabnet? Nej, nej; sæt den endnu var uaflaaset — og gik op! Det kunde misforstaas — det *vilde* sikkert blive misforstaaet! Jeg er jo virkelig ikke vaagen endnu, at jeg kan faa et saadant Indfald!

Og han hviskede: „Farvel, Edith!" Der var en lang, inderlig Bøns Styrke i dette Farvel, dette Navn. Saa gik han — samlede endnu i Gangdøren dette Værelse i et rummende Blik — listede sig ned ad den gammeldags, knagende Trappe, aabnede Husdøren med den lille Nøgle af den særegne Form — lyttede efter, om ingen i Huset vaktes ved Larmen ... var udenfor i Haven, saa' op til Vinduet, saa' til Stedet — dér ved Træet — hvor han havde staaet for nogle Timer siden „vis-à-vis Døden", som han erindrede at have læst Udtrykket i en Bog.

Og nu var han vis-à-vis Livet! det, han skulde begynde fra nyt af.

Han saa' paa sit Ur, da han med faste Skridt gik ned ad Gangen ud paa Vejen. Uret sagde intet; han havde ikke trukket det op. Solen gav ham heller ingen Besked; den døsede — i Fald den ellers var vaagen — bag et jævnt graat Forhæng, med mørkere, tungere Border foroven, et svagt, udtværet rødt forneden over Villaer og Haver — som alle sov endnu. Luften stod stille, som mod Regn; og Fuglene tav, som mod Uvejr.

Lige meget! tænkte Gerhard: naar intet Menneske rører sig, og Dyrene ikke heller, saa gaar Morgentoget ikke endnu! Og da han tænkte „Morgentoget", kom der en Beslutningsdygtighed i ham; og han vandrede til Byen.

Ingen Vogne, ingen Fodgængere, ikke saa meget som en Politimand, hvem han kunde spørge om Tiden. En Bagerbutik lukkede op; han gik ind, fik sig et Glas Mælk, noget varmt Brød — Klokken var hen ad seks! sagde Jomfruen og saa' lidt paa ham. Foran et Spejl ordnede Gerhard sin Paaklædning — og smilede ved sig selv over den aarle opstandne, vandkæmmede Jomfrus overlegne Blik. Han havde en sød Hemmelighed — det skulde hun blot vide!

Han sad ved et lille Bord med hvid Stenplade i Butikken, hvor

der stod tør, syrlig Os af det friskbagte Brød. Og dette varme, nybagte Brød, som han i tung, sød Aandsfraværelse tærede, det blev ham saa stort i Munden. Han skyllede efter med den lunkne, slimede Mælk — og ønskede at det var Vin; men greb sig i Ønsket og sagde nikkende: Nu begynder det nye Liv — Nøjsomhedens!

„Hva'fals?“ spurgte den travle Jomfru, der skændtes med Svendene ud gennem en Dør med et rundt Glarøje i.

„Ingenting!“ svarede Gerhard venligt — „jeg tænkte højt!“

Han tænkte paa saa uendeligt meget — øm i Lemmerne, tung, søvnig som han var — men lykkelig. Osen fra Bageriet, den skurende Lyd af Pladerne, som skubbedes ind ad Døren, Skænderiet, den trykkende Morgenluft udenfor — og saa alt, alt dette fra denne Nat, drev sammen og fortættede sig i hans Hoved. Han syntes, at Mælken i Glasset var Maaneskin — men han syntes ikke, at den lysklædte, undersætsige Jomfru var Edith. Hun vedblev fra sin Virksomhed ved Hylderne, Brødkurvene og Skænderiet at sende Blikke over til Gerhard — og nu hørte han pludselig et vredt: „De maa ved Gud ikke sidde dér og sove — saadan en Herre!“

„De har Ret!“ svarede han med et Ryk og en Knejsning: „Naar gaar Toget? — om Forladelse, hvor meget har jeg at betale? ... Og han rejste sig, endnu med Brødet trykkende for Hjertekulen ... han kunde ikke synke ... drak endnu et Glas Mælk, som var lidt koldere end det første — følte en uimodstaaelig, ganske ungdommelig Lyst til at anbefale denne Jomfru dér at tørre noget Mel af sin Næse — begreb ikke, hvorfor hun saa' haanligt og ondt paa ham ... begreb næsten ikke, at der kunde gives saadanne undersætsige, skændende, melnæsede Bagerjomfruer i samme Verden, hvor der gaves en elver-svaj Edith ... betalte og gik.

Gik i en Døs, og saa' i en Døs paa denne By, som selv ikke syntes at kunne ryste Dvalen af sig. Et efter et tørnede nu disse Mennesker — med lange Pauser — ud fra Gade- og Butiksdøre — træge og gnavne — ligesom med „Tømmermænd“. En Droske kom luntende — som til Begravelse. To Politimænd stivede hinanden af i intet at bestille — og skelede kedsommeligt-mistænksomt paa et Rulleskilt og paa Gerhard, der trak sit Ur op og stillede det. Nøgternt laa Husrækkerne — med den skifergraa Himmel over sig som en sølle Turistparaply, der ikke skærmer mod Regn — og ikke kan holde den Sol ude, som ikke skinner. De store Verdensbyer sover ogsaa i Hvilens Timer — tænkte Gerhard; men de vaagner som med et Sæt — bruger et Kvarterstid til Toilette — og straks pulserer Livet stort, kraftigt, broget.

Denne By *vilde* ikke vaagne. Hvad Fanden skulde den vaagne op for eller til? syntes den at spørge. Dér var Frihedsstøtten! Men det

var *saa* længe siden, at man havde en ordentlig, praktisk Frihed at rejse Støtter for og at rejse sig for! Og dér var Tivoli! Man kunde jo bare ta' den med Ro en fjorten Dages Tid endnu — saa var man sikker nok paa det! Og dér var National — og Cirkus Variété — med sit fordummende Øl — Øl — Øl ... Denne brede, storstadsmæssige Vesterbrospassage førte som en „Canal grande" ind til en By, med snevre, smudsige Gade-Kanaler — en By, som en Gang havde været et Slags Venedig her i Norden — en historisk Stad, en Handelsstad, som *kunde* blive en Handelsplads endnu en Gang ... hvis ikke disse Folk troede paa Tivoli som paa en Aabenbaring, kævledes om ørkesløs Politik, og drak sig søvnige, dumme, tungsindige og afsindige i Øl — altid Øl.

Og dér laa Jernbanegaarden. Og nu skulde vel snart Toget til at gaa ... halvtredje Mand og en tom Droske nærmede sig allerede. En livlig Frekvens, en driftig Omsætning mellem Hovedstad og Provinser — *én* tom Droske og halvtredje Mand til Morgentoget.

Gerhard saa' over Byen, stirrede paa den karaktérløse Arkitektur — det klatøjede Fysiognomi ... og saa' paa denne tunge Morgenhimmel, der spændte sig over Byen som „Tømmermænd" kan spænde efter en Ølrus; — den sovende, sorgløse, glædeløse, letsindige, sygnende Hovedstad. Skyerne deroppe fortættede sig mere og mere — hang mere og mere truende ned — og den røde, udtværede Tone i Horisonten begyndte at svulme som et Ar paa en vred Mands Pande. En Lokomotivpibe skingrede — en Maskine blev rangéret frem — og en Dampsky hvirvlede bomuldsgraa op mod den mørke Himmel — ganske som Røgen ud af en Kanonmunding. Nok et Hvin, nok et Dampstød, nok en Kanonrøg — og en uhyggelig, hul Rumlen ... Røgsky paa Røgsky, Hvæsen og Fløjten som af Projektiler igennem Luften ... indtil Himmel og Damp stod i ét, og Taagen sænkede sig, som for at skjule en Scene af vild Forvirring.

Store Regndraaber — underligt og ækelt lunkne ... og et pludseligt Skrald, et Tordenskrald fra Himlen, der længe nok har truet den sovende By. Frihedsstøtten staar fast — men alle Ruder i National klirrer. Politibetjentene giver sig til at løbe — Droskehesten stejler ... man begriber slet ikke, hvad der er i Vejen. En Kone, som skal med Toget, falder om og bæres bort.

Det er et Uvejr, der bryder løs over Byen, som nu gnider Søvnen forfærdet af Øjnene. —

Gerhard slap ind og kom med Morgentoget.

Han sad i dybe Tanker, smilede nu og da ad Regnens Fald; den forekom ham som en lystig Reveille mod de raslende Ruder; blev saa alvorligere, lyttende til Togets Rumlen, der slugtes af Tordnens dybe Brøl fra de mægtige Lunger. Der var en Idéforbindelse, som ikke vilde forlade ham.

Men én Mand i Kupéen — en Militær tilmed — var ligesom fornærmet over dette Uvejr: for det første over, at det kom saa tidligt paa Dagen, og saa at det kom saa tidligt paa Aaret. Et Uvejr havde at komme efter meteorologiske og andre videnskabelige Beregninger — et Tordenvejr f. Eks. værs'god i Juli eller August! —

Gerhard nikkede og sagde: Ja — og efter som man har Paraply eller ikke til at tage imod det! ... Paraply med en stærk Stang, Staalstativ og Jernskærm! Hvornaar tror De, at det store Uvejr bryder løs — det som *maa* komme?

Den militære Herre lukkede Øjnene og trak paa Skuldrene ad Civilisten. Saa lukkede enhver sig inde med sine egne Tanker — den militære, som skulde paa en Foredragstourné — og Gerhard, som skulde ud for at tjene sig op gennem de meniges Rækker.

FJERDE BOG

I

At Menneskene kan klumpe sig sammen i saa smaa Reder — holde ud at leve dér — oven i Købet kalde Reden for en nærsom og hyggelig lille Købstad!

Og i saadan et Hul — i *dette* Hul — er jeg selv født! tænkte Gerhard. Gud véd, hvor mange af sine Ufuldkommenheder og Mangler man skylder de første, bestemmende Barndomsindtryk?

For fem Øre Intelligens fordelt paa et Par tusind Individer af begge Køn — uden at medregne Børn og Hunde. Brødnid, Sladder og politisk Ufordrageligbed. Et Kastevæsen, tilsyneladende medgørligt, i Virkeligheden ufordrageligt som det indiske. Hen over Hovederne paa hele Menigheden gaar Tidens og Menneskehedens store Spørgsmaal som en Flok svirrende Duer. Ingen har Bud efter dem, ingen sender Brev med dem. En Plaskregn er — som Franskmanden siger — en Begivenhed; og den ulykkelige, der oprindeligt kom hertil med en og anden Idé at tære paa, vil inden faa Aars Forløb finde sig tommere end den stupideste Hovedstadsfilister. At være blandt de fremligste Honoratiores her, er at være paa Frysepunktet af Kultur. Man skulde tro, at alle Byens Figurer var udsprungne af en Lystspildigters Opfindsomhed. Man smiler — indtil man opdager, at disse Figurer er Mennesker og har samme Fordring, som en selv, paa at ville tages alvorligt. Og har man opdaget det, saa véd man ikke, om man skal give sig til at græde.

Gerhard havde været der et Par Dage kun; og han vidste alt, kendte dem alle. Lægen og Borgmestren, Provst og Apoteker, den store Agent og den lille Toldkontrollør, de handlende, Skipperne, Haandværkerne, de fattige, Krøblingerne, Idioterne, den „gale" Sidse — alle forekom de ham at høre med til et Farce-Optog. Men da han saa', hvor alvorligt søvndysset, med hvilken Følelse tillige af Ansvar og Egenværdighed de bevægede sig i deres Rolle — uden at han samtidig mærkede et Digtersmil, en dramatisk Hensigt bag ved — saa gruede han.

Der gives altsaa et værre end Døden; — der gives et Ophør, en Tilintetgørelse, som *lever*.

Han kunde intet ytre til dem; thi de forstod ham ikke. Deres Sprog var et andet end hans — og dog gjorde de Fordring paa at tale et fælles. Det var Synd — syntes han — at ironisere over dem; og naar han i sit stille Sind vilde beklage dem, saa mærkede han, hvor deres Selvsikkerhed irriterede ham. Forholdet var utvivlsomt det, at de paa samme Tid var bange for ham og saa' ham over Hovedet. De kunde intet faa ud af ham, saa reserveret han var; og de havde paa Fornemmelsen, at han kiggede dem „durk". — — —

Mødet med Kusinen havde straks forstemt ham. Hun vilde kaste sig om hans Hals ... og i samme Øjeblik stod de begge to stille, saa' paa hinanden og kunde ikke finde hinanden. Hvor Fattigdom og sørgelige Forhold dog vansirer og skæmmer!

Og saa *denne* Fattigdom, der til en Begyndelse har Dannelse, Ungdomsfinhed, Selvfølelse at dække sig med — og som Tomme for Tomme sænker Niveauet ... som endnu smiler, endnu i Snittet paa en plettet Kjole søger at maskere sig ... og dog er Masken faldet og Smilet en sørgelig Grimace!

Aa hvor det skar ham i Hjertet — og dobbelt, da han saa', hvorledes hans Bevægelse straks blev iagttaget og slog et Saar — *et* af de mange, som var tilføjet dette brave, energiske og kærlige Kvindehjerte.

„Du — finder mig — vist meget forandret?" spurgte hun med et trist Koketteri, idet hun saa' ned ad sig, skød de halvt-snuskede Børn til Side og pegede paa en Stol i den mer end halvt snuskede Stue.

Han nænnede ikke at lyve. Man bør altid nænne at lyve lidt overfor en stakkels Kvinde — tænkte han, men sagde: „Ja — jeg finder Dig unægtelig forandret. Kære, hvor gør det mig ondt for Dig!"

„Jamen — Du maa ikke sige noget haardt til ham. Lov mig det! Han er, med alt det, virkelig god imod mig — og Børnene hænger ved ham ... og — desuden — det nytter jo ikke noget. Det er engang, som det er!" sagde hun.

Der var ingen Taarer i disse Øjne — ikke længer. Saa meget mere følte han sig snæret om Hjertet ved dette Udtryk — Ediths eget! Han klappede Børnene paa Hovederne; en lille Pige, en Vildkat, entrede op ad ham; hun blev vist ud af Moderen; Barnet havde Moderens Ungdomsøjne — men nogle stygge Lader — maaske fra daarlig Omgang paa Gaden — maaske Arv fra Faderen, Hr. Alfred Ottosen, hvem Gerhard ikke saa' ... Han var just paa denne Tid ude i Byen — til et Møde — et Møde i Anledning af „Akkorden" — forklarede Kusinen med en pinlig Omhyggelighed i at vælge saadanne Udtryk, der kunde berolige Fætteren.

Gerhard tænkte ved sig selv: Han sidder paa Værtshus!

Saa gik de lige til Sagen, talte om Gælden, om Kavtionister, det besvegne Beløb ...... den af de „store" Købmænd, som var strengest mod Hr. Ottosen ...... om Mulighed for at begynde noget igen. Fru Ottosen fremhævede sin Mands Arbejdsevne og hans Sorgløshed — alle hans selskabelige Anlæg, for L'hombre, Pianofortespil, Dilettantkomedie — hvilken udmærket Taler han var — hvor virksom i det politiske Liv ... hvorledes han havde kæmpet imod de stedlige Venstremænd og holdt Foredrag imod Socialismen ... Dernæst talte de om at indløse nogle Møbler — om hvor vidt Gerhard vilde medvirke ved en privat Forestilling, som de tidligere L'hombrevenner blandt Honoratiores havde stillet i Udsigt ...... om Gerhard muligvis vilde skænke et Maleri til Bortlodning — om han havde mange Bestillinger — om hvordan hans Kone levede — om hun var saa smuk, som man sagde; osv. ......

Og som de talte, følte Gerhard Niveauet sænke sig Trin for Trin, en Kløft aabne sig med et sørgmodigt Svælg mellem ham og dette stakkels falmede Kvindemenneske dér! Hvor var hendes Ungdomsfrejdighed og hendes Pige-Undseelse? hendes altid hungrige Intelligens, der havde arbejdet saa kvikt om Kap med den grønne Student og Maler? At han med *hende* skulde tale om mislige Affærer — uden at hun rødmede! At „Venstremænd og Socialister" for hende var bleven til Ondet — som Helten Ottosen bekæmpede — medens hun ydmyg nævnede L'hombre-Honoratiores og Gerhards smukke Kone — sammenfattende dem under et, som man nævner og misunder Jordens mægtige! Hun, den revolutionære Kusine — hans Ungdomsleges ironi-ombæltede Valkyrie!

Ravnekrog, Næringssorg, Fattigdom, Forkuelse!

Han havde Taarer i sit Hjerte, da han afslog at tage til Takke dér til Middag. Han havde allerede bestilt Maden til sig paa Gæstgivergaarden — sagde han. Men til Aften skulde han komme — for at hilse paa hendes Mand.

Og da han gik, idet han med et Haandtryk besvarede hendes halvt

hysteriske Tak, kunde han have grædt ved hendes Øjekast: saa pinligt-bønligt — en Bøn om ikke at være haard imod Manden ... Manden, hvem hun skammede sig ved — og elskede!

Altsaa, den Følelse *kan* dog ikke dø! sagde han ved sig selv. Eller — er det Vanen, Nøden, der binder hende til ham — og saa en Rest af Stolthed overfor mig — mig, hvem hun sidst af alle vilde vise sit Indres virkelige Misère for? Hvem véd! —

Han spiste til Middag paa Gæstgivergaarden, hvor han lod Maden bringe op paa sit Værelse. For hver Bid, han tog, faldt han i Tanker ... af dem, man med Anstrengelse maa rive sig ud af; han *vilde* ikke fortryde, at han havde handlet, som han havde. Det var jo hans Ungdoms Gæld, han betalte ... at sige, som han skulde til at betale. Men hun — for hvem han havde forskrevet sig — hun skulde blot ane ...!

Og han spurgte sig selv: havde Du set hende *saaledes* — vilde Du da muligvis have besvaret hendes Brev og Telegram anderledes? —

Hvor havde han dog ikke i disse Aar bundet sig til det komfortable Liv — til en behagelig Nydelse af sin Frihed, den være sig nok saa parret med det kedsommelige! Han hørte en Tid til, som har indarbejdet sig i Forfinelse, fordringsfuld i Vaner, kræsen i Smag ... *det* erkendte han i dette elendige Gæstgiverhul, hvor Seng, Servante, et slidt Listetæppe, et „Tyrolerlandskab“, en skæv Hængereol med en Bibel, Knigges Omgang, nogle folkelige Almanaker og Topsøes Fra Amerika — i et ubestemt Tidsrum skulde være hans Fange-Bohave og aandelige Forfriskning.

Han havde læst i Topsøes Amerika — men ikke turdet blive ved. Han frygtede, at han skulde give efter for en Tilbøjelighed til at søge Frihed og Forglemmelse fjernt vesterpaa — uansét Forfatterens københavnske Reservationer.

Nu sad han her og tænkte paa Edith! hun som *blev* og holdt ud.

Da Eftermiddagen og Skumringen faldt paa, udholdt han ikke længer Ensomheden. Han gik neden under i Gæstestuen. Der var en Del Folk, som i Halvmørket forekom ham alle ens — Byens Honoratiores eller Handelsrejsende. Tobaksrøg var der og Snak; ikke altfor livlig Diskussion; man talte

„en om et Kirketaarn og en om en Mast“ —

og just som det bellmanske Vers faldt ham ind, rejste en noget un-

dersætsig Herre sig, gik tæt hen til ham, viste ham et bredt, plusset Ansigt med umotiveret ungdommelige Træk, omhyggeligt børstet Kindskæg, nedfaldende Flip og Staal-Pincenez — hviskende, idet han eksalteret trykkede hans Haand: „Jeg er Ottosen — Tak, kære Svoger! Tak!" ...

Og „Svogeren" trak Gerhard med sig hen til det runde Bord foran Sofaen, fik ham sat paa en Stol, begyndte en Præsentation af de tilstedeværende — afbrød saa, for at ringe paa Opvartningsjomfruen, forlangte Kaffe, Likør og Cigarer (som Gerhard senere fik paa Regning) holdende og ledende Traaden i en Samtale, hvori Gerhard kun med Enstavelsesord tog Del. Det syntes Hr. Ottosen om at gøre, at Hr. Gerhard stilledes i det gunstigste Lys — uden at han derfor anbragte en Skæppe over sit eget; han indflettede sit „Ikke sandt, kære Svoger? ved Spørgsmaal om Kunst, Hovedstadsliv og Politik — strøende med sin fede Haand et „Dér kan I se!" rundt omkring blandt Købmænd, Apoteker, Kontrollør, Agent og Dampmøller ... og pludseligt, da Gerhard rømmede sig under Hr. Ottosens „vi maa dog alle som én erklære Socialismen for en Udskejelse, en Kræftskade" ... pludseligt styrkede Socialismens Bekæmper sig med to smaa Likører — og efter et opmærksomt Blik paa Gerhards reservérte Ansigt, gled Udskejelsen blideligt over til at blive en Sygdom „hvorpaa en klog og kærlig Læge kan raade Bod" — medens Kræftskaden ganske bortamputértes.

Gerhard overhørte, hvad der videre drøftedes til Landets Beroligelse og Verdens Fred; saa snart han kunde, rejste han sig, bukkede for Herrerne og gik ud i Gangen, hvor han havde Hat og Paletot.

Ottosen fulgte med:

„De vil dog ikke forlade os allerede, kære Svoger?" spurgte han forceret frejdig.

„Jo, jeg vil!" svarede Gerhard kort.

„Jamen?" ...

„Jeg plejer at gaa min Aftentur!" sagde Gerhard.

„Saa følger jeg Dem! De gaar maaske hjem til Hanne?" ...

„Jeg gaar mig en Tur — og jeg gaar helst alene!" lød Svaret.

„Aa — Hr. Gerhard! Er De vred paa mig — er De meget, meget vred paa mig? Gud, jeg føler dybt, hvor uværdig jeg maa staa i Deres Øjne — og hvor ædelt De har handlet imod mig — imod os ... og hvis et helt Livs Taknemlighed — ja og et redeligt Arbejde i Afsavn og Ydmyghed kan tilbagebetale Dem, hvad *De* maaske ikke savner — men som for *os* er — aa!" ...

Hr. Ottosen vilde kaste sig til „Svogerens" Bryst.

Gerhard rystede ham af sig. De var for hule, altfor lavede, disse Udgydelser. Det gjorde Gerhard ondt for denne Fyr — og paa sam-

me Tid var Manden ham næsten modbydelig. Saa tørrede Hr. Ottosen et Par Likør-Taarer af sine Øjne og gik ind i Klubben igen. Gerhard drev op igennem Byen.

II

Han slentrede i det begyndende Tusmørke hen ad den lange, nøgterne Gade, hvor den ene Skorstenspibe ikke syntes at turde hæve sig over den anden. En nyopført Sparebank gjorde Undtagelsen — og saa Agentens, den store Brænderiejers Hus. *Han* turde være sig sin Magt bevidst — han, med sin gammeldags Fusel, hvori Byens Borgere og Omegnens Smaafolk havde opstrammet og sløvet sig gennem Generationer.

Da der langt borte, i Aftenens dæmrende Tysthed, viste sig en enkelt Fodgænger, drejede Gerhard kort om ad det smalle Brostræde ned til den øde Havneplads. Under ingen Omstændigheder vilde han i Snak med Mennesker. En afdød Mudderpram spærrede Havneløbet mellem de to Bolværker, en Dæksbaad og en ensom Jagt laa fortøjet ved Brohovedet. En firkantet, dværgagtig Mand stod og saa' paa en omvendt Trillebør, som for at udgranske, hvad dér vel kunde have været i; og drev langsomt af Sted, med Hænderne bag paa Ryggen, Hovedet sænket. Alt syntes sænket i passive Grublerier. — Prammen, Jagten, de nærmeste, gamle, krogede Bygninger, hvis altfor høje „kølsprængte" Tage tyngede paa udbolnede Mure med smaa astmatiske Vinduer i. Det var ikke Liv, dette — men et malet Billed — en Radering — en gammel Hollænder — en van der Neer. Mørkere blev disse Silhouetter, der ragede op mod Foraarshimlens mere og mere svindende Skær. Gerhard satte sig paa noget Tømmer, tog sin lille Pibe frem og gav sig til at ryge. Tungere blev han om Hjertet — indtil han følte, hvorledes Aftnens store, udelte Stemning skød sig ind i og løftede op paa hans Sind. Ud over Havnen saa' han, kendte denne korte, kraftige Arm af Fjorden — med den fremskydende Sandbanke — „Flakket" — bag hvilken Østersøen blaanede stille bort i den Nat, der tøvende højtideligt nærmede sig. Han havde staaet her om Formiddagen — i Forgaars, da han kom, og i Gaar, da han var lige ved at rejse igen — og fundet Landskabet saa fladt, interesseløst, uden Skønhed — uden Interesse for *ham*. Nu sad han her, og stirrede og tænkte — og sænkede sig mere og mere i Vemoden, den dybe, bløde Erkendelsens Vemod: at det jo var i denne lille Ravnekrog, han var født — her havde han, indtil sit ottende Aar, leget paa og ved dette Vand — ude under Sandban-

ken var han strandet med en Kammerat — histovre i den gamle Bygning, med det kølsprængte Tag over de smaa Vinduer, havde han faaet Straf af sin Moder — hende, han kunde huske som gennem et Slør af Solstøv, naar det var Dag, og af Mørkerædhed, naar det blev Aften — medens han forgæves søgte efter Faderens Træk. Hans Fader var blevet til Onklen; altfor tidligt var Drengens Barndom rykket op med Rode her og indplantet i Hovedstaden. Men nu, denne Aften, syntes han at se sin Moders Ansigt, indrammet af en Blondekappe med lila Baand, kigge ud gennem en af de smaa Ruder i den gamle Økonom-Bolig ... og hun aabnede Vinduet og kaldte ad ham, med en i sin Myndighed blidt klingende Stemme: Henrik dog! er Du nu faldet i Vandet igen? Kom ind — det er sent! ... Og hun havde saa kloge og bedrøvede Øjne.

Han bøjede sit Hoved, holdt Haanden for sine Øjne, lod Piben gaa ud.

Sæt at det var hans Moder — en halvbedaget gammel Kone, mild, god, overbærende — han her skulde have besøgt! Hvor kunde han ikke have talt med, betroet sig til hende! Aa, en Moder — en Moder!

Eller .... hvad véd vi derom? Vokser vi ikke først fra vore Klæder — saa fra vore Meninger — vore Venner .... hvorfor skulde vi ikke vokse fra vore Forældre? Det er bittert — maaske. Men er ikke Livet bittert? Vi fødes — kastes ud — vore kære dør — eller vi dør fra dem. Jo mindre vi fæster os ved noget, desto bedre. Livet er kun *én* Ting: Arbejde!

Og han skulde arbejde.

Han sad længe bøjet, svingende frem og tilbage med sin Pibe. Saa blødt og bevæget han var stemt, saa haarde forekom ham disse Ord: „han skulde arbejde". Der laa Arbejde bag alt — bag Mudderprammen, Jagten, det kølsprængte Tag paa det Hjem, hvor ogsaa hans Forældre havde tjent Livets Ophold ved deres beskedne Gerning. De havde røgtet deres Gerning — arbejdet for Eksistensen — og sat en Søn i Verden. Havde de gjort det i Kærlighed? Maaske; — han var kun den eneste. Hvem kunde for øvrigt trænge til Bunds heri .... i noget? Menneskene udleverer ikke deres sidste Hemmeligheder .... og det er maaske godt, at de ikke gør det. Men derved bliver nemt al Kunst, som skabende Gen-Fremstilling af de fineste, lønligste Motiver, saa hinkende og mat.

Han havde en Hemmelighed .... kunde han lægge *den* ind i sin Kunst, sit Arbejde? —

Han saa' op. Ude over Fjorden, stribet af i svage Nattebriser, hævede Maanen sig som en halvoverskaaren Fersken .... ubestemt rød

i Farven, som ogsaa *den* var en mat Kunst, der ikke vover det dristige Greb paa Paletten. Han saa' spørgende paa den — kendte ikke sin Hemmelighed deri — ikke Ediths Maane.

Kun et Par Aftner siden ... umuligt, at det *kun* var de faa Aftner ... og det skære, bølgende Sølvlys havde fyldt hendes Værelse og fyldt hans Sjæl med Billedet af hendes stolte Trøstesløshed, hendes Noblesse, hendes dulgte Ømhed, som var Maalet for *hans* Attraa.

Han rejste sig. Det svulmede i ham med en hed Trang til Hengivelse, med en endnu dybere Trang til Forstaaelse. Var hun her nu ... aa, var hun her! — paa denne øde Plads, med Fjord og Hav udenfor sig, med den dunkle Himmel, de fine, skære Nattetoner over sig, de mørke Silhouetter, der indrammede Maanen, som mere og mere guldblank svømmede op over den stille Vandflade. Det rislede, Vandet, med Guldregnglans dér hvor Brisen aandede — og med svage, lange, vippende Skiver, hvor den umærkelige Dønning legede. Hvilken Aften! hvilket Billed — hvilket Digt! Og saa denne overjordiske Længsel, som det menneskelige Hjerte er i Stand til at rumme — Side om Side med de Afgrunde af Sorg og Selvanklage, hvori intet Øje ser Bund. Gud dog! Gud — som har skabt Længslen efter Kærlighedslykke — men ikke har skabt *nogen* Kunst, der helt og rummende iklæder Længslen Form og Billed! Musikken evner det kanske .... men ikke Ordet, ikke Farven, Linjen ...!

Hvordan skulde han vinde hende? Han havde talt stærke Ord nok derom .... og talt ærligt. Han havde — syntes han — kastet Fanen ind i Karréen; men hvordan hugge sig igennem og gribe den? Et var ham klart: kom han tilbage, uden i det mindste af yderste Flid at have gjort Forsøget, Forsøget med baade Mennesket og Kunsten i sig selv — saa var hun den stolte, afvisende Edith, hun — Pariaen — som var utilgængeligere end nogen anden, han havde kendt blandt de „højere“ Kaster.

Og som han tænkte dette, begyndte den gamle, velbekendte Stemme at tilhviske ham: Du er en Taabe, en idealistisk Nar .... hun vil jo netop gerne tilhøre Dig — men Du har selv stemt Fordringerne for højt — for jer begge — og i sin Ensomhed smiler hun deraf — eller ærgrer sig! Vend tilbage, kast Dig for hendes Fod, gør Fest for hende, brug din Veltalenhed, bestorm hende med Forsikringer .... og hun vil i dine Arme hviske til Dig, at hun hverken venter sig det store Menneske eller den store Kunstner af Dig, men simpelt hen elsker Dig, fordi hun ikke kan lade være .... saa lidt som de andre, Du har kendt, har kunnet lade være!

Gerhard trak Vejret dybt, besværligt, lukkede Øjnene, og syntes at Nattens store „Radering“ — Digtet, som nyligt havde aabnet ham sin Favn af Forstaaelse og Kærlighed — var blevet et sammen-

løbet Virvar af brogede Sansefornemmelser .... hvorover han skammede sig.

Han slog sig pludselig med Knytnæve for Panden. Slaget var stærkt nok — han ligesom vaagnede — saa' ud for sig: Dér laa Naturen omkring ham i stille, lidende Ro — den rislende Guldregnglans over det dunkle Vand, der ikke hidser til Begær men leder til Selvfordybelse, til den Tankens Andagt, som maaske er evigere end Religionerne. Og i den flækkede Gylden-Ferskens underlige vemodige Smil syntes han at se sin Moders kloge, bedrøvede Øjne — og han hørte hende sige:

Henrik — Henrik, min Dreng — det er sent — kom hjem!

Ja .... mumlede han ... sent — men ikke for sildigt, at komme til sig selv — komme hjem!

Saa lyttede han, studsende. Ovre fra den mellemste af de gamle Bygninger — dér hvor et Lysskær trængte ud fra de smaa Vinduer — hørtes Toner, Instrumenter, Sang .... Han var kommen i den Grad paa det Rene med, at den lille By var Provinsmisèrens „døde" By — hvor han selv skulde begrave sig og arbejde — og nu levede man, spillede og sang — tilmed en Bellman — histovre i hans gamle Barndomshjem!

Han gik tilbage fra Havnehovedet, forbi nogle Tømmerstabler, trykkede sig tæt op ad Bygningens Mur og nærmede sig Vinduet, hvor det varme Lysskær indefra brødes i de smaa Ruder med Maanens kølige Glans udenfor.

Vinduet var sat paa Klem med en lille Krog. En uøvet, ikke ubehagelig, ret kraftig Mandsrøst hørtes til Akkompagnement af Violin, Guitar og en Fløjte. Det var en af de gamle Fredmans Sånger, som maatte holde for; og med ét Slag rykkedes Gerhard ind i en Række af hine ubestemte Ungdomsindtryk — med deres halvforsorne og halvbarnagtige Melankoli, deres reelle Kæreste-, Penge- og Tømmermændssorger — *den* bellmanske Melankoli, som er naiv og harmløs, maalt med Heine og med Musset.

Bröderna fara väl vilse ibland
om glasen, men intet om krogen.
Alla de hitta til drufvornas land —
drick, bröder, drick litet grand!
Hör, hur de stulta och skrapa i sand,
famla på dörrar och bulta med knogen,
ragla och tumla, med stopet i hand,
och blöda om tunga och tand.

En Stemme afbrød højt — hæst lidenskabeligt: Nu kommer jeg!

Og i Mol fortsattes Strofens gribende Slutning:

> Fader Mowitz! slå i, slå i!
> Min flicka har glömt mig, jag dör trogen;
> Natt och dag jemt i fylleri
> skall all min sorg gå forbi.

Gerhard kunde ikke tage fejl ..... det var Ulf, som havde sunget det sidste.

III

Paa Bygningen vendte ingen Dør ud imod Havnen. Gerhard gik bag om — kom ind i en Gaard med højt Plankeværk — bildte sig ind, at han skulde kende dette foroverhængende Grænseskel, der maatte have skilt hans Barndoms snevrere Verden fra den store Verden udenfor — fandt frem til en lav Dør — ind i en mørk, murstenbelagt Gang — hørte atter Stemmerne — fandt endnu en Dør — bankede paa .... Stemmer og Instrumenter tav — derpaa lød Ulfs: „Kom ind, f. F—!"

Gerhard stod i den aabne Dør. Stuen var lav, nogenlunde rummelig, megen Tobaksrøg, et Bord i Midten, ved Bordet sad to Mænd, Ulf stod oprejst øsende af en rygende Bolle med en Kop, hvis Indhold han skænkede i Glas af forskellig Størrelse — det største nærmest hans egen Plads. Bag hans høje, stærkt fremduvende Skikkelse saa' man ind i et mindre Værelse, hvor en ældre Kone sad ved et Bord med en lille Petroleumslampe i den ene Haand og syntes med den anden Haands Pegefinger — som et læsende Barn gør — at finde sig Vej, langsomt, prøvende, ned ad den store Side.

Ulf, som saa' ned i Bollen og ikke hen til Døren, sagde spørgende:

„Er det Gendarmen? Er det Dem, Kristensen? Maa vi ikke synge med Vinduet paa Klem? Skal vi maaske *helt* kvæles? Skal vi helt blive en Politi- og Embedsstat — hvad, Kristensen! De er jo selv en skikkelig Fyr — og hvis *De* regerede .... men det gør De nu bare ikke. Kom og tag Dem et Glas Punsch — og laan mig Deres Sabel til at stange min Visdomstand med! Det er den eneste, der ikke er ormstukken endnu — den taaler Berøring af koldt Staal! — men det forstaar sig, den Tand faar man ogsaa først, naar man er bleven saa gammel, at man er ophørt med den slemme Vane at kysse Pigerne — som skrevet staar i den berømte Davids Salme:

Hønsefødder og Gulerødder
og Halsen af en Svane ....

S, v, a — Sva siger Svanehals! hende med Svanehalsen —

Min flicka har glömt mig, jag dör trogen;
Natt och dag jemt i fylleri
skall all min Sorg gå forbi!

Skaal! Kristensen; og Sk ...."

Han afbrød, stirrede mod Døren .... i næste Øjeblik holdt de to Venner hinanden omslynget. Gerhard raabte: „Ulf! kære gamle uforandrede Ulf!" Men Brynjulfsen kyssede Gerhard paa Kinderne, paa Panden, i Haaret ... medens store Taarer løb ned ad hans egne blege, magre Kinder — og han sank sammen, overvældet af Bevægelse, idet han skamfuld søgte at dække for sine Øjne.

Gerhard rev hans Hænder bort, løftede ham op og ind til sit Bryst, ikke selv Herre over sine Følelser; knugede ham til sig og mærkede, hvorledes Vennens Skikkelse var bleven mager, svajende som et Rør; holdt han frem for sig, som havde han været en Kvinde — besvarende hans Kys — skammende sig for sig selv og for de andre i Værelset — var paa Nippet til at briste i Hulken — betvang sig, tog fast om den tilbudte Kop, stødte den overgiven mod Ulfs Glas og styrtede den varme, søde, stærke Drik i sig, sigende under en Latter, som Ulf istemmede:

„Gendarm Kristensen melder sig til Tjeneste i den gamle Kaserne!"

„I „Invalidehotellet" !" raabte Ulf, skrævende ud med de lange Ben og spildende Punschen i en Bue tværs over Bordet ... „Maa jeg saa forestille Dem Invaliderne: først og fremmest mig selv — Ære den, Ære bør! Dernæst den defekte Kæmpe, min Vært Hr. Matthias Ravn — ogsaa kaldet Matthias Corvinus — efter den store ungarske Konge og Slagsbroder — men ellers gemenligen benævnet Mikkel Ravn efter vor egen berømmelige Michael Corvinus, den store Sang- og Musikmester, der skal være død som Præst i Slagelse 1663 efter at have begaaet et Uhyre af en latinsk Lærebog om Kunsten at gøre Vers og at synge dem paa Dansk — hvilken Lærebog har været mig selv til uendelig Gavn og Glæde. Puh! jeg maa trække Vejret. Samme Matthias Ravn er i øvrigt Fader til — naa nej, det kan vente .... han er alt muligt og i alle Egenskaber „forhenværende" — forhenværende Dragon, Skibstømmermand, Værtshusholder, Materialforvalter, noget af en Smed, Murer og Maler, Stadsmusikant, Tusindkunstner, stærk Mand, godmodig Mand, hidsig Mand,

svag Mand — lemlæstet i adskillige Felttøg med sin egen overstrømmende Daadstrang — et udmærket Humør — ikke pensioneret endnu af Staten — men paa Vartpenge under sin blidere Halvdels lige saa stilfærdige som myndige Opsigt ... hun sidder dér inde og studerer i „Visdommens Bog“, hvilken Bog hun har lært uden ad, da hun ikke kan se med sit synlige Øje men hører til dem, som kan læse i Sjælene .... Verstanden? Godt! og hvis De ikke har forstaaet, saa gør det heller ikke noget — kommt doch alles später! som jeg plejede at sige, da jeg var noget yngre — — — ikke sandt, Gerhard? Nu kan jeg — med Deres og Heines Tilladelse — nærmest kalde mig „unjung und nicht ganz gesund.“ “

Ulf holdt inde; han hostede, tog sig lidt til Siden, lo — men med en Grimace, som gjorde Gerhard ondt — øste et Glas op, nikkede til de to Mænd, som syntes vant til hans Løjerligheder og hvoraf den ene, Hr. Ravn, tørte sig med en stor, bred Venstrehaand om sit Frederik den syvende Skæg og nikkede velvilligt til Gerhard.

Ulf drak Glasset ud i ét Drag, klippede med Øjnene og sagde, pegende over Bordet mod den anden af de to Mænd i Stuen:

„Se paa ham dér, Gerhard! — men pas godt paa ham — at han ikke straks gør det af med Dem ... det er min „Kaliban“, som meget nødtvungent føjer sig efter mig — en dannet og velopdragen Kaliban for Resten, der synger med en daarende Røst og ligervis som Hr. Ravn trakterer forskellige Instrumenter — Glastrompeten ikke undtaget. Hvis jeg ikke frygtede for at optænde en ikke ganske ufarlig Vrede hos ham, skulde jeg paa Stedet give et Omrids af hans stormbevægede Liv og ikke ganske udadlelige Levned ... naa, vi er alle Toldere for Vorherre, og Byen her, som har udstødt ham, slaar os to i Hartkorn sammen, og det er maaske *det*, der i Virkeligheden knytter denne Ur-Indvaaner Arthur Svanning Kaliban til den indvandrede Ulf Brynjulfsen Prospero — hvorom læses kan i Shakespeares vidunderlige Skuespil „Stormen“ — som jeg en Gang, det være sagt med nogen Overvindelse — forgæves anmodede min ærede Papa om at lade mig bearbejde og sætte i Scene til Fordel for en noget reduceret dansk Digter af den realistisk-romantiske Skole ... Abracadabra! ingen Vidtløftigheder ... Skaal, Arthur Svanning! Skaal, Onkel Matthias! Skaal, gode Madam Ravn — kære, gode Tante Eva derinde! ... dette er min fra Maanen nedfaldne Ven og Stalbroder, den berømte Maler og Literat Henrik Gerhard ... vi hilser ham i vor fattige men dydige Midte!“

Ulf hostede atter. Madam Ravn drejede Hovedet efter Lyden af hans Stemme — Gerhard gik derind og rakte hende Haanden, som hun lidt usikker greb, idet hun jævnt og ligefrem bad ham være velkommen — ret som om hun længe havde kendt ham og ventet hans

Besøg. Hendes Pande var glat, gul, uden Rynker; under Kappens Strimmel sad Haaret glat; Øjnene saa' i Vejret uden Glans, og det gav Ansigtet noget dødt, maskeagtigt, men Munden havde fine Linjers Spil — en intelligent, „tapper" Mund, af en Støbning og Modellering, som man kan finde den hos adelige Slægter og hos Kvinder ud af Folket — hyppigere og mere energisk bevaret end hos vor snart sagt jævnt udglattede Embeds- og højere Borgerstand. Gerhard dvælede ved denne Mund, og søgte *noget* i Ansigtets Udtryk og Form — som han dog ikke ret syntes at kunne faa frem ... og saa' lidt skuffet ned i den store, opslaaede Protokol — et underligt Værk — med storstilet Avisudklip, fastklæbede Korrekturark, Linjer skrevne af Ulfs og af en anden Haand, korte Sentenser, vægtige Bibelsteder, Vers, Husraad, hist og her Illustration, en Karrikatur, et stiliseret Kvindehoved og Hovedet af en Jagthund ...

„Det er bestemt Brynjulfsen, som her har været paa Spil?" sagde Gerhard smilende.

Og Madam Ravn svarede med et Smil, der var fint, skælmsk og dog alvorligt, et Smil af en egen overbærende Ro, der maatte have adskillige Oplevelser og Genvordigheder bag sig: „Det er Deres Ven, som har foræret mig denne Huspostille — som han kalder den; — for jeg kan slet ikke mere læse Bogtryk — men *her* kan jeg skimte mig frem og véd hvad der staar; — og somme Tider læser Brynjulfsen højt for mig og saa giver han mig mange Forklaringer — for det Menneske véd jo alting; — men jeg har nu for Resten mine Tanker derved og saa trækker jeg fra og lægger til — ellers vilde jeg blive ganske tummelumsk. Er De ogsaa saa godt lært som Deres Ven?" —

Gerhard vidste ikke ret, hvor han skulde fæste sine Øjne og hvad han skulde sige, smilede og vilde til at spørge hende; men Ulf raabte: „Aa, han stikker mig ganske ud, Tante Eva! Lad ham ikke besnære Dem — han er farlig for alle Kvinder, ogsaa for dem, der har passeret Linjen —

Selv tre Snese Aars Koketter
Han med Lyst paa Listen sætter ...

Er det ikke rigtigt, Gerhard?" —

Madam Ravn holdt Haanden over sine Bryn, smilede med dette underlige „folkelige" Smil, Mistro, Skælmeri ogErfaringsalvor blandet sammen: „Aa nej vel, er han saa slem? Ja de Mandfolk, de Mandfolk — at vi Kvindemennesker ikke ogsaa kan lære at holde os fra dem! Vi skulde aldrig være saa taabelige at ville have med dem at skaffe. Det siger jeg altid til Matthias: et enligt gammelt Fruentim-

mer kan dog retirere sig selv — om hun blot har en Seng, som hun kan krybe til og fra, og en lille Kogekakkelovn, hvor hun kan faa sin Smule Mad varmet. Men lad de Mandfolk have spillet og drukket og jubileret og lemlæstet hinanden — og lad saa et saadant Skrog blive ensom og hjælpeløs ... hvad nytter ham saa alle de Kræfter, han gjorde sig til af? de bare gør, at han bander sine Daarskaber — og han kan ikke gøre sin egen Seng i Stand, ikke sit Kammer rent, ikke holde Klæderne sammen om sig — ikke saa meget som koge sig en Kedel Vand til den eneste Trøster, som han stadig skal raabe paa: Punsch og Punsch! Fy! siger jeg — lad ham ligge, som han har redet; og lad ham tænke paa den, der delte Seng med ham og tog alle Genvordigheder paa sig og sled og stræbte og fik Børnene og Utak til derfor — lad ham det!"

„Ja lad ham det, den utaknemlige Hund!" raabte Ulf leende og hostende. „Hører De, Gerhard! selv i den „lave Vraa" gør det moderne Skisma sig gældende. Leve den ustandseligt fremskridende Emancipationsidé! Kønnenes store Borgerkrig er begyndt — Mand og Kvinde lever adskilt — og vil Verden formere sig, maa det ske ved Knopskydning som hos de primitive Organismer. Fy! hvad er Elskov? Det er noget med en Dobbeltseng ... væk med Dubléringen — leve Enbo-Systemet! Kierkegaard vil triumfere — Kvindebevægelsen vil sejre — Mændene vil blive de lavere Former, der drikker sig ihjel i Fortvivlelse. *Manden* med hans grovere Drifter vil naturligvis være den, der bukker under. Vi har hele vort despotiske Levned igennem afvekslende forherliget og fordømt Kvinden — i Skulptur, Maleri, Digte og Statskunst. Nu kan vi ha' det saa godt: Kvinden melder sig fra Kompaniskabet; og Manden kan putte sig ind i et tomt Romfad, kan han, og stoppe Spunshullet til og rulle sig selv ned i Tilintetgørelsens Afgrund. Tilbage bliver Kvinderne ... Gud bevares hvor de vil skænd's om Eneherredømmet og Arbejdets Deling!" —

IV

Gerhard stod en Stund paa Tærsklen mellem de to smaa Værelser og saa' sig spørgende omkring. Familien Ravn — altsaa! tænkte han. Det var „jævne" Folk her boede — og dog kunde man næsten paa Forhaand finde en Tone, en Stemning, der maatte forudsætte naturlig Dannelse og Takt. Ulf snakkede løs — som sædvanligt; men der var ingen let paaviselig Afstand mellem hans „geniale Vrøvl" og disse Menneskers Opfattelse og Tilegnelsesevne. Selv hans filosofi-

ske Brokker, hans fremmede Ord og Vendinger, hele hans Jargon syntes hverken at forbløffe eller genere. Om han nu end havde opholdt sig længe her og sandsynligvis givet Folkene „Nøglen“ til mange af sine Underligheder, saa maatte der endda godskrives den lille, tarvelige Lejligheds Beboere megen opvakt og fin Forstaaelse af Ulf — og ikke ringe Sympati for ham. Nu og da traf hans Øjekast Gerhard: Dér ser De ... syntes han at sige ... dette er Almuesfolk, som har faaet Lov at leve paa deres eget Bestik — og det er ikke saa misvisende endda!

Madam Ravn blev siddende ved sin Bog, indskød af og til en Bemærkning, stilfærdig og dog med en vis Vægt ... og det var ligegyldigt hvad der blev sagt eller svart, om Ordene faldt djærvt eller meget haartrukkent — hun blev ikke bragt ud af Ligevægt, havde netop intet „madammeagtigt“ ved sig, irriterede ikke ved nogen moraliserende Tone, men maalte Mændene sundt og ædrueligt Skæppen fuld, idet hun gjorde gældende, at baade Hr. Ravn og Hr. Svanning — og Ulf Brynjulfsen med — kunde takke sig selv for al den Molest og Fortræd, som netop deres „Svagheder“ havde bragt over dem ... hvortil hun for sin egen „Kæmpes“ Vedkommende føjede den Bemærkning, at naar han trods sine Gebrækkeligheder i sin Alderdom kunde holde Humøret oppe ved at synge og spille og drikke Punsch og „ikke gøre en Kat Fortræd“ — som han plejede at sige — saa havde det været bedre, om han virkelig aldrig havde gjort en Kat Fortræd, aldrig i sin Hidsighed havde taget Kampen op med en ulige Styrke — for saa kunde han nu sidde arbejdsfør og med sit gode Udkomme for sig og Børnene — og kunde endda gøre sig en glad Aften med Spil og Sang og et mindeligt Glas!

Hr. Ravn lo med en uanfægtet Samvittigheds Latter. Han rejste sig et Øjeblik meget besværligt fra Stolen, hvori han havde siddet tilbagelænet med Guitaren lagt over sit svære Bryst. Nakken, den brede Næserod og Hagen, med et graasprængt Frederik den syvende Skæg, tydede paa stor fysisk Styrke; — Ansigtets Udtryk var godmodigt, forstandigt-sorgløst; — kun naar han drog paa Brynene, kom der en Fold i Panden, og der var en brutal Energi i denne Fold, som i de mere varmblodige Dage nok kunde have givet Modstandere noget at betænke sig paa. Hans Ben var stift, hele den ene Side af hans Vikingelegem som lammet — Hofteskaalen sandsynligvis i sin Tid knust —og den højre Arm sad krum, kun Fingrene kunde bevæges. Han strøg sit Skæg gemytligt — en Kende utaalmodigt — lod sig atter falde tilbage i Stolen, kluklo og sagde:

„Det var Ret, Mutter! Vi Mandfolk er nogle slemme Drenge — men hvor mange artige Drengebørn tror Du der blir født? *Du* har nu kun bragt Pigebørn til Verden ... det kan være din Fejl og det

kan være min ... men det er rimeligt, at hvis Du havde haft en Søn, saa havde Du optugtet Knægten til at koge Thepottevand og strikke Strømper — og saa havde han hængt over Bøgerne og var bleven Toldmedhjælper med 800 Kroner om Aaret! Det var, hvad jeg tjente undertiden paa tre Maaneder — da jeg havde min Førlighed endnu. Og jeg véd meget godt, at jeg har været en glad Kammerat og aldrig er gaaet af Vejen for et Slag Kort — men jeg véd ogsaa, og det kan vor Logerendes Ven maaske ha' godt af at vide, at Mathias Ravn aldrig har ladet det sidde paa sig, at nogen sagde, han ikke spillede ærligt. Enhver har *sit* Syn paa de Dele — og jeg véd godt, at man i Klubben siger om den og den, at de Herrer ikke spiller ganske reelt, og det kommer der nu aldrig nogen Forbrydelse ud af ... men naar en Kammerat siger til mig: Du snyder, Matthias! saa siger jeg ingen Ting — men jeg ta'r Mester i Krebsen og sætter ham tværs igennem Vinduessprosser og det hele — og saa kan man jo bryde sit Hofteben ved den Lejlighed. For der skal være Orden og Redelighed i alt, Mutter! Og naar nogen vil stjæle Kul paa Oplagspladsen, og naar jeg er Formand og de oven i Købet vil ha' mig ind med i deres Fedteri — saa siger jeg dem det først i Mindelighed, og naar de saa kommer alle sammen imod mig og stikker med Knive, saa slaar jeg løs ... om jeg saa skal ligge et Aar paa Hospitalet med overskaaren Arm og med Benet brækket endnu en Gang. Og naar saa de store her i Byen holder sammen, og naar de giver mig min Afsked, fordi de siger, at jeg ikke kan styre mig, og naar de oven i Købet siger, at jeg holder med Socialisterne — hvad der jo for Resten maatte blive min egen Sag og hvad jeg ogsaa *nu* gør, skønt det hverken kan gavne dem eller mig — saa siger jeg til Dig Mutter: vi kan lige godt være bekendt hvad vi er — for vi har aldrig skyldt en Haandværker eller et Menneske her i Byen en Øre — ikke hverken i vor Velstands Dage, saa længe siden det er, eller nu da Pigebørnene sender os deres Skillinger ... naa, naa, Mutter! Du skal ikke vinke ad mig — for det er da en ærlig Sag, at vor lille Edith fortjener godt ved sin Komedie og kan undvære til sin Familie — og naar Hr. Brynjulfsen véd det og hans Ven maaske ogsaa ... Jamen, Mutter, hvorfor skal Du nu til at græde? Vand slukker ikke Sorgen, og Mælk ikke Tørsten. Vi skal ha' Bollen tømt — og en Bellman endnu, inden vi gaar til Køjs. Kom, Svanning, lad os kile paa!" —

Gerhard havde drejet sig imod Ulf og saa' spørgende, bestemt paa ham. Men Ulf virrede med Hovedet ad ham og raabte: „Kom, lille Kaliban! Puds Katten! puds Katten! Tante Eva har grædt nok med sine stakkels Øjne — hun skal ha' en Bellman — en lystig en! Værs'god, mine Herrer! Nr. 62 — Polonaise — trefjerdedels Takt — Drududeru-duderudu —

Mowitz valdthornet proberar,
och sin tuggbuss valkar i mund ..."

De tre Mænd kastede sig over Bollen, drak, greb Instrumenterne, spillede, sang — alle tre unisont — Ulf den hidsigste og mest larmende ... Fødderne trampede Takten i Gulvet, Lampen paa Bordet dirrede, og de to smaa Rum fyldtes drønende af Raabet.

Friskt Courage på Gröna Lund!

Ah! tænkte Gerhard med bankende Hjerte; her er altsaa *det* Punkt, som man i denne Familie vil uden om, vil dække over — og dog ikke kan glemme! Og *her* træffer jeg Ulf — i *hendes* Hjem!

Han saa' til Madam Ravn; hun havde bøjet sig ned over den store Bog, de spinkle, runkne Hænder skyggende for Øjnene. Hvor gammel kunde denne aldrende Kone da være, dengang hun blev Moder til Edith? spurgte Gerhard sig selv. Og han blev saa sælsom bevæget, da han tænkte Ediths Navn — og da han saa' hen til Moderen dér — og til Faderen derinde ... og pludselig forekom det ham, som om han maatte have vidst det, da han traadte herind og fandt Ulf! ... Edith maatte have røbet sig gennem „Stemningen" i dette Hjem — tarveligt, ejendommeligt, noget for sig — hvor ikke Uhygge, ikke Forsømmelighed fik Lov at stikke Hovedet frem ... og han følte sig skamfuld, pinligt berørt, da han op imod dette Hjem stillede sin Kusines.

Men hvem er da denne Svanning? spurgte han ved sig selv, for at komme bort fra sine Tanker.

Han saa' paa denne Mand dér, som strøg sin Gige dilettantmæssig upaaklageligt — med fødte Anlæg, ingen Pretentioner. Han havde indtil nu ikke mælet et Muk; havde straks betragtet den indtrædende med nogen Skyhed, ikke synderlig velvilligt — havde derpaa ligesom gemt sine Øjne, der kun af og til søgte Ulf — agtpaagivende og atter sløvt eller aandsfraværende ... og saa kunde der ved en og anden Ytring pludseligt tændes en Gnist i dette Blik ... og *nu* var denne Gnist fremme, og tilskyndet af Bellman og Ulfs Eksempel kilede Hr. Svanning løs paa sit Instrument med Bevægelser, der ikke altid traf Tonen ganske sikkert ... og han sang, medens Ulf med sit ene Øje stadig paa Vagt halvt syntes at passe paa ham og beherske ham, halvt at have ham til Bedste og lade ham skøtte sig selv.

Han sang, denne Hr. Svanning. Man skulde af hans kraftige, un-

dersætsige Skikkelse — hans med blaa Tatoveringer forsynede, faste, haarede Haand — slutte sig til et stort Stemmeomfang. Men det var Hr. Ravn, der havde den stærke, lidt brutale Basrøst, og det var Ulfs hæse, i Højden skingre Baryton, der skar igennem. Svannings Stemme gjorde sig — for Gerhards opmærksomme Øre — gældende netop ved en besynderlig sprød, sentimental Klang — og *det* var det paafaldende ved denne Mand, at hans egen Stemme, Musikken og Ulfs inciterende Væsen syntes som Magter fra en anden Verden at baandlægge Tilbøjeligheder og Instinkter, der kom og svandt med disse Glimt i de truende og atter melankolsk sløve Øjne.
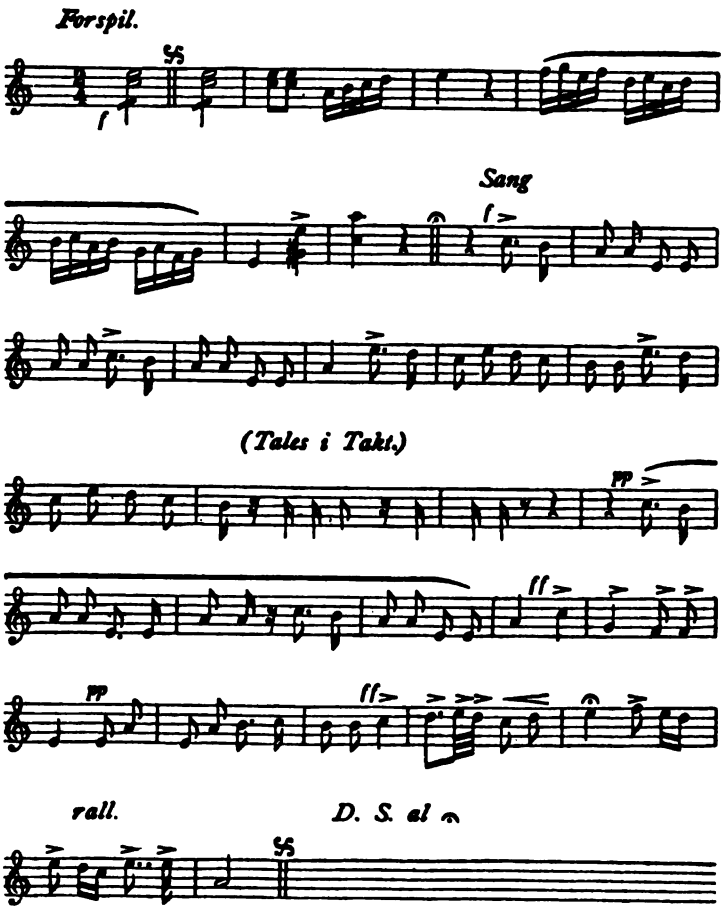
Der var noget frygteligt i disse Øjne, hvis Omgivelser nærmest var smukke — fine, hvælvede mørke Bryn og en lige, „engelsk" Næse, af et ret mandigt, lidt afsnuppet Snit ... men over Panden, langs det ene Bryn og tværs over den brune Kind løb Arret efter et forfærdeligt Saar — og denne Skramme *maatte* man se paa — og den gjorde Glimtet i Øjet end mere vildt, Ansigtsudtrykket afvekslende uhyggeligt og ulykkeligt.

Han var Sømand; det kunde man se. Han maatte have faaet en i hvert Fald omhyggeligere Opdragelse end den første, den bedste „Skipper" — det kunde man slutte sig til af hans Maade at være paa, hans Manerer, Foredraget i hans Sang. Han kunde være paa Alder med Ulf — maatte have tumlet sig meget — havde et langt mere muskuløst Legem end Ulf at holde sig oppe ved — var dog et Vrag — Invalid sammen med Ulf — her i Ulfs underlige „Invalidehotel".

„Nu har vi nok af Bellman!" raabte Brynjulfsen og kastede den Fløjte, som han under Sangen havde trakteret som Taktstok. „Man er da heller ikke forpligtet til bestandig at dyrke de samme Guder — hvad mener De, Gerhard? Kan De huske, da vi endnu havde Bourgogne! Nu maa vi nøjes med Punsch ... det er godt for mit Bryst — siger Tante Eva — og hun glemmer aldrig at tilføje „med Maade". Med Maade er nu ikke godt for noget — vel? Kaliban — you good for nothing! Da dit Hoved ikke var skrøbeligt, saa holdt Du heller ikke Maade .... nu er det s'gu bag efter, som Præsten sagde, da han skulde berede Røveren. Ja, Onkel Ravn ler — det er nu *hans* Talent. Men Død og Pine, Gerhard, kan vi ikke *drikke* Bourgogne, saa kan vi *synge* den. Dér har De Stemmen — Melodonten!"

Ulf skød et skrevet Nodeblad hen til Gerhard, tog Violinen fra Svanning og strøg denne Melodi, som Gerhard fulgte med Øjnene paa Bladet, Hjertet sælsomt bevæget af Minderne om Edith — om „Elysium".

Allegretto.

Ulf skottede til Gerhard og nynnede:

> Je suis pris par une femme,
> Cheveux blonds et teint de lait;
> Aussi fait elle à mon âme
> Autant de mal qu'il lui plaît:
> Valentin! …

Gerhard svarede i Takt: *„Monsieur!“*

Ulf fortsatte med hævet Stemme — tilbagetrængende sin Hoste, svingende Glasset:

Verse, verse, verse, verse,
Verse-nous du vin tout plein.
Ah! ah! Valentin!
Verse-nous du vin tout plein.

„Saa kommer vi til *min* Version!“ raabte Ulf heftig, trykkede Svanning Violinen i Hænderne, slog med Knoen paa Ravns Guitar, kastede Hovedet tilbage og halvt sang, halvt deklamerede til de to Med-Invaliders Akkompagnement:

BOURGOGNE

Ung i Kvinders Kridthus stod jeg
For min Sang og for mit Mod;
Men som Aarene forlod mig,
Livets Glæde mig forlod.
Satanas! ...

(mørk Stemme)
„Her er jeg!“ ...

— Skænk mig Vin i dybe Skaaler,
Drikke vil jeg, til jeg dør;
Haa, haa, Satanas,
Tag mig med, naar jeg blir ør!

Og vi drak Bourgognes Drue,
Hver en *cru* fra hvert et Sted,
Drak paa Død for mangen Frue
Ja og mangen Jomfru med.
Satanas! ...
„Her er jeg!“ ...

— Denne Vin i dybe Skaaler
Taaler jeg, indtil jeg dør;
Haa, haa, Satanas,
Det er Dig, som først blir ør!

Ømheds Nætter, Arbejds Dage,
Frejdigt Mod paa Livets Gang:
Alting vender nu tilbage
Med min Vin og med min Sang.
  Satanas! ...
                    „Her er jeg!“ ...

— Denne Vin i dybe Skaaler
Den gør ung, men ikke ør;
  Haa, haa, Satanas,
Du kan vente, til jeg dør!

Men belært af mangen Frues
Ja og Frøkens Ledebaand
Overgiver jeg min Drues
Pasning i en trofast Haand.
  Elskede! ...

(lys Stemme)
                    „Her er jeg!“ ...

— Skænk mig Vin, som jeg den taaler,
Saa jeg ej blir vild og ør;
  Vin, Vin, Elskede,
Draabevis indtil jeg dør;
            Elskede!
Draabevis indtil jeg dør.

Da Sangen var endt, sank Ulf tilbage. Han syntes næppe at have Kræfter til at fatte om sit Glas og føre det til Munden. Hans Bryst arbejdede; paa hans blege, smalle Pande stod Sved i Perler ... med et mat Smil trykkede han Gerhards tavst fremrakte Haand. De saa' hinanden dybt ind i Øjnene — og i begge Mænds Øjne stod blank Væde. Først nu erkendte Gerhard ret Forandringen, som var foregaaet med Vennen; en Forandring, som bar Uopretteligheden Mærke; og Gerhards Haand sitrede uvilkaarligt.

„Nej Sludder!“ raabte saa Ulf og rejste sig med et Ryk — og en smertelig-overgiven Grimace ... „De mener, at det er min Svanesang — jo, det mener De! Men om saa var ... det *maa* dog en Gang ende — og man skal bare ikke bilde sig ind, at man er „udødelig“ — som den gamle Fritz sagde til sine Grenaderer. Aa, hvor det er dumt at hale dette Liv ud i en tyndere og tyndere Rebslagertraad — som de fleste bestræber sig for. At knække over — at ligge dér —

at være stille! det er hele Hemligheden. Og paa den Hemlighed kan man selv hjælpe saadan ...!"

Han greb Bollen med begge Hænder, satte den for Munden og sugede til. Kæmpen Ravn gav med en høj Latter sit Bifald til Kende; Hr. Svanning saa' ud som om han vilde kaste sig over Ulf og fravriste ham de fristende Rester af den Blandingsdrik, hvortil den lille Kreds øjensynligt ikke første Gang tog sin Tilflugt for at bedøve sig — for at glemme — eller blot simpelt hen for at følge et Instinkt ... men den gamle, klinkede Terrin, klæbrig af de mange Opløsninger, gled ud af Ulfs Hænder, faldt paa Gulvet og knustes under et Brag..

Madam Ravn stod dér midt i Stuen. Uden Ophidselse, stille bydende, famlede hun ud mod Ulfs sitrende Haand, tog den og sagde: „Nu gaar De ovenpaa, Hr. Brynjulfsen. Deres Ven skal da ikke se Dem *saadan!"* — Og paa samme stille, inappellable Maade betydede hun sin Ægtefælle og Hr. Svanning, at det var Sengetid.

Ulf lo — lidt genért — purrede sig op i Haaret, klappede Madam Ravn blidt paa Skuldren og sagde henvendt til Gerhard: „Tante Eva har Ret; — vi har alle Ret — de, som nyder, og de, som forbyder; — men den, som siger nej, er den stærkeste. Desuden" ... han pegede paa Terrinens Skaar .... „jam finis est. Kom, Gerhard; min Hybel er ovenpaa!" —

De to Venner stavrede i Mørke op ad en knagende Loftstrappe. Ulf rev Tændstikker af, aabnede en Dør; de traadte ind i et tarveligt Kammer — gammel Tobakslugt — et Vindu vendte ud imod Havnen — Maanen var gaaet bort derude — Ulf tændte et halvt nedbrændt Lys, pegede paa en brøstfældig Sofa med Hestehaarsbetræk — kastede sig selv paa en opredt Seng — gravede Ansigtet ned i Panden og hulkede: „Jam finis est!"

Gerhard satte sig paa Sofaen, foroverbøjet, seende paa Vennen, vidende hverken ud eller ind. Han syntes, at Verden nærmest var forrykt. Og dette var hans gamle Barndomshjem! ... og udenfor var Natten saa stille.

V

„Aa jeg er fortvivlet — fortvivlet!" raabte Ulf, idet han med et Ryk rejste sig halvt over Ende. Han sad saaledes, med lukkede Øjne, Hovedet fremstrakt, idet han ligesom gennem de lukkede Øjne stirrede paa en bestemt Person. Gerhard maatte gøre Vold paa sig for at overvinde en Følelse af Uhygge. I Lysets døsige Skær saa' han paa dette Ansigt dér, gult, falmet — med Spor af Ungdomsskønhed

og med Afskygninger af tærende Sorger, Trang, Mærker af hyppige Drikkelag, en vild, barok Intelligens og en løjerlig, blød, indsmigrende Ynde som hos et Barn, der jamrer over at have stødt sig og synes, at hele Verden maa dele dets Nød. Gerhard saa' paa dette Ansigt og mumlede: „Han gør mig ganske forrykt — og saa ligner han tre Personer, som jeg i den sidste Time har filtret ind i hinanden: min Svigerfa'r — Madam Ravn — og Edith!"

Han rejste sig, gik over til Ulf, slog ham paa Skuldren, ruskede ham, lagde sluttelig Armen om hans Hals ... „Ulf! kære, kære Ven!" sagde han. „Kom dog til Dem selv — jeg har saa længe søgt Dem — betro Dem til mig — hvad kan jeg gøre for Dem?" —

„*De?*" Ulf saa' i Vejret, spilede Øjnene op, trak paa Skuldrene — tvang Gerhard ned paa en Stol udenfor Sengen og sagde: „Jo — De kan gøre *det*, at De vil høre lidt paa mig. Lad mig brøle, tude, skabe mig for Dem. Hvorfor generer vi Nordboer os altid for hinanden? Hvorfor vil vi spille Jernmennesker og „Helte" ? Grækerne — hvad? — Odysseus! se hvor han hyler op og græder og beklager sig — og han var s'gu dog ingen Vantrivning. Aa, Gerhard, Gerhard ... og hvad kan det saa nytte alt sammen, hvad kan det nytte?"

Ulf bøjede Hovedet; lidt efter fortsatte han: „De véd, jeg skrev til Dem. Jeg krydsede flere Gange Deres Vej i Udlandet — jeg har været Dem nærmere, end De selv tror; ogsaa herhjemme har jeg været paa Nippet til at søge Dem ...... jeg skyldte Dem Tak for Deres Hjælp; men man *takker* nu engang ikke ved at sige nogle Ord — De *føler*, at jeg var Dem taknemlig .... og for Resten, naa ja, Gud være med Dem — og Fanden i Vold med Dem! Vi er kvit."

Gerhard vilde afbryde, men Ulf virrede hastigt med Hovedet og vedblev: „Jeg hader og afskyer Dem og alle Mennesker; maaske fordi jeg elsker saa usigeligt, saa lidenskabeligt alt det, som bor bag Menneskene og glimtvis aabenbarer sig i et Blik, et Ord, en Situation. Vi forpester og forgifter og umuliggør hinanden dette Liv — Livet det herlige! — Ja vi *tænker* os, at Livet kunde blive, kan have været, maaske vil blive herligt en Gang, naar vi atter lever i Miles Afstand fra hinanden — i et Telt, med et Filttæppe, en Bøsse, en Hund, en Kvinde .... en Hund, vi ikke prygler, en Kvinde, som vi ikke ødelægger ved Smiger, som vi ikke bedrager — og som ikke bedrager os.

Leve den store sociale Revolution, Gerhard! hører De!" raabte Ulf pludseligt. „Leve, leve, leve den forfærdelige Operation — hvorefter vi igen kan blive et sundt Legeme, som kan snakke med om den „sunde Aand".

Til H— med Reformer! Skidt være med alle vore Lappeskræddere! Kan de fordele Jorden imellem os, saa at vi ikke skal fryse og

sulte og drikke og forbande hverandre? — Kan de undertrykke det krigsvidenskabelige Barbari, som har gjort *vort* Aarhundred til en af de hæsligste Karrikaturer i Historiebogen? Leve den store Folkevandring om igen — den blodige Folkevandring, som har den u-blodige Fremtid i sit Skød! Vi *vil* ikke være disse Millioner af arme, forknytte, fornedrede Djævler, der blot yngler for at gøde Valpladser. Vi vil være Mennesker og ikke Kaster — vi vil have Liv, Frihed, Kunst. Og skal det „nye System" betales med den højeste Pris — saa lad os betale. Barrikader! Barrikader! Aa, mit Bryst ....!"

Ulf sank tilbage, vred sig, hostede. Saa snappede han — inden Gerhard kunde forhindre det — en Flaske under Sengen og drak begærligt. Han blev atter rolig, slog Proppen til i Flasken, vendte sig smilende imod Gerhard og sagde: „Deres Eksellence tilgiver! Solatium in tenebris — skjult for Tante Eva — min Trøst i Skyggen. „O, I Skygger!" " ...

„Ulf!" sagde Gerhard smerteligt. „Er det saadan vi skulde mødes?" —

„Ja saadan" — vrængede Ulf, men med et Smil i Grimacen; „saadan og ikke anderledes — med Deres Velbaarenheds Tilladelse! For nu — i de senere Aar — har jeg gjort den store Opdagelse, den literær- og kulturhistoriske: jeg véd, *hvorfor* at Burns og Musset, Byron og Evald — de fineste og bedste og dybeste Aander — og alle de mange, mange andre, Carl Bagger og vore Nordmænd og vore Svenskere og vi Danske — jeg véd, sammen med vor store Jeppe paa Bjerget, hvorfor „hele Verden" drikker.

Vi drikker alle sammen simpelt hen af den Grund, at vi ellers kvæles af Raseri og Fortvivlelse! Kun Jøderne drikker ikke — endnu ikke; men det har ingen Fare: de vil ogsaa komme dertil, naar de ret er bleven gennemsyret af vort Aarhundredes „Aand". Og om dette vil deres egen store Profet Heine kunne belære dem. Og saa — naar ogsaa Jøderne er begyndt at opgive Ævret — saa kommer den store Folkeomvæltning. Og saa ender Fortvivlelsen — og dermed Vinforfalskningen; medens den rene Drues Æra begynder!

Gerhard!" ... bad Ulf efter et Ophold, hvorunder han atter havde lukket Øjnene .... „Gerhard! ræk mig Deres Haand. Tak! Og vær ikke vred paa mig, fordi jeg sagde at jeg hadede Dem. Det er ligesom om det var et Aarhundred siden vi første Gang mødtes. Hvor jeg holdt af Dem dengang! Jeg tror, at jeg endnu har megen Godhed for Dem .... De er allenfals den eneste, jeg med Glæde ser i denne min Dekandencens Hule — og dog — jeg er ærlig — der er noget ved Dem, som ...... Jeg tror, jeg ringeagter Dem, misunder Dem og frygter Dem under et. Maaske ligger det i den uhyre Daarskab, jeg begik, at sende Dem mine Udgydelser til Paris. Det ene Mand-

folk aabne sig for det andet! C'est tomber dans le ridicule. Nu véd De det.

Mand og Mand kan „operere" sammen, arbejde sammen, sprænge Miner sammen, gaa paa Parti. Mand og Kvinde taler fortroligt sammen, oplever sammen — uden at de derfor just behøver at leve sammen. Det er et af Tegnene for mig paa vor Kulturperiodes Forfald, at vore unge Mænd snakker saa haanligt om Fortrolighed overfor en Kvinde; de „bruger" Kvinden, men gemmer deres Fortrolighed til Mændene. Oho! de vil blive grusomt skuffet .... tror De ikke *det!*"

„Ulf," bad Gerhard stilfærdig — „opriv Dem dog ikke saadan! Betro mig Deres Sorger. Sig kun — ja sig kun til mig: jeg elsker hende!" ....

Ulf gemte sine Øjne. Han sad oprejst i Sengen, ludende frem over, talende ned imod Gulvet. „Ja ja!" mumlede han. „Jeg elsker hende!" ... og derpaa tilføjede han, stirrende stift paa Gerhard, som om han vilde udgranske ham: „Gør De Nar ad mig? De, som har „taget Deres Parti" i Livet! — Er det dog ikke latterligt, dette: en Mand gaar hen, lige i Slutningen af det nittende Aarhundred, hvor Tiden har overstaaet sine Børnesygdomme, og bliver forrykt, fordi han elsker en ung Kvinde, der staar i Forhold til en anden Mand, hvem hun rimeligvis ikke har det mindste at beklage sig over — tværtimod. Hun er hverken paafaldende smuk, eller glimrende, eller pikant eller forførende — hun har hverken hidset mig ved Kærtegn eller spillet Marionetkomedie med sine og mine „Følelser". Ulykken er bare *den:* jeg har betroet mit Hoved i hendes Hænder — og hun har beholdt det, uden at barbere mig mine Lokker af! Mit Hoved har hun beholdt — og mit Hjerte — og hun véd maaske næppe selv deraf. Jeg har ikke „ruineret" mig for hendes Skyld — eftersom jeg intet havde at ruinere. Aa nej, al den Roman-Sludder passer aldeles ikke. Der kan ikke saa meget som skrives en Novelle derpaa ... og dog er jeg perdu!" Ulf spyttede ... saa' paa Gerhard, som sad ubevægelig paa sin Stol, kun nikkende hen for sig med næsten umærkelige smaa, korte Nik.

Ulf nikkede paa sin Side sørgmodig. „Ediths Hovedbevægelse!" sagde han og tilføjede henkastet: „Ja, ja, men De kender hende nu ikke. De siger bare til mig: Idealist — uforbederlige Fantast og Fæ — hvorfor stiller De hende op paa en Piedestal og gør hende til noget andet og mere end hvad hun er — en ganske sød ung Dame, der maaske *dog* spiller Komedie — og som til sidst alligevel gaar hen og charmerer sig i en Tilbeder — tilhører ham — fortryder det — og glemmer Historien i et Ægteskabs Begravelse.

Men jeg vil svare Dem: Jeg „idealiserer" hende ikke — det er Knuden, det er Ulykken. Jeg har omgaaedes hende meget fortroligt

— og jeg har i det mindste gjort mig Umage for at holde al „Forelskelse“ ude. De har nu set Familien — ganske jævne Folk, „simple“ Folk, som det hedder — men jeg har intet simpelt fundet hos hende. *Vi* — af vort Lag — tror altid paa Dannelsen ved Skolen og den selskabelige Omgang som paa et Dogme. Men jeg vil sige Dem, Gerhard, aldrig har jeg overrasket hende i at sige en Dumhed eller tænke en Lavhed; — jeg har *én* Gang, af Skinsyge eller af tidligere daarlige Erfaringer, ladet mig henrive til at bruge en plump Ytring overfor hende — og jeg glemmer aldrig hendes Udtryk — jeg forstaar blot ikke, at hun ikke slog mig i Ansigtet — Lysten dertil var der! og „lammefrom“ er hun sandelig ikke!“

Gerhard saa' paa Ulf, deres Øjne mødtes. Ulf rystede blot paa Hovedet og sagde adspredt: „De kender hende ikke!“

„Videre!“ bad Gerhard med halv Stemme og tilføjede. „Hendes Familie — de to gamle hernede — de véd intet?“ ... Ulf rystede paa Hovedet som før.

„De to gamle“ ... fortsatte Gerhard ... „de tror, at hun er ved et Teater — og de lever delvis eller helt af hendes Gage!“

Ulf saa' hurtigt op: „Men hvoraf véd De?“ ...

„Aa jeg formoder!“ ...

„Snak!“ —

„Nuvel — jeg har tilfældigt haft en Samtale med Halvvig om Edith!“ —

„De — med Halv ... om Edith!“ raabte Ulf; og tyssende paa sig selv sænkede han Stemmen til en Hvisken: „Har De ogsaa talt med Edith?“ —

„Ja!“ —

„Om mig?“ spurgte Ulf skælvende.

„Ja — om Dem!“

Ulf lænede sig tilbage i Sengen, lagde Hænderne over Øjnene .... noget efter mumlede han: „hun har altsaa ikke glemt mig?“

„Hun vil aldrig glemme Dem!“ sagde Gerhard sagte.

Ulf syntes at høre disse Ord som langt borte fra ..... han lod Hænderne langsomt .glide ned fra Ansigtet, og hans Taarer gled, en for en, ned over de magre Kinder. Han bevægede sig ikke, men hans Læber dirrede — og det varede en Stund, inden Gerhard kunde forstaa, hvad han sagde.

— „Jeg skulde have taget hende, Gerhard! jeg skulde have *taget* hende. Det er det, Kvinden vil. Hun vil have noget at tilgive os — hun, som dog næsten altid begynder med at elske os af pur Medfølelse. Det næste Stadium er, at hun elsker Styrken i os — Brutaliteten, om man vil. Hun vil en Gang høre et: Du *skal!* — saa har hun siden efter mindre at bebrejde sig, synes hun. Du gode Gud! vi,

som begynder med at fremhæve hendes Renhed og Kyskhed og Noblesse .... det er jo det samme som at spærre hende Vejen og gøre os til af vor egen Moral. Hvad Djævlen er da det moralske? Det er noget, man „vedtager" — noget, hvorom Kønnene aldrig i Evighed bliver enige — noget, som kun Menneskene afgør to og to indbyrdes. Altid glemmer *vi* den uendelige Forskel mellem Kønnene — men se det glemmer aldrig Officeren, Slagteren, Forretningsmanden — de véd dette: *jeg* byder, *hun* lyder! Vi „filosoferer" derover, vi handler ikke; og medens vi selv bliver rørt over vor uendelige Hensyntagen — saa glider hun længere og længere fra os, ligefrem skræmmet bort fra det, som Kvinden allerhelst vil give — og *kun* har *helt* at give — sig selv.

Aa men, Gerhard, det begyndte jo allerede i mit Ægteskab — det, der endte saa brat — og ved min egen Skyld. Dér begyndte min Ulykke ...... Havde jeg holdt fast — selv da Genifebren greb mig — havde jeg sagt til hende: lad Febren rase — Du *skal* bære over — Du *skal* vente — Du *maa* ikke slippe .... jeg er tusind Gange bedre end alle dem, der laster mig; jeg er bedre end *Du selv,* Du, som baade er køn og stolt og ejendommelig ..... Du *vover ikke* at tage imod al min Forgudelse — for saa at lægge Dig paa de Laurbær, som *jeg* har baaret sammen til Dig, og erklære: han er umulig! Aa, Gerhard, Gerhard! det er for sent — jeg véd det .... men alligevel bliver det staaende som en Sandhed: en Mand burde aldrig gøre sig altfor ringe overfor en Kvinde .... saa taber han Retten, den, som ingen Verdens Lov kan give eller fratage ham, men som han ejer i sig selv og ved sig selv — *i* og *ved* Kvindens dybe Længsel efter at beskyttes, tilgive og beherskes! —

Men det er for sent, det er for sent!" tilføjede Ulf: „Strømme af Ord og Strømme af Taarer bringer aldrig det tabte og forspildte tilbage .... fra Tab til Tab gaar det — altid gribende efter „hende" og dog ikke vovende at fastholde — indtil man staar ved Edith — ved Ulykken .... eller *bag om* Edith ved Lykken — ved Døden! — — — — —

Jam finis est."

Ulf laa tilbanelænet, han rørte sig ikke, han talte ikke mere; kun Læberne bevægede sig — som under Paakaldelsen af et Navn.

Gerhard ventede; han var dybt bevæget .... han kunde jo ligesom fortsætte ud af den Lidenskab, som tærede paa denne Mand dér. Og dog turde han ikke tale til Vennen — det var at røve ham den sidste Illusion; — thi vi lever dog paa en sidste Illusion .... saa længe vi lever.

Hvorfor turde han saa ikke? Var da han, Gerhard, ganske klar paa Ediths Følelser? .... var hun i det hele taget i Stand til at fæste sine Følelser afgjort ved nogen? Der gives jo de Kvinder, som kun gaar uberørte — i dybere Forstand uberørte igennem Livet, fordi de ikke formaar — ikke har sig selv at give!

Og Stik paa Stik fo'r det gennem Gerhards Hjerte ved Ulfs Ord: tage — give — Brutalitet — beherske!

Det snurrede og susede i Gerhards Hoved. Var det uendeligt indviklede Spørgsmaal *saa* let løst: gøre en Kvinde til sin Ejendom ved at tage hende? Og hvad saa? — besidder man hende saa? Besad Gerhard Annette? .... besad Halvvig Edith? — Hvad er Besiddelse? Rusens Højdepunkt! Og derefter Reaktionen, Kritikken, de tusind smaa Opdagelser gensidigt, Fortrydelsen eller Sløvheden ..... og saa maaske: en ny Passion.

Altsaa: „den evige Skrue" — Livets fuldstændige Uberegnelighed — og paa Bunden det gabende mørke Intet.

Nej — saa heller Askesen — Munkens Liv i Cellen ..... eller Skeptikerens Slentren gennem Tilværelsen uden at anstifte noget synderligt ondt, og uden at gøre noget nævneværdigt godt — en Vegeteren, der ikke udelukker smaa agrèments — Rejser — gaa i Skoven — fiske — jage — arbejde for Opholdet og maaske en Livrente.

Gerhard holdt sit Hoved i Hænderne, støttende Albuerne mod Knæerne. Der var noget, der vilde le inden i ham ..... og atter var der en ond Tanke: Løj ikke denne Mand dér for ham? Dølger vi Mænd ikke Sandheden for hinanden — Kvindens Besiddelse? Vilde Gerhard ikke — om Edith havde skænket *ham* sin Gunst, om hun maaske blot for et Øjeblik, i Selvforglemmelse revet med af Stemningen havde været hans — vilde Gerhard da ikke have bevaret denne Hemmelighed, dækket over den med en Ordstrøm, skjult den, gemt den for enhver — og navnlig da for en Ven, som altid har Rivalens Mulighed i sig? Jo sandelig!

Det maatte være saaledes: Ulf løj for ham .... han angrede det skete for Ediths Skyld — han følte sig hendes Besiddelse uværdig — han var jo ingen Libertiner, men en oprevet Idealist — og det slog ud i Sentimentalitet, og han blandede sin første Kone ind i dette Forhold ..... dækkende med Edith over sin ulykkelige Ungdomskærlighed, sin Svaghed i Handling som i Ræsonnement ..... og han bedøvede sig — han drak — drak i Kompagni med Faderen dernede, dette Vrag af en Kæmpe, der hviler som en Byrde paa Datterens fine Skuldre og trykker hende ned i Pariaernes Kaste .....

Aa! stønnede Gerhard; og nu han, denne Svanning — „Kaliban" — som Ulf ogsaa drikker med, behersker og halvt beherskes af ...

det er naturligvis ham, Sømanden, Skipperen, den oprindelige Svigersøn — som ogsaa vilde „tage“ — og for hvis Brutalitet Edith flygtede! Hvilket Sammensurium! — en Daarekiste — en Verden for det forfaldne Geni Ulf .... ret en Verden for *ham!* Hun løj — Edith — for sig selv — for dem alle; en ulykkelig Kvinde, men en af dem, der tillige anstifter Ulykke — som de fleste Kvinder, der bærer „Dobbeltheden“ i sig. Skyggen var maaske dog den, som havde Ret; hun var „træsk“ ...... Psychen i hende, det fine og kvindelige, var bleven saaret af denne plumpe Bejler — og Forretningsmanden var kommen — Officeren var ogsaa kommen — og til sidst Geniet!

Hun havde tilhørt dem alle — hviskede Gerhard ved sig selv. Med Sorg, under Lidelse — af Forfængelighed og af Medlidenhed, og af den dunkle Trang til at vække Behag og yde Barmhjertighed .... deraf *hendes* Oprevethed, hun, en oprindelig stolt og undsélig Natur, der bliver kejtet, fordi den véd sig skyldig, og som lider, fordi den uden socialt Fodfæste higer mod Frihed og maa værge sig mod Beskyldningen for Letfærdighed.

Ja ja! stønnede Gerhard og knugede Hænderne for Øjnene. Saadan er det sandsynligvis — saadan maa det være; og jeg er bleven den sidste i Rækken — og jeg drikker *ikke!*

Han saa' hende i dette Øjeblik for sig, saaledes som hun havde bøjet sig over ham i hans Drøm eller Ikke-Drøm, hvid, slank, svaj, og havde lagt Fingerspidserne paa hans Bryst og spurgt ham: Sover De? .....

Han havde sovet — havde ikke omfavnet hende — hun var ikke bleven hans. Men nu syntes han, at hun havde tilhørt ham ...... og en Følelse af Lykke gennembævede ham. Det var, som havde han faaet Syndsforladelse for alle sine Tvivl og alle sine Daarskaber ......Han ejede denne Mandens urokkelige Styrkefølelse, som Besiddelsen af den elskede formaar at give — som er *over,* eller usammenlignelig med den Stolthedsfornemmelse, hvormed Opdageren ser Guanahani's Palmeskov svømme op af Oceanet ... og han kyssede de stolte, varme Læber og hviskede: „Min Edith! min lille stakkels Edith!“ —

Og saa var det Annettes hede Mund, fugtig af Champagnen ... og saa var det hin anden Kvinde ... de andre Kvinder; — og han fo'r sammen — lo — eller syntes at han lo — og sænkede sig ned i den Afgrund af stridende Lyst- og Straffefornemmelser, hvori endnu intet menneskeligt Lod har naaet Bund.

Han var hos Edith — hun tilhørte ham. — De vaagnede sammen. En skær gylden Stribe af Morgensol kyssede hendes Øre; hun skjulte sit Ansigt — gravede det ned i Puden. Han stod op ...... og nu var

det gennem en Skov de gik, langs en Sti mellem Stammerne; — — højt var der til Løvet, og usynligt kvidrede Fuglene, og det gav Genlyd saa at de to ikke kunde høre, hvad de sagde hinanden. Men af og til kom et Ord fra hende, som han ikke syntes om; og de maatte rykke nærmere for at kunne tale om Ting, som pinte ham; trivielle Ting — saadanne, som gør den lyse Skov mørk og graa — Livets Nødvendigheder og Byrder ... og han blev fortrædelig, hun tavs; han vranten, hun heftig ... de skændtes, og han brugte et Ord, som gjorde hende ulykkelig, og hun brugte et Ord, som gjorde ham bleg. ... De var langt fra hinanden; hun løb — løb smukt — han vilde raabe til hende:

Den hvide Hind, den hvide Hind
I Skoven —

men i det Sted raabte han: Løb Du kun til dine Tilbedere; — jeg viger Pladsen for Grosserere og Officerer og fordrukne Genier; — og hils derhjemme din plumpe Fa'r og din enfoldige Mo'r og din aandssløve Brudgom — Uhyret, som har ødelagt min Dejlighed for mig!

Han følte hele Plumpheden ved disse Ord ... men ak, nu var de sagt. Hun gav et Skrig fra sig, men vedblev at løbe uden at se tilbage. Pludseligt snublede hun, faldt, rullede om paa Siden, blev liggende. Han styrtede til, knælede ned. Hun laa livløs; af et lille Saar i Tindingen piblede Blodet ned over Øret, det lille, røde Øre, som han om Morgenen havde kysset med Elskerens Ild og Andagt ... og det blonde Haar filtredes af den klæbrige Vædske ... og han kyssede og kyssede, trykkede sin Mund over Saaret, men fik Munden fuld af Blod; — og af Blod kvaltes han, af Ruelse, Fortvivlelse — Dødens stivnende Fortvivlelse over at have tilintetgjort dette Liv, som han burde have skaanet, fredet, fremhjulpet ...... saa sammenstykket, saa selviskt, saa lidet brødefrit hans eget Liv havde været! — — —

„Min Gud!" raabte Gerhard og fo'r i Vejret ved Lysets Sprutten, Flakken — en stærk Opblussen og et dybt Mørke.

Han saa' sig aldeles forvirret omkring. Ulfs Kammer ... fyldt af Osen fra Lysets glødende Tande — af Romdunst og gammel Tobakslugt. Paa Sengen laa henstrakt noget langt, mørkt noget. Idet Gerhard stirrede derpaa, og medens Dagningen sivede ind gennem Vinduet, traadte den liggendes Ansigtstræk mere og mere frem — men paa en trolddomsagtig, uvirkelig Maade: den høje, smalle, klare Pande, de mat lukkede Øjne, de magre Kinder, det røde graasprængte Skæg — og det tynde, purrede, brusende Haar, der stod som en bleg Glorie om Lidelsen, Sorgen, Udskejelsen ... Sorgen,

Udskejelsen og Lidelsen, hvorover der gik et barnligt, kruset eller krøllet Smil, som om Spidsen af en fantastisk Drømmefugls Vinge havde kildret den sovende i Forbifarten.

Gerhards Øjne fæstede sig paa denne Mund — ved dette Smil; og uvilkaarligt udbrød han: „hvad det dog er for en Lighed!" Og han bøjede sig ned og kyssede Ulf paa Panden: Stakkels Ven!

„Edith!" hviskede Ulf i Søvne — og Smilet var lykkeligt, lyst.

Gerhard fo'r sammen, bredte Tæppet varsomt over Vennen — stod længe og saa' paa ham, Karrikaturen af Edith, medens den vaagnende Dag begyndte, først at forsølve, saa at forgylde den forkomne Poets Fattigdom. Og Gerhard nikkede:

Du lyver ikke — hun lyver ikke; — men jeg tror, at jeg helst aldrig vil se hende mere. Jeg vil arbejde for hende og for Dig. Jeg er den stærke!

Saa listede han sig ned ad Trappen. Gangdøren stod aaben. Da han var udenfor paa Havnepladsen, stod Solen op. Jeg er nok kommen til at tilhøre Natten! tænkte Gerhard. Byen sov; kun en Kat sad paa en græsgroet Stentrappe og gned sig med Poten over Øret.

VI

Gerhard fik travlt de følgende Dage. Han havde skrevet efter sine Sager, Pakkassen og Kofferter. De kom; og med dem et lille Brev fra Annette. Gerhard aabnede Brevet med nogen Overvindelse ... indeholdt det Bebrejdelser? eller bad hun om Tilgivelse? hvorfor skrev hun i det hele taget? Annette skrev ligefrem, ret elskværdigt; hun havde taget mod en Indbydelse fra den gamle Lehnsgrevinde — de vilde til et Bad sammen og tilbringe en Del af Sommeren i Udlandet. I Familien — skrev Annette — hed det sig, at Gerhard var taget paa en Studierejse, og ingen vilde da fortænke hende i, at hun ogsaa vilde ud at more sig. Imidlertid havde de jo Stunder til at tænke over deres Forhold. Hvorfor i Grunden gøre Skandale? — og hvorfor egenlig tage sig Verden saa sérieux? Det mente ogsaa den gamle Lehnsgrevinde ... og hermed Farvel, min Ven, og overanstreng Dig ikke, og lad os mod Sommerens Slutning mødes som to fornuftige Mennesker — hvad vi saa end bestemmer. Din Annette.

Han brændte Brevet, idet han tænkte: hvor alle Mennesker, som intet har at bestille, hvor de dog ligner hinanden!

I hans Tanke formede sig Ordet: Luksus-Kvinde! Og saa var der alligevel hos ham en Længsel — hvorover han ærgerlig eller skamfuld bed sig i Læben. Vilde jeg da ønske, at de var Vaskerkoner eller

Strygejomfruer alle? ... nej, men han vilde ønske, at han kunde *tage* Annettes Penge og give dem til Edith ... Edith, som saa ogsaa vilde blive Luksus ... aa Snak! det laa slet ikke *deri!*

Uvilkaarligt tænkte han paa den lille Alma derhjemme hos Konferensraadens — og paa Pastor Nærøe — og paa Konferensraadens Teater — og paa hele „Selskabet" — Publikum — Intelligensen — Pressen — hele den Verden, hvori Gerhard havde levet og som han dog ikke kunde sætte sig udenfor — — — — — — — — — og atter tænkte han paa Ulfs Verden — Madam Ravn — Matthias Ravn — „Kaliban" — Ulf.

Det forekom ham, som han glimtvis øjnede Traade, der krydsende forbandt de tilsyneladende saa dybt adskilte, ja uforenelige Verdner. Skulde man vente paa Ulfs „store Folkeomvæltning" ? — eller kunde Kunsten ikke slaa Bro — hans, Gerhards, Kunst? — — —

Der var andre Breve; et fra Redaktionen ved det regeringsvenlige Organ, hvortil Gerhard havde sendt Artikler. Redaktøren skrev — undskyldende, beklagende — den store Stofmængde — en nødvendig Reduktion af Medarbejdernes Antal ... kort sagt, Konditionen var sagt op. Ah! tænkte Gerhard; Krigen erklæret!

Han læste Bladene — dem, som Gæstgivergaarden holdt; og han fik tilsendt Aviser og Tidsskrifter. Han var hurtigt klar over Stillingen. De regeringsvenlige Blade „luftede" den frafaldne ud — til Tak for det „Vi vil lufte ud", som Nøragers Sprøjte prangede med. Det Billed, som Gerhard havde sendt til Udstillingen, og som en Kunsthandler havde gjort ham et jævnt antageligt Bud paa, det fik i Løbet af to, tre Dage læst og paaskrevet gennem noget nær hele Regeringspressen. Man beklagede, at den alvorlige og begavede Kunstner havde givet efter for en desværre mere og mere om sig gribende Tendens hen imod en „usund Retning" osv. Gerhard smilede. Hans Billed var tværtimod et jævnt nøgternt Rutinearbejde — mente han selv. Kunsthandleren skrev, at Publikums Købelyst desværre havde vist sig saa lille, og hvis Gerhard ikke vilde gaa ind paa en betydelig Reduktion i Prisen ... osv.

Gerhard svarede tilbage, at han skulde rejse og bruge Penge — han tog imod det „reducerte" Tilbud.

Saa pakkede han sine Sager ud. Han vilde male, han vilde radere. Det Bentzen-Overgaardske Organ indeholdt hans „Drøm". Organet indeholdt tillige i Anmeldelsen af Kunstudstillingen en Passus om Gerhards Billed. Man sagde ham ingen Komplimenter; det vilde have været malplaceret; man var betydeligt mere reserveret end den begejstrede Nørager — men Velvilligheden overfor Forfatter-Kunstneren skinnede igennem, og med stor Behændighed var Slutningen formet saaledes, at den hele Passus kunde læses som en Anerkendelse

af „Jeg drømmer“ — medens Billedet paa Udstillingen traadte tilbage i den akademiske Halvskygge, hvor det retteligt havde sin Plads.

Gerhard smilede. Han vilde radere Illustrationer til sin Drøm; *nu* kunde han gøre det. Og han vilde male et Interiør — den bellmanske Nat — en „moderne bellmansk Vision“. Han havde Modellerne ved Haanden; og han havde Natten, Stemningen, „Inspirationen“ i sit Hjerte.

Det skulde komme an paa en Prøve — om der var Plads for individuel, inspireret Kunst i det lille Land, hvor man ødelagde hinanden paa Stik- og Slagord. — — — — — — — — — —

Han havde straks den første Dag taget Ediths lille Nøgle frem — den, han efter Løfte skulde sende hende tilbage. Han nænnede det ikke, kunde ikke bringe det over sit Hjerte — han syntes tilmed, at han med denne lille Ting ligesom kunde „lukke af for hende“, og beholde hende for sig selv. Han bed sig i Læben, da han tænkte dette — og da han følte, at han dog ikke kunde lukke af; — hun ejede jo selv sin Person, sin Frihed — eller ejede den ikke! Han skar Tænder, gik op og ned ad Gulvet, gik ud, ned til Havnen, løste en lille Baad, som laa dér, roede et godt Stykke ud paa Fjorden, kom drivvaad af Sved tilbage — tog Brevpapir frem og skrev med dirrende Haand — skrev *godt,* som det forekom ham, selv om Bogstaverne næppe nok lystrede Haanden.

Da han sent om Aftnen læste Brevet igennem, fandt han, at det kun indeholdt Bebrejdelser og mest talte om ham selv.

Han brændte det.

Saaledes var det gaaet hver Dag — og hver Aften. Nøglen laa endnu i den lille Portemonnæ, og Brevet kom ikke videre.

Men nu arbejdede han efter løse Udkast paa sine Plader; der begyndte at falde Ro over ham; og om Aftnen tegnede han en Karton henne hos Familien Ravn. I Førstningen vilde det ikke ret smage det lille Selskab, saaledes at „udlevere sine Intimiteter“ som Ulf sagde. Men efterhaanden som Interiøret dukkede frem, de to Stuer, Bordet, Lampen, Instrumenterne, Figurer, Hovederne — og navnlig da Kartonen gav Plads for det opspændte Lærred, og da Selskabet med Undren og derpaa med Selvtilfredshed begyndte at se sig selv i Farve, med stærkt angivne Lys og Skygger -... efterhaanden vænnede man sig til den temmelig faamælte, af sit Arbejde optagne Maler. Ulf var oprømt, ledede Koncerten og Opøsningen af en ny „gammel“ Bolle; Hr. Ravn fortalte Historier og passede sit Instrument, „Kaliban“ var tavs og passede sit, Madam Ravn var stille og sad under Lampen med Visdommens Bog. Aftnerne gik.

Om Dagen havde Ulf nogle Timer i Borger- og Realskolen —

Timer i Dansk og Skrivning, skønt han, som han sagde, „hverken kunde Dansk eller kunde skrive". Man maatte jo — tilføjede han paa sin sørgmodig-vrantne Maade — fortjene sit Brød ved noget; Klæderne skulde man da ogsaa holde sammen om Kroppen — ihvorvel det havde været bedre at vise sig i hele sin Nøgenhed for den By — saa var man fuldstændig Paria — og dette er en Hædersrang *her!*

Gerhard spurgte sig selv, om Ulf dog ikke var affektert; men han opdagede snart, at Vennen virkelig havde „kastet los" og med en lidende filosofisk, absolut ophøjet Foragt saa' ned paa Byen — hvilket Byen besvarede med saa vidt muligt at sky ham, som havde han været en uren. Der var maaske nok noget af et Martyrium heri for Ulfs Vedkommende — og et Martyrium har sit Sukkergodt i al Bitterheden. Ulf erkendte det ogsaa; som han i det hele taget „erkendte alt — lige til Cynisme". Han gik maaske virkelig og ventede paa den store Omvæltning — den, han baade i sin barnagtige Fantasi og i sin dybe, intuitive Fornemmelse af den almindelige Forsumpning forestillede sig som nær forestaaende. „Det kan komme i Dag — og det kan komme i Morgen — og det kan vare et Par Aar. Jeg haaber, at jeg maa leve saa længe indtil jeg kan se mig selv hængt op paa Lygtepælen ... jeg vil i hvert Fald komme i stort, om ikke i udvalgt Selskab," sagde han smilende. Og han tilføjede: „Min Lærergerning — sit venia verbo — bekræfter for mig den almindelige Regel, Forsumpningen, Stagnationen, Forfaldet. Vi afretter disse Drenge til at blive kongetro og lovlydige og religiøse og nationale og Gud véd alt. Det vil sige, saa snart der er en Fyr, som har *nogen* Tilbøjelighed til individuel Tænkning, nogen Stolthedsfølelse i sig, Ærekærhed, Selvstændighedstrang — ja blot vil slaa lidt ud med Arme og Ben — saa „skruer" vi ham. Maskineriet virker, og Hvalpen er inden kort Tid lovlydig, gudsfrygtig, kongetro osv. Kan vi slet ikke magte ham — saa støder vi ham ud af Skolen med et Kridtkors paa Ryggen. Vi slaar ham til „Canaillens Ridder" — og han kan da ty til Hovedstaden og formere det utilfredse Proletariat dér ...— og saa er han *moden,* naar Tidens Fylde kommer. Han vil da først og fremmest hænge sine gamle Lærere!"

Og Ulf gned sig i de magre Hænder, skød Læberne frem og hostede.

„Jeg vogter mig ellers strengt for" — vedblev han — „at foregribe Begivenhedernes Gang i Skoletimerne. Jeg behandler Drengene mildt; jeg kan ikke andet; de gør lidt Nar ad mig, men jeg trækker paa Skuldrene; jeg „præker" aldeles ikke for dem ... deres Tid kommer alligevel! Véd De ellers, min kære Gerhard, hvem der staar mig haardest imod her i dette Hul? ... Ja, undskyld, han er

nok af Deres Familie — men vi kan ikke bære Ansvaret for vor Familie — jeg ikke heller. Det er Deres ærede Svoger, Hr. Ottosen — en charmant Stridskæmpe for de „ordnede Tilstande". De undskylder, at jeg ler! Endnu i Aftes i Klubben skal han have ytret sin dybe Beklagelse over, at Du var faldet iblandt Røverne — i „Gøglerreden", som han benævnede min stakkels Ravne-Krog. Aa Gud, hvor Menneskene er grinagtige! Gør mig ellers oprigtigt ondt for Deres Kusine ... ja for her i Byen véd vi alting ... men for Resten ikke mere ondt for hende end for saa mange andre stakkels Kvindemennesker — hvis Herrer Ægtemænd eller Herrer Elskere ikke er det Salt værd, som de spiser, og ikke den Væde til Saltet, som Vorherre i sin uransagelige Visdom lader dem tilflyde — paa Snyltekontoen i Klubben!" — — — — — — — — —

Ulfs Ord pinte Gerhard; han havde selv Fornemmelsen af, at han maatte vælge mellem Kusinen, Svogeren, Klubben og Byen paa den ene Side — og Ulfs „Ravne-Krog" paa den anden. Han blev mere og mere reserveret overfor Hr. Ottosen, og med mindre og mindre Takt søgte denne at indynde sig hos Svogeren, drage sig hans mulige Kunstner-Naivitet til Nytte, slaaende ved alle Lejligheder paa Familieskabet, i hvis fjerne Hovedstadsspidse Konferensraaden lyste som en Guldfrugt i en Æventyrhave. Hr. Ottosen havde Fantasi — og vilde gerne plukke. Om ikke den ældste lille Pige kunde blive anbragt ved Balletten? — det var jo dog baade en sædelig og udviklende Skole, og maaske, hvem véd, den lille Ottilie kunde have slumrende Evner ... Vejen fra Balletten til Skuespillet var traadt mer end én Gang ... og saa var en kgl. Skuespillerindes Gage — med Feu — en formelig Kapital ... og hun kunde komme i det bedste Selskab og gøre et glimrende Parti — for heldigvis var vore kongelige Skuespillerinder alle hævet over selv den ringeste Tvivl om deres uplettede Kvindelighed!

Og om ikke Hr. Ottosen kunde faa en Plads f. Eks. som Regisseur — til at begynde med? For han forstod sig paa Teatret — havde scenisk Blik — og kunde føre Regnskaber! ......

Gerhard blev omsider ked af hans Overhæng. En Dag gik han til Kusinen; han traf hende alene hjemme — det var næppe usædvanligt; hun havde grædt — det var maaske Reglen; Gerhard opdagede, ved at se nærmere paa hende, at hun skulde være Moder igen — for fjerde eller femte Gang.

Han trykkede hende tavst i Haanden, beholdt den uvilkaarligt i sin, satte sig ved hendes Side i Sofaen. Han vilde sige hende uforbeholdent sin Mening om hendes Mand; det nyttede ikke, han *kunde* ikke bekvemme sig til at betragte ham som en Paarørende ... „for Pokker! hvad Forhold staar han i til *mig*?" sagde Gerhard og knugede denne

Haand dér med de blaa Aarer og den af Synaalen haardtprikkede Fingerspids.

„Det er Dig, Hanne, jeg vil være god imod — men jeg kan ikke taale hans Paatrængenhed — det *maa* Du vide. Vi er jo ingen Børn!“

Hun slap hans Haand, lagde sin Arm paa hans Skulder, bøjede sit Hoved imod ham og græd: „Sig det ikke — sig det ikke saadan, Henrik!“ bad hun. „Jeg er dog saa ulykkelig!“ ...

Han klåppede dette Hoved dêr; hun lagde sig helt ind til hans Bryst, som vilde hun græde ud en Gang ved en Mands Bryst.

Han hviskede uvilkaarligt — som en Trøst: „Hvem er lykkelig? Tror Du *jeg* er?“

Hun saa' mønstrende paa ham gennem sine Taarer — et Kvindeblik — ikke skarpt, men dog undersøgende nok:

„Jo, Du er lykkelig, Henrik. Du skal ikke sige det modsatte, for at trøste mig. Du er lykkelig med hende — Du har jo heller ikke Grund til andet. Du kan se saa underlig længselsfuld ud af dine Øjne — Du er aldrig hos *os* i Stuen, men altid langt borte ... aa jeg misunder Dig; det er stygt — men jeg misunder Dig. Tiden har gjort mig lille og snever — men jeg kan ikke derfor. Nu da Du er kommen, véd jeg godt, hvordan jeg er. Henrik, Henrik ... det kunde have været ganske anderledes!“

Han saa' paa dette Haar, forpjusket som det var; paa denne Pande, med en Fure i; paa disse Øjne, der vilde skjule sig og dog løftede sig, matte og trætte, røbende sig og tilstaaende ham, hvad der ikke længer kunde have Værdi for ham — hvad han selv *følte*, at der ingen Fristelse, ingen Appel indeholdt for ham ...... og han bøjede sig ned til hendes Mund, som bad ham — uden Ord — om et Kys.

Han kyssede sin Kusine — et uskyldigt Kys — ikke hende men en hel lidende Kvindelighed igennem hendes Sorger og Skuffelser og trofast gemte Hemmelighed ... og han fik en saa uendelig Medfølelse med hendes sagtmodige, kyske Sorg, — han omfavnede hende heftigt, idet han mumlede et Navn, som hun antog for sit eget.

Et Hm! bragte ham — dem begge — til at se i Vejret. Hr. Ottosen var kommen ind i Stuen. Der var et plumpt og dumt og tillige snu Blik i de efter Sædvane glansfulde Øjne, hvormed Kusinens Mand smilede til „Svogeren“. „De trøster nok den stakkels Hanne!“ sagde han med en Haandbevægelse, der ganske var laant fra Provinsscenen — og han smilede, som vilde han sige „Aa hvad, imellem Familie“ ... og saa klappede han sin Kone paa Hovedet, og hun lod sig tage ind til hans Bryst — og dér stod Gerhard oprejst, bidende sig i Læben, søgende rundt omkring med Øjnene efter sin Hat — som laa paa Gulvet.

„Bliver De ikke og tager til Takke hos os i Dag til Middag, kære

Gerhard?" spurgte Hr. Ottosen familiært — *saa* familiært, at Gerhard straks svarede:

„Tak — jeg har lovet min Ven Brynjulfsen at sejle en Tur ud med ham i Eftermiddag!"

„Aa Brynjulfsen — Deres — „anden" Svoger!" lo Hr. Ottosen. „Det er Skade, at vi ikke alle tre kan være sammen. Men jeg skal sige Dem, jeg har nu mine Anskuelser!" ...

„Og jeg har *mine!*" sagde Gerhard hurtigt, tog Hatten op, hilste og vilde gaa.

„Henrik!" bad Fru Ottosen og strakte Haanden ud — „bliver Du ikke, for min Skyld?"

„For *din* Skyld — gaar jeg!" var Gerhards Svar. Og han gik.

VII

Ulf laa paa Sengen; han tørte sin Pande med et Haandklæde, som han brugte i Stedet for Lommetørklæde, og drak langsomme Slurker af et Glas med Rom, koldt Vand og Sukker ...... hostede nu og da og skottede til Vinduet, som stod aabent.

„Skal jeg lukke —?" spurgte Gerhard, som sad i Sofaen foran det brøstfældige Bord, hvor det flød med Bøger, Papirer, Kridtpiber og Cigarstumper.

„Nej" — svarede Ulf — „ikke endnu! Aa, hvem der kunde ryge sig en Pibe. Men se det kan man nu ikke med denne Hoste — Basta ...! Keder ellers mine Dokumenter Dem?" —

Gerhard saa' op fra Papirerne og smilede: „De vil dog gerne indkassere Deres Forfatter-Tribut!" —

„*Mais si!*" lo Ulf — hostede og slurkede.

De havde været en Sejltur med Svanning i hans Dæksbaad „Brune Betty". Aftnen var faldet paa, en af disse klare Majaftner, hvor man — som Ulf sagde — kan se durk igennem Himlen uden at finde Vorherre. Ulf havde været stille og var krøbet sammen under Gerhards Plaid; Svanning havde været talende ... det var som om Brisen, Baadens elastiske Bevægelser, den aabne Horisont ved Fjordens Munding, den skarpe, friske Luft havde dirket hans Evner op. Han havde, paa Ulfs Tilskyndelse, sunget en Malaier-Sang og fortalt besynderlige Historier fra Sydhavet og om et Mytteri om Bord i en spansk Brig, hvor Mandskabet var sammenløbet Rips-Raps fra alle Himmelegne. Og Ulf havde omsider afbrudt ham med Stumper af Aarestrups Oversættelse efter Victor Hugo:

I denne store Brigantine
Er lutter tappre Mænd om Bord.

Saasnart Ulf citerede noget, holdt „Kaliban“ øjeblikkeligt inde med sine Historier, lyttende efter Ulfs Stemme, som var det Visdom alt, hvad der flød af denne Kilde.

Det syntes, som om Svanning havde beholdt Erindringen om et vildt, planløst Livs brogede Situationer — medens der var sænket som et Slør over hans oprindelige Skoleopdragelse, hans boglige Kundskaber. Der lysnede Glimt frem hos ham af Intelligens og Forstaaelse — naar Ulfs Tale paavirkede ham; ellers sad han mut og tvær, kun opmærksom paa Rorpinden, Sejlskødet, Baadens Fart gennem Vandet; de Historier, han fortalte, var ingenlunde utroværdige, men ensformige med deres Knivstik, Malaierpiger, Renden bort fra Skibe, Hyrebasser, Spillehuler og Dansebuler .... de blev fortalt drævende, næsten søvndyssende ..... men undertiden kunde Fortælleren gribes som imod sin Vilje af Situationens dramatiske Kraft — og paa Forhaand lo han — det vil sige: Arret, den forfærdelige Skramme, *lo* — medens det øvrige Ansigt beholdt sin tavse Muthed; og naar Arret havde lét, saa lo Øjnene ..... og det var som om Næveslag, Knivsblade, Romflasker, nøgne brune Piger og blødende Mænd farvede Luften i hans Nærhed.

Ulf kunde da stirre paa ham, som om han selv var hallucineret af disse Syner. Og Gerhard betragtede de to Mænd — faldt i Tanker — tænkte paa Raderinger — paa sin Kusine — paa hele Livet bag ham ..... og paa Edith.

— — — Ulf laa paa Sengen; Aftnen havde været for kold for ham, han hostede og drak sin kolde, søde Grog. Og han sagde:

„Det er den „store“ Forkølelse, Gerhard! Det er den, jeg tager med mig og som tager mig med sig over i Evigheden. Hvis det da ikke er et Hjerteonde — som Lægerne siger; ha, ha! disse kloge Hoveder, som har opdaget en „Hjertefejl“ hos mig ..... hører De, Gerhard! jeg har Fakultetets Ord for, at der er noget i Vejen med mit *Hjerte* ..... lykkelige jeg, som ejer et!

Aa men Gerhard, hvad skal jeg gøre med Evigheden? Blot jeg dog var Mystiker! Undertiden er jeg lige ved at være det ..... jeg er Fanden ikke til Sinds at skrive under paa vort Aarhundreds videnskabelige Kapitulation. Jeg vil ha' en Evighed ... maa jeg be' om at kunne mødes med — med hende! Jamen saa er der den anden. Aa Snak; hvis der er to, saa smelter de sammen til en Enhed. Hvorfor skulde de ikke kunne det? „Det opstaar i Uforkrænkelighed!“ Er det blot noget Præstesludder, for at dække over alt det fæle, Orme og Stank? Herregud, er vor Fantasi blevet saa sølle, at vi ikke kan gøre det

Hop over Orme og ilde Lugt — helt ud i det svævende Blaa, de hvide, skinnende Skyer, Beskuelsens Herlighed, hvori de frigjorte, forklarede Sjæle mødes! Er *det* Sludder, da vil jeg s'gu begrave mig i Middelalderen, hvor to Mennesker, der ikke kunde faa hinanden i Livet, troede fuldt og fast paa et Gensyn „hisset". Hvilken Styrke heri, hvilken Livsstandhaftighed: — Tinsoldaten og den lille Danserinde, der smelter sammen til én Klump — Støv og Aske — saa Opstandelsen og Gensynet! Ja De ler, Gerhard? De skulde Pinedød skamme Dem!" .....

„Jeg ler over den Maade, hvorpaa De siger det, ikke over hvad De siger!" svarede Gerhard og tilføjede, idet han pegede paa et Ark Papir: „Skal vi skrive et Stykke sammen, Ulf?"

„Hvilket Stykke? et Stykke i en Avis? .... det kan De vist selv besørge!" sagde Ulf spydig.

„Et Skuespil! Her ligger et Udkast. Skal vi — oprigtig talt?" spurgte Gerhard indtrængende.

„Aa lad mig i Fred!" bad Ulf. „Desuden — det er for sent. Jeg er træt, Ebben løber ud. Jeg er født paa den gale Side af Aarhundredet. Jeg skulde heller have ventet til ind i næste Trækning. Nu bestaar jeg af sentimentale Brokker — De til Dels ogsaa. Vil De gøre noget, saa gør det paa egen Haand. De maa gerne bruge mit Udkast. Jeg skal en Gang imellem — naar jeg er fuld — give Deres Kladde en Overhaling. De maa gerne have alle mine Papirer; det er en net Bunke „Aphorismer". Maaske kan De faa et lille Bind derud af — hvis De vil bekoste min Begravelse. Men glem ikke, at jeg vil have en Sten — en rigtig stor, solid Graasten ude fra Strandkanten — paa min Grav. Saa forvilder maaske en veritabel Havmaage sig ind paa Kirkegaarden, og sætter sig paa Stenen og giver dette dejlige, klingre, skarpe Kampskrig fra sig — og saa tror Folk Gud straffe mig at det er mig, mig selv dernede, som skriger paa Revolution — Hurra for Havet og Stormfloden!" —

Ulf hostede og slurkede. Gerhard saa' blødt bevæget paa ham. Ulf vedblev — mere dæmpet: „De skal ogsaa plante Margueriter paa min Grav .... ja, det er sandt, jeg er Medlem af en eneste Forening, Ligbrændingen, men det er lige fedt: jeg vil have min Urne i Jorden — jeg elsker Jorden — og en Strand-Sten ovenpaa — jeg elsker Stranden — og Margueriter rundt omkring — jeg elsker disse hvide, skære, højstænglede, slanke, ydmyge og stolte Blomster. Do you understand? Jeg véd ikke hvorfor, men jeg synes at Margueriterne minder mig om det, som Tyskerne kalder „die süsse Gewohnheit des Daseins" — og jeg vil dog, ærlig talt, saa forbandet nødigt bort fra dette „Dasein" ..... Skaal, Gerhard, min Eftermand, min Arvtager! Leve den sociale Republik — Fred paa Jorden og blandt Menneskene en Velbehagelighed!" —

Lidt efter bad han, med Hænderne lagt over Øjnene: „Aa luk det Vindu, jeg tror, jeg kan sove. Men bliv De bare siddende! Min „Digterlampe“ er i Orden i Aften — tror jeg.“

Gerhard lukkede Vinduet, stirrede ud i den klare, tindrende Majaften, der hvilede med lange gyldne Striber over det fjernt blaanende Hav; og han vendte sig og saa' en Tid lang paa den sovende.

Der vældede op i ham en Kærlighed til den Mand dér, en vemodig Ømhed, som han ikke kunde forklare sig — som han halvt følte sig genért ved. Han tænkte: er det en saadan Ømhed, der ytrer sig overfor Kvinder? Naar man har gjort Kvinder til Genstand for denne Ømhed — hvor skuffet vender man sig da ikke tidt fra dem! Attraar vi ikke disse bløde, eftergivende, vort eget Legem saa modsatte Former, *digtende* dem et Indhold til, som vi ret besét tager fra vor egen, fra Mandens Sjæl, Fantasi, Intelligens? En Mand forlader sin Hustrus, sin elskedes Arme; han være nok saa maadeholden i Nydelsen af hvad disse svage, bløde, eftergivende Arme skænker ham .... hvor ofte føler han sig dog ikke uoplagt til fortrolig, indtrængende Samtale — ja tidt paa en smertelig Maade stødt tilbage af Manglen paa virkelig Fællesforstaaen, Fællesinderlighed dér, hvor han for Minutter siden afbildede sig sin Tankes lønlige Lysthave med hviskende Ekko fra sin Sjæls sarteste Rørelser!

Vel sandt, et Døgn, en Dag behøver kun at gaa: og atter søger vi, om det saa blot var i Tanken, med Længsel tilbage til Stedet, hvor vi drømte Minutternes livsalige Drøm ..... men den samme Opvaagnen har den samme sørgmodige Skuffelse i Følge — og naar Cynikeren forklarer det paa sin Maade, saa har Cynikeren dermed intet forklaret — thi Hemmelighederne i Mand og Kvindes Samliv ligger dybere end den raa Materialist kan naa' eller se dem.

Kan man elske en Kvinde — og have hende til Ven og fortrolig paa samme Tid? Udelukker det ene ikke det andet? Hvorfor begaar Mændene Daarskaber, Forbrydelser — hvorfor „begaas“ det højeste i Kunsten — overfor saa mange Kvinder, der *kun* har Ungdommens eller Skønhedens farlige, vilkaarlige Evne til at fastholde?

Manden er grim — for mager eller for fed; hans kantede eller plumpe Former, grove Hud, uharmoniske Bevægelser, ru Stemme — hans hele Ydre, der kun undtagelsesvis er afslebet for at kunne behage, intet af dette frister os, hidser vor Fantasi, forvirrer vor Dømmekraft. Men Dage og Nætter igennem kan vi forfriskes ved hans Selskab, forynges ved hans Lune, græde sammen med ham over en Verden, hvis Mysterier *hans* Blik har gennemtrængt — aldrig en Kvindes. Nye Lande i Tanken opdager vi sammen med ham;

og gælder det med ét Ord at ramme Kærnen i den Kunst, vi fælles dyrker, saa spørg *ham*. Tal til din Hustru, din elskede, om det samme — og hvad enten Du er en Dilettant eller et Geni, hun vil ryste paa Hovedet, smile, lægge sine Arme om din Hals og sige: Jeg elsker Dig. Spørg ikke om mere! —

Lad os elske Manden!

„Lad mig elske Dig, Ulf, dér!" sagde Gerhard og bøjede sig over Vennen. „Du magre, grimme, nedbrudte Mand — der alligevel minder mig om en ung Kvinde, som jeg rettelig burde afstaa Dig! Jeg er løbet fra Livets Goder — og løber maaske dog efter en Skygge. Jeg er stærk, jeg har Selvtillid, Livet ligger for mig. Jeg bør være den stærke, give Afkald — og vokse derved. Jeg frygter desuden Kvinderne .... de har gjort mig *det* onde, at jeg ikke stoler paa min Evne til at besvare deres Kærlighed. Jeg er bleven skeptisk ... medens Du, med alle dine lidenskabelige Udfald, er naiv, følsom — hvad Kvinden kalder en *god* Mand. Du er „god" — værst mod Dig selv, som det hedder. Jeg er „Mand" — en Egoist. Og hun, Edith, som staar imellem os, hun vil indsé det og skænke Dig sin Kærlighed. Det er *den*, Du behøver, og Du vil leve op igen — vil blive de lidendes, de fortryktes, Staklernes, de ensommes — Kvindernes Digter ..... medens jeg bliver Artist!" —

Og bevæget ved sine egne, som det forekom ham sjældent højmodige Tanker, kyssede Gerhard Ulf sagte paa Panden.

Ulf slog Øjnene op, smilede og sagde: „Naa, skriver I, Karle!" Hvad er det, De bestiller, Gerhard?" —

Gerhard tændte Lampen paa Bordet og svarede ligeledes smilende: „den ene Del af Mennesket Gerhard-Brynjulfsen er i Færd med at filosofere over den anden Del!" —

„Aa — *det* husker De?" sagde Ulf — lo — vendte sig om og sov videre.

Gerhard gav sig til at læse Ulfs Papirer:

VIII

„En Forfatter maa have *noget* af Publikum i sig: han maa kunne røres, glæde sig, le, græde uden at tage det altfor nøje med, hvad Kritikken i strængeste Forstand vilde sige. Ellers bliver han ikke Forfatteren, men kun den moderne Tids „Zwitterkind" — Kritikeren.

I et Drama er det sjældnere den talte, deklamerede Replik, som

direkte skal bringe sin Virkning til Publikum ... det beror meget mere paa, hvad Virkning en Replik, sagt af en Skuespiller til *en anden* Skuespiller, sluttelig frembringer paa Tilhøreren. Scenen skal stadig forestille Verden; og det er saare sjældent, at Verden giver sig til at tale ligefrem til os. Publikum eksisterer i en vis Forstand ikke i Teatret. Aktør saa vel som Digter maa altid kunne tænke sig at spille for „tomme Bænke". Digteren, som i sit Arbejdsværelse danner sine Scener, er egentlig ligesom den opmærksomme Tilskuer til et Opløb, der foregaar udenfor hans Vinduer. Han ser de heftige Bevægelser, hører de truende eller til Orden formanende Ord — alt sammen indenfor Aktionens Ramme. Ingen raaber dernede fra op til *ham*. Han er glemt! men han glemmer intet!

Digteren er Digter, Publikum, Skuespillere, Regissør, Maskineri, alt samlet i en. Han er Jehova, som skaber Verden ud af Kaos — paa et Ark hvidt Papir. Han maa være flittig som Skaberen var det; i seks Døgn maa han slide, men hviler han sig paa den syvende Dag, tør han aldrig sige: Se, det er saare godt!

Vidste et Folk, hvad det skyldte sine store Digtere, saa vilde det beundre dem endnu mere end det gør; og Digterne vilde blive endnu mere forfængelige end de er. Heldigvis gives der Kritik og Kritikere. Digteren faar ikke Lov til at overvurdere sig selv; og Folket faar ikke Lov til at beundre. Hvorfor skulde ikke ogsaa Kritikken kunne udrette noget?

Naar en stor Skuespildigter — Molière f. Eks. i „Fruentimmerskolen" — skaber et Mesterværk ved at slaa alle Regler ihjel, saa slaar han dermed *en* Regel fast, fra hvilken ingen Undtagelse gives: man skal have Geni!

Men da der i Mangel af Geni gives en Bunke Talenter, saa gives der ogsaa en Bunke dramatiske Regler! Gaa hen og synd imod dem alle sammen — Sandsynligheden er for, at Du vil lave noget Fuskeri. Men hvis Du ejer et Hjerte — et stort Hjerte — og hvis Du en Dag river det ud af Livet paa Dig selv og kaster det blødende op paa Scenen: saa kan Du være sikker paa at opnaa *nogen* Virkning — endog den, at dine Synder tilgives Dig!

Men endnu bedre var det, om Du havde et halvt Dusin ægte lystige Indfald, et Lune, der strømmede af sig selv, uden at Klownen behøvede at hjælpe derpaa ved Narrestreger .... saa fik Du hele Borgerskabet med Dig og kanske Sølvtøj ved dit Jubilæum!

Sky aldrig *stærke* Midler paa Scenen: thi Lampeosen skal nok svække dem inden de naa'r ned til Publikum! Vær ikke ubetinget bange for de *grove* Effekter: Shakespeare har brugt dem, og hvor hans Kæmpefod har traadt, kan vi vel nok putte vor spidssnudede Sko uden Fare for at synes en Tølper! Men sig aldrig paa Scenen en

Dumhed, som Du vilde skamme Dig for at sige til en paalidelig god Ven — og vis aldrig en Raahed frem deroppe, som Du vilde rødme over at vide iagttaget af en elsket Kvindes Øjne! Saa kan Du for Resten tage Dig hvad Friheder Du vil: den „gode" Smag kan rejse sig og gaa; de krænkede Ynglinge kan pibe Dig ud; Aviserne kan klemme Dig mellem Skjoldene Dagen efter ..... den „gode" Smag har aldrig haft det sidste Ord; de krænkede Ynglinge ville en Gang blive modne Mænd; og Aviserne .... dem kan Du pakke dit Smørrebrød ind i, naar Du tager i Skoven for at glemme det hele!

Glem ikke *én* Ting: Du selv er Publikum; Du har alle dets Lyder og Dyder, dets forudfattede Meninger, dets Sejghed, som skal overvindes, men ogsaa dets letvakte Hjerte, dets Længsel efter Skønhed.

Det er for *Dig* dit Stykke *spilles!*"

Gerhard bladede videre i Ulfs Papirer. Han gennemlæste et paabegyndt Udkast til et Skuespil over et middelalderligt Emne. Manuskriptet var affattet som en Dagbog — aldeles i Ulfs Manér.

„Nej, det er ikke til at holde ud — det er ikke til at holde ud!

Vi har været i Teatret!

Giv saa Rapporten! ....

Øl! Her er Rapporten: Fem lange Akter — foruden Mellemakterne. Et Spil i Prækestakt — Kostumer i Anilinfarver — Ensemblet Sildesalat .... Diktionen fuld af blomstrende Planter med lange Rodtrevler .... *nogen* dramatisk Effekt ... *megen* Snakken om hvad der ikke kommer Sagen ved ... *ingen* Natur-Bund ... ingen Skrig fra Hjertet ....

Bah! Hjertet? Lad os holde „Almindeligheder" ude af Betragtningen! — Her er Rapporten:

En af de ældre Digtere — et Ungdomsarbejde — med Mærker af Epigontiden over sig — intet Mesterværk — men alligevel en *Poets* Arbejde — noget varmt — noget højsvunget — noget, som gør godt at se og høre paa .... alt i alt: lad os sidde i Teatret med Pietet! Og dog — og dog .....

Fanden dermed — og Fanden dermed og nok en Gang Fanden! Nu véd jeg det! nu har jeg det! ... Citat. Gammel Kæmpevise:

> Det var om en Midsommer Nat,
> Riddere og Svende skulde gaa paa Vagt.
>
> I Lunden ganger den Ridderdands,
> De dandser med Blus og Rosenkrands.

For dandser Hr. Hagen med kruset Lok
Den fejreste Ridder i al den Flok.

For dandser Hr. Hagen under Sobel og Maar
Den fejreste Ridder i Kongens Gaard.

Kongen stander i Lofte,
Han hører den Dands over Tofte.

„Hvem er den Ridder, der Dandsen for træder?
Hvem er den, der over de andre kvæder?"

„I stander op alle mine Mænd
Og Riddere bold!
Og træder I mig en Bederdands
Over grønnen Vold! —"

Kongen ned fra Svalen sprang,
Han ganger i Dands ved Hr. Hagens Haand.

Saa herlig dandser han Hagen. —

Ro væk, Manne! — Det skal være et Drama.

Altsaa: Ikke noget Fjolseri med sentimentale Omskrivninger. Kniven lige i Tyndstegen — tschu! Vi vil ha' Middelalderen. Hvad er Middelalderen? Det er Blod, Vin, stærkt Arbejde, Kys, Vold, ingen Grublerier, Trofasthed, Hævn, Glæde og Galgenhumør: ta'er Du min Kæreste fra mig, saa slaar jeg Dig ihjel! ...

Men det skal komme Dannerkongen dyrt at staa. Altsaa: det *givne,* det er — Kongen. Dronningen. Jomfru Else, Dronningens bedste Terne. Ridder Hagen, Kongens bedste Mand. Narren. Et Dusin raske Svende med Hjertet paa det rette Sted. En Slyngel, Kongens fortrolige. Herrer og Damer ved en Banket. Vagt, Drabanter og andet Pak. Saa begynder vi. Det er den blaa Midsommernat .....

Hvorfor „blaa" ?

Den virker *blaa,* saadan en Nat: med Længsler og Begær i. Kongen staar med den anden Slyngel oppe paa Svalen .... Kongen er ikke fra Holmblads Fabrik. Han er en *Mand* — en snavs Karl men med god Fordøjelse, stærk Appetit, ingen Samvittighed — vil drikke al god Vin og favne alle fagre Kvinder .... er end ikke ugenégen til at synes om en ung, velskabt Mand .... med andre Ord: en gennemført Æstetiker — en katolsk Hedning, der elsker den ubundne Skønhedsdyrkelse i hvilken Skikkelse som helst — og som selv har opmuntret

Ridder Hagen til, eller i det mindste sét igennem Fingre med, at han modtog Beviser paa Dronningens Gunst!

Det begynder ikke konventionelt, hvad? ...

Altsaa: — Dernede under den fremspringende Svale ganger Dansen i Rosenlunden! Lad os antage, at der ingen Roser er men des flere Træer. Ridder Hagen danser og synger for. De danser med Fakler i Hænderne. Se Blussene — med et Skær op over Kongens Ansigtstræk. Ser I ham? Han følger med store udhvælvede Øjne under smalle Bryn de smidige Bevægelser dernede og indsuger Stemmens Velklang. Det er „Bederdands" men ingen Bedemandsdans. Der er Hallo deri. Muskler, Ungdomstrods og Ungdomsglæde. Dette Dusin unge, kraftige Mænd er den endnu uberørte Marv i det halvraadne Dannerhofs Legeme. Endnu véd Ungersvendene ikke, hvad de vil bruge deres aandelige og legemlige Sundhed til. Uvilkaarlig har de sluttet sig om Ridder Hagens Person; uvilkaarlig føler de, med *ham* staar og falder deres Haab om Fremtid — her eller udenfor Riget. Og *han* danser som en ung Hjort, synger som en ung Drossel, ubekymret om Fordærvet, hvis Gift endnu ikke er gaaet ham i Blodet.

Narren staar dernede; han spiller til Dansen.

Oprindelig Munk, godt Hoved, pukkelrygget — eller dog skruttet — bortrømt fra Klostret. Godt og ondt blandet i ham; man bliver ikke nemt „ædel", naar man er skævskuldret, og naar Folk stedse haaner en; man bider fra sig, man har Galgenhumor; man vilde gærne kaste sit Had paa denne Hagen dér, men afvæbnes af hans Umiddelbarhed. Narren tvinges saa at sige mod sin Vilje til at følge Ridderen som hans Skygge, hans knurrende Hund ..... *denne* Herre dér har dog i det mindste aldrig sparket Hunden!

Narren elsker Jomfru Else.

Haabløst — naturligvis. Elskov er en Sygdom, der ogsaa kan trives i Skyggen. Er man Nar og Sanger, saa er man allerede derved dømt. Det er Narrens og Sangerens Sædvane at kæle for en fiks Idé. Muligvis *kunde* der en Gang gives en Chance! ...

Og dér borte mellem Rosenlundens Træer stikker et fint, blond Hoved frem .... Jomfru Else titter paa Mændenes Dans!

> For da dandser Hr. Hagen med kruset Lok
> Den fejreste Ridder i al den Flok.

Men aldrig har hun ladet ham forstaa det. Hvor kunde hun? — ak, hun har sét ham en Gang i Dronningens Nærhed — besnæret, fanget ..... og Jomfruens Hjerte har banket som skulde det briste. Er alt i denne Verden slet? Alt ved dette Hof fordærvet? ... nuvel,

i sin Jomfruuskyld kan man længes — og man kan liste sig hen i Lunden — at se Ridder Hagen danse, at høre hans mandige, glade Stemme i Midsommerens Nat.

Længsler bølger igennem Rosenlunden, til Faklernes viftende Skær, under Dansens elastiske Bevægelser. Hun staar som fastnaglet dér mellem Træerne. Narren har faaet Øje paa hende. Han gør en utaalmodig Bevægelse: — her er intet Opholdssted for unge, uberygtede Jomfruer — saa *faa* som de er ved Hoffet! ... men hun ser ikke paa Narren, hendes Øjne følger

Hr. Hagen under Sobel og Maar
Den fejreste Ridder i Kongens Gaard.

Kongen staar med sin fortrolige oppe paa Svalen. Bring mere Vin ud! Han løfter sit Bæger, stryger Fugtigheden af Skægget, føler Velbehaget gennem den stærke Krop, indsuger Faklernes Skær, den muldne, krydrede Aande fra Lund og dampende Enge — peger ned over Tralværket:

Hvem er den Ridder, der Dandsen for træder?
Hvem er den, der over de andre kvæder?

Den fortrolige hvisker Kongen i Øret og peger samtidig paa Ridder Hagen, der intet ser, og paa Jomfru Else, som titter frem.

Kongen smiler — springer ned fra Svalen mellem de dansende — griber Hagens Haand — og under Dans og Sang ved Faklernes Skær fører Kongen de unge Mænd ud af Scenen. Idet Hagen kommer forbi Stedet, hvor Else har skjult sig, standser han og studser — men ud maa han sammen med sine Kammerater.

Kongen og hans fortrolige drager nu Jomfru Else frem. Hun kan knap holde sig oprejst af Skræk og Undseelse. Kongen overvælder hende paa Skrømt med Bebrejdelser, fordi hun „søger et Sted, hvor ingen Jomfru kommer, og belurer de unge Mænd". Hun forstaar knap hans Ord. Han morer sig over hende „en saa uskyldig Skønhed i Knop". Hun vil afbryde — han gør hende en Kærlighedserklæring. Hun vender sig angst — han griber hende ved Armen og siger, at naar hun kan sætte en af hans Vasaller Stævne — en ung Galning, som oven i Købet har kastet sine Øjne langt højere Steder hen — saa kan hun vel høre og bønhøre Kongen, hendes Herre! Hun vil flygte. Kongen ler, og paa et Vink af ham griber den fortrolige og hans Folk den afmægtige Pige — og ind bæres hun i Slottet bag efter Kongen. Scenen bliver mørk.

Dronningen træder ind fra den modsatte Side. Hun søger Hagen.

Han kommer straks efter, spejdende, med en Fakkel i Haanden. Da han ser en Skikkelse, som halvt skjuler sig derhenne i Skyggen, kaster han Faklen, træder paa den og iler frem. I Mørket omslynger Dronningens Arme ham. Han har troet, at det var Jomfru Else. Maanen bryder frem igennem Løvet. Dronningen bebrejder ham hans Koldsindighed. Er jeg da bleven gammel — er min Skønhed falmet — saa kort Tid siden jeg aabned Dig min Dør? ... Han véd intet at svare, kender sig ikke selv, kan ikke komme bort fra Synet af Jomfru Else — og føler dog denne højtstaaende Kvindes Ømhed. Han siger, at han frygter! — Hun ler: *Naar* frygted han? — Han taler om „den Ret, han krænker!" Hun ler højt: Ret og Ære her ved dette Hof! ....

I det samme høres Jomfru Elses Skrig bag Scenen. Hagen farer sammen: Hørte I ... hvem var det? — Dronningen siger spottende: En Kammerternes Skrig ved min Gemals natlige Drikkelag; — og *det* skulde anfægte Jer! Hun har vel god Vilje for ham .... som de alle har .... som jeg har for Dig, Du smukke Mand! Kom!

> Natten er kølig, Elskov er varm,
> Hvor er din Mund — og din stærke Arm?
> Din brune Nakke, din krusede Lok —
> Min fejreste Ridder i al den Flok!

Og hun river ham til sig." .....

IX

Resten af Udkastet var løse Antydninger — hist og her Scenegangen angivet — nogle Vers — Udstregninger — Blækklatter, som var lavet til Hoveder — atter nogle Vers — en Sang — tørre, skematiske Notitser — nogle Tal — og Slutningen (tre forskellige Slutninger).

Men for Gerhard formede sig umiddelbart de to følgende Akter. Næsten uden at vide deraf havde han Pennen i Haanden — og det var som om Papiret slog Gnister. Lampen brændte; Gerhards Pande brændte og hans Indre skælvede. Tankerne jog ham og han jog Tankerne, medens han skrev, hvilede, mumlede og skrev.

Han saa' Banketten for sig i den følgende Akt. Herrer og Damer i Hallen. I Baggrunden danses der, ved Siderne spilles der Bræt og drikkes. Kongens Navnedag — den store Begivenhed. Kongen og Dronningen hver paa sin Side af Salen; bag Dronningens Stol Rid-

der Hagen, forpustet fra Dansen, forceret oprømt, med Bæger i Haand. Narren ildner, hidser, spotter ved sine Sange — slyngende sine Viser som en broget Traad gennem Banketten, hvor alt gaar ud paa det ene: underkaste sig Kongens Vilje, føje hans Luner, og saa tage for sig af Retterne, enhver efter Evne.

Da Kongens fortrolige føler sig ramt ved et særlig djærvt Hib fra Narren, vil han paa Stedet tugte den skrutryggede. Hagen lægger sig imellem og frier Narren for Mishandling. Vi Herrer — siger han — faar ikke særlig store Opgaver at bruge vore Kræfter paa; Landet er i Fred; kun Vildtet og vore Damer véd sig ikke sikre. Men at slaa en værgeløs — som tilmed synger for os — det er ikke Herre-Færd!

Og den lille Flok af Ridder Hagens trofaste giver deres Bifald til Kende. Modparten truer; man mærker, at Drikkelaget er fremskredet.

Kongen byder Stilhed, rejser sig med løftet Bæger, siger smilende:

Vore store Fædre har været os for store — de tog Løvens Part af Berømmelsen — hvor blev vore Fjender af? ingen blev levnet os at overmande!

Dog jo: vi har Fjender: de Timer, der keder os; de Bekymringer, der mod vor Vilje rykker os paa Livet; Rynken under Øjet, Furen over Brynet, det graa Haar, den visnende Sjæl — fy! bort med dem! Ingen skaane sig selv — saa lidt som vi skaaner andre. Med Øjeblikket jages Fjenden paa Flugt. Prise vil vi da Øjeblikket, idet vi nyder det af al vor Formue:

Hvert Vildt er om en Hals,
Naar Jagtstaalet blinker;
Hver Blomst er til Fals,
Naar Jægeren blot vinker:
Livet er et Tavlbræt,
Hvor Tærninger triller;
Ingen kan vinde,
Naar ikke han spiller.

Narren ler højt, da denne Kongens Tale er til Ende. Fanfare. Drikkelaget fortsættes.

Men ved Kongens Side sidder Jomfru Else. Ligesom sløvet stirrer hun ud for sig; en Gang imellem smiler hun aandsfraværende, ler naar de andre ler — bliver pludselig tavs, tager imod et fremrakt Bæger, nipper, giver det hastigt fra sig med en Grimace — og siger

til Kongen: Skal Eders Nar ikke synge os en ret fornøjelig Sang? en, som bringer til at glemme!

Jo, Nar! siger Kongen leende. Giv os en ret drøj Sang — os, vor Dronning, vor lille Else, vort hele Hof!

Og han smisker i Skægget; og alle laver sig til at høre noget ret saftigt.

Narren træder frem under Hokuspokus, stemmer sin Luth — og synger en lille troskyldig Sang, som han en Gang har sunget for Jomfru Else.

Hun rejser sig, gaar ligesom en Søvngænger tværs over Scenen imod Narren, der viger tilbage. Hun kommer til at staa lige foran Dronningen — ser ikke paa hende, men stirrer Ridder Hagen ind i Ansigtet — og med et Skrig styrter hun ned paa Knæ, strækker Armene imod ham, vil tale, men kan ikke.

Han stilller sig foran Dronningen, stirrende paa Jomfru Else. Alle er spændt paa denne Scene: — hvad dette muligvis, i Hoffets letfærdige Ensformighed, kan blive til?

Jomfru Else løser et Smykke fra sit Haar, løser sin guldbræmmede Kappe — hastigere og hastigere kaster hun Ringe fra sig, river sin Overkjole af ... sigende: Jeg hørte de smaa Fugle synge paa Engene — lad os gaa ud paa Engene, min Elskede, hvor den friske, svale Vind blæser! Jeg hørte Gøgen kukke i den tætte Skov — lad os skjule os dér i Mørket, min Elskede! Men saa vil de onde Folk pege ad os med skæv Mund ... lad os derfor gaa til Aaen, hvor Vandet rinder, det dybe, rene Vand — lad os dykke os derned i — dykke os dér tilsammen, min Elskede, og føres langt, langt bort — til det hellige Land!

Dronningen ler højt: Det hellige Land! Herrer og Damer gentager spottende: Det hellige Land! Fanfare.

Kongen raaber leende: Nok — nok, lille Else! Du gøgler næsten saa godt for os som min Nar!

> Hvad om vi gav Dig til Narren som hans Frille —
> Til Omstrejfer-Livet Du passe vilde:
> I blotte Særk og paa nøgen Fod
> Kan hændes Du blev hver en Gøgler god!

Narren knæler for Jomfru Else; men Hagen støder ham til Side og rækker sine Arme frem — og hun kaster sig til hans Bryst med det Raab: Frels mig — og frels Dig selv!

Kongen harmfuld frem: Er dette Gilde-Skæmt? I, min Frue! (til Dronningen) tag den Terne med Jer i jer Badstue — hun er afsindig

— lad hende faa en Svedekur — og stryg hende saa til Kagen!

Blæs op, Spillemænd! Og I, Ridder Hagen, gaa for i Dansen — hvis I er ved Sans og Samling end!

Ridder Hagen trækker sin Klinge, medens hans Kammerater slaar Kreds om ham og Jomfru Else; og han raaber pegende ud:

Den Dans, jeg danser for,
Den træder I mig vel efter;
Fordærvelsen som Giftsvamp
Ved Hallens Vægge hæfter;
Det var vel en stor Gerning
At rydde den Rede ud —
Ædru frygter jeg Kongen,
Men drukken jeg frygter kun Gud!

Stor Larm. Stille! tordner Kongen. Vaabnene ned! Alle Kvinder skal forlade Hallen! —

Saa træder Kongens Drabanter frem og afvæbner Ridder Hagen og hans Kammerater. Alle Kvinder forlade Salen — Jomfru Else hændervridende mellem Dronningens Terner.

Kongen gaar smilende hen til Hagen, lægger sin Haand paa hans Skulder, stryger hans lange, bløde Haar. Kongens fortrolige hvisker noget — men Kongen slaar op med Haanden og svarer leende: Nej, den Hals er for smuk til at snæres af Mestermandens Strikke. Ungdommen tager sig altid Livet for alvorligt. Nu ville vi have god Rus i Nat, I Herrer! Og hvis Narren dér ikke synger os sin lystige Vise — saa skal han hænges ved Gry i Galgen, og Ridder Hagen skal selv klynge ham op. Jeg er Konge — jeg er Herre! —

Narren og Ridder Hagen veksle ret hastigt Øjekast. Saa synger Narren — synger sig fra Galgen, som han siger. Jubel; alle Bægre svinges.

De Tærninger, de trille
I Jomfruens Skød:
Om Kvælden Spøg og Favnetag
Og Vinen lind og rød!
Til Sengekamret finder jeg
Vel Vejen mig til Nød —
I Morgen kan I vække mig
Ifald jeg ej er død.

O Rus, som giver Døden
I Vinen saa rød:

O hellige Guds Moder, Du,
Jeg hviler i dit Skød!
Du stiller hver en Smerte mig,
Ja Elskov med til Nød —
Kanske den store Vellyst først
Begynder ved vor Død.

X

Gerhard var geraadet i det hellige Raseri, det Sjælens Delirium, hvori stor Poesi *er* skrevet — hvori maaske *kun* Poesi skrives. Som et Lyn fo'r hans Tanker ind i sidste Akt; hans skælvende Haand kradsede med Pennen hen over Papiret; hans Øjne stod fulde af Taarer — han bed næsten sin Læbe igennem for at standse disse Taarer og Oprøret i sit Hjerte. Edith saa' han over alt — hørte hendes Stemme, forstod hendes Sorg, smilede gennem hendes Smil — syntes, at hendes bløde Haar laa tæt op imod hans Kind, og at hun hviskede ham Ord i Øret ... og der paakom ham en aldeles forfærdelig Angst for at han skulde blive vanvittig, inden han havde faaet Ordene nedskrevet.

Og under en Pause, hvor han skyllede Vand i sig af Ulfs Karaffel, saa' han til Vennen, som laa bleg i Dagens gryende Skær, der sivede ind gennem Forhængsgardinets Sprække ... og det var, som om Ulf ogsaa hviskede til ham.

Ja ja! mumlede Gerhard; vi er Medarbejdere, to Brødre, Stykker af det samme Menneske — og *dette* er et Menneskedrama — uden Hensyn til Kostumerne — „frisch vom Fass", som Ulf vilde kalde det!

Og Gerhard skrev — Vers, Prosa, afsnuppede Sætninger, Tirader, Ord, Tegn, som han kun selv kunde tyde — — — — — — —

Det er lige før Dagningen. Medens hele Hoffet hviler beruset, har Narren faaet listet Jomfru Else ud fra den sovende Dronning og hendes Terner. Indgangen til Dronningens Værelser er til venstre paa Scenen; til højre Forstuen, som fører til Kongens Sovekammer. I Baggrunden en Balustrade, hvorover skimtes det hvide Landskab med Gryets Taager, søvntunge, mørke Skove og dæmpet blinkende Moser og Kær.

Nu følger disse Scener, tæt sammenpressede som selve Livets Optrin former sig. Og da Gerhard svedvaad, med svidende Øjne og bankende Tindinger havde lagt Pennen og løb Akten igennem —

saa følte han noget i sig, som havde han udført en Gerning — han og Ulf tilsammen!

Narren fører Jomfru Else frem. Hvorhen? spørger hun skælvende. Hun er som lammet af Frygten for Mishandling — og hun frygter denne pukkelryggedes Selskab dér — og i den svage Dagning synes hun at se Skygger over alt — og ingen Udvej, intet Haab om Frelse bort fra Omgivelserne og fra Erindringen — bort fra sig selv, sin Nedværdigelse, sin Ulykke. Hun peger paa Kniven i Narrens Bælte ... giv mig den og overlad mig til min Skæbne!

Han knæler for hende, kysser Spidsen af hendes Fod, hendes Kjolesøm ... tilstaar hende sin vanvittige, sin haabløse Kærlighed ... hun hører næppe paa ham, fatter ikke hans Ord — men pludseligt gaar det op for hende: Ogsaaa *han* efterstræber mig; — er da Mændene kun rivende Dyr — Kvinden kun Vildtet, det svage Vildt, som ingen Tilflugt véd! Og hun snapper Kniven. Han vrister den fra hende, gemmer den i Skeden — og med inderlig Bedrøvelse fjerner han sig nogle Skridt og giver hende ved Tegn til Kende, at hun intet ondt har at frygte af ham. Hun er sunket sammen. Han nærmer sig atter, slaar Kors for sig, blotter sit Hoved, bøjer sig ydmygt, strør Støv paa sit Haar: Jeg er din Træl, om Du saa vil — din Hund, som skal forsvare Dig med Tænder og Kniv — kom blot, kom! Vi sniger os gennem mørke Skove, over Moser og Kær, som jeg kender, ud over Landegrænsen. Jeg skal synge, betle, rapse Dig Brødet undervejs — synge din Sorg i Søvn paa Vandringen gennem de fremmede Lande — indtil vi naar Jordans forjættede Vover — hvis hellige Vande skal tvætte Dig. Og friet for Kummer og den nagende Erindring banker Du paa Porten til det Asyl, hvor alle Flygtninge finder Hvile — og jeg bor ved Foden af dit Fristed — og hver Kvæld kryber jeg op i det høje Træ og synger dér din Ungdoms simple Sang. Kom blot, kom! ...

Hun løfter sine Øjne og ser paa ham — om hun tør tro ham. Men over Balustraden dukker en Skikkelse frem. Hun vil udstøde et Skrig — men det er Ridder Hagen, som bevæbnet iler frem imod hende, rykker hende op til sig og ind til sit Bryst: min Elskede!

Og Narren kryber helt hen til Siden, krummer sig sammen med Fingerspidserne borede ind i Ørerne ....

Hvor lidenskabeligt strømmer nu ikke disse dæmpet hviskede — stigende og atter dalende Ord mellem de elskende. Allerede *her* synes den hellige Flods tvættende Vande at bølge imellem de to saarede Hjerter. Hvor er Magthavernes Vold? hvor Fordærvelsens Gift? Hvad er mægtigt til at lutre, til gensidigt at udsone og tilgive, til at forjætte Fremtiden, som denne alt gennemglødende Kærlighed

— de unges Kærlighed, der i sig indeholder Loven, Mysteriet, Udødeligheden!

Hvor rørende menneskeligt dette den enes Skriftemaal, som den anden stedse afbryder med at bekende sin Skyld — den, *hun* bortkysser under Taarer, medens hun blot beder ham tænke paa sin egen Frelse!

Vor Frelse — svarer han — den ligger stedse forud for os; maa hver Dag gribes med fornyet Frejdighed og Livsmod, gennem Kamp og gennem Taalmod, i Lidelse og i Lykke — indtil den stærke Død en Kvæld siger sit: Nok! Gaa nu ind tilsammen til den store Hvile!

Følger Du mig, min Elskede? spørger han.

Ja ja, min Elskede! jeg følger Dig gennem Livet til Døden. Vi følges tilsammen til Jordans Flod — hvor Livet begynder fra nyt af. Og rækker vi ikke saa langt, sygner vi hen undervejs, saa har Du dit Sværd til os begge! svarer hun.

Ej hvad! raaber han muntert. Mit Sværd har først et Ærind her!

Narren er sprunget op. Dagningen falder paa. I det første Morgenlys kommer de søvndrukne Kammersvende frem paa Tærsklen til Kongens Forstue — og lige overfor kommer Dronningen frem fra sine Gemakker. Hun raaber bydende til Kammersvendene, at de skal gribe de to ... men op over Balustraden svinger sig de kraftige Skikkelser af Ridder Hagens bevæbnede Kammerater.

Spillet er ulige, min høje Frue! siger Ridder Hagen, imedens hans Folk griber og binder Kammersvendene. Og I selv, Frue! skift Elsker — som I skifter Dragt — men tag ham denne Gang ældre og erfaren, at han intet fortryder og ikke ønsker sig nogen Forandring. I har min Velsignelse. Gaa saa ind og stæng Eders Dør — thi her vil falde svær Dug!

Hun slynger en Fornærmelse imod Jomfru Else og ham. Galne Kvinder skal Narre tæmme! siger Ridder Hagen. Nar! knebl Hendes Naade — skyd hende blidelig ind ad Døren — og stæng for!

Hestene venter, Herre! raaber en af Hagens Folk utaalmodig.

Pest og Plage følge jeres Hovspor! raaber Dronningen. Gid Sygen slaa den Skøge dér — og Lamhed lægge Dig øde, Ridder! ...

Kongen frem paa Tærsklen, halvt paaklædt, med Sværd i Haand: Hvem bander saa aarle og stygt i Kongens Gaard? Vil I drage af Landet, Ridder Hagen, saa tag min Velsignelse med! Holla, alle mine Folk! ...

Og Kongen springer ned og frem.

En Bederdans! En Bederdans! raaber Narren, under Krumspring svingende sin Kniv. Kongens fortrolige frem; Narren saarer ham. Kongen hugger til Narren; Ridder Hagen afbøder og siger: Giv mig

frit Lejde til Middagstid, Herre! — og I skal frit faa Lov at sove Rusen ud! —

K o n g e n
(fører et Hug imod Ridder Hagen).

Til Helved med Lejde og med utro Vasaller!

R i d d e r H a g e n
(støder ham ned; Solen staar op).

Sol over Landet!

D r o n n i n g e n
(segnende paa Tærsklen).

Kongen falder!

I det indbrydende Sollys svinger Ridder Hagens Folk deres Sværde og raaber:

Til Jordans Flod — til det hellige Land!

Og Narren synger for. Scenen skifter. Den lille Flok, med Ridder Hagen, Jomfru Else og Narren, staar ude i det af Solen til Live vakte Morgenlandskab. Vidt og stort, friskt og oprindeligt strækker Landskabet sig: de søvnafslørede Skove, de bølgende Bakker, den blinkende Fjord — det svulmende blaa Hav i det fjerne. Uvilkaarligt knæler Skaren, ogsaa Narren bøjer Knæ. Ridder Hagen staar med Armen slynget om den slanke Kvindeskikkelse; han udbryder:

Natten er veget, og Mørket med den,
Nu lyser Sol over Landet!
Mit dyreste Eje, min Hjertensven,
Der stiger en Dag af Vandet:
Der stiger en Dag med en vinkende Krans
Omkring sin herskabelig' Pande —
Og bor ikke Lykken *her* til Lands,
Den bor i de fremmede Lande.

Saa ville vi fare, hvor Lykken os Tjeneste byder.

Hun omslynger ham og svarer:

Saa ville vi fare, hvor Lykken bor,
Dog derpaa ville vi lide;
Ej Lykken er fledført til Hav eller Jord,
Den bor ved vor nærmeste Side,

Den bor os imellem, i Fryd og i Nød,
I onde og gode Dage —
Saa længe vi staar i vor Kærligheds Brød
Al anden Lykke vi vrage.
Saa ville vi tjene det Herskab, som helst vi begærer..

Narren falder ind:

Lykken har ej sit blivende Sted,
Skifter som Solen og Vinden,
Svinder med Rødmen paa Kinden
— Narren følger med.
Flyr han, stolt Høg, fra sin Due en Dag,
Ej hvor den Due blir myg og spag
— Narren følger med.

Pjuskede Fjer i de skinnendes Sted,
Taarer i Hjertet og Øjet,
Ak, hvor den Elskov har løjet
— Narren følger med.
Ingen forlanger af Narren hans Tro,
Nu er vi lige, vi pjuskede to.
— Narren følger med.

Men Ridder Hagen slutter smilende:

Mit Høgebo, mit Ridderhus,
Det vil de jævne her i Grus;
Mit Sværd kan Stridsmænd sløve mig,
Mit Liv kan Fjender røve mig:
Der blir fra min Herrestands Dage
Kærligheds Nar tilbage!

Og som jeg var en Nar dengang
I Dansen jeg ved Hove sprang,
Saa bytter glad mit Herresværd
Med Briksen jeg i Narrefærd:
Skælmernes Konge vog jeg,
Til Nar min Elskede slog mig!

Jomfru Else omfavner ham heftigt. Narren rynker Panden — farer sig med Haanden over Øjnene — rækker ham med en Grimace sin Bjældehue, sigende:

Herre — Kammerat — jævnbyrdige Mand;
Velkommen i min — i vor ur-gamle Stand!

Koret:

Til Jordans Flod — til det hellige Land!

— — Gerhard var ophørt at skrive, Lampen gaaet ud; Solen havde længe lyst gennem Forhængsgardinet og fyldte det lille Værelse med gule, varme Reflekser. Ulf laa paa Sengen og sov, med Tæppet slaaet over sig.

Der var en Haand, som famlende lagde sig paa Gerhards Skulder. Han saa' i Vejret ... havde han sovet? Madam Ravn stod ved Siden af ham, og hun spurgte ham dæmpet:

„Har De arbejdet hele Natten? Har De maaske hjulpet Brynjulfsen? ... Han trænger vist til det!" —

Gerhard nikkede: „Ja, jeg har hjulpet vor fælles Ven — det vil sige, jeg har blot fortsat, hvor han har begyndt. Nu skal vi ordenlig arbejde sammen." —

Hun bøjede sig dybere ned over Gerhard og sagde blødt: „De holder meget af ham ... De er en god Mand! Herregud, om De blot kunde blive her hos os ... men trænger De nu ikke til Kaffe?" —

Gerhard saa' paa hende — tog hendes Haand, og med en lille Sitren oven paa Nerveanspændelsen og den afbrudte korte, faste Søvn, endnu næppe fuldstændig vaagen, spurgte han hende efter en pludselig Indskydelse:

„Er De ... er Ulf Brynjulfsen Deres ... er De ikke i nær Slægt?"...

„Han er min Søsters Søn!" var hendes Svar.

Gerhard rejste sig.

Hun tog ham stilfærdigt om hans Arm og hviskede: „Lad os ikke vække ham. Kom med mig neden under. Mathias sover endnu. Jeg skal lave Dem Kaffe ude i Køkkenet — og dér vil jeg tale med Dem. De er en god Mand!" ....

FEMTE BOG

I

Det var August; — Augustmaaned var godt fremskredet, med tør Varme og tør, mættet Lugt af det modne Korn, som begyndte at mejes.

Aftnerne kortere og mørke, med Stjærneskud i voksende Fald; men Køligheden faldt ikke paa, trods Mørket brød ind. Varmen fra om Dagen hvilede sammen med Støvet over Veje, Marker og den lille Bys uddøde Gade. Natten bragte knapt en Luftning ude fra Fjorden. Saa kom en Tordenregn; alt aandede op — Gerhard pakkede sine Sager sammen og tog tilbage til Hovedstaden. I hans Koffert laa det renskrevne Manuskript til det Drama, hvorpaa han og Ulf havde arbejdet.

Ulf havde overgaaet sig selv; han havde fundet Gerhards Udkast fra hin Majnat „antageligt" — og gennem Sommermaanedernes Samarbejde var Stykket opstaaet under adskillige Forandringer, mange Afbrydelser og mærkelige Forslag fra Ulfs Side. Han havde saaledes, næsten med Stædighed staaende paa sin Part af Medarbejderskabet, villet have, at Stykket — om det nogensinde bragtes til Opførelse — skulde spilles i moderne Dragter „for at hævde dets indre Værd og bryde med enhver Tradition". Gerhard havde maattet stille ham tilfreds ved at forære ham det bellmanske Billed — som ikke var bleven fuldført. Det hang paa Væggen i Ulfs lille Kammer. Med et beklemt Hjerte skiltes Gerhard fra Kusinen, hvem han sendte nogle Linjer, for at undgaa en oprivende Afsked; — og med Vemod og Sorg, som til gode Venner, sagde han Farvel i Invalidehotellet. Ved Afskeden tog Madam Ravn ham til Side og medgav ham en omhyggelig indsvøbt lille Pakke; den indeholdt Breve — hviskede hun — og en lille Seddel til Gerhard; denne Seddel skulde han læse, naar han fandt for godt og naar han mente, at han vilde udrette noget særligt for Ulf!

Gerhard kom til Hovedstaden. Han tog ind paa et af de Hoteller, der ligger nær Jernbanestationen; han syntes selv, at han burde have valgt et mere fordringsløst, men den lille Købstads Gæstgivergaard stod ham i friskt Minde — han vilde kunne læse sine Aviser i en rummelig og luftig Hotelkafé og ikke i en „Gæstestue". I det større Hotel behandles man som Udlænding; man faar sin Regning og har sin Frihed. I det mindre behandles man familiært. Gerhard smilede

selv ad sine tiloversblevne aristokratiske Nykker — men valgte det større Hotel.

Desuden — hans Ophold i Hovedstaden blev vel næppe af lang Varighed. Han havde kun den Mission at faa Stykket anbragt. Konferensraaden skulde spille det. Ulf skulde reddes. Hvorhen Gerhard saa tog, og hvad han vilde foretage sig, blev et underordnet Spørgsmaal.

Han var altsaa igen i denne By. Hvor den saa' fremmed paa ham, denne halvt gemytlige, halvt pauvre By med sit arkitektoniske „Tjestepigefysiognomi“ ! Han maatte mindes sine Skoleferier — naar han var kommen tilbage fra Strand og Marker og Landeveje og store Linjer. Luften stod stille i disse Gader med Stegekælderos, nikkende Vognmandskrikker, Bybude uden Employ, Drivere uden Maal og Med. Solen skinnede paa Torvenes tørrede Hestegødning; hist og her var en Husfaçade vasket ren eller malet op. Det var hele Forandringen — og dog var saa meget forandret: det laa i En selv.

Som man dengang gloede paa Skoledrengen, og som han følte sig trykket, forlegen, med en ubestemmelig Sorg over et eller andet — saaledes gloede man nu paa Gerhard, og han følte sig trykket. Ingen bekendte hilste paa ham — man var maaske endnu ikke ret kommen tilbage fra Ferien — men Husene gloede, søvnige, matte og dog ligesom med en stille, spørgende Bebrejdelse: vil Du ikke kendes ved os? hvad har vi gjort Dig haaner Du vor Grimhed — saa løft Dig selv og os! eller forsvind og lad os være grimme og skikkelige, vi kan ikke gøre for det!

Uvilkaarligt greb han til Manuskriptet, som han havde under Armen; og han følte til den lille Pakke Breve i Lommen. Jo de laa dér. Løfte sig selv — løfte paa disse Huse, disse Mennesker — aa, han vilde, han skulde, han kunde ...!

Han havde løbet den lille Seddel igennem, mange Gange stavet sig gennem disse Ord, skrevne ligesom i Tusmørke — den halvblinde Kones Tusmørke.

Meningen var vel nogenledes den, at Gerhard maatte disponere over den forseglede Pakke Breve — sandsynligvis en Brevveksling mellem Ulfs afdøde Moder og hendes Søster Madam Ravn — naar Hensynene til Ulf ønskeliggjorde, at Brevene blev forevist „den rette Person“. Men tillige sagde Seddelen, at Brevene kun var bestemte for Ulf „eller den, som stod ham nærmest, ja meget nær“.

Hemmelighedsfuldt og unægtelig uklart — tænkte Gerhard; og han ønskede i sit stille Sind, at den Samtale eller de Samtaler, han havde haft med Madam Ravn, havde været mindre hemmelighedsfulde og uklare. En ikke almindelig Søskendekærlighed og et ret intensivt Had til Ulfs Fader — hvem Madam Ravn nævnede som „Justitsraaden“ — det var Hovedindtrykket, som var blevet siddende hos Gerhard efter disse Morgnernes og de sene Aftentimers hviskende Meddelelser. Et Tryk, et tungt Besvær med at udtale sig eller en Frygt for at udtale sig, havde hvilet over den ellers klare og paa sin stille Maade myndige Kone. Naar Gerhard spurgte om den lille Alma — Konferensraadens Plejedatter eller Adoptivbarn — saa tav Madam Ravn haardnakket og ytrede kun en Gang: „ja *hende* fik han, den lumpne Mand, da han skulde gøre sine Synder gode igen, den snavs Forfører!“ — Og da Gerhard spurgte: „var Konferens ... var Justitsraaden og Deres Søster da ikke gift?“ saa nikkede Madam Ravn heftigt og svarede: „jo gift var de — hvad de aldrig skulde været — og skilt blev de ... og — og — saa døde hun, og Barnet kom til mig — og derfra fik han det — for han *vilde* have det og vidste godt, at vi lige laa i Sygdom og Elendighed, og jeg var som tosset af Sorg og Nattevaagen og kendte ikke mine levende Raad, naar jeg bare kunde gøre ham nogen Fortræd!“ ...

„Jamen De gjorde ham da ingen Fortræd ved at lade Barnet komme til ham — naar De mente, at De ikke selv kunde forsørge det!“ sagde Gerhard, for hvem det hele saa smaat begyndte at blive taaget.

Men hun nikkede blot — med Ediths korte, bestemte Smaanik ..... og der var intet mere at faa at vide. Og da Gerhard hen for sig selv mumlede: altsaa Ulf og Alma Søskende — og Ulf og Edith Søskendebørn — ja jeg har tænkt mig det paa Ligheden! saa var det, at Madam Ravn rejste sig op, gik til Kommoden og syntes at søge efter noget ..... Brevpakken, som Gerhard først fik ved Afrejsen.

Men om denne Søster holdt hun af at tale med Gerhard — og det var et stille, lidende Sværmeri, der aabenbarede sig hos den jævne, simple Kone. De mange spredte Træk af en sund, sikker Forstand, et varmt Hjerte, et i de smaa fattige Kaar stolt og ærekært Sind, som Gerhard fra Dag til Dag fandt hos Madam Ravn, de gik alle igen i hendes Fortællinger om denne Søster — men udvidede, forstørrede, tilsatte med et originalt Temperaments, en fantastisk, romantisk Naturs heftige Følelser, Higen efter at hengive sig, Utaalmodighed og Blødhed, Frihedstrang og Hensynken i Skuffelsens Vemod. Der var upaatvivleligt for Madam Ravn kun denne ene Kvin-

de i Verden — værd at elske, at beundre, at lide for og med — og at hævne.

Ulfs Moder; ganske og aldeles Ulfs Moder! tænkte Gerhard og trykkede „Tante Evas“ Haand. Og hun beholdt hans Haand i sin, anstrængte sig for at se hans Blik og mumlede: „Aa De skulde have kendt hende! .... Stakkels Ulf! de Mennesker, der har saadant at slægte paa, de bliver aldrig lykkelige ...... men ligegodt er det skammeligt og skændigt, naar der bliver faret frem imod dem, som der bliver! Ja er De ikke enig med mig?“ ....

„Vi er enige!“ sagde Gerhard.

Hun syntes halvt at være bange for Ulf — hvem hun efter eget Sigende aldrig talte med om disse Ting, saa lidt som han selv røbede Lyst til Fortrolighed. Han nævnede sjældent eller aldrig Ediths Navn — bøjede kunstigt af, eller blev endog forbitret, naar Talen faldt i den Retning. Madam Ravn kunde ikke rime hans Godhjertethed og Hensynsfuldhed sammen med den Haardhed og Vildhed, der „paa hans slemme Aftner“ stod ud af hans Ord og løjerlige snirklede Hentydninger. Hun vidste, at han havde været gift, og hun tænkte sig, at han stadig kom tilbage til Erindringen om en ulykkelig Tid, hvor han rimeligvis selv havde meget at sone og fortryde. At Ulf eller Gerhard skulde have kendt noget nærmere til Edith i Hovedstaden, bortset fra, at de maaske havde sét hende „paa sin Komedie“, det forudsatte Madam Ravn ikke. Hun havde kun én Gang, i sin Ungdom, været i den „store“ By; og da hun senere havde læst eller hørt om, hvor meget den havde udvidet sig og hvor mange Mennesker der nu boede i den, saa forestillede hun sig dens Proportioner som saa uhyre, at det ene Menneske vel maatte være vildt fremmed for det andet. Gerhard lod hende blive i Troen. Paa dette Punkt — Edith — var Madam Ravn nærmest en lukket Bog. I „Visdommens Bog“ stod intet om dette Kapitel — saa lod Gerhard og Madam Ravn som efter en stiltiende Overenskomst Kapitlet fare, skønt det kostede Gerhard Overvindelse, ikke at fritte. Ganske forbigaaende havde Madam Ravn berørt, at Edith ikke havde været hjemme i en Række Aar: hun skrev kun, naar hun sendte Penge, og da meget kort; hun havde det godt, hvor hun var. Og Madam Ravn sukkede.... med noget af Almuekonens Befrielse i Sukket: naar man kan sende Penge hjem, og aldrig beklager sig, saa har man det godt!

„Ja ja,“ henkastede Madam Ravn, „hun er en god Pige, et godt Barn, Edith; men egenraadig som hele vor Slægt, hun vil, hvad hun vil, og lader sig hverken sige eller skræmme .... maaske faar

hun ogsaa en Gang en Mand, naar hun ikke venter for længe! For de Damer ved Komedien, de bliver jo ogsaa gift, ikke sandt?" —

„Jo!" svarede Gerhard smilende — bed sig saa i Læben og kunde ikke afholde sig fra at spørge: „men har Edith ikke en Gang været lige ved at skulle giftes her?" —

„Tys!" sagde Madam Ravn og vendte de tilslørede Øjne ligesom lyttende mod Stuen, hvor Hr. Svanning nyligt havde siddet: „Han er nu en Stakkel, er han, og har selv forskyldt det, og — intet ondt skal siges paa ham — al den Stund vi ikke har givet os selv vor Natur .... og Mathias og jeg tog vel Pigebarnet for haardt dengang, skønt vi mente det bedste, men bare ikke forstod hende, som jeg senere har tænkt over og nu forstaar. Ja med *ham* var det dog næppe gaaet ..... og vor ældste Datter, som vi foreslog ham, vilde han ikke vide af at sige — og hun blev da gift i Jylland og sidder jo lidt smaat i det, men med en stræbsom Mand, en pæn Mand, og sine to Børn. Ja, ja, det bliver hverken altid, som det skal være — men sjældent bliver det heller saa galt, som det synes; og naar vi rækker saa vidt, at vi dør, saa er det maaske det bedste, vi kan komme til. Men tal blot ikke til Svanning derom — for han kan blive saa gal, saa gal ...... aa de Mandfolk, som aldrig kan lære at styre sig — hvor mange Hug og Paamindelser de saa faar! *Det* skulde de lære af os Fruentimmer — for vi maa gaa og bære og bære og tie stille — hvad ondt og godt vi saa tænker .... tys!"

Og saaledes var Sommeren nu næsten til Ende. Gerhard saa' tilbage paa Opholdet i Invalidehotellet som paa en besynderlig Blanding af Oplevelse og Drøm — paa en Uvirkelighed, hvori tre, fire Menneskers Figurer og Karakterer tegnede sig bestemt nok og dog saa vagt, saa henflydende — knyttede sammen ved et magisk Baand, en Skæbnetraad, der kunde briste, hvad Øjeblik det skulde være — og som dog holdt — maaske holdt ved det, man kalder *Poesi.*

Gerhard smilede ved Ordet — og havde dog intet andet Udtryk derfor. Livet — forekom det ham — var ikke altid fortættet Handling, men langt oftere fortættede Følelser, Stemninger, intime Rørelser, Hemmeligheder, som enhver havde med sig selv og som maaske aldrig fandt noget Opgør.

De dør med os — eller de siver ud, halvt med, halvt imod vor Vilje. Vi er alle Poeter, nogle med, andre uden kunstnerisk Fremstillingsevne. Denne Kaliban, som ernærer sig ved „tilfældigt Sjov" og maaske ved en ubetydelig Aarpenge fra Slægtninge eller Familiens Bo — og Ulf, som ogsaa ernærer sig „tilfældigt" og som gaar

med Døden i Hjertet — begge de to, der ikke synes at kunne leve udenfor denne snevre Kreds, hvis lønlige Tiltrækning er over dem som Nationalfølelsen er over Nationerne ...... og Kæmpen Mathias, der aldrig synes at tænke ud over Dagen, og hans halvblinde Kone, der kun tænker altfor meget, de begge to, der ernæres af Datteren, som de aldrig ser, medens den gamle Kone trykkes af en Sorg, der er en Hævn, som dog ikke syntes at ramme ...... hele det lille Invalidehotels lukkede Horisont og dog saa potenserede intime Liv, hvorpaa Købstaden ser ned med Prosaens bornerte Selvfølelse .... og Gerhards egen Stilling, usikker, utryg, mere paatvunget ham ved Tilfældigheder end valgt med velberaad Hu, og dog med en „Idé's" lysende Varme over sig ...... hvad var det andet end Poesi? Hvordan, i alle gode Magters Navn, forsvare sig imod Livets vilkaarlige Brutalitet, mod al den Hjerteraahed, som den stigende Udvikling slæber med sig fra Barbariet, om ikke man fledførte sig til Poesien som til en „mild Stiftelse", der lader Eksistenskampens Vold og Lumpenhed og Uretfærdighed buldre som en Storm udenfor sine Mure? —

Poesien! skulde være Gerhards Løsen — som den var Ulfs, hvor meget han end gav sig Udseende af at forkætre og forsømme den.....

Og med Poesien i Form af Manuskriptet begav Gerhard sig den ikke ganske behagelige Gang til hans Svigerfa'r — Theaterchefen.

II

Dér i Chefens Arbejds- og Audiensværelse mødtes de altsaa igen — efter at de ikke havde set hinanden siden hin berømte Middag.

Og dér — fra Toppen af en Piedestal og fra det øverste af en Boghylde — skuede Busterne af de to store Allonge-Heroer ned paa Konferensraad Gunnar Brynjulfsen. Molière med de buede Øjenbryn, aabne, smertefulde Træk, fremspringende Kindben og den smukke Mund, Geniets kummerfuldskønne Mund, overhvælvet af den let opstrøgne Moustache — Komediedigteren, der i Tronens Ly svang Svøben mod Hof, Adel og Gejstlighed, og som martredes til Døde af Kvindesorger — den svage Mand i sit Hjem, Kæmpen paa Scenen, Kongens Kammertjener, Komedianten blandt Marquiserne. Og den anden Kæmpe — Nordboen — Komedieskriveren blandt Universitetsprofessorer — den smaaborgerlige Satyrikus, Pebersvendens lukkede, stillestaaende Træk med denne gnavne Intelligens, hvis Saft er tørret ind og imod hvis Skal Kvindesmil og Kvindegraad er prellet sporløst af.

Eller har den Haand, som formede Busten, ikke kunnet lære os noget andet og mere? tænkte Gerhard, medens han sad og saa', hvor Konferensraaden tog sig lille ud i sin Stol mellem de to Allonger.

Teaterchefen havde endnu ikke løftet sine Øjne fra den næsten irriterende Betragtning af sine elegante Støvlespidser. Gerhard havde talt, der var en Pause; Konferensraaden saa' usædvanlig lukket og diplomatisk ud i Dag. Nu hævede han Hovedet lidt og sagde langsomt, let snøvlende — med skarp Udtale af a'et:

„De er gal — undskyld!"

„Undskyld?" svarede Gerhard paa sin Side, med let rynket Pande — derpaa smilende.

„Jeg mener" — vedblev Konferensraad Brynjulfsen — „at De bærer Dem ad som et ufornuftigt Menneske. De kommer til mig — Gud véd hvorfra — og netop som jeg sidder paa Springet, nu da Prøverne skal begynde tidligere i Aar, for at de Herrer i Pressen .... naa, det kan være det samme ... men De kommer her, ikke — som jeg maatte formode — for at bede mig glemme det sidst passérte — hvad jeg for Resten længst har slaaet en Streg over — da jeg virkelig absolut aldrig nærer nogen *rancune* .....!"

„Undskyld!" afbrød Gerhard og pegede paa Manuskriptet, som laa foran Konferensraaden. „Jeg kom for *dette* — og ikke for noget andet!"

„De kom" — sagde Konferensraaden vred — „for paa en ubehagelig Maade at minde mig om Familieforhold, som *De* dog ikke er berettiget til at blande Dem i. Jeg kunde da paa min Side spørge Dem om Deres Forhold til — til Annette .... men det gør jeg ikke. Jeg siger Dem kun: De bærer Dem dumt ad, min Kære!"

Og Konferensraaden gjorde Mine til at rejse sig — fortrædelig og optaget af Teatertjenesten. Audiensen var tydeligt nok forbi.

„Vil De læse dette Stykke — interessere Dem derfor, hvis De finder, som jeg, at det er Interesse værd — og lade det opføre, saa snart De kan?" spurgte Gerhard fast.

De to Mænd vekslede Øjekast, maalende hinandens Intelligens og Krigsberedskab. Scenen fra Rue de Rivoli syntes at skulle gentage sig.

„Deres Stykke ... hvad handler det da om?" spurgte Konferensraaden distræt.

„Deres Søns og mit Stykke!" svarede Gerhard stigende i Stemmen, endnu beherskende sig. „Jeg har udviklet Dem Gangen deri og hvad jeg kunde kalde de ledende æstetiske Principper, hvorover det er bygget. De og jeg har undertiden talt om den dramatiske Produktions Goldhed — i hvert Fald her hos os. Nu kommer Deres eget

Kød og Blod — eller jeg kommer paa hans Vegne — og tilbyder Dem Poesi, oprindelig, frisk Kunst, stærke Optrin, med vor egen Folkedigtnings paa en Gang dystre, djærve og bløde Kolorit over sig .... ja jeg bliver veltalende, men jeg taler ogsaa for en anden — oven i Købet for Deres Søn, som er syg, som vil gaa til Grunde, baade sjæleligt og legemligt, hvis vi ikke skaffer ham denne Chance — for det *kan* blive en Chance, derpaa giver jeg Dem mit Ord!"

Konferensraaden saa' til Siden, rejste sig, gik op og ned ad Gulvet med Manuskriptet sammenrullet i Haanden.

Han sagde:

„Min Søn er stadig gaaet sine egne Veje — han har i en Række Aar undveget mig — ser mig formodentlig over Hovedet, jeg som jo kun er en Embedsmand, en Statens Tjener, et Individ af gammeldags Tænkning og Principper. Hvordan han har levet, det kan jeg maaske forestille mig. At han er syg og trængende, det berører mig pinligt og vilde gøre mig endnu mere ondt, om jeg ikke vidste, at han selv i saa mange Maader havde forskyldt sin Skæbne. Man kan end ikke overfor sine nærmeste gribe hjælpende ind, naar de aldeles ikke vil lade sig raade eller sige. Vi kan maaske forlade denne Del af Emnet! Hvad dette Arbejde angaar, som jeg paa Forhaand vil stille mig aldeles loyalt, upartisk overfor, saa er det min Pligt som Teaterchef at gøre mig bekendt dermed, for saa at sende det til Censor, afæske ham hans Mening og derpaa, naar jeg endnu en Gang har sammenholdt hans Anskuelse med min egen Dom, at sende en skriftlig Meddelelse til Forfatteren, eller Forfatterne, om hvor vidt Stykket kan benyttes af Teatret eller ej.

Dette er den ganske reglementære Forretningsorden, og De kunde have sparet Dem Deres i sig selv meget interessante Foredrag, min Bedste! Det bliver saaledes, som jeg siger, og ikke ...... da De dog vel ikke vil supponere, at jeg i mine paarørendes egne Sager skulde lade mig lede af Tjenesten uvedkommende Hensyn .... nej naturligvis *det* vil ikke en Mand af Deres Takt og Levemaade, min kære Gerhard!"

Konferensraaden var standset ved det store Bord i Midten af Værelset, støttende sig dertil med Rullen i Haanden, halvt lukkede Øjne, et let Smil over Underansigtet — forskanset bag den sidste Tirade. Nu kunde jo Modparten forsøge ... eller lade være. Teaterchefen var et Kastel, imod hvilket der saa tidt var løbet Storm. Hverken Søn eller Svigersøn, ingen inferiør Person kunde i det hele taget rokke Stillingen — i dette Land, hvor det „autoritære" var i saa kraftig Vækst. Kun *op efter* i Rangforordningen frygtede Chefen

..... og saa var der én Magt, Pressen, som Chefen delvis benyttede og delvis følte sig afhængig af ..... men dette kunde jo dog Gerhard ikke vide; eller — om han formodede det — han var Svigersønnen — bundet af et godt Baand, et fast Baand — Formuen!

Gerhard tav — maalte Stillingen — tav.

Konferensraad Brynjulfsen smilede — og blev venlig, meddelsom. Den, der føler sig sikker, har nemt til Venlighed.

Han sagde fortrolig, legende med denne Papirsrulle, som man maaske, alt i alt, kunde blive kvit lige straks:

„Hør nu — et Ord, min kære Gerhard. Hvad er det i Grunden De har tænkt Dem med dette? Et middelalderligt Skuespil — saadan og saadan .... jeg forudsætter Talent deri, Studier efter Shakespeare, maaske Øhlenschlæger — naa ja, De maa ikke blive vred, men De kender jo vore Kanuter — Personalet — det er altid sløjt, naar vi skal spille disse hastemte Ting ..... for de Herrer i Pressen tvinger os jo desværre til at skulle spille, hvad der dog *alligevel* ligger os saa uendelig fjernt — al denne Ædelhed og Blod og Taarer, Gudbevares! man bliver blot mindet om Død og Gebrækkelighed .... og saa tilmed i disse knappe og trykkede Tider! Forstaar De, Gerhard, vi taler imellem os — Personalet *kan* ikke spille de Ting, og Publikum gider, snart sagt, ikke se dem heller. To, tre, fire Forestillinger — og tomme Bænke. Hvordan faar vi vort Underskud bragt ned? Sæt Dem i mit Sted! Jeg har ingen Helt og ingen Heltinde — kun en Samling Invalider; én Karakterskuespiller — som er gebrækkelig — og én komisk Kraft — som der slides paa i Tide og Utide ..... det vil sige, han slider selv i Utide paa sig. Nogle smaa kapriciøse Damer — der alle vil være Primadonnaer og i alle mulige Fag — et Par mandlige Brugbarheder — en Sanger, som gør Skuespillertjeneste — og saa Statister. Hvad vil De gøre ud deraf?

Dertil kommer Dekorationer og Maskineri. Vort Maskineri er usselt og kostbart. Og hvad skal vi med alle de Dekorationer, som males for tre Forestillinger og saa lægges paa Loftet? Det er blot at tynge vort Budget — og det er tynget nok.

Tænk Dem saa dertil alle de Mennesker, som *De* kender: Embedsmænd, Grosserere, og saa alle vore abonnerende Damer! Og *de* Mennesker skal se paa Taarer og Blod og Død og Bedrøvelighed i tre, fire Akter? Ja hvis det var en Opera — hvor man stikker sig ihjel og synger dertil! Det gik endda .... men et „mørkt“ Skuespil — selv om der er en Nar deri — nej, nej, min Bedste!

Nej! hvis De tiltror Dem Evner til at skrive for Scenen — og jeg tiltror Dem gerne alt — saa giv os et Stykke ud af vort eget lille borgerlige Liv — helst i en og samme Dekoration ... Molière deroppe, han forlanger aldrig denne Luksus med Udstyr ...... lad os

ikke faa hans „Tartuffe" — ikke nogen Bitterhed — men en jævn, helst lidt fornøjelig, ukompliceret Handling — saadan mellem Slægt og Venner, med nogle Rivninger, lidt Kærlighed — eller megen, som De vil — ikke Politik, ingen sociale eller religiøse Principdebatter .... det har vi allerede *nok* af .... et Stykke blaa Himmel over det hele, lidt Sang, og Knudens Løsning paa den for alle Parter mest tilfredsstillende Maade. Herregud, Scenen er dog ikke til, for at reformere Verden eller anskueliggøre Lidenskaberne, om jeg saa maa sige, in puris naturalibus — men for at understrege en gavnlig Maksime, satirisere paa en urban Maade over vore Skrøbeligheder, og for Resten lette, forskønne og forædle Livet ..... og hvad Ulf angaar, saa tjener det Dem til Ære, at De har ofret Tid og Talent paa at ville give ham en Chance, som De siger: men jeg, hans Fader, kan forsikre Dem, at han har haft Chancer nok — men forspildt dem alle — og De vil med dette Stykke hverken vinde Opinionen for ham eller for Dem, medens De kun — hvis Stykket blev opført — vilde lægge Dem selv Hindringer i Vejen paa en Bane, hvor det naturligvis skulde være mig særligt magtpaaliggende at byde Dem et fornøjeligt Velkommen!"

Konferensraadens Ansigt havde lagt sig til Alvor, da han nævnede Ulfs Navn. Nu lagde det sig atter til Smil, da han kammeratlig fortrolig nærmede sig Gerhard og med et lille elegant Dimissions-Buk stak ham Papirsrullen under Armen.

Gerhard kastede Manuskriptet hen paa Bordet. Han var bleven mørkerød i det solbrændte Ansigt; nu blev han gulbleg. Ordene væltede frem hos ham imod „Kastellet" — han gav sig næppe Stunder til at forme dem eller beregne deres Virkning; han vilde have alt ud paa en Gang. Han skildrede Ulfs Liv og Omgivelser — holdt dette Liv, disse Omgivelser op imod Konferensraadens eget og egne — viste i korte, fyndige Omrids Ulfs Kunst, Smag, Dom — selv i dens Bizarreri — og sammenholdt dermed Konferensraadens „Æstetik". Han talte højere og højere, medens Chefen trippede frem og tilbage og skottede til Døren forbitret, forbløffet, ude af Stand til at fatte Voldsomheden og endnu mindre til at bryde eller standse den.

Gerhard raabte: „Jeg er saa inderlig ked af at spille Komedie for Dem eller for nogen som helst. At De er en „habil" Mand til at styre Deres Teater — det har De vist; men Kunst er noget, hvorom De ingen Anelse har. Jeg skal dokumentere dette med Pen i Haand, hvor jeg kan komme til, tidligt og sent skal min Haand være over Dem — og er De smidig i Paraden, saa er jeg hensynsløs i Angrebet. Jeg skal kaste mig over Dem med et Raseri, som De selv har fremkaldt — ikke fordi De har fornærmet *mig* ved et Afslag, men

fordi De har vist mig, hvor bundegoistisk De er imod Deres Søn. De frygter for at trække ham frem fra den Forglemmelse, hvor han nu saa bekvemt for Dem og Deres holder sig skjult. Et Stykkes Skæbne er jo altid tvivlsomt — og hvor kompromitterende for Dem, hvis det gik galt! Saa var den „gale Ulf" igen paa Tapetet — han kunde jo — ja han kunde finde paa saa meget i sin Uberegnelighed. Men nu siger jeg: Stykket *skal* op! og Ulf selv skal tvinge Dem dertil. Jeg skal forsyne ham med Vaaben .... jeg kender dem ikke selv, men muligvis vil De tage Syn over dem ... at sige: blot se, ikke røre! Det er Ulfs Ejendom, som jeg forsvarer for ham!" —

Konferensraaden vilde ikke tro sine Ører. En saadan Brutalitet — en ligefrem Kommandotone fra hans ellers saa beherskede Svigersøn. Var da de unge Mænd alle sammen bleven gale — var alle Baand løsnede?

Han vilde til at spørge om noget lignende — men greb sig selv i at stirre — stirre ganske stum — paa en lille Pakke gulnede Breve, der lagdes paa Bordet med Udskrifterne op ad ..... og disse Udskrifter, de samme og de samme, stirrede paa ham som Minder fra en i Glemsel begravet Tid.

„Hvad — hvad vil De gøre med disse Breve?" spurgte Konferensraaden, som røbede den utvetydigste Lyst til at tilegne sig dem.

Gerhard tog ikke sine Øjne fra ham — og da han havde sét nok, skød han Brevene sammen. Kastellet var bragt til Tavshed. Gerhard puttede den lille Pakke i Lommen, og sagde:

„Jeg har faaet dem — for at give dem til Ulf. Tidspunktet kan jeg selv bestemme. Hvad *han* vil gøre med dem, véd jeg ikke .... men jeg tror — ja jeg tror sikkert, at *De* først vil lade vort fælles Arbejde komme til Opførelse — naturligvis hvis De og Deres Censor finder det værdigt. Min Ven Ulf og jeg er en Slags aandelige Siamesere .... *Jeg* har god Tid til at vente — *han* maaske mindre. Og hermed anbefaler jeg mig og vort Arbejde i Deres venligste Erindring. Farvel!" —

Han var ude af Døren. Konferensraad Brynjulfsen gjorde et Skridt — betænkte sig — lod Haanden glide bag over Øret og op over Panden. Der var adskilligt at glatte væk. Han tænkte — paa mangt og meget — og til sidst paa, at dette var en dum Historie. Aa hvad! der er selvfølgelig noget Talent deri ... bliver det en Succes, saa meget des bedre! ... i modsat Fald, saa vil man sige, at mit gode Hjerte er løbet af med mig! —

Og Konferensraaden syntes allerede at føle sit gode Hjerte. Saa blev der banket paa Døren; Tjeneren kom ind og meldte diskret en opgaaende Stjerne ved Balletten, den Ballet, som saa længe havde ligget nede.

„Javist, javist! jeg er hjemme for Frøknen!“ sagde Teaterchefen, og hans Øjne blev klare, ungdommelige, hans Skikkelse rank ...... der kom noget *stort* over den elastiske Olding .... noget af Galskaben, der ret besét altid er stor — større end Forstillelse, Autoritetshykleri.

Døren gik op for en lille buttet og vever Dame.

III

Gerhard saa' paa sit Ur, da han paa maa og faa gik ned ad Bredgade. Klokken var over to; han havde ikke spist Frokost — havde villet vente til Scenen hos Konferensraaden var overstaaet. Og nu var den overstaaet; han havde Appetit; Manuskriptet var han bleven af med — og han smilede hen for sig, da han følte til Brevpakken i Lommen: Du er jo en sand lille Skat — hvis hemmelige Kræfter jeg ikke kender; men Du virker og kan maaske gøre Vidundere endnu .... bedst at *jeg* gemmer dig; Ulf kunde muligvis omgaas dig med mindre Varsomhed!

Og han gik gennem Grønningen ud ad Langelinje, tænkende paa Konferensraadens Ansigt — smilende — men pludseligt trak der som et Net af Skyer over hans Tanker; en af de ubestemte Forudfølelser, der kan kaste Skygge og rejse Storm midt i den klareste, stille, varme Augustdag.

Han rystede det af; gik op i Langelinjes Strandpavillon, forlangte noget at spise, satte sig ved et af Bordene i det ydre Galleri, lagde Hatten fra sig, tørrede sin varme Pande og saa' ud over Reden.

En stolt Beliggenhed for en Hovedstad — tænkte han — og fangede i sit Blik Horisonten fra Taarbækspynten ned mod Tre Kroner, ud mod Kongedybet, over Værfterne paa Refshaleøen, til Batteriet Sikstus mod Flagstangen, de kuplede Træer og Kanonerne. Kongedybet! tænkte han ...... Minder fra Kanonaden, som ringede Aarhundredet ind over Hovedstaden og Landet .... og nu løber Aarhundredets Ebbe trægt og langsomt ud .... maaske *dog* med en Daad, en Løftelse i sin Slutning .... eller med en Dønning fra en af Verdensstormene derude — derude ... Ulfs sociale Revolution!

„Velkommen skal Du være!“ sagde han pludseligt og viftede sig med sin Hat; begyndte saa at spise, og da han var færdig og havde tændt en Cigar, lænede han sig tilbage og tænkte: hvad nu — hvad saa?

Han vilde „gennemtænke" det hele ret grundigt — hvilket? I Stedet for at gennemtænke, saa' han med Malerens Øje. Han saa' denne Flade dér for sig — og Augustsolen brændte ned derpaa — med bløde svage Briser hist og her, der lagde sig ligesom koketterende ind mod Skibsskrogene, overskærende Skyggespejlingerne, som legede i smaa Hop over det blanke Vand. Slæberdampere, som kom med Pramme, trækkende baade dem og Røgen efter sig — glidende døsigt forbi opankrede Lystfartøjer, der tørrede kridhvide Sejl og indigoblaa Skjorter .... nu en stor udenlandsk Damper, ganske lodrette Sider, som en uhyre Cigarkasse af Jern, med en kogende sitrende Lyd gennem den stille Luft, sorte, sværtede Master op mod en gyldenglinsende Sky, der allerede begyndte at antage Eftermiddagens Skær ..... og Jernkassen lod Ankeret gaa, svajede op, stødte hvid Damp fra sig ind i den sorte Røg .... en Dirren og en Drønen — og stille laa Kolossen dér — og Baade kom paa Siden — Havnevæsnets Dampbarkasse — eller var det Karantænevæsnets? .... Gerhard fik formelig travlt med at finde ud, hvilken det kunde være .... og saa tabte alle disse Detailler, Skrog og Master og Briser og Spejlinger, deres Interesse for ham. Og han gav sig til at forestille sig, hvorledes denne Damper losser og atter lader — og alle de Hænder og alle de Hjærner, som sættes i Bevægelse derved — og Pakhusene og Oplagspladserne, som aabnes og fyldes, og Kontorerne med alle Pennefolkene og Regnefolkene — og Pengene, som kommer ind og løber ud igen — rundt omkring i Byen, som suger sin Næring fra Havnen. Og Principalerne, der tager ud paa Landet til Familierne, som holder alle Bladene og køber nogle af Bøgerne; og Kommis'erne, Handelsbetjentene, der lukker Kontoret og begiver sig ud paa Tivoli eller længere ud ad Frederiksbergkanten, hvor Aftnen falder paa og hvor Forlystelsesstederne vinker og lokker med Lys og Lamper, med Revue-Forestillinger, Sang og Klang ...... thi dette er en By, som har sin Havn — et friskt, kommercielt Pust igennem sig — og Byen vil more sig, vil hverken afmale sig Fremtiden særlig mørk eller rosafarvet, vil slide Dagen og leve Livet — hvad der maaske er det aller fornuftigste, saa længe man er ung .... og en By, en Hovedstad, bør aldrig blive gammel i den Forstand, at den skruer sig op i en kritisk-filosofisk Fremtidsspekulation og Nutidsforknyttelse. „Leben und leben lassen!" —

Kongedybet! ... Ja, tænkte Gerhard, hvis Blik atter var ude over Reden; det var saaledes ..... og gennem Fragtdampernes Dirren og Drønen kan man endnu ligesom fornemme et svagt Ekko af de snart hundredaarige Kanoner fra de gamle Blokskibe ...... men for at „flette en saadan Mindekrans om Nationens Pande" tør denne Pan-

de ikke stadigt være feberhed af den moderne Tænkning. Værs'god! Videnskab, Kritik, Kunst har sine lovbestemte Veje og Virkninger — og den, der vil skrue tilbage, skruer sig selv i Klemme ...... men hvem siger, at det naive Drag i Folket, at Lysten til harmløs Livsglæde ikke findes endnu! og at denne Folkets store gode Side ikke netop var medbestemmende i det „Humør", hvormed man slog, skrev og sang den Gang? ......

Ve dem, der nu kunstigt, i god Tro eller paa en politisk Doktrin, skruer Folket op til Krigsberedskab med Kanoner og Volde og Værker og Faner ..... Ansvaret vil komme over dem, og saa er det maaske ikke engang *dem*, som skal bløde! Men ve ogsaa dem, der som et Modtræk paa en anden politisk Doktrin puster til Folkets gamle Svaghed for at „gøre Grin med det hele". At slaas — og rimeligvis falde, det er endda ikke den værste Udgang paa et ebbende Aarhundred; at more sig ved et Glas og en rask Sang, det kan være lige saa godt som det daglige Brød .... men at grine, det er virkningsløst; paa Grinet bygger man lige saa lidt et Folk op, som man dermed nedriver Magthavernes Værker og Volde!

Hvad om man en Gang kunde tage Livsglæden, Morskaben i sin Haand — synge den ud blandt et træt men endnu ikke livstræt Folk — skænke den ud til tørstige Gemytter — selv om „Udskænker" skulde blive hængende ved Ens Navn! tænkte Gerhard og rejste sig. Jan Steen havde sin Knejpe — Bellman sine Tilhørere. Shakespeares Teater vilde *vi* nu kalde en Gøglerbod; men da Heiberg kom hjem fra Paris med sin Vaudeville, saa spurgte vore „alvorlige" Digtere, om Meningen var at gøre Teatret til en café chantant? Meningen var god nok — men Heiberg blev den *fine* Mand. Nu er hans Æstetik fløjten; hans Koupletter bestaar ...... Leve den kommende danske Digter, der ikke ender som min Svigerpapa — som „fin" Mand! Aa, Ulf, Ulf, havde Du faret lidt skaansommere frem imod Dig selv, saa havde Du kunnet være Jan Steen og Bellman i én Person! ......

Og Gerhard gik ud ad Langelinje.

Dér — idet han passerede den halvrunde Bænk med de skyggefulde Busketter omkring — hilste han paa Anna Funch. Hun sad sammen med Overgaard og Frøken Harriet Palm. Gerhard gik lige hen til Bænken, trykkede Overgaards Haand og Anna Funchs — hilste ærbødigt paa Frøken Palm.

„Men i hvilken Krog af Verden har Vorherre haft Dig saa længe?"

raabte Overgaard. „Sæt Dig, Menneske, og fortæl! .... din Villa var aflukket, da jeg vilde besøge Dig, og man sagde ......"

Anna Funch standsede ham med et Blik, som hun lod gaa over til Gerhard og som dvælede dér med en ængstlig Spørgen og med en moderlig Vemod — en Moders, eller en Søsters — tænkte Gerhard, medens det samtidigt ikke undgik ham, at Overgaard prøvede Blikket og ikke fandt sig ganske beroliget derved. Gerhard nikkede — blev adspredt — og spurgte endelig Anna Funch, hvorledes Drengen havde det?

„Han har det godt, han er bleven stor og gaar i Skole — Ferien er jo nu endt og nu maa han slide i det — ligesom vi andre!" svarede hun med sit gamle, lyse Smil og med den dulgte Varme i dette Smil — som Gerhard dog fandt mere tilsløret, paa en egen Maade „ældre" — ligesom ogsaa Stemmeklangen forekom ham forandret.

„Ja — Aarene gaar!" — sagde han, for at sige noget.

„Og Drengene vokser op til at blive Fædrelandsforsvarere!" raabte Overgaard. „Det er ellers mageløst — vi slaar paa Trommen og bygger Fæstninger, baade til Lands og til Vands, for at komme i Krig med Preusserne eller Russerne — hvis det da ikke bliver Kineserne — og saa gaar vi selv hen og bliver fra Dag til Dag mere og mere preussisk eller russisk eller kinesisk — Sabelherredømme og Mandarinvæsen — Presseforfølgelser, Bøder, Fængsel — stadige Overgreb fra Regeringens Side; se nu den sidste Afskedigelse — en ren Skandale ...... det er s'gu behagelige Forhold at være Redaktør under!"

„Hvor er din gamle Overlegenhed?" spurgte Gerhard smilende.

„Aa Du snakker" ... vrissede Overgaard. „Hvad bestiller Du — hvorfor skjuler Du dig — hvorfor tager Du ikke din Part af Oppositionens Slid — da Du dog begyndte derpaa?"

„Du mener, at det vilde kunne nytte?" spurgte Gerhard lidt drillende. „Jeg maatte da først og fremmest kunne *finde* Oppositionen — at sige, den samlede, den ordnede og derfor den virksomme. Men da jeg i Gaar kom tilbage til Byen igen og gav mig til at læse Bladene — saa fandt jeg bare, at I skældte hinanden ud indbyrdes — ligesom for et halvt, et helt eller flere Aar siden. Men at skælde Nørager ud i Bentzen-Overgaards Blad — og omvendt — det er ikke fristende. En Engel af Uegennyttighed maatte den Regering være, som ikke benyttede sin overlegne Stilling: den at være en Enhed!"

„En rar Enhed — Selvtægten og Bornerthedens!" sagde Overgaard skarpt. „Er Du bleven vakkelvorn igen?" ....

„Nej men Du er bleven nervøs!" svarede Gerhard kort.

Anna Funch saa' bønligt misbilligende paa dem. Frøken Palm faldt ind. Hun havde øjensynligt ventet paa at tage Ordet. Hendes Næsefløj dirrede; hun saa' lige ud for sig — og Profilen tegnede sig med sine stolte, strenge Linjer op mod den sollysende Luft, medens hendes Mundvig krused sig — som til Bid og Kys paa en Gang — og hele den slanke, spænstige Skikkelse dirrede af Utaalmodighed og Stridslyst ...... dette Ansigt og denne Skikkelse „lige sluppen ud af et Bjergpas" — som Ulf havde sagt — Jaguaren, som laver sig til Spring.

„Mændene er fejge, fejge" — sagde hun og kastede haanligt med Hovedet. Hendes indre Bevægelse nægtede hende at faa sagt mere.

„Mener De med Mændene ogsaa Redaktør Bentzen?" spurgte Overgaard med et Sideblik.

Hun vedblev at rette Blikket ligefrem — Munden krusede sig endnu mere ..... det var, som vilde den sende et Kys ud, men den bed. „Jeg undtager ikke Redaktør Bentzen!" sagde hun — bøjede saa Hovedet, som om hun stiltiende gjorde en Afbigt — og fortsatte dæmpet, næsten gennem Tænderne og dog med en Blødhed, der overraskede Gerhard og gjorde hendes Ord vægtigere, end hvis hun lidenskabeligt havde forceret Stemmen: „Vi Kvinder kan være Diplomater — siger man; vi kan forstille os og derved sejre; men vi kan ogsaa" ... her blinkede hun og saa' truende lige paa Gerhard ... „vi kan ogsaa være Soldater, ofre os, kaste os hen — det beror paa, om man fører os — om man vil og tør! Vi tør altid!" tilføjede hun pludseligt.

Anna Funch lagde sin Haand paa hendes Arm. „Kære Harriet!" .... sagde hun beroligende.

Frøken Palm rev Armen til sig — smilede derpaa, som vilde hun undskylde sin Heftighed, og sagde til Gerhard: „Véd De, at Anna Funch er traadt ind i Bestyrelsen af vor Forening og hjælper med at redigere Bladet? Hun skriver og oversætter meget deri — og skriver godt — naturligvis. Skade kun, at det nytter saa lidet!" sagde hun spydigt.

„Det mener De ikke, Harriet" .... svarede Anna Funch paa sin blide Maade. „Jeg vilde kun ønske, at jeg havde Deres brændende Energi — mine Kræfter slaar ikke altid til, og da Bevægelsen virkelig er „stigende", som Overgaard siger, saa bliver Arbejdet det ogsaa. Vi kunde ønske en Mand med i Redaktionen; at sige en Mand, som var enig med os — som virkelig stod paa *Kvindens* Side og ikke lod sig trætte eller anfægte af enhver begyndende Bevægelses

Ufuldkommenheder — navnlig ikke lod sig anfægte af det let-komiske Skær, som „Kvindebevægelsen" i vort lille hyperkritiske og lattermilde Samfund til en Begyndelse ikke er undgaaet. Vore Modstandere, Mændene, har jo de mange morsomme Indfald og de smidige Penne — men vor værste Modstand er naturligvis fra Kvinderne selv. Imod *den* skulde en Redaktør træde op — en Redaktør, som en Gang til Forskel fra de mange Journalister var en *Mand!*" —

Og hun saa' aabent spørgende paa Gerhard.

Overgaard ligesom belurede hendes Blik. Til hans Beroligelse svarede Gerhard undvigende — at det maatte have sine store Vanskeligheder at finde en saadan mandlig Redaktør — der jo næsten skulde være Ridderen uden Frygt og Dadel — foruden at hans Kundskaber maatte være omfattende — sociale, nationaløkonomiske, juridiske. En „digterisk" Natur — for ikke at sige en Poet — mente Gerhard absolut vilde være forkastelig; han vilde ikke kunne stille sig upartisk, vilde føle sig tiltrukket af Ynde, Elskværdighed, og tilbagestødt af det modsatte — hvis han selv endnu var en Mand, som ikke helt havde taget Afsked med Ungdomsrørelserne; eller han vilde blive en besværlig, fordringsfuld „Profet" — hvis han havde passeret Middagshøjden og nærmede sig Oldingen. Og deri samstemmede Overgaard — ingen Digter, ingen Kunstner, men en Journalist!

Anna Funch modsagde mildt; Frøken Palm huggede ind. Overgaard blev varm — og det klædte ham. Samtalen blev levende. Anna Funch vendte sig mere og mere til Overgaard, over hvem hun øvede en Indflydelse, der ikke var til at tage fejl af. Frøken Palm drillede baade ham og Gerhard ... Gerhard, som alligevel kun halvt var med i disse Spørgsmaal Mand og Kvinde imellem; de forekom ham maaske lidt for ydre, for meget af Teorier, valgte Standpunkter — uanset Alvoren, det personlige, som han ikke kunde benægte. *Hvad* vil da disse to Kvinder? ... foruden alt det, de „vilde" paa Grund af en Bevægelse, der var stærk nok til at forme baade Ønsker og Fordringer. Frøken Harriet Palm var langt den betydeligere, den dristigere, den lidenskabelige, den, som maaske havde haft mest at lide, mest at trænge tilbage — syntes Gerhard. Men hvad vilde *hun* da? Aa, jo dog, maaske — under en stor Bevægelse, en Revolution, gribe Fanen, være selve Fanen ... men vilde hun være dette for en enkelt Mand snarere end for de mange, baade Kvinder og Mænd? ... Ja hvem véd! Tiden vilde maaske vise det.

Men overfor Anna Funch kunde Gerhard ikke værge sig imod dette Indtryk af en Teori ... det, som Halvvig i Kupéen havde ytret. Og Gerhard blev adspredt. Vi Mænd saa vel som Kvinder er ude over vort naturlige, i hvert Fald vort tidligere Hvile- og Tyngdepunkt — tænkte han — og vi gaar vanskelige Tider i Møde — Ulfs „vanskelige" Tider.

Saa rejste man sig og gik. Overgaard indviklet i et Stridsproblem med Frøken Palm. Anna Funch og Gerhard nogle Skridt bag efter.

„Kan De huske" — spurgte han uvilkaarligt — „da vi mødtes og spadserede her sammen, dengang da ... ja det er snart adskillige Aar siden!"

Hun saa' hurtigt paa ham, gav hans Haand et let Tryk, og sagde dæmpet, bedrøvet:

„Vil De dog ikke træffe sammen med Annette? Hun er her jo — ude hos den gamle Lehnsgrevinde. Men det véd De vel? Tilgiv mig — men jeg synes, at De begge maa ønske en Forklaring ... nu er der gaaet saa lang Tid — meget kan se anderledes ud — og man taler dog bedre, end man kan skrive!"

Gerhard bed sig i Læben: „Ser De hende — har De talt med hende?" spurgte han dæmpet.

I dette Øjeblik vendte Overgaard sig og raabte til Gerhard: „Hør Du Hemmelighedskræmmer — din politiske Tro trænger vist til Bestyrkelse. I Aften — og i Morgen Aften med — „styrker" den gamle Lehnsgrevinde de troendes Skare ved en stor Have-Foraarsfest ude paa sit lille Enkesæde, Du véd den hvide Gaard med den kønne gamle Park her tæt udenfor Byen — knap en Fjerdingvej; man kan køre eller gaa derud, som man vil. Vi har faaet Indbydelseskort paa Kontoret — man vil ogsaa have vantro med, dels for at omvende, dels for at „anmeldes". Enhver uberygtet og nogenlunde ædru Person har for Resten Adgang — imod en passende Entré til Forsvarssagen — alt sammen Selvbeskatning! Den gamle Dame giver loyalt sine Træer og Buske og Plæner til Pris ... der vil blive talt og sunget og gøglet ved kulørte Lamper med Tombola og Teater og Fyrværkeri — alt for Fædrelandet. Tag derud! ... Damerne og jeg kommer ... vi skal blot spise til Middag med Bentzen ...... ah, dér har vi vores Redaktør en chef!" ...

Og Redaktør Bentzens tætte, joviale Skikkelse, smilende sarka-

stisk i Solskinnet, ligesom levendegjort solbelyst Intelligens, svingede ind paa Langelinje imod dem.

Han hilste med en hvid Haand ... Damerne bøjede deres Hoveder ... Frøken Palm løftede hurtigt sit, krummede Læben, sigtede og afskød en eller anden Pil — som Bentzen greb i Luften, sendte tilbage — bøjede sig drømmende med de kloge Øjnes noble Ironi — en hengiven og lidende Ironi under Jaguarens bløde Blik.

Gerhard anbefalede sig. Han skulde spise sammen med en Ven — sagde han.

IV

Gerhard gik gennem Byen. Han kunde ikke komme bort fra det Blik, som var vekslet mellem de to. Det vedblev at sysselsætte ham: Akkurat som om de var i Færd med at forbløde sig begge — af Vunder, som de tilføjer hinanden — og som Samfundet, Omgivelserne, hjælper til at udvide — og dog tilhører de hinanden, elsker hinanden — hun ildner hans svigtende Energi — han blødgør og bøjer Metallet i hende ... og saa forbløder de sig begge — men de er lykkelige; — Hoben, Skraalet, Støvet, Snavset kan ikke trænge op til deres Højde, den „ideale“ Kærlighed — i hvis Ensomhed saa mange Taarer fældes, saa meget Hjerteblod rinder!

Og Gerhard tænkte sig Redaktør Bentzen i Ensomheden — den frygtede Pen, det sarkastiske Smil, den drømmende Ironi ...... og denne modige, ærekære og kloge Mand fælder Taarer i Ensomheden og hans Hjerteblod siver — og Støvet og Snavset hvirvles op imod ham — og hans Pen bliver dobbelt frygtet, hans Ironi fortærer som en jævnt fremskridende Brand — fortæret som han selv er.

Her — i dette lille Land — den snevre Hovedstad! tænkte Gerhard.

Hans Tanker paa Bentzen og Harriet Palm overskyggede ganske Anna Funch og Overgaard. De blev ligesom subalterne — de to sidste......

Tænk om Anna Funch og jeg var kommen til at tilhøre hinanden! Ja for det er dog en saa frygtelig Tilfældighed den, der bestemmer Menneskenes Forhold. Eller er der intet tilfældigt? Sæt jeg den Dag

havde truffet Anna Funch hjemme — og ikke Annette ... hvilke Skuffelser for os begge alligevel! værre maaske end for Annette og mig — hvor galt det saa blev!

Nej, han *vilde* ikke tænke paa dette. Og saa var det dog, som om hver Sten, hver Flise — hver udspændt Markise, der kastede sin Skygge over disse glødende Fliser — hvert Gadehjørne — hvert Kræmmerskilt talte til ham i denne snevre By — talte ham mindende til.

Hvor var nu det „friske, kommercielle Pust“ igennem denne By? Den laa dér, bagt af Solen gennem hele sit næsten uddøde „Strøg“, sendende Røg og Stank imod ham fra hver i den bugtede Færdselsaare udmundende Gade og Gyde. Den halve By maatte man vandre igennem for at finde én arkitektonisk Façade — paa et Torv med svage Rester af et lokalt Folkeliv — og denne Façade laa lige overfor de gabende Ruiner af et Slot, som ingen syntes at have Hast med at genopbygge, som maaske *skulde* ligge hen i en symbolsk Ruin. Kun Hundene var der lidt Liv i endnu — sparsomt nok: — i Menneskene intet; Menneskene, som var begyndt at forfølge de firbenede, der ikke turde være de gamle glade Hunde mere.

Og paa en Gang syntes Gerhard, at han ikke gik i Hovedstaden men i den lille Købstad, som han nylig havde forladt .... og at det ikke var en solhed Augusteftermiddag, men at det var Nat, en lys Nat, hvor ingen Mennesker færdedes paa Gader og Torve — hvor alt Liv og Samkvem stod stille, medens alligevel Vogne kørte ham forbi — Vogne med Skygger af Mennesker, de afdøde gamle „glade“ Københavnere. Og disse Menneskeskygger var klædt i de foregaaende Generationers Dragter — saaledes som de passede for den lille snevre, gemytlige By bag dens Volde og Glacier — Herrerne i højkravede, langskødede Frakker, dinglende Signeter fra Vestelommen — Damerne i Kysehatte, korte Kjoleliv, højt opbundet Bryst ....

Gerhard standsede; hans Hoved svimlede, hans Nakke smertede ham. Er det et Solstik? tænkte han. Begynder Nerverne nu for Alvor at nedlægge Arbejdet? Ja ja, jeg har budt dem meget i dette halve Aar — arbejdet som en Dampmaskine i denne Sommer — og tænkt endnu mere. Jeg maa have Fred, Hvile, Skygge omkring mig .... aa, jeg maa, jeg maa tale med et Menneske — føle et sympatetisk Væsens Nærværelse — eller jeg bliver syg, sindssyg i dette menneketomme Øde ......

Et arrigt „Vaskov“ skræmmede ham og bragte ham til Besindelse. Han sprang op paa den Omnibus, der nær havde kørt ham over, og rullede ad Frederiksberg til.

Han saa' og hørte intet undervejs. Det var tilfældigt, at han havde valgt denne Vogn, men ikke tilfældigt, at han nu søgte ind i den gamle Park, der bød paa Fred, Hvile, Skygge — ikke blot for ham men for de mange, voksne og Børn, ensomme Vandrere, støjende Klynger, fortrolige Par.

Saa ofte han havde gaaet her — og hans Morgen- eller Aftenture havde i de forløbne Aar tidt ført ham herind — bestandig var Indtrykket vendt fornyet tilbage, den afdæmpede, løftende og vemodige Følelse af at spadsere ind i en Tid, der ikke kan og vel heller ikke skal kaldes til Live igen — men som dog er der i vor Bevidsthed, mild-glad, frodig, hyggelig og fredsæl — op imod Aarhundredslutningens Hastværk og Hærværk, Kiv og Konkurrence — vort Aandslivs Guldalderidyl op imod fin de siècle.

Han passerede de to halvrunde Bænke — „Saksen“ — hvor man mønstrer og mønstres; med et lille ærbødigt Nik hilste han paa sin gamle Kending, den slanke, stramme, barhovedede Mand der paa Granitpiedestalen; og da han havde overvundet det første Syn af den nedtrampede Plæne med Smørrebrødspapirer, tumlende Børn og Barnepiger — saa strøg han Hatten af Hovedet og lod de støvtunge Træers Skygger svale sig, medens han paa maa og faa slentrede hen ad de bugtede Gange langs de krummede Kanaler. Og han hilste paa Svanerne — og tænkte paa Ulfs „Svanen snehvid med sin Slangehals“ ; og han saa', ligesom gennem et Slør af Barnetanker, paa den kinesiske Thepavillon med de dejlige uhyre Drager; og han kom atter ud i Solen, Eftermiddagssolen, som glødede over Slotsterrassen, dér borte over Plænen, og som med sit varme Kys kastede Glans og Liv over det øde, grimme Slots Façade; og atter ind i Skyggen, op over en lille Høj, hvor han mødte en af disse ensomme Vandrere i langskødet kaffebrun Frakke og graa Hat — saadan en „gammel Elsker“, der tridser af hen under de stille Træer, langs de stille Kanaler, tænkende paa dengang *hun* kom ham i Møde rødmende under den store, brede Solhat, trippende paa de smaa Fødder med de korsbundne Baand op over de fine Ankler .... og Gerhard hilste uvilkaarligt, medens den gamle Herre forbavset og lidt fornærmet tog til sin Hatteskygge.

Mon *jeg* en Gang skal gaa saadan? tænkte Gerhard. Og Fuglene sang — halvt søvnigt bedøvede af Varmen.

Gerhard standsede. I den afsides Lindeallé — ikke langt fra den „literære“ Fasangaard — saa' han en Klynge Børn, som legede. En ung Dame , i lys Dragt, Straahat, et lille hæklet brunt Shal over de

fine Skuldre, stod tæt ved Børnene. Hun morede sig øjensynligt ret af Hjertet over deres Veverhed, deres Voldsomhed, deres klare Raab, deres Latter — hvori der blandede sig Graad. En lille Fyr — kunde være tre, fire Aar — stod fornærmet, med Fingrene i Munden, stride Taarer ned ad den runde Kind. En lille Pige søgte forgæves at trøste ham. Saa vrikkede hun, med smaa latterligt efterabede „voksne“ Bevægelser, kastende paa Hovedet, bort fra ham hen til de andre. Hendes korte, brune Piske fløj hende om Skuldrene, krænket som hun var over at se sin moderlige Omhu ganske uden Paaskønnelse. Hun raabte: „Saa kan Henrik saamænd for mig gerne staa dér til evig Tid og tude!“ ......

Den unge Dame traadte til, knælede ned, tog Fingrene ud af Munden paa Henrik — talte godt for ham ..... og fluks var hun inde med ham i Kredsen, fo'r af Sted, smidig, svaj, let og elegant, i susende Leg med Børnene, blandende sin egen fornøjelige Latter i deres friske Hallo, som de kandelaberstive Lindetræer besvarede med et alvorligt Ekko. Det gav et Sæt i Gerhard ....

Den hvide Hind, den hvide Hind
I Skoven.

V

„Er det alle Deres Børn — Edith?“ spurgte han fornøjet og stillede sig i Vejen for hende.

Han havde ligesom hele Tiden *vidst*, at han vilde træffe hende her i Haven — havde gaaet med den stille Forudfølelse af, at han maatte opleve et kært Gensyn. Haven havde med sin Stemning saa at sige forjættet ham det — og han sagde hende det, idet han smilende rakte hende Haanden.

Hun paa sin Side greb sig straks i sin første Tilbøjelighed til Generthed — trykkede leende hans Haand og sagde: „Det er mine Eftermiddagsbørn .... er han ikke en mageløs lille Fyr, hvad? ham Henrik dér — som altid bliver fornærmet!“ —

„En lille Navnefætter!“ sagde Gerhard. „De holder af Børn, Edith ... det kunde jeg da for Resten tænke mig — det ligner Dem ganske — og hvor De kan lege med dem — og hvor det klæder Dem at løbe saadan om imellem dem!“

„Og saa videre, og saa videre!“ svarede hun, bøjede Hovedet og

blev rød. „Vil De nok lade være at sige mig, hvad der klæder mig og hvordan jeg løber ..... for ellers løber jeg fra Dem!“ udbrød hun.

„Hvorhen? til Verdens Ende ..... Til Havens skal jeg i det mindste nok følge Dem, Edith. Men skal vi ikke spadsere sammen?“

„Jo — hvis jeg kan slippe bort fra Børnene! Men det er ikke saa lige en Sag, naar man først giver sig af med dem!“ sagde hun.

Han vilde nu række dem Penge til at købe Kager for hos Kildekonen. Men hun svarede, at man ikke skulde købe Børn bort .... og hun bøjede sig ned, kyssede de nærmeste og lovede at komme igen i Morgen og lege med dem. Han bad, om han dog ikke alligevel maatte give dem noget ..... hun lo, rystede paa Hovedet ..... han uddelte Femører, og Børnene pilede af Sted, halende den lille Fyr imellem sig, saa at hans stumpede smaa Ben næppe rørte Jorden. Edith lo med sin klare, hjertelige Latter — som lysnede Gerhard helt ind i Sjælen.

„Aa, Edith — De er sød — De er kær!“ sagde han og tog hendes Arm ind under sin. Hun saa' lidt forskrækket eller tvivlende paa ham — men Smilet over hans solbrændte, friske Kinder, og en frejdig, aaben Varme i hans Øjne beroligede hende. Og hun nikkede — og de gik sammen.

Gik Gangene op og ned langs de snoede Kanaler i den stille Have — hvis Larm fra Udkanterne efterhaanden tystnede ind, alt som Eftermiddagsskyggerne strakte sig over Plæner og Rabatter. Satte sig paa en Bænk, under et Træ, dér hvor kun ganske enkelte Par smaahviskende gled dem forbi — eller hvor saadan en „gammel Elsker“ foroverbøjet dukkede af Sted, fordybet i *sin* Drøm. De generede sig lidt i Begyndelsen, men efterhaanden saa' de ingen og intet. De talte sammen.

De talte om, hvad de tidligere havde talt sammen om: Bøger, Liv, Skuespil, Samfundsspørgsmaal, Rigdom, Fattigdom — men først fortalte Gerhard længe om Opholdet i den lille Købstad — om Ediths Familie — om Ulf — om Gerhard selv; han meddelte alt, hvad han *vilde* sige, og sprang over alt, hvad han ikke mente sig berettiget til at berøre — ikke var klar paa selv og ikke vilde spørge om. Edith paa sin Side spurgte ikke, men hørte; var synlig glad ved at høre ham tale saa smukt og godt om Forældrene — indskød Bemærknin-

ger, smaa Udraab — nikkede bedrøvet, eller nikkede glad. Ganske naturligt faldt Ordene dem imellem — som havde de kendt hinanden længe; men denne Sommer havde jo ogsaa givet dem fælles Berøringspunkter nok. Deres sidste Møde blev kun lige strejfet.

De talte sammen som gode Venner taler. Og Gerhard fornam med Glæde, hvor tryg Edith følte sig nu ..... og da han ytrede denne Glæde og fremhævede alt det gode og smukke, som hun efter hans inderste Overbevisning havde kaldt til Live i ham og som det var hans Haab at deres fortsatte Bekendtskab vilde styrke hos ham, saa nikkede hun saa aabent og elskværdigt, som man kun kan nikke til en god Ven, fra hvis egen Mund man nok kan taale at høre sig lidt berømme. Hun saa' ham glad ind i hans Øjne — ligesom forundret over at finde ham *saaledes*, og paa samme Tid tagende hans varme Ord, hans ærbødige og hengivne Blik som en Tribut, hendes egen Tillid til ham og Respekt for ham nok kunde retfærdiggøre.

„Aa ja, ja ikke sandt — vi vil være Venner, gode Venner?" sagde hun gentagne Gange holdende hans Haand i sin.

Men derpaa gled hun atter for et Øjeblik tilbage i noget undvigende — som søgte hun i sig selv og ikke rigtig var klar paa, hvordan hendes Ord kunde fortolkes — og efter et saadant Øjeblik kunde hun afbryde ham næsten heftigt: „Nej, nej; De maa ikke tillægge mig saa meget godt. Kendte De mig rigtig, som jeg er, saa vilde De finde mig misundelig, smaalig, mistroisk — ja lavt tænkende — kort sagt, et ganske almindeligt Kvindemenneske!" lo hun. „Jo jo, De skal tro det, naar jeg siger Dem det. Der er blot et, jeg forlanger, at De skal stole paa: jeg kan være trofast mod mine Venner — jeg glemmer ikke selv tilsyneladende Ubetydeligheder — men deraf følger ogsaa, at jeg husker, hvad der krænker mig. Og man siger, at jeg nemt saares. Dér ser De, hvad De har at rette Dem efter .... aa jeg forekommer mig virkelig utaalelig til Tider. Gud véd om jeg har godt af den megen Ensomhed!" tilføjede hun hen for sig, bøjende Hovedet, ridsende med Parasollens Dupsko i den tørre Jord.

Han sad og saa' paa hende fra Siden af. Hvor mylrende mange Spørgsmaal skød der ikke frem i ham — og hvor smuk fandt han hende ikke — hun, som ikke var nogen Skønhed — ikke havde Anna Funchs regelmæssige, bløde Ansigtslinjer — ikke Jaguarens stolte, strenge Profil; men yngre end de to Damer, hvem han uvilkaarligt sammenlignede hende med, besad hun denne ugengivelige Ynde, uden ved Blik, Miner, Paaklædning at røbe sig som bevidst over sin Tiltrækning. Han dvælede ved hendes ulasteligt formede

Nakke, den klare, blegrøde Teint, det lille, fine Øre, den smukke Mund — den viljefaste Hage .... saa' alligevel slet ikke paa hende, sagde sig selv, at han ikke kunde udgrunde det tiltrækkende ved hende, at det ikke laa deri og deri, at hun egenlig var ham saa uendeligt fjern, og at han i Fjernheden havde hende for sig lige saa attraaværdig, som hun sad dér ved hans Side.

Hun løftede sine glansfulde graa Øjne, kloge og bedrøvede og dog skælmske — lysende af denne Intelligens, der syntes at gennemskue ham og dog var i Forlegenhed med ham — denne Mand dér, som holdt af de lange Pauser og ikke vidste at bruge dem til noget bedre end til at se paa hende. Utaalmodigt var hendes Blik ... „Ja ja, Edith!“ sagde han — „jeg har den slemme Vane at blive distrait; men ogsaa *jeg* lever meget ensomt ......!“

Hun trak tvivlende paa de lyse, let skyggede Bryn. „De har dog Deres Frihed, kan gøre og lade, som De synes, rejse, blive borte, komme igen, vælge Deres Selskab ....!“ sagde hun.

„Jeg har ikke min Frihed — ikke endnu. Men sæt jeg vilde tage den — for bestandig — hvad vilde *De* saa, Edith?“ spurgte han dæmpet.

Hun tav, drog paa Brynene, lo saa og svarede henkastet: „Deres Frihed — hvad skulde jeg med den! ... tror De, jeg samler paa „Friheder“, som man samler paa Frimærker? ... det er dog virkelig komisk!“

Der var en let Bitterhed i hendes Stemme. „Edith!“ sagde han bebrejdende.

Hun gav sin Kjolenederdel et lille Slag med Parasollen: „Ja — Edith og Edith og Edith“ — sagde hun heftig. „Og hvorfor „Edith“?

Aa ja — naturligvis — De er i Deres Ret — saadan hedder jeg jo — det er mit Navn — og alle kalder mig ved det — De med! Tro blot ikke, at jeg er fordringsfuld ... men ... eller tro, hvad De vil — hvad De vil — værs'god!“

Hun saa' bort — og han paa hende; og han tænkte: Nu vil jeg blive vred, jeg vil skænde. Og han sagde spydigt: „Skal jeg maaske sige Frøken Ravn? ... De er barnagtig, Edith!“

VI

Hun vendte Øjnene lige imod ham — og hun var bleg. Eftermiddagsskyggen laa dybt og blødt over Stedet, hvor de sad; Skumringen

var ved at begynde; højt oppe over de fjernere Trætoppe — en Lind og en mørk Kæmpegran — laa et svagt gyldent Skær fra den svundne Sol; de enkelte Fuglestemmer, der havde pippet, tav som paa Kommando ... Luften var mætttet af Dagens Varme, og Aftnen syntes kun Bebuder af den orientalske Augustnat; langt borte den dæmpede, forvirrede Summen af Menneskefærden — der kan have noget saa ængstende ved sig — og nogle endnu fjernere, sprøde Toner af Fortepianoklimper — og en døende Trutten fra et Hornorkester.

Hun lyttede, rejste sig — og sagde paa sin korte Maade: „Farvel — jeg maa gaa nu — ellers faar jeg Mulkt!"

„Mulkt!" ... han gentog dette uden Forstaaelse. „Ah — saadan — jeg havde glemt! ... Aa sæt Dem endnu et Øjeblik, Edith!" bad han og rakte efter hende med Haanden.

Hun satte sig, med Hovedet bøjet, Hænderne i Skødet om Parasollen. Han tog Parasollen og gav sig til at lege med den; hun syntes ikke at bemærke det. I sin tidligere lette Tone, ligefrem og utvungent spurgte han hende, om hun hele Sommeren havde været i Byen og om hun vilde blive Efteraaret og Vintren over herhjemme? Hun svarede i Førstningen ikke, fo'r sammen og spurgte ham:

„De rejser vel?" —

Han svarede undvigende, og spurgte atter: „Har De været i Byen hele Sommeren? Tænk, jeg har jo glemt at sende Dem Deres lille Nøgle — eller, jeg skal være ærlig, jeg har ikke kunnet bekvemme mig dertil — ikke nænnet det!"

„Aa, min Nøgle!" sagde hun. „Ja jeg har virkelig savnet den — det kostede mig Møje at faa gjort en lignende i dens Sted — den er saa aparte ... og dyrt var det!" tilføjede hun smilende.

„Se nu smiler De igen, Edith; saa er De langt kønnere!" sagde han. „Maa jeg komme en af Dagene og levere Dem den?"

„Kan De ikke simpelt hen sende mig den?" spurgte hun.

„Jo — hvis De foretrækker det!" Han flyttede sig nærmere til hende, tog hendes Haand; hun lod ham holde den; og han sagde: „Skal De nu hen og synge?"

Hun nikkede.

„Og efter endt Forestilling?" ... spurgte han. Hun tav.

„Skal vi spise sammen — ligesom den Gang?" spurgte han.

Hun rystede paa Hovedet.

„*Vil* De ikke?" ... spurgte han.

Hun gjorde Mine til at rejse sig. Med et let Tryk om hendes Haand holdt han hende tilbage.

„De er vred paa mig" — sagde han — „og har dog ingen Grund dertil! Jeg vil netop ikke tale som da vi sidst saa's. Jeg lovede mig

dengang at betragte den Nat — ja lad mig kun kalde det med Pietet, en Ømheds Pietet, som den man har overfor de dyrebareste Minder. Jeg kan ikke tale derom — jeg savner Ord ... men jeg savner ogsaa, aa tro mig, i saa usigelig Grad Selskab — Deres Selskab, Edith! Jeg er langt fra befæstet nok i de gode Forsæt, som De fremkaldte i mig. Jeg har i denne Sommer gjort nogle Fremskridt — synes jeg selv — men det er væsenligst paa Ulfs Vegne og paa hans Foranledning, kan jeg sige. Han *skal* reddes — det har jeg svoret — og samtidig reddes der noget i mig selv. De forstaar det muligvis ikke — men lige meget! Jeg har fortalt Dem om det Stykke, vi har skrevet, og jeg kunde fortælle Dem meget, meget mere — kunde blive ved at tale med Dem fra nu af til Dagenes Ende. De véd det alt sammen — véd eller kan slutte Dem til alt. Hvorfor nærer De da Tvivl eller Mistro overfor mig? Hvorfor kan vi ikke være sammen i utvungen og kammeratlig Selskabelighed — vi to alene? Skal jeg minde Dem om, at De jo netop i Følge Deres Livsstilling, Deres uafhængige Vaner, Deres Karakters Styrke, hundred ejendommelige Egenskaber hos Dem, altid har sat Pris paa at have Venner, som *De* med Tillid kom i Møde og som med Hengivenhed og Beundring søgte Deres Selskab — selv paa den „uborgerlige“ Tid af Dagen eller Døgnet?“

....

Hun bød ham ved en Bevægelse af Munden — mere end ved et halvt henhvisket Ord — at holde inde. Hendes Øjne fæstede sig blødt i hans — og disse Kvindeøjne kunde have sagt ham, at hun nærede Tvivl og ikke nærede Tvivl: at hun ængstligt søgte, ventede ... kun vilde have hørt *ét* Ord, som hendes Stolthed foreskrev hende at bie paa .... eller at hun maaske endnu ikke vovede at lytte efter dette Ord — at hun maaske alt i alt intet vilde, ikke var sig noget bevidst; som vel vor noble Natur ikke er sig bevidst, naar det Øjeblik nærmer sig, da vi er helt Følelse, helt Indskydelse, Stemning ....

„Naturens eget Hjerteslag saa nær.“

Han tav; de tav begge. Hun sad tæt op mod ham; han vidste næppe, om det var hans Arm, der havde draget hende; men hendes bløde, friske Kind, der lyste saa bleg i Skumringen, var ganske nær hans Mund, og hans Læbe berørte det lille fine Øre.

Hun syntes at være lykkelig ved at sidde saaledes — og netop ved, at han intet sagde. Ham forekom det umuligt at tale: alt omkring ham, Aftnen, Skyggerne, Træets Løv, det hendøende grønne, nogle Lysprikker, der langt borte tændtes — selv det fjerne, svage Pianoklimper talte for ham og om det samme .... og saa var det, at

han paa en Gang spurgte sig selv: forraader Du Ulf! Og han syntes, at han i det mindste var nær derved; thi den slanke Kvindeskikkelse her — halvt i hans Arm — hun var dog saa elskelig! Og nu hviskede det inden i Gerhard med Ulfs Ord: tage — tilhøre!

Gerhard følte, hvorledes hans Arm sitrede.

Men hun tilhører jo en anden! sagde han ved sig selv. Nej, din er jeg — din — om Du har Følelsen af, hvad Du besidder i dette Øjeblik! syntes hendes bløde Kind at svare.

Gerhard bøjede sig frem og saa' hende i Øjnene. „Edith!" hviskede han. Hun svarede ikke.

Han betænkte sig; en svag Sitren af hendes Haand — og hendes Læber aabnede sig halvt. Vilde hun blot hviske mit Navn! tænkte han — og skammede sig over sin Fejghed. Ja for det var fejgt af ham — han vidste det godt, han krympede sig ved Tilstaaelsen — men han savnede Mod. Han vilde besmykke det med Navnet Hensynsfuldhed — vilde erindre sig om, at han overfor denne stolte, ærekære unge Kvinde havde svoret — saaledes at hun selv havde hørt det — at han aldrig mere vilde eftertragte en Kvinde, som tilhørte en Mand! Han vilde altsaa have, at Edith skulde fri ham fra det hele Ansvar ved at komme ham halvt i Møde? Var han saa fejg — eller var han virkelig hensynsfuld? Hvilke Kroge og Dybder i et Menneskes Sind! Og nu skød paa den mest pinefulde, beskæmmende Maade Billedet sig frem af *den* Kvinde, som han en Gang havde frataget en Mand .... og det fulgtes af Annette i altfor tydelige Omrids — nedværdigende ham ved en Fortrolighed, der i dette Øjeblik var ham som en korporlig Straf — et Slag i Ansigtet — *saa* skønt, rent, helligt netop dette Øjeblik her ved Ediths Side var ham.

„Aa min Straf!" sukkede han.

Og hans Arm slappedes, han vendte sin Mund bort fra denne Kind, og hans Hoved bøjede sig.

Edith stod oprejst foran ham. I en kølig, fremmed Tone sagde hun: „Det er sent — det er jo mørkt — kom — vil De følge mig igennem Haven!"

Nogle tunge Trin hørtes henne i Gangen, og en Skikkelse dukkede frem med en Stok i Haanden. „Der ringes ud!" sagde „Havemanden" kort og bydende; og det forekom Gerhard, at Manden paa en plump Maade fikserede Edith i hendes lyse Dragt, der skinnede mod Træernes Mørke.

Hun drejede sig hurtigt og løb den modsatte Vej — Gerhard efter forvirret.

„Edith!" sagde han aandeløs, da han naaede op paa Siden af hende — „jeg beder Dem — hør mig — jeg vil alt, alt muligt, hvad De kan forlange .... Sig blot til mig, at De er fri — at De vil gøre Dem fri: og jeg skal .....!"

„Tys!" bad hun og tog ham fast ved Haanden. „Lad os gaa stille .... De maa ikke sige noget .... det var saa kønt!"

Hán kunde ikke se hendes Ansigt tydeligt. Hun snublede over en Trærod — tog imod hans Arm, og i Tavshed og hastigt gik de Side om Side gennem den næsten mennesketomme Have mod Udgangen, hvor Lys og Lygter skinnede dem i Møde fra Runddelen udenfor, og hvor Summen af Mennesker, Lyd af Hornorkester og Lirekasser steg sammen med Støvet op mod Augustaftnens skyløse, matviolette Himmel.

Hun slap hans Arm og sagde igen smilende: „Det er blevet meget for sent — jeg faar nu Mulkt. De maa ikke følge mig længer — og — ikke sandt, det lovede De mig en Gang — De maa ikke gaa derhen og høre paa mig!" ...

„Og hvis jeg nu gjorde det? Alle andre gaar dog derind og hører paa Dem!" sagde han utaalmodig.

Hun trak paa Ordene, undveg hans Blik:

„Alle andre" — gentog hun .... „ja! — men De ikke, De ikke!"

Han gav sig ikke Stunder til ret at mærke sig Ordenes Betoning: „Aa, Edith, *kan* vi ikke være sammen i Aften — senere?" ... bad han.

Hun rystede heftigt paa Hovedet: „Nej, nej — umuligt!" Og bedende tilføjede hun: „De lover mig, at De ikke vil gaa derhen!"...

„Ja — men saa vil jeg besøge Dem i Morgen — midt paa Dagen — eller træffe Dem her i Haven, hvad Tid De vil ...... kære, kære Edith!" sagde han og bøjede sig ned imod hende. „Vidste De blot .... men vi vil tales ved — ikke sandt — som gode Venner! i Morgen!"

Hun saa' ham ind i Øjnene — syntes at forske hans Blik og veje hans Ord.

Pludseligt, med et kort Nik og et Farvel, samlede hun Kjolenederdel og Skørter om sig, hoppede med smaa, nydelige Hop over Holdepladsen, hvor Kuskene havde spildt Vand, og forsvandt i Alléen. Han fangede det sidste Glimt af hendes lyse Dragt — hendes sidste, yndefulde Bevægelse — en Hind, et Daavildt, der bliver borte bag Træerne — forsvinder imellem Forlystelsessteder, Folkelivet, Gøglet ......

„Nu ja!" sagde han frejdig, glad over Synet af hendes slanke Ynde og erindrende sig hendes klare Latter blandt Børnene: „Hvorfor ikke Folkelivet — Gøglet? Grumme svært at afgøre, hvor „Gøglet" egenlig er — udenbys eller indenbys!"

Og mekanisk gik han langsomt bag efter — ind i Elysiums lille Have, hvor der var fuldt af Folk, hvor Gaskandelabrerne tændtes, medens man hørte Sang, Piano og Violinspil gennem de aabne Vinduer i den hvide Bygning. Folk drak deres Øl i Lysthusene — og han selv forlangte et Glas. Da han tørstig vilde sætte det for Munden, standsede han .... og satte Kruset urørt fra sig.

Gennem Haven slentrede Halvvig og „Skyggen" Side om Side — Skyggen, hvem Gerhard samme Formiddag i Hotellets Kafé havde anmodet om at besøge sig paa sit Værelse for at høre nyt om Ulf.

De to Herrer gik ind ad Døren til den hvide Bygning. Gerhard saa' stærkt Lys — et Glimt af Dameskuldre paa Tribunen — hørte Musikken dundre, Applaus. Døren var atter lukket.

Gerhard gik ud paa Vejen, kaldte paa en Kusk, satte sig op i Vognen. „Gennem Falkonérralléen, ud ad Jagtvejen — og saa drej om! jeg skal nok sige Besked!"

Og tilbagelænet i Vognen mumlede han: „Skal det være Gøgleri i Aften — saa lad os faa Gøgleriet! Jo galere, des bedre!" — —

VII

Hvert Øjeblik rejste han sig med smaa Ryk — og lod sig atter synke tilbage: *Ham* altsaa .... det er bestandig denne Mand .... og derfor kunde vi ikke være sammen ... aa Kvinder, Kvinder! Men jeg skal vise — ja jeg skal vise ... aa pyt! Leve Fædrelandet — alt for Fædrelandet! Jeg haaber, Overgaard er derude — og at man kan drikke sig fuld! Skade at Ulf ikke er her .... nej nej, ikke Ulf! Aa, fy, fy — hvor det er grimt det hele. Javist — kør bare væk — kør F— ivold!

Kusken havde drejet sig paa Bukken og spurgte, om Herren havde sagt noget?

„Naa ja .... er her ikke en Ølhave undervejs? Hold et Øjeblik. De skal faa saa meget De kan tylle i Dem — uden at vælte mig. Jeg trænger selv til en Hjertestyrkning!"

Og han og Kusken „satte af" og gav sig til at drikke — Øl — Porter — Kognac. „Jeg er Ulf i Aften!" sagde Gerhard og lo ... „forstaar De, Kvæld-Ulv!"

Kusken tænkte ved sig selv: hvad er det for noget Vrøvl, han siger? Naa men Herren er gemytlig! —

Og de kørte videre. Gerhard pressede sin knyttede Haand i Siden; han følte, at han blev ond — ond imod sig selv og alle andre. Og saa var han maaske mest bedrøvet.

VIII

Det var saadan en Forsvarsfest.

Den gamle Lehnsgrevinde var hjemkommen fra Udlandet. Hun havde flittigt læst sine Blade — og ikke andre Blade end sine egne — og raadført sig med sine Venner. Et Greb i Pungen kunde man nok gøre, dér hvor der var meget at gribe til. Men oven i Købet stille det halve af sit Hus og hele sin Park til Forsvarets Raadighed, det var et Eksempel til Efterfølgelse for alle Godsejere.

Alle Vennerne — hele Bredgade — var derude; og da Gerhard kom, var man i fuld Gang.

Fra Talerstolen dalede netop den sidste Flig af en Dannebrogstale ned, og havde den ikke Nyhedens Interesse længer, saa var den netop det gode gamle .... og ligesaa var den afsungne Sang, en af dem til tolv paa Dusinet med Rimene „Skjold" og „Vold" og „Landesorg" og „Fædreborg" — saaledes som Overgaard refererede for Gerhard. Og Mængden løftede Hattene og raabte Hurraerne — og Gerhard saa' alle disse Hoveder belyste af de kulørte Lamper under den natblaa Himmel mellem de mørke Træer — og Dannebrogsflag var der paa alle Sider — og Kanonslag var der ogsaa — og nu spredtes man rundt omkring ved Gynger, Bazarer og i Beværtningstelte — alt sammen til Fordel for Selvbeskatningen .... men den gamle Kaptajn gik og rystede paa Hovedet, brummende noget hen for sig, idet han trykkede Gerhards Haand og saa' lidt mistænksom paa Overgaard og de to Damer; — Redaktør Bentzen var udebleven.

Overgaard bad Gerhard om at blive forestillet — hvilket Gerhard gjorde adspredt.

„De synes ikke at være rigtig tilfreds, Hr. Kaptajn?" sagde Overgaard frittende elskværdig. „De savner maaske den rette Aand — finder det maaske lidt kunstigt, hvad?"

Den gamle Soldats firkantede Skikkelse strammede sig op; Lampernes røde Skær spillede i Brilleglassene: „Jeg siger, Ho'det i Vejret — se lige ud! Naar det en Gang kommer, saa kommer det — og saa er vi alle Mand paa Pletten, min unge Herre!" sagde han.

„Jeg er bange for" — svarede Overgaard med sammenknebne Øjne — „at vi alle er der paa Pletten — liggende forstaar sig!"

Kaptajnen saa' paa Overgaard, dernæst ud til Siden, hvor unge Mennesker med Salonbøsser skød til en Ørn med en Skive i Maven, dernæst op i de mørke Træers Løv, hvor Skæret fra Lamperne flakkede fra Gren til Kvist og omsider slugtes som af en Afgrund ...... saa gav Kaptajnen Gerhard et kort Nik og gik sin Vej.

„Var det dog ikke Synd?" sagde Anna Funch mildt bebrejdende

til Overgaard. „Manden dér gik jo i sin gode Tro — og det er her vel mange, som gør!“ ...

Jaguaren viste Tænder. Overgaard gav sig til at tale højt: dette var ikke en Folkesag, men en Regeringsforanstaltning — ikke et umiddelbart Udslag af nogen som helst „Aand“, men blot og bar Politik — Regeringspolitik! —

„Militarismens Aand!“ sagde Jaguaren.

Nogle forbigaaende standsede og hyssede. Overgaard saa' sig udfordrende omkring. Gerhard sagde til ham: „Husk Du har Damer med!“ Jaguaren lo. Anna Funch saa' prøvende misbilligende paa Gerhard.

„Hvordan er det Du ser ud i Aften? er Du bange, Gerhard?“ spurgte Overgaard.

„Maaske jeg er bange for mig selv!“ svarede Gerhard og trak paa Ordene. „I Mundhuggeri vil jeg ikke .... der er en hel Del Humbug i alt dette — men der er *noget,* forekommer det mig, som Du er for bornért eller for halsstarrig til at kunne se!“ ...

Og han fjernede sig.

Drev omkring paa maa og faa, mellem Mennesker, forbi oplyste Bazarbutikker med nydelige Damer, forbi Drikketeltene, hvor man var særlig patriotisk: Man burde kaste sig ind i det — tænkte han — blive begejstret, være begejstret — rive med sig! Der er — som jeg sagde — noget deri, noget bag ved og over dette — men som blot bliver forfladet, forjasket paa denne Maade. Aa, var det store Øjeblik der — det, som *maa* komme! hvor man kunde falde med Ære — lære dem at falde med Ære! Den værste Død af alle er dog at lade sig trampe ihjel af Gæs!

Og som han lod sine Øjne løbe langs Rækkerne af de kulørte Lamper, opdagede han en Mand — en Skikkelse, som han flere Gange glimtvis havde set — en besynderlig lang, mager Mand, hvis Hoved syntes med et højt, stift Halsbind ligesom limet fast paa Kroppen. Og dette Hoved havde et skægløst, udtæret Ansigt, der smilede — smilede uhyggeligt i Lampernes grønlige eller gullige Skær, medens Skikelsen skød de kantede Skuldre i Vejret og vrikkede med Hovedet i Takt — naar en patriotisk Sang eller et Udraab ret skar igennem.

Gerhard studsede: hvad har den Mand at bestille? — er han Lampist? — hvorfor lusker han frem og tilbage og kigger paa Transparenternes Gud og Konge og Fædreland? Se, han griner jo formelig — som var han den levende Død!

Gerhard gøs uvilkaarligt, lukkede Øjnene, og forestillede sig alle disse skikkelige Mennesker her stillet Ansigt til Ansigt med den store Afgørelse. Forsvar — Krig — Dræbning!

Mon Festkomitéen har tænkt derpaa?

Festkomitéen sad i et Drikketelt, hvor Gerhard traadte ind. Nogle af Herrerne var naive, følsomme Gemytter; andre var mere professionelle Forsvarsvenner; de drak alle godt — nogle Du's — klinkede — sang — holdt Taler ...... Gerhard skulde have et Glas med; han blev bænket i Kredsen ved Bordet .... det var ham noget nær ligegyldigt, hvad han foretog sig; hans Indre var fyldt af Bitterhed og Vemod ..... saa fyldte han yderligere paa med Champagne.

Ved et andet Bord sad et Selskab af yngre Mænd. Løjtnant Norden og hans Kammerater, civilklædte. Ogsaa de drak og var højrøstede. Løjtnant Norden vendte Ryggen halvt til Gerhard og syntes fortrædelig irriteret. Paa en Gang fo'r han op og sagde til en af Kammeraterne: „Du skal passe paa dine Ord!" .... „Og Du skal passe paa" — svarede Kammeraten — „at Du ikke blir en fuldstændig Grillenfænger! Kom nu, mine Herrer; vi vil hen til Varietéen — vi vil høre la belle Annette — la belle chansonette. Ah! tout pour la patrie!" .....

De brød leende op. Gerhard fulgte efter dem.

Der var ganske rigtigt et Varietéteater — med Belysning — flagsmykket — et Orkester foran — og et henrykt Publikum paa Bænke og Stole under aaben Himmel. Mørke, alvorlige Træer som Ramme om det hele.

Og dér paa Scenen — Tribunen — i Rampens og Sidelampernes stærke Skær, pudret, malet, sminket, Haaret opsat med en koket lille „Schäferhat", blændende Skuldre, Arme og Bryst, et storblomstret, kort Silkekostume i Rokoko — lyserøde, højhælede Støvler — elegant Fod — elegant Ben — yppig, indsmigrende, overgiven, dristig lige til Grænsen — eller ud over ..... dér stod Annette, vuggende i Hofterne, med Hænderne i Siden, fremgurglende og kvidrende under et Fyrværkeri af Øjekast og Miner den franske Sang — det banalt-frivole og genialt-pudsérlige Vaas, som Gerhard og Annette sammen havde hørt hin Aften ude i Champs Elysées.

Man klappede øredøvende; man vilde vise, baade at man kunde Fransk og at man paaskønnede Kunstproduktionen som saadan og tillige som et privat Dameoffer paa Fædrelandets Alter. En ny Sang; denne syntes man dog at finde lidt vel dristig — især Gestikulationerne; men de unge Herrer raabte *bis* og kastede Smaabuketter. An-

nette nejede, smilede — bøjede sig meget dybt forover — kyssede paa Fingrene, med straalende Øjne — ør af Kunstens Triumf ...... hoppede ud, blev kaldt frem igen ... et Ekstrakouplet, fuldstændig meningsløst — ny Begejstring og endelig Sortie.

Der spillede et underligt Smil i Gerhards Øjne. Han rynkede Panden — denne Pande brændte af Champagnen. Ja, hun er en Kurtisane! tænkte han — hun er i sit Element her .... men hvorfor er *jeg* her? Er det for at være latterlig i disse Herrers Øjne — latterlig i mine egne, jeg som bestandig flygter for, hvad der er min Ejendom og eftertragter, hvad der tilhører en anden! ... aa, vi skal faa at se, vi skal faa at se!

Han trængte med Magt — med en ond Magt Billedet tilbage af Edith — følte, at han var i Færd med at begaa en Lavhed, som hele Samfundet endda frit tilstod ham at begaa .... og han fulgte efter Løjtnant Norden og hans Kammerater, som gik ind i Garderoben bag Varietéscenens Bræddebygning. Alt var jo her som blandt Gøglere — paa en Dyrehavsbakke — en „finere“ Bakke.

De komplimenterende Herrer havde frit Foretræde hos Annette, som foran et af den gamle Grevindes Toiletspejle og ved en Kammerpiges Hjælp søgte at fjerne Sminken og faa sit Haar bragt i Orden. Hun lo og pludrede, stadigt seende sig i Spejlet og nu og da snærrende lidt ad Kammerpigen, besvarede Herrernes Galanterier — og syntes at more sig over den unge Norden, som kendeligt var i Unaade og hvis smukke Ansigt var blegt — en mager, fortrukken Bleghed, der ikke klædte.

Gerhard skottede til ham — og søgte forgæves i sit Indre efter hadefulde Følelser imod den unge Mand. Ligegyldighed fandt han — og en underlig Medfølelse — en sælsom Interesse for ham — Rivalen dér, som nu gennemgik Skærsilden .... og Gerhard tænkte paa Edith, paa Ulf, paa Brevet i Paris, paa denne Sommer, paa de svundne Aar. Og han var helst gaaet sin Vej straks.

Men han stod bag Annette og saa' over hendes blottede Skuldre sin egen Skikkelse i Spejlet — rank, med solbrændt Ansigt, stærkt blussende Kinder — og hans Øjne sænkede sig ned over disse Skuldre, denne Hals ......

Hun fo'r op med et Udraab: „Nej er det virkelig Dig?“ Og han bukkede for hende — med et underligt smilende Sideblik til Herrerne her i Primadonnaens Toiletværelse .... hun lo — betænkte sig et Øjeblik — slog Hænderne om hans Hals: „Henrik!“

Hun kyssede ham .... og han mærkede, at hun havde drukket

Champagne. „De er gaaet — alle de kedsommelige Narre er gaaet!" hviskede hun, da han vilde gøre sig fri.

Han vendte sig; de to var alene i Paaklædningsrummet.

„Gud, hvor jeg morer mig, Henrik! og i Morgen Aften skal vi til det igen. Saa' Du mig dernede fra? — synes Du, at jeg er *chic*? Hvor Du er køn — og brun .... aa din stygge Dreng, som gjorde mig alle de Knuder. Er Du nu bleven kureret for din Spleen? Var der et lille Fruentimmer med i Spillet? Kom her! vi slaar en Streg over det hele — begge to. Og *det* drikker vi paa!" ....

Hun snappede en optrukken Flaske, skænkede i to flade Glas — spildte — lo — kyssede ham: „Drik ud, Du! her er mere .... aa, det er dejligt at more sig — at være „paa Brædderne" hvad? Er Du ikke *lidt* bedaaret .... hvad, Du Bjørn? Kan Du huske Aftnen i Paris? .... *jeg* har ikke glemt den, som Du ser!"

Og hun satte sig paa hans Skød, tvang hans Moustache tilbage med myge Fingre, tog hans Øre ned til sin Mund og hviskede: „Se det er nu din Skyld, at Villaen er lukket derhjemme — men Du bor vel paa Hotel? Jeg kører til Byen med Dig .... det bliver formeligt et „Eventyr" — ikke sandt — en Mand, der bortfører sin egen Kone!"

Han saa' hende skifte Dragt, følte hvert Øjeblik hendes Kys, følte sig saa dump og svimmel og hed — ude af Stand til at tænke, ønskende sig langt bort og dog undergivet sin Attraa — der atter forekom ham saa forsmædelig. Han greb hende i Armene og knugede til, saa at hun skreg. „Du gør mig angst!" raabte hun — men lo igen .... han med. Og hun undredes over hans Latter, men fandt ham pikant, „ny" — en løjerlig desperat Mand i Grunden — men det klædte.

Saa sad de sammen i en Vogn, der kastede Skæret fra sine Lygter ud over Vej og Hækker. Hun puttede sig ind til ham, hun knugede sig med Haanden over Panden. „Henrik! hvad tænker Du paa?" spurgte hun. „Nej, jeg vil slet ikke spørge om din Kusine — eller om nogen Ting — og Du vil jo heller ikke spørge, vel? Men jeg synes, at det er væmmeligt — ja ligefrem tosset og væmmeligt, at vi skal have det med Pengene imellem os. Nu bli'r vi jo sammen, ikke sandt? — og Papiret river vi itu — kys mig!"

Der fo'r en Strøm, en vild Strøm af Befrielse igennem ham. Han kunde blive fri Mand igen — ingen Byrder — ingen Gæld! Denne Nat blot — denne ene ...... eller en kort Tid i Sansebedøvelse, en „ny" Bryllupsrejse — langt bort, til Udlandet — bort fra Edith og forsøge paa at glemme — glemme, at han nogensinde havde tænkt sig at blive en nobel Kunstner og et helt Menneske — i denne Tidsalder — Aarhundredets Ebbe.

IX

Klokken var noget over tolv. I Hotellets Kafé stod Døren paa vid Gab aaben ud til den flisebelagte Forsal og den brede Trappegang, som førte til Værelserne ovenpaa. Augustnatten var lummer, stille — orientalsk. Opvarteren tørrede i Smug Svedperler af Panden med Servietten, medens han satte den anden Flaske frem i Iskøleren for et lille Selskab paa fire Personer — Halvvig, Skyggen, den lille Natalie og Edith.

Der var kun dem i Salen; de var kommen i en Vogn lidt før tolv. Skyggen havde ført dem herhen; Edith havde villet det saa. Halvvig modsatte sig aldrig hendes Ønsker; han skulde efter Bestemmelsen rejse i Morgen, var oprømt, drillede godmodigt Edith med „Skyggen" — hvem hun denne Aften havde viet en særlig Opmærksomhed; den lille Natalie fandt sig beføjet til at vise sig skinsyg — det morede Halvvig, hvem Skyggen i sin melankolske Ensomhed paa den senere Tid havde sluttet sig til. Forretningsmanden fandt Skyggen „mærkelig" — betragtede ham i Grunden ikke som et normalt, maaske næppe som et helt udvokset Menneske; men dette Menneske havde i Forretningsmandens Øjne et noget, der gjaldt meget: Skyggen taalte alt af og led formodentlig en Del under den lille Natalie — og han behandlede Edith med en paafaldende Ærbødighed, talte med hende i et literært Sprog, om Skuespil, Kunst, Literatur, hvilket tidt indbragte ham Irettesættelser fra Natalie — og dette gav Anledning til smaa livlige Scener, Sarkasmer, Drillerier, Bunker af Citater, tummelumske Paradokser — hvorunder Edith lo med sin hjertelige Latter ... og denne Latter var nu engang Musik i Halvvigs Ører.

„Naar Du ler saadan, Edith, saa tror jeg, at Du har det godt — og at Du ikke savner det Selskab, de Forbindelser, som jeg nu engang ikke kan give Dig!" sagde han dæmpet.

Hun svarede med et taknemligt Nik, men alvorligt, at hun havde det godt og ikke savnede andet Selskab. Med sine besynderlige Øjnes Vemod — Øjne som en lille Hund — kunde han saa stirre paa hende, forskende, om der var et eller andet, som hun trængte til eller vilde have Fornøjelse af; ... hun syntes at kende enhver Fold og kunde følge enhver Bevægelse i Halvvigs Ansigt og Indre — og hun svarede ham sagte, at hun ikke trængte til noget.

„Er der ikke noget, jeg kan tage med hjem fra min Rejse til Dig?" spurgte han og fyldte hendes Glas. „Du er bleven saa alvorlig lige med ét; — er her ikke for varmt herinde; skal vi dæmpe nogle af de Gasblus? — aa, Opvarter! " ......

Hun rejste sig, paa sin ejendommelige korte Maade ... „Ja her er meget varmt!" sagde hun og gik hen imod Døren.

Halvvig gjorde Mine til at følge efter — men beholdt sin Plads ved Bordet, fyldte Skyggens og den lille Natalies Glas, klinkede og gav sig paany til at spøge med dem; Skyggen red sin Kæphest og lod Diamanten paa sin Finger spille i Skæret af de dæmpede Gasblus.

„Du skulde virkelig give mig den Ring!" sagde Natalie fornærmet. „Jeg har tidt nok bedt Dig om den!" —

„*Den* Ring" — svarede Skyggen højtidelig — „min Broders Ring? ... nej ikke for alle Golkondas Rigdomme skiller jeg mig ved den ... skøndt Du er min Skat!" tilføjede han og deklamerede:

„Dem Einen die Perle, dem Andern die Truhe."

„Hvem er den Golkonda?" spurgte hun.

Halvvig lo. — —

Edith var gaaet ud i Forsalen, hvor Portier'en stod og viftede sig med en Avis. Hun havde spurgt ham — straks da hun steg ud af Vognen, medens de andre gik foran ind i Kafésalen — om Hr. Gerhard ikke boede her? Portier'en havde bejaet og tilføjet, at Hr. Gerhard ikke var kommen hjem endnu. Om der var nogen Besked ...?

„Nej nej!" sagde hun kort.

Nu gik hun atter hen imod Portier'en — spurgte ham ikke, men saa' paa ham ... han svarede med et høfligt, beklagende Skuldertræk: endnu ikke!

Hun blev rød, bøjede Hovedet, bed sig i Læben og gik ind igen. Da hun kom tilbage til Bordet, var hun noget bleg.

„Du er ikke vel i Aften — vil Du køre hjem?" spurgte Halvvig opmærksom.

Hun smilede; det betød intet — sagde hun ... men om man ikke kunde sætte sig derhen ved det Bord, saa at man havde det friske Lufttræk fra den aabne Dør lige imod sig?

De flyttede derhen. Saadan var det bedre — sagde hun og syntes med Behag at indsuge Luften fra Forsalen, medens hun stirrede derud ufravendt — nu og da gribende til sit Glas — let sitrende, naar hun satte det fra sig igen.

„Tag Dig i Agt, Edith!" sagde Halvvig spøgende — „Du drikker for meget i Aften — Du, som ellers plejer at formane os andre!"

Hun smilede adspredt — tog sig i det, nikkede rundt og tømte sit Glas. „Jeg tror, at det er godt for min Hovedpine!" sagde hun

„Stakkel, har Du Hovedpine — skal jeg ikke faa en Vogn til

Dig?" spurgte Halvvig og saa' urolig paa hende. „Nej!" svarede hun heftig — smilede atter og lagde sin Haand undskyldende oven paa hans. Han mærkede, at hendes Haand var kold, men turde intet sige.

Skyggen forlangte en Flaske til, var allerede lidt omtaaget, erklærede bestemt, at han ikke vilde sidde her som den „modtagende" ... man skændtes lidt derom ... Flasken kom — Skyggen lod med et majestætisk Vink Opvarteren fylde Glassene, hævede sit, vendte Øjnene op mod Loftet, drak ud og sagde til Edith med et besynderligt blankt, hvast Blik:

„Véd De, hvem det gjaldt?"

Hun nikkede rolig: „Ulf!"

„Og De drikker ikke med?" spurgte han næsten truende.

Halvvig bemærkede venligt, mæglende: „Vi drikker alle paa den stakkels Brynjulfsens Vel!"

„De skal ikke stakle ham — han er ingen Stakkel!" raabte Skyggen. „Men hvis han er, saa véd jeg, *hvem* der har gjort ham dertil!"

Natalie tyssede paa ham; Halvvig saa' lidt forbløffet ud; Edith løftede rolig sit Glas — det sitrede let i hendes Haand — saa tømte hun det. Skyggen iagttog hende med rullende Øjne ... saa gav hun sig pludselig til at le — tog sit Tørklæde op foran Panden, rev det atter bort og sagde: „Hvordan er det, De bærer Dem ad, Menneske?"

Med Gravrøst svarede Skyggen : „Det skal jeg sige Dem, Frøken. De er nervøs i Aften — det er jeg med. Men jeg har hele Dagen gaaet og ventet paa at træffe Gerhard hjemme her paa Hotellet ... han skulde fortælle mig om Ulf ... og det kunde *De* vist ogsaa have godt af at høre paa! Og hvis De mener, at jeg har drukket for meget og maaske ikke kan opføre mig ordenlig i Deres Selskab — saa siger jeg Dem, at jeg elsker Ulf — og at han er hundred Gange bedre end Gerhard — som De har spurgt mig om i Aften, og som De synes at have faaet en saa varm Interesse for!"

Edith rejste sig, bleg, med sammenknebne Læber, Halvvig bøjede sig over imod hende og sagde: „Det er vist bedst, vi gaar?" ... Han vendte Ryggen mod Døren, medens Edith stirrede gennem den og ud i Forsalen. Portier'en tog i dette Øjeblik bukkende imod et Par — en Herre og en Dame — som gik op ad Trappen, hun ved hans Arm, leende, han hastende med at komme op. Portier'en sendende en Opvarter i Hælene paa dem med Lys og en mod Nummerskiltet klirrende Nøgle.

Skyggen havde fulgt Ediths Blik og kendt Gerhard og hans Kone. Natalie saa' Edith vakle, men atter gribe fat om Bordkanten og langsomt sætte sig eller synke ned paa Stolen — hvor Halvvig

og Natalie i Forening understøttede hende og pressede en i Iskøleren dyppet Serviet om hendes Pande. Hun rev den bort — lagde sig et Øjeblik frem over Bordet med Hovedet i sine Hænder — rystedes af en Brystkrampe, en med Magt tilbagetrængt Hulken, og sagde næsten uforstaaeligt, med en Gestus: „hent en Vogn — lad mig komme hjem!"

„Jeg skal ...!" sagde Skyggen, der saa' ud som en raadvild Tordensky .

Men Halvvig var allerede ude af Døren.

Edith løftede sit Ansigt og saa' forvildet paa Skyggen og Natalie. „Hvad vil I mig? ... hvorfor ler I ad mig?" raabte hun og drejede sig — hviskede derpaa: „ja det var ham — ham med sin smukke Kone — som han — som han ikke ... Aa fy hvor det er hæsligt!" raabte hun atter, rejste sig og støttede sig mod Bordet med Hænderne knyttede over Dugen. Hun saa' truende paa Skyggen og Natalie, der stod ganske tavse. „Naa, I ler ikke? — det vil jeg heller ikke raade Jer til!" udbrød hun indtrængende, medens hun knejsede og pressede de blege Læber sammen. Saaledes stod hun nogle Sekunder, lukkede derpaa Øjnene, som om det hele sejlede for hende ... Natalie vilde gribe hende, men Edith viste Hjælpen fra sig: „Rør mig ikke!" sagde hun mat — „jeg véd, jeg bliver syg, ligesom — ligesom dengang ... og hvem er saa hos mig, hvem har Godhed for mig, hvem vaager over mig — ganske stille, uden alle de mange Ord — de mange løgnagtige Ord — og næppe forlanger Tak af mig derfor ... ja *hvem* gør det? Det gør den Mand, som I ler ad — I to, der ikke kender andet end ... aa det er grimt og lavt alt sammen. Sig det — sig det i Morgen — naar I ser ham — ham, som ... men sig ham det, naar han er alene — at Edith sagde, at — at Edith ... aa jeg bliver syg — jeg forstaar ingenting — jeg vil blot være hos ham, som fortjente, at jeg aldrig i mit Liv havde tænkt paa nogen anden ... nej hvor jeg foragter mig, at jeg kan tale til Jer — til nogen — om det, som ingen og ikke jeg selv kan begribe!"

Og hun vaklede hen til Døren — hvor Halvvig kom ind ad og tog hende bleg og bekymret i sin Arm. Vognen holdt derude. Portier'en og Opvarteren bukkede. Halvvig havde „affundet" sig rigelig med dem.

I Kafésalen, i Gaslysenes dæmpede Skær, stod Skyggen og gravede sig i sit Skæg ...... Natalie saa' vrippen og ond ud.

„Naa!" sagde hun; „det var saamænd en ordenlig Lektie, hun gav os — den Vigtigprinsesse!"

Skyggens Øjne funklede, idet han majestætisk kaldte ad Opvarteren.

X

Det regnede blødt og tungt; i den mørke, varme Nat kørte Vognen langsomt — paa Halvvigs Ordre. De holdt udenfor den lille Laage; han mere bar end førte Edith gennem Gangen op i Huset. Dér — inde i Stuen — søgte han efter Lys. De havde ikke talt sammen lige til nu. Hun bad ham, stille klynkende, om ikke at tænde Lys. Hun hvilede paa Sofaen, hvor han havde lagt hende med Puden til Rette under Nakken. Hun stønnede, hendes Hoved og Bryst smertede hende, hun forsøgte at rejse sig, men sank tilbage. „Vil Du i Seng — skal jeg hjælpe Dig?“ spurgte han og begyndte paa en Kammerpiges eller Sygeplejerskes lydløse, fingernemme og varsomme Maade at afføre hende de stramtsiddende Klæder, Kjolen og Korsettet, som han omhyggeligt lagde til Side, findende alt og udførende alt i Mørket, nu og da sagte klappende hendes Haar eller strygende hendes nedhængende Arm, som en Kvinde overfor et Barn — et Barn, hvem man ikke udspørger og endnu mindre skænder paa, fordi det er sygt, blot trænger til Hjælp, til Beroligelse.

Hun samlede Linnedet sammen om sit Bryst, trykkede hans Haand mat og sagde: „Et Shal — jeg fryser!“ —

Han ledte et Shal frem; det var ikke nok; hentede Tæppe, Puder fra hendes Seng, skænkede Vand, badede hendes Tindinger ... hans Øjne syntes at kunne gennemtrænge Mørket i alle Kroge, at kunne iagttage hvert Træk og aflæse ethvert Ønske i hendes blege, lidende Ansigt. Han bøjede sig ned over hende, og da hans Stemme ellers var skarp, gennemtrængende, vovede han ikke at hviske — men lyttede kun, om han kunde fornemme, hvad *hun* hviskede.

„Tak, — Philip“ — sagde hun — „Du bliver jo her hos mig? lad mig holde din Haand — jeg er bange — ligesom dengang ... bange for mig selv ... *hvem* er det nu, jeg holder? Er det Dig, Philip ... aa bær over med mig ... jeg vil saa nødigt dø, og jeg kan dog kun bedrøve Dig ved at leve!“

„Nej nej!“ sagde han — „vist ikke; det er mig, som har alt at bede Dig om Tilgivelse for — men vi taler slet ikke derom. Du skal blot komme Dig igen. Jeg opsætter min Rejse nogle Dage — en Uge, om Du vil — vi faar den gamle Kone til at være hos Dig — eller en Sygeplejerske. Du trænger til Ro — jeg har set det hele Dagen — hele denne Sommer. Du maa ud paa Landet — en Maaned, to Maaneder ... jeg skal finde et Sted til Dig — min kære, gode lille Edith!“

Han nærmede sin Mund til hendes Kind; hun drejede sig bort, men uden at slippe hans Haand. Han trak atter Hovedet til sig — uden Utaalmodighed; skød sagte Puden til Rette ... blev siddende

saaledes længe, strygende hendes Arm, næsten uden at berøre den — indtil han paa hendes Aandedræt mærkede, at hun sov.

Saa lagde han hendes Hænder varsomt over Kors paa hendes Bryst, listede sig hen til den højryggede Stol ved Vinduet, satte sig dér, stedse stirrende mod Sofaen. Nu og da lød en svag Klynken derfra — et utydeligt Udraab ... han var atter derhenne; men hun sov, med Hovedet bortvendt.

Og da Dagningen sivede ind gennem Vinduet, og Fuglene udenfor akkurat begyndte at pippe, løftede hun Hovedet fra Puden og saa' derhen, hvor Lyset kom fra. I det gryende Skær sad denne Mand tilbagelænet i Stolen — bleg, træt, med tunge, lukkede Øjne — en ældet Mand.

Hun lagde sine hvide Hænder over Øjnene og græd — ganske stille, for ikke at vække ham.

XI

Skyggen traadte tidlig næste Morgen ind i Hotellets Kafé. Han vilde, førend han gik til „Giftblanderiet“, forsøge at træffe Gerhard, og hvis ikke, saa skrive ham et Par Linjer til, som kunde bringes ham op paa hans Værelse.

Han traf Gerhard — siddende i en Krog ved et Bord med urørt Frokost foran sig, seende i et Blad, hvori han ikke læste. Gerhard havde været nede i Kaféen, før den blev aabnet for Gæster, havde gaaet frem og tilbage mellem Rengøringskoner —havde endelig faaet bestilt sig Frokost — drukket det halve af en Kop sort The med Smag som Kinabark — ransaget Blade — de illustrerede, som syntes ham at illustrere lutter ligegyldige, ham uvedkommende Ting, fyrstlige Besøg, Ballonopstigninger, Afrikarejser, Verdensstriker, et nyligt „opdaget“ Billed af Rubens ... dette havde han længe stirret paa, vendt det paa Hovedet — et af de ikke ualmindelige flanderske Emner: en ude i den mørke Skov henslængt sovende Nymfe, Bakkantinde, Model — yppig, hensynsløs, ugraciøs — *dégagée* ... Han sad med den ene Haand knyttet under Kinden, Albuen plantet paa det optrukne Knæ, Blikket søgende tomt ud i det tomme Rum.

Og i dette Rum skød Skyggens Skikkelse sig frem, hilste højtideligt, satte sig, saa' paa Gerhard, som ikke havde forandret Stilling, blot nikket.

Skyggen greb en Avis, som han ogsaa vendte paa Hovedet — bøjede sig saa over imod Gerhard og meddelte, ligesom om han besvarede et kriminelt Forhør, kort og med Gravrøst Aftnens Optrin.

Gerhard lyttede — nikkede langsomt — en Blussen fo'r over hans Kinder og Pande — og saa blev han bleg. „Opvarter!“ kaldte han ... „vil De bringe mig to store Glas Portvin med Angostura — megen Angostura!“

Han skød det ene Glas over mod Skyggen, som iagttog ham med stive, vandklare, lidt blinkende Øjne ... det andet Glas førte Gerhard til Læben, men rystede stærkt paa Haanden og nedsvælgede Indholdet, som om det brændte.

„Tak for Meddelelsen!“ hviskede han hæst. „Vil De endnu en Gang gentage mig hendes Ord — men vil De nøje tænke Dem om ... for jeg vil naturligvis ved Lejlighed efterforske, hvor vidt Deres Referat har været aldeles korrekt!“

Skyggen blinkede, rullede truende med Øjnene, bed sig i det store Mundskæg — drak sit Glas ud og rakte Gerhard en lille Seddel. „Jeg har faaet den af et Bud — lige for nyligt — før jeg gik herhen!“ sagde Skyggen.

Gerhard læste:

> Edith er syg. Besøg vil ikke blive modtaget, ligesom enhver Spørgen til hendes Befindende vil blive afvist. Hun har al den Pleje, hvortil hun trænger. Saa snart hun kan taale at komme ud, vil hun tage paa Landet.
>
> *Ph. Halvvig.*

„Og De har faaet denne Seddel?“ ... spurgte Gerhard. Skyggen nikkede mørkt. „Vil De have noget imod at overlade mig ... aa nej, hvorfor det? ... værsgod!“ sagde Gerhard, gav Sedlen tilbage til Skyggen, rejste sig, bukkede — trykkede Skyggens Haand — gik ud af Kaféen og opad Trappen.

Skyggen blev endnu siddende lidt, gravede sig med den hvide Haand i Skægget ... fik saa Øje paa den ruben'ske Nymfe — drejede hende — studerede hende en Stund — tænkte et Citat — gjorde en Sammenligning med den lille Natalie ... skubbede hende pludseligt fra sig og gik med stive, korte Skridt ud paa Gaden og hen i Giftblanderiet.

Gerhard kom op paa sit Værelse, standsede, tog Vejret dybt, lyttede — aabnede sagte Døren ind til Sideværelset, hvor Annette laa og sov i en stor Seng.

Hun sov, havde slaaet Tæppet til Side for Heden i Værelset, var rød og varm, den ene blottede Arm bag om Nakken, den anden over

Sengekanten med opadvendt indre Haandflade — aaben Mund — Knæet optrukket — yppig, hensynsløs, ugraciøs — dégagée ...... hendes Tøj fløð paa Stolen, henad Gulvet. Gerhard bukkede sig varsomt, samlede sammen, lagde i Orden.

Han stod og saa' paa hende og ud i det tomme Rum — med Ligegyldighed, en vranten Ligegyldighed, som Maleren, der betragter en hvilende Model og ikke véd, hvad han skal stille an ... for man kan jo ikke tale, meddele sig til, forklare sig for en Kvinde, der savner enhver Forudsætning uden den, at være saadan eller saadan skabt.

Han var jo ikke Rubens — for ham var ikke det „flanderske Kød" alt. Han kom i dette Øjeblik formelig til at hade Rubens som en sjælløs Farvevirtuos ... og Gerhard gjorde et Skridt imod Sengen, som havde han Lyst til at slaa den Kvinde dér ... det fortvivlede kom over ham, at han havde delt Leje med Modellen — Modellen, som var en Nymfe, en Bakkantinde, en Kurtisane ... Kurtisanen, som var hans Kone!

Han rystedes af Fortvivlelse over, at hvis han slog hende, saa slog han sig selv — og at om han piskede sig, kunde han ikke piske Favntagene ud af sig — dem, han havde delt med hende dér, som atter havde „købt" ham tilbage til Trældom, Skam, Fornedrelse.

Aa, han var jo gal ... det var lutter syge, nervøse, ja nervøse moderne Overdrivelser. Hvad i al Verden vilde en flandersk Maler — en Jordaens, en Jan Steen, en Frans Hals, alle hans tidligere gode Venner blandt Nederlænderne — hvad vilde de have sagt til saadanne Tirader? Lét ham ud, vilde de have gjort. Sæt Kruset for Munden — elsk din Kone — mal hende — bank hende ... mal bare *godt* — og lad Fiolen sørge!

Men det var ikke saadan, gik ikke saa let. Vi er moderne Naturer, ønsker og trænger til fin Forstaaelse; har vi sat det kropstærke brutale Humør til — har vi tabt baade i Livsmod og i Skildringens djærve, kødelige Anskuelighed — saa har vi vundet i Erkendelse af det sarte skjulte, i Anelse om „de Ting, der ikke ses" og som griber os dobbelt i Egenskab af halvt usynlige Magter.

Baade Maleren og Digteren, Kritikeren og Videnskabsmanden *vil* leve deres moderne Liv i intim Forstaaelse med disse Magter ... vi skyer Omgangen med det „flanderske Kød" — ikke af Snerperi — ikke som om vi var blasérte — men fordi vort høje Kulturtrin har gjort vort Hjerte undseligt, vor Smag lutret, vort Valg kysk.

Og idet Gerhard tænkte dette og fæstede sit Blik mørkt og fjendtligt paa den Kvinde, over hvem han skammede sig, og ved hvem han følte sig fornedret — saa blev hun for ham til noget andet og mere end Annette Kirchhoff, Brændevinsmandens Datter, Konferensraadindens Datter, Konferensraadens Stifdatter, hans egen Kone. Hun

blev tillige Indbegrebet af det Lag i Samfundet, der bygger paa Fuselens Penge, i Ly af Titlen, under Skærm af Ansvarsløshed og Prestige. Du er — syntes hans truende Øjne at sige hende — Du er skabt til at ødelægge, hvad der vil lade sig lægge øde, naar det savner Modstandskraften mod Fuselen, Pengene, Titlen, Prestigen. Du kan ikke forsvare Dig med Henvisning til manglende Kundskaber — thi Opdragelsen har proppet Dig med Lærdomsbrokker nok, hvoraf Du kunde lægge i det mindste én Sten til Frihedens og Sandhedens Bygning. Du er lad i din Nydelsessyge — flygtig i dine Passioner — overfladisk i dine Sorger som i dine Adspredelser; Du véd intet og vil intet — tager Pladsen op for baade det villende og vidende; Du mangler Blod — og Du ræddes ved Tanken om Blod; Du mangler Sundhed og er dog altfor „lebendig“; Du har ingen Taarer — undtagen for en Avisulykke, som er glemt i Morgen; Du har intet Gemyt! Dit Bryst er endnu ikke klemt fladt af Korsettet — men din Sjæl er klemt flad af din Omgang, din Tid — Du Barn af en Tid, der løber ud med Aarhundredets Ebbe! Jeg er slet som Du, fornedret ved Dig. Men jeg vilde være endnu slettere, hvis jeg blev hos Dig. Othello kvæler sin Kone, fordi han er skinsyg. Jeg er ikke Othello og ikke skinsyg ... og desuden frygter jeg Vridsløselille. Jeg gaar min Vej fra Dig — gaar for bestandig!

Han vækkede Annette og sagde hende kort, sammentrængt, med en monoton Stemme, at det var umuligt de forsøgte et Samliv ...... at *han* i hvert Fald var fast bestemt paa at bryde et Forhold, der i hans Øjne var en Nedværdigelse for dem begge. De vilde ikke ses mere — han vilde ikke se hende — for Resten kunde hun gøre, hvad hun vilde.

Hun sad op i Sengen, søvndrukken, endnu næppe rigtig klar over, hvad han havde sagt — strakte saa Benet ud, hoppede hen imod Døren, som han havde lukket efter sig. Hun aabnede den; — han var gaaet ud af sit Værelse.

Hun gik tilbage til Sengen, sad dér med den ene Strømpe i Haanden — saa' sig fortrædelig om — saa' forbitret paa denne Seng ... „Aa, han er gal!“ sluttede hun og trak Strømperne paa.

Klædte sig paa i Hast, ærgrende sig over, at hun ikke havde sine Toiletsager; gik saa neden under. Portier'en havde faaet Ordre — sagde han — til at bestille Fruen en Vogn!

Hun nikkede, som var det selvforstaaeligt, sprang op i Vognen cg kørte ud til den gamle Grevinde, som skændte dygtigt.

Annette surmulede lidt, lo derpaa og sagde: „Det var unægtelig en Dumhed; — vil man endelig lade sig bortføre, saa skal man ikke vælge sin Mand dertil. For Resten er han gal — han vil skilles … men *jeg* vil ingen Skandale have!"

„Det holder jeg med Dem i, kære Barn!" sagde den gamle Verdensdame. „Livet er ikke saa mange Anstalter værd. Men hvordan bliver det i Aften? — De er jo vort bedste Trækplaster, lille Annette … De optræder da vel?" —

„Af mit ganske Hjerte!" raabte Annette. „Vi vil ha' den dobbelte Indtægt — og jeg vil være dobbelt forførende!"

„Tag Dem i Agt!" missede Lehnsgrevinden og strøg hendes Haar lidt til Side fra Øret … „saa faar de to Chapeau'er at gaa fra mig med!"

„Nej nej!" forsikrede Annette leende — „hvad i Nat angaar: je fairai lit à part!"

„Tu vas faire" … lo Grevinden, omfavnede hende og tog hende med ind til Frokosten, hvor en Del af Festkomiteen ved Kaviar og Madeira forhandlede Planen for Slutningsaftnen. Den skulde være glimrende — løfte Fanen — slaa Oppositionens Hyssen ned ... Oppositionen, som allerede var ude i Dag i sine Organer og gjorde Kommers .

XII

Gerhard flakkede om — saadan som en Mand driver paa en Flaade fra et synkende Skib. Flaaden er ganske mekanisk bunden sammen af, hvad der nærmest var for Haanden — hver ny Skvulpen af Dønningen løsner et Stykke — og til sidst driver Manden paa en eneste Planke ..... rundt omkring ham det tunge, graa Hav, hvorover Stormen er faret: og ikke et Sejl i Horisonten … alene paa sin Planke, Dybet under ham og en tom Himmel spændende sin Hvælving over ham.

Disse Dage, Døgn, gør maaske en Mand til Mand — naar de ikke sender ham til Bunds.

Han havde skrevet derud til Gartnerhuset — uden at vente Svar; han vidste, at intet vilde komme. Han havde været derude ved Døren; en gammel, halvdøv, ugennemsigtig og ubestikkelig Kone havde

rystet paa Hovedet og afvist ham. Han havde ventet sig det — og han drev og flakkede, hvileløs, søvnløs .... indtil han saa' sig siddende hos Anna Funch i hendes Stue .... og hørte sig selv, men som om det var en fremmeds Stemme, spørge hende om de besynderligste Ting — hvortil hun svarede moderligt venlig — dernæst tilbageholdende, endelig forvirret, maaske saaret — og til sidst medlidende, rystende langsomt paa Hovedet som ad en syg. Men hvorledes skulde han ogsaa i sin Sindstilstand med omsigtsfuld Takt kunne have spurgt .... om saadan noget som Anna Funchs og Halvvigs intime Forhold i deres Ægteskab ..... om Halvvig var en hensynsfuld Mand — om han var eller ikke var et stærkt Temperament — om hun mere havde at beklage sig over manglende Forstaaelse, over aandelig Uoverensstemmelse, end over hvad der dybest maa kunne saare Kvindens Gemyt — dér hvor det er fint og sart og let saarbart? ......

Han følte selv til sidst, at han hverken kunde spørge eller vente at faa Svar — han havde jo ikke den intime Ret her til en Fortrolighed, som Kvinden ikke yder Vennen — maaske næppe Ægtefællen — og kun undtagelsesvis Elskeren. Og da hun med varsom Deltagelse vilde flytte Fortroligheden over paa Gerhards eget Gebet — vilde mægle, forsone ..... saa blev han stum, gav sig til at spørge om Drengen — han var sendt til Sorø Akademi ... og deres Samtale løb ud i en pædagogisk Undersøgelse af, hvor vidt Drenge skulde opdrages udenfor eller i Hjemmet — naar Moderen var saa optaget, som Anna Funch var.

Han gik; han vidste, at de efter denne Samtale ikke vilde ses mere. Saa fulgte der Dage af Lindring — Lindring for saa vidt som Gerhard maatte flytte fra Hotellet — han havde ingen Penge flere — maatte skaffe sig Arbejde — søge sig en Lejlighed — snakke med Folk.

Men stedse var der som Spindelvæv over hans Syn, Tryk paa hans Tanker, Mangel paa Energi i, hvad han foretog sig — og tillige Rastløshed, Ængstelse for noget ubestemt ..... og dette ubestemte antog om Nætterne kun altfor bestemte Former — og han kunde ligge og stirre med lukkede eller aabne Øjne, indtil Morgenlyset kom med en blyvægtig Mattelse — og han sov ind og vaagnede vaad af Sved, men ikke af Graad. Han kunde ikke græde ..... aa havde han blot haft Taarer!

Han bestemte sig til at søge en Læge ...— hans tidligere Skolekammerat, som den Gang havde bistaaet Annette og som nu havde faaet en stor Praksis — Nervepraksis.

„Jagu er De nervøs, Gerhard! Hvis De var et Fruentimmer, vilde jeg ikke betænke mig — eller jeg vilde netop betænke mig paa at *kalde* det hysterisk. De skal spise og drikke godt — Styrtebade — Motion ..... kan De ikke tage ud paa Landet?“ ......

Men Gerhard vilde ikke for noget tage ud paa Landet — da han dér vilde „begynde at søge“ .... svarede han. Lægen saa' forskende paa ham — skrev noget op — Pulvere, Piller ...... slog ham paa Skuldren: „Ho'det i Vejret, Mand!“

„Og se lige ud ... jo Tak!“ svarede Gerhard med et anstrengt Smil. „Tror De ikke, at en Sindssygeanstalt .....?“

„Aa hvor vil De hen? Appetit mangler De — noget Blod i Hjærnen ..... tag Dem en Ferie, rejs!“ ....

„Jeg maa blive her — jeg skal og maa arbejde!“ svarede Gerhard kort.

„Naa saa arbejd for Pokker — og gør Gymnastik .... vi begyndte jo den Gang sammen derpaa — da havde jeg Tid — nu sluger den Praksis mig ... jeg er maaske langt mere overanstrengt end De — mere „nervøs“ — jeg, Nervelægen! Farvel!“ —

Og Gerhard meldte sig til Tjeneste ved nogle Aviskontorer; — et Par Stykker havde Brug for ham.

Han begyndte at oversætte — referere — anmelde — stedse med Spindelvævet om Hovedet. Meldte sig til Gymnastik hos Hr. Eriksen — tabte Klingen af Haanden — faldt ned af Springhesten — fik en halv Forstuvning af Foden — anlagde Stok ..... begyndte at anlægge en historisk Novelle, men gøs, da han havde faaet et Kapitel færdig. Han var kommen til at bruge Ord, som lagdes i Munden paa en og anden Skønjomfru, men som han *maatte* huske var sagt af ... aa af hende, hvis Navn kredsede omkring ham som en Fugl højt oppe i den klare Septemberdag og snart var nærmere, snart fjernere — ulideligt som nær, ulideligt som fjern ..... ulideligt alt.

Nej, han vilde, han skulde mestre det. Hun havde jo *dog* gjort ham Fortræd — hvor meget eller hvor lidet hun saa havde villet det. Gav han efter for den bløde Erindring, saa var han fortabt ..... Stolt, stolt maatte han bære Hovedet — i Vejret — lige ud — gennem tykt og tyndt, gennem Dagenes trivielle Slid. Var han ikke en Pokkers Karl, at han kunde *slide* sig bort fra Erindringen? ...

Og hans Hovmod syntes ham Lægedom — den Planke, hvorpaa han drev.

XIII

Saa sad han en Aften i sit lille Arbejdsværelse højt oppe paa femte Sal. Lampen lyste paa Avisudklip, Korrekturark, tryksværtede Blade, hvide Blade. Han havde arbejdet en fem, seks Timer i Træk — smed en Korrektur til Side — samlede Hænderne for Øjnene, saa' langt, langt bort — greb et hvidt Blad og skrev:

BÆGRET

Jeg tager Bægret af din Haand
Idet jeg i dit Øje ser —
Jeg véd, hvad Skaalen gemmer.
O lifligst Drik i lifligt Kar:
Og om det end ej ubrudt var,
Hvad er jeg selv? det sprøde Ler,
Som hungrer imod Vinens Aand!
Jeg vil min Vin, vil intet mer —
Jeg tager Drikken af din Haand
Og Skaalen hos mig gemmer.

Senere, ud paa Natten, just som han vilde flytte Lampen ind i det snevre Sovekammer, blev han staaende og saa' paa sin Boghylde — en fattig Boghylde med tomme Huller mellem enkelte Skatte fra Antikvarens Bod. Han strakte Haanden ud og vilde tage en saadan Skat, for efter Sædvane at læse en Stund, inden Søvnen kom. Men Hylden syntes at svømme og sejle for hans overanstrengte Blik ..... han saa' ned paa Bordet — et blankt Stykke, ligesom en Strimmel roligt Vand, mellem Hefter og Blade. Han satte sig, drog et dybt Suk, en træt Mands Suk ..... knejsede saa — greb Papir, skrev:

DEN RASKE UNGDOM

Den raske Ungdom tog et Spring
Og satte over Vandet,
Brød sig en Blomst, snart her, snart hist,
Forlod den med et Suk til sidst,
Og drog sin Vej af Landet.

Det led paa Tiden, og der drog
En Vandrer ind i Landet;
Og dér, hvor Strømmen flød i Ro
Mod Solens Guldglød, hviled to
Hver paa sin Bred af Vandet.

Hun hviled her, han hviled hist,
Imellem dem laa Vandet;
Og hun var bleg, og han var graa,
Og begge stirrende de saa',
Hvor Aftnen faldt paa Landet.

Da voved han sit Ungdoms Spring
Fra før han drog af Landet;
Og op han drev paa Sandets Grund,
Dér kyssed hun den blege Mund,
Mens Natten faldt paa Vandet.

Han skød hastig Bladet bort, greb Lampen, gik ind, klædte sig af og faldt i en fast Søvn — hvoraf han vaagnede besynderlig let, som ikke i mange Dage. — —

Saa hændtes det, nogen Tid efter, at han ligeledes en Aften havde arbejdet og vilde tage sig en Bog. Han tog ogsaa en Bog, lagde sig til Sengs, med Lampen paa sit Servantebord, gav sig til at læse — men vidste slet ikke hvad han læste. Eller han var begyndt at paavirkes, men brød Traaden over — lod Bogen synke, og der gled et lille, ubeskrevet Blad — Smudstitlen — ud. Havde jeg nu en Blyant! ... tænkte han, og han syntes, at der laa en Blyant paa Servantebordet — syntes derpaa, at han døsede ind — Lampen brændte endnu, men mattere og mattere, med et mildere og mildere Skær, der var saa velgørende for hans Hoved, hans Hjærne, hans Tanker. Han gjorde en Bevægelse — blev angst for at støde til noget eller nogen — rakte Haanden ud — og syntes, at den mødtes af et svagt Tryk ..... og han saa' ind i et Par bedrøvede Øjne — mildt bedrøvede, lidende, stille Øjne, der vedblev langsomt at flytte sig .... og han fulgte med dem — saa' i Vejret — en Rytter — højt til Hest — travende ud ,smilende, hilsende med kniplingsprydet Haand — en Pokkers stolt Karl .... indtil Rytteren med et slugtes ligesom i en Afgrund af Mørke ,... og Øjnene kom frem igen, som søgende ham under Taarer.

Og Gerhard sad op i Sengen — og han græd .... varme, strømmende Taarer, der vedblev at løbe igennem hans Fingre, hvor meget han saa søgte at fjerne dem. Og han tænkte: hvor saligt at kunne græde! ydmygt og stille! — —

Næste Morgen, da han vaagnede, laa Bogen paa Bordet med et beskrevet Blad. Han læste:

DEN HØJE HEST

Den høje Hest, den høje Hest,
Hvor er den stolt at ride —
Med Fjerbarret, med Tressehat,
Med Kaarde ved sin Side.

Og alle Broer giver Gny,
Hvert Borge-Led opspringer —
Og se, Skønjomfru giver Køb,
Selv uden Ring paa Finger!

Og hvert et Valdhorn sender ud
Stamherrens Ry saa vide —
Den høje Hest, den høje Hest,
Hvor var den nem at ride!

Kom, Ydmyghed, Du stille Ven,
Og sæt Dig ved min Side;
Nu skal vi to i navnløs Krog
Tilsammen Dagen stride. —

Gerhard gemte Bladet; og han mærkede endnu, hvor hans Øjelaag sitrede — som vilde Randene overløbes af blød Væde; og smilende klædte han sig paa. Let om Hjertet, trædende paa en egen beskeden Maade hen ad Fliserne, gik han til Aviskontoret, for at kaste Oversættelse og Anmeldelse i det slugne Løvegab.

Om Aftnen, lige i det sidste Tusmørke, gik han sig en Tur om Byen, langs Søerne og tilbage. Han tændte Lampen paa sit Arbejdsbord — men stod endnu en Stund og saa' ud ad Vinduet paa de mat blinkende Søer og Alléerne dybt dernede, og Lysprikkerne langs de tunge Husfaçader, og den store Klump af Tage og Skorstene, Byen, der spændte sig fra Øst til Vest og som i den henflydende Aftendis og Damp saa' kolossal ud — Murstensverdnen, Menneskerummene og Menneskemtankerne.

Satte sig saa ved Bordet, under Lampeskæret, skrev:

DEN SNEVRE KREDS

Nu bliver alt saa smaat derude,
Den vide Kreds indsnevrer sig;
Jeg kigger ind ad Hjertets Rude —
Nu bliver alt saa stort hos mig.

Men der er ingen brede Gæster,
Ej Skænk og Sølvtøj i hver Vraa;
Der er en Mand, som holder Fester
Blandt sine Minders kære Smaa.

De gode Børn — i Klynger træder
De Dansen om den gamle Ven;
Og om de snubler, om de græder,
De rejser sig og ler igen.

Jeg kigger ind ad Hjertets Rude,
Det trange Rum udvider sig:
Nu bliver alting smaat derude,
Nu der er stort og lyst hos mig.

XIV

Gerhard sled. Der havde været Tidsafsnit, hvor han laa alt andet end paa den lade Side; — dengang var han stolt derover. Nu sled han, uden at tænke paa at rose sig af sin Flid. Hans Gæld brændte ham, drev ham frem! Verden kunde stille sig paa Hovedet eller paa Benene — han skulde samle Penge, samle hen imod en Snes Tusind Kroner — alt i alt.

Han samlede ind, Krone paa Krone saa godt som. Og hvor langt var der ikke frem? Men herpaa turde han ikke tænke. Næppe fandtes der den Avis, det Tidsskrift, den Almanak, hvori han ikke skrev — næppe det opdukkende og atter forsvindende Boghandlerforetagende, hvortil han ikke gav Bidrag. Nørager pegede med aldrig svigtende Hjælpsomhed — og Gerhards Pen og Blyant fulgte efter som et Barn efter Goldammen. Han tegnede, illustrerede — alt muligt, godt og daarligt — men navnlig skrev han, anmeldte, oversatte, refererede. Man kaldte ham smaahviskende „Skrivekuglen". Gerhard hørte sit Øgenavn — smilede, trak paa Skuldrene; hvad vidste de om det? Kunde hans Helbred blot slaa til — saa holdt hans Ører vel Spydighederne ud. I Begyndelsen malede han ogsaa — til Kunstauktioner, for Glarmestre og Forgyldere. Han lod sig skambyde, fornærme. Hvad saa? — naar blot „Maalet" naaedes.

Men han fik at fornemme, at naar han malede om Dagen og skrev og tegnede den halve Nat, saa vilde Kræfterne ikke slaa til i Længden. Han gjorde tillige den Opdagelse — maaske betegnende for denne By — at man ved at forcere Produktionen tilsatte sit Renommé hurtigere som Maler end som Publicist. At „male for Auktioner" trykkede langt snarere Navnet og dermed Priserne, end at skrive om alt og over alt — hic et ubique.

Saa rettede han sig efter Lands Skik og skrev.

Det afledte ogsaa Tankerne bedre — Tanken paa Edith. Vi *maa* ses en Gang — sagde han til sig selv, naar Mindet trængte paa, naar han lod Haanden synke, Pennen falde, og naar det sitrede i hans Øje. Vi maa have en Forklaring — hun vil ikke nægte mig den — hun vil tilgive mig, naar hun maaske erfarer, hvor jeg slider — og lider!

Og det kom over ham, at han gerne vilde ynke sig. Men han fik det gennet væk .... hvordan sled, stred og led ikke Tusinder i denne By? Og det faldt dem maaske ikke engang ind at ynke sig! Hvad led hun ikke selv — saa stolt hun var! og *naar* havde hun i Grunden beklaget sig? —

Undertiden — i Begyndelsen — skrev han lange Breve, som han saa rev itu. De gjorde ham kun modløs, forstyrrede hans tvungne Arbejdsro — faldt som Gnister fra en Verden af stærke Følelser — af Poesi maaske — ned i al den tørre Langhalm, han skulde tærske. Og sæt at hele Halm-Bunken brændte op — hvor blev saa Hoveripengene af?

Han levede Sliderens, Eneboerens Liv oppe paa sin femte Sal i to smaa Værelser, spiste og drak, hvad der netop var nødvendigt for at holde Kræfterne og dermed Humøret vedlige; var ikke meget meddelsom, saa's over alt, hvor han var pligtig at komme, høflig nok til ikke at blive trængt ud af „Lauget" ; skarpt iagttaget af dem fra Regeringspressen — thi man havde ikke „glemt" ham; behandlet afvekslende med Kourtoisi og køligt Forbehold af Oppositionen — krydsende sin Vej mellem Politikkens og Litteraturens strengt afprikkede Grunde — bevægende sig lidt efter lidt som „kendt Mand" i et tvivlsomt Farvand, der *kan* være baade friskt og dybt — lige saa vel som det oftest er ferskt og fladt — undgaaende saa vidt muligt Slammet, Mudderet, Kloakkernes utvivlsomme Udløbsrender. —

Men hvilke Dynger unyttig Literatur maatte han ikke pløje igennem — bortset fra de Dynger, han selv producerede! Hvilke ørkesløse Skuespil — sceniske og politiske — maatte han ikke bivaane! hvor mange Forsamlings-Debatter — hvor meget Nonsens — Vrøvl — Kævl — hvilken Masse af tomme Ord, maatte ikke gaa igennem hans Hjærne!

Værst var det maaske med Literaturen — den, han skulde „samvittighedsfuldt" anmelde. Han havde en Dag faaet en saadan ny Bog tilsendt. Forlægger, Forfatter (Forfatterinde) og det Organ, hvori han tilfældgivis skrev — alle ventede de.

Gerhard læste, bladede, læste ... og mindedes nogle Linjer i en Opsats af en yngre Kritiker:

„Der er noget fortvivlende i at se tilbage over den uhyre Bogproduktion, hvert Aar opviser; der er en Del Talent at se, Kløgt, Flid

og Opfindsomhed, men Dødens Mærke er over det meste; selv det mest bestikkende smuldrer hen, naar man vil føle Livspulsen i det." —

Gerhard lod Bogen synke. Kritikeren havde Ret i, hvad han skrev: „Disse Skikkelser er mere frembragte efter en fast Plan end sprungne ud som en Blomst af sin Stængel. De har ikke taget Magten fra Forfatteren, og de tager derfor heller ikke Magten fra Læseren."

Og Gerhard sukkede. Jamen det *maa* jo dog en Gang komme! Vi maa efterhaanden nogenlunde have oparbejdet den ny Tidens og Tingenes Betragtning — friere og sandere — og denne Betragtning vil ikke undlade at sætte Blomst! Imidlertid ville vi — ikke efter Skriftens Ord „sukke og bede" — men retfærdigt og sandhedskærligt lægge til Rette, ordne, advare og opmuntre. Hver har *sin* Gerning at gøre i det stille. Saa faar den kommende Tidens „Aand" udpege den eller de udmærkede, der hæver Skatten! —

Og han tænkte sig undertiden varm over dette, at hæve Skatten — men afbrød sig med et Smil: Snak, Henrik Gerhard! ingen Fantasterier ... tjen dine Penge, Skrivekugle! —

Der kom Bud fra Teatret. Ulfs og Gerhards Skuespil skulde opføres; dets Tur var kommen — eller man havde intet bedre for Haanden; Arrangementsprøverne var begyndt, nu vilde Sceneinstruktøren gerne konferere med den af Forfatterne, som kunde være til Stede under Prøvernes Gang.

Gerhard var da til Stede. Chefen saa's ikke; Gerhard havde i den fungerende Sceneinstruktør den bedste Støtte, en diskret Vejleder, en smagfuld Arrangør, en Mand, der i Udlandet havde iagttaget meget, eksperimenteret en Del herhjemme, ikke var opslidt endnu — om han end syntes at have nogle Illusioner bag sig og adskillig Tvivl foran sig.

Gerhard manglede den Praksis, der alene gør sikker, Ansigt til Ansigt med Scenen. Han erkendte det og lagde saa vidt muligt alt i Instruktionens Hænder. Instruktøren imødekom ethvert Ønske, føjede sig efter de beskedent udtalte Vink, hvori der forekom ham at være bon sens. De to Mænd fandt temmelig hurtigt et fælles, hvori de kunde mødes. De havde først begge to været reservérte, som skulde de vogte sig for Blottelser. Saa opdagede de, at det ikke gjordes Behov — smilede og spøgede med hinanden.

„De havde nok ikke ventet Dem Prøverne *saaledes?*" spurgte Instruktøren leende.

„Jeg maa tilstaa" — svarede Gerhard — „jeg blev heller borte fra dem!"

„Det skulde De dog ikke! Selv om De synes, at alt nu ser kaotisk ud, saa former vi lidt efter lidt Rammen, den faste Støbning .... og har vi først *den*, saa vokser Kunstværket umærkeligt ud — hurtigere end De selv muligvis antager det!" sagde Instruktøren.

„Det skulde glæde mig" — sagde Gerhard. „Ærlig talt forekommer jeg mig som paa et Skib førend Afrejsen. Hvorledes der skal komme Orden, Plan, en ledende Traad — endsige et „Kunstværk" ud af denne Forvirring .....?"

„Ja men det kommer!" sagde Instruktøren og kneb Læberne bestemt sammen, medens Øjnene smilende syntes at sige: „Det kommer — men *hvorledes?*" — — —

Prøverne gik deres Gang. Men da Gerhard arbejdede hjemme til to, tre ud paa Natten, mødte han med bankende Tindinger — Hovedet ligesom i Spindelvæv — ved Formiddagens Teaterprøve. Han var nærmest stemt for, at Stykket ikke duede — at det havde været formasteligt af Ulf og ham nogensinde at have ment det modsatte. — Han syntes dernæst, at Skuespillere og Skuespillerinder var en Menneskerace for sig — uden hverken mere Vid og Aand, snarere med mindre Dybde end mange Mennesker, der spiller Komedie udenfor Scenen paa Livets Teater. Han begreb ikke, at Instruktøren i det hele gjorde sig den Ulejlighed at instruere — da ingen hørte efter ham, men alle vranten gik deres egen Vej. Gerhard tænkte: de har alle opdaget, at Stykket er slet .... lad mig tage det tilbage, mens Tid er, ogsaa for Ulfs Skyld!

Men Instruktøren erklærede med sit Smil — at nu kunde Stykket ikke tages tilbage — ikke uden stor Staahej, Vrøvl, Aviskævl .... og hvorfor *det* i Grunden?

„Det er en anden Sag!" sagde Gerhard godmodig. „Men i hvert Fald kan jeg da blive borte .... min Tid er knap, meget knap!" —

„Ja De arbejder nok meget!" sagde Instruktøren henkastet. Der var maaske en Medfølelse deri — men Gerhard tænkte: han ynker Dig! „Jo jeg vil gaa!" ... sagde han højt ... „De klarer nok det hele!"

Instruktøren holdt ud. Han holdt ud at komme træt, modfalden — søvnig — fra det skarpe Formiddagsskær og den friske Luft ind i Teaterbygningens Halvmørke, sparsomme Gasbelysning, Støv, Stank. Var han for sensibel — eller var det virkelig ikke en altfor „kunstig" Verden denne, hvori en hel lille Verden for sig, en hundred Mennesker, virkede afspærret fra Luft og Lys og i Grunden fra Livet med, for at frembringe Kunstværker, der i saa høj Grad maa bygge paa det tilfældige? Var det blot Ulfs og Gerhards Stykke, som forekom ham at have saa svag Grund at hvile paa — eller virkede alt herinde, det hele Repertoire, paa saa løst Fundament: nogle Menne-

sker der „agerede" — en Ledelse, der syntes utilgængelig at holde sig skjult bag ved en Stab af Embedsmænd — og endelig Publikum ... dette ganske mystiske Væsen, som nu var forsvundet fra de dunkle Bænkerader, de tomt gabende Loger, men som en Aften, naar Gassen blev skruet i Vejret, vilde sidde dér, give sin Mening til Kende og atter forsvinde? — — —

Og hvordan vilde Gerhard paa Ulfs og sine egne Vegne da være til Mode? Vilde han have fornemmet, at det sælsomme Væsen — det underligt store gloende Dyr med de mange hundrede Øjne — at det havde faaet en ædel Trang tilfredsstillet, eller blot at det var gaaet bort lige saa apatisk, som det var kommet? — — —

Han sad her, Dag efter Dag, paa en af de tomme Bænke — i Mørke — med det øde Orkesterrum som en dyb, bred Grav mellem sig og den svagt belyste Scene. Og deroppe gik nogle Herrer og Damer i de fleste i Overtøj for Trækvindens Skyld — Trækvinden, der svøbte ned fra det taarnhøje Maskinloft, hvor stundom en aaben Luge nedlod Vintersolens kolde Striber, Dagens grelle Skær. Af og til, medens Herrerne og Damerne paa Forfatterens Sprog tiltalte hverandre — eller afbrudt ved en Bemærkning fra Instruktøren snakkede sammen i „daglig" Tale — — af og til lod da Maskinfolkene et Bagtæppe gaa i Vejret eller skiftede en Kulisse for en anden „Prøves" Skyld .... og der blev et kortere eller længere Mellemrum af Mundhuggeri — Herrerne og Damerne tog atter fat, og Gerhard var i Middelalderen igen, iblandt Ulfs og sine egne Skikkelser af Kød og Blod.

Eller han var der ikke — det var ikke *hans* Skikkelser, endnu mindre Ulfs — og Kød og Blod havde de ikke. Han gjorde ved sig selv den Iagttagelse, at disse Herrer og Damer, med mere og mindre Routine, enkelte med Talent for Scenen — som det kaldtes — at de gennemgaaende befandt sig i et næsten fuldkomment Vildrede: hvor skulde de tage disse Følelser fra? hvad gøre med disse Ord? hvordan vende og dreje sig i et oven i Købet „uhistorisk" Skuespil, der ikke selv pegede for dem hen imod denne eller hin Rolles „Opfattelse" ?

Gerhard blev mildere og mildere stemt, jo mere han saa', hvor Skoen trykkede; godmodig og beskeden gav han sig under Pauserne i Snak med dem. Han forklarede, at der efter hans Mening bag enhver Fremstilling af menneskelige Affekter, fra de stærkest akcentuerede til de mest ligefremme, altid laa en personlig Hukommelse for noget oplevet eller følt. Der var — stadig efter hans beskedne Mening — i og for sig ikke Tale om nogen „Rolle" og allermindst om nogen Teater-Opfattelse. Digteren gav de indre Omrids af Figu-

rer, Mennesker, hvori han selv havde nedlagt Hukommelsesarbejde fra egne Lidenskaber, Følelser, Anelser — eller fra hvad han nærliggende havde iagttaget eller anet hos andre. Dette var *Naturen* — Kilden til al Kunst — sagde han; og med jo større Energi man nærmede sig den og øste deraf, jo mere virkede Kunstværket som rent og purt Menneskeliv, Menneskeværk. Det samme maatte gælde for Skuespilleren — blot at han havde den skærpede Opgave og Fordelen ved tillige at virke med de ydre Midler, Stemmen, Minen, Øjets Sprog, Gestikulationen, Legemets Førelse. Ogsaa alt dette hvilede paa Selviagttagelse, Hukommelse fra Naturen — aldrig paa Tradition, Teaterroutine. Og hvad historisk eller uhistorisk Digtning angik, saa ytrede Gerhard, at det „historiske" Skuespil paa en vis Maade — hvis man havde et meget intelligent Publikum for sig — kunde gives i hvilket som helst Kostume. Om Digteren saa har gjort de grundigste Arkivstudier, bliver han dog aldrig mere historisk end hans eget Blod og Temperament er. Det var atter Mennesket — eller de forskellige Mennesker i ham — som talte ud gennem Fløjel eller Klæde, Staal eller Hvergarn. Dette kunde Skuespillerne maaske ikke have Skade af at høre — saa lidt nyt det i øvrigt var.

De hørte ogsaa gerne — eller lod i al Fald saadan. En enkelt, som syntes særlig anlagt for filosofiske Drøftelser, fordybede sig i den Grad i Emnet, at Gerhard fandt det klogest at dreje af. De havde alle — forekom det Gerhard — mest Tilbøjelighed til at blive rost for deres „Opfattelse af Rollen", samtidig med at de paa det elskværdigste underkastede sig hans Kritik. Kriticér os bare dygtigt! sagde de — baade Herrer og Damer — det er jo dog *det*, vi kal lære af! Han var meget varsom; han syntes, at de fleste af dem var nogle store Børn — og Børn vil netop ikke Kritik. Han blev forholdsvis hurtigt klar paa, hvor liden Oversigt de havde over et Stykke — hvor lidet et Stykke i det hele interesserede dem — hvorledes det altid var Rollen — og hvordan de til denne eller hin Rolle næsten som Regel tog noget, der var dem tillært fra en anden Rolle — noget, som dem indbyrdes imellem gjaldt for Traditionen. De havde en egen barnlig, nærmest ubevidst Respekt for denne Tradition — og heri blandede sig saa for nogle af de yngres Vedkommende Bestræbelsen hen imod „Naturlighed". De havde af Bladene læst, gennem Literaturen faaet meddelt visse Paamindelser om, at de levede med i en Tid, hvor Virkelighedsdigtning og Virkelighedstrang gjorde Fordringer gældende. De moderne Stykker, nordiske og fremmede, der af og til blev spillet mellem Vaudeville-Repertoiret og en enkelt løsflagret romantisk Fugl, havde skærpet deres Appetit for ogsaa at være med paa det moderne. Saa havde de anlagt en egen slentrende Gang, en tør, monoton Replikfremsigelse — eller et afsnuppet, kort Trav —

visse drævende Bevægelser, et Kast med Hovedet, langsomt skelende Øjne — for Damernes Vedkommende en egen kæphøj Impertinence, som om de altid var fornærmet — afbrudt af klynkende Klage og atter af konvulsiviske Latterudbrud. Det sentimentale og det impertinente, det nervøst forjagede og det ligegyldigt omkringslentrende — det syntes at være blevet det moderne „Virkelighedsmærke", som paa den ene Side stred med Traditionen og paa den anden Side allerede var i Færd med at blive Tradition. Ingen eneraadig Vilje kastede *sin* Opfattelse herimod — intet stort, beherskende Talent dækkede over de mange smaa Forsøg — det hele var nærmest som en „Forsøgsskole" .... der nu forsøgte sig med det Gerhard-Ulfske Stykke, saaledes at tre, fire forskellige Lag af scenisk Fremstillingskunst aflejrede sig indenfor den middelalderlig-romantiske Ramme.

Og Gerhard saa' det og blev mere og mere tilbøjelig til at ønske, at han kunde to' sine Hænder og i Stilhed liste sig væk.

XV

Han skrev sine Betragtninger i nogle Breve til Ulf.

— — — Altsaa, kære Ulf, De maa ikke gøre Dem nogen Forventning; det bedste er, at vi er fattet paa det værste. Det var De ganske vist, da vi skiltes, men jeg vilde jo sætte min Krig igennem. Nu vil De maaske oven i Købet bebrejde mig det, naar vi begge ligger der paa bar Mark med det væltede Læs — men jeg gjorde det for Deres Skyld og i den redeligste Hensigt. Kanske gaar det bedre end jeg spaa'r; og saa vil jeg have Dem her til Byen paa min Kvist; jeg faar et Værelse til, med Sol og dejlig Udsigt — helt ud over det blaa Sund, som nu er hvidt, men som til den Tid vil svulme af Henrykkelse.

Jeg svulmer undertiden af Henrykkelse ved Prøverne. Det er, naar jeg sidder og lytter til Deres Vers. Det er stolte Vers, Ulf! friske, ægte Varer — ubegribeligt at nogen endnu i vore Dage har Kilden i sig, siger jeg til mig selv. Og De kalder Dem syg! De burde skamme Dem .... det er mig, som begynder at falde af, synes jeg.

Kongen — Karaktérskuespilleren — er den, som behandler Versene bedst; en dannet og smagfuld Mand — mig en lille Smule for smagfuld kanske. Det er trist, saa Manglen paa Førsterangskræfter gør den enkelte Skuespiller altfor „ene"; han savner Medspiller, saa at sige Staal at slaa imod, og til sidst maa Routinen dække. Og han er træt; han gør paa mig det Indtryk at have opgivet det hele —

eller noget nær. Han er maaske mere Kritiker end Kunstner. Han læser meget og er vist fra Karakterens Side en nobel Mand, en fin, forstaaende Natur. Tænk Dem, Ulf, en kgl. Skuespiller, som læser! Men han er ked af det. Gud véd, om de ikke alle er trætte .... eller er det blot mig dernede i Parkettet?

Jeg gør mig dog den redeligste Umage for at holde Illusionen og Humøret vedlige. Bare det ikke gaar mig som en Bekendt af mig fortalte, at det var gaaet ham ved Prøverne. Man bliver ved at slaa af og slaa af i sine Fordringer — stadig læggende noget af sit *eget* ind i Spillet — seende for hver Gang med mere og mere partiske Øjne — af Frygt for i det hele taget at skulle finde baade Spillet og Stykket trivielt, meningsløst ..... indtil pludseligt Aftnen kommer, hvor Gassen skrues i Vejret, et nyt, skarpt, grelt Lys paa det hele .... de tusinde dumme og mellem dem de mange friske, ubestikkelige Øjne ...... og med *dem* ser man den Aften — og saa ligger vi dér!

Naa, nu er jeg der atter. Blot vi havde gjort Narren lidt mindre sammensat, mindre sentimental maaske, mere af en Klown — undskyld! Komikeren, som har Rollen, er absolut Teatrets største Kraft, maaske det eneste „fødte" Skuespillertalent — han er flittig, mangesidig, kan sin Rolle paa Fingrene — men han kan ikke forvandle sin Natur.

Ridder Hagen — udføres af en Brugbarhed fra Vaudevillen. Nej De, Ulf, skulde have spillet ham — for ti Aar siden.

Jeg hører Dem allerede bande. Det maa De ikke — thi nu kommer vi til Damerne. Men jeg er for galant; jeg springer helst over. Dette er ganske vist ingen Avisanmældelse, hvori man for Bladets Skyld ikke tør tage Bladet fra Munden. Alligevel .... hør véd De i en Fart noget, som kunde karakterisere disse vore kære Ingenuer, disse saft- og kraftløse, sippede Smaadamer, som har faaet indstuderet en tre, fire Roller „mit Müh' und Noth", og som paa dem lægger et helt Repertoire. At Uskyldigheden, den faldne eller den efterstræbte, endnu bestandig skal se ud, som om den gik med Mamelukker og spillede Skolekomedie! Jeg begriber ikke, at *vor* Jomfru Else kan blive saadant et affektert Uvæsen — der undertiden sender den i Mørket siddende Forfatter et straffende Blik: Gud hvad det dog er for noget Skaberi, De her lader os sige!

Ja, min lille naadige Jomfru, en af os to skaber sig virkelig!

Eller Dronningen — som igennem Chefen har gjort bestemt Fordring paa, at baade dette og hint skal stryges, da hun umuligt — i det mindste ikke paa nogen Forestillingsaften — kan tage „saadanne" Udtryk i sin Mund. Hun vil stadigt give Rollen af — vil ikke være med til en saadan Ryggesløshed. Mon de gode Damer ved Teatret

aldrig har elsket nogen Mand — legalt eller illegalt? Vidste man ikke det modsatte, skulde man virkelig tro det.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

I det hele taget har jeg en Anelse om, at Personalet finder Stykket jævnt interesseløst og jævnt anstødeligt. En af dem, Teatrets Haltefanden og gode Hoved, sagde forleden noget uhyre fint; han sagde, at som romantisk Stykke var det for „moderne“, og som moderne (hvad jeg bestandig paa Dril hævder, at det er) kunde han hverken se noget Princip eller nogen Debat deri. Hvis ikke den behændige Komponist og Musikdirigent havde lagt nogle gamle Melodier heldigt til Rette for Narren — saa vilde han holde, hvad det skulde være paa en Fiasko.

Altsaa bliver det en Fiasko — thi Narren redder næppe vort stakkels Stykke. Det skulde da være, som Musikdirigenten sagde, at vi fuldstændig skrev det om som en Libretto for en Opera — hvortil han saa vilde sætte Musikken.

Ikke saa gal en Idé! Hvad siger De — i al Beskedenhed — kære Ven?

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Nej nu skal jeg i al Beskedenhed sige Dem min Mening, Ulf. Prøverne er saa vidt fremskredne, at jeg kan danne mig en Mening. Overtøjet er lagt af — en og anden er trukket i en „Riddervams“ — der er kommet en meget virkningsfuld Dekoration — Bagtæppet foreløbigt — ned fra Malersalen — og efter et forfærdeligt Skænderi mellem Damerne indbyrdes og mellem hele Personalet og Instruktøren (gamle og ny Tvistepunkter) har Dronningen bestemt sig for at „spille helt ud“ (nærmest for at ærgre Ingenuen), og Jomfru Else har lovet, baade at hun virkelig vil skrige ude i Kulissen og at hun i Banketscenen vil aflægge sin sursøde Nolimetangere-Mine (irriteret ved Dronningens Paastand, at hun kun havde én Maade at bruge Øjnene paa). Alle vil de — paa Trods imod Instruktøren — gøre deres bedste; og dette bedste synes nu at skulle komme de ulykkelige Forfattere til Gode.

Dette er Lapperi — ja tilvisse. Men saadan er Institutionen. Et smilende Paradis for den, som træder naiv ind; et Kævlets og Intrigernes Helved ved nærmere Bekendtskab. Men da hele Landet synes at have forskrevet sig til de onde Magter — hvorfor saa ikke den første Kunstanstalt?

Vort Stykke har mange svage Punkter og Fejl; nogle, som endnu ville kunne rettes, andre, som ligger dybere, og hvorpaa der ikke kan bødes — denne Gang ikke. Mine væsenligste Indvendinger beholder jeg foreløbigt hos mig selv. Men — trods alt — er det min faste Overbevisning, at Stykket vilde kunne gøre sig — hvis vi havde Skuespillere og Skuespillerinder.

Naar jeg tænker mig, at det er *disse* Mennesker — og deres Kolleger ved Privatscenerne, ja næsten enhver „Optræder" over den ganske By med Forstæder og Landkommuner — som er hele Landets Kæledægger! naar det er en Begivenhed, at denne Herre, Frue eller Frøken faar Snue — naar deres Gøren og Laden, privat eller offenlig, deres hele Ve og Vel gennem alle Pressens Afskygninger daglig serveres paa den alvorsfuldeste Maade, Side om Side med indgribende Verdenshændelser ... og naar *disse* Mænd eller Kvinder, gennemgaaende ganske almindelige, flere af dem højst tarvelige Personligheder, i den Grad føler sig som Centrer for en ukritisk, næsten altid smigrende og rosende Opmærksomhed — ja saa begriber jeg *baade* deres Sky for den virkelige Kritik, og jeg staar undskyldende, men tillige skamfuld-ærgerlig overfor deres barnagtige Forfængelighed, deres tomme, flade og ørkesløse Tilværelse — Dilettanter, som dog de fleste er, Væsner uden Kærne, uden Oprindelighed, uden fast Struktur — et Aands-Proletariat, efteraben de det „gode" Selskabs ydre Fremtræden — det gode Selskab, som i sin Midte har optaget Gøglerne, og som ødelægger dem og selv ødelægges ved deres Skin-Kunst.

Jeg begriber det dybe Forfald, hvori — paa ganske enkelte Undtagelser nær — vor sceniske Kunst er geraadet; og jeg forstaar, at denne Kunst først paany vil hæve sig, naar Gøgleren atter bliver ærlig Komediant, stolt over sin Stand, den han afgrænser udad til og uddyber indad til næsten med drakoniske Love. Som det nu er, er det en selskabelig Vælling — oftest en Forfængelighedssag at „være ved et Teater" — en ganske indbringende Forretningssag undertiden — Teatret en tvivlsom Morskabsinstitution — en plumret Skandal-Kilde, der finder sit Afløb i Pressen — Pressen, som ikke tilfører Institutionen Fornyelse og Friskhed gennem „Folkets Røst", men som yderligere opstemmer Strømmen til at blive en behagelig Dam for Andesnadder og Gaasevrøvl.

Om Forfatterne, Videnskabsmændene, de bildende Kunstnere lod sig behandle paa samme Maade! Ja det kommer maaske — Enden er jo ikke endda!

Dette er mit Hovedindtryk fra én enkelt Vinterkampagne ved vor første Scene. Tænk om jeg havde været der i ti!

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Nu har Arbejdet noget nær faaet sin „faste Ramme", som Instruktøren siger. Skade kun at Prøverne paa et Par Operaer og en ny Ballet kommer imellem — Stykkets Opførelse udskydes derved, og Personalets Interesse slappes. Det er en underlig Anstalt — med alle mulige Kunstarter imellem hverandre; den ene træder den anden over Tæerne. Gid jeg kunde samle et Dusin Bekendte — Herrer og

Damer — „Dilettanter" naturligvis. Jeg tror, jeg vilde kunne opføre Stykket med dem — helt naivt, paa bar Bund, med megen Flid og Indøvelse naturligvis, men uden alle disse fortvivlede sceniske Forudsætninger. Det at spille Komedie, er kanske ikke saa svær en Kunst, som man tænker — naar man bare ikke bestandig tænkte paa at spille Komedie. En meget svær Kunst for øvrigt — baade at spille og skrive! Jeg bliver mere og mere bange for vort Arbejdes Skæbne; dets Svagheder falder stærkt i Øjne — efterhaanden som den ubestemte „Duft" taber sig. Er det vor eller Skuespillernes Fejl eller begge Parters? Jeg sagde forleden til Instruktøren — der nødigt udtaler sig om Enderesultatet, medens han med utrættet Opmærksomhed filer og afrunder Detaillerne — jeg sagde: Dette Stykke er fremkommet tredve Aar for sent — eller dets Tid vil først falde, naar en Generation er gaaet — hvis det da ikke „falder" for stedse med det samme!

Men han smilede blot og nikkede: Vi faar at se! De skal ikke tage det saa ængstligt — der er virkelig mange Skønheder deri!

Jeg svarede ham, som sandt var, at jeg havde liden Forfatterængstelse for mit eget Vedkommende; men at min Ven laa inde med „Løvens Part", og at denne Ven var borte og syg!

Tror De ikke, at Brynjulfsen kommer til Stykkets Opførelse — eller dog til Generalprøven? spurgte han.

Og Svaret? Ja svar mig nu, kære Ulf!

Ulf svarede ikke. Gerhard var næsten til Sinds at betragte det som et daarligt Varsel. Havde Ulfs Tilstand da forværret sig saa meget? Stakkels Ven — hvor var de fattige begge to nu — og hvor meget afhang ikke af Skuespillets Skæbne!

Ulfs Fremtid. Paa sin egen tænkte Gerhard ikke. Han var jo dog sammenlignelsesvis den lykkeligere — hvor overanstrengt, hvor nedslaaet han ogsaa tidt følte sig. Han var den sundere Del af Legemet; han haabede, han ventede.

Vintren var gaaet; den kolde, bidende Marts forbi; April med sine Byger, sine Solsmil, sine Forjættelser begyndt. Generalprøven blev ansat.

Den halv-festlige Stemning, som kan virke saa betagende paa Forfatteren, der første Gang skal i Ilden. Og dog mangler der Uhyret med de mange, mange Øjne — Publikum — som alene giver Spændingen, Faren, Sejren, Nederlaget. Gulvet er halvt fyldt — med Skuespillere, Komparser, Funktionærer, Kvinder og Børn — som et tavst, afdæmpet Karneval. I Parketterne — hvor de „fine" Folk i

Morgen skal sidde — sidder hviskende og pegende de sminkede, kostumerede Aktører, Aktricer, Statister. Man lister sig op paa Scenen gennem den lille Jerndør i Orkestret, og kommer ned igen — sætter sig ikke alt for nær ved Forfatteren, da man hverken vil skænke ham en mulig forhastet Opmuntring eller paa Forhaand nedslaa ham. Ingen kan danne sig nogen endelig Dom om et Skuespil ved Generalprøven — men der er dog nogle „vise" Mænd og Kvinder, som oftest blandt de inferiøre Skuespillere, hvis Udtalelser man lytter efter — saaledes at man privat altid haaber noget mere eller frygter noget mindre.

Og der dannede sig smaa hviskende Klynger rundt omkring.

Gerhard holdt sig borte fra dem. Han vilde kun forlade sig paa sine egne Indtryk — han noterede i en Lommebog og talte af og til dæmpet med Instruktøren.

Chefen var der, i tilknappet sort Frakke; han hilste koldt høfligt paa Gerhard og forlangte endnu nogle Strygninger hist og her ... i og for sig uden Betydning, men han erklærede visse Ord „anstødelige" og fordrede dem strøgne. Gerhard nikkede smilende — og bejaende; han hørte knap efter, hvad der forlangtes af ham — han var ganske inde i Stykket; det løb ham varmt op til Panden og med en behagelig let Gysen ned ad Ryggen. Han sad drømmende — sugede disse stærke Ord til sig igennem det bløde Sprog ... tænkte forunderlig lidet paa, at han selv havde haft med dette Stykke at gøre — saa' og hørte paa det ikke som „Stykke", men som en halvtredje Times Symfoni, der havde Ulf til Mester, og som fortonede sig op imod en Baggrund af den lyse Nat — med et blond, blegt Kvindehoved indrammet af Maanebølger ......

Med et Suk — og en stille, glad Taknemlighedsfølelse rejste han sig, da man var færdig. Han nikkede rundt til de nærmestsiddende, der saa' lidt betuttet paa ham ... og med Korets Slutningsord: til det hellige Land! stod han ude paa Torvet i grelt Eftermidagssolskær.

Han skyndte sig hjem og skrev bevæget, højtideligt og derpaa muntert spøgende til Ulf. Endnu et Brev begyndte han paa; men det rev han itu ...

Han gik tidligere i Seng end han plejede, laa ikke og læste, faldt snart i Søvn. Han drømte om Edith fra i Fjor Foraar — og om en Sukces for Ulf.

SJETTE BOG

I

Gassen er skruet i Vejret, Aftnen er der, Folk er der — en Aprilaften i det kongelige Teater. Der er Bredgade, der er de andre Gader, der er fuldt Hus — fra Gulv til Loft, de tusind Grosserere, de halv hundred Journalister, de sekshundred Tanter, som vaager over den nordiske dramatiske Literatur.

Og det begynder ret lovende; det er jo næsten som „Elverhøj" dette ......

Men i det dunkle Parterre, og højest oppe, nærmest ved Himlen, sidder spredt en halv hundred Mænd og Kvinder, yngre og ældre; de er daarligt klædte, men der er i deres Øjne et festligt Blink, som siger: her sidder vi Efterkommere af *det* Teaterpublikum, der i sin Tid gjorde Kjøbenhavn mærkbar iblandt Hovedstæder; vi venter, vi haaber ......

De er faa'; de mønstrer dette Teater, som under Chefens Ægide er blevet Hoffets, de tusind trætte Grossereres, de sekshundred Tanters Opera og Lystspilhus. Og de halv hundred Journalister sidder paa Gulvet til højre og til venstre. — Faar og Bukke — eller tilsammen Ulve i Faareklæder, mest tilbøjelige til at skambide hverandre, men i Mangel deraf tænkende paa, hvilken dejlig Tand de skal sætte i Forfatterne til det Stykke — som efter Forlydende inde fra Kulisserne „hverken skal være det ene eller det andet".

Og Tæppet er oppe. Alle Øjne stirrer — — — — — — — — — — — — — — — —

Gerhard havde Dagen igennem arbejdet med Lyst og Iver; tog sig saa et romersk Bad, spiste til Middag paa sin beskedne Knejpe, hvor ogsaa „Skyggen" søgte. Og Gerhard hilste efter Sædvane afmaalt men venlig paa Skyggen — som i Dag var særlig febrilsk; de rullende Øjne syntes at sige: Jo, jeg er en sikker Mand i Aften — skønt jeg ikke har Udgangstilladelse; men det gælder Ulf — det er *hans* Stykke — jeg blæser ad Dig!

Det gjorde Gerhard ondt at se disse uforsonlige Øjne, som formelig lyste gennem den halvdunkle Kælder. Han havde jo dog ikke gjort Skyggen nogen Fortræd — snarere kunde det modsatte siges. Denne Vinter havde mildnet og samtidig fæstnet saa meget hos Gerhard; han nærede ikke Vrede mod nogen, grumme liden Bitterhed — søgte at luge sit Ukrudt, søgte Forsoning med Livet, han, som havde saa meget at sone.

Men han kendte Skyggen tilstrækkeligt; det var forgæves at prøve

paa Forsoning dér, hvor den Idé stod urokkelig: Gerhard havde fortrængt Skyggen af Ulfs Hjerte ... Gerhard var en lumsk, en tvetydig Mand ... Edith var „træsk" ... hele Verden var Lumskeri ... Skyggen havde kun tilbage at svælge i Nydelsen af Erindringen — og saa gennem sit Forhold til den lille Natalie ligesom at nyde Brodden ved at karrikere Ulfs Kærlighed til Edith.

Gerhard følte sig forstemt: „Skyggen" kastede Skygge.

Saa rejste han sig, hilste — fik et stumt Nik — og gik hjem paa sin femte Sal. Fra Resterne af fordums Herlighed søgte han sit bedste sorte Tøj ud, bandt sit hvide Halsbind foran det smalle, grønblaa Spejl og smilede over, hvor graa han var bleven det sidste Aar. „Forgyldningen er snart af Sante Gertrud ...... men Svinelæ'ret bestaar!" tilføjede han med Kækhed.

Dog, han fornam denne Tyngsel over Nakken og en Susen, som en kogende Konkylie, for Ørene; og han saa' lidt vemodig til Skrivebordet med de store Dynger Papir og Bøger; satte sig i Arbejdsstolen, støttende Kinden mod Haanden — og trak langsomt Skuffen ud.

Dér laa den lille Pakke Breve.

Det bares ham med ét for, at han egenlig var deres Ejermand — i hvert Fald deres rettelige Forvalter — og en Forvalter maatte dog kende sit betroede Gods. Halvt i Tanker vilde han saa bryde et ... eller rettere aabne og læse — thi Brevene var jo brudt. Men han tog sig deri ... og lod Brevene mekanisk vandre ned i sin Kjolelomme.

Hvorfor? han vidste det næppe selv. Han vidste, at han under Forestillingen skulde være indelukket i den lille gitrede Prosceniumsloge — Chefens „Forbryder-Skab", hvor de dømte Forfattere ved Premièren holdes fængslede — for at føres ud til Henrettelse eller som Sejrherre.

Og han tænkte — halvt drømmende: nu sidder jeg derinde, umiddelbart med Scenen udenfor mig — Skuespillerne — deres malede Ansigter, deres nervøse Træk ... selv er jeg rolig, jeg *vil* være rolig ... jeg kan næsten som gribe ind i Stykket — og dog kan jeg hverken gøre fra eller til længer. Men dernede — saaledes at jeg kan se den halve Del af Gulvet — med den underlige Refleks fra Rampelyset over de Hundreder stirrende Øjne — dernede er „Uhyret" — som enten kærtegner, eller sønderriver — eller gaber.

Chefen, min ærede fordums Svigerpapa, har sat sig ind hos mig. Han iagttager mig, medens han tror sig ubemærket, nøje fra Siden af — og samtidig lytter han med sammenknebne Øjne til Uhyrets Bevægelser dernede. Og nu „ytrer" Uhyret sig ... der hysses — stærkere ... Chefen har rejst sig, han bider sig maaske i Læben

over sin egen Dumhed, at lade *saadan et* Arbejde opføre, men samtidig vil han nyde sin Triumf ved min Ydmygelse. Han siger mig dæmpet et Par bidende Ord; ... *mig* fornærmer han ikke — jeg er ude over det — men jeg tager roligt disse Breve frem og holder dem op for ham. Og saa gaar han. Men jeg sidder og læser disse Breve — Ulfs Breve — medens Uhyret lader vort fælles Arbejde — en Poets og en Artists Hjerteblod — falde med Glans.

Og næste Dag sender jeg Ulf hans Ejendom — den, vi er to om at dele — som vi er to om at dele vort Tab.

Og *jeg* arbejder støt videre ......

— Han saa paa sit Ur, og sprang op. Idet han endnu en Gang rettede ved sit Haar, sit Skæg, sine Klæder, sagde han smilende: „Umiddelbart førend Spartanerne gik i Kampen, ordnede de omhyggeligt deres Klæder, salvede og flettede deres Haar" ... se Kofoeds Verdenshistorie.

II

Der er Love for alt i Verden, ogsaa Love for Teaterstykkers Skæbne ved en Førsteforestilling. Gerhard var som „ny" Mand ikke routineret nok til af den første Akt at slutte sig til de efterfølgende to — men denne ofte skæbnesvangre Begyndelse, det første, umiddelbare Tag i Folk, var heldig forløbet; Gerhard gik ud af „Skabet" og stillede sig naturlig glad i Kulissen, saa' paa Virvarret, blev puffet og trængt af Maskinfolkene, blev trykket tavst i Haanden af Kongen, hvis Fedtsminke glinsede ned paa den aabne, kraftige Hals, blev næsten stormende omfavnet af den nervøse Ingenu — hvis Tur jo egenlig først nu kom — fik et naadigt Smil af Dronningen, hvis Sortie var bleven stærkt beklappet ... og dér stod Gerhard med denne ugengivelige Følelse siddende endnu i Halsen — Følelsen af Uhyrets klaskende Klapsalve ved Tæppets første Fald.

Den vagthavende Brandmand traadte militært an og spurgte med Haanden til Hjælmen, „om han inte maatte byde Hr. Forfatteren en Baier — da der dog vistnok var meget varmt inde i Skabet?"

Gerhard tog med Tak og en Ducør imod det uskrømtede Tilbud — og bag ham stod Instruktøren, som nikkede smilende og sagde paa sin diskrete Maade:

„Brandvagten har Ret. Det gik jo ganske godt til en Begyndelse — skønt der rigtignok var forskellige Ting, som ikke var heldige ... men det saa' *De* vel ikke?"

„Nej!" svarede Gerhard ganske aabent — „jeg saa' ingenting!"

„Men De hørte?" ... spurgte Instruktøren og slog paa en betegnende Maade Hænderne dæmpet sammen. „Ja ja — det lød jo ret kraftigt ... men nu kommer vi til det farlige Punkt — den lange Akt .... blot ikke de mange gamle Damer var i Logerne!"

„Og de mange Journalister paa Gulvet!" sagde Narren.

Saa giver Regissøren sit Vink: alle paa Plads, alt i Orden! Skuespillerne faar dette underlige paa samme Tid aandsfraværende og spændte Udtryk i deres Ansigter — de er alle paa „Krigsstien" — Tomahawken er gravet op — nu skal de tage Skalpen eller selv skalperes. Forfatteren, som i Aften er deres Ven — i Morgen maaske Genstanden for deres Kulde eller Spot — kryber ind i Skabet.

Idet Gerhard gaar derind fulgt af Instruktøren, skyder Chefen sig frem, klædt i Galla; han lægger sin behandskede Haand kammeratlig paa Gerhards Skulder, tager Plads paa en Stol ved Siden af ham, hvisker ham et Par forekommende Ord i Øret og aabner den lille forgyldte Gitterlaage halvt .... Instruktøren sidder tavs opmærksom bag ved de to.

For Gerhards Øre — for alle hans vakte Sanser — begynder da et ejendommeligt Skuespil ved Siden af og udenfor Skuespillet. Der foregaar i og med ham en Proces, som afvekslende gør ham kold og varm: først *nu* ser, hører og dømmer han. Hvor lang er ikke denne Periode — og hvor lidet evner Skuespillernes stumme Spil at udfylde denne Pause ... hvor er denne Replik tom — hvilken hul Tirade — hvor „skrevne" er ikke disse Ord — hvor utilfredsstillende virker denne Vise ... nej, nu falder der Klap — men det var mat. Narren anstrenger sig — men uden „Baggrund"; han er vant til at have Publikum med sig og stoler derpaa; men hans Løjer mangler i Aften „Smældet" — og han trættes tydeligt nok, eller han forcerer. Saa forceres der over hele Linjen — og det synes at irritere „Uhyret" ... tys! hvad var det? der hyssedes. Gerhard ser et overrasket, fortrædeligt Glimt i Skuspillernes Ansigt ... og han ser Chefens Blik fra Siden af, koldt, overlegent, stikkende ... han føler et Stik i Hjertet — og saa overvinder han det, han véd i disse Minutter paa Forhaand Stykkets Skæbne, kan tillige paa en Prik sige, hvorledes han, hvis han nu sad ved Prøven, vilde gribe ind, bortskære, motivere, sammentrænge ... og tillige hvordan han vilde ildne, opflamme, retlede Personalet — véd bestemt, at Personalet bestandig er „paa Siden" af Stykket, stoppet op ved dets tekniske Mangler, ikke grebet af dets Poesi og derfor uden Evne til at gribe „dem" dernede, slaa dem den allerede vakte Kritik af Haanden, pirre dem ud af deres Døs, besejre deres Misfornøjelse — bibringe dem Stemningens elektriske Stød.

Og han bøjer sig rolig frem forbi Chefen og ser paa „dem dernede" — ser disse fremmede Ansigter, de overlegne Smil, Ligegyldigheden, Uopmærksomheden — hist og her en ængstelig Søgen, et Blik, som endnu holder fast ... derpaa et stort, halvmørkt Rum med enkelte Dobbeltprikker fra Kikkerter ... og han føler, snarere end han opdager, den synkende Interesse .... og han hører atter denne dæmpet susende, tilspidsede Lyd af et Teaterpublikums Hyssen ... gjaldt det en tilfældig Rolighedsforstyrrer? eller en for „djærv" Replik? eller gjaldt det Ulfs og Gerhards Stykke?

Det gjaldt Stykket i sin Helhed.

Chefen rejser sig fra sin Stol, staar endnu et Øjeblik oprejst i Skabet — lyttende; der er dernede i Salen en Tavshed, som ikke er til at tage fejl af, et mat, uoplagt Publikum .... og Chefen forlader Skabet, med et eneste, flygtigt Blik paa Gerhard, uden at ytre noget, ladende Døren ud til Kulissegangen staa paa Klem .... Gerhard og Instruktøren er alene.

Saa bøjede Instruktøren sig frem og iagttog Gerhard.

— — —

Han sad tilbagelænet paa Stolen; han havde sunket og fordøjet Chefens Blik, tænkte ikke længer derpaa, ikke paa de Breve, som laa i hans Kjolelomme, ikke paa noget Konferensraaden og ham indbyrdes vedrørende. Han havde foldet Hænderne over sit ene Knæ, og tilbagelænet stirrede han med et Smil frem for sig. Hvad tænkte han paa?

Han tænkte paa „Uhyret" — uden Vrede, uden et Korn af Bitterhed i sin Sjæl. Han var hverken krænket eller overlegen — ikke kunstig overlegen; behøvede ikke at stramme sig op — han følte, at Slaget var tabt, søgte at gøre sig klar over Aarsagerne — satte alle tre Parters Sag ud fra hinanden, Publikum, Forfatterne, Skuespillerne — følte en inderlig Befrielse, og drog et Suk.

„Hvad tænker De paa?" hørte han Instruktøren spørge hviskende med en blød, venlig Stemme.

„Jeg tænker paa" — svarede Gerhard ligeledes hviskende, uden at forandre Stilling — „at jeg egenlig har Grund til at være glad; jeg føler mig lettet — nu er det overstaaet!"

„Ja men vi er jo ikke til Ende. Folk er lidt matte i Aften ... men det kan komme i sidste Akt — og for øvrigt er en Première ikke altid afgørende — et Stykke kan spille sig op — vi har Eksempler derpaa!" sagde Instruktøren opmuntrende, beroligende.

Gerhard vendte sig lidt bort — lyttende. Instruktøren saa' fra Siden af, hvorledes der gik en egen højtidelig Vemod over Gerhards Ansigt — som nu drejede sig med en stille festlig Glans i Blikket. Og Instruktøren, der havde set en Del Forfattere i Skabet, blev opmærksom.

„Jeg takker Dem" — hviskede Gerhard — „for Deres Forsøg paa at trøste mig! Det behøves ikke, det forsikrer jeg Dem. Man kan aldrig sige, hvad Skade en Sejer — oven i Købet straks ved første Forsøg — kan afstedkomme. Det beror vel paa den enkelte; men jeg tror ikke, at *jeg* havde taalt det. Jeg vilde have følt min Forfængelighed hurtigt tilfredsstillet — vilde vanskelig være bleven klar over de uendelige Vanskeligheder, som den dramatiske Produktion frembyder, vilde maaske have kastet mig over denne „Gren" af Kunsten uden dybere at prøve mig selv — for saa med Fortørnelse og Bitterhed at staa overfor de Skuffelser og Nederlag, som dog aldrig udebliver paa denne Bane. Det er meget tvivlsomt, hvor vidt jeg snart — om ellers nogensinde — forsøger mig igen; jeg tror, at min Ven Ulf aldrig gør Forsøget med mig, og han kommer næppe dertil paa egen Haand. Jeg kan ærligt tilstaa Dem, at det materielle Tab — den materielle Skuffelse — hverken bliver let for Ulf eller mig at bære; man „haaber" dog altid — og jeg havde ventet mig store Ting for min syge Ven. Naa — det faar saa være. Men da De har spurgt mig, saa vil jeg sige Dem, at jeg nærmest sad og tænkte paa mit Forhold til „Uhyret" dernede — til Publikum. Jeg kan paa det nøjeste nøje sige Dem — og det er *dette*, jeg er glad over at føle i Aften — at jeg sidder her som en befriet Mand. Man „forskriver" sig altid ved Sejrene ... hvis De forstaar, hvad jeg mener. Dette Publikum, „Folk" eller vort Folk — Deres og mit — det vil jeg vedblive at holde af, at staa i venlig Rapport til, at føle mig forbundet, at leve for og med og af — uanset at det tidt kan synes mig dumt og bornert, uvilligt, ja hadefuldt. *Jeg vil aldrig hade det* — men dertil fordres, at jeg kan have det paa Afstand, om jeg saa færdes nok saa meget iblandt det. Jeg bryder mig ikke om dets Medfølelse med mine Tab ...; men jeg vil nødigt vide mig det skatskyldigt, fordi jeg har „gjort Lykke". Det er altid nærmere ved at fordærve sine Kæledægger end ved at kue sine Stifbørn ... det frister, det frister altid sine Yndlinge til at lege for dets Luner og fire for dets Smag. Jeg forsikrer Dem ... og jeg beder Dem tro, hvad jeg her ganske uvilkaarligt kommer til at sige Dem i Aften .... det er alt andet end Stolthed eller Storsnudethed, der taler ud af mig. Det kunde maaske lyde saadan. Men jeg sidder her glad og taknemmelig, fordi jeg ligesom er undsluppen en Fare. Hvis Folk forkaster Ulfs og min Digtning, saa forkaster de dog ikke Poesien deri — den bliver til overs for os begge to at tære paa, og den vil paa en eller anden Maade vende tilbage og knytte Baandet mellem vore Bestræbelser og Folks Modtagelighed. I Aften er „man" ikke modtagelig — af de eller de Grunde; men en anden Gang, paa en anden Tid, maaske paa andet Sted, vil man ikke stille sig saa kølig ..... allenfals har jeg Lov at tro det, ligesom jeg nu

har Lov til at vedblive med at holde af dem — dem dernede, der, uden selv at vide det, har gjort mig ydmyg og beskeden og taknemmelig — i Stedet for at jeg kunde siddet her ør i Hovedet, en Fandens Karl, dum — dummere end jeg var kommen!"

Og Gerhard lo stille hen for sig ..... og saa blev hans Haand grebet af Instruktøren. De trykkede tavs hinandens Hænder. De følte, at de var Venner — fra dette Øjeblik af — fra Opholdet i Konferensraad Brynjulfsens Forbryder-Skab.

Tæppet faldt under svag Hyssen — Tavshed — og saa tog man fat paa Mellemaktspassiaren dernede. Gerhard gik rolig ud i Kulissen. Ingen Brandmand bød ham paa Øl, Skuespillerne veg ham Vejen; de havde paa en Gang saa travlt indbyrdes — eller de satte deres Kulisse-Smil op, anstrengt, nervøst ... han nikkede venligt til dem og gik ind paa Scenen, hvor Regissøren susede ham forbi: alle havde travlt og alle var slappe, kunde han mærke.

Han traadte hen til Kighullet i Tæppet — saa' ud, om han kunde skelne nogle Ansigter — og det gav et lille Sæt i ham. Dér, paa en af de forreste Rækker i andet Parket, bøjede et blondt Hoved sig frem og syntes at studere Teaterprogrammet opmærksomt. Det maatte være Edith — men hun saa' ikke op. Han søgte ikke efter andre Ansigter — følte kun den varme Luft og Lugt af Sminke, Støv, Gas ... blev halvt revet over Ende af en Maskinkarl med et Sætstykke — krydsede sig frem mod Baggrunden og steg op ad Trappen til Foyergangen. Det var, som om ingen saa' ham, ingen havde Brug for ham. Meget rimeligt! tænkte han smilende.

Han vedblev at gaa frem og tilbage i Foyergangen — var langt borte fra Teatret og Stykket og dets Skæbne. Og imidlertid fuldbyrdedes dets Skæbne i den sidste Akt. Han var afgjort klar over Situationen — læste sig den til paa de Personer, der løb eller slentrede ham forbi. Hvorfor i Grunden blive her og tage den sidste Overhaling med? tænkte han. Kan være, at det er „sundt" ... kan være, at det blot ødelægger, hvad der for *mig* er opbygget i Aften! Og han fik fat i sit Overtøj — og følte sig ubeskrivelig lettet, da Teatrets Bagdør faldt i efter ham.

Han stod ude i den friske, rene Luft ... og det var Maaneskin. Det havde han ganske glemt.

„Ah!" sagde han og drog Vejret dybt, dybt.

„Til Jordans Flod — til det hellige Land! Hvor ligger det mon?" ...

III

Han gik gennem Gammelholms Kvarteret, standsede i Havnegade lige overfor Knippelsbro; havde for sig dette Stykke „gamle" By, der smelter sammen med den nyere Bys Liv langs Kajerne — de store engelske Dampere og den hjemlige Fragtfart; det Stykke København, der ikke forsvinder — for saa maatte vi selv forsvinde med vort nationale Mærke, Handelen, Skibsfarten, Udførsel af Landbruget, Omsætningen. Nu var her stille; kun Lyd af en vagthavende Toldmands Skridt — og en dæmpet Brummen om Bord fra de indskibede Stude. Gerhard lyttede til Kreaturernes ejendommelige beroligende Sprog — og han mønstrede de langs Bolværket i Rækker opstillede Smørfustager — lod saa Blikket flakke over paa „Finlappersiden" tværs over Vandet — hvor de gammeldags Gavle trekantede sig op imod den maanelyse Luft. Et rødligt Lys fra en af Matrosskænkestuerne — og de muntre Toner fra en Gige eller Harmonika ... og alt blev stille, en Dør lukkedes. En forsinket Færgebaad skar langsomt med sin mørke Skygge over det smalle Vand — overskærende den rislende Guldregnsglans fra Maanen. Gerhard tænkte paa den Aften, han havde siddet ved Havnehovedet i den lille Købstad.

Nu stod han her.

Børsens Spir hævede sig — og Mastetoppene — og over Knippelsbro drønede dumpt en Vogn ... og Skygger lagde sig ud over Vandet fra Bygninger rundt omkring — med Lygtestriber imellem, der syntes at strække sig legende efter Maanens blanke vippende Skiver. Det slog ham, hvor beboet og dog hvor stille — hyggeligt og hjemligt her var. Den hvilede i sindig, tryg Ro, denne ejendommelige Del af Byen — tænkte ikke paa hidsende Skuespil, brød sig ikke om, hvor vidt et „Stykke" var faldet eller ikke — var selv et Skuespil, der skuldl nydes sundt og frejdigt og med Kærlighed og Pietet.

Der paakom Gerhard den samme taknemlighedsfyldte Stemning som hin Eftermiddag ude i Frederiksberghave ... og nu tænkte han: Edith!

Han var allerede saa godt „luftet ud" fra Indtrykkene i Skabet — kendte en fornøjelig Ligegyldighed hos sig, en virkelig Overlegenhed uden Anmasselse ... han drejede om Hjørnet ned ad Gaden, kom forbi Teaterbygningen — hvor Folk under den „røde" Lygtes Skær lige begyndte at strømme ud.

Han gik tværs over Torvet ... og nu saa' han en slank Dameskikkelse, som med bøjet Hoved hastede hen imod en Omnibus.

Han traadte uvilkaarligt i Vejen. „Edith!" sagde han og løftede Hatten.

Hun saa' op — forskende et Sekund — og rakte ham den behandskede Haand, som han frejdigt greb og trykkede. „Vil De tage min Arm, Edith?" Og han havde hendes Arm under sin; de skraaede hastigt over Torvet ned ad Gothersgade, som var temmelig menneskètom.

Hun var bevæget og oprørt. „Hvor kan man dog pibe ad det Stykke!" sagde hun.

„Ja saa" — lo han — „de peb?"

Hun saa' paa ham: „Var De der ikke til Slutningen? ... aa det var hæsligt ... jeg hørte dem klappe bag mig — men saa blev der hysset — og til sidst pebet!" Og hun tog den ene Haand op til Øret.

Han lo. Hun standsede ham med et lille Ryk og saa' ham vist ind i Ansigtet. Saa begyndte hendes Øjne at faa Glans — det spillede i dem — hun sagde: „Nu maa De ikke blive vred ... men jeg maa le sammen med Dem ... det var dog for dumt at pibe!"

Og de lo sammen. Han sagde: „Men ser De, jeg *har* overstaaet det — jeg er saa glad som en Fisk i Vandet — saa tilfreds!" ...

Endnu en Gang saa' hun spørgende paa ham, bøjede Hovedet og sagde: „Jeg synes naturligvis, at der var saa meget kønt deri — men de kan ikke, nej de kan ikke spille *det* ... og det kan maaske slet ikke spilles!"

Saa gik de langsommere Gaden ned, drejede om ad Nørreboulevard, talende sammen om Aftenens Begivenhed. Han blev saa hyggelig til Mode over hendes klare, friske Syn paa baade Skuespilkunst og paa Forfatternes Arbejde. Han glemte halvvejs, at han var Part i Sagen — men ytrede han en for varm Tilslutning til hendes Domme, saa holdt hun undselig inde, eller hun sendte ham et prøvende Blik: mener De det nu saaledes — eller er det maaske høflig Overlegenhed?

Han lo. „Edith" — sagde han — „De er altid paa Deres Post. De betvivler dog, at jeg har frigjort mig, at jeg virkelig har det hele bag mig. Men skal vi nu lade denne Genstand falde — som Herren i Selskabet sagde til Damen!"

„Hvad sagde da Herren til Damen?" spurgte hun nysgerrig.

„Han pegede" — svarede Gerhard — „paa en temmelig grim og idiotisk Mand, og spurgte saa Damen: hvem mon det Uglebilled er dér? Hvortil Damen svarede: det er min Mand! Hvorefter Herren sagde: skal vi saa lade den Genstand falde!"

De lo begge ad denne tarvelige Historie. Ned over Boulevarden gik de, hvor Husrækken kastede Slagskygge, medens Maanens grønlige Skær laa over de nøgne Træer, det svagt blinkende Vand i Ørstedsparken. De kiggede derind gennem Gitteret og saa' paa de antike Bronceafstøbninger, der hist og her, i Skygge eller belyste,

syntes at leve et Liv for sig i Frihed, Nøgenhed, Skønhed midt imellem det gamle Københavns grimme og den nye Byes kedelige Husrækker. Gerhard tog fat paa Emnet, blev veltalende uden at tænke paa at ville være det ... „Ja ja!" sagde han; „det er alligevel en stor og god Handling af den Rigmand, der har sat disse „fremmede Guder" ind iblandt os, et Musæum under aaben Himmel; vi og vore Børn kan have godt af at se baade Nøgenheden, Skønheden og Friheden Ansigt til Ansigt — hvor vi før kun havde et Skilderhus, en Kanon og en Mølle. Og tilmed Chapu's Jeanne d'Arc! Er hun dog ikke som en Aabenbaring — et saadant Begejstringens simple, knælende Digt i Bronce! Jeg standser hver Dag for hende paa mine Ture — og jeg tænker paa ... naa det er lige meget, Edith! men der kommer heldigvis mange varme og stærke Tanker gennem mit Hoved, naar jeg lufter Dagslidet og Døgnliteraturen ud. Bare vi kunde komme ind til hende — er hun ikke dejlig? ... har De set hende, Edith?"

Jo, Edith kendte hende godt — kendte dem alle derinde — havde øjensynligt ikke alene set dem og tænkt over dem, men ogsaa skaffet sig Kundskab om dem ... og alt kom frem paa denne friske, klare og dog tilbageholdende Maade, der for Gerhard særlig i Aften var Musik at høre. Men han vogtede sig nu for at sige det. Hun talte, han hørte, han svarede, de gik, de stod stille ... og nu og da skottede hun til ham, han til hende, og de opdagede det begge og lo — og han sagde: „Vi ta'er Maal af hinanden — men det behøves aldeles ikke — vi snakker brillant sammen i Aften, ikke sandt, Edith?" Han kunde ikke andet — behøvede ikke at gøre sig Umage — men talte til hende og gik ved Siden af hende saa naturligt og ligefremt, saa hjemmevant ved hendes Selskab næsten, som spadserede de denne Tur hver Aften. Og hans elskværdige Oprømthed var smittsom; hun fortalte, hvorledes det sidste Efteraar var gaaet: — ude paa Landet, i en afsides, meget bakket og skovbevokset Egn hos venlige og hjertelige Folk — først en dejlig September, men da var hun bleg og træt — saa en lidt trist Oktober, men da var hun bleven glad og rødkindet ... og de hjertelige Mennesker havde gjort deres dertil — Folk, som stod sig godt, men tillige var jævne og fordringsløse. „De fandt kun" — sagde Edith med sin rene, godlidende Latter — „at jeg undertiden ytrede mig, maaske ikke altid i Ord men i Tankegang noget mere fordomsfri, end man var vant dér paa Egnen. Moderen var meget religiøs, Datteren vilde gerne være det — var ikke længer ganske ung, havde muligvis givet nogle Kurve bort, og vilde have mig til fortrolig i Hjerteanliggender. Faderen var stiv konservativ i alle politiske Spørgsmaal — et gammelt jovialt Stykke af en forhenværende Levemand. Vi havde Disputer nok — og nogle

heftige. De ansaa mig" ... sagde Edith med den nydelige Bøjning af Hovedet ... „for en ung, velstaaende Pige, der havde fri Raadighed baade over sin Tid og sine Beskæftigelser, og som rimeligvis en Gang havde tænkt paa at gaa til Scenen. Jeg hverken bildte dem noget ind, som ikke var sandt, eller modsagde dem — men naar Talen faldt paa Folkeløn, paa Landarbejdernes Kaar, paa Socialisme, paa Rigdom og paa Fattigdom — paa alle de Spørgsmaal, som ogsaa var trængt til den afsides Egn — saa kunde jeg tage Bladet fra Munden ... og de gjorde store Øjne! Fruen i Huset tog mig da til Side og mente, at jeg vist havde været under daarlig Paavirkning — og Datteren blev halvt bange for mig og mere og mere nysgerrig. Jeg tror alligevel, at begge kunde lide mig — og jeg har bevaret de allervenligste og taknemmeligste Følelser for dem. De troede vistnok, at min Sygelighed — som de kaldte det — skrev sig fra en ulykkelig, ubesvaret Tilbøjelighed" ......

Edith vilde le, men bøjede Hovedet, og Gerhard saa', at hun rødmede.

Han sagde et eller andet, for at slaa det hen. Hun løftede Hovedet, knejsede lidt og udbrød: „Aa men, det er dog ogsaa virkelig sandt — og det sagde jeg tidt til den gamle, at" ... „Hvilket?" spurgte Gerhard. Hun vedblev, mere behersket: „han paastod, at Folkelønnen ikke kunde sættes højere — i de daarlige Tider — og han erklærede Husmandens og Arbejderens Kaar for gennemsnitlig gode — naar de blot ikke selv faldt hen til Misfornøjelse og Misundelse. Baade den kristne Moral og sund Fornuft maatte desuden lære de tjenende Nøjsomhed og Afsavn ... de skulde bare lade være at drikke. Jeg spurgte ham, om *han* altid havde foregaaet med et godt Eksempel? — og han lo, men blev dog næsten vred. Saa henviste hans Damer til den store Godgørenhed, som fandtes blandt mange Godsejere — og deres Fruer blev fremhævet, fordi de besøgte fattige og strikkede til dem og holdt Bibellæsninger og foranstaltede Basarer. Men nu blev *jeg* næsten vred og paastod, at intet var saa skadeligt i virkelig moralsk Forstand som denne spredte Godgørenhed, ganske bortset fra, med hvad Midler den virker. Den bare gør, at en hel Del velstillede Mennesker skyder sig ind under den og siger: dér kan I se, hvor meget godt der gøres — til Trods for at man raaber paa de riges Haardhed! Godgørenhed skulde altid ske i det stille — og *alle*, der havde noget til overs, skulde føle sig af deres Samvittighed tvungne til at give rigelig bort uden at ville have Tak eller Omtale derfor. Saa var der allerede en „Løsning" i Gang af det store Spørgsmaal .... og sker det ikke, saa kommer dog den Dag, da de fattige *tager* fra de rige — og skønt jeg ikke vil forsvare det, saa maa jeg dog sige" ....

„Men Edith. De er jo en hel lille Radikaler!“ afbrød han hende muntert.

Atter bøjede hun Hovedet, rødmede og svarede: „Jeg er radikal og ikke radikal — som man vil; jeg bliver blot flov, naar jeg hører det benævnet saadan eller saadan — det, som jeg i min Ensomhed saa tidt gaar og tænker paa. Undertiden synes jeg, at alle Mennesker maa tænke som jeg — og at de i det mindste gerne vilde, om de blot ikke var bange for at skulle høre Navnebetegnelsen „radikal“, „emanciperet“ og saa videre. Men véd De, hvad der blandt andet kan falde mig ind?“ spurgte hun med sælsomt funklende Øjne. „Naa, lad høre!“ — bad Gerhard. Hun tøvede lidt, saa sagde hun, først undséligt, og saa stigende i Tonen og Udtrykket, pegende mod Parken: „Jeg tror, jeg kan sige, at jeg elsker alt, hvad der er skønt og frit — om ikke alt, hvad der er nøgent, i det mindste ikke det, som jeg ved at *se* paa faar Indtrykket af at være nøgent. Jeg elsker at se paa godt Skuespil i Teatret, at høre god Musik, baade den alvorligere og den lettere. Jeg holder ubeskriveligt meget af at færdes i Naturen — og kan jeg ikke faa Skov eller Strand, saa gaar jeg gerne i en Park med Træer og et lille Vand. Jeg holder grumme meget af denne By — jeg har jo ogsaa kun set saa faa' andre, der var større og smukkere; jeg synes, at der gøres meget for dens Forskønnelse — og naar jeg læser det modsatte i mine „oppositionelle“ Blade, saa synes det mig tidt at være uretfærdigt. Men hvis jeg var rig — meget rig — saa vilde jeg maaske dog ikke anskaffe dejlige Statuer, hvorover nogle voksne kunde glæde sig og som maaske Børn kunde vænne sig til at se det skønne ved. Jeg tror, jeg vilde tænke paa de Tusinder af Børn og voksne, som først og fremmest trænger til Mad, Klæder, Renlighed, Boliger, Skolegang .... ja De smiler — jeg tager det maaske for heftigt — men jeg glemmer aldrig, hvad jeg saa' i min Opvækst og dengang jeg som pur ung var ude at tjene — og hvad jeg siden den Tid dagligt har haft for Øje og maaske særlig har haft Øje for — nej det maa lyde for Dem som en Lærebog — og saa hører jeg dog til de „overflødige“ Skabninger, hvis Livsstilling i hvert Fald ikke egner sig til at betragtes som stort andet end Lediggang, der interesserer Lediggængere .....!“

IV

Under Tavshed og tilfældige Bemærkninger fortsatte de Vejen forbi det store Dagmar-Kompleks, ad Vesterbros Passage, forbi National, Tivolis lukkede Portal og aabne Pavillon, ud ad Vesterbro-

gade — det københavnske St. Pauli, der har saa meget for Lediggængere at byde paa. Maanen stod skyfri i den kølige Aften- eller Natteluft, over Kupler og Tage, over Frihedsstøtten og den lange Husrække. Maanen skinnede, Lygterne skinnede, Sporvogne eller Omnibusser vendte de klare grønne eller røde Øjne ud; Byen syntes her omkring sit nye Centrum at trække Vejret lettere, mindre tynget af Autoritet, Alvor — „Tradition" — end paa Konferensraadens Kongens Nytorv. Denne By vilde dog leve — lidt let, lidt sorgløst, lade staa til — saa længe Tid forundtes og Midlerne med. Det forekom Gerhard i Aften, at Folk spadserede med mere elastiske Skridt — og slentrede med mere *abandon* end vanligt. Adspredelsens mange Hænder raktes jovialt ud efter dem; Forlystelsens forskellige Døre aabnedes indbydende for dem — og ind strømmede de flere, og ud traadte de enkelte fra Variétéer og Restauranter — meddelsomme, nysgerrige, forventningsfulde — med et bon-mot, en Vits paa Læberne, og med Øjnene smilende op til den gode gamle Maane fra det gode gamle Københavns Tid, da alle de uendelige „Spørgsmaal" hverken var brændende eller kunstigt skulde slukkes — da der var virkelig Skuespilkunst i den gode gamle Stad og et virkeligt Teaterpublikum — og endda Lyst og Tid og Penge til at tage Forstadsnydelserne med.

Og Gerhard spurgte Edith, om hun var træt og om hun vilde køre; men hun foretrak at gaa. Saa tog han Traaden op dér, hvor hun havde sluppet. Oprømt bemærkede han, at denne Aften i Grunden havde klaret ham mange Bugter. Hvad var „overflødigt" — og hvad var ikke? Umuligt var det at komme alle de lidende, Livets Stifbørn til Hjælp — men det var tillige en Sag for sig; ikke blot en privat men ogsaa en offentlig og en meget indviklet administrativ.

Sandhed og Ærlighed i Kunstbestræbelse — ja det burde være en stor Bys Sag; og godt var det, naar det i Mangel deraf blev en privat. For Gerhards Vedkommende, saa havde han sine Tvivl om, hvor vidt *denne* Periode formaaede at udvikle en egen, gedigen Kunst .... Men en stor Bys Adspredelsestrang, den var altid til Stede; den kunde ledes, udvikles, forædles. Og nu viste han Edith, hvorledes det banale Gøgl — der tiltrak Mængden og dog ikke tilfredsstillede den — hvorledes dette Gøgl havde sine gode, naive, harmløse Sider, som foreløbigt laa sænket under et bestemt Niveau; men med god Vilje, et godt Greb, noget Talent, fremfor alt Hjertet paa det rette Sted og Kærlighed til et sundt og frit Folkeliv, kunde man løfte Niveauet — og derved den store Mængde, der *dog* ikke tilbragte deres hele Tid med at skaffe Brødet til sig selv og tænke paa Brødet for de andre.

„Ser De, Edith!" sagde han, medens de spadserede gennem Frede-

riksbergallé og drejede om ad Sidevejen til Gartnerboligen .... „vort Hovedstadspublikum, og særligt vore Mænd, yngre som ældre, de har i Grunden taget Afstand fra Teatret — som ikke har Talent nok at byde paa og raade over. Saa søger Publikum Variétéerne — fylder dem, men tilfredsstilles ikke derved. Smagen er for kræsen — om den end kan være sløj nok. Man vil noget andet. Hvor er det andet? ...... Det ligger imellem det sygnende Teater og det altfor platte eller dumme Revue-Gøgl. Dér ind imellem skal man med sin Idé .... ikke tre Timer ved en kedelig Forestilling af embedsmandslønnede Dilettanter — og ikke tre Timer imellem korte Skørter, der ikke kan synge, og Akrobater, der kun kan staa paa Hovedet. Man skal have Lov til at drikke sit Øl ved en Forstadsforestilling, som Damer *kan* se paa og hvorved Mændene bliver forfrisket, underholdt, i alvorlige Tider maaske revet med, begejstret ....

Tivoli-Carstensen var for sin Tid et Geni, som virkelig kom en Folke-Trang i Møde; nu har Tivoli sine Stjerner hos Baedeker— men er blevet fint, kedsommeligt, trykket ind imellem Hospitaler og Brandmure; — det slider paa den gamle Berømmelse, men som en bedaget Kokette overkultiveret og anæmisk. Nej — det lille, joviale Forstadsteater, Folkelivs-Knejpen under Anstændighedens Tugt og Talentets Taktstok! Aa, hvis Ulf var at formaa dertil — hvis hans Sind ikke var blevet sygt samtidig med at hans Legeme tæredes ... Ulf var Manden og jeg kunde bistaa ham!“ sagde Gerhard frejdig og ivrig. — — —

De var naaet til Gartnerboligen. Edith betragtede smilende Gerhard, nikkede fornøjet til hans Ivrighed .... syntes et Øjeblik tvivlraadig, men det faldt sig saa naturligt, at han ledsagede hende op ad Trapperne, stadigt talende — indtil han stod i hendes Stue, den han ærbødigt betragtede, medens han lagde Hatten fra sig og spurgte: „Maa jeg sidde lidt ned — for nu er jeg virkelig træt .... og hvor jeg har snakket løs — jeg kender mig jo næppe igen!“

Hun lagde Overtøjet af, satte sig og saa' paa ham. Maanen skinnede ind ad Vinduet, ligesom hin Nat. Men hvor var den Mand dér dog forandret! Han følte hendes Blik, smilede og nikkede venlig, medens hun forskende iagttog ham. Saa rejste hun sig utvungen, glad: „Jeg er tørstig!“ sagde hun. „Vil De have et Glas Vand — Øl — Vin? — nej jeg har vist ikke Vin, lige saa lidt som jeg kan byde Dem noget at spise ....!“ „Aa, jeg trænger ikke til noget!“ lo han — „jeg har faaet tilstrækkelig aandelig Føde i Aften — men et Glas Vand eller Øl!“ .... Hun hentede det og satte paa Bordet. De klinkede smilende. „Men er det nu virkelig Dem?“ spurgte hun, frembøjet, med Hænderne over sit Knæ, de klare, lyse Øjne fæstede paa ham. „Og er det Deres virkelige Humør — Deres oprigtige, gedigne,

alvorlige Munterhed?" .... spurgte hun ... „De, som dog for et Par Timer siden maa have været i en formelig Kattepine; — var det dog ikke en trist, egenlig en „nederdrægtig" Historie, som Ulf vilde have sagt?" — Og hun lo; han med. „Skal jeg synge som Don Ottavio?" spurgte han:

> Jeg sværger,
> Jeg sværger ved min Ære! ..

„Tys, tys!" sagde hun. „Tænk, jeg syntes, at jeg saa' Ulf i Teatret .... det var da jeg en Gang vendte mig om mod Parterret ..... men jeg er rigtignok ikke sikker i min Sag — for der var saa mørkt dér bagved. Saa' De noget til ham?"

„Nej!" svarede Gerhard lidt alvorlig. „Jeg tror ikke, at vor stakkels Ven er naaet saa langt — men sværge derpaa tør jeg naturligvis ikke! Hør Edith!" sagde han saa efter et Øjebliks Tavshed — „véd De, at jeg egenlig er forelsket i Ulf — og at det maaske er, fordi der findes saa meget af det kvindelige i ham. Og véd De, hvorfor De ikke .... ja det er jo vanskelige Ting at tale om ... men jeg tror, at De var kommen til at holde paa en anden, en inderligere Maade af ham, hvis ikke netop det kvindelige havde været saa fremtrædende i hans Karaktér!"

„Og tror De, at det er saadan?" spurgte hun efter en Pause.

Gerhard blev lidt forlegen for Svar; men havde han ikke i Vinterens Løb overvundet og tilbagetrængt Styrken og Retningen af sin Lidenskab for den Kvinde, i hvis Stue han nu sad? Han ligesom hele Tiden spurgte sig selv: er det, at Du saa utvungen fortrolig, saa spøgende og ligefrem sidder her og saa kammeratligt har underholdt Dig med hende hele Aftnen, er det ikke Bevis? ...

Han fornam ikke den nervøse Uro, ikke den underlige Sitren, hvori en elsket Kvindes Nærværelse sætter selv en viljefast Mand — han maatte sikkert have „overvundet" det. Og nu talte han med hende, som man taler i disse lykkelige Undtagelsestilfælde med og til en dyrebar, kær Veninde. Hans Liv laa paa saa egen „historisk" en Maade bag ham — syntes han; han fandt let og sikkert alle de vanskeligt tilgængelige Ord for en Art Skriftemaal — hans Forhold til Annette, dets Begyndelse, dets Udvikling, hans egen Skyld, det „artistisk-sanselige" Drag i hans Natur .... et Øjeblik følte han en Sitren, da han berørte den Aften, den ulyksalige Aften, som jo for bestandig maatte have fældet Dommen over ham hos Edith ...... men resolut og fast tog han om det ømme Punkt, skaanede sig ikke, undskyldte sig ikke — hans Opførsel havde været denne Mændenes skinsyge Hævntrang dér, hvor de savner baade Retten og Grunden

til Skinsyge og til Hævn — og saa træffer deres Lidenskabelighed dem selv, hvis de endnu formaar at lide den finere Naturs Lidelser ..... og saa fører de lønlige Magter denne Kamp i Mandens Sjæl om hvor vidt han skal gaa til Grunde eller rejse sig.

Gerhard sagde ikke, at han havde rejst sig; det maatte Edith selv have paa Fornemmelsen eller ej; lige saa lidt nævnede han, at Svælget mellem ham og Annette var uoverstigeligt — at hans og hendes ydre som indre Verden maatte skille dem, selv om de aldrig lagde Attesten paa det gode Samfunds Visitbord. Han omtalte derimod sin Gæld — som en Forretningsmand nævner en indgaaet Forpligtelse, der *skal* indfries. Og spøgende udbredte han sig over, hvorledes han fra sin „Herligheds Tid" stod opført for en Forskrivning paa tolv Tusind og desuden havde hen imod otte Tusind i privat Klatgæld som forhenværende „grand seigneur". „Mylord Gerhard" — sagde han muntert — „maa under vore smaa Forhold kunne paaregne en sand Methusalems Alder, inden denne Snes Tusind runde Kroner faar løbet deres Vej igen fra ham og tilbage til de respektive Steder. Mylord vil blive gammel og graa — hvad han allerede er paa Veje til — krumbøjet og langskægget og furet og luvslidt som en anden Jerusalems Skomager — og endda kan det knibe med at svare enhver sit — da man dog tillige skal leve hver Dag, Edith! Og ikke alene mit daglige Brød skal jeg tjene — men være aandeligt paa Højde med min Tid, at jeg kan retlede og selv forstaa. Ja, det vil næppe vare længe, inden jeg i Alvor kan kalde mig Deres „gamle Ven" — og hvis vi da maaske undertiden mødes i Frederiksberghave, enten saa Sneen knirker under vore Fodtrin, eller Løvet hænger skyggende over vore Hatte, saa beder jeg Dem paa Forhaand ikke altfor nøje undersøge Boniteten og Moden af min Fod- eller Hovedbeklædning. Hjertet derimod haaber jeg skal endnu en Række Aar nyt og usvækket bevare en glad-vemodig Erindring om baade en lys Juninat og en stemningsfuld Augusteftermiddag ..... men den blotte Tanke herpaa begynder næsten at gøre mig sentimental, Edith! Det er Maanens Skyld — Maanen, som viser mig Deres kære Ansigt saa blegt og dog saa friskt — jeg, som selv skal være frisk, frejdig .... da det dog er Frejdigheden i Sindet og Friskheden i Bestræbelsen, der gør os til Herre selv over Sorgerne, Savnene — ja over Sygdom og Lidelserne med, naar de kommer!" — —

Hun sad og saa' paa ham, talte ikke, legede med den hvide Haand om Glasset, drejende det langsomt, saa at de slebne Kanter fangede Skæret fra Maanen .... og en Refleks skød af og til op over Gerhards Ansigt og han smilede.

Hvor hun er nydelig — tænkte han, og hvor jeg føler mig lykkelig over at kunne sidde her og glæde mig ved Synet — og vide med

mig selv, at hun har hørt saa rolig paa mig som en Veninde paa en Ven — hørt paa mig, forstaaet at jeg ikke alene har „Aftenen" overvundet og bag mig, men at jeg ud af hin Nat, som jeg her oplevede, har vidst at forme mig den store, noble, følelsesfulde Baggrund for et Liv i sagtmodig Stræben mod at genoprette! Tænker hun nu paa den Mand, som rimeligvis har foræret hende dette smukke, slebne Glas — den Mand, hvis Navn ikke nævnes mellem os, men som hun maa forstaa, at jeg ærer — hvem jeg maaske endnu paa Bunden af min Sjæl misunder hans Lykke? .... men saa er dette dog menneskeligt! Eller er der ikke Lykke for ham heller? Hvad er det, vi kalder for Lykke? Har nogen af os faaet udstedt dens Lejdebrev — andre ikke? Har jeg ikke tænkt mig tidt at besidde den — og hviler jeg nu ikke i Resignationen som den eneste gyldige Hvile? Ja men Ulf da! hans Digt dengang — „her mit Lejdebrev jeg skriver" .... Mod Skønhed har han stræbt og hans Hjerteblod flød i hans Sang. Tænker Edith dog maaske ikke paa ham — da hun nu véd, baade hvor ringe jeg er, maalt med ham, og hvordan et Haab er bristet for ham denne Aften? Tænk dog, om denne forunderlige Pige dér elskede ham — og det kom til hans Kundskab — foranlediget ved mig: hvilken Sejer og Oprejsning for ham — maaske hans Liv gengivet ham — og hvilken, ja hvilken dyb Glæde for mig — om jeg formaaede, om jeg *kunde* føle det saadan!

Edith sad og saa' paa Gerhard. Det forekom ham, at hendes Øjne blev saa drømmende, ligesom mørkere i Farven — med en hemmelighedsfuld lys Gaade legende ubestemt derinde. Og med et greb han sig i at tænke over denne Gaade ..... og han rejste sig fra sin Plads. Maaneskæret bølgede omkring ham, han gjorde et lille Kast med Hovedet som ved en fattet Beslutning, tog ned i sin Lomme, lagde Brevpakken paa Bordet; — Brevene gled langsomt ud, Edith syntes næppe at bemærke dem; han sagde mildt, læggende en ældre Vens Fortrolighed i sin Stemme, som han akkurat lige beherskede:

„Nu maa jeg gaa, Edith; det er jo blevet sent. Men véd De, hvad jeg har siddet og tænkt paa .... jeg har tænkt, at det dog kunde være muligt, at Ulf var kommen her til Byen — eller vilde komme ..... og at han da en Dag vilde besøge Dem. Ikke sandt, det var jo noksaa rimeligt, at det vilde ske — paa Grund af Slægtskabet imellem Dem og ham. De er hans Kusine, Edith; *han* véd det, og De vil sandsynligvis kunne faa det at vide gennem disse Breve, som Deres Moder har givet mig at gemme til ham. Man har jo saadan sine Fornemmelser — og jeg har paa Fornemmelsen, at disse Familiehemmeligheder ikke bør vedblive at være i min Varetægt. Jeg foreslaar Dem et Bytte, Edith! hvis De endnu har den lille Ting .... naa ja, Revolve-

ren, som De gemte for mig den Nat? Den er ikke længer nogen Fare for mig — og Dem kan den dog kun være en Erindring af en meget blandet Art .... *jeg* skammer mig nærmest derover. Altsaa, Brevene imellem Deres og Ulfs Moder bliver her hos Dem — og De vil maaske lade ham læse dem her, eller give ham dem ...... alt i alt, førend jeg træffer Ulf igen, vilde jeg gerne vide, at De og han havde talt sammen i Fortrolighed. Jeg véd ikke, hvorledes han stiller sig til vort Uheld i Aften — pirrelig og sygelig, som han er. Jeg har sagt Dem, at jeg elsker ham — og det er ingen Overdrivelse. *Mig* elsker han ikke — og jeg kan forstaa det. Men der er en, som han med hele sit Væsens Ildfuldhed, sit urolige Hjertes Sønderrevethed omfatter og omklamrer — jeg turde næsten sige til Døden. Om denne ene — om *hun* kunde læge hans Sind og hans Saar, maaske blot ved med sin blide Stemme at sige ham ......!

Naa ja ja, Edith!" afbrød Gerhard sig, idet han ret og rank stod foran hende, med en uvilkaarlig Dirren af Læberne, udstrækkende Haanden til Farvel — seende paa hende, som vilde han sige: De har hørt mine Bekendelser — jeg er kommen her som en Mand — og jeg gaar, for ikke at føle mig svag i Deres Øjne ..... jeg gaar til mit Slid blandt de mangfoldige, der endda træller haardere end jeg. Ingen har Ret til at beklage sig; vi faar vor Høst efter vor Udsæd — og maa sige Tak til, om Vintren tænder os et venligt Mindes lille Lampe!

Hun saa' ikke paa ham; hendes Haand havde sluppet Glasset. Saa rejste hun sig langsomt, med bøjet Hoved.

„Farvel, Edith!" sagde han fast og tilføjede spøgende: „De, som .... som næsten er Ulf op ad Dage — og som burde være hans!"

Hun gik stille hen til Gerhard, lagde sit Hoved op mod hans Skulder, seende ned for sig og sagde:

„Men jeg er jo Deres!"

„Edith!" raabte han og gemte hendes Hoved i sine Hænder.

V

Der var en lille Fugl derude — den første lille Fugl, som vaagnede i de fintknoppede Træer; Gryet, det sparsomme første Gry, sivede fra hemmelighedsfulde Kilder gennem den rene, fugtige Luft; Duggen trak Perle paa Perle ad spæde Kviste og grønlige Spirer; *den* første lille Fugl saa' sig om — som var den ikke ret klar over hvem og hvor? og den gav et Pip fra sig — som forstummede i Stilheden. Men dens Kammerat, en Ven eller Veninde, havde i Søvne hørt den

svage Hilsen; og nu løftede den Hovedet, og de smaa blanke Øjne skinnede — og begge flyttede endnu en Gang tæt til hinanden, søgende ved de smaa fjedrede Legemers Varme Værn mod Gryets Kølighed, hvis sitrende Gys fylder alt levende med den ubestemte Anelse om Dagens og Lysets Farer og Genvordigheder.

Hvor havde denne korte Nat, den første Vaarnat, været guddommelig skøn i sin Hengivelse og Inderlighed. Og hvad véd Fuglene ikke at fortælle derom, de, som nu skal synge Foraaret og Sommeren igennem det selv samme simple, storladne Digt, de vege og bløde, de vellydfyldte og muntre smaa Viser med dette Omkvæd: Alt for Dig og alt ved Dig!

Simple og storladne Digt om den Kærlighedslykke, der er ren i sit Udspring og stærk i sin Higen dér, hvor Hjertet annammer kyskt og varmt og stolt den store Kalk fra Livets Alterdisk. Livet, det rige, mægtige, som er selve den Gud vi i al vor Skrøbelighed tilbeder.

Vege, bløde, vellydfyldte smaa Viser om den muntre Frejdighed, der fylder Brystet ved Tanken: hun er mig alt, han er mig alt!

Livssunde Lyd, der fra Fuglens stakkels lille Strube gennemtrænger al Dagens Virvar, al Lysets Travlhed, med den sejrende Erindring om, hvad det blide Mørke tilstod og skænkte — naadigt skænked og jublende tilstod.

Og som Gryet fra de hemmelighedsfulde Kilder vokser i raskere og raskere Strømme, indtil en gylden Skumbølge kaster sig over Land og Sø: saaledes følger Fuglens spæde Pip en stigende Trang til at udvide sig i Hymne, sprede sig i et uendeligt Kor af Lovsang over Menneskenes slumrende Boliger, over det stille Land, den svagt sukkende Sø — indtil Solen, den store Elskov, det glødende Hjerte, favner alt levende og livløst i ét Kys:

Vaagn op! — — — — —

Døren paa Gartnerboligen aabnedes, og en Mand traadte ud, smøgede Frakkekraven op, idet han lempeligt trak Døren til igen; smilede, slog Kraven ned — drog Vejret dybt, som aandede han for første Gang i Verden Gryets rene, stærke, kølige Luft. Han ligesom kunde ikke bekvemme sig til at tage de to, tre Trin ned — holdt i Haanden en Nøgle, som han mekanisk gemte uden at gøre Brug af den — steg ned, saa' op imod Huset, bevægede Læberne som under Bøn — hørte den besvaret af en Fugls svage Stemme — følte Taarer i Færd med at dugge de Øjne, som han ikke fæstede noget Steds ..... og hastede hen ad Havegangen til Laagen, som faldt i bag efter ham, medens han med elastiske, korte, faste Skridt skyndte sig til den første Omdrejning af Vejen ind mod Byen — og var borte uden at se sig tilbage.

Men ved den modsatte Drejning af Sidevejen stod en høj, foroverbøjet Skikkelse — ubevægelig, Hovedet ludende lidt frem, Hænderne knyttede bag paa Ryggen. I det blege, magre Ansigt fulgte et Par udhvælvede Øjne, blodskudte, anstrengt stirrende gennem det svage Morgengry Bevægelsen af Laagen og af den bortilende.

Skikkelsen stod saaledes en Stund, knejsede pludseligt, slog ud med den knyttede Haand, truede — syntes at svingle — rettede sig og gik med lange men varsomme Skridt hen til Laagen, igennem den og ned ad Havegangen — op til Gavldøren, hvis Greb han sitrende omfattede. Et Øjebliks Spænding .... Døren var ikke laaset; — et Glimt som af Triumf i de udhvælvede Øjne — en dyb Rødmen over de gulblege Kinder ..... og lydløs, omklamrende Gelænderet, steg Ulf Brynjulfsen op ad Husets indre Trappe til Ediths Entrédør. Han ringede et sagte Slag — endnu et — lyttede; ingen Lyd derinde fra; ingen Stemme; Ulf hviskede sit Navn og slog med Knoen varsomt mod Døren; den forblev lukket. Han satte sig som sønderbrudt paa Trappeafsatsen — bøjede Hovedet — dybere og dybere.

VI

Dér sad han — og han spurgte sig: er Du sindssyg, Ulf? Det forekom ham, at han var det — var „gal“ ; og atter vidste han ganske nøje, at han var klar over alting — „synsk“ maaske; han saa' sig selv siddende her paa Trappen udenfor Ediths Dør, saa', kendte, følte sit Legem siddende her — medens en ulegemlig Del af ham var trængt indenfor og opholdt sig i det Værelse, hvis mindste Enkeltheder i Gryets aandeagtige Skær viste sig for ham. Ligesom ved hint Morgengry — Aar tilbage — syntes han, at han havde sovet derinde, at han pludselig var vaagnet, og at han igennem Vinduet højt oppe i Luften saa' de første smaa svage Rosa-Skyer over en underlig død Skorstenspibe; at han listede sig paa Taaspidserne omkring Bordet, bøjede sig, kyssede de Bøger, som Edith om Dagen læste i .... knælede ned, kyssede Fligen af Bordtæppet, det hæklede Betræk paa Stolen, et halvt sømmet Lommetørklæde — alt, hvad der ved sin stille Orden og Properhed mindede om hendes Sans for Orden og Hygge ...... og at han lyttede ved Døren, Døren ind til Helligdommen — dér, hvor hun sov.

Og han gentog sit Digt:

Agnes vom Graben, træd ind, gak ud!
Som var Du i Stuen hjemme:

Gak bort som Søster, træd ind som Brud —
Ret aldrig jeg skal mig forglemme!
Naar Klokkerne ringe til Ave.

Men som han gentog dette — og som alle smertelige Fornemmelser af Savn og Længsel fra de mellemliggende Aar skød sig ind — saa tænkte han paa ham, den Mand, Vennen, som var gaaet ud af Havelaagen — ud fra dette Hus ...... og Ulfs Hoved bøjede sig saa tungt, at han knugede sine foldede Hænder sammen ... var det muligt?

Nej, det var umuligt!

Han begyndte at eksaminere sig selv — han vilde Punkt for Punkt overtyde sig om, at han havde været i endog en usædvanlig Ophidselse — at han havde drukket altfor megen Vin denne Aften og Nat — at Vinen havde frembragt en Hallucination — at han følgelig intet havde at fortvivle over, intet at bebrejde Edith — blot havde at sidde her og vente til Morgnen — til Dagens Komme — til denne Dør blev oplukket — til han kunde kaste sig for hendes Fod og bede hende tilgive ...

Og han begyndte: Du véd jo, Ulf, at Du kom til Byen og tog ind hos „Skyggen" — at Du bor hos ham — at han har ladet rede Seng til Dig paa Sofaen — at I var sammen i Teatret — at Du dér saa' Ediths Nakke — at Du gik førend Forestillingen var forbi — ligegyldig for, hvorledes den endte — gik ud paa Torvet og drev omkring dér ligegyldig for alt — og at alt blev Dig til Pine i samme Nu, som Du har set Gerhard og Edith gaa bort sammen ... at Du saa gik paa Vinstuer — og omkring paa Sangerlokaler ... og at alt, hvad Du drak, og alt, hvad Du saa' og hørte, kun var én stor Bekræftelse paa, „at den store Pan var død" — at Kunst ikke eksisterede mere, eftersom — eftersom at ...

Aa, hun elsker ham! Og jeg maa se at ombringe ham! Hvorfor løb jeg ikke efter ham — brødes med ham — kvalte ham — eller han mig? Saa var det forbi, forbi, forbi ....

Nej men det er jo Vanvid. Hvorfor har han ikke samme Ret, som jeg, til at tale med hende i den flygtende Nats fortrolige Timer .... især efter „Nederlaget", hvor han trænger til Trøst?

Og Ulf gav sig til at le: forlanger *jeg* Trøst for noget Nederlag? Pokker i Vold med Kunst og alt! Men se, han har alle Kort paa Haanden: Liv og Sundhed og Arbejdslyst og Fremtid og Gud véd, hvad det Vaas hedder .... medens jeg kun har hende; kun hende!

Kan man elske saa sinnlich-übersinnlich, at alt udenfor dette ene, denne ene, er tomt, Mørke? Kan nogen, som jeg, elske uden at attraa — og dog attraa Besiddelsen? Er det nødvendigt, at man dør, naar

man er saaledes beskaffen — da det dog er umuligt at leve paa en saadan Lidenskab uden at være eller blive gal?

Maaske er jeg gal! Nu sidder jeg her — og derinde, nogle Rum borte fra mig, sover en ung Kvinde. Jeg vil sværge paa — jeg vil lade min Haand brænde af paa — at hun er kysk i sine Tanker, sanddru, god, stolt ... og dog er hun kun en Kvinde, kun et Menneske. Ogsaa *hun* har Fordringer paa Livet, frejdig, sund, ung, som hun er — og hun vil elske og blive genelsket! Det er den Længsel, som bølger gennem Verdensrummet; den Lov, hvorunder hvert Væsen bøjer sig; og naar nu Kunst og Literatur gaar i Vinterkvarter, naar de „store" i Aanden giver sig til at præke Oldkristendom, Askese, Dødelse af Livet her for at vinde et muligt hisset — maaske blot for *her* at finde Hvilens Nirwana — saa ser jeg et Kvindehoved bevæge sig langsomt benægtende, beskedent tvivlende — og de søde, kyske Øjne sænker sig under en Protest: Livet vil Elskov — Elskov er Gud — Gud er Kærligheden! ...

„Ja ja!" mumlede Ulf, og han støttede sit Hoved i sin Haand op mod Trappegelænderet. „Maaske er jeg sindssyg — maaske uendelig klog og skarpsynet. Mit Legem er her, medens mit ulegemlige Væsen er borte herfra!"

Og han syntes, at han begav sig hjem — hjem til Skyggens Bopæl. Det forekom ham, at det var Skærtorsdag Morgen. Dagen gryede stærkt. En Mælkevogn rullede op foran Huset — og dér stod han og satte Nøglen i Gadedøren. Mælkekusken sprang ned paa de glatte, dugvaade Stene, der skinnede i Reflekser fra Ætrens tiltagende Klarhed, hvorover lette, broncegyldne Smaaskyer drev for den friske Søndenvind. Frisk saa' han ud, denne Kusk med sit røde Skæg, æblemossede Kinder, Kasketten paa Sned. „Godmorgen!" hilste han og gav sig til at tumle med sine Blikspande. Det klang af Dag og Dagsgerning. Ulf lukkede Døren bag sig, syntes at han lukkede Dagen og Livet ude, steg i Halvmørket op ad de knagende Trapper — kom ind — fandt „Skyggen" sovende med et nedbrændt Lys ved Siden — blev paa en Gang rørt over Skyggen og forbitret paa ham — kastede sig tungt paa Sofaen og følte, at der inde i hans Bryst sad en Hulken, som var ved at kvæle ham.

Han hørte denne Hulkens Lyd; den forfærdede ham og han skammede sig. Han rev Flippen af og Skjortelinningen op, tømte Vandkandens Indhold over Nakke og Isse — saa' hen paa Sengen, kunde ikke udholde Skyggen dér — gik ind i det tilstødende lille Værelse, op og ned, op og ned indtil det begyndte vaandefuldt at synge inden i ham. Hvor kommer disse Idéforbindelser fra — med Rytmedans over sig — disse Ord med Farvegløb — et noget, der glider ud fra

Mørket, svinger gennem Lys og skærer i Hjertet med sød Gysen og en angstfuld Fornemmelse af atter at skulle til at græde? Han sidder ved Bordet, med Papir foran sig, Pennen i Haand. I dette Øjeblik bøjer en hvid Skikkelse sig ind i hans Favn — og hun ser paa ham igennem Øjne, der græder, men uden Taarer. Hun lægger sine Arme — de slanke, barnlige Arme om hans Hals — og Ord vrider sig ud af hendes halvtaabne Mund, hvis Læber er saa paafaldende røde i det paafaldende blege Ansigt: Vi er ulykkelige begge to — fordi vi er mere lykkelige, end Mennesker mægter at være! Kender Du en Religion, som er evig? Der er kun *en!* — alle de andre er kun Forsøg, som har laant fra den — og de blegner, glider ud i Mørket, forsvinder. Tør Du nævne den? Det er Ban og Baal for Dig — Menneskenes Korsen sig — Kirkens Anathemer — Samfundets: Bort! ud af Synedriet! Men i dit Øre tør jeg hviske Dig den ... For vel er det Skærtorsdag, og alle Banbullerne oplæses Verden over, og Kætterne brændemærkes, og Autoriteterne triumferer — men paa denne Dag vasker Pave, Kejser og Kejserinde, Kongen af England og mange, mange store Folk i Ydmyghed de fattiges, de lidendes, de ulykkeliges Fødder. Du og jeg, vi er de fattige, de ulykkelige — vi har forskrevet os, vor Frihed, vor Person — men vor Sjæl er fri! Og idet vi klamrer os Legem til Legem, stiger vi, Sjæl mod Sjæl, op efter imod det evige. Du sitrer! Du taaler ikke denne Fart, svage Mand, som Du er! Men jeg er Heksen — Skærtorsdagsnattens unge Heks — som bryder Trosbekendelsens Skranker, Fornuftens Grænser, Statskalenderens Baand — alle Love undtagen den eneste evige: Elskovens! Fik de mig i deres Magt, de dernede: hvor stenede de mig ikke, brændemærkede mig, slæbte mig i Skarnet, bandt mig til Pælen, antændte Veddet og takkede Himlen, at denne Forargelse blev kvalt af Røgen og tørret til Aske af Flammerne! Kom, Elskede! Tør Du? Ikke til nogen Tromskirke gaar det, ikke til noget Bloksbjerg! Hvad skulde vi dér? Hvad har jeg at gøre med den gustne Cyniker, den hæslige Spotter, hvis Magt jeg har trodset hele mit ringe Liv igennem — sanddru, som jeg har været i min Fornedrelse, stolt i mine fattige Kaar, uafhængig i mit Fangenskab, undselig i min Stads, ulykkelig under min Svaghed, kysk i mine Tanker, øm og hengiven i min Kærlighed! Med ham, Fristeren og Spotteren, har jeg intet at skaffe — og han intet med mig!

Men i det grænseløse Rum, hvor de mylrende Stjerner kredser om Sol efter Sol og smiler ad *vor* lille Jordfunkes Myter — dér vil jeg stige med Dig, indtil vi føler vore Legemer svinde ind og pustes bort. Da ville vore Sjæle i unævnelig Henrykkelse favnes som én skinnende Gnist, der oplyser Vejen imod den store Urgaades Mysterium!

Kom! kys mig! — og føl den eneste Friheds Lykke: at dø! — —

Ulf var atter vaagnet op af sin Bedøvelse, sin Rus, sin Hallucination — han kunde ikke give sin Tilstand noget Navn, men idet han saa' sig siddende her, lænet op mod Trappegelænderet, foran Ediths Dør, følte han, at han *maatte* blive gal — hvis ikke hun vilde tage hans Angst og hans Tvivl fra ham, berolige ham, trøste ham — blot lægge sin Haand paa hans Hoved ...

Gjorde hun det ikke, vedblev denne Dør at være lukket for ham — paa denne tavse, haanlige eller ligegyldige Maade, hvorunder livløse Genstande formelig kunne synes at tænke, ytre sig højt, handle — saa maatte han dø. Han var, syntes han, naaet til Tingenes yderste Grænse.

Og han ringede — stærkt, gentagne Gange.

Det varede — Sekunder, Minutter, en Evighed. Han kunde ikke aande, hans Fingre spændte sig om Dørposten — han dirrede og skælvede: saa tog han sig sammen ved en sidste Anstrengelse. Døren aabnedes tøvende — som i undselig Ængstelse; ligesom ubevidst og halvt i Drømme gik den op; og dér stod Edith, slank og lys, i Morgendragt, med et stort Shal slaaet om sig. Det gled lidt til Side ved en Bevægelse af Overraskelse ... og Ulfs Øjne fæstede sig paa den lyse Skikkelse, og han saa' et Glimt af Skuffelse i hendes Blik... men lige saa hurtigt skiftede Blikket — hun rakte Haanden frem, som vilde hun støtte den vaklende Mand dér; en dyb Medfølelse spejlede sig i hendes vigende Øjne; med sænket Hoved, næsten uden at berøre hans Haand, førte hun ham ved Haanden ind i Dagligstuen; han var som viljeløs, kunde ikke tale — hun pegede paa en Stol ved Bordet; men han blev staaende oprejst, støttende sig ved Bordet, stirrende paa hende; ingen af dem formaaede at tale; saa satte hun sig paa Sofaen, yderst paa Kanten, foroverbøjet — Hænderne foldede i Skødet — saa' i Vejret, forsøgte et Smil, som atter gled under i en dyb Rødmen; og idet hun fo'r sammen, rejste hun sig hastigt, bleg, en sart, fin, linieskøn Blufærdighed, der er som lammet over at føle sin hjælpeløse Afmagt ...

„Ulf!" bad hun ... hviskende med en fremmed, forskrækket Stemme .... „vil De ikke nok gaa? Hører De, De maa gaa! De gør mig angst. Hvordan er De kommen her?" .... og hun saa' sig sky omkring, som begreb hun ikke, at hun selv havde ført ham ind, og som søgte hun en Udvej, Flugt, Beskyttelse.

Hans Udtryk var mørkt; han sugede Bitterhed ind ved hendes Ord, der burde bevæget ham til Hensynsfuldhed. Det var Glimtet af

Skuffelsen i hendes første Blik, der rugede over ham med en stigende Lyst til at gøre hende noget ondt — tilføje hende en Krænkelse — hævne sig. Og han smilede haanligt. Hendes Angst, hendes Raadvildhed — der var ham saa fremmed -- belærte ham om, hvor stærk han selv var; og han smilede atter, tænderskærende: Hun forraader sig ... tænkte han ... hun anklager sig selv — hun frygter Dig — aa, jeg er den stærkere her! Brug da din Magt, Ulf!

Han gjorde et Skridt frem — aldeles uden Herredømme over sine Handlinger, sine Ord. Han sagde en hel Del — vristede Sætninger ud af sine Tanker, uden at kunne give dem indre Sammenhæng — men med en hemmelig Glæde over at høre disse vilde, lidenskabelige Ord — Bekendelser, Bebrejdelser, Bestormelser ... saa afbrød en hul Hoste ham. Yderligere hidset og irriteret stampede han i Gulvet og kastede sig frem imod hende.

Hun halvt sad, halvt stod støttet mod Sofaens Sidelæn; hun skælvede og var dødbleg ... nu lynede hendes Øjne; hun bøjede sig frem, greb ham om begge Haandledde, opbydende hele sin Styrke, og sagde fast, myndig:

„De rører mig ikke! De har drukket Vin — De véd ikke, hvad De siger eller gør. Gaa ud, Ulf! — Gaa bort herfra! I Morgen skal jeg svare Dem — naar De er kommen til Dem selv og har skammet Dem!"

Han havde sat sig ved hendes Side, gjorde sine Hænder fri, klemte hendes som i en Skruestik — stirrede ind i hendes Øjne, paa hendes Mund med de vrede, dirrende Læber — paa hendes slanke Hals, hendes fine, kyske Skuldre ... og der var i denne oprørte Blufærdighed, i denne bly Stolthed, der værger for sig, netop alt *det*, der gjorde ham afsindig ved Tanken om at blive ført bag Lyset ...

„Hun lyver!" mumlede han. „Hun tilhører ham — det er *hans* Ejendom, hun forsvarer imod Dig, Ulf! Og naar hun har faaet Dig bort — saa føler hun sig befriet som fra et Uhyre — hendes Dør vil altid være lukket for Dig, aaben for ham — og de vil tilsammen ynke Dig, hade Dig, le Dig ud! Nej nej, jeg er her — jeg har Magten — jeg elsker hende, tusind Gange mere end nogen anden har Evne til eller Forstaaelse af. Jeg vil ikke altid være den, som staar i Skygge og bliver lét ad; er det en Forbrydelse, saa *er* det en Forbrydelse — men alt tilgives den, som vover, som handler, som sejrer. Tage — tilhøre!" ...

Og hans Mund søgte hendes Læber, idet han lagde Armen om hendes slanke, svaje Liv, der allerede forekom ham at sitre hans Omfavnelse i Møde ......

Det var Edith — og ikke Edith, han holdt i sin Arm. Det var hans Ungdomskærlighed, som han greb efter; og i en underlig Væsens-

Dobbelthed mærkede han, hvorledes hans Arm dog ikke havde Sejrherrens brutale Vilje — hvorledes han halvt i Lyst og halvt i Angst, i Fortvivlelse, i Undseelse — næsten som et Barn, en Dreng — stirrede ind i disse Øjne uden at turde opspore og mestre sig Udtrykket i dem — og lynsnart fo'r igennem hans Hukommelse Ordene fra hans Yndlingslæsning de lange Aar tilbage:

Fürwahr, es sind die Augen eines Todten —
Das ist die Brust, die Gretchen mir geboten,
Das ist der süsse Leib,den ich genoss!

Han berørte Ediths Læber — og tumlede tilbage; rejste sig — vaklende ligesom blændet. Edith havde faaet sin Haand fri — og med sin fulde Kraft havde hun slaaet ham i Ansigtet.

Dér sad hun — i Arms Længde fra ham. Shalet havde hun trukket tæt om sig; endnu var hendes Haand knyttet, og hendes vidt opspilede Øjne skinnede; og dér stod han, bedøvet — beskæmmet, mindre ved Slagets fysiske Magt end ved Følelsen af, hvilken Haand der havde været løftet imod ham, og hvilken Voldshandling der havde truet hende.

Han svinglede; et Øjeblik troede hun, at han skulde falde baglænds — men han veg langsomt, hans Arme sank slapt ned; saa knælede han paa Gulvet, skjulte Ansigtet i sine Hænder og hulkede:

„Aa, Edith, Edith! stakkels Barn! ... stakkels vi to — og alle Mennesker!" —

Han vedblev at ligge derhenne, hulkende af hele sit Hjerte; en Gang imellem afbrød den tørre, hule Hoste hans Graad. Og han vaandede sig, bed sig i Læben, kæmpede med sine Taarer, sine fysiske og sine sjælelige Smerter. Gryet udenfor blev stærkere; Lyset sivede og sivede ind — Edith bevægede sig, strakte Haanden i det hvide Ærme frem og sagde dæmpet: „Ulf!"

Hun saa', at Rusen var ganske veget fra det forgræmte, sorgtærede, blege Ansigt og fra denne Skikkelse, knuget under Lidenskabens Jernaag; hæslig havde han været hende for nogle Minutter siden; højtidelig forekom hende denne umandige Sammensynken nu, denne Afmagt, der ikke vidste sine levende Raad.

„Ulf!" bad hun inderligt. „Rejs Dem — lad mig i Fred ... se at komme til Ro — vær barmhjertig mod Dem selv!" —

„Ja ja!" sagde han tonløst. „De ynkes over mig — og De vil være mig kvit — og jeg har groveligen fornærmet Dem — tilgiv!"

Han bøjede sig, som vilde han krybe paa Hænder og Fødder, rejste sig halvt, krogede sig hen til hende, sank ned for hendes Fødder, greb den ene Fod ... hun trak den angst og hastig til sig, men han havde kysset den.

Hun frøs, svøbte sig ind i Shalet, klappede hans Hoved, nævnede ham blidt ved Navn, talte ham beroligende til som et Barn: „Gode Ulf — kære, gode, svage Mand — tænk ikke derpaa. Tænk blot paa Deres Helbred! De opriver Dem — og mig med — til ingen Nytte. Gaa hjem, hører De; det er snart lyst ... kom til mig i Morgen, hvornaar De vil. Jeg skal høre Dem — De kan tale til mig som til Deres Søster ... men kom aldrig, aa nej aldrig paa denne Maade til mig — og brug aldrig de Ord, De har brugt, og tænk aldrig saadanne Tanker ... de saarer mig saa frygteligt og de nedværdiger Dem: De, som er Ædelheden, Finheden, Godheden selv!"

Han hørte ikke paa hende, men spurgte hviskende: „Edith, elsker Du ham? Sig, at det kun var en Rus, et Øjebliks Besættelse, en Galenskab fra din Side .... og jeg glemmer alt; han er mig Luft, er mig intet — jeg vil intet vide, blot tro, at der endnu er Mulighed for min Kærlighed!

Sig det!" gentog han heftig.

Hun rystede paa Hovedet, bøjede sig over ham og sagde: „Ulf! lad mig sove — jeg bliver aldeles forstyrret i mit stakkels Hoved — jeg taaler ikke alle de Sindsbevægelser. Hvis De er syg — og De er jo syg og træt — saa tag mit Shal, læg Dem her og hvil Dem. Jeg maa selv hvile et Par Timer — jeg kan næppe holde mig oprejst længer. Jeg betror mig ganske til Dem — ganske som for Aar tilbage!" — — — — —

Hun havde rejst sig og vaklede ind i den næste Stue; trak Døren sagte til efter sig. Han stirrede omkring uden at se noget og vedblev at gentage, ligesom for at dulme og bedøve: „hun betror sig — betror sig til mig! og i Morgen vil hun tale med mig — og hun betror sig til mig!" ...

Uden at fatte Trøsten, syntes han, at det var Trøst. Han kunde maaske slet ikke tænke mere.

Han rullede den ene Persienne halvt op, skræmmedes af Lyset, lyttede til de smaasladrende Fugle og fandt, at han kunde have drejet Halsen om paa dem — han, som elskede alle smaa Dyr. Nej, det er lutter Uskyldighed — de er uskyldige! gentog han og syntes atter, at der laa Trøst i Ordene. Han *vilde* husvales. Saa faldt hans Blik over Bordet — Breve laa dér. Har de lagt deres Brevveksling frem? har de siddet her og læst sammen? Har hun maaske slet ikke ...? Aa, Edith, hav Medlidenhed med mig — og tilgiv mine stygge Tanker om Dig! Du er, hvad Du altid har været, har ikke forandret Dig, *kan* ikke besiddes af nogen — Du, som ikke besidder Dig selv! Vi to har jo dog ogsaa læst og talt Natten igennem ... men han, han, som er mig saa ulige, og som aldrig forløber sig, som kan lægge Planer og gennemføre dem ... aa, Gud i Himlen, han er en smuk

Mand, en veltalende Mand, ikke mere Slyngel end jeg ... ingen er Slyngler, men nogle er Sejrherrer — og hun er hans — og her ligger Beviserne! ...

Han greb efter Brevene, læste, kunde ikke forstaa ... studsede — sitrede — læste. Brev paa Brev fra hans egen Moder til hendes Søster, Tante Eva, som havde født den lille Alma. Hans Moder — hans egen Moder — som var bleven skilt fra Justitsraad Brynjulfsen, Gunnar Brynjulfsen, men som paa en Rejse igen var truffen sammen med ham, havde været svag et Øjeblik — og Frugten var Edith. Og hvor hun hadede ham, hvor denne Kvinde hadede sin „retmæssige" Forfører. Hun var død i det første Aar efter Ediths Fødsel — men havde ladet Søsteren Eva sværge ved alt dyrt og helligt dem imellem, at Edith aldrig skulde tilhøre det brynjulfsenske Hus. Og Tante Eva havde holdt Løftet; hendes lille Alma — hvem hun aldrig havde haft blidere Følelser for — var bleven Konferensraadens Adoptivdatter. Hos Familien Ravn var Edith opdraget — Ulfs kødelige Søster. — —

Nu stod han, med det sidste Brev i Haanden, derinde, hvor Edith laa tilbagelænet paa den hvide Pude. Hun var faldet i Søvn. Idet han aabnede Døren, skød bag efter ham det første Skær af Morgensolen ind imod Sengen. Det gyldenrøde Skær kyssede hende — og Ulf bøjede sig over hende, som vilde han følge Solens Eksempel. Hvor inderlig ømt, højtidelig ømt — og hvor mørkt, tungsindigt var hans Blik. „Edith!" hviskede han; — hun smilede, men slog ikke Øjnene op. „Edith!" raabte han næsten vildt og greb hendes Arm. Hun fo'r i Vejret, angst — med Forbitrelse i Øjet. Han holdt Brevet imod hende, med Neglen ridsende under nogle Linjer ... hun stirrede, læste ... han satte sig tungt og træt paa Sengekanten: „Nu har jeg Lov at sidde her!" sagde han fortvivlet. „Læs! Læs!"

Men da hun forvirret, sky og spørgende saa i Vejret fra Brevet, opdagede hun, at han blev højrød i Ansigtet; hans Bryst arbejdede — en anstrengt Hosten — og det klare Blod stod ham ud af Munden. Han faldt forover, ned mod Gulvet.

Nogle Minutter efter havde Edith faaet vækket og hentet den gamle Kone i Huset. De to Kvinder lagde Ulf Brynjulfsen paa Sengen og lod ham synke koldt Vand og badede hans Tindinger. —

„Det er min Broder!" hviskede Edith.

„Du Frelsens!" ... sagde Konen. „Hvad dog Frøknen oplever!" —

VII

Tiden gaar.

Hvad der nys er hændet os, kan paa en Gang forekomme os saa sælsomt fjærnt; og ransager vi vor Hukommelse, kan vi finde som Slut paa en hel Række Lykke- og Smertefornemmelser dette Ord fra daglig Tale: Tiden gaar.

Edith er optaget af sin syge Broders Pleje, ofrer sig ganske for denne Kærlighedsgerning, som havde hun netop ventet paa en saadan Opgave. Gerhard har kun behøvet et flygtigt Blik paa hende og paa ham, for at føle, hvorledes alt er forandret her i dette lille Hjem. Det er blevet til et Hjem — den syge Digters og hans Søsters; milde store, forsonende Magter breder deres usynlige Vinger her, hvor en energisk, livskraftig ung Kvinde kæmper for at fravriste Døden dens Bytte. Ediths Blik paa Gerhard havde sagt ham alt: Ulf taaler ikke at se nogen — allermindst den tidligere Ven; dette Hus forbliver lukket — kun Døden kan aabne det — og Døden kæmper vi imod!

Men da Gerhard gik bort, hviskede han for sig selv: „ingen kommer her — jeg ikke — men saa er Halvvig ogsaa udelukket. Nu er der sket, hvad der skulde ske. Og med *mig* er det bedste sket ... jeg som haaber, at Ulf maa leve!"

Saa snart Ulf kunde taale at flyttes, rejste Edith med ham ned til den lille Købstad — til Invalidehotellet. Naar Vintren kom, var det hendes Agt at tage paa „Tournée" i Sverig-Norge, Finland eller de tyske Østersøhavne. Nu var hun Familiens Overhoved og dens Forsørger.

Gerhard vidste det, anede det, saa' det alt: den lille Alma levede som forhen uforstyrret, uanfægtet i Konferensraadens Familie; hun var forlovet med Pastor Nærøe, Brylluppet skulde staa til Efteraaret. Pastor Nærøe opsøgte en Dag Gerhard. Præsten ansaa' det for sin Pligt — sagde han — at gøre et Forsøg paa at jævne og udsone i den Familie, som hvis Medlem han nu snart havde Retten til at tale. De fleste Familier havde jo unægteligt — desværre — et eller andet Punkt, en eller anden Hemmelighed ... om Gerhard f. Eks. vidste, at Ulf var flyttet sammen med en Halvsøster eller en paa anden Maade beslægtet ung Pige — og om Gerhard vidste, hvor vidt det var Tilfældet, at hun ernærede sig — ja man sagde oven i Købet den øvrige Familie og Ulf med — ved at synge ... synge for Folk? —

Gerhard nikkede og svarede: „Ganske paa samme Maade som f. Eks. De kommer til at ernære Deres Familie ved at præke for Folk!"

Pastor Nærøe sendte Gerhard sit elegisk-faste Blik. Gerhard besvarede Blikket roligt: „jeg tillod mig at ytre mig saaledes — uden Forklejnelse for Dem!"

Præsten spurgte videre, hvor vidt Gerhard antog, at der fra „Medlemmer af Familien Ravn" vilde blive stillet Krav eller gjort Spørgsmaal gældende overfor den brynjulfsenske Familie i Hovedstaden. Gerhard besvarede dette Spørgsmaal ligeledes roligt med et: nej.

Præsten lagde sin hvide Haand diskret paa Gerhards Arm:

„Og Deres Hustru ...?" sagde han.

„Optræder" — svarede Gerhard — „efter hvad jeg sidst hørte, snart paa denne Herregaard, snart ved et Badested for et elegant og taknemmeligt Publikum. *Hun* synger ogsaa for Folk — men underholder ingen Familie derved!"

„Hvorledes antager De, at det vil ende?" spurgte Præsten efter et lille Ophold — forsigtigt medfølende.

„Hvorledes det vil ende?" sagde Gerhard. „Der er Kvinder, for hvem det slet ikke ender. Maaske hører Annette til dem. De lever — som Ibsen siger — i Uskyldighedstilstanden; de kender ikke Forskel paa godt og ondt. Hvis en eller anden om nogle Aar fortalte mig, at Annette optraadte i en Cirkus paa den anden Side Havet — saa skulde det ikke undre mig. Blot haaber jeg, at jeg til den Tid vil have betalt det sidste Afdrag paa en Forskrivning!" ...

Pastor Nærøe blev noget tankefuld. „Man véd virkelig næppe mere, hvad man skal tro om Fremtiden!" sagde han. „Mon ikke hele Tiden har „forskrevet" sig til de onde Magter! — ak, vort ulykkelige lille Land — vort stakkels Folk ...!"

Og de to Mænd talte om, hvor galt det egentlig saa' ud.

VIII

Tiden gik. Firserne var udløbet. Gerhards Liv i Hovedstaden lignede stedse en Maskines; — men Maskinen indstillede nu og da det tvungne Arbejde, satte gennem stjaalne Nattetimer ny, frisk Damp op; og over disse Nætter kom der til at hvile en Duft, en Farve og Klang af Fest og Helligdag. Erindringen, Længslen, Haabet.

Et lille moderne Toaktsstykke, fint og dybt — som legende Solskær over en sydlandsk Kyst; det var Resultatet af de stjaalne Nattetimer; det blev indleveret, antaget — blev opført og faldt igennem. Sidst havde Forsøget været for „djærvt", denne Gang var det for

„fint" — for det store Rum, der indesluttede de seks Hundred abonnerende Tanter og de tusind trætte Grosserere.

Gerhard tænkte, at nu kunde han og Teatret passende tage Afsked med hinanden.

Nogle Dage efter Stykkets Opførelse stod der i det nøragerske Organ følgende Digt underskrevet Ulf.

VI VIL GUDER!

Andre Stier lad os træde,
Andre Syner lad os se!
Hvorfor piskes til at græde —
Som var det for sent at le?

Vi vil Guder — kom nu, Seer!
Vi har længst af Dogmer nok;
Vi vil atter Aander, Feer
I en billed-broget Flok.

Vi vil ej bag Dyrehuder
Se os selv i bæstisk Flok:
Vi vil lattermilde Guder
Med den epheu-kranste Lok:

Med det store Smil om Munden
Og de aabne, varme Blik —
Arven, som de nok i Grunden
Fra vor Adels-Ahne fik!

Arven fra vor Stammefader,
Menneskelig stor og skøn,
Som sit Paradis forlader
Endnu harmløs, endnu grøn,

Endnu ukendt med at bande
Jordens moderlige Navn,
Endnu Guds-Duft om sin Pande
— og en Eva i sin Favn!

Ja, om saa vort Hjerte flænges
Under Dødens Rovdyrs-Tand,
Vil vi under Latter længes
Mod Elysiums Drømmeland.

Vi vil Guder, Genier, Aander,
Alfer i en skælmsk Tagfat —
Mens vi os paa Lejet vaander
I den lange, lange Nat.

Gaa til Side, sorte Præster
Med jert sorte Hjærnespind!
Edith, led til lyse Fester
Ved din hvide Haand mig ind!

Gennem lange, tunge Nætter
— Tunge ved et Livs Forlis —
Vær mig Feen, som forjætter
Os det tabte Paradis!

Mange har jeg kunnet more
Ved et sært, barbarisk Sprog —
Vis mig stille nu den store
Klare, skønne Billedbog!

Kraftesløs jeg kan kun sende
Dig et Blik, et ydmygt glad,
Mens jeg ser din Haand at vende
Roligt for mig Blad paa Blad.

Og fra Bogens Sider strømmer
Styrken atter til mit Sind,
Mens paa Barnevis jeg drømmer
Mig i Helte-Verdner ind:

Skove ryddes, Udyr fældes
Og Tyranner strækkes ned
Af en Adels-Slægt, som ældes
Aldrig i al Evighed.

Druen dufter, Øjet skinner,
Læben synger Livets Pris:
Stærke Mænd og stolte Kvinder —
O det svundne Paradis!

Guder vil vi, vi vil Helte —
Og vi griber fra vor Grav
Efter Afrodites Bælte
Og den gyldne Thyrsusstav!

IX

Og op i Halvfemserne var man naaet. Gerhard havde samlet og udgivet et Bind Digte af Ulf; de fineste, de mest glødende, de dristigste, de mindst bisarre. Meningerne var i Grunden ikke delte derom ...... men Resultatet var, at halvandet Hundred Eksemplarer solgtes! Tiden vilde Fest-Lyrik og Konfirmations-Lyrik; den vilde ikke tiltales paa „Gudernes Tungemaal". Nuvel, tænkte Gerhard, man tør ikke gaa i Rette med nogen Tid — den vil, hvordan den saa er, tiltales paa *sit* Sprog! Og et Bind Noveller og Aforismer saa' Lyset. Samme Resultat. En Boghandler bemærkede, at Markedet var overfyldt. Gerhard svarede smilende, at Ulf længst havde sagt det samme — og at Skønliteratur rimeligvis allerede *var* en overlevet Form. Hvad der ikke kunde siges paa to Spalter i en Dagbladsfeuilleton, det tilhørte Bibliotekerne som Kuriositet. Praktiske Bøger — populært-videnskabelige Husraad, Skolebøger, Kogebøger og Leksika, det var Reglen. Begrebet Digter var allerede afløst af Betegnelsen Forfatter, og Forfatteren var Journalist. Men nu vilde Gerhard for sit Vedkommende gøre et sidste Forsøg med en stor Roman — en Opgørelsesbog.

Og han gik til Arbejdet med stor Stofrigdom — mange personlige Erfaringer — en Del Kundskaber — ingen forudfattede Meninger — forekom det ham.

Han lagde sin Plan, fordelte Figurerne, Lys og Skygge over Afdelinger og Underafdelingerne ... han begyndte at samle og knytte Traadene, levede Personernes Liv om og om igen i sig selv — dykkede hele sin Sjæl i Naturens Bad ... og fandt sig overfor en Række Spørgsmaal. Hvor var den Magt, der tillod ham denne Handlen efter eget Tykke? Og *hvad* havde han i Grunden Ret til at sige? Hvor langt turde han gaa med sig selv og med andre? Tilhørte andre Menneskers Hemmeligheder ham — kunde han *erindre* og indestaa for disse Ord — nænnede han at gengive sine egne Løndomstanker — formaaede han at mestre en Stil, som uden at blive skruet var ejendommelig? ..... Hvor skulde man afslutte disse fortløbende Sider, der gjorde Fordring paa at være en Del af det uendeligt vilkaarlige

og uendeligt lovløse Liv — et Segment af den uophørlige Cirkel? — Man kunde jo dog hverken begynde eller ende en Bog.

Jo — Magten og Retten havde han, hvis han tog sig den! Han selv bar Ansvaret — delte Ansvaret med sin „Idé".

Men hans Idé bestod kun i Kraft af det Tidsafsnit, han vilde skildre. Og denne Tid var i særlig Grad en Søgen, Hasten, Skiften Standpunkter ... ingen Afslutning, ingen synlig Totalanskuelse, ingen Hvile. Hist og her, sparsomt nok, en Karakter, der kæmper med en Fanestang i Haanden ..... en stor Drift „Stemmekvæg" ... Masserne og Sindene i bølgende Bevægelse hen imod gryende Former.

Saa syntes han, jo mere han arbejdede sig ind i Bogen, at Lyriken *netop* var denne Tids naturlige Udtryksform! Da tre Mennesker ikke længer var enige om noget mellem Himmel og Jord, da alle Prosaens Afskygninger var forsøgt og egenlig alle Forsøg allerede opgivne, da Anatomi- og Kriminalromanen havde beskrevet sin egen Cirkel, da der var lavet bindstærke Noveller paa saa godt som Resultaterne af enhver Videnskab — og ingen Bog endda var bleven Slægtens Evangelium — saa kunde Digteren med Føje pege paa sine egne øjeblikkelige eller temporære Stemninger, paa sine personlige Udbrud af Jubel, Skuffelse, Haab, Glæde, Smerte — og sige: se, dette indestaar jeg for, jeg Barn af en Tid, der ikke har fæstnet sig i én gyldig Livsanskuelse, men som ler, græder, lider, længes og haaber sammen med Døgnets og Aarets Tusinder!

Og Gerhard tænkte: Lyriken er snart en lukket *Bog* for denne Tid — som alligevel er mere lyrisk end nogen anden; den lever paa Stumperne, fra Haanden og i Munden saa godt som; vi er snart lig Himlens Fugle alle sammen — og Himlens Fugle synger eller lytter til den, som synger! .....

Læse Lyrik, vil Folk ikke; men høre den, vil de. Musik vil Verden — Toner — en Vise — Ord, der hurtigt griber, fænger, flagrer bort og efterlader en Stemning. Endnu er „Folket" der — de brede, store Lag — de, som arbejder og arbejder, slider og slider; de vil lade Psykologen beholde sit Arbejdsfelt — maaske beundre hans Værk, naar det en Gang bliver dem tilgængeligt. Men de vil have Digteren, Sangeren, for deres egen Mund — blot han sørger for selv at lægge sig dem paa Læben!

Enhver Tid er god nok til at udrette noget godt i!

Og medens Gerhard arbejdede paa sin store Bog, skrev han til Ulf og spurgte ham til Raads angaaende sine Tvivl.

Endelig kom Svaret.

X

Der indtraf kort efter en Begivenhed, der kastede et grelt Lys over det Tiaar, som skulde afslutte Aarhundredet; og Lysets Grelhed stod i Forhold til de nærmest foregaaende Tiaar.

Ulfs Brev var et Diktat; Haanden Ediths; det lød saaledes:

— Vor synderlige Gunst tilforn!

Dette beder jeg udtrykkeligt Edith skrive. Min Tavshed i disse Aar kunde mistydes, kære Ven. Nu kan De forsøge paa at tyde den. Det er unægteligt paa Slutningen med mig. Ubegribeligt at Maskinen har holdt saa længe, belemret, som den var, med noget nær alle Tidens Gebrækkeligheder. Hvad der af Hoved, Hjerte, Lunger og andre „ædle" Dele vil være tilbage af mig, naar jeg forhaabenlig snart kryber ind i Rejse-Deligencen, det er næppe Omtale værd. Forsynet har fra første Færd ment mig det godt; men der maa være faldet den gamle Herre noget ind, medens han formede mit „Ler" — eller en Fusker maa være kommen imellem; Resultatet blev ikke nogen Udstillings-Genstand — og jeg burde være gaaet i Skrab-Kassen for længe siden.

Min Hjerte Søster har givet mig Haand og Mund for, at hun vilde skrive *alt*, hvad jeg her dikterer. Altsaa faar De alt — men De faar blot ikke hende selv, i hvert Fald ikke saa jeg ser derpaa. Thi De er hende ikke værdig. Ingen er hende værdig. Hvis hun, hvad Guderne forbyde, skulde bryde et givet Løfte til mig, saa vil De selv til Deres dybe Beskæmmelse erfare det: ingen Mand af dem, jeg kender eller kan tænke mig, er god nok til hende! De fleste hjælpeløse Vrag plejer at tale i Profetstilen, og naar man er saa snavs, som jeg, bliver man genegen til Sentimentalitet. Men tro mig, hvad jeg siger, selv om det forekommer Dem sentimentalt.

Enhver routineret Diakonisse kan pleje en Mand; — selv kølige Kvindenaturer udfører deres Kærlighedsgerning punktligt — og de svage Mænd giver dem *ug* i Karakterbogen og testamenterer dem Formuer eller Pretiosa. Ære være Kvinderne! Men en døende Mand — og især en nervelidende — har en uendelig fin Fornemmelse i sit Hjerte, lige saa fin som et Barn paa Ammens Skød. Der gives Ammer og Ammer. Jeg kan af den Haand, der pusler mig, det Blik, der bøjer sig over mig, læse mig et helt Liv til — og jeg bedrages ikke.

Aa, Gerhard, hvor jeg elsker min Søster! ...

— Her havde Ulfs egen Haand taget fat; store, besværlige, stundom udflydende Skrifttegn. —

Jeg sidder halvt oprejst i Sengen, Puder bag Ryggen; jeg hoster — akkurat nok til at det kan høres af de smaa Guds Engle. De smaa

Guds Engle sidder oppe i Himlen og skriver Menneskenes Karakterbøger: paa den ene Side Synderne, Daarskaberne, Fejlene — paa den anden Side Sygdommene, deres Langvarighed, de mere og mindre raffinerede Lidelser. For hver særlig daarlig Nat udstreges en enkelt Daarskab. Et Kvælningsanfald tager muligvis tre utilgivelige Letsindigheder med sig. Men naar jeg en hel Nat har været uden Smerter, saa tænker jeg mig, at de smaa Guds Engle har fornummet, hvorledes jeg har ligget stille og grædt ved Tanken paa Edith, paa hendes Karakters Renhed, hendes Væsens Sanddruhed og Godhed, hendes ærekære Stolthed, hendes rørende Tillid til ethvert af mine Ord — jeg, som mit hele Liv ikke har bestilt stort andet end producere overflødige Ord og forfængelig Tale.

En saadan Nat — tænker jeg mig — finder ingen Karaktergivning Sted i Himlen. De smaa Engle lader Pennen staa i Blækhornet og hvisker indbyrdes. Jeg spidser Ører og opfanger Navnet: Edith! og Overenglen — Klasse-Duksen — siger: for *hendes* Skyld hænger vi Riset paa Væggen denne Nat! ...

Gerhard, jeg vil sige Dem noget. De faar hende ikke — De vover ikke at tage hende fra mig, selv ikke, naar jeg er død! Jeg elsker hende, som man elsker *én* Gang — jeg, som har elsket saa ofte. Hun slaar det hen i Spøg, eller lader vred og skænder. Blodets Baand imellem os gør hende tryg, og hun øger kun min grænseløse Ømhed ved at vise mig den mest opofrende Omhu. Men hvis jeg blev rask — hvis jeg kunde staa op — hvis jeg kunde blive, som De er ... aa, jeg véd, at hun vilde frygte mig, og at vi maatte skilles og lægge Land og Sø imellem os. Men derfor hader og frygter jeg Dem, Gerhard — den Mand i Dem, der har vist sig som min bedste Ven. De har jo ogsaa vist Dem som hendes!

Nej, nej, ikke saadan. En Orm, som jeg, der allerede hænger halvt nedtraadt under Dødens Hæl — en saadan Orm giver ikke Galde fra sig. Mit Blod kan De faa — min sidste Hemmelighed og Hilsen — min Hilsen i Kærlighed.

De husker vor Spøg om os som de to Halvdele. En *hel* Mand skulde Edith have i os to tilsammen — og endda et Plus til. Men dette Plus findes ikke i vor Slægt og vor Tid. Kan hændes ind i „næste Trækning". Edith har gaaet en Skærsild igennem — og er kommen ren ud deraf, hvor vi to, De og jeg, kun har mørke Pletter. *Hun* ser ikke Skygger og frygter dem ikke. Kan De — kunde jeg sige det samme?

Jeg dør; — se til, at De kan gøre det samme, paa en hæderlig, honnet Maade. At *leve* — helt ud til Fingerspidserne — paa en honnet, sanddru, ærlig Maade, det er en Umulighed for Mænd af vor Tid og vore Forudsætninger. En Katastrofe maa bringe os alle — Slægten,

Folket — over paa den anden Side af Svælget. *Her* er vi bevidst og ubevidst saa indfiltret i Svaghed og Anmasselse, i Gaaen paa Akkord og Forfølgelseslyst, i Fejghed og atter Fejghed — at Slaget *maa* til, det rensende, det lutrende.

Mærk Dem en døendes Ord, Gerhard! Det er *Kvinderne*, som har bevaret Idealerne renest under disse tyve Aars forfladende og forjaskende Kampe. Om hun er „Kanon-Kvinde" eller demokratisk Fritænker: hun *vil* noget, hun tror paa noget, vil vove noget, ofre, lide — ja sætte Livet ind. En saadan Kvinde er Edith — uden at hun selv véd deraf. Og hun har mange Søstre; men alle har de kun bevaret sig, fordi de har bevaret noget af det naive, det ur-ægte, det usammensatte fra Folkets brede Lag — dette Begreb „Folket", som *vi*, Bourgeoisiets Affødninger, længst er ophørt at tro paa.

Vi tror nemlig ikke mere paa det, vi som selv har døbt det, dengang vi skulde bruge det mod Junkere og Præster. Men denne Tvivl er Giften i vort Blod: Bourgeoisiet er i Forfald, fordi det har fornægtet sit eget Udspring. Vi bygger vore Villaer, udvider vore Byer, stifter vore Banker og Aviser, beskytter Præsterne, koketterer med Junkerne og opelsker Soldaterne. Og endda trives vi ikke! Ubegribeligt med denne snigende Epidemi ..... Vi ser blot ikke, at Kildespringene er forstoppede; vi bygger paa en Sump — vort eget Værk. Det er *vor* rasende, hensynsløse Egoisme, vor gud-løse, kærlighedsløse, haabløse Materialisme, der langsomt forgifter ned efter — medens Junkerne ler i Skægget og Præsterne toer deres Hænder i Salvelse.

Men Folket er der! og dets Kærne er marvfrisk endnu ...... kun „Spidserne", Agitatorer, Agenter, Kolportører, hvad de nu hedder, har taget Skade paa deres Sjæl ved Berøringen med os. Pøblen er vor Karrikatur — men Folket er vort Ophav!

Og inden Pyæmien har naaet Kærnen, vil det allerede vise sig, at af Folkets Midte fremgaar Mænd og Kvinder, som har levet iblandt os uden at blive smittede. Særligt Kvinderne har bevaret den hellige Ild under alle de Askedynger, *vi* har fejet ud fra vore slukkede Baal. I sund Livsglæde, paa simple, store Sandheder, under aaben, frimodig Intelligens har de levet deres Liv rundt omkring iblandt os. Vore Slibrigheder har ikke tilsølet dem, vort Grinebideri ikke forvirret dem; de har smilet ad vore hule Tirader, trukket paa Skuldrene ad vore Løgne. De venter og haaber paa Regnskabets Dag — de fortvivler ikke, kaster sig ikke hid og did i svigtende Nervers Utaalmodighed .... Folkets Døtre, som har set med Tidens frie Blik, som har taget det bedste af hvad Tiden bød i Kunst, i Opfindelser, i Liv — *de* vil Mænd, som atter virker for Menneskeheden ...... og Edith hører til disse Kvinder.

Men De, Gerhard, hvad vil De? og tror De om Dem selv, at ....?

Nej, jeg vil ikke fritte. De raader over Deres eget Liv. Jeg er Dødens indfaldne Referent; jeg refererer.

Blot dette. Da jeg var ung og rask endnu og kunde drikke „Vinen den røde“ og leve mit eget Liv — saa kastedes jeg hid og did for at søge mig Standpunkt. Jeg smiler nu over disse Bugtninger — men den splittede Tid var medvirkende. Ogsaa Arvegods fra min Faders Side var medvirkende. Jeg tilgiver det gamle Glansbilled af mit ganske Hjerte. Det er mig ligesom en humoristisk Trøst, at han var med til at give Kunsten ved vort Sekels Slutning sit faderlige Indsegl (for at tale i Lapidarstilen). Efter hvad jeg hører, er han død — men hans „Værk“ vil leve og gaa i Arv til hans Eftermand.

Alt bliver saa højtideligt, naar man skal til at dø; ogsaa Konferensraaden staar i Højtidsklædning for mig — som hin første Aften efter „Elysium“. Men Edith vil ikke tilgive ham; hun er uforsonlig — som Datter af Folket. Ingen Akkord. Hun har taget Arv efter vor Moder og hele den Slægt.

Og hun og jeg har læst den store Revolutions Historie. Naar jeg havde et „men“, havde hun derimod lysende Øjne. Hun læste, jeg hostede; og da de unge, barbenede Mænd og Drenge under Fanerne strømmede til Landegrænsen for at forsvare Fædrejorden og Friheden — saa rejste hun sig, bleg og atter blodrød. Jeg spurgte hende: Edith, hvis det gik løs herhjemme — hvad vilde *Du* saa? ... Hun svarede ikke, greb Bogen igen, læste videre, skælvende. Vore Øjne mødtes; hun stirrede paa mig, som om jeg var langt, langt borte ... og hendes Øjne funklede som Staal og Ild gennem en Røgsky. Om Natten, da hun sov, fik jeg fat i Papir og kradsede noget ned — det blev Begyndelsen til en Krigssang. De vil rimeligvis finde den blandt mine „efterladte“ Papirer.

Jeg siger Dem, Gerhard, den Mand, der mener at turde tage denne Kvindes Skæbne i sin Haand, han maa nøje vide, hvad han gør. De kan vinde hende; hun vil elske Dem, hun vil intet Løfte, ingen Garantier fordre; byder De hende et „sorgfrit Udkomme“, saa vil hun glad nyde det med Dem; har De kun en Brødskorpe, vil hun skaffe en til; hun kender aabenbart ikke Begrebet Frygt; hun er som de højkultiverede Hedninger, der endnu ikke har tilsat deres Dyder; hvis De vil plante Kaal sammen med hende i en Udørk, saa vil hun luge Deres Kaal og kysse Deres Haand. Men De bør helst aldrig nævne et Ord til hende om noget stort, som De agter at gøre — thi den Dag, De svigter, vil hun vende Dem Ryggen for bestandig. Ikke et Ord, ikke Graad, ikke Guld vil bevæge hende; kun hvis De dræbte Dem for hendes Fod, vilde hun maaske tage Vaabnet, tilføje sig selv Døden — og tilgive Dem.

Saadan er Edith. Men det vidste De maaske ikke? ....

XI

Og her er Referatet. Edith har nægtet at skrive efter min Diktat. Grunden ligger lige for. De Anstrengelser, det unægteligt koster mig at afslutte, maa De opføre paa min uafgjorte Gæld til Dem.

Som vi netop læste den store Revolutions Historie — indtraf den store Begivenhed i vor lille Købstad. Hvad De ikke allerede har set af Bladene, vil De nu læse hos mig. Og dermed: Vale et Fave!

En Saga — Halvfemsernes Saga — man kan tage Varsel deraf. Den korte Stil vil være tjenligst. Taarerne er flydt og aftørret, Blodet skyllet af Havnepladsen. Vi havde det hele Optrin udenfor vore Vinduer. Nu er Byen atter rolig, Sprøjten trukket ind, Borgmesteren kommet sig af sit Slagtilfælde. Stakkels Land!

Slaget stod her. I næsten en Uge var Byen febrilsk. De nye Valg var udskrevet — vi blev velsignet med hele Valgkampagnens Misère — denne Gang en virkelig Misère — Begyndelsen paa Enden — les quatre fins de l'homme, saa at sige. Vort stakkels lille Land!

Opløftende for en døende at høre og næsten se paa, ikke sandt? Opkog af tyve Aars Beskyldninger, Gendrivelser, Skvadronader, Ramser, Løfter og Løgne. Højres Kandidat, Hr. Grosserer Halvvig, nærmest en naiv Mand med „klart" Program. Han vil værge sit Land og sørge for Grossererne. Socialdemokraternes to Kandidater, den mere moderate og den intransigente. Venstres syv Kandidater — to Redaktører, en Skolelærer, en Gaardmand, en Prokurator, en Læge og en forhenværende Præst. Det er næsten ugørligt at udpege Nuancerne — men Hadet ligger lige for; Evropæere og Danske, forhandlende og uforsonlige, Fritænkere, Grundtvigianere, Skeptikere — en Bænkevælling af Mistænkeliggørelse og Skadefryd. Grosserer Halvvigs Stillere har faaet Prygl den foregaaende Aften af Socialdemokraterne, der indbyrdes fejder paa Skænkestuerne, hvor „Kaliban" lytter til med funklende Øjne, medens Arret *ler*.

Højre har forskanset sig i Klubbens Lokaler, hvor Hr. Ottosen er Klown, Dannebrog vajer udenfor og Gendarmerne gaar Vagt. Naar Flagene ikke er strøget betids om Aftnen, rives de ned af Socialdemokrater og radikale Venstremænd. Borgmestren telegraferer til Hovedstaden og melder Sagernes Stilling; men Hovedstaden er selv optaget og febrilsk .... Svaret lyder tilbage: de stedlige Myndigheder og Gendarmerne maa gøre deres Pligt efter Konduite!

Referenter er her — et Utal; Nørager med hans Stab, Overgaard med Anna Funch og Frøken Palm; Redaktør Bentzen skal holde en stor Tale; Kredsen er truet baade af Højre, ildesindede Venstre og Socialdemokrater, der er i Vækst her siden Teglværket og Jernbanen er kommen. Alle vil se den „syge" Digter og alle beder de ham skri-

ve en Sang „imod de andre“. Jeg beder Edith anmode dem om at lade mig dø i Fred. Hvis jeg var rask, skulde jeg skrive en Freds- og Frihedshymne. De hyler her neden under mit Vindu, paa Pladsen hvor Talerstolen bliver slaaet op. Jeg spørger Edith, om det er Skafottet de rejser — Skafottet, hvorpaa de vil radbrække hverandre med de stumpe Torturredskaber, der kaldes den konstitutionelle Valgfrihed. De er gale — de er besatte — det hele Land har forskrevet sig til Fanden!

Og nu gaar det løs. Det er de tyve Aars Udsæd, der indhøstes i Halvfemserne. Lutter Ramser; ingen gider høre derpaa, man vil kun afbryde. Redaktør Bentzen holder en ypperlig Tale — som ikke overbeviser nogen. Og nu bliver han skældt ud; hans tidligere Venner har plukket hans tidligere Artikler itu. Socialdemokraterne staar sig bedst; de véd i det mindste, hvad de *vil;* forfærdelige Brøl. Onkel Matthias kravler næsten helt ud ad Vinduet og vinker leende ad Svanning, som er forrest, med en Trepægleflaske i Haanden, blandt Teglværksarbejdere og Tørveskærere. Edith staar bleg, med dirrende Næsebor, ved Siden af min Seng. Hun hvisker til mig: Det var ikke rigtigt, at vi lod Svanning komme ud .... han sad og drak med Onkel i Aftes og lod saadanne besynderlige Ord falde; jeg har ingen Magt over ham i Dag!

Nu skal Halvvig tale. Halvvig siger, hvad han *skal* — meget fornuftigt — ud af Kogebogen om Industri og Told og Alderdomsforsørgelse — og saa skal vi forsvare vort Land ......! Hyl og Hujen og Skrig og Piben. Forsvar Dig selv! raabes der. Og nu lyder Kalibans Stemme: Du har taget min Kærest' fra mig, Du skal dø, din Hund!

Og saa er det, at Talerstolen stormes, Halvvig rives ned og hans Pande knuses af Kalibans Flaske. Gendarmerne fyrer, to Tørveskærere og en Teglværksarbejder falder. Vild Flugt, Folk trampes ned. Da Pladsen er ryddet, ligger de saarede og dræbte dér .... Kaliban arresteres; han ser sig om med et fjollet Smil, og den frygtelige Skramme i hans Ansigt ler. Men Gendarm Kristensen, der er eksalteret, løber omkring paa Pladsen og bliver ved at skyde sine Patroner af i Luften. Og Borgmesteren bæres bort under Krampe.

Min stakkels Edith. Hun og Anna Funch har været hos den døende Halvvig hele Natten; han er gaaet bort saa godt som uden at være kommen til Bevidsthed; kun lige mod det sidste kendte han de to Kvinder og hviskede, at de skulde tilgive ham og holde af Drengen — saa vilde de ogsaa holde af hinanden .... Jeg véd, hvilken Hædersmand han har været — jeg har erfaret det gennem de to Kvinder, som her har lært hinanden at kende.

Og nu er Turen til mig. Jeg har faaet denne „Valgdag“ med — og jeg kunde fristes til at gaa bort med en Aandrighed over Livet. En

afsindig — uden Idé om Politik — afgør et Valgs Skæbne, dræber en retsindig, naiv Mand og foranlediger tre stakkels enfoldige Daglejeres Drab!

Hvilket Vanvid — endda der staar en Lidenskab bag! Men vore politiske Lidenskaber? Meningen med denne Generations indbyrdes Kampe? .... Aa, kære Ven, havde jeg Taarer tilbage, vilde jeg græde over mit Folk. Men nu beder jeg Dem — De, som skal leve — om at sætte en frisk Streng paa Lyren og synge glade, tillidsfulde, eller energisk manende Toner ud til de mange, der ikke „vide hvad de gøre". Helst friske, glade Toner; de maner bedst. Farvel! Levvel!

Ulf.

XII

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — —

Nogle Aar efter — en Augustnat hen imod Maanedens Slutning — træder Gerhard ud af den lille Sidedør paa et Etablissement, et Slags Forstadsteater, som nogle for Sagen interesserede Mænd har ladet opføre i Frederiksbergkvarteret.

Alt er lukket og slukket, Folk er gaaet hjem; Natten er stille, med et fint Skyovertræk, hvorigennem Høsthimlens Stjerner hist og her kommer til Syne .... og langsomt glider en af de tindrende Myriader ned over Hvælvingen, lyser som et Bueskud, og sluges af Dunstkredsen.

Gerhard ser i Vejret, følger adspredt den lysende Bue, ret som om en Fosforstikke skrev en Streg over en sort Tavle — og han gaar sin Vej roligt hjemad, alene med sine Tanker, til den lille Lejlighed, han bebor i Voldkvarteret.

Byen sover. Et Par yngre og nogle halvgamle Nattevandrere hilser paa Gerhard med denne høflig-gemytlige Fortrolighed, der er ganske københavnsk, hverken tysk, svensk eller noget andet: Vi kender ham; han bidrager sit til at skaffe os en fornøjelig Aften nu og da; vi kan trænge til det, for Tiderne er ikke overdrevent fornøjelige — nej ved Gud; hvordan mon *han* sidder i det? og hvad er egenlig hans rigtige Mening? han er for Resten en godmodig Fyr — lidt kort for Hovedet, naar man vil drikke med ham; aa, han kan jo ikke drikke med alle .... hvor skal vi faa noget mere Øl fra? ....

Og de gaar bort, disputerende om, hvor vidt hans sidste Vise skulde tages som et Indlæg for eller imod den sidste Skandale i Tinget — hvor vidt han er lunken eller ivrig Forsvarsven, Republikaner, Socialist, Fritænker — eller om han er det stik modsatte? For *noget* maa han da være i denne By, hvor der er ni Hundred og ni og halvfemsindstyve udprægede Meninger om Kuglen paa Nikolajtaarn.

Og en af Nattevandrerne foreslaar, at de skal vende om og spørge Gerhard ... Det gør de; og Gerhard svarer smilende: „Jeg mener, at Kuglen paa Nikolajtaarn er rund — men hvis nogen paastaar, at den er ottekantet, vil jeg ikke afdisputere ham det!"

„Aa, De er altsaa en Vindhane!" siger den yngste.

Gerhard letter paa sin Hat, bukker og svarer: „Jeg er ikke bornert nok til at have en uforgribelig Mening om noget — ikke engang om, hvor vidt De er uforskammet eller ej! Jeg vil blot gaa hjem og sove — hvilket jeg ogsaa anbefaler Dem!"

„Vil De slaas?" spørger det unge Menneske og skotter til sin Kammerat. ,

Gerhard svarer roligt: „Jeg vil holde mit Krudt tørt — som Garibaldi paalagde sine Soldater!"

Saa gaar han videre.

Han standser ud for Frihedsstøtten; han er alene; Byen sover.

Denne Støtte, som, løjerligt nok, er bleven Byens Centrum i Tidernes Løb. Tusinder tager hver Dag Navnet i Munden uden at tænke paa Betydningen — saaledes som vi alle tager de betydningsfuldeste Ting i Munden og tænker ikke. „Og det turde maaske være bedst saaledes;" mumler Gerhard. Gaar vi i Dybden, saa finder vi de store Spørgsmaal, de store Gaader, de store Tvivl. Men det gælder for en By, et Folk, at leve Livet — sundt og tillidsfuldt at virke paa denne Overflade, hvortil vor Eksistens er bunden.

Hold Krudtet tørt — Humøret oppe — Tungen lige i Munden!

Og som han tænker dette, stiger fra disse Omgivelser Minderne frem. Det er, som satte Erindring Erindring Stævne her om Støttens Fod. De største historiske Begivenheder i Folkets Liv, og de smaa dagligdags i hans eget. Natten og Stilheden slaar sine Traade krydsende over den store Væv — og han synes paa en Gang, at han er saa ensom, at ingen kan raade og hjælpe ham, at denne By er død, og at han selv snart vil svinde som Atom ud i Atomernes mystiske Rige.

Atter glider et Stjerneskud — højt oppe over Støtten — væk i en Bue. Den gamle barnlige Forestilling om en Stjernes Fald og et Menneskelivs Udslukning. Hvor snart forbi! Det er næppe Aar og Dag siden, at „Skyggen" en Aften sad ude i Gerhards lille Forstads- og Folkelivsknejpe. Han saa paa en dramatisk Scene, frisk, harmløs,

fornøjelig; en ung tækkelig Pige med noget Talent og mere Temperament har at synge en lille Vise — en af Ulfs Sange. Da Sangen er sunget, rejser Skyggen sig højtideligt og stille; ingen ser, at han gaar — og han kommer aldrig tilbage igen. Nogle Dage efter fandt man ham ude i Skoven; han laa med Ryggen mod en Bunke vissent Løv, Tindingen gennemskudt; paa Brystet Ulfs Digtsamling — et ombøjet Mærke ved Sangen „Trofast til Døden“.

Og Gerhard tænker paa Anna Funch; bortrevet ved en af disse epidemiske Sygdomme, der synes at have sat sig fast i denne By — den usunde, overbefolkede, overbebyggede By.

Edith opdrager Drengen, som hun har taget hjem fra Sorø; han skal ikke studere — han skal blive et flinkt, et praktisk Menneske! siger Edith ... og hun véd, hvordan den lille Kapital skal anvendes, som er sat ud for Drengen efter Halvvigs Dødsbo. En Mængde Slægtninge — nærmere og langt ude — har gjort Krav i dette Dødsbo. Der er mange fattige Slægtninge — Byen bliver fattigere og fattigere, synes det.

Saa staar Gerhard dér, lænet op mod Gitteret omkring Frihedsstøttens Fod. Og han tænker paa Edith.

Han folder Hænderne over det kolde Jerngitter og bøjer sit Hoved. En dyb Følelse af stilleVemod og stille Lykke gennembæver ham; — Vemod, Erindringens sarte Ledsagerinde med de drømmefjerne Øjne; — Lykke, thi det er vel Lykken at kunne længes uden at begære — som det er lykkeligt at erindre uden Brod og Smerte.

Eller skuffer han sig selv? Ligger der ikke Smerte paa Bunden af denne Længsel, som dog ikke har Erindringens fulde Jubel bag sig og som hver Dag stirrer, mildt bebrejdet af sin egen Uro, mod Mødets forjættede Land? Har hans Ungdom taget den endelige Afsked med ham og i Skilsmissens Øjeblik trykket ham Resignationens Trøstegrunde i Haanden — som en til „Missionen“ omvendt stikker en gammel Ven sine Traktater under Armen?

Gerhard løsner sine Hænder fra Grebet om Gitteret ved „Frihedens“ Støtte, og med bøjet Hoved gaar han langsomt hjem til sin ensomme Lejlighed. Natten hviler over denne By, der sover — i Splid med sig selv og dog sorgløs ubekymret, slaaende alt i Glemsel, dyssende ned, ladende staa til, og dog er der dem blandt de Tusinder sovende, som har tunge Drømme. Natten skjuler. Ude fra Østersøen, fra Køgebugt, ind over det flade Land, over Strømmen, Havnen, dybt ind gennem Byen kommer en fin Taage umærkeligt, ligesom listende sig paa ... og Nord fra, fra Sundet, frem over søvnslørede Skove kommer en anden Arm af samme Taage — og de synes at forene sig, for at knuge Byen i deres Favntag ... men endnu staar Hvælvingen deroppe fri, den rolige Høstnats Himmel med de stille, plirrende

Stjerner. Gerhard føler sig let gysende berørt af den lave, klamme Taage; han ser op — atter et Stjerneskud — denne Gang som var det en Raket, et Ildøje, der langt borte fra kastedes i Vejret — højt, højt — for at udspejde Byen. Jo, den sover!

Gerhard er hjemme i sin Lejlighed; men han kan ikke sove og vil ikke tænde Lys. Han sætter sig i den gamle brøstfældige Hestehaarssofa, den han har udbedt sig som Arv efter Ulf. Han kan akkurat skimte en Række Skilderier paa Væggen, Raderingerne til hans „Jeg drømmer“ — dem en Kunsthandler en Gang, da det kneb haardest for Gerhard, gjorde ham et Skambud paa, og som Gerhard har beholdt.

Han synker hen i en underlig halvdrømmende Dvale, som hans Læge spøgende plejer at kalde hans „clairvoyante“ Tilstand. Og han tænker paa sin Kunst — paa hvorfor han opgav den — paa at han ikke vil anmasse sig nogen Fordring dér, hvor man rolig har at oppebie kommende ny Tid, nyt Liv, nye Kræfter, ny Kunst ... thi dette er dog Epigonvæsen alt!

Og med ét, som opklaret indenfra af et sitrende Skær, skyder hans Drøm sig frem, ganske som den Nat han drømte og derpaa nedskrev den. Og han ser Edith for sig.

Paa blide Bølger af Erindring og Længsel føres hun ham i Møde. Det er Galleriet — det lyserøde — hvori hin unge Kvinde med det straalende, trohjertige Smil træder imod ham; i Haanden holder hun det højrøde Ordensbaand — og da han ser paa det, synes der at dryppe en Blodsdraabe fra det.

Han føler sit Hjerte slaa; varmt og atter, som frøs alt i ham; og han stirrer paa hende og paa Baandet. Hun bemærker hans Blik, vender sig sagte, uden Bebrejdelse, kun med en stille, ydmyg Bedrøvelse — og hun peger paa et Sæde, som spærrer en Dør — Døren ind til Brudegemakket.

Dér sidder de saa, Side om Side; han tager hendes Haand, hun sidder med bøjet Hoved og vinder det røde Baand om sin lille hvide, smalle Finger. Edith! ... siger han.

De behøver ikke at fortælle mig noget — hvisker hun med sin blide Stemme; — jeg véd jo alt, og jeg har intet, intet at beklage mig over, intet at bebrejde Dem! ...

Edith — vedbliver han — vi er ikke unge længer, og der er kommen store Ting imellem os; Drengen er imellem — og Ulfs Skygge er der; — aa han havde Ret i, hvad han skrev mig til som sin sidste Vilje; *han* holder denne Dør lukket! —

Holder *han* den Dør lukket? ... hvisker hun.

Ja, Edith — ja! Og Gerhard fortæller hende alt, hvad Ulf skrev — alt det, som fra at være Formaninger og Advarsler i Ulfs døende Stemme blev til Tvivl i Gerhards Bryst. Men disse Tvivl er saadanne, som er en Mand værdige — en Mand, der vil Lykken for en elsket Kvinde — og Lykken er ikke Besiddelsen men Længslen — Længslen i Ærefrygt og Hengivenhed, i Stræben mod Fuldkommenhed, i Dødelsen af den Uro, for hvilken der dog aldrig gror Lyksalighedens Lægeurt! Og Gerhard taler og taler, henvendende sig til hende, som talte han til sin egen Sjæl. Romeos Ord: „It is my soul, that calls upon my name." Edith, dyrebare Edith! se, jeg har formaaet at tvinge Forfængeligheden tilbage — fordi Du aldrig hidsede den; jeg frygter denne Tid; er i Uro og Bekymring for den — og elsker den som et sygt Barn. Jeg holder af denne By, fordi den omfatter din bramfri Livslyst, dine nøjsomme Glæder. Jeg ser dens store Skrøbeligheder, aner Tugten — men river ikke som Ulf op i Saarene; Du rev aldrig op i mine, i hans. Ikke hader jeg de Mennesker, fra hvem jeg har fjernet mig — Farisæerne, der nu betragter mig fuldkomment som forskrevet til den Onde. Jeg har slaaet mig ned blandt Gøglere, mellem „Toldere og Syndere" — tidt fundet dér alt det mennekeligt gode, som jeg vilde ønske mig selv; — og jeg har ikke Ret til at forarges over Brist og Brøst, hvis Skygger jeg dog kan forfølge i mit eget Væsen. Jeg har ikke glemt, at hvad Verden kalder Gøglere, det var dine tidligere Kammerater! Jeg synger mine Sange, lader mine Fingre agere, for en Slægt, der maaske selv synger paa sit sidste Vers. Jeg gør det som et redeligt, honnet Arbejde — hvorfor maaske en kommende lykkeligere Slægt vil vide mig Tak. Men alt — hvor meget eller lidet det saa er — skylder jeg Dig Tak for. Vilde jeg kunne gøre det, hvis jeg satte Dig som Maal og Belønning — og hvis Maalet rykkedes mit Liv paa Nærthold i Lidenskab, i Rusens Sødme? ... Ak, Edith, *Du* vilde ikke frygte, men over mig er Ulfs Skygge — og jeg er bange!

Hun har siddet, med Hænderne foldede over hans ene Skulder, vendt imod ham, lyttende; — hun nikker langsomt, bevæget som ved Takten af hans Ords Tonefald, ryster dernæst stille paa sit Hoved — og rejser sig.

Er det Ulfs Skygge, som har spærret den Dør? holder *han* den lukket? spørger hun med en sælsom Stemme. Saa se da! ...

For Gerhards stirrende Øjne viser sig et stort, dybt Mørke. Ediths hvide Skikkelse staar derinde ... hun hæver Haanden, det blodrøde Ordensbaand skinner mod den uendelige Baggrunds Nat. Og hun svinder mere og mere.

Men Gerhard synes, at han rejser sig — at han træder hen til et Vindu — ser ud, ned paa en By, som er hans egen og dog forekommer fremmed, Morgnen gryr, men det er gennem sejg Taage, at Lyset kæmper. Uhyggelige, utydelige Bølgebevægelser — stridere og stridere, som dybe, delte Strømme, der maler imod hverandre. Og en ængstende, dump Rallen, som en sovende, der knuges af en Mare og stønner. Saa den fjerne Lyd, der høres som en Torden — men hvoraf intet Øre dog kan tage fejl: Kanonild.

Og med ét haster Mennesker frem dernede; — de øde Boulevarder, de tomme Gader fyldes med søvndrukne, skrækslagne, uvaskede blege Ansigter. Halvpaaklædte Mænd, Kvinder i Natlinned, trykkende jamrende Smaabørn ind til det Bryst, som ingen tænker paa at skjule. De er lamslaaet af en Rædsel, som ingen vover at give Ord. Saa kommer en Rytter sprængende — han hugger Hæl i Hestens rygende Flanker — et Barn rides ned — Rytteren behujes og forbandes af Mængden, som bølger efter ... Hesten styrter i Volten om det glatte Hjørne — Rytterens Kepi i Rendestenen — han løfter sit blødende Hoved, tager Vejret to, tre Gange — med Fraadesavl om det stubbede Mundskæg — brøler hæst: Fjenden — Landgang — Fjenden! ... og han vælter bagover død.

Et vederstyggeligt, modbydeligt — og i sin Modbydelighed forfærdelig højtideligt Skuespil af Hovedstadens Befolkning i Dødsangst. Gerhard føler hver enkelts Rædsel som Isnaale gennem sine Aarer. De styrter tilbage, op i Husene; en kaster sig ud af et Vindu — de fleste kommer atter frem som vilde Rotter gennem Døre, op ad Kælderhalse. Nogle Kvinder er bleven vanvittige og slæber Børn i Sengelagner som paa en Sluffe efter sig — og de hyler: Krig, den forbandede Krig — gid Helved annamme dem, som er Skyld ... aa Gud i Himlen bevar os, bevar, bevaaaaar! Og fra Taarnene bamler, rangler og dirrer Klokkerne — og bag denne Metallyd, over den, truende, døvende, Sekund efter Sekund, eller i én eneste brummende Brølen: Kanontordnen.

Saa en Ildstreg — en lysende Bue gennem Taagegryet — lige præcis som en Raket, en af dem, man har sagt Aa! til paa Tivoli ...— et Bombekast ned i den snevre Sidegade.

Der kommer en Droske, som holder — varskoet af en Politibetjent, der har faaet et Barn og et Fuglebur trykket i Armen. Ud af Vognen stiger besværligt en gammel, rystende Mand, hjulpet af en pur ung Pige med Regnhætte over et halvt nysgerrigt, halvt forskrækket Ansigt. Hun vender tilfældigvis Blikket op mod Gerhard, der maalløs vil gøre Tegn til hende ... og nu træffer Projektilet Vognen. Ingen Vogn, ingen Hest, Kusk, gammel Mand, ung Pige mere — et rygende, søndersplittet Sammensurium af Menneskeliv, Jern-

bøjler, Dyrelemmer, kastet i Stenbroen, slaaet op mod Husvæggen ... og et Skrig af Fortvivlelse, Raseri, af vild Desperation fra Mængden, der trykker sig med stive Øjne op ad Muren, som om Ødelæggelsens Afgrund med ét aabnede sig ......!

Gerhard har istemmet Skriget; han har faaet sine stivnede Lemmers, sit stormende Hjertes Brug tilbage. Hævn — Modstand — Forsvar! — han vil slaas! Han er nede paa Gaden; de vil alle slaas — men hvor — hvem fører os? ... af Sted til Tøjhuset — til Kommandanten — til en Isenkræmmer; — bryd Dørene op — Vaaben! — aa, dér er Soldaterne — de har allerede været i Ilden — Gud hvor de ser ud ... Kæven dingler paa den ene — men Synet fra Bombekastet var værre; — dér er Vogne — hele Rækker — alle de saarede — og vi har ingen Ting vidst — det er kommet som et Lyn igennem Taage! — Hvor nær staar Fjenden? Landgang paa Amager og Landgang ved Vedbæk! — hvem er den Officer til Hest? — en Adjutant, Premierløjtenant v. Norden; — bløder han? — ja hvad Fanden — sikke Øjne — Sablen i venstre — det er nok første Gang, at han er „Venstremand" ; — Sludder, hold Kæft med Højre og Venstre; — „Frivilligt Mandskab frem til Forter og Befæstningen!" Hurra! Hurra! dér er Bentzen-Overgaard og Evropæerne — og Nørager og de Danske; — Vrøvl, vi er alle Danske — man har overfaldet os, og vi er uforberedte — som altid. — Er Befæstningen for svag? — rimeligvis — der er ikke Stunder at tænke derpaa. Hvor er Socialdemokraterne? — dér er Socialdemokraterne — Masser, Masser — Hurra!

Til Arbejde, Liv eller Død.

Og de gaar frem under Fanen; den er rød — med et hvidt Kors i.

Om der er gaaet en Dag, et Døgn — eller mere? Gerhard véd det ikke. Ingen véd noget. Udmattede, faatallige Tropper, uøvet frivilligt Mandskab imod Fjendens krigsvante, øvede Skarer. Men Haabet beskæmmer ingen — og vi skal jo haabe paa allierede. Der er gaaet Hul paa Evropas store Brandbyld — Udbruddet er først kommet over os; alle staar imod alle — og kan vi holde den første Tørn, saa *kan* Hjælpen naa' os. Flaaden ligger paa Havsens Bund — Æren dækker den. Hæren har kæmpet som brave Mænd kæmper. Resterne ligger langs de udstrakte Befæstningsvolde, med Væbningen, med de frivillige Korps. Her er Artillerikampen — som bærer Bud helt ind over Byen. Her er Udfaldene — og her er den første Linjes Lazaret'er.

Og her — hvor en inspicerende Officer tidligere har haft sin Embedsbolig, hvor Blomster har nikket i Haven, og hvor en af disse bløde, lidt slørede Pigestemmer til Pianoet har sunget fredelige Krigssange, ud til fredelige Voldarbejdere — her, hvor Volden er høj og bred med en Grav udenfor, her staar det ene frivillige Korps under Vaaben ... det andet er nyligt kastet tilbage fra et haardnakket Udfald — eller et fortvivlet — „under svære Tab“ — som det hedder i Krigshaandværkets Journalistsprog.

Der er Journalister, Kunstnere, Gøglere, Studenter, yngre og ældre Handelsbetjente, Mænd af alle Aldere og Samfundsklasser, som her er traadt under Vaaben. Gerhard ser sig selv staaende blandt de andre — ventende paa Adjutanten, der skal bringe Ordre til endnu en Udrykning — en Rekognoscering — Fjenden kommer for nær. Mændene er tunge, alvorlige; Korpsets Spøgefugl har opbrugt sit Forraad, Vitserne bider ikke. I Skumringen lyser Officersbygningens gullige Mure; Skorstenen nedskudt, Ruderne gennemhullede; Bohavet er kastet udenfor — et taffelformet Fortepiano hviler sin amputerte Benstump paa en tom Nodereol. Inde fra Bygningen høres saaredes Stønnen. En ung Kvinde kommer frem i Døren, hun er bleg, blond, sætter sig paa Trappestenen, med Hovedet bøjet, Hænderne lagt over Knæet. Saa rejser hun sig, gaar hen til Gerhard, som taler dæmpet med Overgaard. Den sidste vender sig overrasket: Edith!

Ja — siger hun, med sit Nik — Lægen bemærkede lige netop, at vi var for mange Kvindemennesker derinde ... vi skulde tilmed tilbage i „anden Linje“ — for her skyder man paa os! Og hun tilføjer i en let Tone — næsten som spøgede hun: Jeg troede for Resten ikke, at man skød paa Lazaret'er — oven i Købet paa Sygeplejersker med Bind om Armen! ... og hun peger paa sit Genferkors.

I Krigstilfælde tillader man sig adskilligt! — svarer Overgaard tørt. —

Gerhard ser ængstelig paa hende. Han er ikke overrasket ved at træffe Edith; alle synes at være dér, hvor de skal være — om de holdtes aldrig saa fjernt før. Men han er angst paa hendes Vegne. Hun besvarer hans Blik med et Smil — et dvælende, et der samler som et Livs Indhold her, tæt op ad den Grænse, som skiller Liv og Død. I næste Minut kan han være inde i Dødens mørke Land — alene derinde — hun ladt tilbage — prisgivet den hele Række Tilfældigheder, Vilkaarligheder, Voldshandlinger, Rædsler ...... og det er som skreg det inden i ham af Forbitrelse mod det umenneskelige, modbydelige, som saa tørt-upersonligt benævnes Krig ... og af en ræddelig Angst for at skilles fra hende, vide hende hjælpeløs .... Edith! siger han med Møje og gør et Skridt frem imod hende, adva-

rende, afværgende, vinkende, at hun skal forlade Stedet. Den kommanderende Officer synes at se spørgende paa ham, paa hende .... Mændene rundt omkring, de udmattede, nedslaaede, tunge eller febrilske, ser ogsaa paa de to; — flere af dem har sandsynligvis genkendt hende fra den Gang hun optraadte — og mange kender Gerhard ... alene Øjeblikkets Alvor, saa nær „Grænsen", gør maaske, at disse febrilske Læber ikke nævner Navne — at disse stive Træk, næsten dækkede af Krudtslam, Støv og Kammeraters størknede Blod, ikke røber Videbegærlighed.

Man staar foran den store Afgørelse — venter det alvorlige — og man ser paa disse to med den Adspredthed, der følger i Farens Spor eller gaar forud for den.

Gerhard ser det alt sammen — tænker og føler det alt — stirrende ufravendt mod Edith, søgende ind imod dette Smil, der lysner op midt iblandt Død, Saar, Ruin, Klæders klæbende Sved og Blod, Vederstyggelighed — Tilintetgørelse. Det er ham til Fuldkommenhed klart, at *hun* ikke staar her som et Undtagelsesmenneske „løst fra Støvets Baand" — som et Barn, der ikke véd af Fare og derfor ikke kender til Frygt. For hende er Krigen et lige saa vildt, hæsligt Spøgelse som for ham. Han læser sig det til i hendes Blik; hun er ingen eksalteret Kanon-Kvinde, ingen moderne-lille Kopi af en Jeanne d'Arc, som vil svinge Feltfanen og ombringe Fjender massevis. Der staar i hendes Øjne et Glimt af oprørsk Kvindevrede imod dette forfærdelige — som maaske kunde være undgaaet — som vi maaske selv i kortsynet Stivsind har nedkaldt over os. Hun og han synes samtidig — gennem hin Sjælenes clairvoyante Sympati — at se og gyse tilbage for „Kalibans" frygtelige Ar, som ler!

Og saa er der dog hendes lyse Smil ... og han hører endnu den klare, velklingende Stemme, da hun siger dette „for her skyder man paa os" — siger det med et frejdigt Skælmeri, der skinner igennem den oprørte Alvor. Og han erindrer — som man i helt alvorsfyldte Øjeblikke erindrer sig det smaa, det tilfældige, det, der endog spiller i det komiske — hvorledes hun en Gang fortalte, at hun havde set en Barnepige siddende paa en Bænk med en lille Dreng ved Siden af sig og et spædt Barn i en Kaleschevogn. En stor gul Hund — ung endnu — var kommen til, havde pludselig lagt sine Poter op paa Barnevognen og snuset nysgerrig. Drengen, der næppe stolede synderligt paa Barnepigen, havde da paa sin lille Søsters Vegne med bønlig-dirrende Forskrækkelse tilraabt Edith: „Den bider Tulle!"

Ediths Deltagelse for Drengen, hendes Forstaaelse af hans hjælpeløse Rædsel for dette store Uhyre, hendes hemmelige Glæde over, at han havde paakaldt hendes Bistand og lagt sin egen Beskyttelsestrang — sin Ridderlighedsfølelse i Knop — for Dagen ... alt dette

røbede sig i den klare, hjertelige Latter, hvormed Edith ledsagede Fremstillingen af den lille Scene ... og denne ubetydelige, forbiglidende Overfalds-Situation fra Fredens og Idyllens Dage, den spejler sig for Gerhards Erindring i det lyse Skælmeri, hvormed hun her søger at dække over det nøgterne, haandgribelige Alvorsspøgelse — Krigen: de skyder paa os alle — Mænd og Kvinder — og Børnene med; — Uhyret vil sluge os alle!

Dette Smil .... Det er, som Gerhard først nu kender det ret — nu det samler og aabenbarer et Livs Indhold nær ved Grænsen for det mørke Land, Skyggernes Land, hvorom han den Gang drømte .... hvorom ikke alene *han* har drømt, men mange iblandt det Folk, der sorgløst og dog forpint levede de lange Splittelsens og Tvivlens golde Aar.

Han ser Smilet lyse imod sig nu — men det har jo stedse været over ham; det tilhørte, det kom fra en Kvinde, der stod lavt i de manges Omdømme — og nu er vi alle lige, paa samme Linje, i „yderste" Linje. Hvem kan her, med den store Afgørelse for Øje, hovmode sig? .... og hvad har alle vore forskellige Levnedsførelser — var vi iblandt de for Farisæerne skyldige, og var vi blandt Tolderne de bravere — hvad har de ført os til, og hvad andet kan de føre os til — end til at „falde med Ære" ?

Og Gerhards dirrende Læber mumler: Ære være Dig; Du som har opretholdt dette Smil — hvad ondt og svagt og smaat Du saa har set hos mig, hos de andre! Du, som ikke har trængt Dig frem — vel vidende, at i „første" Linje dér boltrer først ret Forfængeligheden, Ærgerrigheden, Havesygen, Hadskheden sig ... Du, som med smaa Midler har anstiftet det gode, at jeg — en iblandt de mange — har kunnet se hen til det store menneskelige uden at gramse efter Legetøj og Narreværk. Du, som har været klog — og holdt Dig fjernt fra mig; øm — og ventet trofast paa mig; stolt — og skjult din Sorg og din Længsel! Du, som har maattet lide, naar de andre nedsatte mig, allermest, naar Du selv indsaa mine Fejl, og dog aldrig har bebrejdet mig én Ting, hvorover Du selv hemmeligt fældede Taarer. Det er ikke din Skyld, at jeg ikke kom til at tilhøre de bedste — men det er din Skyld, at jeg nu staar her uden at regnes blandt de allerringeste. Saa havde Ulf Ret: Fremtiden tilhører Kvinderne — de vogter Idealerne!

Og han gaar frem imod hende, tager hende i Haanden; de ser sig omkring. Der udenfor — bag denne Vold, som snart er skudt sønder og sammen, og hvis Opførelse har set Folket i Leg med Fraser, i Strid om Grunde, i Kiv om Skyld og Ret, i Opløsning og Forbitrelse — dér er han, Fjenden — lige meget hvem, lige meget hvorved og hvordan han kom; men han vil os det onde — vil tage vor Frihed,

den Stump, vi har tilbage; vil bruge vor Jord og vore Kræfter — forfølge vort Sprog, Essensen af Folkets Liv ...... om han kommer til at dvæle her længe!

Og hvorfor skulde han ikke dvæle her — blive her ret længe, naar han har slaaet os til Jorden; her, hvor enhver af vore Sange kan belære ham om, at der „er godt at være" ?

Hvem vil forhindre ham deri? Disse Mænd, der allerede halvt synes at mistvivle — denne Haandfuld, sammenlignet med hans egne Masser? — — — —

Gerhard ser sig omkring; han læser sig Nedstemtheden, Trætheden til i disse Miner — og han tænker: har disse Mænd — har vi alle — i Tide og Utide, ved hvert Jubilæum, enhver Zweckessen, i enhver kunstig fremkaldt Anledning danset og trallet og skraalet og sunget os kede af alle vore gode gamle Sange? ... Nuvel! og hans Øjne tindrer: En ny Streng paa den gamle Lyre! en ny Melodi til de gamle Tanker! og friskt Mod! Kom, Edith; vi ville synge vor Kærlighed ud — synge om vort Sprog, vor Jord, vort Liv — synge om at „falde med Ære!"

Og hun har forstaaet ham; de har vekslet et Blik; de er gaaet sammen hen til det taffelformede Klavér, der hviler sin afskudte Benstump paa den tomme Nodereol. Med funklende Øjne — vendt imod Mændene — det blege Ansigt rødmende som under en Bekendelse og en Besværgelse — synger hun til hans Ledsagelse:

Op, alle Mand! nu gælder det
Vort Sprog, vor Jord, vort Liv!
Den gustne Strid om Skyld og Ret,
Den smedded os en tveægs Kniv,
Men Faren fører Ven ved Ven
I favnedybe Rækker hen
Og kvæler Kævl og Kiv;
Ên Ild slaar ud i Nødens Stund
Og brænder gennem Sjæl og Krop
Og gløder Hornet for vor Mund:
Op, danske Folk, vaagn op!

Det er Ulfs Ord, hans Begyndelse. Og Gerhard fortsætter:

Vort Sprog — det blev vel misbrugt tidt
Ved Mad og Gildes-Bord,
Men dog tør vi bekende frit,
Vort Sprog er os vor egen Mo'r,

Hun tændte Tankens første Gnist,
Som slukkes ej før Hjertets Brist
Med Læbens sidste Ord:
Og staar det Sprog kun grumme lidt
I Ry og Rang blandt denne Jords,
Vi lærer aldrig, aldrig et,
Som vi har lært vor Mo'rs!

Vor Jord — den bløde, side Grund,
Hvor vi er rundne af
Og som i Spøg og Alvorsstund
Vor Sjæl sin Bølgelinje gav —
Hvor vore døde lagdes ned
I Svøb, som drak vort Blod, vor Sved,
I Slægters gamle Grav —
Vor Jord, vor Mark, vor Eng, vor Strand,
Som favned os, som hengav sig:
Vor Elskede! vort dyre Land,
Nu vil vi slaa for Dig!

Op, alle Mand, som Ven ved Ven!
Det Bud er ikke svært,
At give Livet villigt hen,
Som Nødens Time fik os lært:
Thi over, hvad hver enkelt vil,
Et Noget himmelhøjt er til
Saa stort, saa dyrt, saa kært!
Saa lad kun Fjenden slaa os ned
Med al sin Magt af Jern og Bly:
Men faldt et Folk i Kærlighed,
Staar Folket op paany!

De har sunget det sidste Vers sammen. Han vil træde tilbage paa sin Plads imellem Rækkerne; hun staar dér endnu, den ene Haand mod Hoften, den anden fremstrakt — Hovedet kejsende, Næsefløjene dirrende — Øjnene overnaturligt store — det lyse Smil som et blankt, frejdigt Staal gennem en Sky af Støv og Røg ..... Mændene bølger omkring dem, svingende Vaabnene — alle disse Læber vil gentage Slutningsordene —

Da deles Luften pludseligt under en tung, hastig Masse, som slaar ned, kaster Jorden til Side, hvirvler sig rundt i en Sky af Støv, Røg og Ild ..... og Mændene, der er faret fra hverandre, ser Edith ligge paa Jorden, ubevægelig, Armene udstrakte — og Gerhard i nogle

Skridts Afstand derfra — slæbende sig frem igennem Gruset, indtil hans Hoved hviler over hendes ..... og han søger med sine Læber at standse Blodet, der løber fra hendes Tinding ned bag Øret ...... hun slaar Øjnene op, smiler, synes at hviske ...... han samler hendes Arme over Brystet — hans Hoved synker ned — fra hans gennemskudte Side styrter Blodet over dem begge — og dér ligger de begge, Side om Side, ubevægelige — Dødens Mulm og Nattens Fred over deres Træk.

Og dér — foran dem — har Adjutanten, Premierløjtenant v. Norden, holdt sin Hest an. Den ranke, smukke Officers Ansigt er blegt — og langsomt, stirrende paa Edith, sænker han med venstre Haand sin dragne Klinge. Det sitrer i hans Øjne — det funkler som af Indvielse over hans Pande. Vendt imod Skaren strækker han Klingen pegende ud og frem.

Og frem og ud stormer Mændene — dér hvor Skumringen blander sine Skygger i Røgen og hvor Skuddene glimter. Skuddene drøner, Røgen tætnes, Raab høres — ingen Eder .... Sang.

De synger:

Og faldt et Folk i Kærlighed,
Staar Folket op paany.

INDHOLD AF NIENDE BIND

Side
FORSKREVET (ROMAN) 9

HOLGER · DRACHMANN

POETISKE SKRIFTER

FOLKE-UDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

53. HEFTE

Forlagstrykkeriet, Klareboderne 3 København K.